МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Бердянський державний педагогічний університет

ЗБІРНИК ТЕЗ НАУКОВИХ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ БЕРДЯНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

на Днях науки 17 травня 2018 року

Том 3.
Природничі науки

Бердянськ
2018

УДК 37.01(06)
ББК 74я5

З 41 Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 17 травня 2018 року. – Том 3. Природничі науки. – Бердянськ : БДПУ, 2018. – 400 с.

Друкується за рішенням вченої ради
Бердянського державного педагогічного університету.
Протокол № 10 від 26.04.2018 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Богданов Ігор Тимофійович – д.пед.н., проф., ректор, відповідальний редактор; **Казанцева Лариса Іванівна** – д.пед.н., проф., декан факультету дошкільної, соціальної та спеціальної освіти; **Коваль Людмила Вікторівна** – д.пед.н., проф., декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв; **Кушнірюк Сергій Георгійович** – к.н. з фіз. вих. та спорту, проф., декан факультету фізичного виховання; **Макаренко Тамара Петрівна** – к.іст.н., доц., декан гуманітарно-економічного факультету; **Глазкова Ірина Яківна** – д.пед.н., проф., декан факультету філології та соціальних комунікацій; **Жигірь Вікторія Іванівна** – д.пед.н., проф., декан факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.

У збірнику тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету друкуються матеріали виступів на Днях науки університету 17 травня 2018 року. У публікаціях розглядаються актуальні проблеми природничих і технічних дисциплін та методики їх викладання.

© Бердянський державний педагогічний університет

ЗМІСТ

МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Булгаков Віктор. Формування дослідницьких умінь учнів у процесі розв'язування математичних задач з параметрами **13**

Делендик Людмила. Формування технологічної компетентності учнів засобом розв'язання геометричних задач в комп'ютерних програмних середовищах **14**

Дерябіна Юлія. Три класичні варіаційні задачі **16**

Дерябіна Юлія. Ігрові форми організації навчальної діяльності учнів на уроці математики **17**

Доманська Катерина. Варіаційні принципи в оптиці **19**

Доманська Катерина. Математичний веб-квест як ігрова форма організації навчально-пізнавальної діяльності **21**

Євтухова Тетяна. Використання карти знань на уроках математики **23**

Євтухова Тетяна. Леонард Ейлер – засновник теорії варіаційного числення **24**

Казанцева Ганна. Компетентнісна спрямованість навчання застосування основ диференціального числення при розв'язуванні задач шкільного курсу **26**

Капран Вікторія. Прямі методи в варіаційних задачах **28**

Лаптєва Ярослава. «Народні міри, способи рахунку та вимірювання як джерело історії розвитку математичних знань українського народу» **29**

Массалова Катерина. Елементи методичної системи навчання учнів розв'язування задач з параметрами у шкільному курсі математики **31**

Ромашко Олена. Впровадження STEM-освіти у навчання математики **32**

Ромашко Олена. Прикладна спрямованість навчання математики в старшій школі **33**

Тихоненко Крістіна. Умови впровадження форми змішаного навчання у системах математичної підготовки учнів і студентів **35**

Трепачова Тетяна. Розвиток профільних інтересів учнів 10-11 класів економічного спрямування засобами навчання математики **36**

Фісенко Таїсія. Теоретичні та методичні аспекти навчання розв'язування задач шкільного курсу геометрії на рухи на площині і в просторі **38**

Хара Дар'я. Розвиток творчих здібностей учнів класів математичного профілю засобами навчання використання СКА Maxima для моделювання фрактальних множин **39**

Шайтанов Максим. Методика використання комп'ютерної підтримки факультативного курсу «Фрактали» у класах з поглибленим вивченням математики **40**

ФІЗИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Бандуров Сергій. Процес збудження електромагнітних полів рухомим пучком заряджених частинок **41**
Бандуров Сергій. Програмування мікроконтролерів фізичного обладнання **43**
Буц Любов. Роль фізико-хімічних методів аналізу в дослідженні якості продуктів харчування **45**
Поповецька Юлія. Розвиток творчих здібностей учнів у процесі вивчання фізики **46**
Рибачков Олександр. Науково-дослідна діяльність учнів у закладах загальної середньої освіти **48**
Руденко Марина. Практико-орієнтоване навчання фізики в умовах профільного навчання **49**
Третяк Аліса. Методика формування наукового стилю мислення учнів у навчанні фізики **51**
Федосова Вікторія. Молекулярна кухня – феномен кулінарного мистецтва XXI століття **53**
Шайтанов Максим. Молекулярно-динамічне вивчення кінетичних коефіцієнтів металу в метастабільних станах **55**
Шаповал Ірина. Системно-діяльнісний підхід до організації самостійної роботи учнів у навчанні фізики **56**
Шилко Анастасія. Задачі з практичним змістом в курсі фізики загальноосвітньої школи **57**

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА, ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Білогуров Олександр. Ігрові технології навчання як одна з інноваційних форм навчально-виховного процесу ВНЗ **60**
Бровко Кристина. Методи активізації навчальної діяльності економічних дисциплін **62**
Брейлян Марія. Наочність як засіб навчально-пізнавальної діяльності у професійній освіті **64**
Буркут Олег. Принципи організації ділової гри **65**
Висоцький Михайло. Методичні підходи до формування собівартості продукції **67**
Джансиз Олена. Впровадження інноваційних методик в 5-9 класах на уроках трудового навчання **69**
Медведєва Вікторія. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців сфери ресторанного обслуговування **70**
Петрончик Вікторія. Особливості використання інформаційно-комунікативних технологій у навчанні **72**
Салов Владислав. Смарт-технології як основа формування сучасних тенденцій освіти **74**
Сімоніна Інна. Технології мозаїчного мистецтва на уроках трудового навчання в 5-9 класах **75**
Солошенко Ольга. Застосування інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання в 7-9 класах **77**
Уварова Вероніка. Вплив ділової гри на формування позитивної

мотивації навчально-пізнавальної діяльності **79**
Фурса Дмитро. Проектна технологія в особистісно-орієнтованому навчанні учнів загальноосвітньої школи **80**
Четверикова Олена. Теорія ігор як один із засобів розвитку пізнавального інтересу в учнів в школі **82**

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ТА НАВЧАННІ

Барабаш Валерія. Проблеми та перспективи впровадження ІКТ у початковій школі **84**
Бельчев Олександр. Порівняльна характеристика програм статистичного аналізу **86**
Бельчев Олександр. Вплив іменованих сутностей при формуванні запитів до бази даних на процес автоматичної будови сюжету новин в мережі INTERNET **87**
Богданова Мирослава. Інтерактивні методи навчання у логопедичній практиці з використанням інформаційних технологій **88**
Бойко Алла. Системи контролю версій для роботи з текстовими файлами **90**
Болотова Влада. Використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови в початковій школі **92**
Борова Аліна. Безпечний інтернет **94**
Васютіна Марія. Області застосування бази даних в економіці **95**
Володченко Антон. Кіберзлочинність та засоби її подолання **97**
Галацький Владислав. Використання мови PYTHON для аналізу статистичних даних **100**
Гришин Максим. «Перевернене» навчання – ключова тенденція освітніх технологій сучасності **101**
Дубовенко Анна. Використання інформаційних комп'ютерних технологій у корекційній роботі логопеда **103**
Загребельна Катерина. Масове відкрите соціальне навчання як одна з форм дистанційної освіти **105**
Замятіна Вікторія. Використання сучасних інформаційних технологій у початкових класах на уроці математики **107**
Кондратенко Аліна. Використання слухомовного тренажеру «Світ звуків. Видима мова» при корекції мовленнєвих порушень **108**
Костюк Владислава. Електронні таблиці EXCEL в історичній професії **110**
Кравченко Артур. Моделювання симулятора складання і діагностики ПК у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів **111**
Лавриненко Аліна. Особливості використання інформаційних технологій на підприємствах **113**
Лобанова Аліна. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках історії в адаптивної школі **115**
Маєвська Ольга. Застосування Microsoft ACCESS в економічній діяльності підприємств **117**

Матвєєв Владислав. Аналіз сучасних систем управління базами даних, як засобів представлення знань **118**
Мельник Анастасія. Роль інформаційних технологій в управлінні підприємством **120**
Міщенко Анна. Використання інтерактивної дошки на уроках інформатики **123**
Нестеренко Аліна. Використання засобів Power Point на уроках історії **125**
Отреп'єва Юлія. Використання GIT I GITHUB у роботі з текстовими файлами **126**
Отреп'єва Юлія. Аналіз ринку криптовалют **128**
Перехрест Олександра. Вільне програмне забезпечення в освіті **129**
Пігурнова Марія. Ефективність використання комп'ютерних технологій у розвитку дітей з недорозвитком мовлення **131**
Погорелова Діана. Впровадження та використання пакету Microsoft Office у виробничих, навчальних та обчислювальних спеціальностях **132**
Проценко Владислава. Інформаційні ресурси і сервіси інтернет у роботі архівів України **133**
Романець Андрій. Аналіз програмного пакета IBM SPSS STATISTICS **135**
Тімченко Карина. Роль комп'ютерних технологій у початкових класах **136**
Шуба Олена. Інформаційні технології в економіці **138**
Ягодкіна Ілона. Використання сучасних інформаційних технологій на уроках історії **139**
Якименко Дмитро. Сторітелінг як інтерактивний метод роботи з учнями **141**
Янєв Владислав. Використання прикладного програмного забезпечення для дистанційного навчання **143**

ЕКОНОМІКА

Байдала Маргарита. Підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємств **146**
Безродна Альона. Особливості національного кейтерингу **147**
Бакута Діана. Гендерна дискримінація на вітчизняному ринку праці та шляхи її подолання **149**
Бакута Діана. Стан сучасного ринку праці та перспективи розвитку **151**
Бережна Олександра. Сутність та оцінка рівня силової безпеки підприємства **152**
Бережна Олександра. Дослідження блочно-модульної системи потенціалу підприємства **154**
Бровко Кристина. До питання використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств **156**
Буркова Марина. Управління трудовим потенціалом підприємства **158**
Висоцький Михайло. Принципи формування кадрового

потенціалу підприємства **159**
Ільїн Олександр. Актуальні проблеми інноваційного розвитку підприємств **161**
Кокошко Ганна. Сутність системи управління персоналом **162**
Маєвська Ольга. Сучасний стан та проблеми розвитку фондового ринку України **164**
Мяло Вікторія. Причини і можливості подолання безробіття в Україні **165**
Мяло Вікторія. Особливості управління трудовим потенціалом на промисловому підприємстві **167**
Опара Вікторія. Маркетингове планування кейтерингу **169**
Пашко Тетяна. До питання оцінки фінансових результатів підприємства **170**
Перепадя Євген. Особливості стратегічного планування персоналу на підприємстві **172**
Петрончик Вікторія. SMART-освіта як чинник інноваційного розвитку суспільства **174**
Петрончик Вікторія. Вплив зовнішнього середовища на потенціал сільськогосподарського підприємства **175**
Погорелова Діана. Позитивні та негативні наслідки девальвації гривні і шляхи подолання цього явища **177**
Рибалка Тетяна. Економічне управління підприємством **179**
Симоненко Дмитро. Екологічна соціальна відповідальність підприємств в Україні **180**
Стояновська Анастасія. Економічне шпигунство: поняття та відмінні особливості **182**
Тютюшова Аліна. Передумови виникнення поняття економічної безпеки підприємства та його еволюція **184**
Тютюшова Аліна. Рентабельність як основний показник діяльності підприємства санаторно-курортної сфери **186**
Уварова Вероніка. Корпоративне управління підприємствами в Україні **188**
Шуба Олена. Проблема безробіття в Україні **189**

МЕНЕДЖМЕНТ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Баєва Катерина. Управління інноваціями в готельній сфері **192**
Бачурський Олександр. Стратегічне планування в міжнародному менеджменті **193**
Бачурський Олександр. Аналіз показників рейтингу України за індексом конкурентоспроможності подорожей і туризму **195**
Брезицька Лілія. Формування корпоративної культури готельних мереж **197**
Володєва Владислава. Особливості поведінки споживачів на споживчому ринку **199**
Георгінова Д.О. Взаємовігидний зв'язок діяльності кампаній громадянського представництва та організаційного інжинірингу, як сучасної технології управління **201**
Губанова Анастасія. Управління конфліктами в організації **204**

Губанова Анастасія. PUBLICRELATIONS у системі маркетингових комунікацій **206**
Дубинка Олена. Загальні концепції сучасного менеджменту **208**
Дуленко Володимир. Сучасний стан заповідної справи в туристичних регіонах України **211**
Дуленко Володимир. Складові системи управління підприємством в умовах глобалізації **213**
Жук Катерина. Ефективне лідерство як інструмент стратегічного управління **215**
Калайтан К.О. Сучасний менеджмент в «суспільстві знань» **217**
Кучер Олексій. Ефективна мотивація та стимулювання робітників **219**
Брезицька Лілія. Досвід впровадження інновацій в Україні **222**
Лавриненко Аліна. Аксіологічний зміст менеджерської діяльності **224**
Лавриненко Аліна. Проблеми та перспективи розвитку міжнародного туризму в Україні **226**
Лавриненко Аліна. Організації, що навчаються, в умовах сучасного ринку **228**
Мельник Анастасія. Глобальні тенденції розвитку туризму в світі **230**
Мельник Анастасія. Сценарне мислення – ключова компетентність менеджера **232**
Мельник Анастасія. Сучасні підходи до вирішення проблем управління персоналом організації **235**
Мяло Вікторія. Ефективне лідерство **238**
Буланкіна Олександра. Особливості управління інноваційними проектами **240**
Перепадя Євген. Менеджмент якості на базі концепції TQM **242**
Собур Віолетта. Сутність та завдання комунікацій у маркетингу **245**
Собур Віолетта. Системи мотивації персоналу **246**
Стражнік Вікторія. Вдосконалення форм матеріального заохочення персоналу на підприємстві готельного господарства **248**
Тюндер Ганна. Управління стратегічними змінами в туристичній організації **251**
Хімович Дмитро. Розробка маркетингової стратегії туристичної організації **254**
Чуріна Катерина. Доцільність впровадження еко-інновацій в Україні **257**
Цикура Дар'я. Вплив управлінського консалтингу на розвиток підприємства **259**
Шемендюк Наталія. Аналіз світових лідерів по впровадженню інновацій **261**
Шепєлєва Ірина. Управління корпоративною культурою служб туристичної фірми «SARPEDON» **263**
Якимова Олена. Максимізація продаж у туристичній сфері **265**
Якимова Олена. Земельна реформа в Україні **267**

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Барно Павло. Економічне зростання в процесі регулювання зовнішньоекономічної діяльності **270**
Васильєва Ірина. Інтеграція українського страхового ринку в глобальний світовий страховий ринок **271**
Величинська Маргарита. Моделі стратегічного управління підприємством **273**
Георгінова Д.О. Вдосконалення податкової системи України: зміни до податкового кодексу **275**
Гогунська Катерина. Модель оцінки конкурентноспроможності підприємства **277**
Дядик Анастасія. «Стратегічне планування на підприємстві» **279**
Карпачова Каріна. Управління та вибір каналів розподілу продукції як основної запоруки успіху підприємства **281**
Козубович Людмила. Проблеми наповнення бюджету України в сучасних умовах **283**
Комарь Мар'яна. Переваги і недоліки банківського кредитування малих і середніх підприємств в Україні **284**
Кравченко Людмила. Фінансові механізми економічних криз **286**
Кучер Олексій. Інвестиційна діяльність підприємства **288**
Макарова Анастасія. Напрями вдосконалення обласного бюджету в умовах формування державного бюджету України **289**
Маслюк Вікторія. Штучний інтелект для ефективного управління фірмою **291**
Мащенко Олександр. Моделювання вибору інвестиційного проекту **293**
Наконечник Ольга. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів на підприємстві **294**
Нєєнданк Олег. Аналіз фінансової стійкості та фінансових результатів підприємства **296**
Симоненко Дмитро. Економіко-математичні методи в маркетинговій діяльності підприємства **298**
Скоробогатов Олександр. Інвестиційний попит як напрям сталого розвитку **300**
Степанова Карина. Визначення фази економічного циклу України **301**
Філіп`єва Діана. Трудовий потенціал підприємства та ефективність його використання **303**
Хмельницька Лариса. Інформаційна складова формування систем логістики підприємств інтернет-торгівлі **305**
Цибарняк Діана. Оцінка моделей ринкової економіки **306**

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Антоненко Ірина. Відновлення при захворюваннях протрузії хребтів стовбура засобами фізичних вправ **309**
Бесхлєбна Валерія. Вплив занять аеробікою на показники гнучкості та спритності студенток і курсу спеціальностей початкової освіти **310**

Бідна Анастасія. Методика розвитку гнучкості у дітей молодшого шкільного віку засобами гімнастики **312**
Боднар Світлана. Стан здоров'я сучасної студентської молоді **314**
Васильєва Ганна. Психолого-педагогічні передумови підготовки майбутніх учителів у процесі інноваційної діяльності **315**
Васькова Дар'я. Відновлення ноги після перлому голінкостопа **317**
Літус Ілля. Умови допуску студентської молоді до занять оздоровчим фітнесом **319**
Волощук Катерина. Аналіз інноваційних груп у фізкультурно-оздоровчій роботі **320**
Колоколова Катерина. Застосування методу кінезотерапії при артрозі колінного суглоба **322**
Красильников Владислав. Вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості хлопців 7-8 класів **324**
Мащенков Спартак. Організаційно-методичні особливості побудови занять силової спрямованості з жінками зрілого віку за методикою кросфіт **326**
Міщенко Євгеній. Теоретико–методичні засади застосування фітнес–технологій у фізичному вихованні студентської молоді **327**
Оптовка Володимир. Особливості побудови занять спеціальної фізичної підготовки юних футболістів на загальнопідготовчому етапі в групах початкової спеціалізації **329**
Петров Роман. Визначення рівня розвитку силових здібностей студентів різних спортивних спеціалізацій **331**
Подлубна Євгенія. Методологія визначення рівня психологічної та фізичної готовності студентів спеціалізації «волейбол» до змагальної діяльності **333**
Подлубная Евгенія. Основні закономірності, принципи та методи розвитку фізичних здібностей в АФВ **334**
Сапах Тетяна. Роль метрологічного контролю у покращенні спортивних результатів з волейболу **336**
Стратулат Ірина. Вплив аеробіки на організм студента **337**
Тарасенко Олексій. Еколого-валеологічний підхід до формування здоров'язбережувальної компетентності **339**
Федальченко Андрій. Особливості розвитку фізичних якостей засобами футболу **340**
Хіврич Ірина. Розвиток творчого потенціалу студентів шляхом традиційних та іноваційних технологій **342**
Черненко Владислав. Особливості розвитку псхимоторики дітей 5-6 років засобами пальчикової гімнастики **344**
Шутова Єлизавета. Деякі аспекти оцінки рівня фізичного стану студентської молоді **345**

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ, ЕКОЛОГІЯ

Архипова Анна. Екологічні звички як спосіб свідомого збереження планети **347**
Баличев Михайло. Кінезотерапія як засіб фізичної реабілітації

порушень функції опорно-рухового апарату **348**
Барабаш Валерія. Різноманітність молюсків азовського моря та їх значення у екосистемах **350**
Богачова Христина. Медико-біологіні основи відновлення у фізичній культурі **352**
Будник Максим. Стан демографічних проблем та рівень травматизму в Україні, м. Бердянську **354**
Войчицька Катерина. Проблеми якості та екологічної безпечності продуктів харчування **355**
Глущенко Ольга. Використання спеціалізованого програмного забезпечення в процесі професійної підготовки студентів у сфері здоров'я людини **357**
Джелген Григорій. Здоровий спосіб життя та стан здоров'я сучасної студентської молоді **360**
Добича Тетяна. Дикорослі ягоди як альтернатива створення харчових продуктів у ресторанній індустрії **362**
Москалевич Ганна. Екологія харчування як елемент економічної безпеки держави **363**
Новак Єгор. Екологічний вплив вулканічної діяльності на навколишнє середовище **365**
Заволока Євген. Екологічне виховання та формування здорового способу життя засобами туризму **367**
Калашнікова Анастасія. Методика лікувального масажу при бронхіальній астмі **368**
Колоколова Катерина. Гігієна харчування в профілактиці захворювань зубів **370**
Колоколова Катерина. Мотивація навчально-професійної діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я **372**
Колоколова Катерина. Фізична реабілітація при артрозі суглобів **373**
Колоскова Ілона. Фізична реабілітація студентів спеціальної медичної групи **375**
Мітяєва Анастасія. Оптимізація фізичного стану дівчат 18-20 років засобами оздоровчої аеробіки **377**
Москаленко Дмитро. Екологічні проблеми Азовського моря та шляхи їх рішення **379**
Несвєтаєв Ілля. Лікарський контроль здоров'я студентів як профілактика спортивного травматизму **380**
Отреп'єва Юлія. Вплив солоності Азовського моря на його рибні запаси **382**
Петрова Дар'я. Фізична реаблітація при міопії **384**
Пшенична Єлізавета. Наукові ідеї В.І.Вернадського та збереження ресурсів біосфери **385**
Савін Євгеній. Фізична реабілітація при ІХС (стенокардії) **387**
Сухотько Ірина. Медико-статистичне дослідження як метод аналізу та оцінки рівня здоров'я населення України **388**
Тарасенко Олексій. Фізична реабілітація при набутих вадах

серця **390**
Тонєва Оксана. Особливості адаптації студентів до процесу навчання у вищому навчальному закладі **392**
Фрікіна Карина. Загальні принципи безпеки харчових продуктів **393**
Шумейко Дар'я. Проблеми розвитку ринку екологічно чистої продукції харчування **395**
Янєв Владислав. Проблеми ноосферного розвитку суспільства **397**

МАТЕМАТИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Віктор Булгаков,
студент 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Б. Красножон,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ЗАДАЧ З ПАРАМЕТРАМИ

Актуальність. Сучасне суспільство потребує фахівців високого рівня, всебічно підготовлених, з високорозвиненим інтелектом, творчими здібностями. Передумови формування таких якостей закладаються в загальноосвітній школі. Підготовка молоді до творчої праці неможлива без впровадження в навчальний процес дослідницької праці як важливого засобу формування в учнів стійкого інтересу й готовності до творчої діяльності. Сформовані на ранніх етапах навчання пізнавальний інтерес, творчі здібності, дослідницькі вміння є міцним фундаментом формування майбутніх кваліфікованих фахівців.

Ступінь досліджуваності проблеми. Аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури свідчить про те, що аспекти навчальної дослідницької діяльності цікавили багатьох науковців. Зазначеним питанням були присвячені роботи В.В. Амелькіна [1], Н.Д. Волкової, А.Ю. Карлащук [2], О.Б. Красножона, Т.О. Олійник, А.В. Усової та ін. Проблема формування дослідницьких умінь учнів у процесі розв'язування математичних задач потребують уточнення структури дослідницької діяльності та обґрунтування її дидактичного змісту.

Мета і методи дослідження. Мета нашого дослідження –розробка системи задач із параметрами й методики її використання в процесі навчання з метою реалізації ідей розвиваючого навчання та прикладної спрямованості курсу математики. У процесі дослідження нами були використані такі методи: порівняльний і системний аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження, порівняння, узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень.

Сутність дослідження. Наше дослідження спрямовано на дидактичну сутність дослідницької діяльності учнів та передбачає з'ясування її структури та особливостей; встановлення ролі та місця такої діяльності в процесі навчання математики; формулювання елементів структури дослідницьких умінь учнів; аналіз ролі задач із параметрами в розвитку дослідницьких умінь учнів; запропонування класифікації задач із параметрами.

Задачі повинні відповідати шкільним програмам і чинним підручникам з курсу математики в плані прийомів, методів і фактів, які використовуватимуться в їх розв'язанні [2]. Кожна задача має відповідати критеріям класифікації задач з параметрами, запропонованої в дослідженні. Понятійний апарат задачі та її терміни повинні бути відомі або інтуїтивно зрозумілими учню. Задачі мають забезпечувати практичну цінність і значущість здобутих математичних знань. Зокрема, задачі з

параметрами як моделі повинні демонструвати практичне використання математичних ідей і методів в суміжних галузях науки, виробництві та життєвій практиці. Числові дані в задачах з параметрами як моделях мають відповідати існуючим на практиці, тобто бути експериментальними. Крім того, у процесі розв'язування задач необхідно дотримуватися правил наближених обчислень. У класах із поглибленим теоретичним і практичним вивченням математики постановки задач із параметрами можуть здійснюватися учнями самостійно на основі запропонованої в дослідженні класифікації задач з параметрами. Задачі рекомендується пропонувати учням у систематизованому вигляді.

Основні висновки. Добір та формування системи задач повинні відповідати змісту курсу математики старшої школи. Система задач повинна відповідати їх функціям у процесі навчання математики. Кожна задача має ідейну і технічну складність, тому важливим у системі задач є чергування пріоритетів ідейної та технічної складностей. На прикладі однієї системи задач доцільно розглядати різні способи й методи розв'язування, а потім порівнювати отримані результати з різних точок зору (стандартність і оригінальність, обсяг обчислювальної роботи, практична цінність, які можуть знадобитися при розв'язуванні інших задач системи). Більш легкі і більш знайомі задачі системи повинні передувати менш легким і менш знайомим задачам. Уміння розв'язувати задачі одного типу повинно полегшувати розв'язування задач інших типів. Добір задач системи необхідно здійснювати диференційовано, з урахуванням індивідуальних особливостей класу чи групи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амелькин В., Рабцевич В. Задачи с параметрами /Владимир Амелькин, Владимир Рабцевич. – Мн. : ООО «Асар», 2004. – 464 с.

2. Карлащук А. Формирование исследовательских умений при организации учебной исследовательской деятельности / Анжелика Карлащук // Дидактика математики : проблеми і дослідження. / Міжнародний збірник наукових праць. Вип.14. – Донецьк: ТЕАН, 2000. – С. 62-69.

Людмила Делендик,
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Б. Красножон,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ЗАСОБОМ РОЗВ'ЯЗАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ЗАДАЧ В КОМП'ЮТЕРНИХ ПРОГРАМНИХ СЕРЕДОВИЩАХ

Актуальність. Сучасний етап розвитку системи освіти України характеризується її інтеграцією у світовий освітній простір. На сучасному рівні розвитку суспільство потребує людей, здатних системно та конструктивно мислити, освічених, творчих особистостей, які здатні швидко

знаходити потрібну інформацію, приймати раціональні рішення, створювати новітні ідеї в різних галузях. Саме зміна освітньої парадигми скеровує педагогічну спільноту на перехід до формування системи важливих компетентностей учнів, зокрема, технологічної.

Ступінь досліджуваності проблеми. Основне завдання сучасної освіти полягає вже не стільки в тому, щоб дати учням глибокі знання, а у тому, щоб навчити їх творчо мислити, самостійно застосовувати отримані знання та навички до розв'язування тих чи інших завдань. Саме тому сьогодні значна увага приділяється використанню комп'ютерів та інформаційних технологій для підсилення візуальної та експериментальної складової навчання математики. Упровадженню ІКТ у процес навчання математики в Україні приділяється значна увага. Методичним питанням впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес присвячені, зокрема, науково-методичні праці Ю. Горошка, М. Жалдака, Т. Зайцевої, О. Красножона, В. Шавальової та інших дослідників.

Мета дослідження. Одним із перспективних напрямків інформатизації шкільної математичної освіти є використання у навчальному процесі програмних середовищ навчання, зокрема, систем динамічної математики. Метою нашого дослідження є формулювання та наукове обґрунтування методичних умов ефективного впровадження комп'ютерних програмних середовищ у процес формування технологічної компетентності учнів. Під час опрацювання зазначеної проблеми нами було апробовано декілька програмних засобів, серед яких DG, Gran, GeoGebra та Advanced Grapher. Так, зокрема, математичне програмне середовище GeoGebra – інтерактивне творче середовище, засноване на принципах динамічної геометрії та комп'ютерної алгебри, призначене для створення інтерактивних креслень (моделей) з математики, що поєднують в собі конструювання, моделювання, динамічне варіювання та експеримент.

Сутність дослідження. У процесі дослідження було встановлено, що за допомогою математичного програмного середовища GeoGebra педагог має можливість швидко створити якісні зображення математичних об'єктів (графіки функцій, геометричні фігури, формули, діаграми тощо) із подальшим збереженням графічних образів на носіях з метою використання в мультимедійних презентаціях та дидактичних матеріалах (картки індивідуальних завдань, плакати, наочні матеріали тощо).

Висновки. Дослідження показало, що застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні математики активізує навчально-пізнавальну діяльність учнів, дозволяє здійснити диференціацію навчання, допомагає учням більш глибоко зрозуміти зміст предмету та розвити предметні навички та компетентності. За допомогою сучасних інформаційних технологій педагог підвищує мотивацію учнів, розвиває здібності альтернативного мислення, формує в учнів уміння розробляти стратегію пошуку алгоритму розв'язання навчальних та практичних задач, а також прогнозувати результати реалізації прийнятих рішень на основі моделювання досліджуваних об'єктів, явищ, процесів і взаємозв'язків між ними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Раков С. А. Відкриття геометрії через комп'ютерні експерименти в пакеті DG : посібник для викладачів математики / С. А. Раков та ін. – Харків : ХДПУ, 2002. – 108 с.

2. Ракута В. М. GeoGebra для початківців : навчальний посібник / В.М.Ракута. – Чернігів : ЧОІППО ім. К. Д. Ушинського, 2011. – 49 с.

3. Жалдак М. І. Комп'ютер на уроках геометрії : посібник для вчителів / М. І. Жалдак, О. В. Вітюк. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2000. – 168 с.

Юлія Дерябіна,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко**, канд. техн. наук, доцент (БДПУ)

ТРИ КЛАСИЧНІ ВАРІАЦІЙНІ ЗАДАЧІ

До одного з головних розділів функціонального аналізу належить «Варіаційне числення». Протягом багатьох століть вчені займалися його вивченням, зокрема: І. Бернуллі, І. Ньютон, П. Ферма, Л. Ейлер, Ж. Лагранж, Я. Бернуллі та інші.

Мета дослідження полягає у висвітленні теоретичних основ обґрунтування класичних задач варіаційного числення.

Методи дослідження: теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез та узагальнення інформації, вивчення й аналіз наукової літератури.

Сутність дослідження полягає у визначенні трьох класичних задач з точки зору історичного підходу.

Історично «Варіаційне числення» виникло завдяки трьом класичним задачам: про брахістохрону, про геодезичні лінії та ізопериметрична. Кожна з них мала свій аспект розвитку.

У 1696 р. І. Бернуллі опублікував задачу про брахістохрону в «Acta Eruditorum»: «серед усіх ліній, які з'єднують дві задані точки, знайти криву, рухаючись за якою під дією сили тяжіння, матеріальне тіло пройшло б шлях між ними за найкоротший час» [2]. Вона викликала велику зацікавленість у математиків. І. Ньютон, Я. Бернуллі та Г. Лопіталь запропонували власні розв'язки. З історії математики відомо, що І. Бернуллі першим виклав розв'язання задачі, завдяки фізичним та механічним аналогіям. Вчений використав ідею оптико-механічних аналогій та визначив збіг між кривизною променя світла в неперервно змінному середовищі і брахістохронною кривою [3]. Так було розв'язано першу класичну задачу.

Наступним етапом розвитку «Варіаційного числення» стала задача про геодезичні лінії. У 1698 р. Я. Бернуллі геометрично подав розв'язок геодезичних кривих на поверхні обертання[1]. Згодом до вирішення задачі звернувся Л. Ейлер, який намагався отримати неявне рівняння поверхонь. Вчений узагальнив задачу, замінивши геодезичні лінії на криві, стична площина яких, утворює кут, між дотичною площиною і поверхнею, відмінний від прямого [1]. Задана вище умова становить другу класичну задачу.

Останньою вважається ізоперіметрична задача. У 1732 р. Л. Ейлер виконав роботу «Загальний розв'язок ізоперіметричної задачі, взятої в найзагальнішому вигляді»[2]. Вчений розглядав задачі на знаходження кривих, які мають максимальне або мінімальне значення. У 1744 р. Л. Ейлер закінчив дослідження та випустив трактат «Метод знаходження кривих ліній, що мають властивості максимум або мінімум, або розв'язок ізоперіметричної задачі, взятої в найширшому розумінні», який становив винайдення третьої класичної задачі [2].

Отже, ми можемо спостерігати, що впродовж певного часу багато вчених працювало над винаходом трьох класичних задач .

Висновки. Три класичні задачі стали великим поштовхом до розвитку нового розділу математики. Необхідність «Варіаційного числення» полягало у вирішенні ряду екстремальних задач геометрії, механіки та фізики. Сьогодні ми можемо застосовувати ці знання в різних галузях науки та виробництва, при розв'язуванні задач моделювання, оптимізації та управління.

Таким чином, три класичні задачі мають важливий внесок в історію математичних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вилейтнер Г. История математики от Декарта до середины XIX столетия / Г. Вилейтнер. – М. : ГИФМЛ, 1960. – 468 с.

2. Петров Ю.П. История и философия науки математика, вычислительная техника, информатика / Ю. П. Петров. – СПб. : БХВ-Петербург, 2005. – 448 с.

3. Юшкевич А. П. История математики с древнейших времен до начала XIX столетия / А. П. Юшкевич. – Том 3. – М. : Наука, 1972.

Юлія Дерябіна,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник **С. О. Панова**,
канд. пед. наук, ст. викладач (БДПУ)

ІГРОВІ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ НА УРОЦІ МАТЕМАТИКИ

На сучасному етапі розвитку освіти важливим завданням є всебічний і гармонійний розвиток дитини, на основі якого, відбувається виявлення її задатків та здібностей. Актуальною проблемою в навчальному процесі виступає формування пізнавального інтересу учнів, зокрема на уроках математики. Для організації навчальної діяльності учнів було введено ігрові форми. Багато видатних педагогів займалися вивченням цього питання (К. М. Щербина, К. Ф. Лебединцев, О. М. Астряб, М. Б. Гельфанд, Л. М. Лоповок та інші).

Актуальність теми дослідження обумовлена необхідністю

визначення особливостей ігрової форми при вивченні математики.

Мета дослідження полягає у розгляді історичного розвитку ігрових форм як засобу навчання математики.

Методи дослідження: теоретичні методи дослідження: аналіз, синтез та узагальнення інформації, вивчення й аналіз літератури.

Сутність дослідження полягає у теоретико-методичному аналізі розвитку ігрових форм при вивченні математики.

У навчальному процесі велику роль відіграє залучення дітей до вивчення математики. Виникнення інтересу до предмету залежить від методики викладання та побудови навчальної діяльності учнів.

Існує безліч методів, які активізують учнів до навчання та допомагають розвивати пізнавальний інтерес. До них належать ігрові форми. У процесі засвоєння нового матеріалу діти не тільки вивчають нову тему, а й розвивають увагу, навчаються самостійно мислити, розвивати уяву, орієнтуватися в нестандартних ситуаціях.

Історичний аспект гри як форми засобу навчання мав тривалий розвиток. Багато українських педагогів-математиків займалися розробкою теорії гри, її методологічних основ та з'ясування значення для розвитку учня.

Відомий український математик, Костянтин Мусійович Щербина, зробив великий внесок у розвиток методики викладання математики. У 1893 р. він написав посібник «Досвід програми для збирання відомостей з народної математики». К. М. Щербина звернув увагу на необхідність збирання матеріалів старовини для патріотичного виховання учнів, що забезпечить введення історичних елементів при викладенні математики, навчанні дітей на змістовних математичних іграх.[1]

Професор Костянтин Федорович Лебединцев випустив підручник з арифметики і початків геометрії «Лічба і міра», де було відмічено багато дидактичних ігор з математики.[1].

Український математик-педагог, Олександр Матвійович Астряб, опублікував «Наочну геометрію» та «Задачник для наочної геометрії», де було розміщено велика кількість ігрових завдань.[1]

Відомі математики М. Б. Гельфанд та Л. М. Лоповок видали роботу «Позакласна робота з математики». У своєму дослідженні вчені виклали багато математичних ігор та методику їх проведення.[1]

Варто відзначити великий внесок у розвиток та методичну розробку дидактичних ігор сучасних методистів та педагогів-математиків: М. О. Бантова, Г. П. Бевз, М. В. Богданович, І. З. Василенко, Н. І. Підгорна та інші.[1]

Сьогодні нам відомо ігрові форми завдяки працям багатьох вчених. В результаті аналізу педагогічної літератури, ми бачили, що «гра є унікальним механізмом акумуляції і передачі соціального досвіду – як практичного, так і етичного, пов'язаного з певними правилами та нормами поведінки в різних ситуаціях».[2] Вона має таку класифікацію: ділові ігри (ігри-імітації), рольові ігри (ігри-драматизації), організаційно-діяльнісні ігри, організаційно-розумові, що моделюють.[2].

В результаті узагальнення уявлень про поняття «ігрові форми», ми можемо спостерігати, що відповідний засіб навчання має великий

історичний процес розвитку.

Висновки. Отже, використання ігрової форми на уроці математики є актуальним засобом, який дозволяє задовольнити вимоги до співпраці між вчителем та учнями, підвищити рівень засвоєння знань, сформувати мотивацію на навчання та розвити творчі здібності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні основи застосування дидактичної гри на уроках математики в початковій школі [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://doc4web.ru/pedagogika/metodichni-osnovi-zastosuvannya-didaktichnoi-gri-na-urokah-matem.html

2. Ігрова форма навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.educationua.net/silovs-184-1.html

Катерина Доманська,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
к.т.н., доцент (БДПУ)

ВАРІАЦІЙНІ ПРИНЦИПИ В ОПТИЦІ

Варіаційне числення є розділом математики, в якому вивчаються властивості стаціонарності функції від функцій, тобто функціоналу. Таким чином, задача варіаційного числення не у відшуканні екстремуму функції обмеженої кількості змінних, а у пошуку серед припустимих функцій такого, який надає заданому функціоналу стаціонарного значення [1]. Рівняння, які описують фізичні явища, часто є умовами стаціонарності деякої варіаційної задачі. Типовим прикладом є принцип Ферма в оптиці.

Створений спеціальний математичний апарат для розв'язування завдань, пов'язаних із застосуванням принципу Ферма або принципу найменшої дії, отримав назву варіаційного числення, а відповідні принципи стали називати варіаційними принципами.

Будь-яка наука прагне звести до мінімуму кількість принципів або законів, які покладено в її основу. Значення варіаційних принципів полягає в тому, що кожен з них замінює кілька окремих законів. Наприклад, принцип Ферма еквівалентний законам відбиття і заломлення світла. Принцип найменшої дії – до законів механіки [1].

Мета дослідження – розкриття сутності та значущості варіаційних принципів, їх використання в оптиці.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури; систематизація та узагальнення досліджуваної наукової інформації.

Ступінь і сутність досліджуваності проблеми. Варіаційне числення має безліч застосувань в фізичних теоріях. Ще з давнини відомо, що явища природи часто дотримуються тих чи інших екстремальних принципів. І тому відкриття варіаційних принципів має багатовікову історію [1].

Герон Олександрійський (10-70 рр.) – популяризатор науки, інженер, винахідник автомата для продажу «священної» води, таксометра, парової турбіни та інших цікавих пристроїв, сформулював наступний оптичний постулат: «Скажу, что из всех лучей, падающих из данной точки и отражающихся в данную точку, минимальны те, которые от плоских и сферических зеркал отражаются под равными углами». Це одне з перших формулювань варіаційного принципу.

Для плоского дзеркала справедливість свого постулату Герон довів за допомогою простої геометричної побудови. Але для сферичних дзеркал постулат Герона не завжди правильний – в деяких випадках шлях світла виявляється мінімальним, а в деяких – максимальним.

У XVII столітті знаменитий математик П. Ферма сформулював принцип, який представляє узагальнення постулату Герона. Згідно з цим принципом, світло завжди йде шляхом, який вимагає для свого проходження мінімальний час. Очевидно, що для випадку відбиття світла принцип Ферма еквівалентний постулату Герона. Принцип Ферма зберігає правильність і для випадку заломлення світла на межі поділу двох середовищ, тоді як постулат Герона стає непридатним. Це можна довести, використовуючи закон заломлення світла. Зауважимо, що з принципу Ферма неважко вивести закони відбиття і заломлення світла. Це і виправдовує застосування до твердження Ферма терміну «принцип», а до твердження Герона – «постулат» [3].

Важливо підкреслити, що Ферма вважав швидкість світла в більш щільному середовищі меншою, ніж в менш щільній. А ось сучасник Ферма, філософ і математик Р. Декарт виходив з протилежного співвідношення швидкостей. Він вивів закон заломлення світла, розглядаючи світло як потік частинок, що діють за законами механіки. Між П. Ферма і Р. Декартом виникла гостра полеміка, яка тривала до самої смерті Декарта. До дослідів Фуко про пряме вимірювання швидкості світла в різних середовищах (середина XIX століття) правильність Ферма не мала прямих доказів.

У механіці варіаційні принципи ведуть свою історію з кінця XVII століття, коли І. Бернуллі опублікував замітку – задача про брахістохрону. Розв'язання цієї задачі було дано самим Бернуллі, а також Г. Лейбніцем, І. Ньютоном та іншими вченими.

Робота Бернуллі стала початком плідних аналогій між оптикою і механікою, що призвели пізніше до результатів, які поклали в основу сучасної фізики.

Наступний крок шляху розвитку варіаційних принципів механіки зробив в першій половині XVIII століття П. Мопертьюі (1698-1759). Він, подібно Декарту, розглядав світло як потік частинок, що діє за законами механіки, але при цьому висунув нову ідею – так званий принцип найменшої дії. Під «дією» Мопертьюі розумів добуток швидкості на шлях. Вимагаючи для частинок світла мінімальності дії, він вивів закони відбиття і заломлення.

Варіаційні принципи в галузі фізики, знову відкриті й узагальнені ірландським математиком Гамільтоном (1805-1865), стали згодом могутнім знаряддям в механіці, оптиці, електродинаміці, найрізноманітніших технічних науках. Е. Шредінгер (1887-1961) провів глибокий аналіз варіаційних принципів

оптики та механіки і ввів рівняння, що має його ім'я [2].

Основні висновки. Отже, багато законів фізики можуть бути виведені з твердження, що для розвитку досліджуваного процесу певна характеристична величина досягає мінімального (в загальному випадку екстремального) значення в порівнянні з її значеннями для деяких інших можливих випадків цього процесу. І щоб математично сформулювати це твердження, необхідно ввести до розгляду рівняння, що описує даний процес, і за допомогою зміни (варіації) їх форми домогтися досягнення екстремального значення характеристичної величини, яку обчислюємо. Ці рівняння, при яких це екстремальне значення досягається, виражають закони досліджуваного явища. Дане твердження приймають за вихідне і називають варіаційним початком або варіаційним принципом.

Значення варіаційних принципів полягає в тому, що, знаючи дію і користуючись цими принципами, можна вивести рівняння руху для будь-якої системи. Фізичні теорії – теорія відносності і квантова теорія – мають багато прикладів, що показують значення методів варіаційного числення. Сьогодні варіаційні принципи широко застосовуються не тільки в оптиці і механіці, яка є одним із розділів математичної фізики, але також і в електродинаміці та термодинаміці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голоскоков Д. П. Рівняння математичної фізики. Розв'язування задач у системі Maple : підручник для вузів. – С-Пб. : Пітер, 2004. – 539 с.

2. Курант Р., Роббінс Г. Що таке математика? / Р. Курант, Г. Роббінс. – [7-е изд.]. – : М. : МЦНМО, 2015. – 568 с.

3. Фабрикант В. А. Вариаційні принципи / В. А. Фабрикант. // журнал «Квант». – 1992. – № 5. – С. 44-46.

Катерина Доманська,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **С. О. Панова,**
к. п. н., старший викладач (БДПУ)

МАТЕМАТИЧНИЙ ВЕБ-КВЕСТ ЯК ІГРОВА ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

«Предмет математики настільки серйозний, що корисно не нехтувати нагодою робити його трохи цікавим»
Блез Паскаль

Актуальність. Наразі відбувається перехід до високотехнологічного інформаційного суспільства, в якому рівень освіченості й культури населення, якість людського потенціалу набувають вирішального значення. Сучасна освіта має перед собою завдання пошуку нових видів і форм організації навчальної діяльності [2]. Одна з вимог навчально-виховного процесу полягає в тому, що предмет навчання має бути для дитини цікавим. І для розвитку інтересу учнів до навчання на уроці необхідно створити нові

технічні умови навчання. У своєму педагогічному арсеналі вчитель весь час повинен знаходити щось нове, заохотити учнів до пошуків і якісного опрацювання потрібної інформації. Тому ми хочемо звернути увагу на використання на уроках математики форми роботи, як веб-квест.

Веб-квест – це інтернет-пошук, метою якого є навчання, тобто отримання нових знань, закріплення наявних знань, закріплення навичок користування мережею Інтернет та інших навичок за освітнім предметом [1].

Мета дослідження – розкриття сутності та значущості веб-квестів, їх використання на уроках математики.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукової літератури; систематизація та узагальнення досліджуваної наукової інформації.

Ступінь і сутність досліджуваності проблеми. Вперше модель веб-квесту була представлена викладачем університету Сан-Дієго Берні Доджем у 1995 р. Берні Додж і Том Марч вважаються першими розробниками проблемних завдань з елементами рольової гри, виконання яких потребує користування інформаційними ресурсами Інтернету. Б. Додж розробив інноваційні додатки Інтернету для інтеграції в навчальний процес при викладанні навчальних предметів [1]. Сьогодні ця технологія використовується як найбільш вдалий спосіб використання Інтернету на уроках.

Дослідники, зокрема І. А. Романова, зазначають, що доцільне використання інтелектуальних ігор, в тому числі й веб-квестів, полегшують вирішення багатьох педагогічних завдань, забезпечуючи: соціалізацію, розвиток, формування моральних поглядів, релаксацію, психокорекцією, розвагу, психотренінг, навчання, виховання.

Особливістю веб-квестів є те, що частина або вся інформація розміщена на сайті для індивідуального та групового ознайомлення, знаходиться насправді на різних веб-сайтах. Завдяки лінкам користувачі цього не відчувають, а працюють в єдиному інформаційному просторі. Підсумком роботи може бути як створення нових веб-сторінок з даної теми, так і інші творчі роботи в електронній, усній чи друкованій формі (публікації, презентації, буклети…).

У веб-квестах реалізується пошук та використання школярами навчальної інформації, вагомої з точки зору цілей навчання, проектно-дослідницької діяльності учнів, заснованої на взаємодії з ресурсами мережі Інтернет, використання комунікаційних компонентів таких ресурсів для навчального спілкування учнів і педагогів.

Перевагами використання веб-квесту є ясний зразок вчителю того, як проводити проектну роботу, оскільки таку форму роботи використовують величезна кількість вчителів в різних країнах. Тому в Мережі можна знайти безліч методичних порад, цікавих розробок, шаблонів веб-квестів, різні завдання, які необхідно адаптувати до конкретних умов навчання.

Основні висновки. Веб-квест є одним із форм цільового використання Всесвітньої мережі на уроках математики, а також, і при підготовці до олімпіад.

При роботі з комп'ютерними технологіями змінюється і роль педагога, основне завдання якого – підтримувати та направляти розвиток особистості учнів, їх творчий пошук. Відносини з учнями будуються на

принципах співпраці та спільної творчості.

Отже, веб-квести сприяють: пошуку інформації, яку доручає учням вчитель; наочному уявленню результатів виконаних дій; розвитку мислення учнів; розвитку комп'ютерних навичок учнів і підвищенню їх словникового запасу; заохоченню учнів навчатися незалежно від вчителя; розвитку дослідницьких і творчих здібностей учнів; підвищенню особистісної самооцінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільченко О. В. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі. [Електронний ресурс]. / О. В. Ільченко – Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/32834/

2. Зайцева С. А., Иванов В. В. Современные информационные технологии в образовании [Электронный ресурс] / С. А. Зайцева, В. В. Иванов. Режим доступа: http://sgpu2004.narod.ru/infotek/infotek2.htm

Тетяна Євтухова,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **С. О. Панова,**

ВИКОРИСТАННЯ КАРТИ ЗНАНЬ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Сьогодні учні стикаються з величезним потоком інформації. Але невелика кількість з них може запам'ятати цю інформацію в повному обсязі і ще менше учнів може усвідомити її за короткий час. Практикуючі вчителі наголошують, що найчастіше причинами зниження успішності та інтересу до предмета є великий обсяг усного та письмового матеріалу, брак часу на підготовку домашніх завдань, слабка пам'ять, невміння виділяти головне і узагальнювати, зниження навчальної мотивації. Тому вчителю необхідно застосовувати у своїй діяльності методи, які допоможуть виділити основне, узагальнити та систематизувати отримані знання, виробити необхідні компетенції. Треба навчити учнів самостійно переробляти інформацію, стискати, інтерпретувати її, представляти в зручному для запам'ятовування вигляді.

Одним із сучасних засобів візуалізації мислення та альтернативного запису є карти знань (майндмеппінг, ментальні карти, карти роздумів, концепт-карти). Ідея карти знань полягає в тому,щоб перевести інформацію з будь якого вигляду в зручну для роботи форму. Ця ідея широко описана британським психологом Тоні Бьюзеном. У 1974 році він опублікував книгу «Працюй головою», де описав метод ментальних карт MindMaps, систематизував їх використання, розробив правила і принципи цієї конструкції. На основі його роботи були розроблені десятки комп'ютерних програм, а концепція складання карт поступово стала поширюватися.

Виходячи з цього, ми визначили наступну мету: розглянути можливості використання ментальних карт на уроках математики та

проаналізувати їх ефективність.

Ментальні карти можуть застосовуватись вчителем при викладанні нового матеріалу, що дозволить дітям за менший час розглянути більше інформації, краще зрозуміти і запам'ятати матеріал. Також використовувати карти знань можна при вирішенні нестандартних задач за допомогою мозкового штурму. Це дозволить забезпечити вільний потік ідей та їх всебічний аналіз. Карти знань можуть слугувати творчим завданням, що дозволить учням самостійно проаналізувати задану тему, біль глибше її розібрати. Особливо ефективно використовувати ментальні карти у старшій школі, де учні можуть використати їх у підготовці до іспитів.

Будувати ментальні карти можна за темами: «Множини чисел», «Степінь та його властивості», «Функції», «Чотирикутники» і т.д.

Але створення таких карт вимагає більш ретельного відбору навчального матеріалу, виділення головних моментів теми, відповідного розташування навчального матеріалу та визначення його взаємозв'язків, ключових слів, символів, кольорів тощо.

Отже, з усього вище сказаного можна зробити висновок, що ментальні карти дозволяють зробити навчання цікавим і творчим; уможливлюють проводити безперервний моніторинг в різних областях (засвоєння змісту, розвиток пам'яті та мислення); ефективні для організації колективної діяльності, роботи в групі, парі, індивідуальної роботи. При високому рівні сформованості навичок у учнів побудови карти знань, можна охопити більший обсяг навчального матеріалу. Так як при складанні ментальних карт учень проробляє велику розумову роботу то на перших заняттях, цей процес буде затягнутий.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бьюзен Т. Супермышление / Т. Бьюзен; пер. з англ. Е. А. Самсонов. – 2-е изд. – Мн. : Попурри, 2003. – 304 с.

2. Терещенко Н. В. Інтелект-карти – сучасні інноваційні соціальні технології навчання в системі освіти / Н. В. Терещенко // Функціональна економіка. – Вчені записки. – № 14. – 2012. – С. 139-145

Тетяна Євтухова,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,** к.т.н., доцент (БДПУ)

ЛЕОНАРД ЕЙЛЕР – ЗАСНОВНИК ТЕОРІЇ ВАРІАЦІЙНОГО ЧИСЛЕННЯ

Всю історію свого існування науковий світ займається оптимізацією, тобто знаходить мінімальне або максимальне значення якоїсь певної величини: площі земельної ділянки, прибутку (максимум), енергії, грошових витрат, шляхи (мінімум).

Сучасні проблеми науки та техніки часто призводять до набагато складніших варіаційних задач. Наприклад, типовою проблемою

космонавтики є доставка керованого апарату на Місяць або Марс. Відповідна варіаційна задача (або задача оптимального управління) складається в доставці керованого об'єкта до небесного тіла за найменший час і з найменшими витратами. Іншим прикладом оптимізації в сучасних конструкціях є створення композиційних матеріалів з наперед заданими оптимальними пружними властивостями.

В даний час варіаційні методи є одним з потужних засобів аналізу найрізноманітніших задач. Найбільш інтенсивно варіаційний підхід використовується в задачах оптимального проектування. Зацікавленість до цих задач зросла у зв'язку з швидким розвитком авіаційної і космічної техніки, суднобудування, де, наприклад, є надзвичайно важливо вирішення проблеми зниження ваги конструкції без шкоди для її міцності і аеродинамічних властивостей.

Як частина математики варіаційне числення почало розвиватися з кінця XVII століття і сформувалося в самостійну математичну дисципліну після основних робіт дійсного члена Петербурзької академії наук Леонарда Ейлера (1707-1783), якого можна вважати засновником варіаційного обчислення.

Взагалі значення досягнень Ейлера у розвитку науки величезне. Він надав сучасної форми інтегральному численню, викладу тригонометрії й арифметики. Його праці виділили теорію диференціальних рівнянь в окрему дисципліну. Учений сформулював основи теорії поверхонь. Ейлер був по суті засновником теоретичної фізики, механіки твердих тіл і, разом з Данилом Бернуллі, засновником гідродинаміки та гідравліки як самостійних наук. Леонард Ейлер створив науку мореплавства, теорію корабля, теорію розрахунку турбін, в якій настільки випередив свій час, що лише в 1943 р. вперше було побудовано модель турбіни за його описом.

Прийнято вважати, що варіаційне числення почало розвиток із задачі про Брахістохрону, запропонованої в 1696 р в журналі "Acta Eruditorum" (лат. "Діяння вчених", заснований в 1682 р в Лейпцигу) Йоганном Бернуллі – кращим математикам свого часу. Задача була вирішена самим Бернуллі, його братом Яковом, Ньютоном, Лейбніцем і Лопіталем.

На початку XVIII століття Й. Бернуллі запропонував Л. Ейлеру (тоді ще молодому вченому, якого він консультував з наукових питань) знайти загальні методи вирішення подібних задач. Починаючи з 1732 р Л. Ейлер почав активно цим займатися і через 12 років завершив свою фундаментальну працю "Modus invineniondi lineas curvas maximive proprietate gemdenties sive soluto problematis isoperimetrice latissimo sensu accepti" ("Метод знаходження кривих ліній, що мають властивості максимуму або мінімуму, або вирішення ізопериметричної задачи, взятої в найширшому сенсі ") 1744 року. Там, зокрема, була розглянута задача, яка нині називається найпростішої задачею (класичного) варіаційного обчислення. Варіаційним задачам або більш загально – екстремальним задачам – Ейлер надавав надзвичайно широкого значення.

Цікаво відзначити, що рівняння Ейлера, що дає необхідну умову екстремуму, отримано методом заміни кривої многокутником з подальшим переходом до границі; розвиток цього прийому в XX столітті призвело до

так званих прямих методів варіаційного числення.

У 1759 році Ейлер отримав лист від зовсім молодого математика з Турина – Ж.-Л. Лагранжа, який виводив необхідні умови екстремуму, вводячи сімейство деяких функцій. Ці функції були названі "варіаціями", а сам клас екстремальних задач, де такий підхід застосується, Ейлер назвав "варіаційним численням".

Отже, створення загальної теорії, що охоплює задачі на екстремум функціоналів, є безперечною заслугою видатного математика Леонарда Ейлера, який, виходячи з відомих розв'язків задач про Брахістохрону і знаходженні кривої заданої довжини, яка відділяє від прямої максимальну площу, дав цим результатам вельми загальне і широке тлумачення, поклавши тим самим початок нової наукової дисципліни. Варіаційні задачі на умовний екстремум були досліджені Ейлером з вичерпною повнотою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цейтен Г. Г. Історія математики в XVI-XVII століттях / Г.Г. Цейтен. – К. : «Радянська школа», 1956. – 456 с.

2. Юшкевич А.П., История математики с древнейших времен до начала XIX столетия/ А.П. Юшкевич. – М. : Наука, 1972. – 496 с.

Казанцева Ганна,
студентка 2 курсу магістратури
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
к.т.н., доцент (БДПУ)

КОМПЕТЕНТНІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ОСНОВ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ ПРИ РОЗВ'ЯЗУВАННІ ЗАДАЧ ШКІЛЬНОГО КУРСУ

Світоглядний характер програмного матеріалу, його навчально-пізнавальне, практичне, прикладне й політехнічне спрямування, ефективність застосування до розв'язання багатьох задач математики та компетентнісно орієнтованих задач актуалізують проблематику компетентнісної спрямованості навчання застосування основ диференціального числення при розв'язуванні задач шкільного курсу.

Питання реалізації компетентнісного підходу в математичній освіті підняті в дослідженнях М. І. Бурди, С. А. Ракова, Т. М. Хмари. Особливості методики вивчення похідної та її застосування висвітлені в працях Т. Л. Корнієнко, А. Г. Мерзляка, М. С. Якіра. Широко пропагується перспективний педагогічний досвід вчителів математики О. В. Євтушенко, Я. В. Костишак, І. О. Малій, О. Л. Юрової та ін.

Мета роботи – дослідити компетентнісну спрямованість навчання застосування основ диференціального числення при розв'язуванні задач шкільного курсу. У роботі використано описовий метод, метод критичного аналізу науково-методичних джерел, узагальнення й систематизації практичного досвіду.

В процесі навчання учні засвоюють певну сукупність знань, умінь, навичок, способів діяльності, досвіду, цінностей і ставлень (компетенцій). Мобільність знань, гнучкість методики застосування їх у конкретній ситуації та критичність мислення складають основу набуття ними відповідної компетентності – особистісної якості, інтегрованої здатності реалізувати опановані компетенції на практиці. Компетентнісний підхід полягає у спрямованості навчально-виховного процесу на формування ієрархічно-підпорядкованих ключових, загальнопредметних і предметних компетентностей школярів.

Кожен навчальний предмет покликаний формувати не лише суто «свою» предметну компетентність, а й вносити певний вклад у набуття особистістю ключових компетенціій. Під «математичною компетентністю» розуміють «спроможність особистості бачити та застосовувати математику в реальному житті, розуміти зміст і метод математичного моделювання, будувати математичну модель, досліджувати її методами математики, інтерпретувати отримані результати» [1, с. 15].

Компетентнісній спрямованості навчання сприяє: формування атмосфери толерантності, співпраці; суб'єкт-суб'єктна взаємодія в навчанні; мотивація пізнавальної діяльності, формування «креативного» навчального середовища; оптимізація видів і змісту творчих завдань; використання ефективних організаційно-педагогічних форм навчальної діяльності та сучасних засобів пізнання й візуалізації.

Елементи диференціального числення займають значне місце в шкільному курсі математики. Стандартизовані рівні знань дозволяють диференціювати обсяг, глибину та міру застосування програмного матеріалу з урахуванням конкретних здібностей особистості, її інтелектуального потенціалу та потреб профілізації, поєднання обґрунтованості, абстрактності й загальності з прикладною спрямованістю.

Зміст знань і структура їх застосування визначають методику вивчення теми. Результативними у старшій школі є лекційно-семінарська форма проведення занять, візуалізація навчального матеріалу за допомогою сучасних електронних засобів, рівнева диференціація та індивідуалізація навчання. Зростає роль самостійної роботи школярів, використання історичного матеріалу та інформації мережі Інтернет. Профільне та поглиблене навчання відкриває широкі можливості для дослідницької та проектної діяльності.

Удосконалення ефективності викладання застосування основ диференціального числення при розв'язуванні задач шкільного курсу забезпечується: використанням сучасних інноваційних технологій і методик; впровадженням елементів перспективного досвіду вчителів математики, розробкою та реалізацією індивідуальних освітніх програм (елективних курсів, курсів за вибором, додаткових занять) та ін.

Навчання застосування основ диференціального числення при розв'язуванні задач шкільного курсу суттєво впливає на формування компетентностей учнів в плані якості засвоєння програмного матеріалу та здатності його використання для постановки й аналізу реальної проблеми (математичної, практичної чи прикладної задачі), розробки та реалізації відповідних алгоритмів дій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Раков С. А. Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ : монографія / С. А. Раков. – Харків : Факт, 2005. – 360 с.

Капран Вікторія,
студентка 3 курсу
Факультету фізико-математичної, компьютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
канд. техн. наук, доцент (БДПУ)

ПРЯМІ МЕТОДИ В ВАРІАЦІЙНИХ ЗАДАЧАХ

Основним питанням, яке виникає у зв'язку з будь-якою варіаційною проблемою, є питання про існування розв'язку. Класичні методи варіаційного числення приводять це питання в першу чергу до питання про існування розв'язку диференціального рівняння. При цьому визначається розв'язок не в околі деякої точки, а в усій області – при певних крайових умовах (розв'язок в цілому). Доказ існування таких розв'язків теорія диференціальних рівнянь дає лише в рідких випадках. Ця обставина змусила знаходити інші підходи до варіаційних проблем і призвело до створення прямих методів (с. 140, 1).

Розвиток прямих методів варіаційного числення виявився корисним не тільки безпосередньо для варіаційних задач, але і для інших областей математики. Зокрема, вони знайшли широке застосування в теорії диференціальних рівнянь (с. 193, 2).

В прямих методах намагаються, не вдаючись до визначення всього сімейства екстремалей задачі, тобто не користуючись диференціальним рівнянням Ейлера, знаходити безпосередньо криву, яка розв'язує задачу, звичайно за допомогою побудови послідовних наближень до неї; останнє виходить, коли зводять розв'язок задачі про екстремум функціоналу до задачі про звичайних екстремум функції відносно деякої кількості n належним чином вибраних параметрів і потім здійснюють граничний перехід при $n \to \infty$ (с. 147, 3).

Існує багато різних прийомів, які об'єднує спільна назва «прямі методи». Один з найбільш вживаних серед них – так званий метод Рітца: процес вибору мінімізованої послідовності.

Цей метод полягає в наступному: виходячи з деякої, визначеної зазвичай граничними умовами і видом області інтегрування, системи функцій $u_1, u_2, \ldots, u_n, \ldots$, відносно якої відомо, що кожна з u_n – припустима функція і, крім того, будь-яка лінійна комбінація

$$Y_n = \sum_{i=1}^{n} a_i u_i$$

функцій u_i, коли коефіцієнти a_i змінюються в деяких областях, вид яких залежить від задачі, – також припустима функція(с. 149, 3).

Однак, більшість всіх методів заснована на одній і тій самій ідеї.

Розв'язок варіаційної задачі прямим методом складається з:

1) побудови мінімізуючої послідовності;
2) доведення існування у цієї послідовності граничної кривої;
3) доведення півнеперервності функціоналу на граничній кривій (с. 144, 1).

Самі члени мінімізуючої послідовності можна розглядати як наближені розв'язання відповідної варіаційної задачі.

Отже, можна зробити наступний висновок: розвиток прямих методів варіаційного числення дозволяє розв'язати наближено значну кількість варіаційних задач і це вирішує проблему екстремального пошуку певних принципових задач практики та теорії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахиезер Н. И. Лекции по вариационному исчислению / Н. И. Ахиезер. – М. : ГИТТЛ, 1955. – 248 с.
2. Гельдман И. М. Вариационное исчисление / И. М. Гельдман, С. В. Фомин. – М. : Физматлит, 1961. – 228 с.
3. Смирнов В. И. Вариационное исчисление: учебное пособие / В. И. Смирнов, В. И. Крылов, Л. В. Кантрович. – Л. : Кубуч, 1933. – 204 с.

Лаптєва Ярослава,
студентка 2 курсу
факультету фізико-математичної, комп´ютерної і технологічної освіти
Наук. керівник :**С.О. Панова,**
Старший викладач (БДПУ)

«НАРОДНІ МІРИ, СПОСОБИ РАХУНКУ ТА ВИМІРЮВАННЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ МАТЕМАТИЧНИХ ЗНАНЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ»

Актуальність дослідження. Сьогодні вивчення народної математики, тобто старовинних математичних знань, є складовою частиною дослідження історії математики, воно дуже важливе для глибокого висвітлення історії культури народів. Ознайомлення зі способами рахунку, народними заходами і способами вимірювань на різних етапах історичного розвитку відкриває нам цікавий світ еволюції поняття числа і його властивостей, а також процес формування просторових уявлень і знань галузі геометрії, дозволяє проникнути в глибини народної мудрості.

Виявлення маловідомих народних мір, знаходження даних про математичні знання є досить актуальним. Адже математичні відомості українського народу мало досліджені не лише істориками математиками, але і етнографами. Однак ця галузь знань дає цінний матеріал для виявлення розвитку культури українського народу.

Метою даної роботи є теоретичний аналіз дослідження питання щодо зміни народної математики впродовж років.

Ступінь дослідження проблеми. Теоретично-методологічним підґрунтям стала роботи вітчизняних науковців.щодо розвитку народної

математики в Україні та значення її в житті людини.

Сутність дослідження. Народна математика дає яскравий матеріал для історії математики в «індуктивний» або «донауковий» період її розвитку. Досліди філологів граматичної форми числівників, а також історичні пам'ятки про системи обчислень у різних народів та безсистемні відомості, що їх подають мандрівники та і етнографи – це, власне, й усе, що нам відомо про математичні знання тих чи інших народів.

Повна картина початкового розвитку математичних знань може бути виявлена лише тоді, коли взяти до уваги всі ступені людського розвитку. Тому вивчення тільки письменності без усної народної творчості далеко не розв'язує цієї проблеми, адже письмо виникло у людей лише тоді, коли їх культура, зокрема математична, досягла досить високого рівня.

Вивчення еволюції мір і ваги має велике значення для дослідження економічного й культурного розвитку народу. Знайомство з мірами і способами вимірювань дає можливість дізнатися про просторові уявлення народу, про його відомості з геометрії, лічби і, таким чином дослідити еволюцію математичних знань. Для повноти даних потрібно знати, як у того чи іншого народу розвивалося поняття одиниць виміру прстору, часу і ваги, а також поняття цілого, що складається з різних частин.

Еволюція способів лічби та вимірювання у всіх народів світу майже однакова, але процес формування, темпи і етапи дальшого розвитку різні і залежать на самперед від загального рівня матеріальної і духовної культури кожного народу.

Народні способи лічби та вимірів, а також геометричні відомості в різних видах промислів і будівництва набули значного розвитку ще за часів Київської Русі у IX-XII ст. Цілком природно, що в народній математиці росіян. українців і білорусів багато спільного. Математична культура цих народів протягом усієї їхньої історії розвивалась у тісному взаємозв'язку, оскільки вони творили спільну культуру. У щоденній практичній діяльності людям доводилося проводити лічильні операції у виробництві й обміні, виконувати землевимірні роботи, будувати житло, башти, стіни укріплень тощо. Зрозуміло, що спочатку система лічби була вельми простою, а прилади для виміру досить примітивними. Проте, як свідчать археологічні знахідки й літописи, народні математичні знання як за часів Київської Русі, так і в наступний період невпинно розвивалися, поглиблювалися, розширювалося їх застосування.

Висновки. Таким чином, можна зробити висновок,що вивчення та знання народної математики готує підґрунтя для того,щоб майбутній фахівець мав змогу виконати означені в освітньо-кваліфікаційній характеристиці вміння відразу після закінчення університету ,відповідати вимогам конкретних замовників на сучасному ринку праці в Україні. Дослідження показало, що знання народної математики є підґрунтям кваліфікованого вчителя математики та студентів спеціальності «Математика».

ЛІТЕРАТУРА

1. Аксіоми для нащадків // Збірник нарисів: Упорядник О. К.Романчук. — Львів, 1992.

2. Бойченко С. О. Використання елементів народознавства у навчально виховному процесі // Поч. шко¬ла. – 1996. – № 9.- С. 33-36.

3. Ганчев И., Стоянов И. Математический фольклор. — М.: Знание, 1987.

Катерина Массалова
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В.М. Коваленко,** к.ф.-м.н.(БДПУ)

ЕЛЕМЕНТИ МЕТОДИЧНОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ УЧНІВ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ З ПАРАМЕТРАМИ У ШКІЛЬНОМУ КУРСІ МАТЕМАТИКИ

В останні роки помітно зріс інтерес до задач з параметрами. Традиційним стало включення таких задач до завдань ДПА та ЗНО [1, 2]. Це пов'язано з високою діагностичною і прогностичною цінністю задач з параметрами, яка обумовлює насамперед можливість виявлення рівня фактичних знань і степені сформованості навиків дослідницької діяльності учнів. Але, незважаючи на це, ще недостатньо досліджено роль і місце задач з параметрами у шкільному курсі математики. Таким чином, вище сказане підкреслює актуальність розв'язання проблеми відбору змісту навчального матеріалу, який відповідає принципам розвиваючого навчання, для дослідження можливостей задач із параметрами як засобу розвитку математичного мислення.

Як показало дослідження, ще в основній школі учні починають розв'язувати алгебраїчні задачі з параметрами. Проте ця робота ведеться не систематично, кількість задач незначна, а головне, задачі з параметрами розглядають як окрему вправу творчого характеру, а не як узагальнення способів розв'язування подібних задач. Цілком зрозуміло, що на іспитах з математики (зокрема при складанні ЗНО) для учнів ці задачі стають «підводними рифами». Крім того, ще недостатньо вивчені методичні особливості цих задач, а більшість літератури містить лише приклади розв'язання.

У даному дослідженні нами узагальнено методичні рекомендації для роботи над задачами з параметрами, а також запропоновано систему задач з параметрами з основних тем шкільного курсу математики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крамор С.В. Задачі з параметрами і методи їх розв'язання / С.В. Крамор. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 416 с.

2. Прус А.В. Задачі з параметрами в шкільному курсі математики. Навчально-методичний посібник / А.В. Прус, В.О. Швець. – Житомир: Вид-во «Рута», 2016. – 468 с.

Олена Ромашко,
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Б. Красножон,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВПРОВАДЖЕННЯ STEM-ОСВІТИ У НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Актуальність. Стрімкий розвиток технологій в сучасному світі, зростання ролі ІТ-галузі та робототехніки обумовлюють потребу у висококваліфікованих фахівцях відповідного напряму підготовки. Тому виникає гостра освітня необхідність у якісному навчанні учнів технічних дисциплін – математики, фізики, інженерії, програмування. Як підготувати таких фахівців майбутнього, здатних до інноваційного, креативного мислення та самореалізації? Одним з актуальних напрямів модернізації та інноваційного розвитку природничо-математичного, гуманітарного профілів освіти виступає STEM-орієнтований підхід до навчання, який сприяє популяризації інженерно-технологічних професій серед молоді, підвищенню поінформованості про можливості кар'єрного зростання в інженерно-технічній сфері, формуванню стійкої мотивації у вивченні дисциплін, на яких ґрунтується STEM-освіта.

Ступінь досліджуваності проблеми. Наявність підвищеного інтересу до різних аспектів STEM-освіти засвідчують численні публікації вітчизняних науковців Василашко І.П., Морзе Н.В., Шарко В.Д та інших вчених, які формують загальні аспекти впровадження STEM-освіти в Україні. Питанню впровадження STEM-освіти присвячено наукові праці іноземних фахівців: Хізера Гонсалеса, Джеффрі Куензі, Девіда Ленгдона, Кейта Ніколса та інших дослідників.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є з'ясування змісту поняття STEM-освіти та розкриття особливостей реалізації STEM-технології в навчанні математики.

У процесі дослідження нами були використані такі методи: порівняльний і системний аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження; порівняння, узагальнення і систематизація науково-теоретичних положень.

Сутність дослідження. STEM-освіта (Science, Technology, Engineering, Mathematics в перекладі з англійської мови означає наука, технологія, інженерія та математика) – це послідовність курсів або програм навчання, яка готує учнів до успішного працевлаштування, до освіти після школи, вимагає різних і більш технічно складних навичок, зокрема, із застосуванням математичних знань і наукових понять. Сьогодні, окрім традиційного, існує декілька варіантів терміну STEM: STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics – природничі науки, технологія, інженерія, мистецтво, математика), STREAM (Science, Technology, Reading, Writing, Engineering, Arts, Mathematics – природничі науки, технологія, читання, письмо, інженерія, мистецтво, математика). Зміни, які мають відбутися в напрямі STEM-освіти, зазначені в плані заходів щодо впровадження STEM-освіти в Україні на 2016-2018 роки, який був запропонований Інститутом модернізації змісту освіти та затверджений

Міністерством освіти і науки України.

Одним із основних завдань сучасної освіти в Україні є надання ґрунтовних знань та вмінь з математики, які учень міг би застосувати на практиці для розв'язання прикладних завдань різних наукових галузей. Тому за технологією STEM відбувається підсилення практичної та прикладної спрямованості курсу математики. Важливим аспектом є набуття учнями вмінь та навичок розв'язування прикладних задач та створення і використання простих математичних моделей, які застосовуються у різних сферах діяльності.

Універсальних методик навчання математики за технологією STEM на даний час не існує, проте особливою формою STEM-навчання є інтегровані уроки математики з іншими природничими дисциплінами. Такі уроки спрямовані на встановлення міжпредметних зв'язків, сприяють формуванню в учнів цілісного світогляду та розумінню значення математики в системі інших наук.

В процесі навчання математики в рамках STEM-технології перше місце посідають завдання формування інтелектуальної, дослідницької культури школярів. Учень повинен вміти самостійно мислити, пізнавати ситуацію, що вимагає застосування математичних знань, і ефективно діяти в ній.

Основні висновки. STEM-освіта – важливий і перспективний напрям інноваційної освіти у світі, який сьогодні набуває все більшого поширення і в Україні. Математика та предмети природничого циклу є основою STEM-технології. Тому особливу увагу необхідно приділити навчанню учнів математики, а також підготовці та перепідготовці педагогічних кадрів, які б могли працювати у зазначеному напрямі.

Олена Ромашко,
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. Г. Онуфрієнко,**
к. т. наук, доцент (БДПУ)

ПРИКЛАДНА СПРЯМОВАНІСТЬ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Сучасна українська освіта перебуває в стані реформування. «Концепція нової української школи» [2] зазначає, що найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями. Але на даний момент українська школа не достатньо готує до цього, оскільки учні часто не вміють застосувати здобуті знання для вирішення життєвих проблем. Тому для забезпечення формування успішної особистості «Концепція нової української школи» виділяє серед ключових компетентностей математичну компетентність. Вона полягає у культурі логічного і алгоритмічного

мислення, умінні застосовувати математичні (числові та геометричні) методи для вирішення прикладних завдань у різних сферах діяльності, здатність до розуміння і використання простих математичних моделей, уміння будувати такі моделі. Забезпечити формування математичної компетентності учнів можна завдяки прикладній спрямованості шкільного курсу математики.

Ступінь досліджуваності проблеми. Теоретичне обґрунтування існування проблеми реалізації прикладної спрямованості та шляхів її розв'язування проведено в роботах О. Д. Александрова, О. М. Астряба, Г. П. Бевза [1], Б. В. Гнеденка, О. С. Дубинчук, Ю. М. Колягіна, В. В. Пікана, З. І. Слєпкань, І. Ф. Тесленка, В. В. Фірсова та ін.

Мета і методи дослідження. Метою роботи є обґрунтування доцільності використання прикладних задач на уроках математики, аналіз підручників на вміст прикладних задач. У процесі дослідження нами були використані наступні методи: аналіз, порівняння та узагальнення даних з предмету дослідження на основі вивчення психолого-педагогічної, науково-методичної та навчальної літератури, педагогічне спостереження.

Сутність дослідження. Прикладне спрямування математики забезпечує вміння учнів використовувати здобуті під час вивчення математики знання в практичній діяльності (дослідженні реальних явищ, складанні математичних моделей задач та зіставленні отриманих результатів з реальними) та при вивченні природничих наук (фізики, біології, географії, астрономії, хімії).

Ефективним засобом реалізації прикладної спрямованості шкільного курсу математики є використання в навчальному процесі прикладних задач. Прикладні задачі – це задачі, які виникають поза курсом математики і розв'язуються математичними методами та способами, що вивчаються в шкільному курсі. Розв'язування прикладних задач у шкільному курсі математики сприяє ознайомленню учнів із роботою підприємств і галузей народного господарства, викликає інтерес до різних професій.

Нами були проаналізовані підручники математики старшої школи на вміст прикладних задач. В подальшому дослідженні планується побудувати систему прикладних задач до декількох тем з математики, які відповідатимуть вимогам навчальних програм і будуть слугувати доповненням до вже існуючих задач підручника.

Основні висновки. Прикладна спрямованість математики полягає у встановленні зв'язку теоретичних знань учнів з використанням їх на практиці для розв'язування життєвих ситуацій. Курс математики старшої школи дозволяє достатньою мірою використовувати прикладні задачі, проте не кожна тема програми математики дозволяє застосовувати такі задачі на уроці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевз Г. П. Прикладна спрямованість шкільного курсу геометрії: Посіб. для вчителя / Г. П. Бевз. К. – : Видавниче підприємство «Перше вересня», 1999. – 56 с.

2. Концепція «Нова українська школа» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf

Тихоненко Крістіна
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Н. С. Вагіна**, канд.пед.наук, доцент (БДПУ)

УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ФОРМИ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМАХ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ І СТУДЕНТІВ

Використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі створює нові можливості для реалізації дидактичних принципів індивідуалізації та диференціації навчання, позитивно впливає на розвиток пізнавальної діяльності, творчої активності та свідомості тих, хто навчається, та забезпечує сприятливі умови їх просування від навчання до самоосвіти.

Упровадженню моделі змішаного навчання (blended learning) присвячені праці О.М. Спіріна, Ю.В. Триуса, Є.В. Желнової, М.С. Нікітіної, Г.А. Чередніченко, Л.Ю. Шапрана, М.М. Мохової, І.П. Воротникової, О.О. Рафальської, О.А. Кадирової та багатьох інших учених. При єдності думок стосовно того, що цілями таких освітніх перетворень виступає побудова освітнього інформаційного середовища з системою комунікацій, які ефективно забезпечують необхідну навчальну інформацію, простежується існування різних підходів щодо визначення самого поняття змішаного навчання.

З одного боку, змішане навчання характеризується як якісно новий, прогресивний вид навчання, який реалізується на основі ідеї відкритої освіти завдяки новим технологічним можливостям, які з'явилися внаслідок інформаційної революції. Найважливішою складовою такого навчання виступає системна самостійна інтерактивна робота учня/студента зі спеціально розробленими навчальними матеріалами при поєднанні форм традиційних і дистанційних освітніх технологій.

У європейських дослідженнях під змішаним навчанням здебільшого розуміють процес, в основу якого покладено традиційне навчання, яке розвивається та підтримується за допомогою ресурсів Інтернету або інших електронних засобів масової інформації [1].

На практиці змішане навчання, як інструмент модернізації сучасної освіти, потребує створення нових методик, які дозволяють інтегрувати традиційне очне та електронне віддалене навчання. На думку К. Куна, метою змішаного навчання має виступати реалізація переваг ефективних очних форм організації навчання та використання електронних ресурсів [2].

Таким чином можна констатувати, що blended learning – це освітня концепція, у межах якої учень/студент отримує знання як самостійно (онлайн), так очно (з викладачем). Це дає можливість контролювати та варіювати час, місце, темп і способи вивчення матеріалу. За своєю суттю blended learning – це синтез традиційної аудиторної системи та сучасної цифрової освіти. Елементами моделі змішаного навчання є лекційні та практичні заняття (в системі загальної середньої освіти – уроки), семінари,

творчі, контрольні завдання (самостійні та контрольні роботи, реферати, доповіді та ін.), навчальні матеріали (підручники, методичні посібники), контактне та онлайн спілкування (чат, форум, e-mail), індивідуальні та групові онлайн проекти, віртуальні практикуми, віртуальна класна кімната, система мультимедійного супроводу тощо. Проте, проектування процесу змішаного навчання має відбуватися з обов'язковим врахуванням не лише наявних технічних можливостей та ступеня готовності учня/студента як впевненого користувача комп'ютерної техніки, а й з урахуванням рівня навчання й специфіки предмету. Так, необхідними умовами організації навчання математики за змішаною формою є обґрунтований вибір електронної навчальної платформи чи програми-оболонки у відповідності до вікових психолого-педагогічних особливостей учнів/студентів (Moodle, Hot Potatoes, Learning Apps тощо), оцінювання її функціональних характеристик стосовно мови інтерфейсу, можливостей урізноманітнення навчальних завдань, зручності для завантаження математичних текстів і графічних ілюстрацій і, головне, чітке планування розподілу навчального матеріалу для дистанційного та очного навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Donald Clark. 2003 / «Blended learning» CEO Epic Groupplc, 52 Old Steine, Brighton BN1 1NH, 654 p.

2. Кун К. E-Learning – электронное обучение / К. Кун // Информатика и образование. – 2006. – №10. – С.16-18.

Тетяна Трепачова,
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **І. В. Шерстньова,** канд.пед.наук.

РОЗВИТОК ПРОФІЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Розбудова України як незалежної держави передбачає вирішення комплексу проблем, серед яких чільне місце модернізація української школи. Вирішення цього завдання передбачає створення сприятливих умов для врахування індивідуальних особливостей, задоволення інтересів і потреб учнів, для формування у школярів орієнтації на той чи інший вид майбутньої професійної діяльності.

Сьогодні школа не може звузити свою діяльність лише до надання загальної середньої освіти. У період суттєвих соціально-економічних перебудов особливої актуальності набуває навчання старшокласників у спеціалізованих профільних класах, де є можливість за порівняно короткий час обрати професійний напрямок, одержати необхідні базові знання, виробити вміння, сформувати навички, розвинути професійні ділові якості.

Зміст та специфіку курсу математики в класах з суспільно-гуманітарним профілем навчання, до яких відносяться і класи економічного

спрямування розглядали у своїх дослідженнях М.І. Бурда, В.Г. Болтянський, Г.Д. Глейзер, Ю.М. Колягін, Ю.І. Мальований, Е.Г. Позняк, М.В. Ткачова, Н.Є. Федорова, Л.Г. Шестакова та інші.

Мета нашого дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов, що забезпечують процес розвитку профільних інтересів учнів 10-11 класів економічного спрямування засобами навчання математики.

У процесі дослідження нами були використані такі методи дослідження: аналіз науково-методичної та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження; діагностичні методи (творчі роботи, анкетування, бесіди).

Активізація профільного інтересу учнів під час вивчення математики є однією з проблем сучасної профільної освіти. Це пов'язане, в першу чергу, із зниженням інтересу молоді до навчання в цілому, а також з підвищенням ролі математики в різних галузях суспільства. Введення математичних задач економічного змісту у профільний курс математики основної школи виступає вагомим чинником формування профільного інтересу учнів, оскільки він впливає, в першу чергу, на формування пізнавального інтересу учнів до значення математики в сьогоднішніх умовах ринкових відносин у нашій країні.

Для активізації профільного інтересу учнів також важливим є вдалий вибір методів, прийомів та засобів навчання, при якому враховуються певні психологічні особливості учнів [1]. Головне призначення методів та прийомів навчання полягає в організації пізнавальної діяльності учнів із використанням профільних задач. Кожна тема має бути підкріплена прикладними задачами у сфері фінансів, підприємництва та економіки, методи розв'язання яких цілком укладаються саме в традиційну програму шкільного курсу математики [3]. Також науковці [2; 3 та ін.] висвітлюють питання, пов'язані з упровадженням спеціальних, зокрема курсів за вибором, які мають забезпечувати індивідуалізацію навчання, враховувати різноманіття навчальних інтересів і можливостей, сприяти організації самостійної творчої діяльності учнів тощо.

До того ж, провідним завданням сучасного вчителя математики є розкриття ролі математичних знань, того, що математика, відображаючи форми й відносини реальних об'єктів, є наукою про математичні моделі навколишнього світу. Математичні поняття (числа, множини, фігури, функції, похідної, інтеграла, вектора тощо) відображають реальні процеси і явища, математичні методи (аналітичний, графічний, векторний та ін.) застосовуються для розв'язування численних прикладних задач, що постають у житті й діяльності людини поза межами математики [2].

Встановлення міжпредметних зв'язків, навчання елементів математичної економіки на етапах передпрофільної і профільної підготовки в гуманітарних класах економічного напряму сприяє розвитку профільних інтересів учнів, формуванню в них свідомого й зацікавленого ставлення до вибору майбутньої професії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загривий В.І. Економічне виховання школярів / В.І. Загривий // Рідна школа. – 1999. -№9. – С. 34-35.
2. Вагіна Н.С. Напрями реалізації міждисциплінарних зв'язків математики і предметів гуманітарного циклу / Н.С. Вагіна // Математика в школі. – 2005. – №6. – С. 18–22.
3. Лісіна Л.О. Розвиток пізнавальної активності школярів старших класів у процесі вивчення предметів фізико-математичного циклу. Дис. канд. пед. наук. / Л.О. Лісіна. – К., 2000. – 208 с.

Таїсія Фісенко
студентка 1 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В.М. Коваленко**, к.ф.-м.н.(БДПУ)

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ЗАДАЧ ШКІЛЬНОГО КУРСУ ГЕОМЕТРІЇ НА РУХИ НА ПЛОЩИНІ І В ПРОСТОРІ

Математика має широкі можливості для інтелектуального розвитку особистості, в першу чергу, розвитку логічного мислення, просторової уяви, алгоритмічної культури, формування вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, обґрунтовувати твердження, моделювати ситуації та ін. Практичні вміння і навички з математики необхідні для майбутньої діяльності школярів. В шкільному курсі математики досить важливим класом задач, які сприяють розвитку психологічних якостей учнів (уява, просторове, творче мислення, схильність до аналізу) та загальної математичної культури є задачі на побудову. Основним методом розв'язування цього класу задач є використання геометричних перетворень, зокрема рухів.

Але, нажаль, у наш час у шкільному курсі геометрії задачі на побудову зустрічаються все менше, причиною чого є великий за обсягом навчальний матеріал і невелика кількість годин, що відводяться на відповідні теми [1, 2].

У даній роботі нами було систематизовано відомості щодо рухів та їх використання при розв'язуванні задач, запропоновано систему вправ на рухи на площині і в просторі, а також на застосування рухів при розв'язуванні задач на побудову у шкільному курсі геометрії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бевз Г.П. Геометрія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Г.П. Бевз, В.Г. Бевз, Н.Г. Владімірова. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2017. – 272 с.
2. Істер О.С. Геометрія: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О.С. Істер. – Київ: Генеза, 2017. – 240 с.

Дар'я Хара,
студентка 1 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В.М. Коваленко,** к.ф.-м.н.(БДПУ)

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ КЛАСІВ МАТЕМАТИЧНОГО ПРОФІЛЮ ЗАСОБАМИ НАВЧАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СКА MAXIMA ДЛЯ МОДЕЛЮВАННЯ ФРАКТАЛЬНИХ МНОЖИН

В останні роки значно підвищився інтерес до теорії фракталів [2], оскільки в багатьох випадках вона пропонує ефективні математичні моделі фізичних об'єктів, що мають складну геометричну будову. Комп'ютерне моделювання фрактальних множин також відкриває великі можливості для розвитку дослідницьких навичок та творчих здібностей учнів класів математичного профілю при виконанні різноманітних наукових робіт. При цьому доцільно формувати у учнів вміння будувати зображення таких множин засобами сучасних систем комп'ютерної алгебри (СКА) [1]. Ми розглядаємо можливості СКА Maxima [3] для розв'язання таких задач. Ця система має досить потужні графічні можливості, дозволяє виконувати складні символьні обчислення, а також має бібліотеку «Fractals», яка містить функції, що дозволяють будувати атрактори систем ітерованих функцій (СІФ) [2].

Нами розроблено методичні рекомендації щодо навчання учнів використання СКА Maxima, зокрема при моделюванні класичних фрактальних множин [2]. Запропоновані нами ідеї можуть бути використані при проведенні факультативів, які передбачають вивчення елементів теорії фракталів, самоподібних множин з використанням комп'ютерного моделювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дьяконов В.П. Энциклопедия компьютерной алгебры / В.П. Дьяконов. – М. : ДМК-Пресс, 2009. – 1264 с.

2. Кроновер Р.М. Фракталы и хаос в динамических системах. Основы теории / Р.М. Кроновер. – М.: Постмаркет, 2000. – 352 с.

3. Чичкарёв Е.А. Компьютерная математика с Maxima: Руководство для школьников и студентов / Е.А.Чичкарёв. – М.: ALT Linux, 2012. – 384 с.

Максим Шайтанов,
студент 2 курсу магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В.М. Коваленко,** к.ф.-м.н.(БДПУ)

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОЇ ПІДТРИМКИ ФАКУЛЬТАТИВНОГО КУРСУ «ФРАКТАЛИ» У КЛАСАХ З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ МАТЕМАТИКИ

Відомий математик, популяризатор теорії фракталів (а також автор самого терміна «фрактал») Бенуа Мандельброт у передмові до своєї книги [1] зазначає наступне: «Чому геометрію так часто називають «холодною» та «сухою»? Одна з причин – її нездатність описати форму хмари, гори, дерева або берегової лінії. Хмари не є сферами, гори – конусами, берегові лінії не можна зобразити за допомогою кіл, кору дерев не назвеш гладкою, а шлях блискавки – прямолінійним».

Таке представлення про математику з легкістю може зруйнувати поняття фракталу. Теоретично, можна сказати, що все, що існує в реальному світі є фракталом, чи є це хмара або навіть молекула кисню. Найбільш корисні фрактали містять в собі елемент випадковості, як правильність, так і неправильність їх підпорядковується статистичним законам [2, 3].

У класах з поглибленим вивченням математики передбачається вивчення факультативного курсу «Фрактали». Оскільки в результаті опрацювання значного обсягу методичної літератури нами не було виявлено достатньої кількості теоретичного матеріалу, зокрема методичного, щодо викладання даного курсу в умовах постійного технічного розвитку, в даній роботі ми формуємо електронну теоретичну базу для вивчення теми «Фрактали» в класах з поглибленим вивченням математики а також надаємо методичні рекомендації, щодо використання нашої розробки на уроках. Така розробка дозволила б більш наочно і доступніше надавати необхідний матеріал, а також підвищити мотивацію та інтерес учнів до обраної теми і математики в цілому.

Основним результатом нашого дослідження є розробка теоретико-методичної бази, яка дозволить підвищити рівень розуміння учнями теми «Фрактали» в умовах постійного технічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мандельброт Б. Фрактальная геометрия природы / Б. Мандельброт. – Москва: Институт компьютерных исследований, 2002. – 656 с.

2. Працьовитий М.В. Фрактальний підхід у дослідженнях сингулярних розподілів / М.В. Працьовитий. – Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова, 1998. – 296 с.

3. Турбин А.Ф. Фрактальные множества, функции, распределения / А.Ф. Турбин, Н.В. Працевитый. – К.: Наук. думка, 1992. – 208 с.

ФІЗИКА ТА МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Сергій Бандуров,
студент магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.
Наук. керівник: **Г.О Шишкін**, д. пед.н., доцент (БДПУ)

ПРОЦЕС ЗБУДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИХ ПОЛІВ РУХОМИМ ПУЧКОМ ЗАРЯДЖЕНИХ ЧАСТИНОК

На сьогоднішній день прискорювальна техніка з успіхом застосовується не тільки в наукових та прикладних дослідженнях різних напрямків, але і в технологічних процесах. Така широка сфера застосування сучасних прискорювачів заряджених частинок пояснюється більш глибоким вивченням властивостей речовини та інтенсивним розвитком нанотехнологій.

З кожним роком прискорювальна техніка стає більш досконалою, що досягається шляхом впровадження сучасних наукових досліджень в практичну діяльність, технологічні процеси. Особливе увага при цьому приділяється керуванню якості потоків частинок в прискорювальній техніці. Ефективна експлуатація прискорювальних установок без систем діагностики пучка стає складною та не дозволяє виконувати корекцію деяких важливих для роботи параметрів.

Діагностикою параметрів заряджених частинок займалися такі вчені: В.В. Самалюк, М.І. Афанасьєв, В.В. Акулов, Ю.С. Студенников, Ю.П. Суровцев, Д.С. Вальтман, Г.І. Разін, В.А. Суслов, В.П. Курчатов, Б.П. Яценко, Козлов Г.А та ін.

Варто зазначити, що на сьогоднішній день існує багато різних методів діагностики параметрів пучка. Однак особливий інтерес представляє дослідження параметрів пучка на основі електромагнітної індукції. Даний метод дозволяє, не руйнуючи пучок досліджувати його параметри з високою точністю за допомогою електромагнітних датчиків. Система таких датчиків, яка розташована в транспортувальному каналі, або у пристрої виведення частинок, дозволяє отримати детальну інформацію про параметри пучка.

Відомо, що процеси електростатичної і електромагнітної індукції у вакуумному просторі описуються класичним рівнянням Максвелла [1].

$$rot\vec{E} = -\mu_0 \frac{\partial \vec{H}}{\partial t}, \qquad div\,\vec{E} = \frac{\rho}{\varepsilon_0}$$

$$rot\vec{H} = -\varepsilon_0 \frac{\partial \vec{E}}{\partial t} + \vec{j}, \qquad div\,\vec{H} = 0. \tag{1.1}$$

Для розрахунку електромагнітного поля створеного рухом пучка заряджених частинок, необхідно до рівняння (1.1) застосувати перетворення Лапласа за часом.

$$F(p) = \int_0^{\infty} f(t)e^{-pt}dt,$$

Приймаючи, що у початковий момент часу напруженість поля дорівнюють нулю отримуємо рівняння Максвелла у такому вигляді:

$$rot\vec{E} = -\mu_0 p\vec{H}, \qquad div\,\vec{E} = \frac{\rho}{\varepsilon_0},$$

$$rot\vec{H} = -\varepsilon_0 p\vec{E} + \vec{j}, \qquad div\,\vec{H} = 0,$$

Де: $p = \sigma + i\omega$ – комплексна частота, величини, ρ і $\vec{j}$ – визначаються досліджуваним пучком.

З даного рівняння, беручи до уваги граничні умови, отримуємо вирази для електричної і магнітної складової поля, через функції Гріна. Обчислюючи $\vec{E}$ з другого рівняння системи і підставляючи його в перше рівняння, отримуємо неоднорідне рівняння Гельмгольца:

$$\nabla^2\vec{H} - p^2\mu_0\varepsilon_0\vec{H} = -rot\vec{j}$$

Приймаючи до уваги, що $div\,\vec{H} = 0$ і задані граничні умови, то це рівняння визначить магнітне поле:

$$\vec{H}(\vec{r},p) = -\iiint_V G_h(\vec{r},\vec{r'}p)\,rot\vec{j}(\vec{r'}p)dx'dy'dz' \qquad (1.2)$$

Якщо опустити проміжні математичні операції, вираз для електричного поля прийме наступний вигляд:

$$\vec{E}(\vec{r},p) = -\iiint_V G_e(\vec{r},\vec{r'}p)\,rot\vec{j}(\vec{r'}p)dx'dy'dz' \qquad (1.3)$$

Розв'язання рівнянь (1.2) і (1.3) в чисельному вигляді дозволяють визначити електромагнітне поле, що утворене рухом заряджених частинок заданої конфігурації з відомими параметрами. Отримані значення параметрів електромагнітного поля, можуть бути покладені в основу побудови електродинамічних систем для контролю потоків заряджених частинок, тобто систем електромагнітних датчиків. Чисельне розв'язання рівнянь дозволить визначити параметри датчиків для проведення діагностики на практиці. Використання датчиків дозволять не тільки контролювати параметри пучка, але й управляти ними, за умови організації зворотного зв'язку з керуючими приладами прискорювача.

Визначення параметрів електромагнітного поля дозволило нам розробити експериментальні зразки датчиків. Впровадження системи датчиків біля випускного вікна прискорювача та підключення їх до аналого-цифрового перетворювача з подальшим надходженням інформації на ПК, дозволить нам отримувати деякі характеристики пучка у вигляді трьохвимірного графіку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Самалюк В.В. Диагностика пучков заряженных частиц в ускорителях / Под ред. чл.корр. РАН Н.С. Диканьского. Новосибирск: Параллель, 2009. – 110 с.

Сергій Бандуров,
студент магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.
Наук. керівник: **Г.О. Шишкін,** д.пед.н., доцент (БДПУ)

ПРОГРАМУВАННЯ МІКРОКОНТРОЛЕРІВ ФІЗИЧНОГО ОБЛАДНАННЯ

У сучасному суспільстві спостерігається інтенсивний розвиток електроніки і мікроелектроніки. Цей процес характеризується масовим виробництвом різноманітних типів мікропроцесорів та інтегральних мікросхем. Останнім часом в електроніці все частіше знаходять своє застосування мікропроцесори що програмуються – мікроконтролери (МК). У зв'язку з їх популяризацією і постійним збільшенням обсягів продажів, було розроблено значна кількість програмних середовищ і технічних засобів, для їх програмування. Одним з перспективних напрямків використання мікроконтролерів ми вважаємо їх застосування у приладах і пристроях для проведення експерименту з фізики.

З метою вдосконалення навчального фізичного обладнання нами було розроблено та виготовлено програматор для програмування мікроконтролерів «EXTRA-PIC» [1], загальний вигляд якого зображений на рисунку 1.

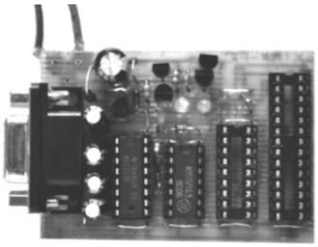

Рис.1. Програматор «EXTRA-PIC»

Даний програматор має широкі можливості та призначений для програмування PIC мікроконтролерів фірми Microchip і I2C EEPROM. Програмування здійснюється безпосередньо за допомогою програматора і персонального комп'ютера (ПК) через інтерфейс RS-232 (COM-порт). До ПК особливих функціональних вимог не висувається. Програматор підтримує діапазон найбільш частіше використовуваних PIC мікроконтролерів. На программаторі встановлені DIP панелі для під'єднання PIC мікроконтролерів в DIP18 і DIP28 корпусах. Згідно з розташуванням виводів ICSP, окремо можуть бути встановлені панелі DIP8, DIP14, DIP40. Мікроконтролери в інших корпусах можуть програмуватися через роз'єм

внутрішньо схемного програмування ICSP. Програматор функціонально сумісний з програмним забезпеченням программаторов JDM і працює з будь-якими COM-портами, як зі стандартними з напругою сигнальних ліній +/- 12 V; +/- 10 V, так і з сучасними COM-портами, с напругою сигнальних ліній до +/- 5 V. Для керуванням процесом програмування МК нами використовувався безкоштовний програмний пакет «WinPIC800». Робоче вікно програми зображено на рис.2.

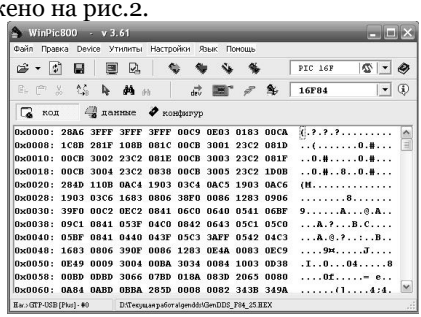

Рис.2. Робоче вікно програми «WinPic800»

Програмне середовище дозволяє програмувати МК різних сімейств: MicroChip PIC, ATMEL AVR 8-bit, MicroChip 16-bit Flash Microcontrollers PIC, MicroChip 32-bit PIC Microcontrollers, Microwire Serial EEPROM 93xx, EEPROM Serial I2C.

Відмінною рисою даного софта є можливість програмування МК готовим скомпільований текстом програми з розширенням «HEX», що дає можливість, не володіючи мовами програмування, використовувати готові тексти програм. Також треба відзначити, що даний програматор підтримує програмування з використанням інших програмних пакетів таких як: «IC-Prog», «PonyProg» і ін.

Розроблений нами програматор «EXTRA-PIC», дозволив запрограмувати такі пристрої як: «Універсальний аналого-цифровий перетворювач», «Універсальний генератор синусоїдальної частоти», різні вимірювальні прилади, а також системи автоматизації, для управління процесом проведення фізичного експерименту.

Подальші перспективи в розвитку системи фізичного обладнання, ми бачимо в розробці інших програматорів для програмування МК інших виробників, що дозволить розробляти фізичні прилади та пристрої на іншому технічному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Shyshkin G. A. Basics of digital electronics in the training of teachers of physics and technology / Shyshkin G. A., Bandurov S. O // Materials European Conference on Education and Applied Psychology 3-rd International conference. – 2014. Vienna, Austria. – p. 27-31.

Буц Любов,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Наук. керівник: **Н. С. Пшенична,**
викладач (БЕГК БДПУ)

РОЛЬ ФІЗИКО-ХІМІЧНИХ МЕТОДІВ АНАЛІЗУ У ДОСЛІДЖЕННІ ЯКОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Актуальність. Фізико-хімічні методи аналізу характеризуються швидкістю виконання, високим ступенем достовірності та не потребують великої кількості речовини для проведення дослідження. Це найбільш широка група методів, яка використовується для визначення якості сировини та готової харчової продукції. Фізико-хімічні методи дозволяють визначати вміст цукру, жирів, вітамінів, макро- та мікроелементів, амінокислот, води та багатьох інших сполук.

Ступінь досліджуваності проблеми. Стрімкий розвиток хімії відкриває нові горизонти для розробки методик дослідження якості продуктів харчування, тому науковий пошук у цьому напрямку завжди є актуальним.

Мета і методи дослідження. Оскільки проблема дослідження ролі фізико-хімічних методів аналізу є безумовно значущою для майбутніх фахівців спеціальності «Харчові технології», а матеріальне забезпечення більшості закладів освіти не дозволяє отримати практичні навички їх використання, метою дослідження є теоретична розвідка, направлена на поглиблення уявлення щодо можливості їх практичного застосування.

Сутність дослідження. Проаналізуємо сутність та перспективи таких фізико-хімічних методів дослідження складу речовин, як поляриметрія, рефрактометрія, фотометрія, спектрометрія та хроматографія [1].

Метод поляриметрії заснований на здатності деяких речовин змінювати напрямок світлових коливань при пропусканні через них поляризованого світла. Поляризований промінь, який пропускають через шар розчину оптично активної речовини, змінює напрямок коливання. До таких речовин належать сахароза, фруктоза та інші цукри, винна кислота, і метод застосовується переважно для їх визначення.

Рефрактомеричний аналіз ґрунтується на вимірюванні показника рефракції речовини, по значенню якого роблять висновок щодо складу речовини, її чистоти та концентрації у розчині. За допомогою рефрактометрії досліджують якість жирів, варення, джемів, продуктів з томатів, кондитерської продукції, деяких консервів, вмісту спиртів у розчинах.

Фотоколориметрія дозволяє визначити вміст речовини у розчині. Метод заснований на вибірковому поглинання досліджуваною речовиною монохроматичного світла. Зміну інтенсивності світового потоку при проходженні через забарвлену речовину вимірюють за допомогою фотоелементів, при цьому інтенсивність забарвлення розчину виражають

співвідношенням між величиною світового потоку до та після проходження через розчин. Можливості цього методу досить широкі і використовуються для визначення кількісного складу значної кількості речовин.

Спектральний метод заснований на пропусканні чи поглинанні світла певної довжини хвилі різними речовинами. Спекстроскопію поділяють на емісійну (випромінювання) та абсорбційну (поглинання). Спектральний аналіз знаходить застосування у визначенні органічних та неорганічних сполук концентрацією 10^{-2}-10^{-6} молів на літр. Метод дозволяє дослідити ступінь окиснення жирів у молочних продуктах та маслах, наявність пектинових речовин, фенольні сполуки у чаях, каві, овочах та фруктах, мікро- та макроелементи, нікотинову кислоту, токоферол тощо [2].

Метод хроматографії базується на різній здатності до сорбції компонентів суміші, що дозволяє розділити її на складові. За допомогою методу можна визначити вміст значної кількості речовин: вільних та зв'язаних амінокислот, органічних кислот, вуглеводнів, ліпідів, пестицидів, вітамінів, барвників тощо.

Основні висновки. Дослідження якості продуктів харчування неможливе без використання фізико-хімічних методів аналізу. Спеціалісти напряму підготовки «Харчові технології» мають бути обізнаними щодо можливостей застосування означених методів у професійній діяльності та обирати ті, які дозволять розв'язати ту чи іншу практичну задачу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василинець І.М., Колодязна В.С. Методи дослідження властивостей речовини та харчових продуктів / І.М. Василинець, В.С. Колодязна // Навч. посібн. – СПб.: СПбГУНиПТ, 2001. – 165 с.

2. Кирилов В.В., Нечипоренко А.П. Сучасні спектральні методи аналізу, які використовуються у харчовій промисловості / В.В. Кирилов, А.П. Нечипоренко // Посібник для вищіх навчальних закладів. – СПб: СПбГУНиПТ, 2006. – 98 с.

Юлія Поповецька,
студентка М2_ФІ групи факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
наук. керівник: **І.В. Рогозін,**
к.ф-м., доцент (БДПУ)

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧАННЯ ФІЗИКИ

Актуальність. Людина, здатна жити, діяти, приймати рішення, функціонувати в різних сферах на основі здобутих знань, для якої знання не є чимось зовнішнім, а стають основою, базою, методологією дії, визначають сутність самої людини, чого не можна досягти без істотних змін в освіті. Необхідно формувати в учнів ключові компетентності у галузі природничих наук, техніки та технологій. Перед сучасним вчителем стоїть завдання – сформувати особистість, яка здатна до самоосвіти і саморозвитку, вміє

критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем, прагне змінити на краще своє життя і життя своєї країни, максимально самореалізуватися у сучасному світі.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемі розвитку творчих здібностей учнів присвячені наукові дослідження зарубіжних та вітчизняних педагогів та психологів В. І. Андрєєва, А. В. Антонова, П. С. Атаманчука, М. І. Жалдака, А. В. Касперського, Б. М. Кедрова, О. М. Леонтьєва, О. І. Ляшенка, О. В. Сергєєва, Г. О. Шишкіна, М. І. Шута та ін.

Не можна залишити поза увагою праці, присвячені розвитку здібностей людини до науково-технічної творчості (Г. С. Альтшулер (Альтов), Г. Я. Буш, Ю. В. Горін, В. А. Єфімов, Б. Л. Злотін, А. В. Зусман, Ю. П. Саламатов, А. Б. Селюцький, Р. Б. Шапіро та ін.).

Академік П. Л. Капіца неодноразово звертав увагу на те, що значні можливості для розвитку творчих здібностей учнів містить у собі процес вивчення фізики. Вчені методисти-фізики А. І. Касперський, В. Г. Розумовський, І. О. Теплицький, Г. О. Шишкін, М. І. Шут та ін., запропонували окремі методичні прийоми, створили завдання, використання яких сприяє розвитку творчих здібностей учнів у процесі вивчення фізики.

Мета і методи дослідження полягає у визначенні основних завдань розвитку творчих здібностей учнів у процесі вивчання фізики.

Сутність дослідження. Феномен творчості, як вияв особливого, вищого рівня діяльності людини вже цікавий сам по собі. Він привертає до себе увагу своєю загадковістю, певною завуальованістю його мотивів та механізмів, з одного боку, а також, його надзвичайно високою віддачею, яка виявляється у створенні оригінального продукту. Творчість означена на перетині свідомого й несвідомого, вона не завжди корелює із законами логіки, а іноді, навіть, навпаки – здійснюється всупереч ним. Тому вона постійно привертає увагу філософів, кібернетиків, психологів, педагогів та фахівців інших наук. Особливого значення творчості почали надавати тоді, коли її результати стали суттєво впливати на розвиток науки й техніки.

З огляду на це, перед закладами загальної середньої освіти постають такі основні завдання:

– різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування ключових компетентностей, задоволення інтересів і потреб;

– формування у здобувачів освіти бажання і уміння вчитися, виховання потреби і здатності до навчання упродовж усього життя, вироблення умінь практичного і творчого застосування здобутих знань;

– збереження і зміцнення морального, фізичного і психічного здоров'я дитини; виховання національно свідомої, вільної, демократичної особистості, здатної висловлювати свою думку, логічно мислити, розв’язувати проблеми, критично та системно мислити, а також здійснювати самостійний вибір і приймати відповідальні рішення у різноманітних життєвих ситуаціях.

Проводяться конкурси учнівських наукових робіт, конкурси-захисти

науково-дослідницьких робіт членів Малої академії наук України, турніри юних фізиків, турніри юних винахідників та раціоналізаторів, конкурси юних дослідників та винахідників. Участь у цих масових позашкільних заходах вимагає від здобувачів середньої освіти тривалої підготовчої роботи, результатом якої досить часто є оригінальний продукт у вигляді нових знань, пристрою або технології.

Основні висновки Саме завдяки творчості людини суспільство одержує нові знання з фундаментальних наук, нові пристрої та технології, культурні цінності, які визначають науково-технічний та економічний потенціал будь-якої держави.

Олександр Рибачков,
студент М2_ФІ групи факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
наук. керівник: **І.В. Рогозін,**
к.ф-м., доцент (БДПУ)

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧНІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. Відсутність уміння самостійно здобувати нові знання випускником вищого навчального закладу освіти, який мріє пов'язати своє життя з науковою діяльністю, може привести до того, що з часом молодий спеціаліст втратить творчу ініціативу і задовольнятися роллю посереднього виконавця, тому освітній процес у закладі загальної середньої освіти все більше повинен спиратись на самостійну, близьку до дослідницької, діяльність здобувачів. Для цього кожному здобувачеві необхідно оволодіти методами наукового пізнання, одержати навички, потрібні для орієнтації у бурхливому потоці наукової інформації.

Сидоренко В.К. зазначав, що «Кожному випускнику, якщо він не байдужий до творчого пошуку, відкритий шлях у науку. Важливою рисою молодого науковця повинно стати прагнення до пізнання нового, до збагачення своїх знань, невтомність наукового пошуку.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою залучання молоді до науково-дослідницької діяльності займалися багато вітчизняних та зарубіжних педагогів. Філософсько-методологічні аспекти теорії наукової діяльності досліджували Л. Анциферова, М. Каган, Л. Рижко, проблемі формуванню дослідницьких умінь присвячено праці Н. Амеліної, І. Каташинської, Н. Кузьміної, О. Рогозіної. Теоретико-методичні засади навчально-дослідницької діяльності досліджували П. Лузан, Є. Кулик, В. Сидоренко та ін. Як показує досвід видатних вчених – науково-дослідну діяльність можна і слід пов'язувати з навчальними планами, програмами та, процесом навчання. Активний розвиток молодіжної наукової творчості в усіх її формах дає змогу підготувати особистість, яка би вміло володіла методологією наукового дослідження, постійно сприймала і впроваджувала у практику новітні досягнення науки, техніки, культури, та була здатною до творчого мислення.

Мета і методи дослідження полягає у визначенні особливостей організації науково-дослідної діяльності у закладах загальної середньої освіти.

Сутність дослідження. За сучасних умов розвитку науки, коли вона стала провідним елементом виробництва, на порядку денному стоїть питання підвищення статусу учнівської наукової творчості. Тому, цій проблемі необхідно надавати першорядного значення, використовувати різноманітні форми залучання учнів до науково-дослідної діяльності (НДД). Наші дослідження свідчать про те, що здобувачі базової середньої освіти беруть участь у НДД майже 60 %, а в старших класах їх значно менше. Задля вирішення цієї проблеми у необхідно впроваджувати такі форми наукової діяльності, які дають можливість розвивати індивідуальні здібності, переглядати освітні програми, організацію НДД, віддавати перевагу розробці проектів, написанню робіт Малої академії наук України, участь у конкурсах наукових робіт, готувати доповіді тощо.

Ефективність науково-дослідної діяльності суттєво залежить від організаційних форм, які дозволяють розвивати спеціальні здібності, формулювати креативність, критичність та систематичність мислення. Робота з обдарованими дітьми вимагає належної змістовної наповненості занять, зорієнтованої на новизну інформації та різноманітні види дослідницької, аналітичної, розвивальної, творчої діяльності.

Основні висновки. Наукова співпраця здобувачів середньої освіти та вчителів фізики є стимулом активності тих, кого навчають, підвищення професійного самовизначення та вибір майбутньої професії з урахуванням власних інтересів та здібностей, розвиток конструкторських та дослідницьких здібностей та виступає потенціалом зростання закладу загальної середньої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рогозіна О.В. Теоретичні основи навчально-дослідницької діяльності у підготовці вчителя технологій / О.В. Рогозіна // Монографія. – Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2008. – 202 с.

Марина Руденко,
студентка магістратури
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти.
Наук. керівник: **Г.О. Шишкін,** д.пед.н., доцент (БДПУ)

ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ФІЗИКИ В УМОВАХ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Сучасне суспільство висуває перед системою загальної освіти завдання виховання самостійної, інтелектуальної, ініціативної та творчої особистості, що володіє нестандартним мисленням, здатну жити в сучасних умовах. Середня освіта передбачає підготовку випускників не стільки як людину, озброєну готовими знаннями, скільки людину, що вміє здобувати, отримувати й застосовувати набуті знання у практичній та майбутній

професійній діяльності.

У зв'язку з цим, застосування практико-орієнтованого підходу до навчання фізики дає можливість сформувати зазначені вище якості у випускників старшої школи. Такий підхід до організації навчального процесу формує в учнів практичний досвід: зіставлення фактів, оцінки явищ, процесів, виявлення причинно-наслідкових зв'язків, вміння пояснювати природні явища.

Формування готовності учнів до застосування теоретичних знань у практичній діяльності залишається однією з актуальних проблем сучасної психології та педагогіки. У різних аспектах цієї проблемі приділяли належну увагу в своїх працях П. Атаманчук, Л. Благодаренко, С. ВеличкО, О. Іваницький, А. Касперський, О. Ляшенка, М. Мартинюка, А. Павленка, В. Шарко, та багатьох інших науковців, які зробили значний внесок у розвиток сучасної фізичної освіти.

У контексті підвищення якості підготовки учнів загальноосвітніх шкіл недостатньо дослідженими залишаються такі важливі методичні проблеми, як зміст шкільного курсу фізики з позиції практичного застосування набутих знань. Тому методологічні, теоретичні і технологічні особливості навчання, зосередженого на практико-орієнтованому підході потребують подальшого дослідження та розробки методики його практичного впровадження в навчальний процес загальноосвітніх навчальних закладів.

Метою сучасної школи є не стільки збагачення учнів знаннями, скільки оволодіння засобами практичної діяльності. Реалізація практико-орієнтованого навчання передбачає розгляд практики як джерела та засобу пізнання. Це означає, що організація навчального процесу в рамках практико-орієнтованого підходу вимагає створення такого рівня актуалізації знань, при якому усвідомлюється їх соціально-особистісна необхідність в сукупності з наявністю пізнавальних потреб учня. На кожному уроці в учнів повинна розвиватися внутрішня мотивація до навчання, оскільки з'являється можливість вільного вибору способів розв'язання обговорюваної проблеми; учні відчувають власну компетентність; переживають власну автономію.

Педагогічна практика та наші дослідження показали, що при побудові навчального процесу з фізики з позицій посилення практичного аспекту навчання слід дотримуватися наступних правил:

- Учень повинен розуміти і відчував, що навчання є для нього життєво необхідним.
- Необхідно показувати тісний взаємозв'язок теорії і практики, відзначаючи, що наука розвивається під впливом практичних потреб.
- Учням необхідно давати завдання за допомогою яких вони перевіряють вміння застосовувати свої знання у практичній діяльності.
- Вирішувати (і складати самим) завдання і вправи практичного змісту.
- Пов'язувати навчання з перспективами регіонального розвитку.
- Враховувати рівень підготовки учнів, їх професійні наміри, здібності, інтереси, світогляд і т.д.
- У навчанні слід використовувати матеріали і приклади з особистого

досвіду учнів, розглядати кожен урок в єдності з конкретним середовищем і життєдіяльністю учнів класу даного профілю.

- Організовувати конкурси юних винахідників, заохочувати спроби учнів щось удосконалити, втілювати в життя.
- Позакласну роботу максимально пов'язувати з вирішенням побутових завдань, поясненням природних явищ та впливом людини на навколишнє середовище.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що застосування практико-орієнтованого підходу при вивченні фізики є одним із ефективних засобів реалізації принципу практичної спрямованості навчання, підвищення інтересу учнів до вивчення предмету, формування міцних знань, предметної та ключових компетентностей.

Подальших досліджень потребує розробка методики та методичного забезпечення формування практико-орієнтованих знань з фізики на основі міжпредметної інтеграції в учнів старшої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуляєва Л. В. Практико-орієнтоване навчання фізики в старшій школі в умовах компетентнісного підходу / Л. В. Гуляєва // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2016. – Вип. 138. – С. 41-45. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_138_10.

Аліса Третяк,
магістрантка 2 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Науковий керівник: **О.В.Школа,** д.пед.н., доцент

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ НАУКОВОГО СТИЛЮ МИСЛЕННЯ УЧНІВ У НАВЧАННІ ФІЗИКИ

За сучасних умов модернізації вітчизняної освітньої галузі в контексті європейських вимог, реалізації інноваційних педагогічних ідей і технологій навчання, запровадження особистісно зорієнтованого, діяльнісного і компетентнісного підходів проблема формування наукового світогляду і відповідного стилю мислення школярів набуває особливого значення. Актуальність і педагогічна доцільність розв'язання цієї проблеми підтверджується вимогами державних нормативних документів у галузі загальної середньої фізичної освіти, що передбачають більш широке ознайомлення школярів з методами наукового пізнання, підвищення рівня їх методологічної підготовки як обов'язкової складової загальної культури особистості, розвитку творчого потенціалу.

Аналіз літературних джерел свідчить, що проблема формування наукового стилю мислення особистості взагалі та у навчанні фізики зокрема не є новою, вона розробляється в дидактиці фізики протягом останніх 50 років. Завдяки системним дослідженням О.Бугайова, С.Гончаренка, О.Ляшенко, М.Мартинюка, В.Мощанського, В.Мултановського, О.Сергєєва, В.Сиротюка,

В.Шарко, М.Шута та ін. сьогодні існує багато науково-методичних матеріалів, в яких глибоко розкрито і проаналізовано теоретичні та методологічні аспекти її розв'язання, запропоновано практичні рекомендації. Проте незважаючи на численні наукові здобутки шляхи розв'язання цієї проблеми трактуються неоднозначно, про що свідчать реальні освітні результати сучасних школярів.

У зв'язку з цим нами було проаналізовано особливості трактування базового поняття дослідження у сучасній науково-методичній літературі, з'ясовано його сутність; розглянуто методологічні питання та психолого-педагогічні основи формування наукового стилю мислення учнів у навчанні фізики, визначено критерії та показники рівнів його сформованості у школярів. За результатами наукових пошуків встановлено, що науковий стиль мислення у широкому розумінні – це система загальноприйнятих методологічних норм розумової діяльності, вироблених у ході розвитку науки, що є загальноприйнятими для всіх її областей. Стиль не є абсолютною, позачасовою характеристикою наукового мислення, він носить конкретно-історичний характер та еволюціонує разом і у зв'язку з розвитком суспільства в цілому. Він виявляється і фіксується в першу чергу мовою науки, головним чином у її категоріальному апараті. Стиль мислення передбачає цілісність, внутрішню єдність певних принципів (пояснення, відповідності, динамізму, системності, еволюційного). Ця єдина система принципів приймається вченими за зразок/стандарт розумової діяльності, тобто враховується її регулятивний, нормативний характер стосовно опису, пояснення і прогнозування природних явищ і процесів. Ці норми пізнання повинні стати орієнтирами розумової діяльності кожної людини, основою її наукового світогляду, саме їх треба формувати у школярів у навчанні фізики.

До основних шляхів вирішення зазначеної проблеми ми відносимо: формування в учнів цілісних і найповніших уявлень про сучасну фізичну картину світу; усвідомлення ролі, місця та сутності таких елементів знань як науковий факт, фізичне явище, величина, модель, принцип, закон у структурі фізичних теорій; реалізація у навчанні фізики проблемного підходу, що сприятиме вихованню пізнавальної самостійності та ініціативи учнів, оволодінню методами наукового пізнання; формування умінь вести діалог; ознайомлення з фактами історії фізики й техніки, екологічне та естетичне виховання, формування рефлексивних навичок та ціннісного відношення до знань і процесу їх здобуття. У контексті дослідження нами розроблено навчально-методичні матеріали до нестандартних уроків з фізики різного типу: уроку-лекції "Провідники і діелектрики в електричному полі. Діелектрична проникність речовини", уроків-семінарів з квантової фізики, уроку-конференції "Внесок українських учених у становлення і розвиток фізики", уроку систематизації та узагальнення знань учнів на тему "Електростатика" у формі дидактичної гри. Застосування пропонованих завдань пошуково-творчого характеру на цих уроках, на нашу думку, сприятиме підвищенню пізнавального інтересу учнів, активізації розумової діяльності, оволодінню фізичною мовою, стилем наукового мислення як невід'ємної складової їх наукового світогляду, стрижневого елементу структури особистості, основи предметної компетентності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика навчання фізики у старшій школі / [за ред. В. Ф. Савченка]. – К. : Академвидав, 2011. – 294 с.
2. Ракитов А. И. Принципы научного мышления / А. И. Ракитов. – М. : Наука, 2005. – 256 с.
3. Сергєєв О.В. Лекційно-семінарські заняття з фізики: методика проведення / О.В.Сергєєв, П.І.Самойленко та ін.; [за ред. М.Д.Глухова, Ю.І.Дика]. – М.: Высшая школа, 1991. – 84 с.

Вікторія Федосова,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **Г.О.Сенченко,**
старший викладач (БЕГК БДПУ)

МОЛЕКУЛЯРНА КУХНЯ – ФЕНОМЕН КУЛІНАРНОГО МИСТЕЦТВА XXI СТОЛІТТЯ

Актуальність. Молекулярна кухня – наукова сфера, пов'язана з використанням фізико-хімічних процесів, які відбуваються під час приготування їжі, а також соціальні, художні і технологічні компоненти, кулінарні і гастрономічні явища в цілому з точки зору наукового погляду. Тема молекулярної кухні актуальна і цікава не тільки для науковців, а й, насамперед, для ресторатарів. Існує думка, що на сьогоднішній день молекулярна кухня – найсучасніша і збалансована їжа з незвичайними властивостями і комбінаціями компонентів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Засновником молекулярної кухні вважається французький вчений-хімік Херв Тис, який склав молекулярні формули всіх французьких соусів. Першу молекулярну страву «Мус із ікри і білого шоколаду» приготував Хестон Блюменталь. Вагомий внесок у розвиток молекулярної кухні внесли вітчизняні вчені, такі як Мазаракі А.А., Пересічний М.І., Антонюк І.Ю.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є вивчення і стисле окреслення значення молекулярної кухні як альтернативи традиційної їжі людини, з'ясування основних чинників, які надали молекулярній кухні першість серед новітніх технологій кулінарного мистецтва, визначення переліку особливих продуктів та речовин, що застосовуються при приготуванні страв молекулярної кухні, ознайомлення з основними прийомами та рецептурами молекулярних страв, які виготовляються у закладах ресторанного господарства світу і в Україні. Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація.

Сутність дослідження. Квашіння, бродіння, засолення, копчення – це перші досвіди людини по зміні продуктів харчування хімічним шляхом. У середині XX століття з'явилася окрема галузь – молекулярна гастрономія, яка застосувала знання з хімії та фізики до продуктів харчування. У молекулярній кулінарії використовуються тільки натуральні

інгредієнти, тому молекулярні страви дуже корисні та збалансовані. Кухар, що готує молекулярні страви, використовує безліч інструментів і приладів, які розігрівають, охолоджують, змішують, подрібнюють, вимірюють масу, температуру і кислотно– лужний баланс, фільтрують, створюють вакуум та нагнітають тиск. Стандартні прийоми, які використовуються в молекулярній кулінарії: карбонізація або збагачення вуглекислотою (газування), емульсіфікація (змішування різних сфер), вакуумна дисциляція.

Для виконання цих фізико–хімічних завдань молекулярної кулінарії використовуються особливі натуральні продукти та речовини такі як: агар-агар і карагенан, хлорид кальцію і альгінат натрію, яєчний порошок (випарений білок), глюкоза, лецитин, цитрат натрію трімолін (інвертований сироп), ксантин.

Брендовою фішкою молекулярної кухні є так звані еспуми, простою мовою – піна. Таку піну можна отримати з різноманітних продуктів, як з овочів та фруктів, так і з борщів, супів. Для прикладу, один із кухарів на гастрономічному саміті ВАК переміг зі стравою із бородинського хліба з сіллю та соняшниковою олією у формі еспуми (піни).

Висновок. Враховуючи створення різноманітних молекулярних страв ми можемо стверджувати, що у молекулярній кухні є безмежні можливості і майбутнє. Досліджуючи дану тему слід визначити, що молекулярна кухня яскраво поринає у світ великої світової кухні, підкорюючи серця справжніх гурманів своєю незвичайністю, оригінальністю та корисністю. Ми пізнали основні прийоми та складові, що застосовуються у молекулярній кухні при приготуванні страв, всебічно ознайомилися з глибоким науковим поняттям «молекулярна кухня» і визнали, що молекулярна кухня є сферою для подальших наукових цікавих досліджень, експериментів та відкриттів у вирішенні глобальної проблеми людства – збалансованого здорового харчування.

Молекулярна кухня – це стильно, смачно та поживно!

ЛІТЕРАТУРА

1. Персональний сайт Шеф-кухаря Миколи Саричева [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://nikolaysarychev.ucoz.

2. Технологія харчових продуктів функціонального призначення: монографія/ Мазаракі, А.А., Пересічний М.І., Кравченко М.Ф. та інш. За ред. д-ра техн.наук, проф-ра М.І. Пересічного. – 2-ге вид., переробл. та доповн. – К.: нац.тор.-екон. ун-т, 2012.- 326-361 с.

Максим Шайтанов,
студент 1 курсу магістратури факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В.Я. Білошапка** (БДПУ)

МОЛЕКУЛЯРНО-ДИНАМІЧНЕ ВИВЧЕННЯ КІНЕТИЧНИХ КОЕФІЦІЄНТІВ МЕТАЛУ В МЕТАСТАБІЛЬНИХ СТАНАХ

Молекулярно-динамічний підхід дозволяє простежити повні траєкторії кожної з частинок мікросистеми, чисельно виміряти залежні від часу рівноважні і нерівноважні властивості мікросистеми як цілого. В результаті з'являється можливість визначення різних параметрів, пов'язаних з кореляційними функціями, таких, наприклад, як коефіцієнти дифузії, зсувної (динамічної) і кінематичної в'язкостей, теплопровідності. Для визначення даних коефіцієнтів можуть використовуватися співвідношення Ейнштейна, формули Гріна-Кубо і їх комбінація [1].

Дана робота присвячена вивченню кінетичних коефіцієнтів металу в метастабільних станах на основі комп'ютерного моделювання фізичного процесу і підрахунку коефіцієнтів металу в програмному середовищі Matlab за допомогою реалізованих алгоритмів обчислення, які ґрунтуються на вказаних вище формулах.

Коефіцієнт дифузії мікросистеми по співвідношенню Ейнштейна визначається наступним чином:

$$D = \frac{1}{6N}\frac{1}{t}\left\langle \sum_i \left[r_i(t_0 + t) - r_i(t_0) \right]^2 \right\rangle, \qquad t = NSTEPS \cdot \Delta t,$$

$i = 1..N$,

де $NSTEPS$ - число кроків від початку підрахунку, t_0 - початковий момент часу при розрахунках коефіцієнтів, $\langle\ \rangle$ - усереднене значення по станам системи.

Коефіцієнт зсуву в'язкості визначається формулою:

$$\eta = \frac{m^2}{2k_B TV}\frac{1}{t}\left\langle \frac{1}{3}\sum_{\alpha\beta}\left[\sum_i \left(r_{i,\alpha}(t_0 + t)\cdot v_{i,\beta}(t_0 + t) - r_{i,\alpha}(t_0)\cdot v_{i,\beta}(t_0) \right) \right]^2 \right\rangle$$

,

де $\alpha\beta = xy, yz, zx$, V - обсяг досліджуваної системи, k_B - стала Больцмана, T - температура.

ЛІТЕРАТУРА

1. Rapaport, D.C. The Art of Molecular Dynamics Simulation – Cambridge University Press, 2004.

Ірина Шаповал,
магістрантка 2 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Науковий керівник: **О.В.Школа,** д.пед.н., доцент

СИСТЕМНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ У НАВЧАННІ ФІЗИКИ

Загальновідомо, що саме ті знання, які людина отримала самостійно завдяки власному досвіду, інтелектуальним зусиллям та активній пізнавальній діяльності є дійсно її особистісним надбанням. Саме тому самоосвіту сьогодні розглядають як одну з важливих (ключових) компетентностей особистості, а формування вмінь жити, самостійно одержувати знання, вчитися й самовдосконалюватися як систему концептуальних ідей реформування вітчизняної освітньої галузі, у тому числі й системи загальної середньої освіти. Ці зміни трансформуються у нові вимоги до цілей і завдань, змісту, форм та методів організації навчально-виховного процесу з фізики, у тому числі й самостійної роботи учнів як його невід'ємної складової. Сутність цих змін зумовлює переорієнтацію навчально-виховного процесу з фізики на особистість учня, що дозволяє, спираючись на його пізнавальні можливості, досвід і творчий потенціал, забезпечувати процеси самоосвіти, саморозвитку, самовиховання і самоствердження. Учень має стати не споживачем, а творчим здобувачем знань як у навчальній роботі під керівництвом вчителя фізики, так і в позаурочний час.

Педагогічний досвід та власні спостереження свідчать: самовільне формування у школярів раціональних прийомів навчання і самоосвіти проходить повільно й малоефективно. Розв'язання конкретних завдань самостійної роботи з фізики зумовлює необхідність цілеспрямованого й системного їх навчання методам і формам такої роботи. Зазначимо, що самостійна робота учнів дає позитивні результати тільки тоді, коли вона належно організована, тобто є системою. Оскільки самостійність є рисою особистості, а особистість формується в діяльності, специфічність цієї складової навчально-виховного процесу з фізики зумовлює реалізацію подвійного завдання: розвиток у школярів умінь і навичок самостійного здобуття й використання нових знань та формування самостійності як провідної якості в структурі особистості.

У зв'язку з цим нами проаналізовано ступінь розробки проблеми дослідження в психолого-педагогічній літературі, теорії і практиці навчання фізики; уточнено сутність термінів ("самостійна робота", "самоосвітня діяльність", "пізнавальна самостійність" учнів); розглянуто види та форми самостійної роботи учнів з фізики; психолого-педагогічні особливості її ефективної організації; запропоновано модель методичної системи організації самостійної роботи учнів у навчанні фізики, зорієнтованої на всебічний розвиток особистості учня засобами фізики, набуття ним предметної компетентності, формування пізнавальної самостійності як провідної якості особистості. Визначено, що успішне та ефективне формування останньої у навчанні фізики можливо на основі системно-

діяльнісного підходу до організації їх самостійної роботи, що базується на принципах педагогічної суб'єкт-суб'єктної взаємодії, індивідуалізації та диференціації навчально-пізнавальних завдань та забезпечується комплексним розвитком усіх її компонентів (мотиваційного, діяльнісного, рефлексивного).

У контексті дослідження нами сформульовано загальні принципи організації самостійної роботи учнів у навчанні фізики, розглянуто методичні особливості організації самостійної роботи учнів з підручником і додатковою літературою з фізики, при розв'язуванні задач з фізики (алгоритмічний підхід у розв'язанні типових задач, якісних задач, задач з неповними даними, складання і розв'язання задач самими учнями за малюнками, графіками, схемами та ін.), у ході проведення навчального фізичного експерименту (демонстрацій, фронтальних лабораторних робіт, фізичного практикуму, домашніх спостережень і дослідів), запропоновано варіант реалізації проектної діяльності як елементу самостійної роботи учнів у навчанні фізики для 9-го класу на тему "Електричний струм в різних середовищах". Застосування розроблених навчально-методичних матеріалів на уроках фізики, на нашу думку, сприятиме підвищенню мотивації учнів, розвитку їх інтелектуальних і творчих здібностей, формуванню досвіду продуктивної самостійної пізнавальної діяльності, що забезпечуватиме в цілому становлення цілісної особистості та майбутнє фахове зростання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Благодаренко Л. Ю. Формування готовності учнів до самоосвіти у процесі самостійної роботи / Л. Ю. Благодаренко, Л. В. Мініч, М. І. Шут // Зб. наук. праць Херсонського державного університету. Серія : Педагогічні науки. – Херсон : Вид-во ХДУ, 2005. – Вип. 38. – С. 62-67.

2. Методика навчання фізики у старшій школі / [за ред. В. Ф. Савченка]. – К. : Академвидав, 2011. – 294 с.

3. Шарко В.Д. Сучасний урок фізики: технологічний аспект / В.Д.Шарко. – К., 2005. – 220 с.

Анастасія Шилко,
студентка магістратури
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти.
Наук. керівник: **Г.О. Шишкін,** д.пед.н., доцент (БДПУ)

ЗАДАЧІ З ПРАКТИЧНИМ ЗМІСТОМ В КУРСІ ФІЗИКИ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Проблема інтеграції навчання фізики з практичною діяльністю вивчається давно. Особливого значення ця проблема набуває в старшій школі, яка займається підготовкою учнів до вибору майбутнього життєвого шляху. Проте, аналіз навчально-виховного процесу з фізики в загальноосвітніх навчальних закладах, дослідження рівня сформованості компетентностей учнів дають можливість дійти висновку про те, що якість

фізико-технічних знань не завжди відповідає сучасним вимогам суспільства.

Важливу роль в системі загальної освіти набуває підготовка учнів до застосування набутих знань у практичній діяльності. В цьому аспекті особливе значення набуває курс фізики, оскільки універсальність фізичних методів дослідження дозволяє відобразити зв'язок теоретичного матеріалу з практикою на рівні загальнонаукової методології. За допомогою практико-орієнтованих фізичних задач можна досягти найбільшого ефекту у формування в учнів умінь застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

Існує достатня кількість задач різних типів і видів з різних галузей наукових знань, і, відповідно, значна кількість їх класифікацій [1].

У наших дослідженнях ми вважали, що розв'язанням задачі є процес перетворення предмета, описаного в змісті задачі, який здійснюється певними методами, способами, прийомами та засобами. Розв'язання задачі передбачає пізнання самого процесу перетворення і здійснюється за допомогою певних розумових дій і операцій.

Розв'язання фізичних задач є складним динамічним процесом, який має певну структуру. Одним з ефективних засобів формування в учнів фундаментальних знань і практичних умінь є фізичні задачі з практичним змістом. У науково-методичній літературі не існує чіткого визначення поняття фізичні задачі з практичним змістом, в зв'язку з чим виникає необхідність в тлумаченні даного поняття.

Під фізичними задачами з практичним змістом будемо розуміти задачі, які спрямовані на виявлення фізичної сутності об'єктів техніки, технологічних процесів, природних явищ та процесів, з якими учні стикаються у повсякденному житті. Задачі з «практичним змістом» близькі за своїм цілями та завданнями до задач з «політехнічним змістом» та «виробничо-технічним змістом». Кожен з перелічених типів фізичних задач виконує свої функції для досягнення основної мети навчання.

Практика навчання фізики та наші дослідження показали, що учні з більшим інтересом розв'язують і сприймають задачі практичного змісту. Учням необхідно показати, як практичні задачі перетворюються на теоретичні, і навпаки – як теоретичній задачі можна надати практичну форму. Такі задачі відносять до задач прикладного змісту. До прикладних задач пред'являють певні вимоги:

- зміст практико-орієнтованих задач повинен відображати математичні залежності між фізичними величинами, які описують процес що досліджується;
- задачі повинні відповідати освітній програмі та цілям і завданням при вивченні конкретної теми;
- поняття і терміни повинні бути максимально наближеними до загальноприйнятих у техніці та технологіях;
- методи розв'язання задач повинні бути наближені до практичних прийомів і методів.

В основу комплексу задач з практичним змістом повинні бути покладені принципи, серед яких основними є принципи можливості використання кожної задачі для одночасного формування на її основі

теоретичних знань і практичних умінь; оперативного використання результатів розв'язання задачі в процесі життєдіяльності людини; потенційної можливості використання результатів розв'язання задачі в подальшій практичній діяльності.

Реалізація концепції практико-орієнтованого підходу в навчанні фізики дозволить зробити фізику інструментом, за допомогою якого учень може пояснити явища, що відбуваються у природі та житті.

Подальших досліджень потребує структурування та конструювання практико-орієнтованих задач для різних розділів шкільного курсу фізики та подальша розробка методики розв'язування задач на основі міжпредметної інтеграції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Секісова Н. П. Використання практико-орієнтованих задач з фізики [Електронний ресурс] / Наталя Петрівна Секісова // ООО "Мультиурок". – 2015. – Режим доступу до ресурсу: https://multiurok.ru/files/primienieniie-praktiko-oriientirovannykh-zadach-po-fizikie-iz-opyta-raboty.html.

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА, ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

Білогуров Олександр,
Студент 4-го курсу
Факультету фізико-математичної,
комп`ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Хоменко С.В.,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ІННОВАЦІЙНИХ ФОРМ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ ВНЗ

Актуальність дослідження. Розглядається впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес ВНЗ на прикладі ігрових технологій. Ігрові технології навчання – це особливий метод навчання , який передбачає засвоєння навчального матеріалу та змісту освіти, формує взаємодію педагога і студента за допомогою гри, а також допомагає знайти та отримати бажану ціль, тобто досягти певного результату.

Ступінь дослідження проблеми. Нині ведеться активний пошук, розробка і впровадження інноваційних технологій навчання, про що свідчать численні міжнародні та регіональні науково-методичні конференції, праці вчених Р. Абта, С. Біра, М. Бірштейн, В. Буркова, А. Вербицького, С. Гідровича, Л. Дудко, А. Дьоміна, Д. Д`юі В. Х. Кілпатрика, М. Кларина, І. Носаченко, Д. Панькова, В. Петрук, Л. Романишиної, І. Сироєжина, Д. Форрестера, К. Хайнце та ін..

Цілі дослідження – є висвітлення інноваційних форм навчально-виховної роботи ВНЗ на прикладі ігрових технологій навчання.

Сутність дослідження. Процес пізнання являє собою складний та досить суперечливий процес. Зазвичай, перший досвід пізнання навколишнього світу у малюків, починається з іграшок та ігор. Саме з них починається повне сприйняття всього, що знаходиться в межах їх погляду. Тому, пізнання світу, безпосередньо залежить від того, з чим дитина стикається постійно. Природно, це впливає і на розумовий, і емоційне, і на психологічний розвиток малюка. Гра – одне з найважливіших занять дитини. Слід розуміти мету гри і мати уявлення про відмінності між іграми, щоб надати дитині багате різноманітність вражень, починаючи з самого раннього дитинства. Гра – зовсім не таке вже легке заняття, вона вимагає зусиль і наполегливості. Тому, саме ігрові методи навчання є одним з найефективніших способів вивчення, розуміння та засвоєння важливої для нас інформації. Ігрові методи багатопланові, і кожен з них у той чи інший спосіб сприяє виробленню певної навички. З огляду на це виокремлюють ігри-вправи, ігрові дискусії, ігрові ситуації, рольові та ділові навчальні ігри, комп'ютерні ділові ігри.

Ігри-вправи. До них належать кросворди, ребуси, вікторини тощо. Застосування цього методу сприяє активізації певних психічних процесів, закріпленню знань, перевірці їх якості, набуттю навичок. їх проводять на заняттях; ігри-вправи можуть бути елементами домашніх завдань,

позакласних занять. Використовують їх також у вільний від навчання час.

Ігрова дискусія. Вона передбачає колективне обговорення спірного питання, обмін думками, ідеями між кількома учасниками. Основним призначенням цього методу є виявлення відмінностей у тлумаченні проблеми і встановлення істини в процесі товариської суперечки. Цей метод навчання дає змогу, проаналізувавши суть явища чи процесу, з існуючих варіантів рішень вибрати оптимальний. Досягнення поставленої мети зумовлює розвиток

Ігрова ситуація. Основою цього методу є проблемна ситуація. Він активізує пізнавальний інтерес у студентів, спрямовує їх розумову діяльність. Зорієнтована ігрова ситуація на встановлення зв'язку теорії і практики з теми, що вивчалася або вивчається: вміння аналізувати, робити висновки, приймати рішення у нестандартних ситуаціях. Цей метод спонукає студентів до діяльності на основі певної ситуації, яка ґрунтується на необхідній сукупності знань, умінь і навичок, якими повинні оволодіти студенти. Ігрова ситуація сприяє посиленню емоційно-психологічного стану, збуджує внутрішні стимули до навчальної роботи, знімає напругу, втому.

Рольова гра. Вона дає змогу відтворити будь-яку ситуацію в "ролях". Рольова гра спонукає студентів до психологічної переорієнтації. Вони усвідомлюють себе вже не просто як студентів, які відтворюють перед аудиторією зміст вивченого матеріалу, а як осіб, які мають певні права та обов'язки і несуть відповідальність за прийняте рішення.

Ділова навчальна гра. Це навчально-практичне заняття, яке передбачає моделювання діяльності фахівців і керівників виробництва щодо розв'язання складної проблеми, прийняття певного рішення, пов'язаного з управлінням виробничим процесом. Ділова навчальна гра поєднує в собі ознаки навчальної і майбутньої професійної діяльності і є діяльністю колективною. Вона дає змогу студентові збагнути і подолати суперечності між абстрактним характером предмета навчально- 4 пізнавальної діяльності (знання, знакові системи) і реальним предметом майбутньої професійної діяльності, індивідуальним способом навчання студента і колективним характером професійної діяльності, опорою в навчанні переважно на інтелект студента і залученням у процес особистості спеціаліста [6].

Висновки. Отже, впровадження інноваційних технологій в навчально-виховний процес є важливим кроком для кращого засвоєння знань, вдосконалення вмінь та навичок. Використання ігрових технологій навчання у ВНЗ дасть можливість засвоювати знання не примусово, а зацікавити студентів у їх вивченні. Гра надає гравцям можливості «проживання» в іншій світоглядній системі. Слід зазначити, що подібна можливість дуже рідко виникає в реальному житті, але її вплив на розвиток особливості людини важко переоцінити. Здатність «подивитися на світ чужими очами» є одним з важливих чинників, що забезпечують розуміння інших, не схожих на тебе людей, та більш адекватне саморозуміння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ніколаєнко С. М. Якість вищої освіти в Україні: погляд в майбутнє / С. М. Ніколаєнко // Вища школа. – 2006. – № 2. – С. 3–22.

2. Айламазьян А. М. Актуальні методи виховання і навчання: ділова гра : Уч. пособ . д. студ. – МДУ , 2005

3. Андрєєва Г. М. Соціальна психологія – М. , 2009

Бровко Кристина,
студентка 4-го курсу
Факультету фізико-математичної, комп`ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Хоменко С.В.,** к.п.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИ АКТИВІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Актуальність дослідження. Пошуки системного забезпечення активізації навчання, де в діалектичному взаємозв'язку поєднано принципи, фактори, шляхи та умови формування активності студентів, залишаються актуальними і потребують подальшого дослідження.

Ступінь дослідження проблеми. Психолого-педагогічні аспекти активізації навчання досліджували такі вчені як: Н.Бібік, Д.Богоявленська, А.Вербицький, В.Ільїн, Г.Ковальчук, В.Загвязинський, О.Савченко, І.Харламов, Г.Щукіна та ін. Однак наразі немає єдиної класифікації методів активізації навчально-пізнавальної діяльності тих, хто вчиться, яка охопила б широкий та різноманітний діапазон традиційних та інноваційних методів і форм організації навчання.

Мета і методи дослідження – визначити найефективніші засоби активізації навчальної діяльності студентів з економічних дисциплін для підвищення ефективності навчання та якості підготовки фахівців. При досліджені використовувались наступні методи: теоретичне узагальнення та порівняння, аналіз існуючих методів активізації навчання.

Сутність дослідження. Активізація – постійний процес управління діяльністю студентів, спонукання до енергійного, цілеспрямованого навчання, подолання спаду, пасивності й стереотипності [2, с. 6]. Сукупність різноманітних методів, прийомів і засобів активізації називають узагальненим терміном «активні методи навчання» (АМН).

Активні методи навчання при умілому застосуванні дозволяють вирішити такі навчально-організаційні завдання:

– підпорядкування процесу навчання та діям викладача;

– забезпечення активної участі в навчальній роботі як підготовлених студентів, так і непідготовлених;

– встановлення безпосереднього контролю за процесом засвоєння навчального матеріалу.

Як показує практика, використання активних методів навчання в системі вищої освіти є необхідною умовою для підготовки висококваліфікованих фахівців, що призводить до позитивних результатів: вони дозволяють формувати знання, уміння та навички студентів шляхом

залучення їх в активну навчально-пізнавальну діяльність.

Основними методами активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів під час вивчення економіки є: проблемні лекції, мінілекції, семінари-дискусії, «мозкова атака», робота в малих групах, прес-конференції, семінар-дискусія, дидактичні ігри, експрес-опитування, міні- або тест-контролі, комп'ютерні (мультимедійні) презентації, участь у науково-дослідній роботі (наукових студентських конференціях, олімпіадах), інші інтерактивні технології.

Аналіз практики активізації економічного навчання свідчить, що багато проблем підвищення якості навчання можна вирішити за допомогою вдосконалення методики викладання на основі сучасних технологій. До таких інноваційних технологій відносять:

- тренінгові технології – зорієнтовані на концептуалізацію практичного досвіду студентів та актуалізацію нагромадження теоретичних знань (модифікації: тематичні і комплексні тренінги, аналіз конкретних ситуацій, ігрові технології);
- програмоване навчання – спрямоване на засвоєння структурованих та логічно побудованих прийомів, що супроводжуються поетапним контролем і підкріпленням;
- мультимедійні технології – низку функцій вчителя виконують технічні засоби навчання [1, с. 531-532].

Важливо зазначити ефективність використання різновидів індивідуальних, групових та колективних творчих справ активізації діяльності навчання.

Висновки. Використання активних методів навчання у вищій школі наближає студентів до реальної професійної діяльності, тому навчальний процес надає можливості: підвищити емоційний відгук студентів на пізнання; посилити мотивацію навчальної діяльності та інтерес до оволодіння новими знаннями й вміннями та інше. У вищій школі необхідно використовувати методи навчання так, щоб вони активізували мислення всіх учасників педагогічного процесу, розвивали партнерські стосунки, підвищували результативність навчання, забезпечували високі результати навчання студентів та їх самовдосконаленню.

ЛІТЕРАТУРА

1. . Аксьонова О. В. Методика викладання економічних дисциплін : навч. посіб. / Олена Валентинівна Аксьонова. – К. : КНЕУ, 2006. – 708 с.

2. Садова Т. А. Активізація пізнавальної діяльності студентів як умова підвищення якості навчального процесу / Т. А. Садова // Наука і освіта. – 2008. – № 1–2. – С. 27–30.

Марія Брейлян,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Наук. керівник: **І. В. Іотова,**
старший майстер (БЕГК БДПУ)

НАОЧНІСТЬ ЯК ЗАСІБ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Професійно-технічна освіта є органічною частиною системи народної освіти в нашій країні. Разом з тим система ПТНЗ виконує специфічні завдання з підготовки кваліфікованих робітників для народного господарства.

Проблема активізації методів навчання та мисленєвої діяльності учнів на уроках – одне з найважливіших завдань сучасної педагогіки та психології [2]. Від ефективності вирішення цієї проблеми значною мірою залежатиме процес формування всебічно розвиненої особистості.

Наочність – найважливіший принцип навчання, що давно одержав загальне визнання в педагогічній теорії та практиці. Він зумовлений як особливостями психології учнів підліткового віку, так і всім комплексом учбово-виховних задач на уроках.

Об'єкт дослідження: процес професійного навчання в ПТНЗ.

Предмет дослідження – використання наочності як засобу активізації навчально-пізнавальної діяльності.

Гіпотеза дослідження: від належного використання наочності залежить ефективність процесу навчання та активності учнів.

Мета дослідження: теоретичне та практичне обґрунтування необхідності використання наочних посібників при викладанні спеціалізованих предметів щодо активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Завдання викладача полягає в тому, щоб застосувати в навчальній роботі такі методи, які сприяли б активізації розумової діяльності учнів, забезпечували швидке й міцне опанування навчального матеріалу, розвивали пізнавальні здібності, фізичні й розумові якості дітей.

Один з найбільш ефективних способів інтенсифікації навчального процесу – сполучення словесно-логічного та наочного методів передачі інформації, тобто сполучення слова та зображення у процесі занять, підкріплення словесних пояснень викладача відповідними наочними приладами [1; 3].

Пізнавальне навантаження наочності у процесі навчання багатозначне: 1) у наочних образах відбивається розмаїття конкретних явищ, предметів навколишнього світу; 2) наочність полегшує й оснащує пізнавальну діяльність: вона організує сприйняття і спостереження учнем живої дійсності; створювані наочністю живі асоціації надовго зберігаються в пам'яті; вона допомагає уяві, що відтворює та сприяє творчій діяльності; за допомогою наочності абстрактні поняття не виступають як мертва схема, тому що наочний образ – допоміжна основа для їх конкретизації; 3) вона значно впливає на сенсорну сферу учня, розвиває його спостережливість,

мислення, уяву, стимулює активність, сприяє розвиткові інтересу до навчання; 4) наочність підвищує якість засвоєння, сприяє оснащеності знань, їх ясному та свідомому розумінню [3, с. 70].

Правильне та своєчасне використання наочного приладдя при повідомленні учневі нового матеріалу має велике значення. Насамперед необхідно завжди пам'ятати, що демонстрація наочного посібника – це засіб, а не мета [4, с. 33]. Наочне приладдя рекомендується демонструвати тоді, коли в цьому є необхідність за змістом досліджуваного матеріалу й часу уроку. Велике значення має правильне сполучення слова викладача й наочності [4, с. 63]. Демонстрація будь-яких наочних приладь завжди супроводжується словом.

Комплексне використання наочних посібників на уроках створює великі можливості у відображенні і з'ясуванні найскладніших явищ, подій і процесів у їх діалектичній єдності, взаємозв'язках, що сприяє формуванню діалектико-матеріалістичного світогляду учнів, підвищенню якості навчання та виховання. Ефективність комплексного використання унаочнення й інших засобів навчання визначається педагогічною доцільністю та методичною майстерністю педагога, вмінням поєднати їх з навчально-виховним змістом уроку.

Широка різноманітність дидактичних функцій окремих засобів навчання, а також варіативність методичних прийомів їх застосування, можливість значно підвищити навчально-виховний рівень уроків – усе це повинно привернути увагу викладачів до комплексного використання наочних і інших засобів навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біда О. Відеотека як ефективний засіб підготовки вчителів // Рідна школа. – 2002. – №5. – С. 64-66.

2. Волинський В. Можливості аудіовізуальних засобів навчання // Педагогіка і психологія. – 1997. – №3. – С. 65-73.

3. Колесник М. Наочність у навчальному процесі // Педагогіка і психологія. – 1997. – №2. – С. 32-37.

Буркут Олег,
студент 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **С.В.Хоменко,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОЇ ГРИ

З розвитком педагогічної науки не втрачає актуальність використання ділових ігор на заняттях з економічних дисциплін.

Питання щодо застосування ділових ігор досліджували В.Анісімов, Я.Гінзбург, М. Крюков, Л.Нечепоренко, І.Коломієць та ін.

Метою дослідження є аналіз принципів організації ділової гри, яку використовують при вивченні курсу економіки у ПТНЗ, та сприяють кращому формуванню економічної свідомості учнів, підвищенню інтересу

до предмета.

Ефективність використання ділової гри як розвивального активного методу багато в чому обумовлена позицією викладача, його спрямованістю на створення особистісно-орієнтованого педагогічного простору, демократичним стилем навчання, діалоговими формами взаємодії з студентами, знання реальних можливостей учнів.

Для продуктивної діяльності студента, безумовно, потрібно:

1. Сформованість ряду комунікативних умінь.
2. Розвиток мислення студентів.
3. Досвід оціночної діяльності.

Існує кілька принципів організації ділової гри:

-Принцип імітаційного моделювання конкретних умов. Моделювання реальних умов діяльності людини у всьому різноманітті службових, соціальних таособистісних зв'язків є основою методів активного навчання;

-Принцип ігрового моделювання змісту та форм професійної діяльності. Реалізація цього принципу є необхідною умовою навчальної гри, оскільки несе в собі навчальні функції;

-Принцип спільної діяльності. У діловій грі цей принцип вимагає реалізації за допомогою залучення в пізнавальну діяльність кількох учасників. Він вимагає від розробника вибору і характеристики ролей, визначення їх повноважень, інтересів і засобів діяльності. При цьому виявляються і моделюються найбільшхарактерні види професійної взаємодії осіб;

-Принцип діалогічного спілкування. У цьому принципі закладено необхідна умова досягнення навчальних цілей. Тільки діалог, дискусія з максимальною участю всіх граючих здатна породити справді творчу роботу. Всебічне колективне обговорення навчального матеріалу учнями дозволяє добитися комплексного подання ними професійно значущих процесів та діяльності;

-Принцип двоплановості. Принцип двоплановості відображає процес розвитку реальних особистісних характеристик фахівця в «уявних», ігрових умовах. Розробник ставить перед навчаються двоякого роду мети, що відображають реальний і ігровий контексти у навчальній діяльності.

-Принцип проблемності змісту імітаційної моделі та процесу її розгортання в ігровій діяльності.

Ділові ігри є трудомісткою формою навчання. Використання їх на заняттях дає можливість отримати досвід щодо виконання майбутньої професійної діяльності, систематизації у цілісну систему вже наявних умінь і навичок, отримання досвіду соціальних відносин, формування професійного творчого мислення.

Ділова гра як форма діяльності в умовних ситуаціях спрямована на відтворення і засвоєння суспільного і соціального досвіду, вона дозволяє освоювати соціально-значущі здібності особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Малафіїк І.В. Системний підхід у теоретичному і практичному навчанні/ І.В. Малафіїк – Рівне: Редакційно-видавничий відділ Рівненського державного гуманітарного університету. 2004. — С. 43—50.
2. Сластенін В.А., Загальна педагогіка/ В.А. Сластенін, І. Ф. Ісаєв,Е. Н. Шиянов – М.: Владос, 2003. — С. 49.

Висоцький Михайло,
студент 4 курсу факультету
фізико-математичної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Хоменко С.В.,**
к.п.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ

Планування собівартості продукції є важливою складовою частиною розробки економічно обґрунтованих бізнес-планів підприємств та їх виробничих підрозділів. У сучасних умовах господарювання проблему формування собівартості продукції вітчизняного сектора необхідно розглядати у контексті приєднання України до Світової організації торгівлі (СОТ). Концепцією ціноутворення визначено, що виробництво сільськогосподарської продукції має бути прибутковим, тому визначальною передумовою формування прибутку товаровиробників виступає собівартість продукції, яка є грошовим виразом виробничо-фінансових витрат.

Теоретичні та методичні аспекти формування собівартості на виробничих підприємствах розглядалися у працях Голова С.Ф., Бутинця Ф.Ф., Кірейцева Г.Г., Саблука П.Т., Сопко В.В., Пилипів Н.І., Пушкаря М.С., Ткаченко Н.М. Друри К., Апчерч. А.

Економічною теорією собівартість продукції (робіт, послуг) визначається, як виражені в грошовій формі поточні витрати підприємства на її виробництво і збут. Така методика розрахунку собівартості застосовувалась виробничо-комерційними підприємствами до 2000 р. і була єдиною у обліку, плануванні і аналізі господарської діяльності та при встановленні цін та розрахунку рентабельності на продукцію. Цінність цієї методики в тому, що вона базувалась на дії економічних законів і принципів [1].

Виробнича собівартість продукції включає: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; інші прямі витрати і розподілені загальновиробничі витрати.

Собівартість реалізованої продукції розраховується як виробнича собівартість збільшена на суми нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат.

Собівартість продукції за прямими витратами включає: прямі матеріальні витрати; прямі витрати на оплату праці; амортизацію виробничих основних засобів та нематеріальних активів, безпосередньо пов'язаних з виробництвом продукції, виконанням робіт, наданням послуг;

вартість придбаних послуг прямо пов'язаних з виробництвом продукції (товарів), виконанням робіт, наданням послуг; інші прямі витрати, у тому числі витрати з придбання енергії (включаючи реактивну). В таблиці 1 наведено порівняльний склад витрат реалізованої продукції у фінансовому та податковому обліку.

Метою планування собівартості є економічно обґрунтоване визначення величини витрат, необхідних у плановому періоді для виробництва і збуту кожного виду продукції та всієї промислової продукції, що відповідає вимогам щодо її якості.

Метою обліку собівартості є своєчасне, повне і достовірне визначення фактичних витрат за етапами формування витрат, пов'язаних з виробництвом і збутом продукції, обчислення фактичної собівартості окремих видів продукції, а також контроль за використанням матеріальних, трудових та грошових ресурсів.

Технологічна собівартість включає основні витрати на виробництво продукції без вартості робіт і послуг сторонніх підприємств та організацій і характеризує рівень витрат на здійснення окремих технологічних операцій на даному підприємстві.

Цехову собівартість можна розглядати як технологічну собівартість, збільшену на вартість робіт і послуг сторонніх підприємств та організацій та цехові загальновиробничі розподілені накладні витрати без врахуванням частки загальновиробничих витрат по міжцеховому переміщенню вантажів.

Інформація про повну собівартість реалізованої продукції застосовується при розрахунку альтернативних методів ціноутворення на продукцію, оцінці ефективності діяльності підприємств [2].

Отже досить важливим методологічним питанням є ідентичність складу прямих матеріальних витрат, прямих витрат на оплату праці, інших прямих витрат у бухгалтерському та податковому обліку. Потребують подальших досліджень щодо уточнення складу та розкриття економічної сутності загальновиробничі витрати, адміністративні витрат, витрати на збут та інші операційні витрати.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Державного комітету промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=154&ArtID=421

2. Бутинець Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку: [підручник для студ. спец. 7.050.106 "Облік і аудит" вищих навч. закл.] / Бутинець Ф.Ф., Войналович О.П., Томашевська І.Л.; за ред..Ф.Ф. Бутинця. – [4-е вид., доп. і перероб.]. – Житомир: ПП "Рута", 2005. – 528 с.

Олена Джансиз,
студентка 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л.А.Даннік,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДИК В 5-9 КЛАСАХ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Актуальність дослідження. В нових умовах соціально-економічного розвитку України відбувається стрімка переорієнтація ціннісних орієнтирів у суспільстві, перебудова системи суспільного виробництва, що відбивається на ринку праці. Тому трудова підготовка має бути гнучкою та пристосованою до технічних, економічних, соціальних потреб суспільства та спрямованою на те, щоб допомогти випускникам загальноосвітніх шкіл у професійному самовизначенні, оволодінні методами творчої діяльності в умовах ринкової економіки [2]

Сутність досліджуваності проблеми. Питання впровадження і вдосконалення інноваційних методик навчання у навчанні досліджували О. Білоблоцький, В. Дідух, Р. Захарченко, О. Коберник, Ю. Кирильчук, Г. Левченко, В. Сидоренко, Г. Терещук, Д. Тхоржевський та інші.

Аналіз психолого-педагогічної літератури і шкільної практики показав, що проблема впровадження інноваційних методик в навчанні учнів 5-9 класів на уроках трудового навчання залишається актуальною та потребує практичної реалізації на будь-якому етапі навчання, у всіх видах діяльності.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати впровадження інноваційних методик в 5-9 класах на уроках трудового навчання

Методи дослідження – вивчення педагогічної та методичної літератури.

Сутність дослідження. Сутність інноваційних методів передбачає порушення такої статичної досконалості системи навчання, введення в неї нових активаторів, що викличе порушення стійкості, звичності, прогнозованості, типовості ситуацій тощо. Тому інновації зв'язані з певним ризиком, не прогнозованістю результатів навчання, не типовістю ситуацій, що й утруднює їхнє впровадження в навчальний процес [3].

Педагогічна інновація – процес створення, поширення й використання нових засобів (нововведень) для розв'язання тих педагогічних проблем, які до цього розв'язувались по-іншому [1].

Одним з інноваційних методів є метод ротацій. Метод ротацій складається в закріпленні за учнями в процесі заняття або уроку різних ролей, завдяки чому вони можуть отримати різнобічний досвід.

Переваги методу полягають в тому, що він сприятливо відбивається на мотивації учнів, сприяє подоланню негативних ефектів рутиної діяльності, розширення кругозору та кола спілкування.

З недоліків можна назвати підвищену напругу учнів в тих випадках, коли до них пред'являються нові вимоги.

Ще одним з інноваційних методів є метод рефлексії. Метод рефлексії передбачає створення необхідних умов самостійного осмислення

матеріалу учнями та вироблення у них здатності входити в активну дослідницьку позицію по відношенню досліджуваного матеріалу. Педагогічний процес проводиться за допомогою виконання учнями завдань із систематичною перевіркою результатів їх діяльності, під час якої відзначаються помилки, труднощі та найбільш успішні рішення.

Переваги рефлексивного методу полягають в тому, що в учнів розвивається навичка самостійного прийняття рішень і самостійної роботи, відточується майстерність планування і досягнення цілей, підвищується почуття відповідальності за свої дії.

Але є і недоліки: сфера діяльності учнів, що представляє собою проблематику, під час вивчення теми, обмежена, а отримання і відточування відбувається винятково дослідним шляхом, тобто за допомогою проб і помилок.

Основні висновки. Після опрацьованої інформації можна зробити висновок, що впровадження інноваційних методик є невід'ємною частиною сучасного навчання в закладах загальної середньої освіти. Воно сприяє підвищенню та актуалізації знань учнів, їх активності та прагненню до нових знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кремень В. Інноваційність і освіта / В. Кремень // Позакласний час. К. – 2009. – № 11-12. – С. 36-38

2. Коберник О.М. Модернізація підготовки майбутніх учителів трудового навчання О.М.Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 4. – С. 28-31.

3. Інноваційні методи навчання і викладання [Електроний ресурс] / автор, редактор, звідки – Режим доступу до документу: http://osvita.ua/school/method/1663/

Вікторія Медведєва,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **Р.І. Богданов,**
майстер виробничого навчання
(БЕГК БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ РЕСТОРАННОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Стаття присвячена актуальній проблемі професійної підготовки майбутніх спеціалістів сфери ресторанного обслуговування. На основі аналізу теорії та методики професійної освіти розглядаються специфічні засади фахової підготовки молодших спеціалістів сфери ресторанного обслуговування, при цьому велике значення приділяється формуванню професійно важливих умінь.

Аналіз останніх досліджень і публікацій із проблеми.

Індустрія гостинності, сервісу посідає важливе місце у світовій економіці. За статистичними даними до 30-35% світової торгівлі послугами припадає на частку торгівлі даними послугами [3]. А прибуток від готельного та ресторанного бізнесу в абсолютному вираженні поступається лише прибутку з експорту нафти. На досвіді Швейцарії, батьківщини індустрії гостинності, можна переконатися у важливості підготовки висококваліфікованих кадрів. Швейцарська модель освіти є еталоном навчання в сфері готельного, туристичного та ресторанного бізнесу.

Метою статті є обґрунтування доцільності викладання професійної підготовки фахівців сфери ресторанного обслуговування та висвітлення новітніх практик з необхідними сучасними матеріально-технічними засобами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Молодшого спеціаліста сфери ресторанного обслуговування, на відміну від бакалавра та магістра, можна назвати практиком, адже він, в першу чергу, має володіти необхідними професійними уміннями. Тому завданням навчального закладу є формування професійних умінь студентів як запоруки успішного оволодіння фахом. Специфіка закладів ресторанного господарства полягає в тому, що у них одночасно здійснюється виробництво і торгівля, а також надаються послуги сфери обслуговування. Відповідно, підготовка фахівця сфери ресторанного обслуговування має обіймати три галузі: сферу обслуговування, виробничу діяльність, торгівлю. Окрім того, значна частина часу (за навчальним планом – до 50%), відведеного на аудиторні заняття, проходить у оснащених лабораторіях, спеціальних кабінетах, навчально-виробничих кафе та ресторанах, де студенти перебувають у максимально адаптованих до майбутньої професійної діяльності умовах. Індивідуальна робота викладача-наставника зі студентами спрямована на творчість та розвиток професійного зацікавлення. У процесі підготовки до участі у подібних заходах студент самовдосконалюється, самоорганізується, що має велике виховне значення.

Висновки дослідження і перспективи подальшого розвитку. Аналіз функцій молодшого спеціаліста сфери ресторанного обслуговування, зазначених у Галузевих стандартах [1], дає підстави стверджувати, що специфіка підготовки молодшого спеціаліста сфери ресторанного обслуговування полягає: в більшій кількості аудиторних годин (у порівнянні з навчальним планом ОКР бакалавр), відведених на практичні та лабораторні заняття; в ретельній організації навчальної та виробничої практик, що виявляється у відборі новітніх баз практик з усіма необхідними матеріально-технічними засобами, персоналом, документообігом, комп'ютерними програмами тощо; в поєднанні у навчальному плані підготовки молодшого спеціаліста, враховуючи майбутню професійну діяльність, сфери ресторанного обслуговування дисциплін трьох галузей знань: сфери послуг, виробничої діяльності торгівлі; в створенні умов для постійного «занурення» студентів у професію шляхом залучення до професійно спрямованих аудиторних та позааудиторних заходів; в створенні матеріально-технічних умов для успішного опанування студентами специфікою професії, що виявляється в проведенні занять в оснащених спеціалізованих кабінетах, лабораторіях,

навчальних ресторанах, комп'ютерних кабінетах тощо; в паралельному навчанні студентів на курсах робітничих професій за спорідненими спеціальностями; в забезпеченні навчального процесу комп'ютерними програмами, що відповідають профілю навчання. Дотримання цих особливостей фахової підготовки забезпечує підготовку висококваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця сфери ресторанного обслуговування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галузевий стандарт з підготовки молодшого спеціаліста за спеціальністю «Офіціант» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : — http://proftekhosvita.org.ua/uk/resources/documents/educational/?page=13.

2. Гостиничный и ресторанный бизнес // Режим доступа [http://www.studiesandcareers.com/ru/ directions/hotel.html]

3. Ресторанный бизнес: обучение персонала – залог успеха заведения // Режим доступа: [http:// resto-klub.ru/upravlenie-personalom/obuchenie-personala.php]

Петрончик Вікторія,
студентка 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **С.В.Хоменко,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ

Світові експерти і вчені обґрунтовують необхідність і важливість впровадження інформаційно-комунікативних технологій(ІКТ) у навчання. ІКТ присутні в усіх сферах життя, але найбільш впливові вони у навчання, оскільки дають можливість впроваджувати абсолютно нові методи викладання і навчання.

Проте, саме концепція інформаційнх технологій з'явилась у 1980-ті роки і була додана до елементу комунікацій. Вчені В.Биков, Р.Гуревич, І.Зязюн, О.Коваленко, А.Нікуліна, Н.Ничкало, В.Радневич, О.Щербак досліджують питання про впровадження інноваційних педагогічних технологій у системі професійної освіти.

Метою застосування ІКТ є підготовка конкурентоспроможного спеціаліста з необхідним рівнем особистих і професійно значущих якостей, що оптимально задовольняють запити виробництва, відкриває нові горизонти для навчальної діяльності.

Інноваційні технології на різних етапах уроку.

1. *Організаційний етап.* У вступній частині уроку учням пояснюються мета і зміст подальшої роботи. На даному етапі доцільно показати слайд із зазначенням теми та переліку питань для вивчення. Відображення цієї інформації на екрані прискорює конспектування.

2. Мотиваційно-пізнавальна діяльність. Мотиваційно-пізнавальна діяльність учителя формує зацікавленість учня в сприйнятті інформації, яка

буде розказана на уроці або віддається на самостійне вивчення. Зображення на екрані доповнює слова вчителя.

2. *Перевірка засвоєння попереднього матеріалу*. За допомогою контролю може бути встановлена ступінь засвоєння матеріалу: запам'ятовування прочитаного в підручнику, почутого на уроці, довідатися з самостійної роботи, на практичному занятті і відтворення знань при тестуванні.

3.Вивчення нового матеріалу. При вивченні нового матеріалу наочне зображення є зорової опорою, яка допомагає найбільш повно засвоїти що подається матеріал. Співвідношення між словами вчителя та інформацією на екрані може бути різним, і це визначає пояснення, які дає вчитель.

5. Систематизація і закріплення матеріалу. Систематизація і закріплення матеріалу необхідні для кращого запам'ятовування і чіткого структурування.

Плануючи урок із застосуванням нових інноваційних технологій, учитель повинен дотримуватися дидактичні вимоги, відповідно до яких:

- чітко визначати педагогічну мета застосування інформаційних технологій у навчальному процесі;
- уточнювати, де і коли він буде використовувати інформаційні технології на уроці в контексті логіки розкриття навчального матеріалу і своєчасності пред'явлення конкретної навчальної інформації;
- погоджувати засіб інформаційної технології з іншими технічними засобами навчання;
- враховувати специфіку навчального матеріалу, особливості класу, характер пояснення нової інформації;
- аналізувати і обговорювати з класом фундаментальні, вузлові питання досліджуваного матеріалу.

Використання комп'ютерних та мультимедійних засобів сприяє високій мотивації учнів до вивчення основ економіки та підвищенню рівня їх навчальних досягнень, формуванню готовності до подальших практичних дій.. Шляхом проектної технології навчання, з використання комп'ютерної програми Power Point учні мають змогу готувати проекти, дипломні роботи, доповіді за затвердженою темою, демонструючи при цьому уміння послідовного викладу матеріалу і творчого використання програмних можливостей творця презентації.

ЛІТЕРАТУРА

1.Бондаровська В. М. Діти та нові інформаційні технології: позитивні та негативні наслідки нової культури людського життя / В. М. Бондаровська // Комп'ютер у школі і сім'ї. – 2000. – № 1. – С. 49-52.

2. Нісімчук А.С., Падалка О.С., Шпак О.Т. Сучасні педагогічні технології. Навчальний посібник. – К: Видавничий центр "Просвіта", 2000. – 368 с.

Салов Владислав,
студент 4-го курсу
Факультету фізико-математичної, комп`ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Хоменко С.В.,** к.п.н., доцент (БДПУ)

СМАРТ-ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ОСВІТИ

Мета дослідження. Мета полягає у визначенні доцільності використання смарт-технологій як нового напряму у викладанні та навчанні.

Суть дослідження. Можна впевнено сказати, що основним завданням простору для смарт-освіти є створення умов для реалізації творчого та інтелектуального потенціалу студентів, оскільки смарт-технології – це інтегровані засоби для навчання студентів, які включають в себе різні аспекти всіх видів інформаційних освітніх технологій, що допомагають педагогу організувати навчальний процес з різноманітними видами діяльності студентів під час заняття та поза його межами. На сучасному етапі до смарт-технологій належать такі засоби навчання,як: інтерактивна дошка, програмне забезпечення, документ-камера, система контролю знань студентів й персональний комп'ютер.

Однак ці засоби не можуть існувати окремо від смарт-аудиторії. Особливістю смарт-аудиторії є те, що в її ядрі лежить сучасна технологія Ультранет, яка об'єднує смарт-аудиторію з усім співтовариством навчального закладу, подальшим світом і забезпечує якість навчання та викладання. За допомогою Ультранету викладачі та студенти можуть досягнути більш високого рівня інноваційності та креативності у міру розвитку викладання та навчання. Вони можуть отримати доступ до високоефективної групи цифрових інструментів освіти, ресурсів та інформації про тих, хто навчається, яка зберігається в одному місці, доступному звідусіль і у будь-який час. Викладачі можуть створювати і ділитися досвідом і ресурсами один з одним, а також з іншими навчальними закладами через Інтернет.

Також особливо інтенсивно починає змінюватися навчальний простір, у якому використовується новий тип освітнього інструменту – інтерактивні дошки SMART Board, які вже успішно використовуються у таких провідних навчальних закладах, як: Гарвардський університет, Оксфордський університет, Оттавський університет, Барньєр Паблік Скул.

Інтерактивна дошка SMART Board представлена у вигляді сенсорного екрану, підключеного до комп'ютера. Зображення на SMART Board передається за допомогою проектора [1].

Одним з найголовніших принципів навчання, що досягається при використанні SMART Board, є наочність. Електронна дошка, взаємодіючи з комп'ютером і медіа проектором, утворює єдиний комплекс, завдяки якому з'являється можливість забезпечення інтерактивної та інформаційно-комунікаційної взаємодії у відповідному середовищі, а також застосування як традиційних, так й інноваційних педагогічних методів навчання. Проведення візуальних занять із використанням ряду технічних засобів у

сукупності з інтерактивною дошкою дозволяє викладачу вільно підтримувати комунікацію з аудиторією, сприяє забезпеченню більшої зосередженості на навчанні, збагаченню дидактичних можливостей у викладанні дисциплін [2].

Освітній комплекс із використанням SMART Board впроваджується як концепція нового інформаційного середовища і призначається для необмеженого використання серед викладачів та студентів. Згідно з дослідженням інтерактивні дошки, які використовують різноманітні ресурси і покращують мотивацію, роблять заняття цікавими як для викладацького складу, так і для студентів.

Висновки. Можна констатувати, що смарт-технології є передвісниками появи нової освітньої парадигми, завдяки якій буде втілено у життя тенденцію з реалізації завдань щодо формування вільної креативної особистості у навчальному процесі. Застосування сучасних смарт-технологій у процесі навчання ефективно стимулює пізнавальну, творчу діяльність студентів. Унікальні можливості смарт-технологій доводять, що прирівнювання SMART освіти до основних методів навчання нарівні з традиційним є перспективою їх використання в широкому освітньому діапазоні. Саме смарт-технології дозволяють розробку революційних навчально-методичних матеріалів, а також формування індивідуальних методик навчання для студентів. У викладеному вище надано лише базові основи, які дозволяють використання наведеного матеріалу для здійснення професійної підготовки студентів до вивчення гуманітарних та інформаційних дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Методика застосування технології SMART Board у навчальному процесі: навчальний посібник / Г.Ф. Бонч-Брує вич, В.О. Абрамов, Г.І. Косенко. – К.: КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2007. – 102 с.

2. Якубов С. Технології SMART та навчальні матеріали / С. Якубов, Я. Якінін // Ні-Tech у школі. – 2011. – № 3-4. – С. 8–11

3. Смарт-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http //molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/

Сімоніна Інна,
студентка 3 курсу
факультету фізико-математичної
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук.керівник: **Л.А.Даннік**, к.п.н., доцент (БДПУ)

ТЕХНОЛОГІЇ МОЗАЇЧНОГО МИСТЕЦТВА НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В 5-9 КЛАСАХ

Актуальність дослідження. Мозаїчне мистецтво є одне із засобів вираження художньої творчості. Мозаїчні твори старих майстрів можна розглядати годинами, заряджаючись духовною енергією, захоплюючись людською фантазією. Відчуття таке, що ти потрапив на величезну квіткове

поле, де сяє сонце, і фарби грають крізь його промені. Не хочеться покидати цю галявинку і йти з казкового світу скла і каменю. Роботи народних майстрів по праву займають гідне місце в музеях усього світу [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Значний внесок в розвиток української картини-мозаїки внесли такі видатні майстри та педагоги як: А. І. Петрова, А. А. Мильніков, О. К. Бистров, М. І. Андронов, І.С. Марчук,В.П. Абрамов, М. П. Бідняк, Ф.К. Бойко, І.М. Гаврілюк, І.О. Гоменюк, Л.Н. Гринюк та інші.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати навчання учнів 5-9 класів технології мозаїчного мистецтва.

Методи дослідження – вивчення навчально-методичної літератури.

Сутність дослідження. Мозаїкою називається зображення або візерунок, виконаний з однорідних чи різних за матеріалом часток – кольорового непрозорого скла, смальти або каменю, і є одним з видів монументального мистецтва [2].

Мозаїчне мистецтво починають вивчати в шостих класах, потім більш детально у 8 класах. В шостому класі учні виготовляють картину – мозаїку з рису та гречки, у восьмому класі з кольорового скла. Малювання незвичайними матеріалами, оригінальними техніками, різними видами образотворчої діяльності дозволяє дітям відчути незабутні позитивні емоції, розкриває нові можливості використання добре знайомих їм предметів у якості художніх матеріалів, дивує своєю непередбачуваністю. Оригінальне малювання без пензлика й олівця розкриває дитину, дозволяє відчути фарби, їх характер, настрій. Непомітно для себе діти вчаться спостерігати, думати, фантазувати.

Вчителю найголовніше донести до учнів те що, перед тим, як братися за картину, потрібно з точністю визначитися, що саме хотілося б отримати. Це стосується, зокрема, і самої форми страз. Вони бувають квадратні і круглі. Саме від них буде залежати загальний вигляд картини. Круглі стрази найчастіше виготовляються з акрилу і дуже схожі на стрази Сваровські. Квадратні стрази виготовляються зі спеціальної смоли. Вони добре блищать і відбивають світло. Для різних технік алмазної картини можна використовувати будь-які стрази.

Мозаїки вирізняються своєю яскравістю і формою, адже той хто робив мозаїку вибирав не простий малюнок, а те, що повинно було вразити.

Вироби народних майстрів дали грунт для роздумів сучасним художникам, які навчаються у старшого покоління і намагаються розвинути традиції.

Мозаїка, наділяє вишиті вироби особливим шармом та унікальними якостями:

- мозаїка не втрачає своїх якостей і не вицвітає з часом;
- вишивка стразами, надає вишитому полотну певну фактуру і рельєф, роблячи їх максимально реалістичними;
- використання широкої колірної гами з передачею найдрібніших відтінків, дозволяє передати справжню гру світла й тіні, реалізуючи ефект 3D, на відміну від полотен, вишитих бісером, де це зробити, не вдається [3]

Основні висновки. Таким чином можна стверджувати, що під час

роботи над створенням мозаїки в учнів формується чуттєвий апарат, розвиваються творчі художні здібності, підвищується культурне сприйняття, розвивається уява та фантазія, зосередженість, творче мислення та наполегливість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Культурологія: теорія та історія культури : Навчальний посібник / О.Д. Горбула: За ред. І.І. Тюрменко. – Київ, 2004. – 368 с**.**

2. Виннер А. В. Материалы и техника мозаичной живописи/ А.В. Виннер // Искусство – Москва, 1953. – 522 с.

3. Гординський С.Я. Про мистецтво /С.Я. Гординський//. – Львів, 1993. – 1024 с.

Ольга Солошенко,
студентка 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. А. Даннік,** к. п. н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ В 7-9 КЛАСАХ

Актуальність. Враховуючи потребу в підготовці учнів до життя та дій в умовах комп'ютеризації виробничих і управлінських процесів, школа має забезпечити їх комп'ютерну готовність, тобто не лише ознайомити з основними сферами застосування комп'ютерів, їх роллю в розвитку суспільства, знанням будови, принципу їх роботи, а й навчити користуватися комп'ютерними редакторами.

Інформаційні-комунікаційні технології (ІКТ) спрямовані на те, щоб дати якомога більше інформації за допомогою цифрових навчальних засобів. Актуальність використання цих технологій обумовлена тим, що в них завжди вищі можливості для навчання на якісно новому рівні [2].

Ступень досліджуваності проблеми. Проблема використання ІКТ на уроках трудового навчання не є новою в педагогіці. Засновниками цього наукового напряму в нашій країні були М.І. Жалдак, Ю.І.Машбиць. Вагомого впливу на світове освітянство надали роботи відомого математика, психолога і педагога С.Пейперта. Сучасні можливості ІКТ стимулюють розвиток нових педагогічних досліджень (В.Ю. Биков, Б.С. Гершунський, Ю.О. Дорошенко, В.І.Клочко, В.М. Монахов, Н.В. Морзе, О.С.Полат, С.А. Раков, О.А. Ракітіна, О.В. Співаковський, В.А. Хуторський та інші). Цікавими є дослідження педагогів (О.Г. Асмолов, О.Л. Семенов, О.Ю. Уваров, Є.Д. Патаракін), щодо можливостей використання соціальних сервісів WEB 2.0 у навчальному процесі.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати методику проведення уроку трудового навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

Методи дослідження – вивчення педагогічної та методичної літератури.

Сутність дослідження. Під час використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках трудового навчання, необхідно ретельно, продумати поєднання з ними можливості використання різних методичних прийомів: пояснення, установлена на сприймання перед демонструванням в окремих елементів комплексу чи комплексу загалом, бесіда за їх змістом; пояснення (бесіда) за змістом аудіовізуальних засобів; демонстрування (прослуховування) окремих частин фрагментів або кадрів, що чергуються з розповіддю (поясненням); демонстрування (прослуховування), що супроводжується поясненням (синхронним коментуванням) [3].

Через систему INTERNET, учні вдосконалюють свої уміння користуватися пошуковими системами, переглядати сторінки сайтів, копіювати та зберігати потрібну інформацію, перетворювати її за власним бажанням, а отже, при цьому зміцнюється міжпредметна спрямованість інформатики з бісером.

На уроках з трудового навчання пропонується проводити дослідження через роботу в системі INTERNET, на яких учні, наприклад, знайомляться з різними виробами, виконаними в різних техніках, різними майстрами, представниками різних регіонів, не тільки нашої країни, але й інших країн світу [1]. Сюди ж можна віднести і Інтернет як велике джерело, де інформацію можна знайти з кожного потрібного питання який торкатиметься даній нам темі.

Основні висновки. Таким чином, ІКТ займають особливе місце в системі шкільної технологічної освіти. По-перше, як важливий компонент сучасних технологій це предмет вивчення. По-друге, інформаційна технологія, і зокрема Інтернет, є інструментом як учителів, які викладають трудове навчання, так і учнів, які його вивчають.

ЛІТЕРАТУРА

1. Изотова М. А. Все о бисере и бисероплетении / М. А. Изотова, О. В. Белякова. – М : РИПОЛ классик, 2009. – 416 с.

2. Коберник О. М. Інноваційні педагогічні технології у трудовому навчанні / О. М. Коберник, Г. В. Терещук. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – 212 с.

3. Коберник О. М. Методика трудового навчання / О. М. Коберник, В. К. Сидоренко. – Умань : СПД Жовтий, 2008. – 216 с.

Уварова Вероніка,
студентка 4 курсу
Факультету Фізико-Математичної
комп'ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: к.п.н., доцент **Хоменко С.В.,** (БДПУ)

ВПЛИВ ДІЛОВОЇ ГРИ НА ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОЇ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сьогодні у стандартах вищої економічної освіти встановлено вимоги щодо підвищення ефективності навчального процесу. Через це сучасний викладач зна- ходиться у постійному пошуку нових форм і методів викладання, акцентуючи свою увагу на використанні інноваційних підходів та корис- туючись досвідом застосування інноваційних методів в організації занять зарубіжними та вітчизняними викладачами

У даний час уже накопичено певний досвід створення та впровадження унавчально-виховний процес ділових ігор, що знайшло відображення, зокрема, у роботах М. Арстанова, С. Гидрович, Н. Страздас, П. Підкасистого, В. Платова, В. Прауде, Ж. Толордави, Ж. Хайдарова. Серед вчених, які зробили спробу теоретичного узагальнення цього досвіду, слід назвати таких авторів як А. Айламаз'ян, А. Вербицький, Я. Гінзбург, Е. Хруцкий, В.Якобсон тощо. Проблемам використання імітаційно-ігрового підходу до викладання іноземних мов присвячені роботи зарубіжних авторів – Ю. Вайгманна, Х. Ритчера, Г. Шнайдера та ін.

Кожна людина має здібність до самовдосконалення, яка розвивається в активній діяльності та спілкуванні. Тому однією з важливих умов оптимізації ролі ділової гри у вузівському процесі навчання є врахування самоактуалізації особистості. Самоактуалізація розуміється як постійний розвиток і практична реалізація можливостей особи у процесі її участі в діловій грі.

Під час проведення ділової гри важливо стимулювати позитивну мотивацію до навчання, внутрішні спонуки активної участі в пошуку виходу із запропонованих ігрових ситуацій. До того ж, закріплення пізнавального інтересу до гри як засобу підготовки майбутніх фахівців до професійного спілкування іноземною мовою передбачає використання різних стимулів: допитливість, прагнення до нового, невідомого, потребу знайти природний вихід енергії в ігровій діяльності, хвилювання щодомайбутнього виконання ігрової ролі тощо. У процесі проведення ділової гри потрібно пам'ятати про те, що позитивна мотивація формується в тому випадку, якщо дидактичне завдання, яке витікає із зовнішніх чинників, що впливають на свідомість осіб, які вчаться, приймається ними як особистісно-значуще.[1]

Говорячи про різноманітність мотивів навчальної діяльності, В.К. Буряк об'єднує їх у три групи, основу яких складає відношення мотиву до мети. До першої групи відносяться мотиви, що містять у собі соціально-значущі цілі, які конкретизують суспільні цінності навчальної діяльності. Основу другої групи мотивів складає прагнення до особистого успіху. Мотиви третьої групи в основі своїй містять прагнення до нового, незвичайного.

У процесі реалізації ігрового підходу до навчання важливо врахувати особливості особистісного сприйняття навчального матеріалу. Ділова гра позитивно впливає на професійну підготовку особистості у тому випадку, якщо, беручи активну участь у ній, вона виконує різні ігрові ролі, має власну позицію, відчуває різноманітну гамму позитивних емоцій і почуттів. Для цього мовний матеріал, як навчальна інформація, повинен мати емоційне забарвлення.

Беручи активну участь у комунікативно-ігрових ситуаціях, виконуючи різноманітні ігрові ролі, поступово нагромаджуючи пізнавальний і професійний досвід, особи, які вчаться, повинні розібратися у власних почуттях і думках, оцінити своїможливості іздібності, зрозуміти самих себе, побачити професійне "Я" в процесі ігрової діяльності та усвідомити роль навчального предмета у власному професійному зростанні. Ці види взаємодії учасників гри в комунікативно-ігровій ситуації розвивають у них уміння простежити логіку процесів спілкування, виявити закономірності комунікативних явищ та їх взаємозв'язок, вдосконалюють здатність майбутніх фахівців до самоаналізу й узагальнення.

Отже, результативність гри визначається тим, наскільки викладач готовий до використання на заняттях творчих і особистісно-розвиваючих видів діяльності, щомоделюється в різних ігрових ролях; орієнтується в технології розвиваючого навчання, що об'єднує в собі інтелектуально-пізнавальний, комунікативно- діалоговий, моделюючий і емоційно-особистісний пошук. У цьому випадку викладач виступає в ролі організатора навчання, а педагогічне управління набуває більшої гнучкості й стимулюючих форм [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Друзь Ю.М. Педагогічні умови використання ділової гри в підготовці студентів до іншомовного спілкування : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01 / ДрузьЮрій Михайлович. – К., 2000

2. Щербань П.М. Навчально-педагогічні ігри : навч. посібник / П.М. Щер- бань. – К. : Вищ. шк., 1993.

Дмитро Фурса,
студент 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л.А.Даннік**, к.п.н., доцент (БДПУ)

ПРОЕКТНА ТЕХНОЛОГІЯ В ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОМУ НАВЧАННІ УЧНІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Актуальність дослідження. Трудова підготовка в сучасній загальноосвітній школі має бути гнучкою і пристосованою до технічних, економічних, соціальних потреб суспільства та спрямованою на те, щоб допомогти випускникам у професійному самовизначенні, оволодінні методами творчої діяльності в умовах ринкової економіки. На зміну

фактично тренувальному трудовому навчанню має прийти процес формування та розвитку творчої ініціативи, творчого пошуку, трудова діяльність учнів повинна бути наповнена інтелектуальним змістом, уроки трудового навчання створюватимуть реальні умови для реалізації індивідуальних можливостей особистості кожного учня [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемі застосування проектно-технологічної діяльності на уроках трудового навчання присвячено багато наукових праць. Загальні основи проектування розглядаються у працях Т.Антонюка, В.Безрукової, В.Бондаря, О.Киричука та інших. Окремі питання використання методу проектів на уроках трудового навчання досліджували О.Коберник, Г.Кондратюк, Н.Матяш, В.Сидоренко, В.Симоненко та інші.

Мета дослідження – теоретично обгрунтувати застосування проектної технології в особистісно-орієнтованому навчанні на уроках трудового навчання в 5-9 класах.

Методи дослідження – вивчення педагогічної та методичної літератури.

Сутність дослідження. Під час впровадження проектної технології на уроках трудового навчання необхідно ставити завдання таким чином, щоб кожен учень особисто вибрав для себе тему проекту, об'єкт проектування, який він хотів би виготовити чи вдосконалити, для того, щоб задовольнити певні потреби людей.

На уроці трудового навчання треба розвивати в учнів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому створити, усвідомити себе творцем. Крім того, треба зазначити, що під час роботи над проектом в учнів розвивається пізнавальна й трудова активність, формуються вміння самостійно використовувати свої знання і приймати рішення, розвиваються комунікативні здібності, навички лідерства та здатність до спільної роботи в групі, створюються можливості для реалізації міжпредметних зв'язків, виховується технологічна культура.

Проектну діяльність учнів необхідно організувати відповідно до віку учасників проекту, їх інтересів. Це важливо і при виборі теми проекту, і при організації роботи по його виконанню [3].

Використання методу проектів на уроках трудового навчання забезпечує розвиток пізнавальних навичок учнів та їх творчого потенціалу; формування ключових компетентностей особистості: комунікативної, інформаційної, соціальної, полікультурної, самоосвітньої; позитивну мотивацію навчання, тому що задумана річ створюється з урахуванням власних інтересів, потреб і можливостей; практичну спрямованість навчання; реалізацію міжпредметних зв'язків.

Основні висновки. Таким чином, у наш час метод проектів стає інтегрованим компонентом розробленої й структурованої проектно-технологічної системи трудового навчання. Але суть його залишається незмінною – поєднання академічних знань із прагматичними [2]. В освітній галузі «Технологія» метод проектів – це комплексний процес, який формує в школярів загально-навчальні вміння, основи технологічної грамоти, культуру праці і спрямований на оволодіння ними способами перетворення матеріалів, енергії, інформації, технологіями їх обробки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боринець Н. Трудове навчання і проектно-технологічна діяльність / Н. Боринець // Трудове навчання. – 2013. – № 9. – С.6-8.

2. Трудове навчання в школі: проектно-технологічна діяльність. 5-11 класи [навч. посіб.] / [за заг. ред. О.М. Коберника, В.В. Бербец, Н.В.Дубова]. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 256 с.

3. Сохань Л., Єрмаков І. Життєва компетентність особистості: Науково-методичний збірник./ Л.Сохань, І.Єрмаков. – К.: Богдан, 2003. – 520 с.

Четверикова Олена,
Студентка 4 курсу ФФМКТО
Науковий керівник: **Хоменко С.В.,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ТЕОРІЯ ІГОР ЯК ОДИН ІЗ ЗАСОБІВ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ В УЧНІВ В ШКОЛІ

Актуальність роботи полягає у висвітленні такої проблеми, як розвиток пізнавального інтересу в учнів при вивченні математики та застосування отриманих знань у реальному житті.

Метою роботи є формування пізнавального інтересу за допомогою теорії ігор.

Представляється можливим виділити наступні завдання:

- розгляд позаурочної діяльності;
- залучення учнів в діяльність;
-запропонувати викладання дисципліни «теорія ігор» як вид позаурочної діяльності.

Наукова новизна полягає в застосуванні дисципліни «теорія ігор» у школі як виду позаурочної діяльності школярів.

Як показують результати міжнародного тестування, в Україні інтерес до навчальних предметів знижується при переході з початкової школи в основну – менше число восьмикласників вказують на свою зацікавленість у вивченні математики, так і предметів природничо-наукового циклу. Для математики відсоток навчаються в школі зменшується з 58% у 4 класі до 29% у 8 класі. Адже підвищення інтересу до навчання є одним з найважливіших факторів підвищення якості освіти! [1, с. 17]

Для вирішення цієї та низки інших проблем необхідно переглянути зміст освіти, зберігши його фундаментальність, але розвантаживши курс від зайвого теоретичного матеріалу.

Звільнений навчальний час необхідно використовувати для підвищення інтересу до математики, набуття досвіду застосування вивченого матеріалу у різних навчальних та життєвих ситуаціях, виховання потреби і вміння безперервної самоосвіти.

Саме теорія ігор може «запалити іскру» в учнів займатися дослідницькою діяльністю. Для цього пропонується розповісти учням кілька яскравих інтелектуальних ігор, які не такі прості, як здаються на перший погляд.[2, с.15]

Такого роду ознайомлювальне заняття з теорією ігор дозволить учням більш глибоко і широко мислити, адже предмет пов'язаний не тільки з математикою (а також з прикладною математикою), але і з іншими науками, наприклад, з економікою, статистикою, а також тісно пов'язана з нашим життям.

Таким чином, позаурочні заняття з теорії ігор можуть покласти початок дослідницької діяльності учнів, допоможуть їм критично мислити. Дослідницька діяльність – це, насамперед, прояв творчості до того або іншого предмету або науці, а спрямувати учнів на розвиток творчості у науковій сфері – одна з головних завдань педагога. Теорія ігор може стати саме тим ключем, який відкриє двері до цікавим науковим відкриттям.

ЛІТЕРАТУРА

1.Смолкина Е.В. Исследовательская деятельность учащихся как средство реализации личности в общеобразовательном пространстве // Начальная школа. № 2. 2007. С.17-18.

2.Николаева А. Что наша жизнь: 10 примеров того, зачем экономистам нужна теория игр.

КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ТА НАВЧАННІ

Валерія Барабаш,
студентка 1 курсу
Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук.керівник: **І.С. Смоліна,** к. п.н., старший викладач (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІКТ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність теми. Актуальність теми зумовлена тим, використання інформаційно- комунікаційних технологій (ІКТ) в педагогічній діяльності відкриває унікальні можливості активізації процесів пізнання, індивідуальної і колективної діяльності учнів, широкі перспективи у вивченні дисциплін шкільного курсу.

З впевненістю можна сказати, що комп'ютерні технології в навчанні можуть використовуватися не лише як засоби автоматизації навчання і контролю якості підготовки, але і як інструмент для реалізації нових дидактичних підходів, більш практичних методів, що актуалізують навчальну діяльність, розширюють світогляд, розвивають корисні практичні навички школяра

Уміння використовувати комп'ютер для вирішення професійних і учбових задач стає обов'язковим компонентом підготовки будь-якого фахівця, адже потім ці знання будуть використотуватися у професійній діяльності

В сучасному світі перед системами освіти будь-якого рівня стоїть задача підготовки фахівців до використання комп'ютерних технологій у майбутній професійній діяльності.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідження вчених і педагогів-практиків (Л. Масол, І. Красильникова, І. Гудчина, Р. Петеліна, С. Полозова, В.Едігей, В. Скворцова) переконливо свідчать про те, що використання інформаційно – комунікаційних технологій (ІКТ) у навчально-виховному процес початкової школи має такі основні переваги: здійснюється диференціація навчального процесу; розширюється контроль за навчальною діяльністю учнів і забезпечується на цій основі зворотний зв'язок; створюються умови для підвищення рівня зацікавленості учнів у навчальній діяльності завдяки внесенню елементів новизни.

Мета і методи дослідження. Мета роботи полягає у визначенні педагогічних умов ефективного впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес.

Важливим є визначення проблем та перспектив застосування інформаційних комп'ютерних технологій у освітньому процесі початкових шкіл

Метою статті є окреслення шляхів використання інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) у початковій школі, аналіз їх переваг і недоліків.

Для досягнення мети було вирішено низку завдань, які базувалися на використанні різних методів визначення комплексної оцінки проблем та

перспектив впровадження ІКТ у початковій школі

Сутність дослідження. Впровадження ІКТ в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – одні з пріоритетних напрямів сучасної державної політики. На це націлює Указ Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» №1497/2005, Державна програма «Інформаційні та комунікаційні технології в освіті і науці на 2006-2010 роки», рішення колегії МОН України від 21.03.2008 р, наказ МОН України від 24.03.2009 р. №54"Науково-методичні основи використання ІКТ у навчально-виховному процесі в середовищі "1 учень – 1 комп'ютер" на базі шкільних нетбуків". [1, с.22]

Бурхливий розвиток ІКТ і впровадження їх в усі сфери людського життя за останні п'ять років наклали певний відбиток на розвиток особи сучасного дитяти. Потужний потік нової інформації, використання ІКТ на телебаченні, поширення ігрових приставок, електронних іграшок і комп'ютерів роблять великий вплив на виховання дітей та їх сприйняття навколишнього світу. Про доцільність використання ІКТ у навчанні молодших школярів говорять такі їх вікові особливості, як розвиток переважно наочно-образного мислення в порівнянні з вербально-логічним, а також нерівномірний і недостатній розвиток аналізаторів, за допомогою яких діти сприймають інформацію для подальшої її переробки. Якщо інформація не сприйнята, то вона не може бути засвоєна, не може стати надбанням особи, елементом її культури.
Нові державні освітні стандарти змінюють форму подачі матеріалу і роль учня в здобутті знань. Учень вчиться отримувати і користуватися інформацією з різних джерел, у тому числі і розташованих в усесвітній мережі Інтернет [2, с. 248].

Основні висновки. Упровадження інформаційних технологій в організацію методичної роботи в початковій школі суттєво розширює, урізноманітнює та забезпечує можливості поданння навчальних матеріалів. Інформаційні технології сприяють збільшенню бази засобів їх їх ефективного насичення та доступності.

Говорячи про проблеми та перспективи впровадження інформаційних комп'ютерних технологій слід зважати на те, що комп'ютер є потужним дидактичним засобом, використання якого залучає дітей до активної праці, підвищує їх інтерес до навчання, сприяє інтелектуальному розвитку та кращому засвоєнню матеріалу.

Таким чином, збільшення комп'ютерної техніки та подальше її вдосконалення поширює можливості викладачів використовувати комп'ютерні технології не тільки при вивченні інформатики, але й поєднанні викладання інших дисциплін із використанням ІКТ. Новітні розробки в цій галузі змінюють спосіб їх застосування при вивченні різних дисциплін у процесі навчання.

Нині відбувається активне впровадження в навчальний процес ІКТ, зокрема, мультимедіа та інтерактивних технологій. Застосування ІКТ у навчальному процесі дозволяє реалізувати ідеї індивідуалізації та диференціації навчання, що є основними завданнями сучасної системи освіти України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іванова О. Підвищення інформаційно-комп'ютерної компетентності педагогів//Вихователь-методист дошкільного закладу. – 2010. – №2. – С. 22 – 30.
2. Безпалько В.П. Освіта і вчення за участю комп'ютерів (педагогіка третього тисячоліття) / В.П. Безпалько. – М. : Вид. МПСІ, 2008 – 648 с.

Олександр Бельчев,
студент 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Павленко,**
к.пед.н., доцент (БДПУ)

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОГРАМ СТАТИСТИЧНОГО АНАЛІЗУ

У наш час програмами статистичного аналізу користуються практично у всіх сферах людської діяльності. Тому дуже часто виникає проблема вибору програмного засобу для проведення статистичного аналізу.

В даний час існує велика кількість прикладних програм, за допомогою яких можливо здійснити аналіз статистичних даних. Найбільш поширеними серед них є: SPSS, STATA, R або SAS.

Розглянемо програму SAS. Вона використовує новітні методи статистичного аналізу. Програму важко використовувати, тому перед цим потрібно прочитати багато посібників щодо її використання. Вона є дуже дорогою – 8 000$ за рік використання.

SPSS – програма, яка широко використовується в області соціальних наук, є лідером серед всіх статистичних пакетів. У ней дуже простий у використанні інтерфейс, тому користувачам усіх рівнів майстерності буде дуже легко з нею розібратися, аналізувати і отримувати бажаний результат. Вона також має високу вартість.

Аналог SPSS – STATA має практично ті ж самі функції, але є більш дешевою. STATA використовується переважно дослідниками в галузі економіки, біомедицини та політології для вивчення моделей даних. Пакет має як командний рядок, так і графічний інтерфейс користувача, що робить користування програмним забезпеченням більш інтуїтивно зрозумілим.

Розглянемо середовище програмування – R. Це вільне програмне середовище для статистичних обчислень і графіки. Воно зручне у використанні і включає в себе величезний арсенал методів аналізу. Однією з найбільших переваг цієї програми є безкоштовне розповсюдження. До мінусів можна віднести те, що користувачеві необхідно мати просунутий рівень програмування.

Підсумкова таблиця порівняння програм статистичного аналізу:

Пакети	Зручність використання	Кількість методів	Наявність методичного забезпечення	Вартість
SPSS	4,4	5	4,5	5
R	4,9	5	4,7	0
STATA	4,3	4,4	4,2	1,4
SAS	3,8	5	4,4	5

Серед перерахованих інструментів аналізу ми виділяємо середовище R і рекомендуємо його для подальшого вивчення, тому що воно дуже багатофункціональне, зручне та безкоштовне. До того ж на ринку праці є велика потреба у фахівцях зі знаннями мови R.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабаков Р. И. R в действии. Анализ и визуализация данных в программе R / пер. с англ. Полины А. Волковой. – М.: ДМК Пресс, 2014. – 588 с.

Бельчев Олександр,
студент 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **М.М. Скурська,** к.п.н., ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ІМЕНОВАНИХ СУТНОСТЕЙ ПРИ ФОРМУВАННІ ЗАПИТІВ ДО БАЗИ ДАНИХ НА ПРОЦЕС АВТОМАТИЧНОЇ БУДОВИ СЮЖЕТУ НОВИН В МЕРЕЖІ INTERNET

На даний момент процес автоматичної побудови сюжету при наявності великих обсягів даних досліджується з різних сторін. З одного боку вивчається взаємодія між новинами, їх зміна у часі а з іншого наявність власних імен або іменованих сутностей. Ці об'єкти мають велике значення для вилучення інформації та прийняття рішення про взаємозв'язок між новинами, що відображається на кінцевому результаті при автоматичній побудові сюжету новин.

Змінення запиту до бази даних впливає на результат його виконання, але додавання власних імен у запит має деякі особливості. В зокрема, наявність надто відомих і загальних власних імен сильно розширює пошук, що негативно впливає на побудову сюжету для певного події.

У базі даних іменовані сутності можуть співпадати як назви, але мати абсолютно різні значення, які відносяться до різних сюжетів. Існує задача зняття неоднозначності (NameEntityDisambiguation), результати якого необхідно враховувати при включенні об'єкта в запит. При вирішенні цієї задачі використовуються такі ресурси, як Вікіпедія. Наприклад при побудові запиту в одному контексті іменований об'єкт додає глибини сенсу, покращуючи підсумковий результат, в іншому випадку – викривляє побудову, віддаляючи автоматичний результат від створеного власноруч.

Треба враховувати, що іменовані сутності розділяються на категорії (персоналії, географічні чи економічні об'єкти, структурні одиниці).

Включення об'єктів з різних категорій позитивно впливає на результат, тоді як наслідки включення декількох об'єктів, що відносяться до однієї категорії, можуть негативно відбиватися на нього як в сторону надлишкової інформації, що не відноситься до даної новинної теми, так і в бік виключення необхідних об'єктів з результуючої вибірки.

Типи новинних сюжетів також впливають на прийняття рішення щодо включення в запит іменованих сутностей, оскільки автоматична побудова тексту залежить від характеру новинного сюжети. Наприклад, розглядаються такі важливі типи сюжетів, як економічні та соціальні випадки, і вплив присутності однієї або декількох іменованих сутностей у запиті.

Отже для усунення впливу іменованих сутностей при формуванні запитів слід розглядати побудову зв'язків між іменованими сутностями на базі новин, які не пов'язані зі сценою напряму, але використовуються для виявлення зв'язків, з метою уточнення та вдосконалення запиту.

ЛІТЕРАТУРА

1.Конноли Т. Базы данных. Проектирование, реализация и сопровождение. Теория и практика./ Конноли Т., Бегг К., Страчан А. – М.: ДИАЛЕКТИКА, 2017. ¬– 1140 с.

2.Nothman J. Learning multilingual named entity recognition from Wikipedia [Electronic resourse]/ JoelNothman, Nicky Ringland, Will Radford //Artificial Intelligence. – 2013. – № 194. – P. 151-175. – Mode of access: World Wide Web: https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0004370212000276#! (viewed on January 194, 2013). – Title from the screen.

Мирослава Богданова,
студентка 1 курсу
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник **І.С. Смоліна**, к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЛОГОПЕДИЧНІЙ ПРАКТИЦІ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність теми. На сьогоднішній день педагогічні інновації пов'язані із застосуванням інтерактивних методів у навчальній та виховній діяльності вчителя-логопеда**.** «Інтерактивний» означає здатність взаємодіяти в процесі бесіди, діалогу з чимось (комп'ютером) або кимось (людиною). Суть інтерактивного навчання: навчальний процес організований так, що всіх учасників залучено до процесу пізнання, формування мовних умінь та навичок, створення певного результату, де кожен робить індивідуальний внесок, обмінюється знаннями, ідеями та способами діяльності. Відбувається цей процес в атмосфері доброзичливості та взаємопідтримки. Це дозволяє не тільки підвищити результативність, а й розвиває когнітивні процеси, сприяє соціалізації дитини.

Ступінь досліджуваності проблеми. Використання інтерактивних методів у логопедичній практиці з використанням ІКТ є актуальним для дослідження та вдосконалення. В основу використання покладені базові психолого-педагогічні та методологічні положення,розроблені Л.С.Виготським, В.В.Давидовою, А.В.Запорожцем, А.Н.Леонтьєвим тощо. В останні роки ведеться відкрита дискусія про зміст та форму спеціального навчання,а також характер професійного мислення фахівців. Кожна нова задача ґрунтується на розробці шляхів навчання, які дозволяли б досягти максимально можливих успіхів у розвитку дитини з особливими пізнавальними потребами в умовах групи.

Рішення проблемних питань теми належить ученим І.К.Воробйову, Н.Н.Кулішову,О. І.Кукушкіній та ін.

Мета і методи дослідження. Показати використання інтерактивних технологій з використанням ІКТ на логопедичних заняттях. .

Сутність дослідження. Інформаційні комп'ютерні технології стали перспективним засобом корекційно-розвиваючої роботи з дітьми, що мають порушення мови. Вони є для логопеда додатковим набором можливостей корекції відхилень у розвитку дитини. Корекційне заняття з дітьми-логопатами може передбачати впровадження спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм (навчальних, діагностичних і розвиваючих),які можна використовувати як при індивідуальній,так і груповій роботі. Під час застосування інтерактивних технологій логопед виступає в ролі організатора процесу навчання дітей рідної мови , пропонує проблеми для спільного вирішення, застосовує рольові ігри, використовує демонстраційний матеріал. Слід пам`ятати, що логопедичні заняття, на яких використані комп'ютерні технології, проводяться фрагментарно, при дотриманні умов збереження здоров'я дитини (тривалість не більше 10 хвилин з обов'язковим проведенням гімнастики для очей, а також урахуванням вікових особливостей).

Основні висновки. Використання на уроках окремих інтерактивних технологій та ігрових завдань з використанням ІКТ підвищують рівень пізнавальної діяльності та мотивації дітей, зацікавлюють їх, що сприяє бажанню виконувати ті чи інші види робіт,а відтак – засвоювати матеріал у співпраці, співтворчості, шляхом самостійної роботи думки. Ефект їх застосування залежить від професійної компетенції логопеда, уміння включати інформаційні комп'ютерні технології в систему навчання кожної дитини, залученням до інтерактивної роботи,яка сприяє розвитку,реабілітації,адаптації та соціалізації дитини,що має мовленнєві порушення.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Використання інформаційних комп'ютерних технологій в корекційно-розвиваючому навчанні дітей із загальним недорозвиненням мови [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://ukrefs.com.ua/105076

2. [Національна доктрина розвитку освіти [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту : http://ukped.com/statti/zakoni-z-pitan-osviti/110.html

3. Пометун І.О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко, За ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.

Алла Бойко,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **М.П. Павленко**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ВЕРСІЙ ДЛЯ РОБОТИ З ТЕКСТОВИМИ ФАЙЛАМИ

Актуальність. Підготовка текстів публікацій, методичних матеріалів, тез доповідей, курсових робіт, рефератів та інших видів текстів пов'язана з роботою над декількома версіями документів. Зазвичай на базовому рівні управління версіями передбачає прийом "знімків" файлів на різних етапах. Багато людей розробляють власні системи керування версіями для файлів наприклад: «курсова робота 1», «курсова робота 2» і т.д. Однак використання такого підходу ускладняється з нагромадженням великої кількості версій файлів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою використання систем управління версіями файлів займалося багато науковців. Зокрема Zagalsky, A., Feliciano, J., Storey, M. A., Zhao, Y., Wang, W. [1, 3] розглядали використання контролю версій як засобу спільної навчальної діяльності студентів. Lawrance J., Jung S., Wiseman C. пропонують використовувати систему контролю версій для роботи з методичними матеріалами [2].

Мета дослідження – визначити особливості використання систем контролю версій для роботи з текстовими документами

Сутність дослідження. Одним з поширених способів відстеження версій файлів є додавання дат до імен файлів (наприклад: документ2018-01-06.txt, документ2018-02-08.txt), це дає змогу відстежувати зміни. Однак цей метод має ряд недоліків. У першу чергу, ця система не записує та не описує зміни, які відбулися між цими двома збереженнями. Цілком можливо, що деякі з цих змін були невеликими виправленнями помилок, але зміни також могли бути основним переписуванням або переструктуруванням документа. Якщо у вас є сумніви стосовно цих змін і необхідно їх скасувати то потрібно визначити коли були внесені зміни, щоб повернутися до попередньої версії.

Контроль версій намагається вирішувати ці проблеми, застосовуючи системний підхід до запису та керування змінами у файлах. З контролем версії передбачається брати «знімки» файлу на різних етапах. Цей знімок записує інформацію про те, коли його було зроблено, а також про те, які зміни відбулися між різними знімками. Це дозволяє "перемотати" ваш файл на стару версію. Крім цього головного функціоналу в системах контролю версій доступний ряд інших можливостей.

Оскільки дослідження все частіше використовують цифрові інструменти для зберігання інформації, важливо розглянути, як краще

керувати спільними дослідженнями. Це стає особливо важливим, коли ми хочемо співпрацювати з іншими людьми. Хоча управління версіями було спочатку розроблено для роботи з програмним кодом, існує багато переваг для його використання в роботі з текстовими документами. Контроль версій для текстових документів дозволяє:

– відстежувати події та зміни у документах;

– записувати зміни, внесені у документ, таким чином, що пізніше можна зрозуміти де вони зроблені;

– експериментувати з різними версіями документа при збереженні оригінальної версії;

– "об'єднувати" дві версії документа та керувати конфліктами між версіями;

– повертати зміни, переміщуватися "назад" крізь історію до попередніх версій документа.

Основні висновки. Контроль версії особливо корисний для полегшення співпраці. Одним з первинних мотивів розробки систем керування версіями було дозволити різним людям працювати над великими проектами разом. Використання системи керування версіями для співпраці дає змогу отримати більшу гнучкість та керувати багатьма іншими рішеннями. Як приклад, двом людям можливо одночасно працювати над документом, а потім об'єднувати ці документи. Якщо були конфлікти між двома версіями система керування версіями, може побачити ці конфлікти та прийняти рішення про те, як "об'єднати" ці різні версії в новий "третій" документ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Feliciano J., Storey, M.A., Zagalsky A. Student experiences using GitHub in software engineering courses: a case study. In: Proceedings of the 38th International Conference on Software Engineering Companion. ACM, 2016. p. 422-431.

2. Lawrance J., Jung S., Wiseman C. Git on the cloud in the classroom. In: Proceeding of the 44th ACM technical symposium on Computer science education. ACM, 2013. p. 639-644.

3. Zagalsky A. et al. The emergence of github as a collaborative platform for education. In: Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing. ACM, 2015. p. 1906-1917.

Влада Болотова,
студентка 1 курсу
Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник **І.С.Смоліна**, .п.н. старший викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність теми: В даний час впровадження персонального комп'ютера, технології мультимедіа і глобальної інформаційної комп'ютерної мережі Інтернет впливає на систему освіти, викликаючи значні зміни в змісті і методах навчання іноземних мов. Перед сучасним учителем постає проблема пошуку нового педагогічного інструменту. В сучасних умовах, враховуючи велику і серйозну зацікавленість учнів інформаційними технологіями, можна використовувати цю можливість в якості потужного інструменту розвитку мотивації на уроках англійської мови.

Комп'ютер дозволяє якісно змінити контроль за діяльністю учнів, забезпечуючи при цьому гнучкість управління навчальним процесом. Роль викладача тут не менш важлива. Він підбирає комп'ютерні програми до уроку, дидактичний матеріал і індивідуальні завдання, допомагає учням в процесі роботи, оцінює їх знання і розвиток. Застосування комп'ютерної техніки робить і дозволяє здійснити обґрунтований вибір найкращого варіанту навчання.

Ступінь досліджуваності проблеми: Питанням зв'язку викладання англійської мови з сучасними інформаційними технологіями займаються такі вчителі, як Нікітіна І.М. «Урок англійської мови з використанням нових інформаційних технологій», Наришкіна Є.О. «Використання комп'ютерних програм під час навчання англійської мови», Войтко С.О. «Про використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках англійської мови», Біболетова М.З. «Мультимедійні засоби як помічник УМК "Enjoy English" для середньої школи»

Мета і методи дослідження: Метою даного дослідження є спроба теоретично обгрунтувати ефективність зв'язку викладання англійської мови з сучасними інформаційними технологіями

Сутність дослідження: В останні роки все частіше піднімається питання про застосування нових інформаційних технологій. Це не тільки сучасні технічні засоби, але і нові форми викладання, новий підхід до процесу навчання. Існуючі сьогодні диски дозволяють виводити на екран комп'ютера інформацію у вигляді тексту, аудіо, відео, ігор. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організувати самостійну роботу кожного учня. Інтегрування звичайного уроку з комп'ютером дозволяє викладачеві перекласти частину своєї роботи на комп'ютер, роблячи при цьому процес навчання більш цікавим і інтенсивним. При цьому комп'ютер не замінює викладача, а тільки доповнює його. Підбір навчальних програм залежить, перш за все, від поточного навчального матеріалу, рівня підготовки учнів і їх здібностей.

У початковій школі можна користуватися електронним варіантом підручників англійської мови. Це допомагає учням вивчити англійський алфавіт і рахунок, поповнити словниковий запас, навчитися писати іноземні слова і розуміти англійську мову на слух. Завдяки барвистою графіку, захоплюючим навчальним іграм, головоломок, пазлам, цікавим розповідям і цікавим завданням вони вивчають англійську мову із задоволенням. Отримані під час занять з програмами знання дозволяють більш успішно вивчати іноземну мову в школі. Найбільш ефективними формами роботи з ІКТ є презентації в Power Point і використання електронних підручників. Презентації зручні і для вчителя і для учнів. Це сприяє підвищенню ефективності сприйняття і запам'ятовування пропонованого матеріалу. Презентації, підготовлені до уроку, ємні за змістом, яскраві, що запам'ятовуються. Безсумнівним достоїнством мультимедійної презентації в порівнянні зі звичайними наочними матеріалами є більший емоційний вплив на учнів, що сприяє концентрації уваги і, отже, кращому засвоєнню матеріалу. Розмаїття тем, видів діяльності, барвистість, захопливість комп'ютерних програм викликають величезний інтерес у учнів. Навчання за допомогою комп'ютера дає можливість організувати самостійні дії кожного учня. При навчанні аудіювання, кожен учень отримує можливість чути іншомовну мова, при навчанні говорінню кожен учень може вимовляти фрази на іноземній мові в мікрофон, при навчанні граматичних явищ – кожен учень може виконувати граматичні вправи, домагаючись правильних відповідей. Можливості використання Інтернет – ресурсів величезні. Глобальна мережа Інтернет створює умови для отримання будь-якої необхідної учням і вчителям інформації, що знаходиться в будь-якій точці земної кулі: країнознавчий матеріал, новини з життя молоді, статті з газет і журналів, необхідну літературу і т.д.
Використовуючи інформаційні ресурси мережі Інтернет, можна, інтегруючи їх у навчальний процес, більш ефективно вирішувати цілий ряд дидактичних завдань на уроці англійської мови.

Основні висновки: використання комп'ютерних технологій сприяє розвитку пізнавальних, інформаційних та комунікативних універсальних навчальних дій учнів. За рахунок використання інтерактивних комп'ютерних засобів можна диференціювати і індивідуалізувати процес навчання англійської мови. Використання ІКТ дозволяє підвищити ефективність навчання і стимулювати молодших школьніків до самостійного вивчення англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Освітій портал prodlenka [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://www.prodlenka.org/nachalnaja-shkola/1482-ispolzovanie-ikt-na-uroke-anglijskogo-jazyka-.html]

2. Соціальна мережа робітників освіти nsportal [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/angliiskiy-yazyk/library/2012/09/16/ispolzovanie-ikt-na-urokakh]

Аліна Борова,
студентка 3 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Наук. керівник: **Г.М.Алєксєєва,** к.п.н. доцент (БДПУ)

БЕЗПЕЧНИЙ ІНТЕРНЕТ

Актуальність. В даний час Інтернет став невід'ємною частиною повсякденного життя, бізнесу, політики, науки і освіти. Використання Інтернету вдома і в освітніх установах дозволяє підвищити ефективність навчання, а також отримувати свіжі новини. Сучасна науково-освітня інформаційна середовище характеризується великою кількістю освітніх ресурсів з неструктурованою і мало того, ще й не завжди достовірною інформацією. Таким чином, неухильно зростає потреба в безпечності використання інформаційних науково-освітніх ресурсів. Крім того, поряд з корисною і необхідності інформацією користувачі стикаються з ресурсами, що містять неетичний і агресивний контент. Порнографія, тероризм, наркотики, націоналістичний екстремізм, маргінальні секти, неетична реклама і багато чого іншого є яскравим прикладом такого контенту [1].

Безконтрольне поширення небажаного контенту суперечить цілям освіти і виховання молоді. Відмовлятися від благ інформаційних технологій безглуздо, але безконтрольний доступ до інтернету може призвести до неприємних, а іноді і до небезпечних наслідків: кіберзалежності; зараження комп'ютера шкідливими програмами при скачуванні файлів; порушення нормального психічного та фізіологічного розвитку дитини; неправильного формування моральних цінностей; знайомству з людьми з недобрими намірами; фінансового шахрайства по перерахуванню грошових коштів тощо [2].

Мета: розкрити основні аспекти безпечного використання Інтернету, профілактика правопорушень в Інтернеті, підвищення безпеки та правової захищеності в глобальній мережі. Розробити рекомендації для безпечної роботи в мережі Інтернет на основі реальних фактів засобами Power Point.

Сутність дослідження. Інтернет – всесвітня «павутина», яка весь час доповнюється різною інформацією як позитивного, так і шкідливого і небезпечного напрямку. Необхідно з раннього віку розповідати дітям і дорослим про інтернет загрози: класифікація інтернет-загроз, таких як тематичні ризики (неналежний вміст незаконний контент); електронна безпека (шкідливі програми, спам); кібершахрайство (нігерійські листи, фішинг, вішинг і фармінг); сайти-підробки; смс-шахрайство і т. д.

Рис. Фрагмент презентації «Поради з безпечного Інтернету»

Таким чином необхідно постійно попереджати користувачів про те, що всесвітня павутина росте і поповнюється з кожною секундою, відтак зростають інтернет-загрози [3]. Виходячи з класифікацій інтернет загроз, потрібно описувати способи захисту від них на основі реальних фактів і прикладів з життя.

Основні висновки. Інтернет – це велика річ. Він з'єднує світ разом таким чином, який неможливо було уявити лише кілька років тому. Однак, разом з усіма перевагами приходять і багато ризиків. Користувачі повинні бути інформовані про ці ризики і знати, як захиститися від них.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мазур В., Иванкевич А. Обзор проблем информационной безопасности международных платежных систем //Безпека інформації. – 2014. – №. 20,№ 1. – С. 97-101.

2. Коленда Н. В. Соціальна безпека населення та її основні складові //Науковий журнал «Збірник наукових праць SWorld», зареєстрований в наукометричній базі РИНЦ.–Випуск. – 2013. – Т. 1. – С. 27-32.

Марія Васютіна,
студентка 2 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна**, к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ОБЛАСТІ ЗАСТОСУВАННЯ БАЗИ ДАНИХ В ЕКОНОМІЦІ

Актуальність теми. Широке впровадження комп'ютерної техніки в усі сфери людської життєдіяльності відповідним чином відбивається і у сфері підприємства. Для прийняття обґрунтованих і ефективних рішень у

виробничій діяльності, в управлінні економікою, сучасний фахівець повинен уміти за допомогою комп'ютерів і засобів зв'язку одержувати, накопичувати, зберігати й обробляти дані, представляючи результат у вигляді наочних документів. Важливою категорією є системи обробки інформації, від яких багато в чому залежить ефективність роботи будь-якого підприємства чи установи. В даний час злагоджена робота в економічній галузі без застосування БД неможлива.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасна економічна наука приділяє велику увагу інструментам інноваційного управління. Цьому питанню присвячені праці вчених: П. Гальперін, В. Давидов, Л. Занков.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є спроба теоретично обґрунтувати ефективність зв'язку економічної роботи з використанням СУБД.

Сутність дослідження. В економічній сфері часто приходиться працювати з даними з різних джерел, кожне з який пов'язане з певним видом діяльності. Для координації всіх цих даних необхідні певні знання й організаційні навички. Електронною базою даних (БД) називається послідовність даних заданої структури, записана на диск комп'ютера. Системи управління базами даних (СУБД) є набором програмних засобів, необхідних для створення, використання і підтримки баз даних. СУБД поєднує відомості з різних джерел в одній реляційній базі даних. Створювані форми, запити і звіти дозволяють швидко й ефективно обновляти дані, отримувати відповіді на питання, здійснювати пошук потрібних даних, аналізувати дані, друкувати звіти. БД необхідна для надання професійної інформації для економістів, а також для індивідуальних і колективних користувачів. Наприклад, банк для видачі кредиту клієнту запитує інформацію про благонадійність і кредитоспроможності клієнта. БД забезпечує отримання загальних або деталізованих звітів за підсумками роботи; забезпечує отримання інформації, без істотних затримок; виконує точний і повний аналіз даних. Вона застосовується на підприємствах бухгалтерією та відділом кадрів. Економічна інформація має низку специфічних рис, що визначають технологію її обробки на комп'ютері. До таких рис відносяться великі обсяги оброблюваних даних та багатоетапність обробки. Все це призводить до необхідності розбивати рішення обробки економічної інформації на операції. Частина операцій носить організаційний характер і виконується вручну, інша виконується на комп'ютері.

Переваги СУБД у виробничій діяльності:

1. Скорочення надлишку даних;·
2. Без БД неможливо уникнути зберігання надлишкових даних;
3. При наявності центрального контролю БД деякі надлишкові дані можна усунути;
4. Надлишкові дані не можуть бути повністю усунені, оскільки велику роль в СУБД відіграють питання часу і достовірності;

Автоматизовані інформаційні системи (АІС), основу яких складають БД, були виділені в два вида: документальні та фактографічні. Документальні АІС служать для роботи з документами на природній мові. Найбільш поширений тип документальної АІС – інформаційно-пошукові

системи, призначені для накопичення та підбору документів. Фактографічні АІС оперують фактичними даними, представленими у формалізованому вигляді. Фактографічні АІС використовують для вирішення задач обробки даних. Завдання цього класу вирішуються при обліку товарів в магазинах, нарахування заробітної плати, управлінні виробництвом, фінансами. Розрізняють фактографічні АІС оперативної обробки даних,які передбачають швидке обслуговування відносно простих запитів від великої кількості користувачів, і фактографічні АІС аналітичної обробки, орієнтовані на виконання складних запитів. Усе це зроблено для швидкого одержання, накопичення, зберігання й обробки даних.

Основні висновки. Вся сучасна економіка базується на управлінні інформацією. Дані вирішують все, і дуже важливо ефективно їх обробляти. При вирішенні господарських, економічних і фінансових завдань доводиться мати справу з великими масивами даних. Вони різнорідні, та взаємопов'язані один з одним. Тому складні набори даних заведено називати БД, а програмне забезпечення, що здійснює операції над БД-СУБД.

ЛІТЕРАТУРА

1. Застосування СУБД в економіці [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту: https://megalektsii.ru/s73378t3.html]

2. БД в економічних системах [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту: http://helpiks.org/7-26402.html]

Антон Володченко,
Студент 2 курсу,
Гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник **І.С. Смоліна**
к.п.н., старший викладач (БДПУ)

КІБЕРЗЛОЧИННІСТЬ ТА ЗАСОБИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Актуальність. У наші дні використання інформаційних технологій не має меж. Віртуальний простір переймає від реального все підряд, у тому числі й злочинність у її нових формах і проявах. Об'єктом кіберзлочинів є персональні дані, банківські рахунки, паролі та інша особиста інформація як фізичних осіб, так і бізнесу та державного сектору. Кіберзлочинність є загрозою не тільки на національному, а й на глобальному рівні.

Ступіть досліджуваності проблеми. Теоретико-методичні та науково-практичні основи попередження дій кіберзлочинців були закладені у дослідженнях науковців В. Голубєва, А. Долгової, К. Касперськи, М. Федотова, С. Орлова, М. Карчевського, Т. Кесарєвої, П. Андрушко.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є ознайомлення з поняттям «кіберзлочинність», з видами шахрайства у мережі Інтернет. У дослідженні були використанні такі методи: аналіз, індукція, узагальнення, порівняння.

Сутність дослідження. Кіберзлочинність – незаконні дії, які

здійснюються людьми, з використанням інформаційних технологій для злочинних цілей. На відміну від традиційних видів злочинів, історія яких налічує століття, таких як вбивство або крадіжка, кіберзлочинність явище відносно молоде і нове, яке виникло з появою мережі Інтернет.

Слід зауважити, що сама природа мережі Інтернет є достатньо сприятливою для вчинення злочинів.

Такі її властивсті, як глобальність, транснаціональність, анонімність користувачів, охоплення широкої аудиторії, розподіл основних вузлів мережі і їх взаємозамінність створюють кіберзлочинцям, які використовують Інтернет, переваги на всіх етапах скоєння злочину, а також дозволяють ефективно ховатися від правохоронних органів.

На відміну від традиційних видів злочинів, історія яких налічує століття, таких як вбивство або крадіжка, кіберзлочинність явище відносно молоде і нове, яке виникло з появою мережі Інтернет.

Слід зауважити, що сама природа мережі Інтернет є достатньо сприятливою для вчинення злочинів.

Такі її властивсті, як глобальність, транснаціональність, анонімність користувачів, охоплення широкої аудиторії, розподіл основних вузлів мережі і їх взаємозамінність створюють кіберзлочинцям, які використовують Інтернет, переваги на всіх етапах скоєння злочину, а також дозволяють ефективно ховатися від правохоронних органів.

Жодна держава сьогодні не в змозі протистояти кіберзлочинності самостійно. Нагальною є необхідність активізації міжнародної співпраці в цій сфері. Експерти впевнені: саме хакери в недалекому майбутньому стануть загрозою номер один, змістивши тероризм. Незважаючи на віртуальність злочинів, збиток вони завдають цілком справжній.

Кіберполіція – міжрегіональний територіальний орган Національної поліції України, який входить до структури кримінальної поліції Національної поліції та відповідно до законодавства України забезпечує реалізацію державної політики у сфері боротьби з кіберзлочинністю, організовує та здійснює відповідно до законодавства оперативно-розшукову діяльність. Спеціалізується на попередженні, виявленні, припиненні та розкритті кримінальних правопорушень, механізмів підготовки, вчинення або приховування яких, передбачає використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), телекомунікаційних та комп'ютерних інтернет-мереж і систем.

Розглянемо основні завдання Кіберполіції:реалізація державної політики у сфері протидії кіберзлочинності; завчасне інформування населення про появу новітніх кіберзлочинів; впровадження програмних засобів для систематизації та аналізу інформації про кіберінциденти, кіберзагрози та кіберзлочини; реагування на запити закордонних партнерів, що надходитимуть каналами Національної цілодобової мережі контактних пунктів; участь у підвищенні кваліфікації працівників поліції щодо застосування комп'ютерних технологій у протидії злочинності; участь у міжнародних операціях та співпраця в режимі реального часу. Забезпечення діяльності мережі контактних пунктів між 90 країнами світу; протидія кіберзлочинам.*У сфері використання платіжних систем*: скімінг (шимінг) — незаконне копіювання вмісту треків магнітної смуги (чипів)

банківських карток; кеш-трепінг — викрадення готівки з банкомату шляхом встановлення на шатер банкомату спеціальної утримуючої накладки; кардінг — незаконні фінансові операції з використанням платіжної картки або її реквізитів, що не ініційовані або не підтверджені її держателем; несанкціоноване списання коштів з банківських рахунків за допомогою систем дистанційного банківського обслуговування.*У сфері електронної комерції та господарської діяльності:* фішинг — виманювання у користувачів Інтернету їх логінів та паролів до електронних гаманців, сервісів онлайн аукціонів, переказування або обміну валюти, тощо; онлайн-шахрайство — заволодіння коштами громадян через інтернет-аукціони, інтернет-магазини, сайти та телекомунікаційні засоби зв'язку.*У сфері інтелектуальної власності:* піратство — незаконне розповсюдження інтелектуальної власності в Інтернеті; кардшарінг — надання незаконного доступу до перегляду супутникового та кабельного TV. *У сфері інформаційної безпеки:* соціальна інженерія — технологія управління людьми в Інтернет просторі; мальвер (англ. malware) — створення та розповсюдження вірусів і шкідливого програмного забезпечення; протиправний контент — контент, який пропагує екстремізм, тероризм, наркоманію, порнографію, культ жорстокості і насильства; рефайлінг — незаконна підміна телефонного трафіку.

Основні висновки. Існує декілька порад щодо того, як вберегти себе від кіберзлочинів: створення надійних паролів, захист інформації та періодична їх зміна; поінформованість про розповсюджені прийоми, які використовують злочинці для того, щоб розпізнавати їх; захист пристроїв, встановлення антивірусних програм; використання захищених мереж; перевірка своїх облікових записів;використання інструментів конфіденційності та безпеки браузерів.

ЛІТЕРАТУРА

1.[Кіберполіція та кіберзлочинність [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: https://revolution.allbest.ru]

2. [Кіберзлочинність у всіх її проявах: види, наслідки та способи боротьби [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: https://www.gurt.org.ua]

3. [Кіберполіція (Україна) [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: https://uk.wikipedia.org]

Владислав Галацький,
студент 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Павленко,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ МОВИ PYTHON ДЛЯ АНАЛІЗУ СТАТИСТИЧНИХ ДАНИХ

Масив даних, який ми отримуємо після збору інформації – не найзручніший об'єкт для формулювання загальних характеристик та закономірностей. Дані необхідно аналізувати, використовуючи доцільні статистичні показники. Такими, наприклад, є середнє значення, стандартне відхилення, варіація та ін.

Використовуючи мову програмування Python для проведення аналізу отриманих даних зазвичай використовують сторонні модулі: *numpy* – фундаментальний пакет для наукових обчислень, *scipy.stats* – пакет, які містять у собі велику кількість функцій, пов'язаних з теорією ймовірностей та статистикою. Підключивши ці модулі ми можемо використовувати вбудовані в них статистичні функції.

Для того, щоб розрахувати середнє арифметичне ми використовуємо функцію модуля *numpy* – *numpy.mean(масив)*. *Також*, за допомогою функцій цього ж модуля, можемо обчислити мінімальне та максимальне значення, а також стандартне відхилення у досліджуваному масиві даних. Використовуючи відповідні функції: *numpy.min(масив)* – мінімальне значення, *numpy.max(масив)* – максимальне значення, numpy.std(масив).

В мові програмування Python можливо обчислити мінімальне та максимальне значення без використання додаткового модуля. Але це значно ускладнить процес розрахунку даних показників, тобто кількість дій які необхідно виконати будуть наступними: відсортувати масив даних та знайти перше та останнє значення, відповідно мінімальне та максимальне.

Для визначення моди, асиметрії та ексцесу ми використовуємо додатковий модуль *scipy.stats* та його наступні функції[1, с. 118]:

- scipy.stats.mode(масив) – для знаходження моди у масиві даних
- scipy.stats.skew(масив) – значення асиметрії у масиві
- scipy.stats.kurtosis(масив) – ексцес

Функції які ми розглянули доцільно використовувати для проведення аналізу лише кількісних даних. У разі обробки масиву з якісними даними можливість використання розглянутих операцій обмежена. Ми не можемо розрахувати середнє і стандартне відхилення, а можемо лише визначити тільки:

- загальна кількість елементів масиву
- кількість унікальних елементів масиву
- частоту виникнення цих елементів
- елемент, який зустрічається більше ніж інші (мода розподілу)
- елемент, який майже не зустрічається

Функція len(масив) дозволяє обрахувати загальну кількість елементів у масиві, а dict(Counter(масив)) – кількість унікальних елементів(буде

записано у вигляді: назва – кількість). Для того, щоб порахувати частоту виникнення елементів – необхідно використовувати «генератор переліку», він дозволяє ітерувати кожний з елементів масиву та застосовувати до нього якісь операції. Це буде виглядати наступним чином: *{x: c[x]//float(len(x)) for x in dict(c)}*, де *x* – нова змінна, *c[x]* – унікальний елемент масиву з індексом *[x]*, *float(len(x))* – кількість елементів у масиві, *for x in dict(c)* – цикл для вибірки кожного елементу масиву. Для пошуку елементу, який зустрічається більше ніж інші використовуємо: *filter(lambda x: x[1]==c.most_common()[0][1], c.most_common())*, де функція filter() дозволяє відфільтрувати тільки ті значення, для яких значення внутрішньої функції для елемента істинно. Для пошуку елементу, який зустрічається менш за все – достатньо лише перевернути масив за допомогою функції *.reverse()*[2, с. 94]

В результаті проведеного дослідження зробимо наступний висновок, що мова програмування Python є зручною та швидкою для проведення аналізу різних масивів даних, як кількісних, так і якісних.

ЛІТЕРАТУРА

1. Харият Дешноу. Елегантний SciPy: мистецтво наукового пітона – 2017р.
2. Марк Пілгрім. У глиб мови Python(Dive into Python) – 2004р.

Максим Гришин,
студент 3 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л.В. Горбатюк,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

«ПЕРЕВЕРНЕНЕ» НАВЧАННЯ – КЛЮЧОВА ТЕНДЕНЦІЯ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ СУЧАСНОСТІ

Актуальність. Протягом останнього часу класно-урочна система була найбільш ефективною у ході передачі знань, умінь і навичок. На сьогоднішній день в суспільному житті відбуваються зміни, які вимагають розвитку нових педагогічних технологій, що орієнтуються на індивідуальний розвиток особистості, навичок самостійного навчання, формування вміння чітко вирішувати поставлені завдання. Такий підхід спонукає до впровадження в освітній процес альтернативних форм і способів освітньої діяльності. Серед яких є технологія «перевернеого» навчання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Авторами технології «перевернеого навчання» вважають вчителів хімії Аарона Самса і Джонатана Бергманна (США). У 2008 році вони стали записувати відеоролики зі своїми лекціями та пропонувати їх на домашнє опрацювання учням. У власних книгах «Перевернуте навчання або як достукатися до кожного учня на уроці» розповідають про особливості технології та її можливості [4].

Впровадження вказаної технології в навчальний процес

досліджували Д. Бергман, О Єльникова, М. Курвітс, Е. Попов, А. Самс та інші [3].

Мета полягає в розкритті особливостей застосування технології «перевернеого» навчання у загальноосвітньому навчальному закладі, зокрема у процесі викладання предмету інформатика.

Сутність дослідження. «Перевернуте навчання» – це форма активного навчання, педагогічна модель, у якій класна робота і організація домашніх завдань змінюються місцями. Учні дивляться вдома короткі відеолекції, презентації, тоді як у класі відводиться час на виконання вправ, обговорення проектів і дискусії. Відеолекції часто розглядаються як ключовий компонент у «перевернеому» підході, вони створюються учителем і розміщуються в Інтернеті. Під час навчальних занять роль викладача – виступати тренером або консультантом, заохочуючи учнів здійснювати самостійні дослідження і спільну роботу. Зміст навчання вже не є самоціллю, а є опорною точкою [3].

Оскільки комп'ютер є не лише джерелом інформації, а й середовищем навчально-пізнавальної діяльності, для впровадження моделі «перевернутого навчання» учитель може використати власний блог чи сайт.

Основними елементами даної методики є:

- використання лаконічних (не більше 5-6 сторінок на урок) підручників;
- попереднє ознайомлення учнів із новим навчальним матеріалом удома;
- на уроці – короткі пояснення нового навчального матеріалу за текстом підручника;
- оцінювання знань і навичок учнів при виконанні практичної роботи;
- проведення на кожному уроці формування та перевірки навичок, що базуються на матеріалі поточного уроку;
- дозвіл на використання учнями інформаційних матеріалів під час роботи;
- індивідуальний захист (здача) своїх практичних робіт.

Основні висновки. У контексті «перевернутого навчання» постає питання: як зацікавити дітей вивчати матеріал на випередження вдома. Мабуть, єдиний спосіб вирішення цієї проблеми полягає в тому, що відеоуроки, відеолекції чи підручники, які використовуються в даній методиці, повинні бути цікавими, насиченими та зрозумілими не лише вчителю, а і школяреві. Підручник в ідеалі повинен бути цікавим і зрозумілим, відповідати віковим особливостям сприйняття інформації учнями, враховувати міжпредметні зв'язки.

При «перевернутому навчанні» вчитель бачить рівень успішності кожного в процесі виконання практичних завдань і може вчасно допомогти.

Технологія «перевернутого навчання» дає змогу істотно покращити показники успішності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дишлєва С. ІКТ-технології та їх роль в навчально-виховному

процесі» / С. Дишлєва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://qoo.by/2Cu .

2. Логинова А. В. Особенности использования и принципы функционирования педагогической модели «перевернутый класс» // Молодой ученый. — 2015. — №9. — С. 1114-1119.

3. Пилипчук О. «Перевернене» навчання інформатики / О. Пилипчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://qoo.by/2Bl .

4. Приходькіна Н. О. Використання технології «перевернеого» навчання у професійній діяльності викладачів вищої школи / Н. О. Приходькіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://qoo.by/2Bk .

Анна Дубовенко,
студентка 1 курсу
Факультет дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук.керівник **І.С.Смоліна**, к.п.н. ,старший викладач(БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОРЕКЦІЙНІЙ РОБОТІ ЛОГОПЕДА

Актуальність теми. Сьогоденний розвиток інформаційних комп'ютерних технологій призвів до того, що комп'ютер стає необхідним для будь-якого спеціаліста, в тому числі і логопеда. А для дитини він стає не лише розвагою, але й інструментом пізнання навколишнього світу. Ще зовсім недавно здавалося, що комп'ютер – це складний прилад далекого майбутнього. А сьогодні, завдяки своїй багатофункціональності він корисний представнику будь – якої професії. Саме універсальність комп'ютерних засобів визначає їх розвиваючий ефект у навчанні. Інтерес дітей до комп'ютера надзвичайно великий, і справа дорослих обернути його в корисне русло.Часто одного досвіду, володіння методикою корекції мовлення і бажання логопеда недостатньо для успішного здійснення логопедичного впливу. Діти часто просто не хочуть займатися, їм набридає щоденне промовляння складів та слів, називання картинок з ціллю автоматизації звука. І ось саме у таких випадках на допомогу приходить комп'ютер. Комп'ютерні технології здатні оживити важкий і тривалий корекційний процес за рахунок новизни, реалістичності і динамічності зображення, використання анімованих зображень, відеоматеріалів, аудіозаписів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Впровадження інформаційних технологій в корекційний процес вивчається в роботах багатьох авторів. Основні засади, методи та закономірності використання комп'ютерних технологій викладають Дичківська І.М. у своїй праці «Інноваційні педагогічні технології: Навчальний посібник.» ,Підласий І.П. та Підласий А.І. у посібнику «Педагогічні інновації». Поясненню ролі інформаційних технологій у педагогіці відводить місце Т.Б. Волобуєва у методичному посібнику «Інформаційні технології в освіті». Дидактична проблематика логопедії в сучасних комп'ютерних технологіях описується у

працях В. Шевченко та Н. Сененко. Звідси бачимо, що ролі комп'ютерних технологій у логопедії відводиться значне місце і дискусії щодо їх використання, методик викладанння тривають і досі.

Мета та методи дослідження. З'ясувати роль використання інформаційно-комп'ютерних технологій у процесі навчання з метою корекції мовлення у дітей із проблемами мовного розвитку.

Методи: теоретичний аналіз психологічної та педагогічної літератури з метою вивчення проблеми дослідження, аналіз змісту дошкільних програм, підручників, методичних посібників і навчальних інформаційно-комп'ютерних програм.

Сутність дослідження. Інформаційні технології– широкий клас дисциплін і галузей діяльності, які відносять до технологій керування й оброки даних,у тому числі із застосуванням обчислювальної техніки. Сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних у технологічний ланцюжок, що забезпечує збір, обробку, зберігання, розповсюдження й відображення інформації з метою зниження трудомісткості процесів використання інформаційного ресурсу, а також підвищення їх надійності та оперативності.

Застосування сучасних інформаційних технологій – одна з найбільш важливих і стійких тенденцій розвитку світового освітнього процесу.Корекційно-виховна робота з дітьми, що мають відхилення у розвитку, передбачає використання спеціалізованих або адаптованих комп'ютерних програм (головним чином навчальних, діагностичних і розвиваючих). Ефект їх застосування залежить від професійної компетенції педагога, вміння використовувати нові можливості, включати інформаційні технології в систему навчання кожної дитини, створюючи велику мотивацію і психологічний комфорт, а також надаючи вихованцю свободу вибору форм і засобів діяльності.

Пріоритетне завдання застосування комп'ютерних технологій у спеціальній педагогіці полягає не в навчанні дітей адаптованим основ інформатики та обчислювальної техніки, а в комплексному перетворенні їх місця існування, створення нових науково обгрунтованих засобів розвитку активної творчої діяльності .

Ефективність навчання дітей з різними порушеннями, у тому числі з мовними, багато в чому залежить від ступеня готовності методик для фахівців з комп'ютерними програмами.

Основні висновки.Отже, інформатизація навчального процесу дошкільних навчальних закладів – це комплексний процес, що збагачує систему навчання і виховання дітей дошкільного віку інформаційними засобами, технологіями і продукцією. Використання у дошкільному вихованні комп'ютерної техніки в поєднанні з традиційними засобами виховання сприяє підвищенню загальної якості виховання, розвитку творчої особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Використання інформаційних комп'ютерних технологій у корекційній роботі вчителя – логопеда[Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: http://innagidkih.ucoz.com .

2. [Інформаційні технології в навчанні дітей з порушеннями мови[Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту: http://ua-referat.com

3. Сорока В. Комп'ютер навчає і розвиває //Дошкільне виховання. – 1997.

4. Шевченко В., Сененко Н. Дидактична проблематика логопедії в сучасних комп'ютерних технологіях. // Дефектологія. – 2004 р.

Катерина Загребельна,
студентка 3 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти,
Наук. керівник: **Л. В. Горбатюк,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

МАСОВЕ ВІДКРИТЕ СОЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОДНА З ФОРМ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

Вибуховий розвиток ІТ та динаміка розповсюдження Інтернету диктує нові можливості, нові умови існування людини в суспільстві, де головним продуктом та інструментом стає інформація, але й приносить нові, досі незнані загрози для людства. Процеси невпинних змін у суспільстві не можуть не відбиватися на освітньому процесі. Стрімке зростання освітніх онлайн платформ, відкритий віртуальний освітній контент, гейміфікація освіти, широке використання технологій в освітньому процесі свідчать про те, що відбуваються швидкі змінення у підходах до неакадемічної освіти в останні роки. Ідея доступної і якісної освіти для широкого кола студентів набирає популярність в суспільстві, освіта дійсно стає, за Д. Д'юї, життєвою потребою та єдиною можливістю подальшого існування в умовах сучасності [2].

Поява масових відкритих онлайн курсів (МВОК) і платформ, незчисленна кількість освітніх комп'ютерних програм, сайтів і додатків, в тому числі і з безкоштовним контентом, відкривають освіту для широкого загалу. Саме ідея доступної, відкритої для всіх освіти, знань у широкому і вільному доступі лягла в основу створення новітніх освітніх інтернет-платформ, зокрема – масових відкритих онлайн курсів (англ. МООС – Massive open online courses).

Мета дослідження полягає у визначенні переваг та недоліків масового відкритого навчання як одної з форм дистанційної освіти.

Масове відкрите соціальне навчання – це вдосконалення концепції дистанційного навчання, що пропонували університети та навчальні заклади різних форм вже давно [3]. Масові відкриті онлайн курси є однією з форм дистанційної освіти, це освітні курси по вивченню певних дисциплін за допомогою інформаційних технологій і Інтернету. МВОК є новим, недослідженим методом навчання з використанням нових підходів і соціальних сервісів, кількість яких постійно змінюється.

МВОК є комерційними або некомерційними приватними установами, які працюють за різними схемами. Частина МВОК пропонують абсолютно безкоштовні курси, декларуючи свою гуманітарну і просвітницьку місію, встановлюючи плату лише за отримання сертифікату

по закінченню курсів (і при наявності бажання його отримати) і існуючи за рахунок пожертвувань.

Переваги МВОК для потенційних студентів:

– студент МВОК може навчатися в будь-якому місці і в будь-який час, за своїм графіком;

– студент навчається в своєму ритмі – швидко або повільніше (на деяких курсах встановлюють терміни, до закінчення яких робота повинна бути зробленою);

– для студентів МВОК не існує обмежень за віком: навчання доступне як для школярів, так і для тих, хто вже працює і бажає підвищити рівень свого професіоналізму;

– нарешті, слухачі МВОК мають можливість долучитися до навчання в світовому контексті, адже більшість курсів і дисциплін МВОК викладаються світовими лідерами у освіті – найкращими університетами світу [2].

Оскільки МВОК побудовані на віртуальному навчанні, залежність навчання від під'єднаності до мережі Інтернет, у свою чергу, спричиняє певні загрози для людини, що навчається, і для суспільства в цілому.

По-перше, потенційний слухач МВОК постає перед складним вибором надійних ресурсів і джерел для освіти, адже Інтернет переповнений недоброякісними сайтами і інформацією, якість і достовірність якої важко перевірити. В цьому випадку репутація традиційного закладу вищої освіти – університета-партнера освітньої онлайн платформи – буде відігравати чи не найбільшу роль при виборі курсів для навчання.

По-друге, у сучасному мінливому світі зміни відбуваються і з самою людиною, яка зазнає глибинних перетворень не тільки у психології, але й у своїй фізіології під впливом віртуального світу. Так, вчені не можуть не помічати змін у мозку людини, адже все менше інформації зберігається в довгостроковий пам'яті, а людина починає покладатися на Інтернет, як архів інформації [1].

По-третє, навчання на курсах МВОК передбачає відсутність балансу практики і теорії. На онлайн курсах практика обмежена семінарськими роботами і частково практичними завданнями, але використовувати свої знання на практиці людині доведеться самостійно.

По-четверте, МВОК не гарантують відвертої чесності студентів, так як вони навчаються дистанційно і можуть ввести в оману своїх викладачів, використовуючи різні ресурси для виконання завдань та складання іспитів.

Курси МВОК переживають виняткову популярність і зацікавленість з боку як потенційних студентів, так і інвесторів, а динаміка їх зростання і темпи нарощування дидактичних та фінансових ресурсів справляють враження, хоча лише час покаже, чи виправдають вони очікування. Проте така форма дистанційного навчання як МВОК скоро стане зовсім звичною, і це об'єктивна реальність, з якою вищі навчальні заклади повинні рахуватися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гусарова Ю. Татьяна Черниговская: За существование гениев человечество платит огромную цену // Сноб. – 14.10.2015. – Режим доступу : https://snob.ru/selected/entry/99460

2. Скубашевська О. С. Масові відкриті онлайн курси Науковий вісник. Серія «Філософія». – Харків: ХНПУ, 2016. – Вип.46 (частина І) – С. 141-144.

3. Скубашевська О. С. Сучасні тенденції інноватівних форм навчання у другому десятиріччі XXI ст. // Науковий вісник. Серія "Філософія". – Харків : ХНПУ, 2015. – Вип. 44. – С. 197-209.

Вікторія Замятіна,
студентка 1 курсу
Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **І. С. Смоліна,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ НА УРОЦІ МАТЕМАТИКИ

Актуальність теми. Початкова школа – перша ланка середньої загальної школи і математика є одним із основних предметів.. Мета і завдання вивчення цієї дисципліни полягає в уточненні, поглибленні й розвитку сенсорних умінь молодших школярів, формування уявлень та понять про натуральне число, геометричні фігури, поняття про величини та їх вимірювання та особливо, розвиток логічного мислення.

Застосування сучасних інформаційних технологій у початковій школі сприяє більш активному і свідомому засвоєнню учнями математичних понять. Так, уведення остенсивних означень у початковій школі доречно передбачає використання комп'ютера у якості кольорового динамічного візуального засобу навчання – «електронної дошки».

Ступінь досліджуваності проблеми. Питанням і перспективам застосування інформаційно-комп'ютерних технологій на уроках математики у початковій школі присвячені наукові дослідження М.В. Богдановича, А.П. Єршова, В.Г. Житомирського, Ю.Г. Ігнатьєва, Т.В. Капустиної, В.М. Монахова, С.Н. Позднякова, Н.А. Рєзнік, Г.К. Шейко та багато інших. Усі педагоги визнають величезні можливості комп'ютера і перспективність його використання як засобу навчання. Дослідження в галузі використання комп'ютерів у навчальному процесі з математики мають значну практичну цінність для формування освітнього процесу, адекватного цілям і завданням початкової освіти.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є спроба теоретично обґрунтувати ефективність зв'язку на уроці математики у початкових класах з сучасними інформаційними технологіями.

Сутність дослідження. У початкових класах використання інформаційних технологій допомагає вчителю наочно представити необхідні дидактичні одиниці навчальної інформації, підвищити інтерес молодших школярів до математики, сприяти нагромадженню учнями

опорних фактів і способів діяльності за зразком. Комп'ютер надає нові можливості для розвитку здібностей дитини, активно включає її у навчальний процес, підвищує зацікавленість, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Інформаційні технології надають інформацію в різних формах і тим самим роблять процес навчання більш ефективним. На уроках математики використовуються два види інформаційних технологій: презентації та слайд-шоу. Вони дозволяють наочно і доступно пояснити дітям матеріал.Презентація є інформаційним забезпеченням фронтальної роботи вчителя з класом і складається зі слайдів. Основні форми цієї інформації – текст, малюнки, креслення [1].

Подання навчального матеріалу з використанням інноваційних комп'ютерних технологій навчання може відбуватись у формі презентації, відео, анімаційних технологій та ін. Так, наприклад, на уроці математики при вивченні теми «Знайомство з геометричними фігурами» вчитель початкової школи може застосовувати такі інноваційні технології як: презентація – дати змогу учням наочно подивитися та замалювати геометричні фігури; відео на дану тему – дати змогу учням не лише вербально сприймати інформацію, а за допомогою відео чи анімації продемонструвати взаємні зв'язки між фігурами, їх можливі утворення та ін. Завдяки розвитку мультимедійних технологій, поширюється можливість вивчення математики ігровими методами, забезпечується цілісність і яскравість сприйняття навчального матеріалу [2].

Основні висновки. В сучасний навчальний процес впроваджуються нові методи навчання, які відроджують досягнення експериментальної педагогіки минулого століття, які побудовані на принципі саморозвитку, активності особистості. До одного з найважливіших методів належить впровадження інформаційних технологій у навчанні молодших школярів та використання їх на таких предметах, як математика.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Використання інформаційних технологій на уроках математики [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту.: http://ua-referat.com]

2. [Інноваційні комп'ютерні технології на уроках математики у початкових класах [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту.: http://informatika.udpu.org.ua/?page_id=2869]

Аліна Кондратенко,
студентка 1 курсу
Факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник **І.С. Смоліна,** к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ СЛУХОМОВНОГО ТРЕНАЖЕРУ «СВІТ ЗВУКІВ. ВИДИМА МОВА» ПРИ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ

Актуальність теми. Використання комп'ютерних технологій сьогодні є новим етапом в освітньому процесі. Вчителі-логопеди не лише не залишилися осторонь, але й активно включилися в процес і продуктивно

використовують ІКТ(інформаційно-комп'ютерні технології)в своїй практиці. Комп'ютерні технології вважаються допоміжними засобами в логопедичній роботі, вони є дуже ефективними. Особливе місце серед комп'ютерних програм займають спеціалізовані комп'ютерні програми для дітей з різними вадами мовлення.У зв'язку із цим досить серйозно, постає питання про доцільне використання комп'ютерних програм, ігор у роботі логопеда.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасні комп'ютерні технології застосовуються в спеціальній освіті, насамперед, з метою корекції порушень і загального розвитку дітей-логопатів, тому уваги потребує особлива проблема – спілкування дитини і комп'ютера. На даний час розробляється все більше і більше комп'ютерних логопедичних ігор, завдань, які сприяють збагаченню словника, вдосконаленню граматичної будови мовлення, розвитку зв'язного мовлення дітей, покращують фонематичне сприйняття тощо. Комп'ютерні вправи, ігри включають в структуру логопедичних занять, як допоміжний інноваційний елемент. Між логопедом і дитиною встановлюється тісний емоційний контакт. Дитина відчуває себе розкутою, підвищується її самооцінка, значно покращується результативність роботи.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є спроба виявити чи є доцільним використання слухомовного тренажеру «Світ звуків. Видима мова» при корекції мовленнєвих порушень.

Сутність дослідження. На індивідуальних заняттях з формування вимови та розвитку слухового сприймання використовуються комп'ютерні програми, зокрема слухомовний тренажер для реабілітації дітей з порушеннями мовлення «Світ звуків. Видима мова». Він перебирає на себе значну частину зусиль педагога, дозволяючи перевести в ігрову форму рутинні навчальні вправи. Слухомовний тренажер забезпечує демонстрацію результатів мовлення та процеси зміни і виправлення його недоліків у доступній дитині ігровій формі нею самою, що прискорює формування мовленнєвих навичок. «Світ звуків» є потужним засобом розвитку інтелектуальних та мовних здібностей дитини, формує в дітей позитивне ставлення до оволодіння новими вміннями, навичками.

Пропонуючи заняття в ігровій формі ,тренажер допомагає дітям розвивати їх здатність спостерігати, запам'ятовувати, розрізняти та визначати звуки під час цікавої пізнавальної діяльності. Сприяє покращенню звуковимови, збагаченню словникового запасу. Різноманітні вправи спрямовані на розвиток у дитини мовленнєвого дихання, голосу, ритміко-інтонаційної сторони мовлення. За допомогою цікавих і рухливих малюнків діти навчаються керувати силою та висотою голосу, регулювати тривалий, спокійний видих, злиття звуків мови.

Одним з головних аргументів на користь застосування комп'ютерних технологій на корекційних логопедичних заняттях є радість дітей, яку вони відчувають працюючи за комп'ютером. Завдяки раціональному використанню комп'ютерних технологій діти-логопати можуть користуватися інформацією недоступною для них при традиційних формах навчання. Це сприяє корекції становлення особистості, її соціальних зв'язків, всіх сторін психіки. Комп'ютеризація забезпечує формування

позитивної мотивації до навчання, що позначається на якості навчальної роботи, утвердження дитини, як особистості.

Основні висновки. Комплекс комп'ютерної програми «Світ звуків. Видима мова» уміщує спеціально підготовлений набір навчально-корекційних програм, які спрямовані на допомогу дітям з порушенням слуху, мовлення, голосу, звуковимови. Використання комп'ютерних технологій на заняттях вчителя-логопеда підвищує якість знань дошкільників із загальним недорозвитком мовлення (ЗНМ), розвиває когнітивну (пізнавальну) діяльність. Отже, весь процес спрямований на формування розумових операцій: аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Макасер.І.Л. Гра як елемент навчання.,- Інформатика в початковій освіті. 2001р.,№2,с, 71-73.

2. Моторин В. Виховні можливості комп'ютерних ігор. Дошкільне виховання 2000р., №11, с.53-57.

3. Петрова.Е. Розвиваючі комп'ютерні ігри.- Дошкільне виховання,2000р.,№8, с. 60-68.

Владислава Костюк,
студентка 1 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. Керівник: **І.С. Смоліна,** к.п.н., ст.викладач (БДПУ).

ЕЛЕКТРОННІ ТАБЛИЦІ EXCEL В ІСТОРИЧНІЙ ПРОФЕСІЇ

Актуальність проблеми: Системи електронних таблиць застосовуються для обчислення з кінцевими числовими значеннями вихідних даних. Дана програма дозволяє здійснювати опрацювання тексту, керування простими базами даних, аналіз, організацію і графічне представлення даних тощо. У залежності від типу історичних даних, а також від потреб їх можна по різному опрацьовувати: доповнювати, впорядковувати за різними ознаками, об'єднувати, групувати, виконувати обчислення, подавати графічно тощо.

Мета досліджень: висвітлення використання електронних таблиць EXCEL в історичній професії та на уроках історії.

Методи досліджень: Під час роботи над цією темою були використані такі методи дослідження, як планування експерименту та синтетичного методу дослідження.

Сутність дослідження: EXCEL дуже популярна на електронних таблиць. З її допомогою ведуть різні списки, каталоги і таблиці,які складають статистичні звіти,обчислювати данні історичних подій,оброблювати результати населення, військовозобов'язаних, зброї, померлих, тощо,ведуть облік, готують матеріали. Програма може вирахувати суми по стовбцям и рядкам таблиць, взяти відсотки, вирахувати середнє арифметичне.

Історія, як наука складається чисел та потребує постійних записів подій, вирахування загальних кількостей населення. Історія – спеціальна історична дисципліна, яка визначає її предмет і об'єкт, ціль пізнання, вивчає науковий і соціальний статус історичної науки, її дисциплінарну будову, теорію історичного пізнання (включаючи загально-філософські, гносеологічні й епістомологічні основи, принципи, рівні, види й методи історичного пізнання). Вивчає специфіку основних теоретико-методологічних напрямків в історичній науці, різних історичних наукових шкіл. Формує науково-пізнавальні передумови для здійснення конкретно-історичних досліджень.

Робота з електронними таблицями зручна тим, що сухі значення числових даних можна легко представити у вигляді наочних діаграм і графіків. Окремо діаграми використовуються не часто. А ось використання діаграм у якості ілюстративного матеріалу під час виступів (доповідей, звітів тощо) дозволяє зробити останні набагато ефективнішими. Наприклад, взяти Другу світову війну: взяти до уваги країни, число військових осіб, кількість зброї, та зробити у вигляді таблиці [1]. Після зробленої таблиці, для кращого сприйняття можна зробити діаграму чи графік. Діаграма є об'єктом, до якого можна застосовувати відповідні операції, призначені для роботи з ним. Крім того, об'єкт діаграма складається із кількох частин – назви діаграми, легенди, осей, рядів даних, різних підписів тощо.

Висновок: у своїй роботі ми спробували розповісти про основні можливості табличного процесора Excel. Застосування цього табличного процесора дозволяє легко оптимізувати і прискорити роботу з обробки інформації. Доведено, що подання інформації в табличному вигляді, а також у вигляді графіків, діаграм дозволяє більш наочно і краще представити інформацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Александр Левин «Самоучитель работы на компьютере», девятое издание. – СПб.: Питер, 2007. – 748 с.

2. Н.В. Морзе, В.П. Вембер, О.Г. Кузьмінська. Інформатика. – К.: Корбуш 2008.

Артур Кравченко,
студента 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Наук. керівник: **Г.М.Алєксєєва,** к.п.н. доцент (БДПУ)

МОДЕЛЮВАННЯ СИМУЛЯТОРА СКЛАДАННЯ І ДІАГНОСТИКИ ПК У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Актуальність. Сьогодні виникла необхідність підвищення ефективності навчального процесу у вищих педагогічних навчальних закладах. Цього можна досягти шляхом удосконалення аудиторного навчання значення, розширення можливостей самостійного навчання,

підвищення якості викладання, зокрема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій навчання. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють індивідуалізувати навчання і реалізувати передові педагоги-технічні ідеї, підходи, концепції. Впровадження активних методів навчання із застосуванням ІКТ пов'язано з необхідністю створення якісної імітаційної моделі процесів і об'єктів, які характеризують складні системи управління.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології дозволяють індивідуалізувати навчання і реалізувати передові педагогічні ідеї, підходи, концепції. Впровадження активних методів навчання із застосуванням ІКТ пов'язано з необхідністю створення якісної імітаційної моделі процесів і об'єктів, які характеризують складні системи управління. Тому при дослідженні проблеми було створено програмне забезпечення, основане на новітніх ігрових педагогічних підходах.

Мета: поліпшення рівня проведення практичних занять з архітектурних комп'ютерних дисциплін, створення програмного забезпечення, яке слугуватиме практичним тренажером, і візуальним посібником.

Сутність дослідження. Впровадження активних методів навчання із застосуванням ЕОМ пов'язано з необхідністю створення якісної імітаційної моделі процесів і об'єктів, які характеризують складні системи управління. Метою імітаційного моделювання є створення імітаційної моделі об'єкта і проведення імітаційного експерименту над нею для вивчення закону функціонування і поведінки з урахуванням заданих обмежень і цільових функцій в умовах імітації та взаємодії із зовнішнім середовищем. Таким засобом є симулятор, який надає можливість зібрати комп'ютер з різного спектру комплектуючих, з різним ступенем сумісності. При цьому кожен об'єкт має свою вагу, і з різним ступенем має вплив на інші об'єкти, також існує можливість маніпуляції над об'єктами (вертіння, кручення), вставка компонентів в довільних сокетів, та інші роз'єми, діагностичні можливості, вимірювання напруги на лініях живлення, імітування некоректності цих показників.

Застосування тренажерів у процесі викладання технічних дисциплін максимально наближає навчальний процес до практичної діяльності. Моделюючи або імітуючи умови практичної професійної діяльності здійснюється інтенсифікація навчального процесу

Практика свідчить, що використання тренажерів в процесі навчання дозволяє ефективніше організувати навчально-виховний процес і підвищити рівень готовності майбутніх інженерів – педагогів до професійної діяльності. Враховуючи це, імітаційне моделювання є необхідним і невід'ємним елементом процесу підготовки майбутніх інженерів-педагогів. Такі дисципліни, як «Контроль, діагностика та ремонт ПК» і «Комп'ютерна схемотехніка та архітектура ЕОМ» дають знання про будову сучасних електронно-обчислювальних машин і систем, різного периферійного обладнання, їх основні технічні характеристики, характеристики типових комплектуючих, вимоги сумісності та протоколи взаємодії компонентів обчислювальної техніки. Зазначені дисципліни є

професійними і складають інженерну складову системи професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. Вивчення цих дисциплін неможливе без використання експериментальних методів пізнання.

Основні висновки. Імітаційне моделювання служить для накопичення професійного досвіду, близько до реального і дозволяє скорочувати час і матеріальні витрати на формування умінь і навичок. Тому актуальним є впровадження в процес підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерних спеціальностей у вищих педагогічних навчальних закладах імітаційних засобів, а саме симулятору збір та діагностики персонального комп'ютера.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беспалько В. П. Педагогіка і прогресивні технології навчання. – М., 2001.

2. Шеннон Р. Имитационное моделирование систем: искусство и наука / Р. Шеннон. – М. : Мир, 1978. – 424 с.

Аліна Лавриненко,
студентка 2 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна**, к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Актуальність теми. В умовах глобалізації значно зростає роль інформаційних технологій як важливого інструменту в підвищенні ефективності управління підприємствами.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблеми формування і використання інформаційних технологій в управлінні підприємством розглянуто в працях як вітчизняних, так і зарубіжних економістів, зокрема І. О. Белебехи, Ф. Ф. Бутинця, Р. Ван дер Віла, І. І. Каракоза, А. Н. Кашаєва, Т. М. Ковальчук, М. С. Пушкаря, О. Х. Румак, П. Т. Саблука, В. К. Савчука, В. В. Сопка, М. Г. Чумаченка та інших учених. Водночас багато питань залишаються нерозкритими і потребують поглибленої розробки теоретичних і методологічних аспектів щодо впровадження ефективного інформаційного забезпечення менеджменту підприємства.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є поглиблення теоретичних і методологічних знань щодо застосування інформаційних технологій в управлінні підприємствами.

Сутність дослідження. Використання інформаційних технологій залежить від специфіки діяльності об'єкта (туристичної фірми, готелю, ресторану тощо). Безумовно, якщо у користувача виникла потреба автоматизувати на практиці додаткову ділянку обробки економічної інформації з використанням відповідних інформаційних технологій, йому необхідно: • по-перше, описати постановку задачі (визначити, які

документи та довідники використовуються і яка їх структура, побудувати чи описати алгоритм (технологію) перетворення вхідної інформації у вихідну, які необхідно виконати обчислення показників, тобто визначити інформаційне забезпечення задачі); • по-друге, вибрати програмне забезпечення (ПЗ) та методи обробки інформації; • по-третє, налагодити розв'язання задачі на персональному комп'ютері (ПК).

Слід зазначити, що при обробці економічної інформації використовується відповідне інформаційне забезпечення. Інформаційне забезпечення — це сукупність вхідних даних для розв'язання задачі. Вихідна інформація однієї задачі може бути інформаційним забезпеченням, тобто сукупністю вхідних даних розв'язання наступної задачі.

Як правило вхідна сукупність інформації в системах організується у вигляді БД, тобто реляційної таблиці. Структура таблиці вхідних даних повинна включати склад реквізитів (полів), тип інформації (числова, текстова тощо) та її значність (довжину).

Безумовно при використанні інформаційних технологій обробки економічної інформації необхідно знати алгоритм реалізації задачі. Слід зауважити, що алгоритм уявляє собою сукупність технологічних операцій послідовного перетворення інформації[5, с. 27-28].

Використання інформаційних технологій обумовлює також вибір програмного забезпечення: типового на базі пакету програм Microsoft Office або спеціалізованого.

Представлений комплекс додатків Microsoft Office (рис. 3) взаємопов'язаний і призначений для розв'язання практично будь-яких задач обробки даних в готельному та туристичному бізнесі. Система управління базами даних (СУБД) Access за допомогою команд „Файл / Експорт" може експортувати реляційні таблиці в середовище Word і Excel. В свою чергу, Excel експортує свої таблиці в середовище Access, так як природа їх створення однакова з реляційними таблицями СУБД Access. Крім того, Excel за допомогою команд „Копіювання/Вставка" дозволяє впроваджувати свої реляційні таблиці в середовище Word і навпаки. Аналогічну процедуру можна виконати між додатком Word та PowerPoint. При створенні форм в середовищі СУБД Access можна за допомогою команд „Копіювання / Вставка" впровадити на бланк форми будь-якого вигляду документи із середовища Word або слайди із середовища PowerPoint [1].

Спеціалізоване ПЗ включає СУБД Visual FoxPro 6.0, пакет програм "1С:Підприємство 7.7" та інші засоби, котрі можна успішно використовувати при обробці економічної інформаціїВизначившись з програмним засобом, у подальшому необхідно обрати методи реалізації інформаційних технологій, тобто методи послідовного перетворення вхідної інформації у вихідну. До таких методів належать:

• інтерфейсні;
• економіко-математичні;
• використання мов об'єктно-орієнтованого програмування;
• візуального програмування, в тому числі використання:
- прототипів об'єктів ("будівельних блоків"), тобто базових класів;
- мови засобу програмування (наприклад, Visual Basic for Application) для автоматизованої побудови макросів управління обробкою економічної

інформації. Слід зауважити, що типове та спеціалізоване ПЗ пропонує користувачу до використання дані методи у більшій або меншій мірі (окремо або одночасно). Застосування перелічених вище методів (М,, М,, ... Мп) обумовлює перш за все використання різних інформаційних технологій (ГГ,, ІТ2, ІТ3, ... ІТп) для реалізації задач будь-якої сфери діяльності підприємства в залежності від програмних засобів. У свою чергу, інформаційні технології визначають предметну технологію (ПТ,, ПТ2, ПТ3,..., ПТп) [2].

Ефективне автоматизоване інформаційне і технологічне (АІТ) управління – це ключова ланка в підвищенні економічної ефективності і поліпшенні якості послуг. Тому для швидкого і безпомилкового контролю, повноцінного аналізу існуючої ситуації, швидкості і повноти обслуговування клієнта, неминучим і незамінним стає впровадження автоматизованих інформаційних систем.

Основні висновки. Таким чином, впровадження інформаційної системи відкриває нові можливості для ефективного вирішення основних задач туристичного бізнесу. Експлуатація системи дозволяє турфірмі реалізувати програми ресурсозбереження шляхом зниження експлуатаційних витрат на утримання систем зв'язку, зниження енергоспоживання, уникнути пікових навантажень, збільшити продуктивність праці, поліпшити якість послуг, виконуваних робіт і підвищити кваліфікацію працівників турфірми.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Сучасний стан і місце інформаційних технологій в управлінні підприємством [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1917/1/Сучасний%20стан%20і%20місце%20інформаційних%20технологій%20в%20управлінні%20підприємством.pdf]

2. [Інформаційні технології в управлінні підприємствами [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/bibik.html]

Аліна Лобанова,
студентка 1 курсу гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І.С.Смоліна,** к.п.н..ст.викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ В АДАПТИВНОЇ ШКОЛІ

Актуальність проблеми: Одним з важливих напрямків проблем є розробка і впровадження нових педагогічних технологій, основною ознакою яких можна вважати ступінь адаптивності всіх елементів педагогічної системи, а саме: цілей, змісту, методів, засобів, форм організації пізнавальної діяльності учнів, прогнозів відповідності результатів навчання вимогам школи.

Ступінь досліджування проблеми: Методологічною і

теоретичною основою роботи є праці педагогів, психологів, в яких розглядаються проблеми освіти, його роль в суспільному розвитку і в формуванні особистості учнів(Ю. М. Афанасьєв, Ю. К. Бабанський, М. В. Кларін і т.д.)

Мета досліджень:розглянути питання організації навчання в умовах адаптивної школи з використанням ІКТ. Описано використання ІКТ на уроках історії. Представлено досвід роботи по формуванню інформаційної компетенції учнів.

Методи досліджень: Під час роботи над темою були використані такі методи дослідження, як шляхи підвищення інформаційної насиченості уроку.

Сутність дослідження: Зміни, що відбуваються в сучасних умовах, висувають нові вимоги до школи. Вона повинна готувати до життя людини, здатного адаптуватися до розвивається соціуму, вільного, відповідального. Звідси випливає одна з основних цілей – створення умов для отримання кожним учнем освіти, відповідного його здібностям, інтересам і можливостям. Процес інформатизації сучасного суспільства зумовив необхідність розробки нової моделі системи освіти, заснованої на застосуванні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.На уроках історії та суспільствознавства педагоги використовують програми Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint. Спектр застосування даних програм в навчальному процесі досить великий. Вони можуть використовуватися для створення наочності, контролюючих тестів, творчих освітніх продуктів учнями та ін. Програма PowerPoint, має великий потенціал створення наочно – образного уявлення історичного минулого. За допомогою цієї програми створюються презентації до уроків.Табличні процесори або електронні таблиці призначені, в основному, для обробки числових даних. Проте, можливості табличного процесора Excel в процесі навчання історії так само дуже різноманітні. За допомогою цього офісного додатка, можна створювати графіки та діаграми в ході вивченні тем соціально – економічної історії, в яких фігурують кількісні показники (обсяг виробництва, рівень безробіття, процес ціноутворення та ін.). У діяльності педагога важливою ланкою є діагностика знань учнів. Використовуючи табличний процесор Microsoft Excel можна створити контролюючі тести з різних розділів історичного курсу.На сьогоднішній день існують десятки різноманітних програм навчального призначення, розміщених на ПК, CD або в Інтернеті. Енциклопедії – призначені для здійснення допоміжної, яка доповнює, що ілюструє функції по відношенню до основного процесу обученія.Программи-репетитори – орієнтовані на заключний етап навчання (приклад: на інтенсивну підготовку до іспиту). CD «Репетитор з історії» – це тестирующая програма для школярів і абітурієнтов.Електронние підручники є одним з основних інструментів для регулярних систематичних занять з предмету. (CD «Історія Росії: XX століття», CD «Історія Батьківщини IX-XVIII ст.»)

Основні висновки: Використання Інтернету на уроках історії значно збільшує обсяг інформації, задіяної в історичній освіті, дозволяє вільно реалізувати сучасні інтерактивні технології, в тому числі проектні та модульні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чернов А.В. Использование информационных технологий в преподавании истории и обществознания. // Преподавание истории в школе. 2001 № 8.
2. Антонова Т.С. Батаева Т.В. Первый компьютерный учебник «История России. XX век»// Преподавание истории в школе. 1998 № 4. С.57-61
3. Интернет в гуманитарном образовании. Под ред. Полат Е.С. М., Владос, 2001 г.

Ольга Маєвська,
студентка 2 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І.С. Смоліна,** к..п.н., старший викладач (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ MICROSOFT ACCESS В ЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство характеризується стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які з кожним днем все більше проникають у практичну діяльність економістів, педагогів тощо А тому, щоб покращити та значно полегшити роботу людині з інформаційними системам, аналізом та обробкою даних, була розроблена у 1922 році програма Microsoft Accsess.компанією Microsoft. Інформаційна система є комунікаційною системою по переробці інформації про об'єкт, забезпечуючи працівників різного рангу інформацією для реалізації функції управління.

Ступінь досліджуваності. Взаємодію програми Microsoft Accsess з іншими програмами, особливості роботи та її практичне застосування вивчали Елісон Бартер, Майкл Грох, Кен Кук, Лори Ульріх Фуллер, Джозеф Стокман, Джон Кауфелью, Метью Мак-Дональд..

Мета дослідження. Метою даного дослідження є формування теоретичних понять про зміст та сутність програми Microsoft Accsess в економічній діяльності підприємства.

Сутність дослідження. СУБД (система управління базами даних) є універсальним програмним засобом, призначеним для створення та обслуговування баз даних на зовнішніх пристроях, що запам'ятовують, а також доступу до даних і їх обробки. СУБД забезпечують багатоцільовий характер використовування бази даних, захист і відновлення даних. Наявність розвинених діалогових засобів і мови запитів високого рівня робить СУБД зручним засобом для кінцевого користувача. Microsoft Access є одним із найпопулярніших систем настільного програмного забезпечення (особисті) даних управління.

Робота в базі даних Accsess містить у собі такі етапи:

- створення структури БД;
- введення даних;
- редагування структури і даних;

- пошук інформації в БД;
- оформлення звітів.

У базі даних Accsess – файл, містить дані у вигляді однієї чи декількох таблиць. Таблиця в БД складається з рядків (записів) і стовпців (полів). Запис містить інформацію про один елемент БД: людину, книгу, одиницю продукції і т.д. і складається з полів, що формують структуру запису.

Економічне застосування СУБД MS Access.Припустимо, що ми стикаємося з завдання автоматизації пошуку вироблених та реалізований товарів за певний проміжок часу. Щоб вирішити цю проблему підходить добре програма СУБД MS Access. Уявімо, що реалізується продукція кожна з якої характеризується ім'ям, номінальною вартістю, загальним обсягом (тобто скільки всього одиниць товару було випущено), датою реалізації. А отже таблиця в системі даних буде містити такі стовпці (поля): Код товару; Ім'я товару; Вартість товару; Дата реалізації. Зауважимо, що поле «Код товару», повинно мати ключ забезпечуючи унікальні ідентифікаційні записи у пов'язаних таблицях. Отже, щоб відстежити скільки товарів було реалізовано підприємством на певну дату, слід використати функцію «Фільтр», яка дає змогу швидко відшукати інформацію, яка потрібна фахівцю.

Висновки. Програма Microsoft Access є досить зручною у використанні та має всі можливості для створення і легкого користування інформацією, а також повністю задовольняє вимоги робітника. Це дає нам право говорити про конкурентоспроможність розробленої програми і можливість практичного її використання для вирішення реальних завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. А. Горев, Р. Ахаян, С. Макашарипов «Эффективная работа с СУБД» – СПб. Питер, 1997. -704 стр.: ил.

2. Малярчук С. М., Основи інформатики у визначеннях, таблицях і схемах: Довідково-навчальний посібник / Під ред. Н. В. Олефіренко.— Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2007.— 112 с.

Матвєєв Владислав,
студент 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **М.М. Скурська,** к.п.н., ст. викладач (БДПУ)

АНАЛІЗ СУЧАСНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ БАЗАМИ ДАНИХ, ЯК ЗАСОБІВ ПРЕДСТАВЛЕННЯ ЗНАНЬ

В історії людства відбулося кілька інформаційних революцій, які були пов'язані з докорінною зміною засобів використання інформаційних технологій. Ці революції зумовили певні етапи розвитку інформаційних технологій. З метою зберігання знань вже давно використовуються бази даних. Під знаннями мається на увазі великі обсяги даних, які потенційно мають велику кількість зв'язків між складовими їх сутностей. На даний момент

виділяють наступні основні групи систем управління базами даних: реляційні (oracle, mysql, ms sql server, postgresql, db2, sqlite), графові (neo4j, orientdb, arangodb), сімейство стовпців (cassandra, hbase), «ключ-значення» (redis, memcached, riak, dynamodb), документально-орієнтовані (mongodb, couchbase, couchdb).

Реляційні СУБД є найбільш популярними рішеннями для проектів різного рівня. основними поняттями реляційності бази даних є сутність, атрибут, первинний та зовнішній ключі. Реляційні БД підтримують три типи зв'язків між сутностями: один-до-одного, один-до-багатьох, багато-до-багатьох. Зв'язки між записами різних сутностей не підтримуються. [2]

Графова база даних складається з набору вершин і граней. Вершини розглядаються як об'єкти з властивостями, між якими моделюються відносини за допомогою граней, які також можуть мати властивості. Графова структура дозволяє представити дані в більш природному вигляді без розбіжностей, як це може статися в інших типах баз даних. [1]

Наступні типи СУБД відносяться до агрегованих (підтримують включення однієї пов'язаної сутності в іншу). Відмінною особливістю баз даних «сімейств стовпців» є розподіл даних як на основі строк, так і на основі стовпців. Стовпці поєднуються у групи («сімейства»), щоб показати, які стовпчики краще зберігати разом. Бази даних даного типу дозволяють кожному рядку мати різну структуру стовпців без будь-яких обмежень з боку схем та розміру строк. [1]

Бази даних «ключ-значення» складаються з простих пар "ключа" і пов'язаного з ним "значень", який зазвичай є масивом даними. Подібні БД забезпечують структуру, яка дозволяє зберігати та читати значення на основі «ключа». «Ключ» звичайно є рядком і багато в чому схожий на первинний ключ у реляційній БД. Відокремлені записи в "значенні" не відслідковуються і не розрізняються, тому при необхідності їх змін необхідне оновлення всього "значення". [1]

Документоорієнтована СУБД зберігає дані у вигляді структурованих документів, як правило, у форматі xml або json. На відміну від баз даних «ключ-значення» даний тип СУБД дозволяє працювати з окремими полями «значення», однак це накладає певні обмеження на його вміст. [2]

Проведений аналіз систем управління базами даних показав, що реляційні СУБД добре справляються зі зберіганням табличних даних, однак підтримка зв'язків між таблицями значно ускладнює опис складних даних між об'єктами. СУБД з підтримкою агрегатів надають більшу гнучкість у роботі з даними, але включення зв'язків у склад агрегатів також ускладнює їх обробку. Враховуючи високу зв'язність знань, хаотичну залежність одних об'єктів від інших, наявність характеристик не тільки в об'єктах, але й у самих зв'язках, можна визначити, що графові БД мають переваги порівняно з іншими видами СУБД.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конноли Т. Базы данных. Проектирование, реализация и сопровождение. Теория и практика./ Конноли Т., Бегг К., Страчан А. – М.: ДИАЛЕКТИКА, 2017. ¬– 1140 с.

2. Shahaf D. Connecting the dots between news articles/ Shahaf D.,

Guestrin C. //Proceedings of the 16th ACM SIGKDD international conference on Knowledge discovery and data mining. – ACM, 2010. – С. 623¬632.

Анастасія Мельник,
студентка 2 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Смоліна,** к.п.н., старший викладач (БДПУ)

РОЛЬ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Актуальність: На сьогодні роль інформаційних технологій в сучасному суспільстві переоцінити досить складно, бо прогрес є невід'ємною частиною нашого існування. Особливого значення надається інформаційним технологіям саме в управлінні організаціями, бо наразі досить складно вести документацію, обліки, розв'язувати економічні та фінансові задачі без допомоги комп'ютерних технологій. Процеси ведення документації є досить складними, тому зараз використовується ціла низка різноманітних програм для полегшення роботи працівників. Згідно з цим виникає попит на збільшення кількості різноманітних систем-помічників. Постійний прогрес в сфері ІТ впливає на розвиток світового господарства, використання нових технологій оптимізує постійне виробництво та допомагає працювати ефективно. Тому наразі, доцільно вважати, що тема ролі інформаційних технологій в управлінні організаціями є досить актуальна для розгляду.

Ступінь досліджуваності проблеми: Інформаційні технології мають провідне значення для розвитку багатьох галузей, тому дуже багато вчених та дослідників займалися дослідженням теми інформаційних технологій в сучасному світі. Та не менше науковців зацікавилися роллю інформаційних технологій саме в управлінні підприємством. Наприклад, проблемою впровадження електронного документообігу підприємства займалися такі дослідники: М.В. Ларін, Ю.Г. Вітін, В.І. Тихонов, І.Ф. Юшин, О.В. Матвієнко, В.М. Боркус. Що стосується питання застосування інформаційних технологій в управлінні підприємством, то ця тема дуже розвинулася завдяки таким вченим: С. В. Войтко, С. Г. Діордіци, Н. Б. Кирич, Н . С. Меджибовськаї, З. М. Соколовська та інші.

Мета і методи дослідження: Метою даного дослідження є аналіз ролі інформаційних технологій в управлінні підприємством в Україні, а також дослідження використання інформаційних технологій для ефективної роботи підприємства.

Сутність дослідження: Галузь інформаційних технологій належить до таких, що розвиваються дуже динамічно. За останні 12 років доходи ІТ-компаній на світовому ринку інформаційних технологій зростали в середньому на 8% у рік, при середньому темпі зростання світового ВВП – 3%, що призвело до збільшення частки галузі у структурі ВВП країн світу. Світовий ринок інформаційних технологій складається з трьох сегментів: сегменту апаратного забезпечення, програмного забезпечення та ІТ-послуг.

Сучасні ІТ-технології, які базуються на професійному використанні ресурсів активно використовуються в менеджменті, тому що ці інформаційні ресурси дозволяють мінімізувати затрати на виробництво, а також працювати більш ефективно[1].

Розглянемо роль інформаційних технологій на прикладі діяльності страхової компанії.На сьогоднішній день можна розділити призначення програмних продуктів, що використовують страхові компанії залежно від функціонального призначення, на п'ять груп. Розглянемо кожну з груп більш детально.

Група 1 – комп'ютерні інформаційні системи. Основним призначенням такого типу систем є сумісність економічної інформаційної системи з автоматизованими системами управління технологічними процесами, націленої на обхват всіх основних елементів технологічного процесу, що гарантує повну безпеку даних на всіх етапах обробки інформації. Ці продукти зустрічаються під назвами: корпоративні інформаційні системи (КІС), інформаційно – аналітичні програмні продукти, автоматизовані робочі місця (АРМ), обліково-управлінські програми, ERP – продукти (Enterprise Resource Planning – планування ресурсів підприємства), MRP (Manufacturing Resource Planning – планування виробничих ресурсів підприємства).

Група 2 – програмні продукти класу СУБД (об'єктно орієнтовані системи управління базами даних). Продукти цього класу є досить популярними на світовому ринку у страхових компаніях, оскільки вони універсальні, забезпечують багатокористувацький режим, надійне зберігання інформації, допомагають добитися досконалості на будь-якому рівні основних операцій за оцінкою, андеррайтингом і управлінням життєвим циклом полісів до зв'язку з клієнтами. Це продукти компаній MySQL, mSQL, PostgreSQL, Oracle, Microsoft SQL Server, Access, Sybase, Ingres.

Група 3 – програмні продукти для бізнес-процесів (business process management – BPM). Основні причини інтересу до бізнес-процесного підходу ведення бізнесу, на думку фахівців, такі: 1) процесний підхід здатний забезпечити компаніям поступальний розвиток, стабільний прибуток і значні конкурентні переваги; 2) фахівці на особистому досвіді переконалися, що використання концепції бізнес-процесів дозволяє створювати ефективніші інструменти управлінського планування, обліку і контролю; 3) бізнес- процесний підхід дозволяє компаніям розробляти процесно-орієнтовані рішення, здатні об'єднувати людей, системи і данні та ін. Як приклад, програмних продуктів цієї групи, можна віднести клієнт-орієнтовану стратегію – CRM (Customer Relationship Management – Управління Взаєминами з Клієнтами). При реалізації стратегії CRM клієнт виконує контролюючу, а менеджмент – інтегруючу функцію, що оптимізує бізнес- процеси основних підрозділів компанії (маркетинг, сервіс, персонал, фінанси, продажі, андеррайтинг).

Група 4 – програмне забезпечення класу DocFlow (системи маршрутизації документів) і WorkFlow (системи управління потоками робіт). Це програмні продукти для опису і моделювання бізнес-процесів. До найбільш поширених методологій моделювання бінес-процесів відносяться

(Business Process Modeling), опису потоків робіт (Work Flow Modeling) і опису потоків даних (Data Flow Modeling)

Група 5 – моделювання і аналіз поведінки бізнес-процесів страхової організації. Зростання потреби якісного управління, впровадження ERP, CRM, BMP складність оргструктур страхової компанії, приводить до розуміння, що будь-який бізнес-процес – не просто набір функцій і структур, а процес, що володіє поведінковою складністю, – звідси проблематика реінжинірингу бізнес- процесів (BPR), що припускає фундаментальне переосмислення і радикальну перебудову бізнес-процесів страхової компанії.[1].

Але на сьогодні існують проблеми повноцінного впровадження інформаційних технологій у сферу виробництва вітчизняних підприємств. Постійне збільшення обсягів пропозицій, які пропонують ІТ-компанії. Через це користування послугами потребує великих інвестицій, а значить – логічне збільшене відчуття залежності від зовнішніх послуг.Функція ІТ в діяльності підприємств перестала бути допоміжною та перетворилася на важливу складову продукту. Високі витрати в сфері інформаційних технологій.Та на підприємстві виділяють 6 груп, які приймають рішення щодо впровадження сфери ІТ в виробництво.Керівництво. Воно повинно бути якомога прогресивним, та використовувати ІТ технології як стратегічний потенціал компанії. Спеціалісти, завданням яких є пошук оптимальних рішень для ефективної роботи підприємства, а також оптимізації завдань. Менеджери, які займаються аналізом наслідків тих рішень, які приймають спеціалісти. ІТ їм потрібне для більш чіткого аналізу. Виробники та постачальники ІТ, які повинні поширювати свою продукцію з огляду на специфіку роботи компанії – замовника, а також їх діяльність повинна бути націлена на довгострокові зв'язки з клієнтами.Інформаційно-технологічий підрозділ. Робота цього підрозділу повинна бути націлена на вирішення завдань, які стосуються сфери діяльності, крім того робітники цього сектору мають координувати роботу з групами осіб та організаціями, які зацікавлені в використанні ІТ – технологій в своїй роботі. Тут з'являється нова, не менш важлива проблема – ведення документообігу на підприємстві.

Постійне збільшення кількості інформації, необхідної для ухвалення правильного управлінського рішення, призводить до того, що традиційні методи роботи з документами стають неефективними. Це виражається в тому, що керівники не мають в своєму розпорядженні своєчасної і повної інформації про документи, їх стан та історію роботи з ними, а сам процес проходження документів виявляється погано контрольованим[2]. Всі ці проблеми покликана вирішити раціональна організація безпаперової технології управління, яка ґрунтується на використанні трьох основних концепцій: переходу до електронних документів, створення систем управління документами і системи електронного документообігу [3].

Висновок: Отже, впровадження інформаційних технологій в діяльність компаній є надзвичайно важливим для їх розвитку, адже ІТ дозволяє автоматизувати введення потрібної інформації в систему підприємства, отримувати звіти про діяльність компанії, обробляти данні та проводити аналіз діяльності підприємства, що надалі допоможе

менеджерам та спеціалістам розрахувати наступні кроки для більш ефективної діяльності. Труднощі представлені в основному високою ціною на подібні послуги, та ціна є виправданою, бо дозволяють конкурувати на ринку фінансових послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Клепікова О. А. Сучасний стан і місце інформаційних технологій в управлінні підприємством / О. А. Клепікова // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2013. – Випуск 5.

2. Лендел Я.В. Підвищення ефективності управління підприємством
шляхом впровадження систем електронного документообігу / Я.В. Лендел// Наукові праці ДонНТУ. – 2010. – № 165. – С. 140-148.

3. Матвієнко О. Основи організації електронного документообігу: Навчальний посібник / О. Матвієнко, М. Цивін. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 11 2с.

Міщенко Анна,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти,
Наук. керівник: **Л.В. Горбатюк**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ДОШКИ НА УРОКАХ ІНФОРМАТИКИ

Національною доктриною розвитку освіти України в XXI столітті передбачається забезпечення ефективного впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях усіх форм навчання. Використання SMART-технологій у процесі навчання дозволяє більш широко і повноцінно розкрити творчий потенціал кожної дитини. Учні сприймають інформацію швидше, беруть участь у групових дискусіях, виконують спільну роботу, проходять індивідуальну перевірку знань. З використанням інтерактивної дошки встановлюється ефективний зворотній зв'язок у системі «учень – учитель» [3].

Інтерактивна дошка дозволяє демонструвати зображення з комп`ютера на екрані за допомогою цифрового проектора. Викладач може управляти інформацією з ПК безпосередньо на дошці, використовуючи свій палець як мишу. Учитель або учень може переміщати, відкривати, копіювати об`єкти, а також робити від руки замітки, які потім можна перетворити в текст і зберегти. Також всі дії, які відбуваються на комп`ютері, підключеному до проектора, будуть показані на великому екрані.

Викладання предмета інформатика передбачає використання на уроках інформаційно-технічних засобів навчання. Застосування інтерактивної дошки в урочній діяльності з інформатики дуже ефективно при вивченні таких тем, як: «Складові комп'ютерів та їхнє призначення», «Знайомство з інтерфейсом робочих програм», «Логічні основи побудови

комп'ютера», «Кодування інформації в комп'ютері», «Мережеві технології та Інтернет».

Учитель або учень може писати, малювати, креслити, додавати примітки, виділяти текст або певну область екрану, а потім зберігати отримані зображення і надавати учням для подальшого вивчення. Також можна програвати відео, запускати навчальні відео, відкривати веб-сайти і програми.

Мета дослідження полягає в розкритті особливостей використання інтерактивної дошки на уроках інформатики.

Перша інтерактивна дошка Smart Board з'явилася в 1986 році завдяки розробкам подружньої пари з Канади Ненсі Ноултон та Девіда Мартіна [4].

В інтерактивній дошці об'єднуються проекційні технології з сенсорним пристроєм, тому така дошка не просто відображає те, що відбувається на комп'ютері, а дозволяє управляти процесом презентації, вносити поправки і корективи, робити кольором позначки та коментарі, зберігати матеріали уроку для подальшого використання й редагування. Підключивши інтерактивну дошку до комп'ютера-серверу шкільної мережі, можна організувати роботу на уроці інформатики, використовуючи можливості локальної мережі. Наприклад, учні виконують на комп'ютерах електронні тести, результати відображаються на інтерактивній дошці, і за допомогою тактильного управління учитель може відзначити вірні і невірні відповіді, а учні мають можливість відразу їх виправити [1].

Використання інтерактивної дошки передбачається на різних етапах уроку. На етапі актуалізації знань – відновлення розв'язання завдань попереднього уроку, при перевірці домашнього завдання – підбір відповідностей поняттям визначень.

Викладання за допомогою інтерактивної дошки має низку переваг:

- матеріали до уроку можна підготувати заздалегідь, що забезпечить хороший темп занять і збереже час на обговорення;
- можна створювати посилання з одного файлу на інший. Наприклад, мультимедійні файли або інтернет-сторінки;
- крім того, до інтерактивної дошки можна підключити різне обладнання – цифровий фотоапарат, відео камеру, колонки;
- матеріал можна структурувати по сторінках, що забезпечує поетапний логічний підхід і полегшує планування;
- працюючи з інтерактивною дошкою, вчитель завжди знаходиться в центрі уваги, звернений до учнів обличчям та підтримує постійний контакт з класом [2].

Таким чином, використовуючи інтерактивну дошку, можна поєднувати перевірені методи та прийоми роботи з звичайною дошкою з набором мультимедійних та інтерактивних можливостей SMART-технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лапінський В.В. Мультимедійна дошка. / В.В. Лапінський, Л.А. Карташова. – К.: Шкільний світ, 2011.

2. Кивлюк О. Аналіз наукових досліджень з проблематики

пропедевтики інформатики в початковій школі // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – №6.
3. Електронний ресурс – http://pedvistavka.at.ua
4. Електронний ресурс – http://aboutginka.ru

Аліна Нестеренко,
студентка 1 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник: **І.С.Смоліна,** к.п.н., ст.викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ POWER POINT НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Актуальність проблеми:Бурхливий розвиток нових інформаційних технологій протягом останніх років наклали певний відбиток на розвиток сучасної дитини. Потужний потік інформації ,реклами,застосування комп'ютерних технологій у телебаченні,поширення ігрових приставок,електронних іграшок і комп'ютерів суттєво впливають на виховання дитини та її сприймання навколишнього світу. Перехід системи освіти на якісно новий рівень без її інформатизації стає просто неможливий. Тому інформатизація освіти – один із головних напрямків процесу інформатизації суспільства.

Ступінь досліджування проблеми: Деякі аспекти цієї проблеми розглядали Т.В.Гашпоренко,В.М.Підгородецька та О.В.Кошова.

Мета дослідження: Висвітлення впливу засобів Power Point на систему освіти та формування дитячого кругозору.

Методи досліджень: Під час роботи над цією темою були використані такі методи дослідження,як порівняльно-історичний та світоглядний.

Сутність дослідження: Засоби Power Point (складової Microsoft Office) – програми, яка дозволяє створювати та демонструвати яскраві презентації на будь-яку тему.Технологію створення мультимедійних презентацій вивчають сучасні студенти педагогічних вузів.Мультимедійна презентація – це програма, яка може містити текстові матеріали, фотографії, малюнки, слайд-шоу, звукове оформлення і дикторський супровід, відеофрагменти і анімацію, тривимірну графіку.Інформація може бути проілюстрована матеріалами з високою якістю картинки.Висока якість картинок дозволить учням створити свої, індивідуальні асоціації відповідності інформації ілюстративному матеріалу.Презентації дають можливість пристосувати темп подачі матеріалу до потреб аудиторії у процесі демонстрації і залишити час для можливих пояснень та уточнювань, чого не дозволяє, наприклад, перегляд фільму.Презентації заощадять ваш час на організацію матеріалів перед уроком.Створивши презентацію один раз та зберігши її на електронних носіях можна використовувати будь-коли.Вчитель може створити таку презентацію, яка відповідає його вимогам, потребам учнів та стилю подачі матеріалу.Найбільш важливу інформацію на слайді виділяють, надавши їй ефект анімації.Включення в презентацію смішних сюжетів і забавних фактів

без шкоди змістом сприяє засвоєнню матеріалу і більш міцному запам'ятовуванню. Вчитель може надати презентацію у користування учням для самостійного опрацювання вдома. Демонстрацію презентації можна повторити на наступному уроці на етапі мовної розминки або активізації опорних знань, а також на підсумковому уроці.

Висновок: Педагогічне застосування програми PowerPoint для виконання комп'ютерних презентацій дає величезні розвиваючі можливості для учнів.Робота над презентацією позитивно впливає на розвиток у студентів навичок спілкування за допомогою інформаційно-комп'ютерних технологій, дає додаткову мотивацію до вивчення історії.

Суттєвою допомогою для вчителя історії стали електронні конструктори уроків історії.Інформаційні технології, в сукупності з правильно підібраними (або спроектованими) технологіями навчання, створюють необхідний рівень якості, варіативності, диференціації та індивідуалізації навчання і виховання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Данькина, А.А. Microsoft PowerPoint у формуванні просторових уявлень студентів [Електронний ресурс] / А.А. Данькина. : // www . bachk . ru , свободный. – Режим доступу: / / http: / / www. Bachk. Ru, вільний.

2. 2007[Электронный ресурс] режим доступа: // http : // www . office . microsoft . com , свободный. Огляд Microsoft Office PowerPoint 2007 [Електронний ресурс] режим доступу: / / http: / / www. Office. Microsoft. Com, вільний.

3. Країло О. Використання засобів Power Point на уроках [Електронний ресурс] / Країло О. : // Режим доступу: / / http://osvita.ua/school/method/technol/7069/ , вільний.

Юлія Отреп'єва,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **М.П. Павленко**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ GIT І GITHUB У РОБОТІ З ТЕКСТОВИМИ ФАЙЛАМИ

Актуальність. Написання програмного коду, робота з науковими публікаціями, написання дипломної роботи мають багато спільного, на сам перед, це робота з різними версіями текстових фалів, внесення виправлень та можливість повернення до попередньої версії файлу. Одним з найбільш поширених інструментів для роботи з версіями файлів є Git і GitHub.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблему використання систем контролю версій на основі Git для управління результатами наукових досліджень розглянуті в роботах Beall J. [1]. В роботі [2] Knoth P., Anastasiou L., Basile G., Pearce S., Pontika N. пропонують використовувати GitHub для організації роботи з науковими публікаціям для авторів та журналів. Van Noorden R. [3] досліджує використання GitHub для

організації спільної роботи протягом навчання студентів.

Мета дослідження – визначити засади використання систем контролю версій Git для роботи з текстовими документами.

Сутність дослідження. Git і GitHub часто використовуються як синоніми, але це дві різні речі. Git – це особлива реалізація системи керування версіями, розробленої Лінусом Торвальдсом як спосіб управління вихідним кодом Linux. Існують інші системи керування версіями, хоча вони використовуються рідше. Git може бути використаний для позначення як конкретного підходу до керування версіями, так і програмного забезпечення, яке його використовує.

GitHub – це компанія, яка розміщує сховища Git та надає програмне забезпечення для використання Git. GitHub сьогодні є найпопулярнішим набором проектів із відкритим кодом за кількістю проектів та кількістю користувачів. Хоча GitHub зосереджується, головним чином на вихідному коді, інші проекти, все частіше використовують системи управління версіями для управління робочими потоками публікацій у журналах, відкритими підручниками та іншими гуманітарними проектами. Знайомство з GitHub буде корисним не тільки для версії, що контролює ваші власні документи, але також полегшить внесення та використання інших проектів, які використовують GitHub.

Dropbox, Google Диск та інші пропонують певний вид контролю версій у своїх системах. Є моменти, коли це може бути достатнім для ваших потреб. Проте існує цілий ряд переваг використання системи керування версіями, як Git:

– *Підтримка мов*: Git підтримує як звичайний текст, так і код мов програмування. Оскільки дослідження все більше включають в себе цифрові методи та інструменти, стає важливим мати спосіб управління та спільного використання як традиційних результатів (журнальних статей, книг тощо), так і нових «цифрових» результатів (код, набори даних, результати опитувань тощо)

– *Більше керування*: система керування версіями надає контроль над тим, як відбуваються зміни в документі.

– *Корисна історія*: використовуючами системи керування версіями, такої як Git, створюється історія документа, в якій можна здійснювати навігацію між різними етапами.

Основні висновки. Використання елементів керування версіями досить добре впроваджуються в наукових дисциплінах, хоча їх використання все ще далеко до універсального. У гуманітарних та соціальних науках використання систем керування версіями, таких як Git, відбувається значно рідше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Beall J. Predatory journals: Ban predators from the scientific record. Nature, 2016, 534.7607: 326.

2. Knoth P. et al. Machine accessibility of Open Access scientific publications from publisher systems via ResourceSync. 2017.

3. Van Noorden R. Online collaboration: Scientists and the social network. Nature, 2014, 512.7513: 126-129.

Юлія Отреп'єва,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної и технологічної освіти
Наук. керівник: **Г. М. Алєксєєва**, к.п.н., доцент (БДПУ)

АНАЛІЗ РИНКУ КРИПТОВАЛЮТ

Актуальність. У даний час електронні гроші набули особливої популярності, незважаючи на те, що з'явилися вони відносно недавно. Цьому сприяють такі чинники, як зручність оплати товарів в інтернет магазинах, висока швидкість проведення транзакцій, застосування сучасних технологій для забезпечення безпечних угод. Одним з найбільш перспективних видів електронних грошей є криптовалюта.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ринок криптовалюти стрімко зростає кожного дня. З'являються все нові біржі, валюти і гаманці. Тому дуже важливо вивчати цю тему, стежити за новими тенденціями і виявити переваги та недоліки.

Мета і методи дослідження – вивчити ринок криптовалют, розкрити їх особливості, використовуючи теоретичний метод обробки та узагальнення, тлумачення матеріалу і власних знань, спостережень за цією темою.

Сутність дослідження. Криптовалюта – різновид цифрової валюти, створення і контроль за якою базується на криптографічних методах. Функціонування даних систем засновано на технології блокчейна. Інформація про транзакції зазвичай не шифрується і доступна у відкритому вигляді. Для забезпечення незмінності бази ланцюжка блоків транзакцій використовуються елементи криптографії (цифровий підпис на основі системи з відкритим ключем, послідовне хешування).

На перший погляд криптовалюти виглядають як звичайні електронні платіжні системи, насправді вони мають ряд фундаментальних відмінностей, головною з яких є їх пірінгова архітектура (P2P), тобто вся система, що забезпечує здійснення транзакцій і зберігає інформацію про них, заснована на децентралізованій комп'ютерній мережі та абсолютній рівноправності учасників. База даних продубльована у всіх користувачів, що використовують криптовалюту. Таким чином, безліч комп'ютерів з крипто-гаманцями по всьому світу утворюють гігантську автоматичну працюючу цілодобово електронну систему. Іншою відмінністю є особливі принципи і методи шифрування, що використовуються при емісії і обліку криптовалюти.

Функціонування криптовалюти визначається тільки правильністю алгоритму, закладеного в програму, і немає ніяких організацій або осіб, що відповідають за це.

В даний момент відомо більше двох тисяч криптовалюти, але відомих і ходових серед них не так вже й багато. На діаграмі 1 показані найбільш згадувані криптовалюти в соціальних мережах.

Серед переваг криптовалют варто виділити: 1. Децентралізацію; 2. Анонімність. Досягається за рахунок того, що в гаманцях немає логінів і паролів, а також не потрібно вказувати будь-якого роду особисті дані

відправника та отримувача коштів. Гаманець складається з публічного ідентифікатора і приватного ключа. Для здійснення транзакції необхідно знати тільки публічний ідентифікатор одержувача. Процес створення гаманця – генерація випадкового приватного ключа, за яку відповідає криптографічний функція (хешування). Коли користувач втрачає доступ до свого гаманця, що містяться в ньому кошти випадають з обігу; 3. Відсутність єдиного випускаючого центру.

Найбільше число бірж і обмінних пунктів працює в Європі; за нею йде Азіатсько-Тихоокеанський регіон. Станом на березень 2017 року найбільша ринкова частка – 16% – була у Bitfinex, при цьому близько 25% загальної частки ринку припадає на маленькі біржі. З усіх валют найширше на біржах підтримується долар США – їм можна розплатитися на 65% платформ. Друге місце займає євро з 49%.

Недоліками криптовалюти є те, що їх часто порівнюють з пірамідними схемами і економічними бульбашками, такими як, наприклад, пузир на ринку нерухомості. Ховард Маркс з Oaktree Capital Management заявив в 2017 році, що цифрові валюти є «нічим іншим як необгрунтованість манією (або, можливо, пірамідною схемою), заснованої на бажанні надати ваги чомусь, що має дуже мало або зовсім нічого, крім того, що люди будуть платити за це».

Висновок: 1. Тема ринку криптовалют охопила весь світ і цей інтерес зростає. 2. Чи можна дійсно заробити на криптовалюті або це все-таки пірамідна схема – точно сказати неможливо, думки авторів з цього приводу різняться. 3. Біткоіни є першою і найуспішнішою з криптовалют

ЛІТЕРАТУРА

1. Руденко Є. О. Можливості та перспективи розвитку криптовалют / Є. О. Руденко, Є. В. Красова. Міжнародний студентський науковий вісник. – 2015. – № 4-3;

2. Хажіахметова Е. Ш. Криптовалюта – гроші XXI століття / Е. Ш. Хажіахметова. Нова наука: від ідеї до результату. –- Агентство міжнародних досліджень, 2016. – № 11-2. – С. 177-179.

Олександра Перехрест,
студентка 6 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Наук. керівник: **М.П. Павленко**

ВІЛЬНЕ ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОСВІТІ

Актуальність. При викладенні таких дисциплін як «Адміністрування комп'ютерних систем та мереж» та «розробка локальних мереж для управління» у Бердянському державному педагогічному університеті використовується програма LanFlow.

Мета. Визначити переваги проектування та документування мереж в освіті за допомогою програми LanFlow .

Сутність дослідження. LanFlow – програма для проектування і

документування мереж, LAN, інтернет та інших комунікаційних систем. За допомогою даної програми ви зможете створювати наочні схеми локальних мереж, інтернету, телекомунікаційних мереж і діаграми комп'ютерних мереж з мінімум зусиль і в короткі терміни. Всього за кілька хвилин, ви зможете спроектувати і документувати мережу, з показом кабелів і проводів

Перевагою програми LanFlow полягає в тому, що є можливість вибрати необхідні мережеві компоненти і перетягувати їх на креслення майбутньої мережі.

Можливості програми LanFlow:

– Включає в себе сотні вбудованих форм та символів для малювання схем і діаграм

– Включає в себе декілька вбудованих шаблонів діаграм в різних стилях

– Створення ваших власних стилів в об'єднанні атрибутів, форм, кольорів і т.д.

– Створення особливих шаблонів діаграм

– Сумісність для збільшення і скроллінга з десятками інтуїтивних і зручних функцій

– Створення багатосторінкових плакатів

– Інструменти для вирівнювання і розташування

– Копіювання або експорт діаграм в інші програми типу Microsoft Word

– Імпорт зовнішньої графіки і кліп-артів для використанні в діаграмах

– Підтримка форматів EMF, WMF, BMP і JPG

– Використання гіперпосилань на інші діаграми

– Включає в себе набір професіональних шаблонів блок-схем

Висновки. Використання програмного засобу LanFlow дозволяє спростити процес проектування та функціонального опису комп'ютерних мереж та мережевих компонентів

ЛІТЕРАТУРА

1. Chupeau B. et al. Impact of screencasting on video temporal synchronization //Image Processing (ICIP), 2016 IEEE International Conference on. – IEEE, 2016. – С. 3912-3916.

2. Campos F. A. D. et al. Energy demands in taekwondo athletes during combat simulation //European Journal of Applied Physiology. – 2012. – Т. 112. – №. 4. – С. 1221-1228.

Марія Пігурнова,
Студентка 1 курсу
Факультет дошкільної, спеціальної, соціальної освіти
Наук. Керівник: **І.С. Смоліна**, к.п.н. старший викладач (БДПУ

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ДІТЕЙ З НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Актуальність теми. У наш час в Україні будується нова система освіти . Ця методика видозмінює педагогічну теорію і практику освітньо-виховного процесу , зміна технологій викладання. Комп'ютерні технології покликані стати невід'ємною частиною цілісного освітнього процесу , що значно підвищує його ефективність . Найголовнішою превагою використання комп'ютерних технологій навчання в освіті дітей з порушенням мови є велике розмаїття навчального матеріалу.

Ступінь досліджуваності проблеми. Відомо, що використання в корекційній роботі різноманітних нетрадиційних методів і прийомів запобігає стомлення дітей, підтримує у дітей з різною мовною патологією пізнавальну активність, підвищує ефективність логопедичної роботи в цілому. Впровадження комп'ютерних технологій сьогодні є новим ступенем у освітньому процесі.

Мета і методи дослідження. Метою цього досліду є теоретично обґрунтувати ефективність комп'ютерних технологій в розвитку дітей з мовленнєвими патологіями .

Сутність дослідження. Використання презентацій, комп'ютерних ігор в спільну діяльність з дошкільнятами, які мають загальне недорозвинення мови, сприяє підвищенню ефективності корекційно-освітнього процесу. У дітей швидше формуються артикуляційні навички, скорочуються терміни корекційної роботи при постановці звуків , виробляється самоконтроль за вимовою, активізується словниковий запас, удосконалюється граматичний порядок мови, зв'язкова мова, відновлюються психічні процеси.

Основні висновки. Комп'ютерні засоби примножують ефективність наочності в заняття, підвищити мотиваційну активність, сприяють більш тісному взаємозв'язку вчителя-логопеда і дітей. У використанні мультимедійних презентацій, ігор учителем-логопедом можна виділити такі переваги, як інформаційна ємність, компактність, доступність, наочність, емоційна привабливість, мобільність, багатофункціональність .

ЛІТЕРАТУРА

1.[Використання інформаційних комп'ютерних технологій у корекційній роботі вчителя – логопеда[Електроний ресурс]- Режим доступу до сайту :http://innagidkih.ucoz.com/publ/prezentaciji/dlja_vchiteliv/vikoristannja_informacijnikh_komp_juternikh_tekhnologij_u_korekcijnij_roboti_vchitelja_logopeda/4-1-0-30]

2. В. Шевченко, Н. Сененко Дидактична проблематика логопедії в сучасних комп'ютерних технологіях. // Дефектологія. – 2004 р.

Діана Погорелова,
студентка 2 курсу
Гуманітарно – економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна**, к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ВПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПАКЕТУ MICROSOFT OFFICE У ВИРОБНИЧИХ, НАВЧАЛЬНИХ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЯХ

Актуальність теми. Зібравши свої кращі програми в один уніфікований комплекс, компанія Microsoft створила багатоцільовий інструмент для обробки різноманітних даних, планування, спілкування й публікації в мережі. Пакет Microsoft Office на сьогоднішній день є одним з найбільш популярних програмних продуктів на комп' ютерному ринку. Існують і інші пакети подібного призначення: Open Office, Star Office тощо. Пакет Microsoft Office набув популярності завдяки широкому спектру додатків і засобів, необхідних практично кожній організації чи окремому користувачеві. Пакет Microsoft Office існує в декількох версіях (97, 2000, XP, 2002, 2003, 2007, 2010) і редакціях, які розрізняються кількістю додатків і корисних утиліт, тобто обслуговуючих програм.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питанням використання пакету Microsoft Office у роботі фахівця постає досить гостро, адже у нашому сучасному світі, де технології посідають чільне місце досить актуальним постає питання про раціональне та ефективне використання комп'ютерних програм.

Мета дослідження. Метою даного дослідження аналіз використання пакету Microsoft Office у виробничих, навчальних та обчислювальних спеціальностях.

Сутність дослідження. Основною перевагою програм пакета Microsoft Office є його інтегрованість, тобто пакет дозволяє спільно використовувати й легко переміщувати інформацію між різними додатками завдяки використанню технології OLE. при статичній вставці файл-приймач, образно кажучи, не "пам'ятає" ні файла-джерела, звідки вставлялися дані, ні додатка, у якому ці дані були створені; при впровадженні файл-приймач "пам'ятає" додаток, у якому ці дані були створені, але не "пам'ятає" файла-джерела; при зв'язуванні файл-приймач "пам'ятає" і файл-джерело впроваджених даних, і додаток, у якому вони були створені.

Склад пакета Microsoft Office та стисла характеристика основних додатків:

1. Microsoft Word – додаток для створення й обробки документів. Цей додаток формує за замовчуванням файли з розширенням doc, хоча користувач за своїм розсудом може зберігати файли з іншими розширеннями (dot – файл шаблону, rtf – текст у спеціальному форматі, що відключає макроси, txt – тільки неформатова- ний текст, html – формат веб-сторінок та ін.). Документи, створені цим додатком, можуть містити текст, графіку, таблиці, звук, відеокліпи

2. Microsoft Office Excel — табличний процесор. Підтримує всі

необхідні функції для створення електронних таблиць будь-якої складності. Займає провідне положення на ринку. Остання версія використовує формат OOXML з розширенням «.xlsx», попередні версії використовували двійковий формат з розширенням «.xls». Доступний під Windows і Apple Mac OS X

3. Microsoft Office Outlook — персональний комунікатор. До складу Outlook входять: календар, планувальник завдань, записки, менеджер електронної пошти, адресна книга. Підтримується спільна мережева робота. Головні конкуренти поштового клієнта — Mozilla Thunderbird/SeaMonkey, Eudora Mail, The Bat!.

4. Microsoft Office PowerPoint — застосунок для підготовки презентацій під Microsoft Windows і Apple Mac OS X.

5. Microsoft Office Access — управління базами даних.

Це основні додатки, які використовуються про роботі, проте існують ще низка недосить популярних але зручних додатків, таких як Microsoft Office InfoPath, Microsoft Office Communicator, Microsoft Office OneNote, Microsoft Office Picture Manager та інші.

Основні висновки. Упровадження у роботу та використання пакету Microsoft Office є досить доцільним і вигідним. Проте, аби збільшити ефективність праці потрібно використовувати усі можливості данної програми, бо багато користувачів працюють лише з частиною можливостей Microsoft Office, деякі додатки не використовуються взагалі або використовуються частково.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Microsoft Office [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://uk.wikipedia.org/wiki/Microsoft_Office

2. [Характеристика пакету Microsoft Office [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://mego.info/матеріал/23-характеристика-пакета-microsoft-office

Владислава Проценко,
Студентка 1 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна**,
к. п. н., старший викладач (БДПУ)

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ І СЕРВІСИ ІНТЕРНЕТ У РОБОТІ АРХІВІВ УКРАЇНИ

Актуальність теми. Розвиток в Україні інформаційного суспільства призвів до активного використання інформаційних ресурсів. Робота з інформацією, накопиченою за багато років як в електронному, так і в паперовому форматах, є актуальною для багатьох споживачів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблема розвитку і формування електронних архівів знайшла відображення в публікаціях таких науковців, як Т.П. Павлуша, Г.Н. Юхимець, С.Г.Кулешов,

Л.А. Дубровіна, Г.В. Боряка, які теоретично обґрунтували ідеї створення електронних архівів, розробили стратегію формування національних електронних ресурсів. Доцільно звернули увагу на те, що створення і підтримка електронних архівів потребує вирішення цілого ряду технічних проблем: використання різних форматів представлення документів, видів та способів обробки інформації, врахування мовних особливостей, побудова інформаційно-пошукових систем для вже існуючих баз даних і неструктурованих масивів документів тощо. Важливими фундаментальними питаннями є розробка термінологічних стандартів та стандартів структури опису електронних об'єктів.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є спроба пояснити сутність зручної роботи з електронними архівами.

Сутність дослідження. На нинішньому етапі розвитку архіви все більше набувають рис інформаційної системи, визначають власні інформаційні ресурси як організаційно впорядковані сукупності ретроспективних документів у традиційній та електронній формі, функцією яких є зберігання, пошук та видавання архівної інформації. Як правило, спеціалізовані електронні архіви з відкритим доступом (або інституційні репозитарії) створюють провідні навчальні заклади та наукові установи для популяризації публікацій своїх дослідників та надання їм додаткового "сервісу" архівного збереження результатів досліджень та навчальних матеріалів. Сьогодні кількість електронних архівів постійно зростає, як і кількість документів, що у них розміщуються. У міжнародних реєстрах нині налічується понад 2500 відкритих електронних архівів. Кожен з репозитаріїв має свою редакційну політику, обмеження на окремі види документів, тематику, вимоги до необхідності попередньої публікації матеріалів у друкованих виданнях тощо. Окремі репозитарії дозволяють розміщення будь-яких електронних матеріалів, навчальних матеріалів, рефератів студентів тощо. Одним з важливих моментів, що визначають уміння архівів максимально точно задовольняти зростаючу потребу в отриманні архівної інформації, є наявність ступеня автоматизованності архівних інформаційних технологій, які підсумовують в собі всі процеси комплектування архівних фондів, обліку та забезпечення їх збереження, роботи з науково-довідковим апаратом, виконання інформаційних запитів та обліку використання фондів. В даний час, коли до процесів реструктуризації схильні практично всі сторони суспільного та життєвого устрою, багаторазово зростає значимість і важливість архівної інформації.

Основні висновки. Інформаційні технології в роботі з архівами – безумовно, є інструментом, який полегшує життя і економить час, як простим людям, так і цілим організаціям. Адже раніше, щоб відшукати людину або простежити якусь інформацію необхідно було підняти купу архівів і зробити сотні запитів – відповіді на які, можна було очікувати місяцями.Автоматизація та комп'ютеризація цього процесу призводить до більш простого і доступного алгоритму дій. Варто підкреслити, що прогрес в частині використання сучасних інформаційних технологій в роботі з архівами – в наявності, але межі досконалості немає і впевненість в тому, що скоро пошук тих чи інших архівних даних, здійснюватиметься, що називається «одним кліком», безумовно, є.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Інформаційні технології в архівознавстві [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту:
2. http://it-tehnolog.com/statti/informatsiyni-tehnologiyi-v-arhivoznavstvi]
3. [Інформаційні ресурси і сервіси інтернет у роботі архівів Ураїни [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту: http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/22460/1/Інформ.%20ресурси%20і%20серв..pdf]
4. [Проблеми розвитку електронних архівів [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту:
5. http://pidruchniki.com/1514020560629/dokumentoznavstvo/problemi_rozvitku_elektronnih_arhiv]

Андрій Романець,
студент 3 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л. В. Павленко,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

АНАЛІЗ ПРОГРАМНОГО ПАКЕТА IBM SPSS STATISTICS

Нині існує багато відомих програмних засобів, які використовують для проведення аналізу статистичних даних.

Метою даної роботи є ознайомлення із програмним пакетом для обробки статистичних даних IBM SPSS Statistics, його модулями, перевагами та недоліками.

SPSS Statistics (абр. від англ. «Statistical Package for the Social Sciences» – «статистичний пакет для соціальних наук») – це універсальна система, призначена для професійної статистичної обробки та аналізу даних [1, с. 11]. Наразі останньою версією є SPSS Statistics 25.

Перша версія була розроблена в 1968 році Норманом Наєм, Хедлі Халлом та Дейлом Бейтом. Далі цей пакет розвивався в рамках Чиказького університету. У 2009 році компанія SPSS була придбана фірмою IBM.

В головному меню пакету SPSS Statistics присутні наступні вкладки: файл, правка, вид, дані, перетворення, аналіз, прямий маркетинг, графіка, сервіс, вікно, довідка. Нижче розташована панель інструментів на яку можна винести інструменти для швидкого доступу до них.

Основним модулем програми виступає statistics base. Для розширення функціональних можливостей базової системи доступні додаткові модулі: advanced statistics – аналіз складних взаємозв'язків за допомогою потужних інструментів побудови моделей, bootstrapping – засіб перевірки надійності розрахункових статистик і побудованих моделей, categories – прогнозування категоріальних відгуків і дослідження категоріальних даних за допомогою карт сприйняття, complex samples – коректне обчислення статистик для складних вибірок, conjoint – визначення переваг клієнтів, custom tables – просте і зручне представлення результатів аналізу, data preparation – ефективна перевірка і підготовка

даних до аналізу, decision trees – ефективна сегментація, direct marketing – пряме рішення задач цільового маркетингу, exact tests – правильні висновки і коректні рішення, forecasting – покращене планування, засноване на прогнозуванні часових рядів, missing values – заповнення пропущених значень для підвищення інформативності даних і побудови адекватних моделей, neural networks – прогнозування на основі автоматичного виявлення та обліку складних нелінійних зв'язків в даних, regression – використання потужних регресійних процедур. Також використовується ще один важливий модуль під назвою Amos, який використовує моделювання за допомогою структурних рівнянь для підтвердження і пояснення концептуальних моделей для атрибутів, сприйняття та інших поведінкових факторів [2, с. 3-6].

До переваг пакету SPSS Statistics можна віднести зручний у користуванні інтерфейс, широку підтримку модулів та статистичних методів, високу швидкість обчислень.

Недоліками можна вважати відносно велику вартість продукту (100$ за місяць користування) та високі системні вимоги.

Отже, SPSS Statistics є одним із лідерів на ринку серед програмних засобів орієнтованих для роботи зі статистичними даними. Програма має зрозумілий і зручний інтерфейс, багатий набір як статистичних, так і графічних функцій, що дозволяє детально обрати необхідні налаштування. Програма розрахована на досвідчених користувачів і широко використовується для проведення маркетингових і соціальних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Наслєдов А.Д. IBM SPSS Statistics 20 и AMOS: профессиональный статистический анализ данных. — СПб.: Питер, 2013. — 416 с.

2. Руководство пользователя по базовой системе Statistics 20, 2011. — 475 с.

Карина Тімченко,
студентка 1 курсу
Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **І.С. Смоліна,** к.п.н., старший викладач (БДПУ)

РОЛЬ КОМП'ЮТОРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Актуальність теми. Інформаційні технології стають потужним багатофункціональним засобом навчання. Їх використання привчає учня жити в інформаційному середовищі, сприяє залученню школярів до інформаційної культури.

Сьогодні педагоги застосовують не тільки традиційні засоби – дошка, крейда, підручники, зошити з друкованою основою, а й використовують комп'ютерні технології доповнюючи відео, звук, анімації.У початковій школі технології можна використовувати на будь-якому етапі уроку: у процесі перевірки домашньої роботи, актуалізації знань, вивчення нового

матеріалу, закріплення, повторення вивченого, контролю, оцінювання. Нині роль комп'ютерні технології розглядається як один з найбільш перспективних напрямів підвищення якості освіти.

Ступінь досліджуваності проблеми. Роль інформаційних технологій та зв'язок із фокторами дитини, розглядали багато вчених але повне впровадження його в систему освіти наважився тільки Ж.Піаже. Він відмітив, що логічне мислення у молодших школярів не сформовано, і само воно не сформується йому потрібний інформаційний поштовх. І саме для цього потрібна інформатика, щоб розвинути дитину.

Цьому дослідженню є підтвердження психологів Л.Виговського, Г.Костюка, О.Леонтьєва які вважали, що поява логічних мислень розвиває дитину в різних сферах.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є розкрити знання дитини , її логічне мислення та роль, за допомогою інформаційних технологій.

Сутність дослідження. Вже давно доведено, що кожен учень по-різному освоює нові знання. Раніше вчителям важко було знайти індивідуальний підхід до кожного учня. Тепер, з використанням комп'ютерних технологій і онлайнових засобів, школи отримали можливість подавати нову інформацію таким чином, щоб задовольнити індивідуальні запити кожного учня. З іншого боку, цей метод навчання є досить привабливим і для вчителів: допомагає їм краще оцінити здібності і знання дитини, зрозуміти її, спонукає шукати нові, нетрадиційні форми і методи навчання.

Дуже важливо організувати процес навчання так, щоб дитина активно, з цікавістю і захопленням працювала на уроці, бачила плоди своєї праці і могла їх оцінити. Тому поєднання традиційних методів навчання та сучасних інформаційних технологій, на уроці дозволяє зробити процес навчання мобільним, диференційованим та індивідуальним.

Багато можливостей для розвитку логічного та алгоритмічного мислення дає пропедевтичний курс «Сходинки до інформатики», який відповідає вищезгаданим вимогам. Він несе важливу роль, сприяє розвитку розумових здібностей, пам'яті, просторової уяви, уваги, моторики, творчого нестандартного мислення, підвищує інтерес до навчання, створює гарний настрій. Комп'юторні технології можна застосовувати і на уроці математики, природознавстві, літературному читанні. Бо все це розвиває мислення та пізнавальні інтереси кожного учня.

Крім того використання комп'ютерних технології у навчальному процесі початкової школи повинно бути підпорядковано як основній меті навчання, так і конкретним завданням, які вирішує вчитель у ході навчального заняття.

Основні висновки. Впровадження інформаційних технологій в початковій школі суттєво розширює можливості подання навчально-методичних матеріалів. Саме за допомогою них учні краще запам'ятовують матеріал, та розвивають мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. [Використання інформаційний технологій на уроках [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. https://www.slideshare.net/ssuser3ccbd6/ss-62403172]
2. [**Комп**'ютерні комунікації в освіті [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. :http://studentam.net.ua/content/view/3476/97/]

Олена Шуба,
студентка 2 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна**, к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЦІ

Актуальність теми. Упродовж останніх десятиліть дедалі більшого значення набувають сучасні інформаційні технології. Управління інформаційними процесами підприємства, в тому числі і в сфері збутової діяльності – це цілісна система методів і способів збору, передачі, накопичення, обробки, зберігання, подання і використання інформації. Сучасні інформаційні процеси безпосередньо впливають на якість управлінських рішень, на розробку планів, а часто – і на способи виробництва продуктів і надання послуг. Особливо це стосується системи управління збутовою діяльністю підприємства, де інформаційні процеси протікають найбільш активно і надають максимальний вплив на ефективність поточної діяльності підприємства.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасна економічна наука приділяє велику увагу методам, механізмів та інструментів інноваційного управління збутовою діяльністю із застосуванням інформаційних технологій. Цьому питанню присвячені праці відомих вчених, провідних економістів та практиків Білоусова Д.Р., Власова АВ, Гулькина П.А., Ендовицкий Д.А., Кузнєцова Є.Б., Михайленко К.В., Солнцева О.Г., Чепуренко А.Ю., Шухгальтера М.Л., Южанова І.А. та ін.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є спроба теоретично обґрунтувати ефективність зв'язку економічної роботи з сучасними інформаційними технологіями.

Сутність дослідження. Економічна діяльність в епоху інформаційних і комунікаційних технологій здійснюється в новому глобальному електронному середовищі. Національні макроекономічні чинники економічного зростання опинилися під сильним впливом глобальних явищ. У той же час мікроекономічний рівень фірми, банку також піддається сильному зовнішньому впливу. Таким чином, економічне зростання, що залежить від цілого ряду чинників, піддається всебічному впливу інформаційних технологій.

З'явилося цілий ряд каналів і механізмів впливу інформаційних технологій на економічне зростання.

Однак в економічній літературі і на практиці допускається недооцінка ступеня впливу інформаційних технологій на економіку в цілому. Зокрема,

це пов'язано з так званим «парадоксом продуктивності» інформаційних технологій, коли збільшення частки прибутку, що вкладається фірмами в інформаційні технології, не веде до поліпшення їх основних фінансових показників.

Для української економіки все більш повне входження в світову економіку означає, що зростання ВВП повинен спиратися також і на такий потужний фактор як інформаційні технології. Останнім часом цьому питанню приділяється значна увага в українській економічній політиці. Активне впровадження інформаційної парадигми в економічну діяльність потрібно не тільки з точки зору прискорення темпів економічного зростання, а й з точки зору поліпшення його якісних характеристик, поширення високих життєвих стандартів постіндустріального суспільства.

Основні висновки. В даний час здійснюється становлення і розвиток інформаційної економіки. При цьому характер і масштаби впливу інформаційних технологій на ринкову економіку наростають, поглиблюються. Досвід країн світу, що успішно розвиваються показує, що змінюються форми і механізми економічного зростання. В сучасних умовах орієнтири прискореного і якісного розвитку як на мікро-, так і на макроекономічному рівні задаються інформаційної парадигмою.

ЛІТЕРАТУРА

1.[Інформаційні технології як фактор сучасного економічного зростання [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту: http://www.dissercat.com/content/informatsionnye-tekhnologii-kak-faktor-sovremennogo-ekonomicheskogo-rosta]

2. [Інноваційні інформаційні технології в системі управління збутовою діяльністю [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://www.dissercat.com/content/innovatsionnye-informatsionnye-tekhnologii-v-sisteme-upravleniya-sbytovoi-deyatelnostyu]

Ілона Ягодкіна,
студентка 1 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **І.С. Смоліна,** к.п.н., старший викладач (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ ІСТОРІЇ

Актуальність. На сучасному етапі розвитку суспільства оновлення шкіл можливе лише на шляхах розробки нових педагогічних технологій і відповідної підготовки професійних педагогів. Саме тому на сьогоднішній день так важливо впровадження інноваційних технологій і систематичне користування персональним комп'ютером у процесі викладання гуманітарних дисциплін, зокрема історії та суспільствознавства.

Мета дослідження. Мета данного дослідження полягає у вивченні застосування інформаційних технологій у викладанні історії.

Сутність дослідження. Сучасні школярі із величезною цікавістю

сприймають матеріал уроку, коли учитель застосовує інформаційні технології – такий урок набуває високої ефективності і полегшує сприймання для учнів. Основною метою використання інформаційних технологій на уроці історії є досягнення поглибленого розуміння та осмислення навчального історичного матеріалу, образне сприйняття, посилення емоційного впливу історії на особистість учня, його перенесення у період вивчення. Все це відбувається за рахунок карт, схем, навчальних картин, відео- та аудіокоментарів. Науковцями виділено такі форми організації роботи з використанням інформаційних технологій на уроках суспільствознавчих дисциплін [5,3-7]:

1) вивчення теми уроку учнями самостійно або в парах із допомогою певного програмного забезпечення.. Складність цього напряму полягає у тому, що не завжди вчителі-предметники мають вільний доступ до комп'ютерної техніки для одночасної роботи, принаймні, половини учнів класу;

2) використання на уроці мультимедійних можливостей комп'ютера, що слугує наочним посібником. Це найпоширеніша форма організації навчання із застосуванням комп'ютера на уроці історії;

3) використання Інтернету, компакт-дисків для виконання лабораторно-практичної роботи, проекту, написання реферату, виконання будь-якого творчого завдання;

4) проведення різноманітних опитувань, тестувань, тематичного оцінювання.

Програмного забезпечення, придатного для систематичного використання у процесі навчання предметам гуманітарного циклу, в Україні недостатньо. Необхідно відзначити, що комп'ютерна підтримка підручника, як засобу посилення функціональності змісту і забезпечення мотивації навчання, є вкрай необхідною на сьогоднішній день.

Враховуючи вимоги часу, на сьогоднішньому уроці історії найчастіше використовується комп'ютер для перегляду фільмів, представлення презентацій, аналізу схем, таблиць історичних карт,джерел тощо.

Демонстрація відеофільму, комп'ютерні програмні технології, слайди занурюють учнів в обстановку будь-якої історичної епохи, створюють ефект присутності. Широкі можливості представляє Інтернет. Вчитель історії може вибрати необхідні для уроку матеріали. Інформація, взята в мережі Інтернет збільшує обсяг інформації, дозволяє реалізувати інтерактивні технології.

Щоб ефективніше використовувати час уроку, можна звернутися до електронної презентації, яка істотно полегшує роботу вчителя, адже у презентації можна використати різноманітні карти, схеми, невеличкі відеоролики та аудіокоментарі. Учитель також може застосовувати на практиці інформаційні технології у кабінеті інформатики, використовуючи мультимедійну дошку, зробивши таким чином урок набагато цікавішим та ефективнішим.

Сучасні інформаційні технології відкривають учням доступ до нетрадиційних джерел інформації, підвищують ефективність самостійної роботи, дають абсолютно нові можливості для творчості, набуття та закріплення різних професійних навичок.

Висновки. Основу інноваційних технологій складає активізація пізнавальної діяльності учнів за допомогою організації та використання певних методів, прийомів, засобів навчання. Вони забезпечують засвоєння знань, формування умінь і навичок, розкриття здібностей учнів; навчають школярів здобувати знання самостійно; створюють в учінні емоційне піднесення й почуття своєї значимості як особистості.За інноваційними технологіями майбутнє, оскільки вони відкривають широкий простір для творчості, самостійної роботи учнів, підвищення рівня їх соціалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барладін О., Ісаєв Д., Даценко Л. Історичний атлас у комп'ютерному класі / О.Барладін, Д.Ісаєв, Л.Даценко // Історія в школах України, 2005. – № 5. – С. 5-7.

2. Бирка М.Ф. Інноваційні засоби навчання / М.Ф.Бирка // Освіта Буковини. – № 19 (91). – 20 травня 2011 р. – (вкладка: наукова діяльність). – С. 1-13.

3. Ладиченко Т. Електронний педагогічний програмний засіб з історії – новий крок в оволодінні навчальним матеріалом // Історія в школах України. – 2005. – №4.- с.35-36.

4. Мокрогуз О. ПК як універсальна складова оптимізації роботи вчителя (З практики запровадження комп'ютерних технологій на уроці історії) / О.Мокрогуз // Історія в школах України. – 2005. – №1. – С. 3-

5. Фоменко А. Деякі підходи до розробки і створення навчальних комп'ютерних програм (комп'ютерних посібників) з історії / А.Фоменко // Історія в школах України. – 2003. – №1. – С.21-25.

Дмитро Якименко,
студент 3 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Л.В. Горбатюк**, к. п. н., доц. (БДПУ)

СТОРІТЕЛІНГ ЯК ІНТЕРАКТИВНИЙ МЕТОД РОБОТИ З УЧНЯМИ

Сучасне суспільство української держави вимагає удосконалення освіти до європейського рівня. Спираючись на європейські цінності людина повинна бути мобільною, конкурентоспроможною, творчою, справедливою та толерантною. Школа повинна надати учням інтелектуальний та соціальний розвиток особистості, що є базою для подальшого навчання учня та його майбутнього працевлаштування.

У навчанні необхідно використовувати ті засоби навчання, які є цікавими для учнів, створювати умови для підвищення їх пізнавальної активності. Мова є важливим компонентом аудіальної культури особистості та служить засобом спілкування людей і впливу на їхню психіку. Важливими засобами педагогічної діяльності вчителя є аудіальні форми навчання, які дозволяють засвоїти навчальний матеріал за рахунок аудіальної сприйнятливості учнів.

Очевидно, сьогодні потрібні нові методики, які допоможуть вчителю формувати мовну компетентність учнів через впровадження у навчальний процес методів, які дозволяють «говорити і слухати».

У потоці нових метод навчання з'явилося нове поняття «сторітелінг».

Сторітеллінг (англ. Storytelling), або розповідання історій, був винайдений і успішно випробуваний на особистому досвіді Девідом Армстронгом, головою міжнародної компанії Armstrong International. Розробляючи свій метод, Девід Армстронг врахував відомий психологічний фактор: історії більш виразні, захоплюючі, цікаві і легше асоціюються з особистим досвідом, ніж правила або директиви. Вони краще запам'ятовуються, їм надають більше значення та їх вплив на поведінку людей сильніше. Методика сторітелінг – це методика, за допомоги якої учень вчиться формулювати свої думки та розповідати про себе. Використання такої методики – гарний привід для учня описати свої вчинки та почуття, проаналізувати власні дії, оцінити наслідки та зробити висновки на майбутнє. Сторітелінг успішно використовують у бізнесі для просування брендів та товарів на ринку. В 2006 році ця технологія була визнана бізнес ідеєю року [2].

Технологія сторітелінгу є однією з інноваційних педагогічних технологій, що допомагає учневі засвоїти матеріал, поданий у вигляді цікавої захоплюючої історії, сприяє розвитку його особистісних якостей, демонструє унікальність уяви кожної дитини, дозволяє проявити активність та творчість.

Виділяють наступні види педагогічного сторітеллінгу [1]:

Сторітеллінг на основі реальних ситуацій: як приклад застосовуються життєві ситуації, які слід вирішити. Цей вид сторітеллінгу застосовується в тих випадках, коли над правильним рішенням переважає розуміння будь-якої проблеми. Даний вид сторітеллінгу є інструментом згуртування учнівського колективу, так як його можна використовувати з метою групових обговорень і обміну думками.

Сторітеллінг на основі оповіді: вигаданий або реальний оповідач надає необхідну інформацію. Даний метод використовується для підвищення інтересу учнів до теми.

Сторітеллінг на основі сценарію: учень стає частиною історії і досягає різних результатів в залежності від того, які рішення приймає. Метод добре підходить для небезпечних або ситуацій, які нечасто трапляються, або коли педагог хоче, щоб діти застосовували раніше отримані знання і досвід. Використання сценаріїв додає сенсу знань учнів та допомагає застосовувати їх в реальному світі.

Сторітеллінг на основі проблемних ситуацій: спосіб вирішення проблеми з найкращими результатами. Цей метод допомагає розвинути навички вирішення проблемних ситуацій і застосовувати знання на практиці.

За допомогою сторітелінгу можна отримати два найбільш важливі результати:

- пожвавлення атмосфери у класі, зняття напруженості, створення невимушеної обстановки;
- він є одним із найбільш простих та швидких шляхів встановлення

контакту між вчителем та учнями, засобом привернення та утримання їх уваги.

Історія залежить від того, для якої саме аудиторії вона призначена. В історії будь-якого виду є кілька ключових принципів, які відрізняють її від простого викладу фактів: наявність персонажа; наявність інтриги; наявність сюжету.

Отже, технологія сторітелінг охоплює комунікативну, мовну та мовленнєву компетенції школярів. Для успішної організації освітнього процесу вчитель повинен знати і пам'ятати, що кожен учень по своєму сприймає матеріал, що творче ставлення до роботи й навчання – запорука ефективного уроку. Необхідно давати дітям можливість максимально виявити свою ініціативу та творчість.

ЛІТЕРАТУРА

1. Симмонс А. Сторителлинг. Как использовать силу историй. – М.: Манн, Иванов и Фербер, 2013. – 272 с.

2. Сторітеллінг як ефективний варіант неформального навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу https://www.ar25.org/article/storitelling-yak-efektyvnyy-variant-neformalnogo-navchannya.h

Владислав Янєв,
студент 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної і технологічної освіти
Наук. керівник: **Г.М.Алєксєєва,** к.п.н. доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ ПРИКЛАДНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Актуальність. Зацікавленість саме до відео в навчальному процесі обумовлена науковими напрацюваннями в області педагогічного дизайну і педагогічної психології. Тому застосування програм Bandicam [1] і Sony Vegas [2] в процесі професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів є ефективним засобом організації їх професійного навчання.

Мета: розробки медіакурса лабораторних робіт з автоматизованих систем організаційного управління для дистанційного навчання майбутніх інженерів-педагогів засобами прикладного програмного забезпечення Bandicam і Sony Vegas [3].

Сутність дослідження. Bandicam – програма для створення скріншотів і захоплення відео з екрану монітору. Програма має два режими: «Rectangle on a screen» дозволяє виробляти знімок або відео з екрану в певному місці і певного розміру; «DirectX / OpenGL window» може записати мету, створену в DirectX або в OpenGL.

У режимі «DirectX / OpenGL window» програма відображає кількість кадрів в секунду – зеленим кольором означає, що програма готова до запису, а коли запис починається, то колір змінюється на червоний. Кількість кадрів не відображається в режимі "Rectangle on a screen».

Особливості: створення файлів дуже маленького розміру; запис

відео цілодобово безперервно; запис відео дозволом до 3840x2160; готовий формат відео для заливки на YouTube (720p / 1080p); необмежений максимальний розмір файлу (понад 3.9 GB).

Sony Vegas – це професійна програма для запису, редагування і монтажу відео і аудіо пострумів. Програма має зручний інтерфейс і легка в використанні, але незважаючи на це є лідером в світі цифрового відео.

Vegas пропонує величезну кількість відео та аудіо доріжок, інструменти для обробки звуку, багатоканального введення-виведення в режимі повного дуплексу; Ресемплінг в реальному часі, автоматичного створення кросфейдов; синхронізація за допомогою MIDI Time Code і MIDI Clock; дизеринг (з нойс-шейпінгом). Для обробки звуку в реальному часі можна встановити в розрив кожної доріжки параметричний еквалайзер і компресор, що все разом дозволяє створити якісний продукт без особливої спеціальної практичної підготовки.

Поетапне виконання проекту з використанням Bandicam і Sony Vegas:

1. запустити Bandicam і вибрати екранний режим запису;
2. вибрати режим запису "Повний екран";
3. почати запис натиснувши кнопку "REC", після закінчення виконання роботи натиснути "REC";
4. для того щоб знайти записане відео натиснути "Відкрити папку виведення";
5. запускаємо Sony Vegas натискаємо комбінацію клавіш Ctrl + O і відкриваємо в тільки-що записане відео;
6. далі редагуємо відео, вирізаємо непотрібні моменти, видаляємо звукову доріжку, при бажанні додаємо якийсь музичний супровід і конвертуємо відео. Так-так як відео будуть завантажуватися в інтернет, щоб мати можливість пересилати його, рекомендується вибрати Internet HD 720. перходе в File (Файл) -> Render As ("Перевести в ...") вибираємо групу MaintConcept AVC / ACC і Internet HD 720 і натискаємо Render;
7. після закінчення рендеру для відкриття папки з відео потрібно натиснути "Відкрити папку".

Переваги: комфортність; студенти знайомляться з програмами, які можуть знадобитися в професійної діяльності; підвищується мотивація і інтерес до вивчення ПО; економія часу для вивчення програми; підвищується якість навчання [3].

Основні висновки. В ході виконання проекту було розроблено комплекс лабораторних робіт з автоматизованих систем організаційного управління для дистанційного навчання майбутніх інженерів-педагогів засобами прикладного програмного забезпечення Bandicam і Sony Vegas. Застосували інтегровану функцію "Захоплення зображення" в програмі Bandicam в зв'язку з тим, що ця функція захоплює зображення в форматі WEBM, для чого нам знадобилася ще програма Sony Vegas.

ЛІТЕРАТУРА

1. Chupeau B. et al. Impact of screencasting on video temporal synchronization //Image Processing (ICIP), 2016 IEEE International Conference on. – IEEE, 2016. – С. 3912-3916.

2. Campos F. A. D. et al. Energy demands in taekwondo athletes during combat simulation //European Journal of Applied Physiology. – 2012. – Т. 112. – №. 4. – С. 1221-1228.

3. Видеркер М. А., Заживнова О. А., Романов В. В. Применение технологии скринкастинга в разработке электронных учебных пособий //Образовательные технологии и общество. – 2013. – Т. 16. – №. 1.

ЕКОНОМІКА

Маргарита Байдала,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Ладунка,** к. екон. н. доц. (БДПУ)

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодення характеризується інтенсивним розвитком світової економіки. Насамперед, це обумовлено загостренням конкуренції на основні ресурси, до яких відносять високі технології, робочу силу, капітал, знання, енергоносії. На жаль, сьогодні українська економіка — це глибоко амортизована, має низький технологічний рівень, сировинна, монополізована система відносин, що довели до зубожіння нашу державу і практично значну частину українського населення.

Визначимо загальні проблеми, які притаманні усім підприємствам промисловості: заводи, що працюють ще з радянських часів, мають досить розвинуту інфраструктуру: дороги, водопроводи, газопроводи, електричні мережі тощо, яка потребує суттєвого технічного обслуговування. Але так як підприємства забезпечені замовленнями на одну третину або половину від існуючих виробничих потужностей, це не позбавляє від утримання якоїсь частини інфраструктури, що і впливає на собівартості послуг. Обладнання підприємств не є технологічно новим, що є тягарем для більшості підприємств. Однією з сучасних проблем підприємств є відсутність необхідної кількості кваліфікованих кадрів. Існуюча система оподаткування не сприяє розвитку підприємств. Нестабільне оточуюче середовище зокрема, такі його фактори, як інфляція, політична ситуація, безперервні зміни у системі оподаткування негативно впливають на розвиток промислових підприємств.

Основними заходами щодо підвищення ефективності підприємницької діяльності підприємств, запропонованими фахівцями, є: модернізація та реконструкція старого обладнання та устаткування, впровадження нових технологій у виробництво; підвищення заробітної плати; навчання працівників на робочому місці; прийом спеціалістів на роботу на конкурсних засадах; розширення номенклатури, вихід на нові ринки збуту продукції; збільшення частки продукції на українському ринку; удосконалення технологічних процесів з метою підвищення конкурентоспроможності та якості продукції; розширення видів діяльності [2].

Система інноваційного управління підприємством повинна базуватися на впровадження управлінських інновацій та бути спрямована на формування ефективної політики нововведень, що дозволяє йому функціонувати, уникаючи кризових ситуацій, і займати лідируючі позиції у своїй галузі. При цьому під терміном «управлінська інновація» розуміють нову систему організації і управління, або нову управлінську технологію, або новий бізнес-процес. У багатьох випадках нововведення створюється

завдяки реформування (перепроектування, реінжиніринг) існуючих управлінських систем, технологій, процесів.

Таким чином, процес активізації підприємницької діяльності має передбачати цілеспрямованість, послідовність, своєчасність прийняття рішень та їх адаптованість у процесі життєдіяльності підприємства.

Підвищення ефективності підприємницької діяльності полягає у забезпеченні максимально можливого результату на кожну затрачену одиницю ресурсів (матеріальних, фінансових, трудових). Основні чинники підвищення ефективності підприємницької діяльності полягають у підвищенні її технологічного рівня, вдосконалення управління, організації виробництва і праці, зміни обсягу та структури виробництва, поліпшення якості природних ресурсів. Вміле використання системи всіх наявних чинників може забезпечити достатні темпи зростання ефективності діяльності вітчизняних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алєксєєва Н.І. Класифікація базових стратегій зростання підприємства/Н.І. Алєксєєва//Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2012. – Вип. 3(13).-с.71-80

2. Григор'єва Л. Базові стратегії як основа розвитку підприємства/Л. Григор'єва//Соціально-економічні проблеми і держава. – 2013. – Вип. 1(8). – С. 116-124

3. Маленков Ю.А. О классификациях стратегий компаний [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.cfin.ru

Альона Безродна,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **Г.О.Сенченко,** старший викладач (БЕГК БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО КЕЙТЕРИНГУ

Актуальність: кейтеринг- новий напрямок ресторанного бізнесу в Україні і завдяки попиту та його стрімкого розвитку, кейтеринг можна вважати феноменом гостинності в готельно-ресторанній індустрії XXI століття. Зараз стало дуже актуальним використовувати в ресторанній індустрії України західні технології гостинності, щоб зацікавити споживача (гостя) та отримати соціальний і економічний результат. Тема кейтерингу є актуальною, адже по суті це інновація, а все що нове завжди привертає увагу. Доречно підкреслити, що поняття «кейтеринг» американського походження «Cater», що в перекладі означає поставляти провізію, обслуговувати споживачів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженнями кейтерингу займалось багато вчених, серед них Франсін Хайворсен, Гребенюк В.П., Погодін К., Смірнов У.Г., Федотова У., Федцов В.Г., Егертон Р., Уокер Дж. Р., Мазаракі А.А. та інші. Одні вбачали кейтеринг одним із методів збільшення

послуг, інші – збільшення прибутку. Мазаракі А .А. розглядає кейтеринг як феномен спілкування людей в улюблених місцях. Він стверджує, що кейтеринг – це прогресивні методи послуг населення України. Інші наголошують (Малюк Л.П.), що кейтеринг – це бізнес-необхідність. Безумовно, наше сьогодення народжує нові форми та ідеї, які чекають нових досліджень.

Мета та методи дослідження. Метою нашої дослідницької роботи є розкриття актуальності виїзного харчування, аналіз широкого поняття кейтерингу, його ролі у сфері комунального і соціального харчування населення України, з'ясування основних причин, які надають кейтерингу заволодіти широким спектром в ресторанній індустрії і стати в Україні на один ряд з іншими країнами з розвиненим кейтеринг-сервісом в галузі гостинності. Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація.

Сутність дослідження. Суть кейтерингового обслуговування полягає в тому, що ресторан за спеціальним замовленням (кейтерингова компанія) забезпечує замовнику приготування і доставку готової продукції ресторанного господарства в зазначене місце (додому, в офіс, на робоче місце, у місце відпочинку тощо), а також ресторанне виїзне обслуговування святкового заходу з наданням різних сервісних послуг з обов'язковим виконанням гастрономічних послуг. Кейтеринг яскраво вписався в коло новітніх технологій індустрії гостинності. На українському ринку послуг ресторанного господарства кейтеринг-сервіс слід позиціонувати як привабливий і прибутковий вид ресторанного виїзного обслуговування, про що свідчать вітчизняні маркетингові дослідження щодо популярності існуючих в нашій державі таких кейтерингових ресторанних фірм, як «Гетьман-фуршет», «Знак якості», «Фігаро-кейтеринг», «Стелс-Україна», «Оріян-кейтеринг», «Best Catering», «Сіті», «Кактус» та інші. Безумовно, наше сьогодення народжує нові форми та ідеї, які ще чекають нових досліджень. Нашим студентам випадала нагода бути задіяними найкращою кейтеринговою компанією України «Гетьман-Фуршет» для кейтерингового обслуговування бенкету-прийому «золотих» директорів швейцарської фірми «Оріфлейм» на 2 тис. персон. Для бенкету була визначена тематична концепція «Теплий вечір в Бразилії», яка була втілена в одяг персоналу, сервіровку столів, аранжування, меню, обслуговування тощо. Найбільш цікавим предметом нашого дослідження являється повне сервісне кейтерингове обслуговування, при якому ресторан за спеціальним замовленням (кейтерингова компанія) повністю бере на себе зобов'язання щодо організації виконання замовлення, розробку сценарію проведення заходу, складання меню, приготування страв та напоїв, їх доставку на місце призначення, сервіровку столів, оформлення місця проведення, обслуговування споживачів на рівні ресторанного сервісу.

Висновки. В результаті дослідження можна з упевненістю стверджувати, що кейтеринг – одна із найяскравіших, багатогранних та діномічних сфер ресторанного господарства. Відмінні риси кейтерингу: виняткова мобільність, велика різноманітність кухні, гастрономічних і організаційних ідей, розширений комплекс сучасних, цікавих послуг, багатогранний сервіс. Якщо ресторан вирішив надавати послуги кейтерингу, він буде постійно удосконалювати всі свої робочі моменти, не

схожі на попередні. А це вже успіх, своє неповторне «НОУ ХАУ»!

ЛІТЕРАТУРА

1. Погодин Кирил «Кейтеринг». Практическое руководство для владельцев и управляющих. – К. Издательсий дом «Ресторанные ведомости», 2009.

2. Франсин Хаиворсен «Основы кейтерингу: как организовать выездное ресторанное обслуживание» – К. Издательство дом «Ресторанное обслуживание». К. Издательский дом «Ресторанные ведомости», 2005.

Діана Бакута,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **О. В. Задворна**, ст. викл. (БДПУ)

ГЕНДЕРНА ДИСКРИМІНАЦІЯ НА ВІТЧИЗНЯНОМУ РИНКУ ПРАЦІ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПОДОЛАННЯ

Особливістю підприємства є наявність у нього персоналу, який визначає ефективність досягнення цілей та функціонування господарюючого суб'єкта. Визначення рівня розвитку персоналу організації потребує вдосконаленої методики, яка враховує не тільки особливі трудові якості персоналу, але й умови їхньої реалізації.

Метою дослідження є аналіз основних тенденцій в сфері забезпечення гендерної рівності в Україні визначення чинників та проявів гендерної нерівності в трудовій сфері та запропонувати шляхи її подолання.

Проблеми гендерної рівності є об'єктом активних наукових досліджень. Зокрема їм присвячені праці таких українських науковців як: Солошенко В.В., Ортіна В.Г., Спасенко Ю.О., Возьний К.З.

Традиційно, в Україні жінка відіграє активну роль у соціальній, економічній та трудовій сферах життя суспільства. Водночас, за рядом параметрів гендерної рівності Україна суттєво відстає від розвинутих країн світу. Так, за результатами щорічного звіту «The Global Gender Gap Report» від World Economic Forum у 2015 році Україна займала 56 місце за індексом гендерної рівності з поміж 142-х країн. Її індекс становив – 0.706. Для порівняння, в Ісландії, що є лідером у світі у сфері забезпечення гендерної рівності, він становив 0.859, у Швеції – 0.817, у Латвії – 0.769, у Казахстані – 0.721, у Молдові – 0.741, у Литві – 0.721, у Білорусі – 0.730 [1, 8]. Вітчизняний ринок праці також характеризується існуванням нерівності в реалізації трудового потенціалу у жінок і чоловіків, що проявляється в нижчій економічній активності жінок, нижчому рівні зайнятості та заробітної плати. Поширеним явищем в Україні є порушення трудових прав жінок. При цьому, як свідчать дослідження, 59 найбільш вразливою категорією на ринку праці в Україні є молоді жінки, а також жінки, старші за 45 років. Так, згідно дослідження, проведеного у 2013 р. Всеукраїнською Громадською Організацією «Ліга соціальних працівників», більше 40% українських жінок стикались з порушеннями своїх прав при прийомі на

роботу, майже третина – з відмовою в прийнятті на роботу з причин народження дитини, вагітності, наявності малої дитини. Близько 50% жінок змусили звільнитися саме з цих причин [2]. Щорічно до 50 тис. жінок в Україні не можуть повернутися на роботу після декретної відпустки через дискримінацію роботодавців. Згідно з дослідженнями, 14% з 340 тисяч жінок, що йдуть в декрет, не можуть відновитися на колишній посаді. Зазвичай, Роботодавці аргументують свою позицію тим, що жінки не можуть виконувати свою колишню роботу повний робочий день і переводять їх на низькооплачувану посаду, або змушують їх до звільнення. Тим же, хто повернувся на колишню роботу, складніше одержати просування по кар'єрних сходах [2]. Це, в свою чергу, є однією з причин існування гендерного розриву у рівнях заробітних плат в Україні. Так, на основі дослідження фонду Wage Indicator, що проводилось на початку березня 2014 р. різниця між середньою погодинною зарплатою чоловіків і жінок в Україні, становила 6 грн., тобто 19%. Для порівняння, у Швеції розрив у зарплатах становить лише 7% [3]. Великому розриву у зарплатах українських жінок та чоловіків сприяє також те, що за однакового рівня освіти останні мають, в середньому вищий досвід роботи. Так, майже половина претендентів на вакансії чоловічої статі (48%) має більше 6-ти років досвіду роботи. І лише третина жінок (33%) можуть похвалитися такими здобутками. До того ж, водночас, серед початківців і серед тих, хто шукає роботу більше саме жінок (60%) [4]. Це при тому що згідно звіту «The Global Gender Gap Report» рівень освіченості українських жінок визнаний, як дуже високий, його індекс в 2014р. становив – 1.000 (це максимальне значення) [1, 8].

Таким чином, на ринку праці в Україні зберігається гендерна нерівність і дискримінація, подолання якої можливе через: 1) прийняття спеціалізованих гендерних законів та внесення змін до вже існуючих правових актів, що стосуються економічної, політичної та соціальної сфер; 2) запровадження спеціалізованої інституції Омбудсмена з рівних прав і можливостей обох статей; 3) створення парламентських структур (груп, комітетів, комісій) з забезпечення рівних гендерних прав і можливостей; 4) інформативна політика держави з популяризації гендерної рівності в суспільстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. TheGlobalGenderGapReport 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.weforum.org/reports/global-gender-gap-report-2014

2. Права людини в Україні 2013. Узагальнена доповідь правозахисних організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://khpg.org/en/index.php?id=1398060713

3. «Гендерна нерівність в зарплаті на карті світу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http: //mojazarplata.com.ua/ua/main/zarobitok /zhinki-v-ukrayini-zarobljajutq-vserednqomu-na-19-menshe-cholovikiv

Діана Бакута,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **О. В. Задворна**, ст. викл. (БДПУ)

СТАН СУЧАСНОГО РИНКУ ПРАЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

У сучасних умовах розвитку економіки актуальності набувають проблеми зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масового безробіття. Ринок праці посідає центральне місце серед інших ринків. Він перебуває під впливом багатьох факторів, більшість яких залежить від товарного ринку.

Вітчизняні та закордонні вчені приділяють увагу дослідженню проблемам розвитку ринку праці в Україні. Зокрема В.В. Онікієнко, Л.Г. Ткаченко, Л.М.

Мета дослідження полягає в аналізі стану ринка праці, пром його та пошуку перспективних напрямків його розвитку.

Стан ринку праці характеризується наявністю проблем, які заважають нормальному соціально-економічного розвитку як всієї країни, так і її окремих регіонів. Актуальними залишаються проблеми економічної активності населення, кількісно-якісного дисбалансу між пропозицією та попитом на робочу силу, низького кваліфікаційного рівня незайнятого та працюючого населення, а також проблеми зайнятості молоді (недостатній рівень підтримки тих, хто вперше виходить на ринок праці) та інвалідів (порівняно низький рівень освіти інвалідів і їх професійної підготовки; недостатня кількість робочих місць, на яких може бути задіяна праця інвалідів), нелегальні зовнішні трудові міграції, неформалізовані внутрішні трудові міграції та тіньовий ринок праці. Ринок праці – найбільш складний і динамічний елемент ринкової економіки. Процеси, що відбуваються на ринку праці і у сфері зайнятості, тісно пов'язані з процесами у підприємницькій, кредитно-грошовій і зовнішньоекономічній сферах, в оподаткуванні та інвестиційній діяльності, освіті та організації професійного навчання. Від того, наскільки успішно функціонує економіка, у якій фазі економічного циклу вона перебуває, як сполучаються ринкові засади функціонування і державне регулювання, чим характеризується поведінка головних суб'єктів ринку, залежить попит на робочу силу та її пропозиція, обсяг зайнятості й рівень безробіття [2]. Сучасна політика ринку праці спрямовується на забезпечення повної продуктивної зайнятості всього економічно активного населення. Досягається ця мета активними та пасивними методами, які поєднують державні зусилля щодо зниження масштабів, рівня та тривалості безробіття і забезпечення надійного захисту безробітних та їх утриманців від зубожіння. Основною рисою сучасних тенденцій розвитку ринку праці є формування єдиного механізму задоволення пропозиції робочої сили поза залежністю від конкретного місця проживання тієї чи іншої людини в контексті загального процесу глобалізації ринку праці і формування єдиного загальносвітового ринку. Безумовною проблемою ринку праці, наслідки якої виходять далеко за його

межі, є низький середній рівень заробітків і відповідно низька питома вага витрат на робочу силу у собівартості виробництва та оплати праці найманих працівників у ВВП, надмірна міжгалузева і низька міжпосадова диференціація заробітної плати, передусім у бюджетній сфері [3]. Законодавча та виконавча влади мають якнайшвидше створити передумови розв'язання зазначених проблем, сприяти якнайповнішому використанню трудового потенціалу суспільства. Пріоритетними напрямками реформування українського ринку праці є вдосконалення системи оплати праці, розширення можливостей отримання населенням офіційних основних і додаткових доходів, соціальна підтримка окремих груп, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили, сприяння ефективним і доцільним переміщенням працездатного населення, запобігання зростанню безробіття через створення робочих місць за рахунок 78 різних джерел фінансування, впровадження механізмів звільнення і перерозподілу зайнятих, реструктуризації економіки і піднесення виробництва.

Отже, сьогодні український ринок праці перебуває у стані становлення і лише йде до того, щоб керуватися економічними законами та важелями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Онікієнко В.В. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи / В.В. Онікієнко, Л.Г.Ткаченко, Л.М.Ємельяненко. – К.: РВПС України НАН України, 2007. – 286 с.

2. Фатєєнко Н. В. Соціально-економічні наслідки безробіття// Формування ринкових відносин в Україні – 2007 – №7 – С. 114-117.

3. Старостенко Г. Г. Національна економіка: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / Г.Г.Старостенко,С.В.Онишко, Т.В.Поснова. – Київ: Ліра-К, 2012. – 432 с.

Олександра Бережна,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В. А. Швачко,** ст. викладач (БДПУ)

СУТНІСТЬ ТА ОЦІНКА РІВНЯ СИЛОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

На сучасному етапі економічного розвитку нашої країни забезпечення силової безпеки підприємства є необхідною умовою його стабільного функціонування та ефективного розвитку.

Вагомий внесок в розкриття питань, пов’язаних з забезпеченням належного рівня силової безпеки підприємств, зробили С. Довбня [1], С. Ілляшенко, Т. Клєбанова [2], О. Кравчук, Є. Олейников, Н. Реверчук, С. Шкарлет. Проте теоретико-методологічні засади діагностики рівня силової безпеки підприємства ще не в достатній мірі розроблені та потребують вдосконалення.

Мета дослідження виділити складові силової безпеки підприємства та сформувати систему показників оцінки її рівня.

Економічну безпеку підприємства слід розглядати як систему створення механізму мобілізації та найбільш оптимального управління корпоративними ресурсами підприємства з метою найбільш ефективного їх використання і забезпечення стійкого функціонування підприємства, його активної протидії будь-яким негативним чинникам, що впливають на його економічну безпеку.

Однією зі складових економічної безпеки є силова безпека підприємства. Силова безпека характеризує захищеність інтересів підприємства і його працівників від фізичних і моральних негативних впливів.

Ця складова економічної безпеки включає:

- забезпечення фізичної та моральної безпеки працівників та керівників підприємства;
- захист майна підприємства від негативних впливів, які можуть призвести до втрати майна або зниження його вартості;
- забезпечення силових аспектів інформаційної безпеки підприємства;
- сприяння зовнішньому середовищу бізнесу [3].

Практична реалізація перерахованих складових в процесі здійснення підприємством його господарської діяльності дасть можливість забезпечити силову безпеку підприємства.

Виходячи з сутності та складових силової економічної безпеки, розроблено систему показників для оцінки рівня силової безпеки підприємства:

1) Коефіцієнт захищеності підприємства від незаконного проникнення розраховується діленням кількості відвернутих спроб незаконного проникнення на підприємство на загальну кількість спроб незаконного проникнення на територію підприємства.

2) Коефіцієнт фізичного (морального) захисту працівників (керівників) розраховується діленням кількості відвернутих спроб заподіяти фізичну (моральну) шкоду працівникам (керівникам) на загальну кількість спроб заподіяти фізичну (моральну) шкоду працівникам (керівникам).

3) Коефіцієнт досвіду роботи персоналу, що забезпечує силову безпеку розраховується діленням кількості працівників служби, що працюють на підприємстві більше одного року на загальну кількість працівників служби силової безпеки.

4) Коефіцієнт надійності персоналу, що забезпечує силову безпеку розраховується діленням кількості працівників, звільнених за причиною спроби нанесення шкоди майну підприємства, на загальну кількість звільнених працівників.

5) Коефіцієнт фінансування силових служб розраховується діленням витрат на фінансування служби силової безпеки на загальні витрати підприємства.

Розрахунок запропонованих показників дозволить оцінити рівень захищеності підприємства від незаконного проникнення; рівень захищеності працівників та керівників підприємства від фізичних та

моральних негативних впливів; надійність персоналу, що забезпечує силову безпеку; рівень фінансування силової служби підприємства.

Отже, процес забезпечення силової складової підприємства має включати аналіз її поточного стану, оцінку ефективності заходів, що вживаються, аналіз загроз і джерел негативного впливу. Після цього повинно проводитись прогнозування можливих негативних впливів на силову складову в майбутньому і вироблятися програма рекомендованих заходів для запобігання можливих збитків економічної безпеки з її силового забезпечення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довбня С.Б. Діагностика рівня економічної безпеки підприємства / С.Б. Довбня, Н.Ю. Гічова // Фінанси України. – 2008. – 125 с.

2. Клєбанова Т.С. Моделі оцінки, аналізу та прогнозування економічної безпеки підприємств / Т.С. Клєбанова, Є.А. Сергієнко // Бізнес Інформ. – 2009. – 235 с.

3. Ващенко Н.В. Економічна безпека підприємства: Навч. посіб. / Н.В. Ващенко, Л.І. Донець – Київ: Центр навчальної літератури, 2010. – 280 с.

Олександра Бережна,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Т. П. Несторенко,** к. екон. н., доцент (БДПУ)

ДОСЛІДЖЕННЯ БЛОЧНО-МОДУЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що на сучасному етапі економічного розвитку забезпечення оптимальної структури потенціалу підприємства є необхідною умовою його стабільного функціонування та ефективного розвитку.

Питання, пов'язані з визначенням складових потенціалу підприємства та його структуризації, широко розкриваються у працях відомих дослідників, серед яких: А. Воронкова, М.Зеленська, Г.Коваленко, Є. Лапін, С.Товканець, О.Федонін та ін. Однак, незважаючи на значний науковий доробок, дослідження у цьому напрямі є необхідними та актуальними.

Мета дослідження полягає у визначенні складових блочно-модульної структуризації потенціалу підприємства та їх аналізі.

Методологічний базис дослідження становить система загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема: індукції, дедукції, аналізу й синтезу (для формування теоретико-методологічних засад роботи), системний, порівняння та групування (при дослідженні поділу складових потенціалу підприємства), узагальнення (при формулюванні висновків).

Потенціал підприємства – це сукупність ресурсів, які визначають його можливості у майбутньому. При формуванні та використанні потенціалу підприємства проводиться його поділ на компоненти, встановлюються їх функції та зв'язки, тобто здійснюється структуризація. Оптимальна структура потенціалу повинна мати мінімальну кількість компонентів, але, разом з тим, вони повинні виконувати задані функції [1, с. 77-80].

Існує два підходи до структуризації потенціалу підприємства: блочно-модульна структуризація та функціональна структуризація.

Блочно-модульна структуризація потенціалу підприємства заснована на взаємодії трьох складових, які охоплюють всі стратегічні компоненти підприємства, що дозволяють досягти поставлених цілей. Найбільш повно характеризують внутрішній стан підприємства ресурси, система управління та діяльність персоналу [2, с. 219-224].

1) До складу будь-якої системи традиційно включають наступні види ресурсів: технічні (будівлі, споруди, виробниче обладнання, інвентар, основні допоміжні матеріали і т.д.); технологічні (технології, ноу-хау, конкурентоспроможні технологічні ідеї, наукові розробки і т.д.); організаційної структури (характер і гнучкість управлінської системи, швидкість проходження управлінських рішень, функціональна збалансованість і т.д.) кадрові (кваліфікація, середній вік, рівень освіти, здатність адаптуватися в умовах зміні стратегії); фінансові (стан активів, ліквідність, борги, наявність кредитних ліній); просторові ресурси (характер виробничих приміщень і території підприємства, розташування об'єктів нерухомості, комунікацій, можливість розширення і т. д.); інформаційні ресурси (кількість і якість інформації про внутрішнє і зовнішнє середовище, каналів її поширення, можливості розширення та підвищення достовірності інформаційної бази і т. д.).

2) Другим блоком системи потенціалу підприємства є система управління. У цьому блоці формулюється місія, виробляється стратегія розвитку, визначаються цілі на найближчу перспективу, ставляться завдання. У ньому виділяють чотири підсистеми: планування, організація, стимулювання, контроль [3, с. 21-40].

3) Особлива увага приділяється діяльності персоналу, оскільки будь-яка організація – це перш за все люди. Даний блок поділяється на три складові: аналітичну (наукові дослідження та розробки, є основою для виробництва продукції); виробничу (діяльність, пов'язана із здійсненням виробничого процесу); комунікаційну (діяльність, спрямовану на взаємодію з ринком).

Структуризація потенціалу підприємства різноваріантно представлена в економічній літературі, але найпоширенішим підходом вважається блочно-модульна система, оскільки вона ґрунтується на трьох основних складових, які мають стратегічне значення і є загальними для потенціалу підприємств будь-якої галузі. Ця система найкраще показує взаємозв'язки між усіма блоками, і як наслідок взаємодії всіх складових системи, досягається ефект синергії, відкриваються нові можливості, і система потенціалу підприємства набуває нових властивостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронкова А. Є., Погорелов Ю. С. Потенціал підприємства як основа його довгострокового розвитку. Актуальні проблеми економіки. № 4 (94). – 2009. – 104 с.
2. Зеленська М. О. Підходи до формування та структуризації потенціалу підприємства. Економічний вісн. : зб. наук. праць. № 8. – 2011. – 255 с.
3. Федонін О. С., Рєпіна І. М., Олексюк О. І. Потенціал підприємства: формування та оцінка. К.: КНЕУ, 2009. – 316 с.

Кристина Бровко,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп`ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т. П. Несторенко,**
к. екон. н., доцент (БДПУ)

ДО ПИТАННЯ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У повсякденній господарській діяльності підприємств залучено безліч різноманітних ресурсів: земельні, трудові, фінансові, матеріальні, нематеріальні тощо. Процес виробничої діяльності ускладняється браком їхнього існування на підприємстві, тому забезпечення сільськогосподарського виробництва ресурсами є актуальним питанням сьогодення.

Проблеми формування та використання ресурсного потенціалу досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені, зокрема Л.Абалкін, В.Авдєєнко, В. Андрійчук, Р. Білоусов, Г.Бабков, П.Борщевський, І.Бузько, Ю. Василенко, С. Волощук, Е.Горбунов, І.Е. Фігурнов. Проте більшість теоретичних концепцій розвитку ресурсного потенціалу, його структури та властивостей, що лежать в основі його використання, є недостатньо обґрунтованими або суперечливими.

Мета дослідження полягає в оцінці використання ресурсного потенціалу як одного з основних факторів виходу сільськогосподарських підприємств з кризи, стабілізації їхньої діяльності. При дослідженні використовувались наступні методи: теоретичне узагальнення та порівняння, системний підхід, структурний аналіз ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств.

В економічному словнику С.М. Гончарова ресурси визначаються як природні, сировинні, матеріальні, трудові, фінансові цінності, які можна використати в разі потреби для створення продукції, надання послуг, одержання додаткової вартості [1, с. 230]. Під поняттям "потенціал" розуміють засоби, запаси, джерела, які є і можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певних цілей, здійснення плану, вирішення якихось завдань.

Ефективне використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств є об'єктивною необхідністю і важливою

передумовою розвитку аграрного сектору економіки. Кризова ситуація в економіці України загалом спричиняє руйнування ресурсного потенціалу. Основні принципи, які допомогли б досягнути високої віддачі ресурсів:

- принцип оптимізації структури передбачає таку кількісну та якісну співвідносність різних ресурсних складових, які, виконуючи властиву кожній з них функцію, проявляли б якомога ефективніше їх "внутрішній резерв". Для обробітку певної кількості сільськогосподарських угідь необхідна визначена кількість матеріально-технічних і трудових ресурсів.

- другий принцип реалізується у таких основних напрямах. По-перше, вдосконалення складових ресурсного потенціалу, тобто оновлення машинно-тракторного парку, підвищення кваліфікації кадрів, відтворення та покращення якості ґрунтів тощо. По-друге, вдосконалення технології. Застосування прогресивних технологій забезпечує ресурсозберігаючий ефект,отримання високих врожаїв та високопродуктивного поголів'я;

- суть третього принципу полягає в цільовому використанні ресурсів. Дотримання принципу цілеспрямованості використання ресурсів забезпечить зростання продуктивності праці, фондовіддачі та урожайності;

- принцип економності є однією з головних умов ефективного виробництва в усіх галузях національної економіки [2].

Як випливає із досвіду розвинених держав, ефективне використання ресурсного потенціалу досягається ще за допомогою повної і збалансованої структурної перебудови галузей економіки, а в межах підприємств – на основі чіткої і регламентованої взаємодії всіх підрозділів.

Важливою проблемою на сучасному етапі розвитку економіки є правильний вибір напрямів щодо ефективного використання виробничих ресурсів сільського господарства, а також формування ресурсного потенціалу, який необхідний для виробництва сільськогосподарської продукції.

Прибутковість сільськогосподарських підприємств залежить не лише від наявності матеріальних і нематеріальних ресурсів, а також від того, наскільки вміло і правильно підібрані кадри. Адже від високої кваліфікації персоналу залежить ефективне використання ресурсів. Також важливу роль під час ресурсного забезпечення підприємств відіграє механізм державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарова С.М. Тлумачний словник економіста / за ред. проф. / С.М. Гончарова – Рівне : Вид-во НУВГП, 2008. – 264 с.

2. Коваль О. М. Оптимізація ефективності використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств України [Електронний ресурс] / О. М. Коваль. – Режим доступу : http/www.nbuv/portal/chem_ biol/nvnau/2010_154_1/1Окom.pdf

Марина Буркова,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Ладунка,** к. екон. н. доц. (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Формування трудового потенціалу і перспективи його використання є визначальними для майбутнього України та створення умов переходу до інноваційної моделі розвитку. В той же час, рівень і якість трудового потенціалу виступають фундаментом життєзабезпеченості та стабільності у суспільстві, відіграють провідну роль у забезпеченні конкурентоспроможності економіки України.

Трудовий потенціал являє собою сукупну здатність фізичних та духовних властивостей окремого працівника досягати у заданих умовах певних результатів діяльності, з одного боку, та здатність вдосконалюватись у процесі труда, вирішувати нові завдання, що виникають в результаті змін у трудовому процесі, – з іншого.

Основними задачами управління трудовим потенціалом на підприємстві мають бути: виявлення найбільш істотних структурних зрушень в професійному складі та кваліфікаційному рівні робітників, що викликані зміною технологій та постійним оновленням асортименту товарів та послуг; визначення проектної величини трудового потенціалу колективу та складу вивільнених робітників в результаті зміни структури надання послуг, впровадження комплексної комп'ютеризації та автоматизації процесів; оптимізація та виявлення додаткових потреб підприємства в кваліфікованій робочій силі за групами провідних професій; розстановка відібраних кадрів за робочими місцями у відповідності з трудовим потенціалом робітника; організація та розвиток системи, що сприяє підвищенню мобільності робочої сили та росту трудового потенціалу колективу; створення умов, що сприятимуть більш повному та продуктивному використанню потенційних можливостей кожного члена колективу; визначення найбільш раціональних джерел забезпечення додаткових потреб в робочих кадрах та їх підготовка в різних ланках системи навчання підприємства та професійно-технічної освіти.

В умовах перехідної економіки напрямами покращення ефективного використання трудового потенціалу в Україні можуть бути [1,2,3]:

1) активна політика держави: напрями політики включають соціальну підтримку, розвиток гнучкого ринку праці, його правове забезпечення, працевлаштування, підготовку і перепідготовку кадрів;

2) збільшення кількості, поліпшення якості робочих місць (створення нових та реконструкції вже існуючих робочих місць, зменшення робочих місць з шкідливими умовами праці, захист середовища);

3) запозичення досвіду зарубіжних країн щодо укладення колективних договорів на вищому національному рівні між асоціацією підприємців і керівництвом профспілок; на рівні корпорацій і окремих підприємств;

4) розробка проекту для застосування на практиці загальнодоступних банків даних, що мають надавати кожному, хто шукає роботу, повної інформації про вакантні місця по професіях, галузях і регіонах країни;

5) покращення якості освіти; запровадження курсів, систем підвищення освітнього рівня безробітних, перепідготовка за професіями, що мають попит на ринку праці; організація семінарів для молодих спеціалістів, які допоможуть їм оволодіти вміннями самопрезентації, проаналізувати власні очікування, співвіднести їх з потребами ринку праці, знайти на ньому своє місце;

6) управління ефективним використанням трудового потенціалу, постійне забезпечення покращення його якості (за рахунок оцінки головних показників стану трудового потенціалу); забезпечення відповідності трудового потенціалу вимогам міжнародного рівня; підтримка висококваліфікованих спеціалістів.

Таким чином, в умовах економічної нестабільності актуальним є перехід до прогресивних методів підготовки, підтримки і розвитку, раціонального використання, виявлення резервів трудових ресурсів, збільшення зайнятості, удосконалення управління трудовими ресурсами, розвиток ринку праці, забезпечення збалансованості кількості робочих місць, трудових ресурсів і капіталовкладень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронин А. Эффективность производства и распределение экономии общественного труда между субъектами рынка / А. Воронин, А. Пастух // Экономика Украины. – 2009. – №3. – С. 27 – 37.

2. Замора О.І. Основні тенденції формування і використання трудових ресурсів / О.І. Замора // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №4. – С. 85-91.

3. Приймак В. І. Трудовий потенціал і механізми його реалізації в регіоні : монографія / В. І. Приймак. – Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2002. – 383 с.

Михайло Висоцький,
студент 4 курсу факультету
фізико-математичної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т. П. Несторенко,** к. екон. н., доцент (БДПУ)

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розвиток кадрового потенціалу підприємств в Україні за умов її поступової інтеграції до світового співтовариства та подальша тенденція до зближення соціально-економічних систем різних країн не лише дають змогу підприємству поліпшити конкурентоспроможні позиції на вітчизняному і світовому ринках товарів та послуг, але є також невід'ємною умовою його існування.

Питанням формування кадрового потенціалу багато уваги

приділяється у наукових працях багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених та науковців, зокрема В.І.Довбенко, В.М. Мельник, Г. Мартин, С.Хетрик та ін.

Головна мета дослідження полягає у визначенні ролі та місця кадрового потенціалу підприємства у формуванні стратегії його розвитку.

Кадровий потенціал – це трудові можливості підприємства, здатність персоналу до генерування ідей, створення нової продукції, його освітній, кваліфікаційний рівень, психофізіологічні характеристики і мотиваційний потенціал.

В загальному плані сутність кадрового потенціалу відображає якісну і кількісну характеристики трудового потенціалу постійних, перш за все кваліфікованих працівників підприємства, тобто акціонерного товариства. Кадровий потенціал може розглядатися і у вужчому сенсі як тимчасові вільні або резервні трудові місця, які потенційно можуть бути зайняті фахівцями в результаті їх розвитку і навчання. Управління кадровим потенціалом повинне сприяти впорядкуванню, збереженню якісної специфіки, вдосконаленню і розвитку персоналу [1].

Сьогодні одним з ключових чинників підвищення ефективності діяльності промислового підприємства є відношення до кадрів підприємства. Щоб мати висококваліфікованих фахівців, складових ядра промислового підприємства, створити у них стимул до ефективної роботи, керівники вимушені використовувати систему управління кадровим потенціалом. Нові умови господарювання на підприємствах висувають нові вимоги до формування й використання їхнього кадрового потенціалу.

Головна мета формування кадрового потенціалу підприємства – забезпечити підприємство необхідними трудовими ресурсами, здатними вирішити завдання та досягти підприємством поточних і стратегічних цілей.

Групу загальних (базисних) принципів формування кадрового потенціалу складають принципи: системності, рівних можливостей, поваги до людини, командної єдності, правового та соціального захисту. Принцип системності формування кадрового потенціалу базується на сприйнятті кадрового потенціалу як цілісної, взаємозалежної динамічної системи, яка охоплює всі категорії працівників спрямована на формування й ефективне використання людського капіталу підприємства. Принцип рівних можливостей відображає об'єктивні тенденції, які відбуваються в соціально-політичному та економічному житті держави [2]. Принцип поваги до людини визначає спосіб мислення керівництва, при якому потреби та інтереси співробітників є першочерговими серед пріоритетів організації. Принцип правової та соціальної захищеності полягає у чіткому дотриманні законів, правових актів, норм адміністративного, цивільного, трудового та господарського права.

Отже розглянувши певні принципи та напрями формування кадрового потенціалу підприємства можна зробити висновок, що високий інтелектуальний рівень підприємства в будь-якій сфері приваблює висококваліфікований персонал, що надає можливість для створення унікального поєднання професійних здібностей, що в свою чергу безпосередньо забезпечує кадровий потенціал підприємства з високою конкурентоздатністю.

ЛІТЕРАТУРА

1. Одегов Ю.Г. Аудит и контролинг персонала: учеб. пособие / Ю.Г. Одегов, Т.В. Никонова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: изд-во "Экзамен", 2004. – 244 с.

2. Мартин Г. Стратегический подход к управлению человеческими ресурсами / Г. Мартин, С. Хетрик; пер. с англ. Е.И. Титова; науч. ред. М.А. Беликова. – М.: ООО "Группа ИДТ", 2008. – 336 с.

Олександр Ільїн,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Ладунка,** к. екон. н. доц. (БДПУ)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Необхідні умови для прискореної і стійкої інноваційно-технологічної еволюції в розвинених країнах визначаються наявністю і активним використанням сукупності факторів, що забезпечують як формування, так і ефективну реалізацію потенціалу нових наукових ідей і винаходів в інтересах забезпечення економічного зростання та підвищення якості життя. У число факторів, що утворюють потенціал технологічного розвитку української економіки, входять:

- потенціал сфери наукових досліджень і розробок, включаючи фундаментальні дослідження;
- регулярно оновлений потенціал вищої та середньої освіти та прогнозні оцінки розвитку великих ринків нових технологій;
- гнучкі адаптивні організаційні форми та економічні механізми сприяння інноваціям, розроблення і освоєння нових технологій;
- стимули, що сприяють економічному зростанню на основі використання інновацій та нових технологій.

Успіхи прискореного науково – технологічного розвитку можуть бути засновані на оптимальному співвідношенні балансу між конкуренцією і співпрацею у сфері науки і технологій при активній державній підтримці. Саме перехід до дієвої державної політики інноваційного розвитку України є одним із першочергових завдань державного управління [1, с. 85].

Необхідно координувати фундаментальні та пошукові дослідження, що означає своєчасну і повноцінну організацію наукового пошуку, враховуючи інтереси вчених. Необхідно також залучати молоде покоління в науку, поєднуючи ці заходи з підтримкою вчених старшого покоління [2, с.7].

Однак перешкоди інноваційному розвитку економіки мають системний характер, а проблема ефективного використання науково-технологічного потенціалу має стратегічні масштаби. Тому результати навіть негайних дій можуть проявитися за межами середньострокової перспективи [3, с.32].

Отже, для забезпечення ефективного інноваційного розвитку

економіки доцільно створити фонд сприяння формуванню малих підприємств у науково-інноваційній сфері, запровадити мінімальні орендні ставки для малих інноваційних форм, встановити квоти для малих інноваційних підприємств при формуванні держзамовлень на інноваційну продукцію, створити керовану інноваційну модель розвитку країни шляхом затвердження національних пріоритетів, на основі яких запровадити стратегічні програми розвитку [3, с. 85].

Отже, проблема освоєння інновацій полягає зовсім не в їх несприйнятливості економікою, а в низькій конкурентоспроможності вітчизняних розробок. Для підвищення їх конкурентоспроможності необхідно докорінно перетворити всю вітчизняну інноваційну сферу на основі регулярного проведення інноваційно-технологічних прогнозів, використання нових механізмів управління, зрозумілих і прийнятих демократичним науковим співтовариством, а також сполучення раціональної комерціалізації з ефективною державною підтримкою освоєння передових технологій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпрозванних О.О. Аналіз чинників, які перешкоджають розвитку інноваційної сфери української економіки//Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії й практики, 2012, №1(17). – с. 126-134.

2. Комков Н.І. Організація і управління розвитком малих підприємств. М.: МАКС-Пресс, 2007.

3. Стреліна О.М. Інноваційний розвиток економіки України: проблеми та перспективи//Вісник Дніпровського державного аграрного університету, 2013, №7. – с. 82-90.

Ганна Кокошко,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Ладунка**, к. екон. н., доцент (БДПУ)

СУТНІСТЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Успіх роботи підприємства залежить від конкретних людей, їх знань, компетентності, кваліфікації, дисципліни, мотивацій, здатності вирішувати проблеми, сприйнятливості до навчання. Тому для того, щоб підприємство функціонувало ефективно, необхідно правильно організувати працівників, при цьому постійно контролюючи їх діяльність, використовуючи різні ефективні методи управління персоналом, засновані на наукових законах. Побудови ефективної системи управління персоналом – найважливіший інструмент розвитку сучасного підприємства [1].

Питання забезпечення розвитку працівників піднімалося ще у роботах Г. Десслера, М. Армстронга, П. Шейла, А. Томпсона та Дж. Стрікленда. Нині воно знайшло своє відображення у працях А. Кібанова, Г. Лича, В. Співака, В. Верхоглядової, Ю. Лисенка,

Г. Кіндрацької, С. Шекшня та інших вчених.

Метою роботи є визначення сутності розвитку персоналу, обґрунтування його значення як одного із провідних напрямів стратегії управління персоналом.

Теоретичну та методологічну основу дослідження становили праці вітчизняних та зарубіжних вчених з проблем стратегічного менеджменту персоналу, ключові положення національних шкіл ринкової трансформації щодо ролі та місця стратегічного менеджменту персоналу у розвитку організацій, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність. Також нами були використанні такі методи як аналіз та опис.

Управління персоналом являє собою процес планування, наймання, оцінювання, розвитку та мотивації персоналу, спрямований на ефективне його використання та досягнення цілей підприємства та працівників [2].

Управління персоналом включає такі функції: планування (постановка цілей, розробка правил і послідовності дії, розробка планів і прогнозування деяких можливостей у майбутньому); організація (постановка завдань перед кожним підлеглим, поділ на відділи, делегування частини повноважень підлеглим, розробка каналів управління і передачі інформації, координація роботи підлеглих); керівництво (вирішення питань про визначення стандарту для необхідних кандидатів, підбір, вибір працівників, встановлення вимог до виконуваної роботи, оцінка виконання робіт, консультування працівників, навчання і розвиток кар'єри працівників); контроль (встановлення відхлинь від вимог за кількістю і якістю роботи, рівня продуктивності, перевірка відповідності виконуваних робіт встановленим стандартам, нормам); регулювання (коригування робіт, встановлених вимог у разі необхідності) [3].

В сучасних умовах системи управління персоналом вирішуються такі основні питання: формування персоналу; оцінка працівників; планування ділової кар'єри, професійно-кваліфікаційного і посадового зростання працівників; підготовка персоналу, підвищення кваліфікації і перепідготовка персоналу; розробка ефективних систем трудової мотивації.

Найважливішими особливостями сучасного процесу вдосконалення управління персоналом є: розширення повноважень виконавців на місцях і зміна форми контролю; спільне прийняття господарських рішень і створення атмосфери довіри на підприємстві; розвиток механізмів планування кар'єри для ключових працівників; комплексне бачення проблем і цілісний підхід до людських ресурсів у взаємозв'язку зі стратегічними установками підприємства; створення корпоративної культури інноваційного типу. Отже, управління персоналом ефективне настільки, наскільки успішно співробітники організації використовують свій потенціал для реалізації поставлених перед нею цілей і наскільки ці цілі є досягнутими.

Варто зазначити, що, незважаючи на актуальність зазначеної проблеми, розвиток персоналу виступає галуззю, яка досі ще недостатньо висвітлена в наукових дослідженнях, також недостатньо уваги їй приділяється й у практиці управління персоналом вітчизняних підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чиркевич К. О. Удосконалення системи управління персоналом в умовах розвитку підприємства:20.11.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://int-konf.org/konf112013/608-chirkevich-k-o-udoskonalennya-sistemi-upravlnnya-personalom-v-umovah-rozvitku-pdpriyemstva.html

2.Балабанова Л. В. Управління персоналом: Підручник / Балабанова Л. В., Сардак О. В. – К, : Центр учбової літератури, 2011. – 468с.

3.Виноградський М. Д. Управління персоналом. 2-ге видання : Навч. посіб / Виноградський М. Д, Виноградська А. М., Шканова О. М. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 502с. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://subject.com.ua/pdf/344.pdf

Ольга Маєвська,
студентка 2-го курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник: **Т.Ф.Сидорченко**, кан. екон. н., доцент (БДПУ)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. Фондовий ринок є невід'ємною частиною економічної діяльності будь-якої країни. На сьогодні ринок цінних паперів в Україні розвивається з кожним днем і розширює сферу своїх інвестиційних можливостей. Оздоровлення економіки України значною мірою залежить від налагодженого функціонування фондового ринку.

Мета дослідження. Дослідження та обробка матеріалу для вивчення проблеми особливостей становлення та тенденцій розвитку ринку цінних паперів в Україні.

Об'єкт дослідження. Ринок цінних паперів.

Методи дослідження. При виконанні цієї роботи були використані методи синтезу, аналізу, порівняння та опису.

Ступінь дослідження. Сучасні тенденції розвитку світової фінансової системи мають суперечливі та неоднозначні наслідки для національних економік, і перед Україною стоїть актуальне питання зміцнення державності та фінансової безпеки країни. Одним із найважливіших сегментів національної системи ринкового господарювання є ринок цінних паперів. Він дає змогу державі та юридичним особам розширити коло джерел інвестування, не обмежуючись самофінансуванням та банківськими кредитами. [1]

Фондовий ринок – частина ринку капіталу, на якому здійснюється емісія, купівля та продаж різних видів цінних паперів. Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах. Станом на 31.03.2017 капіталізація лістингових компаній фондового ринку України склала 11,86 млрд грн. Зазначимо, що за результатами торгів на організованому ринку обсяг біржових контрактів з цінними паперами протягом січня-березня 2017 року

становив 58,71 млрд. грн. Тобто протягом січня-березня 2017 року порівняно з даними аналогічного періоду 2016 року (47,79 млрд. грн.) обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторських торгах збільшився на 22,85%. За результатами торгів у 2016 році на організованому ринку обсяг біржових контрактів з цінними паперами становив 47,79 млрд. грн., що порівняно з даними 2015 року (56,01 млрд.грн) зменшився на 17,21%. Про це свідчить показник капіталізації лістингових компаній (станом на 31 грудня 2016 року). [2]

Варто розглянути конкретні проблеми, які стоять на заваді подальшого розвитку фондового ринку України. З огляду сучасного стану фондового ринку, зусилля держави мають бути спрямовані на вирішення основної проблеми розвитку цінних паперів – недостатньої капіталізації та ліквідності.

Щоб зробити потужний ривок у подальшому розвитку ринку цінних паперів потрібно зосередити увагу на наступних напрямах розвитку:

1) поліпшити бізнес середовище та зменшити податковий тиск на підприємства;

2) формування інформаційної відкритості та прозорості ринку цінних паперів;

3) запровадити заходи з підвищення ліквідності;

4) сприяння залученню до ринку різних типів потенційних та діючих, приватних та інституціональних інвесторів;

5) удосконалення та консолідація системи державного регулювання. [1]

Висновки. Проаналізувавши стан фондового ринку України, можна дійти до висновку, що він має дуже потужний потенціал, але на даному етапі не може бути повністю реалізований через вплив багатьох негативних економіко-політичних факторів.

ЛІТЕРАТУРА

1.Недавня А. В. Ринок цінних паперів України : особливості розвитку та функціонування / А. В. Недавня // Управління розвитком. – 2013 – № 19 С. 81-83.

2 Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.nssmc.gov.ua.

Вікторія Мяло,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **О. В. Задворна**, ст. викл. (БДПУ)

ПРИЧИНИ І МОЖЛИВОСТІ ПОДОЛАННЯ БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Актуальність. На жаль, у наш час безробіття становить загрозу стабільному національному розвиткові та національній безпеці, а оскільки економіка України переживає не найкращі часи, то вивчення цього питання на сьогодні є дуже актуальним.

Мета дослідження. Дослідити стан безробіття в Україні, аналіз його основних проблем, а також визначення напрямків подолання. Виклад основного матеріалу.

Сутність дослідження. Безробіття – це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. Тобто у реальному житті безробіття виступає як перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї [1]. Безробіття не може бути доцільним ні в економічному, ні в соціальному плані, оскільки його зростання створює цілий комплекс проблем: скорочується купівельна спроможність населення, бюджет втрачає платників податків, підприємство – персонал. Зростають ризик соціального напруження, додаткові витрати на підтримку безробітних. Створення в Україні цивілізованого ринку праці, який би дозволяв громадянину оперативно знайти необхідну роботу з умовами праці, що відповідають вимогам безпеки й гігієни, з гідною заробітною платою, а роботодавцю – працівників необхідної кваліфікації, можливе тільки за наявності ефективної системи працевлаштування [2]. Зростання безробіття значною мірою відображає втрату виробничих потужностей через військовий конфлікт на Донбасі. В Україні (без урахування тимчасово окупованих територій Автономної Республіки Крим р. і Севастополя) в лютому 2016 р. рівень безробіття склав 2%, як і місяцем раніше. Було зареєстровано 523,4 тис. безробітних (проти 524,4 тис. місяцем раніше), з них 421,6 тис. осіб отримують допомогу по безробіттю. Серед міського населення зареєстровано 304,3 тис. безробітних, серед сільського – 218,8 тис. При цьому середній розмір допомоги на одного безробітного в лютому 2016 р. склав 1 тис. 206 грн., що на 46 грн. менше, ніж у січні [3]. Аналіз літературних джерел [1; 2] дозволяє виділити такі основні причини безробіття в Україні: – нестабільність в країні спричинена військовими діями на Донбасі; – пошук працівниками нових робочих місць, де вища заробітна плата, змістовніша робота; – зниження попиту на ряд професій; – нерозвиненість приватного сектора і наявність тіньової економіки, які в разі зняття адміністративних обмежень зможуть залучити значну частину непрацюючих; – традиційно низький рівень зарплати і слабкість профспілок, які не можуть домогтися підвищення загального рівня зарплати; – незбалансованість попиту та пропозиції робочої сили. Таким чином, проаналізувавши причини, які впливають на рівень безробіття в Україні, можна запропонувати наступні шляхи, щодо його зменшення: – врегулювання конфлікту на сході, стабілізація економіки; – відновлення роботи підприємств, які були зруйнуванні внаслідок воєнних дій; – стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; – дослідження ринку праці щодо актуальності різних спеціальностей; – забезпечення спеціальними службами зайнятості перенавчання або підвищення кваліфікації кадрів, відповідно до потреб галузей, що розвиваються; – зниження податків для підприємств, за умови збереження робочих місць; – створення центрів навчання молодих людей тим професіям, шанси на зайнятість у який найбільш високі;

– проведення спеціальних ярмарків-праці для навчальних закладів, з метою працевлаштування випускників.

Висновок. Отже, впроваджуючи запропоновані вище заходи, найголовніший з яких є стабілізація економіки, ми можемо досягнути зменшення рівня безробіття, збільшення кількості працевлаштованого населення і, як наслідок, – загального покращення економічної і соціальної ситуації у країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лопатіна К. А. Стан та напрями ліквідації проблеми безробіття в Україні /К. А. Лопатіна // Управління розвитком. – 2011. – № 16(113). – С. 85-86. 48

2 . Гальків Л.І. Втрати людського капіталу: чинник безробіття/ І.Л. Гальків // Економіка і регіони. – 2009. – С.110-113.

3. Основні показники ринку праці 2015рік – статистична інформація – Ринок праці – [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua

Вікторія Мяло,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **О. В. Задворна,** ст. викл. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ТРУДОВИМ ПОТЕНЦІАЛОМ НА ПРОМИСЛОВОМУ ПІДПРИЄМТСВІ

Важливою особливістю промислового підприємства є наявність у нього трудового потенціалу, який певною мірою визначає ефективність досягнення цілей діяльності та функціонування господарюючого суб'єкта. Визначення рівня розвитку трудового потенціалу промислового підприємства потребує вдосконаленої методики, яка враховує не тільки особливі трудові якості персоналу, але й умови їхньої реалізації.

Мета дослідження є обґрунтування системи управління трудовим потенціалом і виявлення способів можливого застосування його на українських підприємствах з метою підвищення ефективності їхньої діяльності.

Проблеми, що стосуються розвитку трудового потенціалу, розглянуто в працях вітчизняних вчених, таких як: С.Ф. Покропивний, Т.О. Примак, П.С. Шваб, Д.П. Богиня, О.А.

Фінансово – економічна криза негативно вплинула на машинобудівне виробництво. Зменшення замовлень виготовленої продукції, проблеми із збутом, подорожчання енергоресурсів та комплектуючих, зношення основних засобів більш ніж на 60% негативно вплинули на відносини між керівниками і підлеглими та управління персоналом загалом. Розмаїття існуючих підходів до визначення сутності категорії «трудовий потенціал» вимагає уточнення його категоріального апарату, а 69 саме визначення та класифікації за основними ознаками: рівень управління, часові критерії, етапи функціонування, форми отримання, групи персоналу, основні компоненти, чинники впливу, умови формування та реалізації, теоретичні підходи до визначення, форми

існування. Трудовий потенціал підприємства є накопиченим результатом об'єднання трудових потенціалів працівників, які мають кількісні та якісні ознаки, з певними можливостями та станом внутрішнього середовища підприємства, що створює умови реалізації та розвитку трудових характеристик найманої праці, спрямованої на забезпечення запланованого результату діяльності. Реалізація трудового потенціалу підприємства визначає результативність його діяльності, а отже його подальший розвиток [1]. Поліпшення умов праці безпосередньо впливає на ефективність формування, використання та розвитку трудового потенціалу працівника, отже на основні виробничо-господарські показники роботи підприємства, на продуктивність праці. Розвиток персоналу на машинобудівному підприємстві можливий при постійному процесі навчання, адже від навчання персоналу на підприємстві залежить щонайменше якість виготовленої продукції [2]. Забезпечити тісний взаємозв'язок великої кількості людей у процесі розв'язання найскладніших технічних і виробничих проблем неможливо без глибокої зацікавленості кожного в кінцевому результаті і свідомому ставленні до праці [3]. Саме трудовий потенціал працівників, та їх бажання внести у розвиток галузі, а не підприємства, обладнання і виробничі 70 витрати є наріжним каменем конкурентоспроможності, економічного зростання та ефективності.

Таким чином, можливо сказати що, система управління трудовим потенціалом підприємства є цілеспрямованою системою, взаємозв'язок складових (елементів) якої визначено загальною метою функціонування. До основних складових системи управління трудовим потенціалом підприємства, крім входу та виходу,належать цілі та завдання управління; функції та інструменти управління; методи та принципи управління; ресурсне забезпечення, а також процес управління з технологічним забезпеченням та організаційний механізм функціонування системи [4].

ЛІТЕРАТУРА

1. Новікова М. М. Системне управління трудовим потенціалом підприємства : монографія/ М.М.Новікова. –Харків : Вид. ХНЕУ, 2008.– 240с.

2. Управління трудовим потенціалом / В.С.Пономаренко, В.М.Гриньова, М.М.Са-лун, М.М.Новикова, А.Г.Гольдфарб, І.А.Грузина, О.М.Красноносова, С.М.Самойленко, С.І.Струк.– Харків: ХНЕУ, 2006. – 348 с.

3. Управління розвитком трудового потенціалу : монографія /[В.М.Гриньова, М. М. Новікова, М. С. Бриль та ін.]. –Харків : Вид. ХНЕУ, 2009. –264 с.

Опара Вікторія,
студентка ІІ курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Наук. керівник: **Л.П. Ярошенко**,
майстер виробничого навчання (БЕГК БДПУ)

МАРКЕТИНГОВЕ ПЛАНУВАННЯ КЕЙТЕРИНГУ

Актуальність теми полягає в тому, що грамотне обґрунтоване маркетингове рішення кейтерингових послуг та сформована маркетингова стратегія допоможе закладам ресторанного господарства успішно використовувати кейтеринг не тільки для розширення ресторанних послуг, а й надати закладу конкурентоспроможності, прибутковості, підвищити імідж, забезпечити широкий спектр послуг ресторану і зарекомендувати його, як сучасний багатопрофільний заклад.

Ступень досліджуваності проблеми. Питання маркетингового планування кейтерингу та проведення маркетингових досліджень розглядаються в працях визнаних українських та зарубіжних авторів: Красовської О.Ю., Мазаракі А.А., Малюк Л.П., Пересічного М.І., Полторак В.А., П'ятницької Н.О., Франсіна Халворсена.

Мета дослідження: розкрити значимість маркетингового планування кейтерингу, описати його роль в просуненні та популяризації кейтерингу на ринку ресторанних послуг.

Сутність дослідження. Кейтеринг, або виїзне ресторанне обслуговування, є одним із найбільш динамічних секторів ресторанного бізнесу в Україні, це прибутковий і сучасний вид ресторанних послуг, який потребує маркетингових досліджень, аналізу та маркетингових планувань. Термін "кейтеринг" (catering) у перекладі з англійської означає громадське харчування. Cater – що буквально значить "обслуговування клієнта", "поставка провізії". Кейтеринг, як самостійний вид бізнесу, згідно з класифікацією Джона С. Бейкера з Індійського університету штату Пенсільванія, має сім основних видів: кейтеринг в приміщенні; кейтеринг поза приміщенням; кейтеринг індивідуальний; кейтеринг роз'їзний; кейтеринг роздрібний; VIP-кейтерінг; кейтеринг напоїв і коктейлів (виїзний бар).

В маркетинговий план для кейтерингу доцільно включати такі позиції: аналіз конкуренції; визначення ключових ринків; встановлення цілей; розробка плану дій і визначення завдань для кожного співробітника; оцінка результатів.

Аналіз конкуренції потрібний для того, щоб визначити сильні та слабкі сторони свого підприємства в порівнянні з конкурентами. Після аналізу сильних сторін свого визначення і коригування можливих недоліків можна переходити до визначення ключових ринків. Для кейтерингу найбільш важливе значення мають три ринкові сегменти: місцеві корпоративні клієнти, громадські організації та індивідуальні клієнти. Для встановлення цілей важливо сконцентрувати увагу на періодах низького і середнього рівнів попиту.

Після встановлення мети логічно перейти до розробки плану дій по її досягненню. Оцінка результатів дій з продажу і просуненню послуг кейтерингу допомагає виявити дійсно успішні стратегії, а також виявити напрями, які вимагають внесення коректівів. Моніторинг планів дій повинен проводитися кожного місяця або щокварталу. Ефективним способом моніторингу запланованих заходів і отримання результатів є календар подій, в якому місяць за місяцем відображаються дії з продажу, реклами і зв'язки з громадськістю, що дає можливість службі маркетингу точно визначити пору року найбільш ефективної роботи з кожним з ключових ринків. Як результат менеджер з продажу отримує можливість раціонально розподілити завантаження серед персоналу і підготуватись до спеціалізованих заходів. Періодичні наради співробітників, зайнятих продажем послуг кейтерингу, дозволяють забезпечити узгодженість цілей і результатів для кожного встановленого сегменту ринку.

Висновок. Кейтеринг – це затребувана, зручна ресторанна послуга. В роботі проаналізовано поняття «кейтерингу», визначено його види, розглянуті складові маркетингового плану та встановлені ефективні шляхи його розробки. Таким чином, маркетингове планування має вагомий вплив на роботу сервісного підприємства, як найбільш дієвий спосіб досягнення ефективної діяльності та стабільного зростання прибутку закладу щоб зайняти гідне місце у вітчизняній сфері економічних відносин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Апопій В.В. Організація і технологія надання послуг: навч. посіб. / В.В. Апопій, І.І. Олексин, Н.О. Шутовська, Т.В. Футало – К.: Видавничий центр «Академія», 2006. – 311 с

2. Полторак В.А. Маркетингові дослідження: навч. посібн. / В.А. Полторак, І.В. Тараненко, О.Ю. Красовська. – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 342 с.

Тетяна Пашко,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Т. П. Несторенко,** к.екон.н., доцент (БДПУ)

ДО ПИТАННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, кожне підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність безперебійно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. Аналіз фінансового стану та фінансових результатів підприємства є актуальною темою в наш час, оскільки середовище, в якому функціонують вітчизняні підприємства характеризуються безперервними нововведеннями в податковому законодавстві, змінами процентних ставок та валютних

курсів, різкими коливаннями цін на ресурси та відповідно високим темпом інфляції, технологічними змінами та постійним вдосконаленням методів технічної обробки економічної інформації та жорсткою конкурентною боротьбою.

Проблемам аналізу та поліпшення фінансового стану присвячено ряд робіт вітчизняних та закордонних вчених, серед яких можна виділити праці Бланка І.О., Олексюка О.С., Ковальова В.В., Стоянової Є.С., Шеремета А.Д., Крейніної М., Альтмана Е., Мниха Є.В., Білухи М.Т., Хелферта Е., Рішара Ж. Ватерсона К., Нападовської Л.В., Велша Г.А., Голова С.Ф., Єфіменка В.І., Костюченка В.М., Сопка В.В., Нечитайла А.І., Соколова Я.В., Ковалева В.В., Кужельного М.В., Пушкаря М.С., Чумаченка М.Г., Хелферта Е, Шорта Д.Г., та ін.

Метою дослідження є висвітлення теоретичних аспектів оцінки фінансового стану підприємства, аналіз проблемних аспектів фінансової діяльності, а також визначення шляхів його поліпшення.

Фінансові результати характеризують майже всі аспекти діяльності підприємства: продуктивність праці, ступінь використання основних засобів, трудових, матеріальних і грошових ресурсів, собівартість реалізованої продукції, її якість, обсяг та ціни реалізації продукції, тощо. Фінансовий результат – це та сума прибутку або збитку, яка була отримана в звітному періоді від реалізації продукції, надання послуг і виконання робіт, а також інших господарських операцій [1]. Інформаційною базою для оцінювання фінансових результатів підприємства є дані [2]:

1) Балансу (форма №1);

2) Звіту про фінансові результати (форма №2);

3) Звіту про рух грошових коштів (форма №3);

4) Звіту про власний капітал (форма №4);

5) Дані статистичної та оперативної звітності.

Облік фінансових результатів має бути організований на підприємстві з врахуванням специфіки його діяльності, тобто видів операційної діяльності, іншої діяльності і змісту Звіту про фінансові результати. Фінансові результати, в наш час, не завжди можуть повністю охарактеризувати все різноманіття ситуацій, пов'язаних з господарською діяльністю підприємства. Існує безліч проблем, серед яких головними є: неузгодженість класифікації видів діяльності та субрахунків бухгалтерського обліку; відсутність в інструктивних матеріалах з бухгалтерського обліку порядку віднесення податку на прибуток (субрахунок 981) на фінансові результати – на конкретні субрахунки рахунку 79 [3, с. 245]. Багато підприємств не створюють резерв сумнівних боргів за дебіторською заборгованістю, що теж створює проблеми при формуванні фінансових результатів. Недоліком формування фінансового результату в діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку [2] є те, що в ньому на субрахунках 791 «Результат операційної діяльності» та 792 «Результат фінансових операцій» фактично об'єднані по два види діяльності підприємства, а саме: на субрахунку 791 – основна та інша операційна діяльність, а на субрахунку 792 – фінансова та інвестиційна діяльність.

Отже, фінансові результати характеризують ефективність діяльності

господарюючих суб'єктів, адже вони дають змогу оцінити стан підприємства, порівняти їх з нормативними та проаналізувати в часі. Для поліпшення оцінки фінансового стану підприємства, незалежно від виду його господарської діяльності необхідно затвердити єдині класифікаційні ознаки і розмежувати їх за видами діяльності. Підприємствам бажано створювати резерв сумнівних боргів, як необхідної умови точного розрахунку фінансового результату діяльності підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1.Дейнека О.В. Сутність поняття «фінансовий результат» та особливості його формування / Дейнека О.В., Остапенко О.А. // Молодіжн. наук. вісн. УАБС НБУ. Економічні науки, 2013. – №4

2. Национальные стандарты бухгалтерского учета. Положение (стандарт) бухгалтерского учета 3 «Отчет о финансовых результатах». Утв. приказом Мин-ва финансов Украины от 31.03.99 № 87 / Баланс. Всеукраинский бухгалтерский еженедельник. № 38 (267), 20 сентября 1999 г. С.1-13.

3. Шумляєв Б.О. Бухгалтерський облік: [навч. посіб.] / [Б.О.Шумляєв, І.В. Татаренко, Є.І. Рябий]. – Д., 2012. – 342 с.

Євген Перепадя,
студент 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **О. В. Задворна,** ст. викл., (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Сьогодні, в результаті широкої економічної глобалізації та у зв'язку з невпинним ростом конкуренції на ринку, найголовнішим для підприємства є його стратегічні цілі і планування. Саме стратегічне планування персоналу є основним ядром управління. Вивчення, дослідження і прийняття якого забезпечує підґрунтя для всіх управлінських рішень та сталого довгострокового функціонування підприємства.

Найбільш відчутний вклад внесли, у дану тему, такі вчені, як Ф. Котлер, Ю. Калінченко, О. Кравченко, В. Пономаренко, М. Мескон, Ю.Коваленко, В. Жаворонкова, А. Гапоненко, О. Дацій, Н. Андреюк, О. Алимов, І. Ігнатієва та інші.

Метою даної роботи є визначення найголовніших стратегічного управління персоналом, його ефективного функціонування та систематизації виробництва.

Однією з найбільш важливих завдань у сучасному світі є створення умов динамічного, оперативного розвитку підприємницької діяльності. Розв'язання наріжних проблем, є головною задачею для забезпечення нормального функціонування роботи підприємства, не тільки у короткостроковій, але й у віддаленій перспективі. Досягти цього можна через освоєння методів стратегічного керування, її методології.

Стратегія фірми – це та база стратегічного планування, з допомогою якої зважується комплекс проблем, які пов'язані з переорієнтацією виробництва на новісіньку, модернізовану продукцію, впровадженням та використанням сучасних технологій, розвитку менеджменту, покращенням структури керування організацією, своєчасною та, головне, якісною підготовкою і перекваліфікацією кадрів [1, с. 102].

Метою стратегічного планування є встановлення певного послідовності дій для підготовки продуктивного функціонування конкурентоспроможного підприємства [2].

Чинників впливу на вибір існує велике різноманіття, тому варто загадати найголовніші: 1) стан зовнішнього середовища; 2) внутрішня структура організації, а саме її сильні та слабкі сторони; 3) особливості галузі і вид діяльності, у якій працює організація; 4) ціль, що ставить перед собою будь-яке підприємство, та шлях яким воно прагне її досягти; 5) ризик; 6) підприємство повинно завжди звертати увагу на фактор часу.

Один з важливіших аспектів є планування персоналом, як об'єкта, чи суб'єкта управління підприємством. Стратегічне планування персоналом – це процес планування та роботи з персоналом, який розрахований на довгий період (5 років). Він включає в себе і певні маркетингові дії пошуку та відбору персоналу, дослідження мотивації робітників, розбудову підґрунтя для навчання працівників, утворення та покращення внутрішньої культури в організації, створення сприятливих, комфортних, безпечних умов праці, зростання задоволеності для кожного працівника. Планування персоналу базується на стратегії розвитку підприємства, а саме на кадровій політиці.

Для досягнення суттєвих результатів, потрібно дослідити кон'юнктуру ринку, контролювати ситуацією на ринку праці, визначити нинішній стан підприємства: працівники яких спеціальностей та в якій кількості наявні у даний час. Розподілити їх за категоріями: фахівці, робітники, професіонали та службовці. Таке порівняння запланованих потреб і фактичної чисельності робітників, допомагає у визначенні зміни чисельності персоналу за посадовими групами та професіями, що, у свою чергу, є основою для розробки програм розвитку персоналу. Потім важливо знати, якої саме стратегічної мети підприємство прагне досягти та скільки, у такому випадку, потрібно мати працівників, і яких вони мають бути спеціальностей, якої компетенції, щоб з їх допомогою організація наблизилася до втілення бажаних цілей та задач [3, с. 17-29].

Отже, стратегічне планування персоналом відкриває можливості для ефективного і стрімкого досягнення цілей та місій; використовується для вирішення структурних проблем на підприємстві, а також для більш результативної організації праці та необхідна для удосконалення управління персоналом. Стратегія є панацеєю для організацій, вона дозволяє подивитися на нього під іншим кутом, а її реалізація сприяє більш ефективному та продуктивному функціонуванню підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

Бубняк І.М. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник / І.М. Бубняк.- К.: Омега, 2009 – 120 с.

Зміст, мета і завдання стратегічного планування – [http://pidruchniki.com] – Режим доступу: http://pidruchniki.com/86715/finansi/strategichne_planuvannya_pidpriyemstvi

Балабанова Л. В. Стратегічне управління персоналом підприємства: навч. посіб. / Л. В. Балабанова, О. В. Стельмашенко. – К. : Знання, 2011. – 236 с.

Вікторія Петрончик,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **В. А. Швачко,** ст. викладач (БДПУ)

SMART-ОСВІТА ЯК ЧИННИК ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Одним з найголовніших сучасних соціальних напрямів розвитку суспільства виступає інформатизація освіти, що вимагає аналізу ефективності набутих знань і вмінь з інформаційних технологій, які стали невід'ємним компонентом навчального процесу. Держава в свою чергу має можливість використовувати не тільки економічні і адміністративні способи стимулювання розвитку певних сфер діяльності, а й використовувати глобальну тенденцію розвитку Smart-суспільства.

Серед вчених, що займаються вивченням питання інноваційної діяльності виділяють Алексєєва Л.Н. зі своєю книгою «Інноваційні технології як ресурс експерименту», Бичкова О.В. «Інноваційна культура» та Клименко Т.К. з працею «Інноваційна освіта як фактор становлення майбутнього вчителя». Інноваційна діяльність не стоїть на місці, кожен день з'являється щось нове, тому вивчення інноваційної політики залишається актуальним, оскільки суспільство не в повному обсязі ознайомлене і використовує їх.

Метою дослідження є розгляд застосування Smart-технологій, впливу цих технологій на життя людей і на побудову інноваційного суспільства.

Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань Smart-технологій і Smart-освіти. Також нами були використані такі методи як аналіз та опис.

Ще десятиліття тому освіта в Україні була повністю побудована на аудиторній роботі, але вже зараз ми стрімко розвиваємо і впроваджуємо новітні технології навчання засновані на використанні мережі Інтернет, і це, насамперед Smart-технології. Дослівний переклад з англійської розшифровується так Self-directed, Motivated, Adaptive, Resource-enriched, Technology embedded – а саме навчання самостійне, мотивоване, адаптивне, збагачене ресурсами, з вбудованими технологіями [1]. Південну Корею вважають одним з лідерів впровадження Smart-технологій.

Smart-технології мають багато різноманітних форм прояву, це і програми, і матеріальна база, і методи навчання з переходом від аудиторного до дистанційного.

Сьогодні в Україні є звичайним явищем використання Smart-Boards

(інтерактивних дощок), які виконують роль не лише місця для подання матеріалу, а й мають такі важливі і необхідні в сучасному суспільстві можливості, як показ мультимедійних презентацій в такій програмі, як Microsoft Power Point. Це стає досить ефективним у навчанні, використовуються аудіо-, і відео системи, проектори [2]. Доповідач, викладач чи студент, мають можливість писати спеціальним маркером, робити письмові коментарі поверх зображення, демонструвати навчальний матеріал. Усе, що показано на інтерактивній дошці зберігається та відсилається електронною поштою, що дасть змогу подальшого повторення чи використання матеріалу для подальшої навчальної діяльності. Головною причиною використання інтерактивних дощок є підвищення успішності у студентів, через концентрацію уваги та швидкого засвоєння інформації. Використання інтерактивних дощок передбачає багато можливостей, що несе у собі програмне забезпечення для неї. Це і презентації, і слайди, що несуть в собі текст, малюнки та інше. Компетенції, що набувають студенти під час роботи із інтерактивними дошками вони зможуть використовувати і на роботі [3].

Сучасна людина розвивається і навчається все життя. Smart-освіта надає змогу навчатися людям всіх сфер діяльності і різних можливостей.

Впровадження Smart-технологій в усі сфери життя від навчання до роботи, розвиток каналів комунікації і засобів передачі інформації дасть змогу розвинути стійке Smart-суспільство, яке буде базою для стимулювання творчої та наукової діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тихомирова Н.В. Глобальная стратегия развития smart-общества. МЭСИ на пути к Smart-университету [Електронний ресурс] / Н.В. Тихомирова // МЕСІ. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: http://smartmesi.blogspot.com/2012/03/smart-smart.html.

2. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/.

3. Якубов С., Якінін Я. Технології SMART та навчальні матеріали / С. Якубов, Я. Якінін // Hi-Tech у школі. – 2011. – № 3-4. – С. 8–11.

Вікторія Петрончик,
студентка 4 курсу
Факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т.П.Несторенко,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ПОТЕНЦІАЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПІДПРИЄМСТВА

Не достатньо вивчені і розкриті питання впливу зовнішнього середовища на функціонування сільського господарства.

Розробка методичних підходів й обґрунтування практичних принципів здійснення аналізу середовища у процесі формування стратегії функціонування сільськогосподарського підприємства поступово

поширюються у науковій літературі. Так, дослідження О.Г.Макарчук, Р.Ф.Бруханського, Н.І.Біляка присвячені питанням стратегічного аналізу в сільськогосподарських підприємствах.

Метою даного дослідження стало удосконалення підходів до здійснення аналізу середовища сільськогосподарського підприємства при формуванні стратегії його розвитку. Слід звернути як основні фактори впливу зовнішнього середовища, змінюють умови формування підприємства та його потенціалу.

Ціллю підприємства в ринкових умовах є отримання стабільного прибутку, який забезпечує стійкість підприємства у конкурентній боротьбі. За врахуванням цього факту, виробничий потенціал забезпечує виконання проміжного завдання – виготовлення певного обсягу продукції у натуральних одиницях, який потрібен для формування достатньо низького рівня собівартості продукції та для захоплення необхідної долі ринку. Кінцева мета підприємства – забезпечити своє виживання у конкурентній боротьбі за рахунок прибутку – відображує економічний потенціал. Прибуток завжди вимірюється у грошових одиницях, це незмінно. Що ж до виробничого потенціалу, то зі зміною продукції його потрібно визначати заново, і змінитися можуть навіть одиниці виміру [1, с.55].

При виборі середовища дислокації підприємства сільського господарства слід звернути на особливості зовнішнього середовища. Фактори його впливу на фінансовий потенціал та прибуток було визначено на прикладі ФГ «Зеликівське».

1. Інфраструктура. Фермерське господарство лежить на перетині основних автомобільних шляхів. Габаритні обмеження відсутні, що полегшує транспортування вантажу для зберігання та продажу. На балансі селищної ради достатня кількість площ сільськогосподарського користування, забезпечення всіма комунікаціями. Забезпечення трудовими ресурсами включає в себе можливість підготовки в навчальних закладах, баз та вищих навчальних закладах за сільськогосподарською діяльністю. Соціальна інфраструктура включає близькість до житлових масивів, комфортні умови по дорозі на роботу, наявність необхідних закладів, магазинів, лікарень тощо. Для виконання проекту у підприємства є всі умови і можливості – в обробці 2666,04 га орних земель. Повністю забезпечено трудовими ресурсами необхідної класифікації і професій, як механізаторами і робочими, так і робітниками середньої і вищої ланки.

2. Наявність місцевих ресурсів. Забезпечення умов технологічного процесу та зменшення витрат на виробництво, можливо за зменшення витрат на перевезення та пришвидшення витрат виробничого циклу. Підприємство має свою свиноферму і молочнотоварну ферму, будівлі токового господарства, автотранспортний парк. Для тваринництва важлива наявність водних ресурсів, що забезпечила б їх потреби у повній мірі. Забезпечують роботу підприємства наявність пасовищ [2, с.89].

3. Обмеження на використання ресурсів та забруднення середовища. Фактори можуть мати місце навіть тоді, коли ресурсів достатньо, але є труднощі з їх транспортуванням. За останній час посилились вимоги до підприємств на застосування застарілого обладнання або відсутності очисних споруд. За час діяльності господарство значно

покращило технічне забезпечення, використовує нові сільськогосподарські технічні засоби, інформаційні технології, покращились умови праці робітників.

Отже,стосовно особливих умов по реалізації і обмеженню даного проекту в плані ліцензування по виду діяльності то законодавством України обмежень не передбачено. Підприємство не має перешкод , так як в теперішньому часі сільське господарство одне із пільгових видів діяльності і підтримується державою. Залежність потенціалу сільськогосподарського підприємства від зовнішніх чинників напряму впливає й на інвестиційні надходження, а отже, на прибуток.

ЛІТЕРАТУРА

1. Абрютина, М.С. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия : учебно-практическое пособие / М.С. Абрютина, А.В. Грачев // 2-е изд. испр. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 2011. – 256 с.

2. Бачевський Б.Є. Потенціал і розвиток підприємства: Навч. посібник / Б.Є. Бачевський, І.В.Заблодська, О.О. Решетняк // – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 400с.

Діана Погорелова,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник: **Т. Ф. Сидорченко**,
кан. екон. н., доцент (БДПУ)

ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДЕВАЛЬВАЦІЇ ГРИВНІ І ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЦЬОГО ЯВИЩА

Актуальність теми. На даному періоді розвитку наша країна переживає деякі економічні негаразди, які виявляються у девальвації національної валюти – гривні. Девальвація – зниження курсу національної валюти по відношенню до іноземних валют або міжнародних розрахункових одиниць [1]. Відображає зниження купівельної спроможності національної валюти щодо іноземних валют.

Ступінь досліджуваності проблеми. Розробці теорій валютного курсу присвячені праці таких видатних вчених, як Д. Рікардо, І. Фішер, Дж. М. Кейнс, А. Хансен, Ф. Грехем, М. Фрідмен, Р. Манделл. Ними сформовані методологічні засади регулювання валютного курсу як складової частини валютної політики. Особливості, проблеми курсоутворення в Україні та його вплив на економіку ґрунтовно вивчалися В. Гейцем, А. Гальчинським, В. Міщенком, О. Береславською; проблеми становлення та функціонування вітчизняного валютного ринку розкриті у дослідженнях О. Васюренка, С. Єгоричевої, З. Михайліва, Е. Баринова, С. Лаврова; валютні кризи були предметом наукових досліджень В. Шевченка, Ж. Сапіра, С. Страшека, Т. Ягріча, Ю. Руденка та інших вчених.

Мета дослідження. Метою цього дослідження є розкриття наслідків девальвації та виявлення методів подолання нестабільності

національної валюти.

Сутність дослідження. З'ясування поняття девальвація це перший крок до визначення самих наслідків цього явища. Серед наслідків девальвації гривні виділяють як позитивний так і негативний вплив на економічний стан країни.

Серед позитивних наслідків можна виділити збільшення попиту на товари вітчизняного виробництва всередині самої держави [2]. Тобто при девальвації гривні ціни на імпортовані товари нестабільно високі і тому населення обирає більш дешевий товар. Зазвичай більш дешевий товар це саме вітчизняний. Таким чином, при нестабільності національної валюти населення починає обирати відчизняного виробника, тим самим підтримуючи його.

Також серед позитивних наслідків девальвації відзначають зниження темпів витрачання золотовалютних резервів держави, як наслідок девальвації [2].

Стимуляція експорту також один з «плюсів» девальвації національної валюти. При експорті товару виробник обмінює отриману іноземну валюту на свою знецінену, чим отримує, так званий, девальваційних дохід.

Не дивлячись на стільки позитивних рис девальвації національної валюти, все ж таки це досить важке для економіки явище, яке сильно б'є по купівельній спроможності населення.

Серед основних негативних наслідків девальвації є провокація інфляції. Тобто, темпи інфляції збільшуються через те, що через здешевлення вітчизняної продукції виробники просто збільшують ціни на внутрішньому ринку [3]. Також відбувається обмеження на імпорт через підвищення цін на нього. Страждає і населення і підприємства, яким необхідна закупівля іноземної технології, сировини, тощо.

Також девальвація веде за собою знецінення вкладів у національну валюту, тобто люди знімають з банків свої грошові кошти.

В країні з швидкими девальваційними процесами знижується розмір пенсій та соціальних витрат, через що знижується купівельна спроможність населення.

Основні висновки. Таким чином, через девальвацію довіра до валюти, яка знецінюється, природно втрачається, і це, у найтяжчих випадках, може призвести до дефолту. На поточному етапі завданням НБУ має бути згладжування надмірних курсових коливань і напрацювання нових правил роботи на валютному ринку в умовах гнучкого курсоутворення, формування системи інструментів страхування від валютних ризиків, цілеспрямоване формування довіри до дій НБУ на валютному ринку,нарощування міжнародних резервів до безпечного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. [ДЕВАЛЬВАЦІЯ [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123280

2. [Девальвація це [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : http://a-yak.com/shho-take-devalvaciya/

3. [Деномінація [Електронний ресурс] – Режим доступу до сайту. :

http://pidruchniki.com/12090613/finansi/denominatsiya

Тетяна Рибалка,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **І. С. Ладунка,** к.екон.н. доц. (БДПУ)

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

На сучасному етапі розвитку економіки України економічне управління підприємством є важливою складовою розвитку підприємництва, оскільки розвиток приватного бізнесу є одним із основних напрямів розвитку економіки країни.

Ефективна діяльність підприємств, стабільні темпи їх роботи і конкурентоспроможність в сучасних економічних умовах визначаються якістю управління фінансовими ресурсами. Необхідним для підприємств є формування достатніх фінансових ресурсів для розвитку підприємства, пошуку нових джерел фінансування, використання нових фінансових інструментів, що забезпечать платоспроможність, ліквідність, прибутковість і оптимальне співвідношення власних і позикових джерел фінансування господарюючих суб'єктів. Комплексна оцінка економічного управління підприємств допоможе вчасно виявити та вирішити наявні проблеми в діяльності підприємств. Для виконання даного завдання необхідна побудова оптимальної моделі фінансування активів на підприємстві, що забезпечить подальший розвиток підприємства.

Отже, ефективність підприємства залежить від організованої системи управління, що обумовлює необхідність пошуку найбільш дієвих способів стабілізації діяльності шляхом формування системи економічного управління підприємством. Дослідження і вдосконалення системи економічного управління підприємствами сприятиме швидкому та ефективному впровадженні нових механізмів управління, які відповідають сучасним потребам.

Напрямками вдосконалення системи економічного управління підприємствами мають стати:

– використання системного підходу до управління персоналом: вдосконалення організаційної структури підприємства, встановлення оптимальної чисельності та структури управління апарату підприємства;

– оптимізація системи управління витратами: необхідно виявляти існуючі проблеми формування та контролю витрат на підприємстві; формувати моделі управління витратами;

– управління системою планування, обліку і контролю: застосування сучасних програмних засобів; розвиток комп'ютерних мереж зв'язку, організація фінансового менеджменту, бюджетування, управління фінансовими потоками та витратами. Оборотні активи підприємств повинні фінансуватися за рахунок короткострокових зобов’язань, а необоротні – за рахунок довгострокових зобов’язань та власного капіталу. Основним у цьому напрямку є вдосконалення моделі фінансування активів.

Беручи до уваги велику кількість шляхів вдосконалення управлінської системи українських підприємств, існує ряд перешкод, що заважають їх впровадженню в діяльність суб'єктів підприємницької діяльності, таких як: складність одержати висококваліфіковану допомогу і консультації, та висока вартість таких послуг; недостатність фінансових можливостей для формування якісного управлінського потенціалу; низький рівень розвитку фінансового ринку; невисокий рівень підготовки персоналу; неготовність персоналу та керівництва до змін; високий рівень бюрократичних процедур; складність отримання інформації про нововведення у сфері управління.

Отже, кінцевим результатом впровадження системи економічного управління підприємством має стати досянення належного фінансового стану підприємства, що є основою для життєдіяльності підприємства. Для створення ефективного економічного управління підприємством необхідним є вдосконалення організаційної структури та інформаційної системи управління. Необхідним також є використання світового досвіду для забезпечення необхідного рівня якості розвитку системи економічного управління на підприємстві.

ЛІТЕРАТУРА

1.Зозуля П. В. Економічне управління кредитною діяльністю торговельного підприємства : автореф. дис. на здоб. ступ. канд. екон. наук: 08.07.05 / Донецьк, 2006. – 18 с.

2. Лисенко О. А. Функциональные аспекты управления текущими затратами пассажирских пригородных железнодорож- ных компаний : автореф. дис. на соискание ступени канд. экон. наук : 08.00.05. – М., 2006. – 23 с.

3. Лігоненко Л.О., Харчук Т.В. Економічне управління: еволюція поглядів та авторська концепція/Л.О. Лігоненко, Т.В. Харчук//Бюлетень міжнародного Нобелівського економічного форуму/ Дніпропетровський університет ім. Альфреда Нобеля. – Дніпропетровськ, 2013. – № 1(6). – с.188-197

Дмитро Симоненко,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету,
Наук. керівник: **І. С. Ладунка**, к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГІЧНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

З кожним роком питання екологічної соціальної відповідальності стає все більш актуальним як в Україні, так і за кордоном, що пов'язано з глобалізацією, зростанням загрози техногенних та екологічних катастроф, актуалізацією здорового способу життя, соціалізацією трудових відносин тощо.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних основ корпоративної та індивідуальної екологічної соціальної відповідальності,

визначенні факторів впливу на екологічну безпеку підприємств, оцінці сучасного стану екологічної відповідальності в країні.

Дослідженню особливостей впровадження концепції соціальної відповідальності та екологічної соціальної відповідальності присвячені, зокрема, праці Грішнової О., Брінцевої О., Думанської В., Норіциної Н., Смоленнікова Д. та багатьох інших вітчизняних та закордонних вчених.

Особливо велике значення сьогодні набувають нові ефективні інструменти управління сталим розвитком. Як апробованого ефективного інструменту забезпечення сталого розвитку компанії, по всьому світу набула поширення концепція соціальної відповідальності бізнесу. Розуміння лідерами бізнесу своєї особливої, провідної, ролі в такій роботі призвело до виникнення в кінці XX століття терміна «корпоративна соціальна відповідальність», який став найважливішою складовою поняття про сталий розвиток не тільки бізнесу, а й людства в цілому.

Більшість опитаних українських компаній (близько 78 %) знають про соціальну відповідальність бізнесу [2]. Хоча вищезазначений рівень є відносно високим, зробити висновок, що це поняття широко відомо всім суб'єктам було б не вірно, оскільки кожне п'яте підприємство в Україні не інформовано про таку широко розповсюджену у світі практику [3,с.309].

Слід зазначити, що відсутність поінформованості про соціальну відповідальність бізнесу не означає, що компанія не проводить жодних заходів, пов'язаних з соціальній відповідальністю бізнесу.

Відповідальне ставлення до навколишнього середовища нажаль не стало добре усвідомленою необхідністю в системі соціальної політики компаній. Менше третини всіх компаній (29.8%) назвали реалізацію екологічних проектів як форму соціальної відповідальності. Побічно це свідчить про те, що у своїй більшості компанії не почувають себе соціально відповідальними за рішення екологічних проблем.

З проведеного опитування можемо зробити висновки, що роль державного регулювання в екологічному питанні є однією з першочергових. Для дослідження екологічної ситуації в Україні загалом скористаємося рейтингом країн за Індексом екологічної стійкості, розробленим Центром екологічного законодавства та політики Єльського університету (США). На початок 2017 р. Україна в рейтингу посіла 44 позицію, покращивши за 10 років свої результати на 25% і опинилась між Аргентиною (43) та Кубою (45) [1,с.183].

Посилення індивідуальної та корпоративної екологічної відповідальності як складових соціальної відповідальності може внести значний вклад у розв'язання екологічних проблем та запобігти можливим конфліктам у взаємовідносинах бізнесу, суспільства і влади, сприйняття вітчизняних товаровиробників на міжнародному рівні. При цьому, як зазначають науковці, для досягнення сталого розвитку країни екологічна відповідальність має бути не поодинокими випадками, а має стати життєвою філософією для суспільства, підприємств та влади [4, с. 38].

Таким чином, можна зробити висновки, що на сьогодні людством визначено шлях на досягнення сталого соціо-еколого-економічного розвитку. На нашу думку, екологічна відповідальність бізнесу як складова корпоративної соціальної відповідальності може внести вклад у розв'язання

екологічних проблем, що назрівають, та запобігти можливим конфліктам у взаємовідносинах бізнесу, суспільства і влади, сприйняття вітчизняних товаровиробників на міжнародному рівні. При цьому для досягнення сталого розвитку країни екологічна відповідальність бізнесу має бути не поодинокими випадками, а має стати життєвою філософією для суспільства, підприємств та уряду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гассий В. В. Экологическая ответственность бизнеса как элемент государственно-частного партнерства / В. В. Гассий, И. М. Потравный Маркетинг і менеджмент – 2011 – № 3. Т.1. – С. 179- 187.

2. .Державний комітет статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/

3.Норіцина Н.І. Екологічна безпека діяльності як індикатор соціальної відповідальності підприємства / Н.І. Норіцина // Економіка підприємства: теорія та практика: зб. матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (12 жовтня 2012 р.). – Київ: КНЕУ, 2012. – С. 309–311 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ir.kneu.edu.ua:8080/handle/2010/9127.

Анастасія Стояновська,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В. А. Швачко,** ст. викладач (БДПУ)

ЕКОНОМІЧНЕ ШПИГУНСТВО: ПОНЯТТЯ ТА ВІДМІННІ ОСОБЛИВОСТІ

Все більш актуальним стає в наш час дослідження вченими шпигунства на національному та міжнаціональному рівнях, серед підприємств та різних держав. Шпигунство на стільки розповсюдилось на різні сфери діяльності, що його поділили на різновиди, серед яких велику увагу приділили економічному шпигунству.

Економічне шпигунство здійснюється багатьма методами діяльності, які дозволяють викрасти інформацію з різних системних носіїв конкурентної фірми, та використовувати її проти них, або продати її фірмам, які потребують цю інформацію.

Незважаючи на великий інтерес дослідників до вивчення економічного шпигунства на національному і міжнаціональному рівні, методи викрадення інформації – розглянуті але не повністю вивченні.

Методологію викрадення економічних таємниць на підприємствах розглядали в своїх працях: О.М. Головченко, В.В. Вовченко, І.О. Степанов, Ж.О. Жуковська, А. Величко, Т. Ткачук, О.Ф. Долженков, І. Волощук, Б. Демидов.

Метою дослідження є визначення особливості економічного шпигунства на підприємствах

В наш час дуже поширеним э шпигунство на підприємствах, державних установах, в органах управління.

Шпигунство – вид злочину, який має певні зіставні частини, характеризуючи будь – яке порушення закону [1, с. 10].

Особлива увага приділяється економічному шпигунству, бо саме на підприємствах є витоки економічної інформації, які зашкоджують діяльності підприємства.

Економічне шпигунство – передбачає передачу відомостей про фінансові плани країни, підприємства, а також про викрадення економічно-проектних, дослідно-конструкторських робіт, які можуть мати цінність для інших країн [2, с. 8].

Основні форми і методи економічного шпигунства [1. с. 32]:

1. Підкуп – це найпростіший спосіб отримання інформації. Злочинник вивчає біографії людей, які працюють на підприємстві, вибирає того хто краще володіє інформацією, яка йому потрібна, і пропонує за це певну суму грошей.

2. Впровадження «своїх» людей – фірма підсилає своїх людей, до конкурентів, щоб отримати таємну інформацію, яка надасть змогу для покращення ситуації певної фірми.

3. Знімання інформації з персональних електро – обчислювальних машин – цей метод застосовується багатьма способами: розкрадання носіїв інформації, копіювання програмної інформації з носіїв, читання залишених без нагляду роздруківок програм, тощо.

4. Спостереження – це метод викрадення інформації за допомогою спостереження фірми за діями фірми конкурента.

5. Підслуховування та прослуховування – цей метод не застосовується так часто як інші, бо за для його здійснення потрібно багато часу для оброблення інформації.

Особливості економічного шпигунства в тому, що злочинник може отримати інформацію різними методами та шляхами [2, с. 54]:

- моніторити пресу, комп'ютерні системи фірми;
- спостерігати за вашою діяльністю;
- вивчити базу даних підприємства;
- викрасти економічний проект фірми, та застосувати його проти неї;
- продати ідеї підприємства іншим фірмам, які цього потребують;
- зламати систему управління;
- зробити банкротом підприємство.

Отже економічне шпигунство, це сфера діяльності з боку сторони фірм конкурентів, іншої держави, дії яких можуть призвести до викрадення економічних даних чи проектів, які можуть застосувати проти підприємств, і призвести до кризи.

Економічне шпигунство поширено серед великих фірм, які розробляють нові технології, економічні проекти, які надають розвитку певній країні, також викрадення економічних проектів, серед держав, які підпишуть економіку країни та стабілізують її.

ЛІТЕРАТУРА

1. Долженков О.Ф. Особливості гарантування економічної безпеки підприємницької діяльності в ринкових умовах [Текст] / О.Ф. Долженков, Ж.О. Жуковська, О.М. Головченко. – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 207 с.

2. Вовченко В. В. Проблеми захисту інформації від економічного шпигунства [Електронний ресурс] / В. В. Вовченко, І. О. Степанов. – Режим доступу: http://www.analitika.info.

Аліна Тютюшова,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **В. А. Швачко,** ст. викладач (БДПУ)

ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ЕВОЛЮЦІЯ

Поняття «економічна безпека» тільки стало повноправним об'єктом вивчення економічної науки. Дане визначення почало застосовуватися у роботах українських економістів тільки на початку 90-х рр. 19 ст.. У наш час питання щодо економічної безпеки підприємства є дуже актуальним, бо для забезпечення нормального розвитку підприємницьким структурам необхідно як формувати стратегію розвитку, так і планувати економічну безпеку.

Широке коло питань вказаної проблематики досліджувалося в наукових працях багатьох українських та зарубіжних вчених, що підкреслює важливість і актуальність розв'язуваних проблем.

Теоретичні і практичні аспекти категорії економічна безпека досліджували Пастернак-Таранушенко Г.А., Шлемко В.Т., Бінько І.Ф., Геєць В.М., Мунтіян В.І., Єрмошенко М.М., Гончаренко О.М., Іполітов К.Х., Олейніков Е.А., Богданов І.Я., Ярочків В.О. а також інші автори. Як і будь-якій новій галузі науки, науці про економічну безпеку поки що притаманний значний методологічний «різнобій». Вчені поки що не дійшли згоди щодо засадничих категорій зазначеної науки, в тому числі – й щодо її ключового призначення – поняття «економічна безпека».

Мета дослідження розкрити суть поняття «економічна безпека» і передумови її виникнення, а також дослідити еволюційний розвиток поняття «економічна безпека підприємства».

Перетворення в економіці України, реформування відносин власності є передумовами виникнення поняття економічної безпеки підприємства і його еволюції.

В. Ярочкін у своїх роботах стверджує, що на перших етапах ринкових перетворень кожне підприємство намагалось захистити свої комерційні таємниці, інтелектуальну власність і взагалі інформацію як найцінніший товар. Вивчаючи дане поняття вчені-економісти почали виокремлювати зовнішні впливи на економічну безпеку підприємства, а сам термін «економічна безпека» трактувати як «захищеність економічних інтересів підприємства від впливу несприятливих умов зовнішнього середовища».

Дуже важливими факторами, які мають вплив на економічну безпеку підприємства, є рівень оподаткування, доступ на світові ринки збуту, інвестиційна привабливість регіону та держави і ступіть досконалості законодавчої бази. Дуже важливим є те, що від економічної безпеки регіону

і держави, яка ґрунтується на фінансовому, виробничому і сировинному потенціалі та перспективах розвитку залежить економічна безпека підприємства.

Економічна безпека як наука в Україні зародилися на початку 90-х років 19 ст. і досліджувалась науковцями з позиції захисту комерційної таємниці підприємства. Цьому слугували трансформаційні процеси в економіці країни, що спонукало до зміни форм власності підприємств [2].

Етапи розвитку економічної безпеки підприємства:

На першому етапі, який тривав з 1991-1997 рр. поняття розглядалося як забезпечення умов збереження комерційних таємниць підприємства, інтелектуальної власності і взагалі інформації як найціннішого товару.

На другому етапі розвитку почали розглядати можливий негативний вплив на його діяльність зовнішнього середовища. Він тривав з 1998-1999 рр.

На третьому етапі розвитку, який тривав з 1999-2001 рр. вважалося, що загрози економічній безпеці підприємства виникають залежно від конкретного вузького профілю.

Водночас з третім етапом почався і четвертий з 1999-2002 рр. на якому відбулося виділення функціональних складових економічної безпеки підприємства.

На п'ятому етапі, який тривав з 2002-2005 рр. поняття економічної безпеки підприємства ототожнюється з ефективним його функціонуванням у ситуації ризику,а небезпеку створюють негативні впливи та виклики з боку зовнішнього середовища.

Останній, шостий етап розвитку триває з 2005 року і до сьогодення. Головною особливістю цього етапу є дослідження економічної безпеки підприємства в залежності від його сфери діяльності [1].

Таким чином, економічна безпека є поняттям багатогранним і опанування його на рівні підприємств вимагає проведення аналізу та оцінки їхньої діяльності з метою пошуку різних шляхів існування, піднесення та пристосування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голіков І.В. Суть та еволюція поняття економічна безпека // Проблеми економіки. – 2014. – №1. – С. 309 – 313.

2. Дулеба Н.В. Дослідження трансформації поняття «економічна безпека підприємства».[Електронний ресурс]. – 2008. – Режим доступу до сторінки: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2387

Аліна Тютюшова,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Т. П. Несторенко,** к.екон.н, доцент (БДПУ)

РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВНИЙ ПОКАЗНИК ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ СФЕРИ

Дослідження питання рентабельності є дуже важливим, тому що прибуток показує лише абсолютний ефект діяльності підприємства без урахування використаних при цьому ресурсів. Тому прибуток варто доповнювати відносним показником – рентабельністю. Співвідношення прибутку із затратами являє собою рентабельність. Рентабельність характеризує рівень прибутковості і більшою мірою, аніж прибуток характеризує кінцеві результати діяльності підприємства.

Відносні показники мають перевагу, тому що вони не перебувають під впливом інфляції, оскільки являють собою різні співвідношення прибутку та вкладеного капіталу. Різні автори по-різному тлумачать поняття рентабельності підприємства, проте дослідженню даної проблеми для підприємства санаторно-курортної сфери не приділяється необхідної уваги. Широке коло проблем вказаної проблематики досліджувалося в наукових працях багатьох українських та зарубіжних вчених, що підкреслює важливість і актуальність розв'язуваних проблем. Теоретичні і практичні аспекти категорії рентабельності, досліджували Г.І.Андрєєва, О.Д.Третяк, П.Я.Попович, М.Г.Чумаченко, М.М.Туріянська, В.І.Блонська, А.В.Бондар, Н.І.Верхоглядова, Ю.А.Долгоруков та інші автори.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ економічної категорії «рентабельність» для підприємства санаторно-курортної сфери. Різні автори дають різні тлумачення щодо сутності економічної категорії «рентабельність» (табл. 1). Рентабельність підприємства санаторно-курортної сфери – це показник, який характеризує ефективність його діяльності та інтенсивність надання санаторно-курортних послуг. Не існує окремого визначання для кожного виду підприємств поняття рентабельності. Як і для кожного підприємства, для санаторно-курортних закладів визначення показника рентабельності є дуже важливим, бо рентабельність дозволяє виявити економічну ефективність роботи підприємства. В санаторно-курортних закладах можна розрахувати такі групи рентабельності: валову рентабельність, рентабельність продукції, рентабельність власного капіталу, рентабельність активів, операційну рентабельність і чисту рентабельність. Аналіз рентабельності санаторно-курортних закладів дає змогу визначити ефективність вкладення коштів, оптимальність та раціональність їх використання.

Таблиця 1 – Підходи до тлумачення сутності економічної категорії «рентабельність»

Автор	Визначення
Г.І. Андрєєва [1, с. 15]	Показники рентабельності характеризують ефективність роботи підприємства загалом, прибутковість різних напрямів діяльності (виробничої, підприємницької,

	інвестиційної), окупність витрат тощо.
М.Г.Чумаченко [5, с. 121]	Рентабельність – це показник економічної ефективності виробництва на підприємствах у різних галузях і народному господарстві загалом.
М.М.Туріянська [4, с. 28]	Рентабельність характеризує економічну ефективність виробництва, за якої підприємство за рахунок грошової виручки від реалізації продукції повністю відшкодовує витрати на її виробництво й одержує прибуток для розширеного відтворення.
А.В.Бондар [2, с. 68]	Рентабельність – це відносний показник ефективності роботи підприємства і у загальному вигляді він обчислюється як відношення прибутку до витрат.
Ю.А.Долгоруков [3, с. 103-105]	Рентабельність – це відносний показник інтенсивності виробництва, який характеризує рівень окупності (прибутковості) відповідних складників процесу виробництва або сукупних витрат підприємства.

Таким чином, виявивши недоліки в діяльності підприємства санаторно-курортної сфери під час аналізу рентабельності, необхідно розробити заходи із вдосконалення процесу надання санаторно-курортних послуг, підвищення конкурентоспроможності послуг, що в майбутньому буде сприяти зростанню прибутку та підвищенню рівня рентабельності підприємства санаторно-курортної сфери..

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрєєва Г.І. Економічний аналіз : навчальний посібник / Г.І.Андрєєва. –2008. – 263 с.

2. Бондар А.В. Удосконалення управління фінансовою діяльністю на підприємстві / А.В. Бондар // Економічний вісник НГУ. – 2004. – № 1. – С.65–73.

3. Долгоруков Ю.А. Управління ефективністю використання обігових коштів у промисловості / Ю.А. Долгоруков // Фінанси України. – 2006. – №11. – С. 103–105

4. Туріянська М.М. Прибуток – важливе внутрішнє джерело / М.М.Туріянська // Вісник ДонДУЕТ. – 2006. – № 3. – С. 27–29.

5. Чумаченко М.Г. Управління вартісно-ризиковими чинниками та часовими аспектами фінансування потреб у капіталі підприємства / М.Г.Чумаченко // Фінанси підприємств. – 2007. – № 3. – С. 119–124.

Вероніка Уварова,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т.П.Несторенко**, к.е.н., доцент (БДПУ)

КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЕМСТВАМИ В УКРАЇНІ

В умовах становлення і розвитку ринкової економіки домінуючою формою підприємницької діяльності є корпорація. Як свідчить світовий досвід, саме корпоративні структури є потужним засобом, спроможним істотно прискорити належне зростання вітчизняного виробництва й добробуту населення.

Сучасна українська модель корпоративного управління характеризується рядом особливостей з присутністю компонентів усіх традиційних моделей: відносна "розпиленість" власності (за відсутності ліквідного фондового ринку, низького рівня розкриття інформації та низької активності інституціональних інвесторів); стійка тенденція до концентрації власності й контролю (за відсутності відповідального ефективного власника, уваги до дрібних акціонерів, адекватного фінансування та ефективного моніторингу); формування складних корпоративних структур різного типу (за відсутності тяжіння до будь-якого типу).

Метою дослідження є вивчення та узагальнення проблем корпоративного управління в Україні та шляхи їх вирішення. Аналіз досліджень якості корпоративного управління підтвердив чіткий зв'язок між рівнем управління та інвестиційними ризиками. Принцип досить простий: вкладайте гроші в компанії з високим рівнем керованості. За результатами проведених компанією "McKinsey & Co" опитувань 200 найбільших міжнародних інвесторів, які керують сукупними інвестиціями в розмірі 3,25 трлн. дол., було встановлено, що більшість інвесторів згодні платити за акції компаній, в яких корпоративне управління здійснюється ефективно, більше, ніж за акції компаній з "корпоративними проблемами". В Україні більш як половина інвесторів поставили якість корпоративного управління на перше місце порівняно з фінансовими результатами [1].

Корпоративне управління підприємством – це керівництво діяльністю підприємства, що здійснюється радами директорів і менеджерами вищої ланки з використанням певних методів, за допомогою яких встановлюють цілі свого бізнесу; керівництво в частині здійснення щоденних фінансових операцій; облік у своїй роботі позицій зацікавлених сторін; здійснення корпоративних дій відповідно до правил забезпечення надійності бізнесу і вимог нормативно-правових актів; захист інтересів клієнтів і партнерів. Ефективне управління корпораціями дає можливість по новому займатися підприємницькою діяльністю, шляхом поліпшення фінансових результатів компанії за рахунок більш високої продуктивності (рентабельності), інвестиційного капіталу, мобілізація капіталу для швидшого виконання проектів, ніж конкуренти.

Виділимо фундаментальні проблеми корпоративного управління в Україні: недосконалість чинного законодавства, що регулює діяльність

корпорацій в Україні; відсутність дивідендного аспекту корпоративної політики, що проявляється у невиплаті дивідендів за результатами звітного періоду;існування широкого спектру конфліктів інтересів між суб'єктами корпоративного управління, що, насамперед, пояснюється несформованістю інститутів власників та відсутністю чіткого розмежування функцій між власниками та виконавчими менеджерами; відсутність знань, навичок, досвіду у керівників щодо формування та розвитку системи корпоративного управління та складність в інформаційному забезпеченні та інформаційній підтримці прийняття управлінських рішень на усіх рівнях управління.

Національному корпоративному управлінню притаманні позитивні тенденції: вітчизняні корпорації активно намагаються впроваджувати для підвищення своєї ефективності сучасні управлінські технології, автоматизувати виробничо-господарські процеси, підвищувати конкурентоспроможність власної продукції, інвестувати кошти у розвиток людського капіталу.

Отже, корпоративне управління в Україні потребує суттєвих змін та удосконалень, адже воно перебуває лише на етапі первинного формування. Досвід становлення корпорацій у високо розвинутих країнах свідчить про те, що лише поєднання зусиль державних органів, інституційних та індивідуальних інвесторів, працівників корпорацій, менеджерів усіх рівнів управління у забезпеченні розвитку корпоративних структур дозволить досягнути очікуваних результатів та сформувати дієву систему корпоративного управління [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Кадничанський М. Про методи оцінки якості корпоративного управління./ М. Кадничанський // Економіка України. – 2008. – №6. – С. 41.

2. Кудря Я.В. Актуальні проблеми управління акціонерними товариствами в Україні. / Я.Кудря // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №2. – С. 68.

Олена Шуба,
студентка 2-го курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник: **Т.Ф.Сидорченко**, кан. економ. н., доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМА БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Актуальність дослідження. Сьогодні тема безробіття є дуже актуальною, оскільки є дуже важливим питанням, що відображає рівень зайнятого населення та аналіз рівнів безробіття з метою ефективного використання робочої сили.

Об'єкт – безробіття, як економічне явище з негативними наслідками.

Мета – пошук шляхів подолання офіційного безробіття та методів

залучення працездатного населення, які були б вигідними і для держави, і для кожного громадянина, які спонукали б громадянина перейти працювати з тіньового в реальний сектор економіки та сплачувати податки.

Методи дослідження. *При виконанні цієї роботи я користувалась методами пізнання: індукцією, дедукцією, узагальненням, аналізом, синтезом.*

Ступінь дослідження Зрушення, що відбулись на сучасному етапі в економіці України, призвели до суттєвих негативних змін на ринку праці, зокрема, до досить значних обсягів і рівня безробіття серед населення і, як наслідок, до неефективного використання робочої сили.

Безробіття – економічне явище , що завжди існувало і буде існувати. Звичайно, поява безробіття має свої причини . Воно виникає в результаті коливання фаз економіки; в результаті природних коливань кліматичних умов протягом року або коливань попиту; внаслідок фрикційного, добровільного та структурного безробіття; коли люди тимчасово знаходяться без роботи в результаті зміни місця праці; в результаті зміни структури економіки.[1]

Вирішення проблем безробіття на ринку праці України мають включати заходи, що систематизовані за напрямами, зокрема:

1. Формування нормативно-правової бази в сфері зайнятості населення.

Забезпечення розробки нових проектів, перегляд і адаптація чинних законодавчих і нормативних актів і міжнародних договорів з питань регулювання процесів незайнятості.

2. Професійно-освітня підготовка кадрів, підвищення якості робочої сили.

Вирівнювання освітнього потенціалу між регіонами країни за рахунок трансформації мережі вищих навчальних закладів; зменшення міграційних потоків молоді

3. Збереження і створення робочих місць, сприяння розвитку підприємництва та самостійної зайнятості населення.

Забезпечення збереження ефективно функціонуючих робочих місць, підвищення ефективності використання робочої сили та скорочення обсягів "прихованого безробіття", розвиток гнучких форм зайнятості на допоміжних роботах та у сфері послуг.

4.Розв'язання проблем зайнятості населення у сільській місцевості.

Створення додаткових робочих місць у сільській місцевості шляхом розвитку суміжного виробництва, стимулювання малого підприємства і самозайнятості, професійної освіти.

5. Сприяння зайнятості громадян, які потребують соціального захисту і не здатні на рівних конкурувати на ринку праці.

Забезпечення можливостей для соціально незахищених категорій громадян в отриманні у повному обсязі послуг з підвищення їх конкурентоспроможності на ринку праці.

6. Регулювання соціально-трудових відносин.

Розробка і впровадження механізму надання першого робочого місця випускникам шкіл, випускникам професійних і вищих навчальних закладів.

7. Надання соціальних послуг зареєстрованим безробітним.

Надання матеріальної допомоги безробітним та членам їх сімей.[2]

Висновки. Вирішити проблему безробіття можна залученням безробітних до підприємницької діяльності.

Офіційно безробітні громадяни, які не мають офіційної роботи, але мають інші джерела заробітку (надають послуги, зайняті на присадибних ділянках) не сплачують податки, а іноді й стоять на обліку в центрі зайнятості.

Особливої уваги з боку держави потребують інваліди, жінки, які мають дітей віком до 6 років, батьки багатодітних сімей. Тому приватним підприємцям, які мають таких працівників, необхідно надати пільги з оподаткування цих громадян.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуць М. Проблеми безробіття та рівня життя населення України// Україна: аспекти праці. – 2003. – № 2. – С. 13-17

2. Дербаль М. Проблема безробіття: де вихід // Краєзнавство. Географія. Туризм.. – 2004. – № 36. – С. 20-23

МЕНЕДЖМЕНТ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Катерина Баєва,
студентка 4 курсу
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **Т.В. Черемісіна,**
к. е. н., доцент (БДПУ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЯМИ В ГОТЕЛЬНІЙ СФЕРІ

Актуальність. У багатьох країнах світу розробка та впровадження інновацій в готельній сфері – керівна складова соціального, економічного та культурного розвитку, застава економічного збереження. Інноваційні процеси, сьогодні, отримують величезну значимість, їх основоположними завданнями є придбання готельними підприємствами конкурентних переваг й абсолютне задоволення попиту споживачів у якісно наданих послугах.

Ступінь досліджуваності проблеми. Інновації мають великий розвиток та значимість для навколишнього середовища та представляє великий інтерес і зустрічається в наукових працях як вітчизняних, так і зарубіжних авторів. Формування терміну «інновація» відображається в роботах В. Варги, С. Ільенкова, Н. Кондратьєва, Б. Санто, Б. Твіста, Ф. Ніксона, В. Шумпетера та інших.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є розглянути теоретичну частину інноваційного розвитку готельних підприємств. Методологічну основу дослідження склали методи аналізу літератури, наукових узагальнень, аналізу та синтезу.

Сутність дослідження. Управління інноваційними процесами готельного підприємства характеризується тим, що основним джерелом тривалого приросту й розвитку будь-якого готелю виступає діяльність з точки зору творчості, орієнтована на формування та популяризацію нововведень, й проникнення інновацій у його практичну діяльність.

Менеджмент інноваційних процесів готелю сформований на підході, який має різницю з підходів, які характері для концепцій реінжинірингу, загальної якості, а також безперервних змін.

Система управління інноваційним розвитком підприємств, які класифікуються на наданні послуг розміщення, входять: порядок розробки і введення в дію системи управління; визначення мети; механізм управління інноваційним розвитком; впровадження системи; оцінка ефективності впровадження [2, с. 170].

Головне питання в розробці системи управління інноваційним процесом готельного комплексу є виявлення послідовності розробки і впроваджування цієї системи, яка повинна містити в собі охарактеризований процес створення та подальше зазначення всіх основоположний робіт. Процедура розробки системи умовно може бути подана у вигляді певної сукупності робіт, які повинні бути виконані в певній послідовності: 1. Підготовчий етап. 2. Розробка проекту. 3. Введення в дію [3, с. 222].

Управління інноваційним процесом готелю повинно

супроводжуватися постійним пошуком інформації, пов'язаної з розробкою і впровадженням інновацій. Основоположною частиною такого процесу є подолання опору інноваційним процесам і впровадження в діяльність готелю нововведення. Така ціль вирішується ефективно, якщо управлінський персонал переконаний у перспективі інновацій і є прихильником ідеї [1, с. 174].

При розробці стратегії інноваційного проекту впровадження важливу роль грає організація загального планування. Менеджер, який відповідає за інновації, повинен діяти подібно інвестору. Такий менеджер ставить завдання, підбирає виконавців і встановлює певний регламент робіт і позначає деякі етапи, на яких знадобиться втручання і координація.

При формуванні системи забезпечення управління інноваційним розвитком в готельних підприємствах необхідно звернути особливу увагу на соціально – психологічний мікроклімат персоналу підприємства у зв'язку з розробкою і застосуванням системи управління інноваційним процесом. Кожне нововведення вимагає тривалої підготовки робітників підприємства, які приймають участь у його впровадженні і використанні, що часто не виконується на практиці [2, с. 214].

Основні висновки. Отже, інновації на ринку, сьогодні, виступають потужним засобом конкурентної боротьби серед аналогічних підприємств готельної сфери. Без інновацій та інноваційного процесу на підприємствах немислимий науково-технічний процес. Інноваційна діяльність – це діяльність по створенню, впровадженню, доведення їх до кінцевого споживача, результатом якої є практичні використання й поширення нових ідей. Для управління інноваційним процесом готельної сфери необхідні спеціально навчені люди, які могли б займатися не тільки рішенням будь-яких організаційно-економічних питань, але й щоб вони володіли навичками і методами управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Браймер, Р. А. Основи управління в індустрії гостинності / Р. А. Браймер. Пер. з англ. – М., 2015. – 254 с.

2. Ільенкова С. Д. Інноваційний менеджмент / С. Д. Ільенкова. – М., 2014. – 274 с.

3. Санто Б. Інновація як засіб економічного розвитку / Б. Санто. – М., 2015. – 312 с.

Олександр Бачурський,
студент М1мн групи
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **К. М. Леміш,** к. е. н., доцент (БДПУ)

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ В МІЖНАРОДНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ

Необхідність стратегічного планування в міжнародному менеджменті обумовлено потребою координації і інтеграції різноманітних операцій у масштабах усієї корпорації. Наявність стратегічного планування допомагає

підготуватися до непередбачених змін та швидкої реакції на них.

Аналіз останніх досліджень. Основою цього дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних економістів з проблем стратегічного планування в міжнародному менеджменті: М.Г.Луцькій, О.М.Скібіцькій, Л.І.Міхайлова, В.Д.Немцов, Багрова, В.Д.Рогожін, У. Кінг, та інші.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження являється вивчення теоретичних засад стратегічного планування в рамках міжнародного менеджменту. Для вирішення поставленої мети використовувались наступні наукові методи, а саме: дослідження, синтез, комплексний та системний аналіз,

Сутність дослідження. У міжнародному менеджменті стратегічне планування – це процес що дозволяє спланувати господарську діяльність фірми відповідно до потреб ринку, а також можливостей отримання необхідних ресурсів [3]. Як показує міжнародна практика, стратегічне планування – це основа взаємодії більшості внутрішніх та зовнішніх економічних процесів, факторів та явищ.

Здійснюючи діяльність зі стратегічного планування необхідно враховувати інтереси всіх суб'єктів ринку. Також потрібно орієнтуватися не тільки на міжнародну, а й на економіку конкретної держави.

Як стверджує У. Кінга, план допомагає в свою чергу погоджувати ресурси фірми зі справжніми та майбутніми, а також те що план – це найважливіший елемент для визначення напрямку, яке повинно забезпечити фірмі процвітання [1].

Необхідність стратегічного планування полягає в наступному [4]:

- збереженням напрямку розвитку компанії в умовах розширення асортименту продукції та послуг, а також освоєння нових ринків збуту;
- координація та інтеграція різноманітних операцій у масштабах усієї корпорації;
- належна підготовка до виникаючих нових міжнародних проривів і вимог.

Процес стратегічного планування в міжнародному менеджменті складається з етапів, зображених на рис.1 [2].

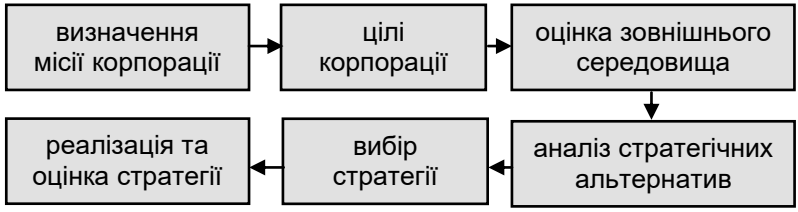

Рис.1 Етапи стратегічного планування

На якість та рівень стратегічного планування в міжнародному менеджменті впливають такі фактори [5]:

- компетентність керівника фірми;
- кваліфікації фахівців,
- наявність нової інформаційної бази;

- забезпечення сучасною комп'ютерною технікою.

Основні висновки. Підводячи підсумки, можна сказати, що міжнародні корпорації, які припускають успішне та довгострокове існування на ринку повинні приділяти більше уваги стратегічному плануванню. Тому що в умовах нинішньої ринкової економіки господарюючі суб'єкти не можуть успішно працювати без наявності обґрунтованого стратегічного плану.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білик Р. С. Міжнародний менеджмент [Текст] : навч. посіб. / Р. С. Білик, Р. Р. Білик ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т, 2010. – 319 с. : рис., табл. – Бібліогр.: с. 319 с.

2. Галушка З. І.. Стратегічний менеджмент [Текст] : навч.-метод. посіб. / З. І. Галушка, І. Ф. Комарницький ; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Вид. 2-е, допов. та переробл. – Чернівці : Букрек, 2011. – 239 с. : табл., рис. – Бібліогр.: с. 237 с.

3. Гоголь Г. П. Міжнародний маркетинг [Текст] : навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. України всіх форм навч. напряму "Економіка і підприємництво" (менеджмент) / Г. П. Гоголь ; Національний ун-т "Львівська політехніка". – Л. : Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2004. – 147 с.

4. Ігнатьєва І. А.. Стратегічний менеджмент: теорія, методологія, практика [Текст] / І. А. Ігнатьєва ; Київський національний ун-т технологій та дизайну. – К. : Знання України, 2005. – 250 с.

5. Куриляк В.Є. Міжнародний менеджмент [Текст] : навч. посібник / В. Є. Куриляк ; Тернопільська академія народного господарства. – Т. : Карт-бланш, 2004. – 268 с.

Бачурський Олександр,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Н. І. Бабіна,**
старший викладач (БДПУ)

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ РЕЙТИНГУ УКРАЇНИ ЗА ІНДЕКСОМ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОДОРОЖЕЙ І ТУРИЗМУ

За останні десять років туризм став одним із найвпливовіших факторів для зростання економік держав та регіонів. На сьогодні важливим завданням для нашої країни є залучення іноземних туристів, що стимулюватиме наповнення державного бюджету та стрімкий розвиток інфраструктури.

Аналіз останніх досліджень. Сучасні тенденції міжнародного туризму, а також питання щодо розвитку конкурентоспроможного ринку туристичних послуг досліджували зарубіжні та вітчизняні вчені, а саме: В.Гудак, П.Ебергардт, Дж.Уокер, Г.Долматова, Є.Єгорова, О.Любіцева, М.Мальська та інші.

Мета і методи дослідження. Мета – вивчення стану конкурентоспроможності України у галузі туризму. Методи: комплексного та системного аналізу, диференціація й інтеграція, дослідження.

Сутність дослідження. Індекс конкурентоспроможності країн у сфері подорожей та туризму дає змогу всім зацікавленим сторонам працювати разом задля покращення конкурентоспроможності національних економік. Оновлена з 2017 р. методика складання Індексу конкурентоспроможності сектору подорожей і туризму включає в себе 4 субіндекси, які ґрунтуються на 90 показниках, згрупованих у 14 складових. Це такі субіндекси, як: «сприятливість середовища», «політика туризму і створення сприятливих умов», «інфраструктура» та «природні та культурні ресурси» [1].

Зауважимо, що за оцінками експертів UNWTO, міжнародний туризм багато років поспіль зростає та продовжує демонструвати стійкість, незважаючи на перепони, які пов'язані із забезпеченням безпеки.

Згідно рейтингу перше місце посіла Іспанія. Також до топ-десятки увійшли: Франція, Німеччина, Японія, Великобританія, США, Австралія, Італія, Канада та Швейцарія.

Україна, маючи всі передумови для сталого розвитку економіки за рахунок туризму, все ще поступається багатьом країнам світу. Країна за Індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму 2017 р. отримала оцінку 3,5 бали з семи можливих і опинилась на 88 місці. В порівнянні з 2013 р., коли Україна посідала 76 сходинку з 140 країн світу, у 2017 р. країна втратила 12 позицій.

Таблиця 1

Зміна позицій України та деяких країн світу за індексом конкурентоспроможності у сфері подорожей та туризму

Країна / Рік, к-сть країн	Україна	Єгипет	Македонія	Грузія	Туреччина
2013 (140)	76	85	75	66	46
2015 (141)	*	83	82	71	44
2017 (136)	88	74	89	70	44

Внесок туристичної сфери України експертами оцінюється у 1,3 млн. дол. США або 1,4% ВВП, в українській сфері туризму зайнято 214,4 тис. осіб або 1,2% від загального числа зайнятих. Для порівняння, у Польщі туристична сфера оцінена у майже 8 млн. $ США або 1,7% ВВП, занятість – 275, 4 тис. осіб або 1,7%. Як показує аналіз, в нашій країні бізнес-середовище не сприяє максимальному розвитку турсфери, про що свідчить 124 місце за цією складовою. Також негативний вплив має рівень безпеки в країні – 127 місце [2,3].

Безумовно, в кожній з 14 укрупнених складових індексу є характеристики, згідно яким наша країна має більш високі або низькі оцінки.

За підсумковими результатами цього дослідження ми побачили, на жаль, що можливості розвитку туризму в Україні використовуються

недостатньо.

Основні висновки. Згідно з прогнозами UNWTO на індустрію подорожей і туризму очікує подальше зростання, лібералізація умов перетину кордонів, проникнення інформаційних технологій, тощо. Отже, Україні варто ретельно визначити пріоритети розвитку туризму як сфери, яка створить позитивний імідж країни на міжнародному турринку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Захарченко П.В. Дослідження динаміки складових індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму України в рейтингу країн світу / П.В. Захарченко, Н.І. Бабіна // збірник «Економічний вісник ЗНТУ», листопад, 2017.

2. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2017 [Electronic resource]. – Режим доступу: www.weforum.org/reports/the-travel-tourism-competitiveness-report-2017

3. The Travel & Tourism Competitiveness Report 2015 [Electronic resource]. – Режим доступу: www.reports.weforum.org/travel-and-tourism-competitiveness-report-2015/index-results-the-travel-tourism-competitiveness-index-ranking-2015/

Брезицька Лілія,
студентка 4 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н. І. Бабіна**, ст. викл.

ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ готельних МЕРЕЖ

Актуальність теми. На сьогодні спостерігається інтенсивний розвиток моделювання корпоративної культури, а саме, в теоретичних та практичних роботах щодо підприємств у цілому та готельного бізнесу зокрема.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблематиці корпоративної культури приділили увагу вітчизняні науковці: Л. Лук'янова, А. Бурлакова, Н. Вецепура, В. Федорченко, В. Зубенко, С. Ковалевський, В. Гончаров, Л. Савчук, І. Качан, А. Филлер. Проте у контексті систематичності це питання потребує подальшого розгляду.

Мета та методи дослідження. Визначити особливості формування корпоративної культури готельних мереж. Методи – аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Під корпоративною культурою (КК) вважають систематичність формальних та неформальних положень, вимог і засад діяльності, особистих і загальних інтересів, властивостей поведінки колективу цієї організаційної структури, манері керівництва, даних задоволеності робітників умовами роботи, ступеня взаємної співпраці та сумісності працівників між собою, поглядів на перспективи розвитку [1].

КК готельних мереж універсальна та прийнятна для кожного готелю,

що розташований в будь-якій країні світу. Відомі готельні бренди формували свою КК протягом тривалого часу і дотепер є ідеальним зразком для тих, хто тільки розпочинає свою діяльність в індустрії гостинності.

КК займає визначну роль при конструюванні господарювання готельних мереж, ефективності та визначенні місця на конкурентному ринку, саме це і допоможе зосередитися в перспективі на якісних характеристиках надання послуг та забезпеченості основної інтенсивності відпочиваючих. Розповсюдження КК відбувається за рахунок мережі готельних мереж, при цьому надаючи можливість на створення контактів між керівниками різних рівнів. За допомогою цієї спільності корпоративних інтересів, виокремлюються особливості конкретного осередка готельного бізнесу, яке в подальшому діє над формуванням самобутності готельної мережі. Для того, щоб підвищити відданість структурі, головним прерогативам готельні мережі впроваджують переміщення співробітників в різні країни, в результаті чого, вони підкоряються впливу корпоративного духу.

КК будь-якої готельної мережі складається з певних особливостей, які залежать від направленості та специфічних елементів безпосередньої діяльності. Ці елементні складові КК установлюють матеріальне уособлення у символіці, обрядовій складовій, певних пріоритетах та акцентах господарювання, які в свою чергу залежать від ментальності та специфіки надання послуг. До компонентних частин КК, котрі діють на позитивний імідж готельної мережі, співвідносять такі атрибути особистості робітника: конкурування, вміння переконувати, виконання ролі неформального лідера, толерантність. Складовою при моделюванні КК сфери надання послуг, до якої безперечно відноситься і готельний бізнес, виступає змога менеджменту утворити загальне бачення монолітної генеральної мети для команди всіх робітників готельної мережі. Задача вищого керівництва визначити цілі, і те як вони будуть реалізуватися в корпоративних нормах та системі ціннісних орієнтирів.

Щодо важливого інструмента КК, то фігуральне місце займає лідерство. Однак, людський фактор також є невід'ємною складовою, і має важливе значення для процесу відбору персоналу для створення «єдиної команди». Поміж цього, необхідно встановити політику мотивування, себто відзнак і стимулів для максимального заохочення їх потреб з подальшою відданістю працювати на користь готельної мережі. Розглядаючи прикладні засади формування КК в готельному бізнесі, відзначають, що це довгостроковий і важкий процес, ключовими періодами якого є: дефініція місії; процес цілеполагання; розробка системи генеральних опорних цінностей; структуризація норм поведінки працівників; описання звичаїв і розробка символіки, які відображують та діалектично поєднують усе вищеперераховане [2].

Ключовим елементом формування КК виступають стандарти. Кожна з готельних мереж має власний корпоративний стандарт. Адже, коли все регламентовано та налагоджено, тоді готельний бізнес розвиватиметься стрімко. Готельні мережі досягають успіх лише за допомогою єдиного, чіткого стилю обслуговування. Це характеризується поняттям – повторюваність якості.

Моделювання КК може походити як від формальних, так і неформальних лідерів. Тому важливим вважають при формуванні КК окремого готелю чи мережі розробку основних пріоритетів та цінностей. Характер використання корпоративних цінностей для формування КК в готельній індустрії, виявляється через вже існуючу систему суспільних відносин. Специфічною частиною КК є процес відображення реальної ситуації готельної мережі, яке акцентує належну увагу тенденціям та їх змінам під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників.

Основні висновки. Корпоративна культура готельних мереж віддзеркалює взаємопов'язану єдність керованої частини в системі менеджменту (об'єкта) і керуючої частини (суб'єкта).

ЛІТЕРАТУРА

1. Качан И. Методики диагностики организационной культуры предприятия / И. Качан, В. Зубенко // Научные труды ДонНТУ: Серия: экономическая. – № 33. – Донецк, ДонНТУ, 2008.

2. Филлер А. Диагностика организационной культуры: «То, что можно измерить, можно изменить» / А. Филлер // Управление персоналом-Украина. – 2009. – № 7.

Володєва Владислава,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К. М.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ СПОЖИВАЧІВ НА СПОЖИВЧОМУ РИНКУ

Актуальність теми. Поведінка споживача завжди є несподіваною і безпосередньо залежить від безлічі факторів. Дуже важливо приділити увагу вивченню поведінки споживача, адже вона відіграє головну роль у маркетинговій політиці. Не менш важливим аспектом поведінки споживача виступає саме процес прийняття рішення. Безсумнівно, споживачі приймають велику кількість рішень кожного дня. Як приклад, він може обмірковувати покупку (чи потрібно купувати, коли саме придбати цей товар, або якій конкретно марці віддати перевагу). Може міркувати про позбавлення від певної групи товарів (позбавитися зовсім, переробити його, або перепродати комусь). Якщо розумітися в тому, як споживачі приймають кожне рішення, то можна розробляти конкурентоспроможні маркетингові стратегії. У наш час для будь-якої фірми дуже важливо бути конкурентоспроможною – адже це позитивно відображається на уявленні споживача про її товар або торгову марку.[2] Саме тому питання про поведінку споживачів досить актуальне серед маркетологів, яке необхідно постійно вивчати.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженню поведінки споживачів на споживчому ринку приділяють велику увагу не тільки зарубіжні, а й вітчизняні вчені. Свої наукові праці цьому присвятили Ф.

Котлер, Дж. Енджел, Дж. Джонсон, І.В. Альохіна, І.Ф. Герчикова, Д.Л. Баркан та багато інших [1].

Мета дослідження. Дослідити особливості поведінки споживачів на споживчому ринку, а також виявити які саме фактори можуть впливати на процес прийняття рішення про покупку.

Сутність дослідження. Споживач – це особа, яка купує, використовує, або має намір придбати товари або послуги для задоволення власних потреб.

Поведінка споживача – це дії що здійснює особа, купуючи, використовуючи товари або послуги. Завдяки цьому процесу формується ринковий попит покупців.

Споживчий ринок має свої особливості. Завдяки цим особливостям ринок можна сегментувати за певними принципами. Географічний принцип «розбиває» споживчий ринок за географічними показниками: країною, регіоном, областю, містом. Згідно психографічного принципу розподіл здійснюється за суспільним класом, способом життя а також за типологією особистості. Поведінковий принцип залежить саме від особливостей покупців, від їх знань, від того як вони реагують на товар, та як його використовують. Демографічний принцип розподіляє споживачів по групах за віком, статтю, освітою, рівнем доходу а також за національністю.

Існує чотири моделі поведінки споживачів. Вони бувають економічними, когнітивними, пасивними та емоційними [4].

Для споживачів першої моделі значне місце посідає якість та зручність. Віддає перевагу тільки соціально значущим товарам. Перш за все його цікавить матеріальна вигода. Ретельно зважую баланс затрат та досягнутих результатів.

Друга модель споживачів витрачає велику кількість часу на пошук товарів, перед покупкою ретельно аналізує існуючі варіанти, а також приймає тільки обґрунтоване, цілком задовільне для нього рішення.

Пасивні споживачі дуже імпульсивні, для них головними виступають тільки зовнішні стимули. Для них не характерне чітке уявлення про власні потреби та бажання. Не має пристрасті до жодного типу продукції, не має зв'язків з персоналом.

Четверта модель характеризується проявом бурхливих емоцій. Також характерна імпульсивність. Довіряє певним типам продукції та магазинам, має довірливі зв'язки з персоналом цих магазинів.

Згідно цих моделей поведінки споживачів виділяють п'ять етапів прийняття рішень про покупку [3]:

1) усвідомлення потреби. споживач відчуває, що йому потрібно придбати певний товар;

2) пошук інформації. споживач шукає всю інформацію про товар, що його цікавить;

3) оцінка існуючих варіантів. покупець звертає свою увагу головні характеристики товару, його ціну. також оцінює варіанти багатьох торгових марок і вибирає більш відповідну;

4) рішення про придбання товару. споживач приймає рішення купувати продукт чи ні. на цей процес мають безпосередній вплив оточуючі

споживача.

5) реакція на покупку. вже після придбання товару споживач може бути цілком задоволеним або не задоволеним зовсім. незадоволення придбанням може статися в період експлуатації товару.

На поведінку споживача і прийняття рішення про покупку мають вплив такі фактори як: економічні, особисті, психологічні та соціокультурні. До економічних відносяться: політика цін, якість товару, умови постачання, якість обслуговування. Особисті фактори це: вік, освіта, стать, рівень доходів, стиль життя, ставлення до ризику. Психологічні фактори полягають у: мотивації, сприйнятті, ставленні до товару. Соціокультурними факторами виступають: сім'я, соціальний статус, а також культура [5].

Основні висновки. Підбиваючи підсумки можна зазначити, що дослідження особливостей поведінки споживачів займає дуже важливе місце в маркетинговій політиці. Ця поведінка залежить від багатьох факторів. Кожна людина індивідуальна, а отже її поведінку, як споживача, дуже важко передбачити. Для кожного споживача фактори не є ідентичними. Головним завданням маркетологів є вивчення як саме споживачі приймають рішення, і як можна вплинути на цей процес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркетинг : навч. посібник для ВНЗ / під ред. д. е. н. В. І. Крамаренка, д. е. н. Б. І. Холода. — К.: ЦУЛ, 2003. — 258 с.: іл.

2. Балабанова, Л.В. Цінова політика торговельного підприємства в умовах маркетингової орієнтаці: навч. посіб. для ВНЗ / Л.В. Балабанова, О.В. Сардар. — Донецьк: Дон ДУЕТ, 2003. — 156 с.: іл.

3. Ламбен Жан-Жак. Менеджмент, орієнтований на ринок. Стратегічний і операційний маркетинг/ Ж.Ж Ламбен. – СПб.: Пітер, 2004.

4. Агеев, Е.Я. 'Маркетинг: от простого к сложному' (ответы на вопросы): учеб. пособие для вузов / Е.Я. Агеев, В.И. Чепинога. — Львів : Новий світ, 2000. — 424 с.: іл.

5. Балабанова, Л.В. Комерційна діяльність : маркетинг і логістика: навч. посібник для ВНЗ / Л.В. Балабанова, А.М. Германчук. — К.: Професіонал, 2004. — 288 с.: іл.

Георгінова Д.О.,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: К.М. **Леміш**, к.е.н., доцент (БДПУ)

ВЗАЄМОВІГИДНИЙ ЗВ'ЯЗОК ДІЯЛЬНОСТІ КАМПАНІЙ ГРОМАДЯНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ІНЖИНІРИНГУ, ЯК СУЧАСНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ

Актуальність теми. На сучасному етапі існування нашої незалежної держави та заявленою нею політики децентралізації влади, особливо актуальним стає завдання навчити новостворені об'єднані громади правильно самоорганізовуватися для ведення довготривалого та

прибуткового бізнесу, який дасть як позитивні результати, так і змінить сталі стереотипи людей щодо принципів організації своєї діяльності. Створення досконалих процесів управління потребує нового підходу щодо їх організації. Для кожної громади вивчення та впровадження організаційного інжинірингу є необхідною умовою для успішного розвитку та виходу на більш високий рівень ведення бізнесу. Але аналіз інформації про організаційний інжиніринг піднімає суттєву проблему щодо підготовки кадрового резерву для інжинірингових кампаній.

Ступінь досліджуваності проблеми. Основні положення концепції інжинірингу розроблено у роботах зарубіжних та вітчизняних авторів М. Хаммера і Дж. Чампі, Т. Давенпорта, Дж. Харрингтона, Г Сміта і П. Фінгера, С. В.Рубцова, В. Г. Єлиферова і В.В. Репіна [2].

Мета дослідження. Метою дослідження є розгляд можливості впровадження організаційного інжинірингу в діяльність кампаній громадянського представництва.

Сутність дослідження. Стратегія діяльності об'єднаних громад, заявлених державою у 2016 році, повинна була б сприяти їхньому сталому розвитку. Але кампаній чи проектів, для виходу на рівень самодостатності та побудови економіки майбутнього, в більшій своїй масі, громади не реалізовували. Натомість, громади живуть за рахунок дотацій, субвенцій, донорської допомоги та різних грандів, і витрачають їх на потреби соціальних об'єктів. Сьогодення потребує кардинальної зміни ставлення громад до свого споживчого існування та організації діяльності по веденню бізнесу в тому числі.

Сучасні організаційні системи для ефективного існування потребують застосування інжинірингу. Поняття «інжиніринг» як метод удосконалення (розвиток, поліпшення) процесів організації запозичене з інженерної діяльності (від англ..Engineering – проектувати, винаходити, придумувати) [4].

Інжиніринг – доволі нове явище в менеджменті. Інжиніринг представляє собою сукупність інтелектуальних видів діяльності, творчу реалізацію наукових методів і принципів проектування та розробки як самих виробів, так і виробничих процесів менеджменту.

Серед великої кількості різноманітних управлінських принципів організаційного інжинірингу можна виділити наступні: орієнтація не на виконання завдання, а на досягнення результату; пошук кращих рішень у галузі; делегування прийняття рішень виконавцям цієї роботи; самоменеджмент; відповідність залучених ресурсів завданням бізнесу; прогнозування можливих помилок і проблем; усунення дублюючих функцій та ін.

Організаційний інжиніринг – це сучасна технологія управління, заснована на системному підході. Стрімкі зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі потребують прийняття миттєвих рішень, ставлять виклик класичним стилям управління. Дуже часто вони не витримують конкуренції на ринку серед організацій з мобільним підходом до системи управління і втрачають контроль над функціонуванням організації, і, як наслідок цього, її вихід з ринку [2].

Але, на нашу думку, існує проблема щодо наявності великої кількості

мобільних співробітників організацій, які здатні на реалізацію інжинірингової технології. І, як варіант, є можливість звернутися за допомогою до інжинірингових кампаній, але, на превеликий жаль, на українському ринку існує обмежена кількість послуг такого роду. А тому ми пропонуємо розглянути можливість взаємовигідної діяльності кампаній громадянського представництва та організаційного інжинірингу: участь в кампаніях дає змогу підготувати нове покоління молоді, здатної на новий спосіб мислення та спрямованої на реалізацію нових можливостей, а використання інжинірингу, як сучасної технології управління, допоможе мобільно і по-сучасному провести заплановану кампанію.

В Україні науковці дають таке визначення діяльності громадянського представництва («адвокасі» в світовій практиці): «Організовані зусилля, спрямовані на системні й незворотні зміни в довколишньому середовищі» [3]. І хоча їхня діяльність направлена на формування активного громадянського представництва, основні принципи існування цих об'єднань дуже схожі на інжинірингові технології та формують потрібні нам навички: вміння визначати та аналізувати проблему; формулювати мету і завдання; оцінювати наявність ресурсів та партнерів; розробляти робочий план; дотримуватися виконання плану; мобільно і творчо реагувати на зміни в плані роботи; проводити моніторинг та оцінку кампанії [1]. Всі ці базові вміння в майбутньому можуть з користю використовуватися при застосуванні інжинірингової технології.

На ряду з інжинірингом велику популярність здобула ідея реінжинірингу: «фундаментальне переосмислення і радикальне перепроектування бізнес-процесів для досягнення істотного вдосконалення основних показників їхньої діяльності». Реінжиніринг – це різновид шокової терапії, який несе в собі дуже великі ризики. Він може привести до «економічного дива» в окремо взятій організації, а може мати і негативні наслідки [4].

Принципи реінжинірингу часто використовуються кампаніями громадянського представництва, особливо молодіжними, як більш гнучкими до сприйняття нового: інтеграція різних видів робіт; учасник повинен вміти виконувати змінюваний процес; створення різних версій процесів; підвищення автономності процесів за допомогою розширення децентралізації з одночасним поглибленням централізації обміну інформацією; спрямованість на скорочення часових параметрів процесу та ін..

Основні висновки. Здобутки інжинірингу та реінжинірингу в повному обсязі можна використовувати для ефективної реалізації соціально-економічних проектів. Звичайним для діяльності багатьох громадянських організацій також є виконання як проектів, так і організація кампаній. Учасники «кампанії адвокасі» сконцентровані довкола проблеми, і кампанія вважається успішною тільки при досягненні системних змін, а це найголовніше правило інжинірингової та ре інжинірингової технологій. Саме навички участі в громадянському представництві сприятиме вихованню підготовлених виконавців організаційного інжинірингу для проведення високоефективного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Від співпраці до примирення: посібник для лідерів громадянського суспільства / Під загальною редакцією О.К.Смірнова. Автори-упорядники: М.А.Араджіоні, І.В.Брунова-Калісецька, А.І.Гусєв, І.Г.Терещенко, Ю.А.Тищенко – Київ: Видавництво ЧП «Золоті Ворота», 2015. – 207с.
2. Косач, І. А. Ділове адміністрування: менеджмент організацій та управління змінами. Навчальний посібник / І. А. Косач, Л. С. Ладонько, І. В. Калінько. – Чернігів : ЧДІЕУ, 2013. – 215 с.
3. Навроцький, В. В. Кампанія адвокасі як інструмент демократичних перетворень / В. В. Навроцький, М. В. Менджул. – Ужгород : «Видавництво Олександри Гаркуші», 2011. – 278 с.
4. Осовська Г.В. Менеджмент організацій: підручник / Г.В. Осовська, Л.Ц. Масловська – К.:Кондор-Видавництво, 2014. – 366с.

Губанова Анастасія,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність. Безумовно основою будь-якої організації є колектив, і без них організація функціонувати не зможе. У наш час кожен керівник в процесі управління організацією щодня стикається з безліччю проблем та протиріч, які приводять до конфліктів різних форм. Тому сучасному керівнику необхідно приділяти увагу, контролювати та управляти ними. Адже вплив досліджуваного явища негативно позначається на фінансовому результаті діяльності підприємства, стає причиною втрати робочого часу та відбивається в першу чергу на психологічному стані та здоров'ї конфліктуючих сторін. Дуже важлива наявність ефективної системи управління процесами конфліктів, яка допоможе не тільки уникнути їх негативного впливу але й буде позитивно впливати на ефективність діяльності організації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Останніми роками зростає кількість публікацій, пов'язаних з управлінням конфліктами та недопущенням негативних наслідків їх впливу на організацію. Ця проблематика розглядається у працях вітчизняних та зарубіжних авторів – Скібіцької Л.І., Балабанової Л.В., Герасіної Л.М., Пилипенко А.А., Панової М.І., Семенченко А.В., Гоулднера А., Лоуренса П., Мастенбрука У., Саймона Г., Ємельяненко Л.М., Крозьє М., Барнарда Ч., Дарендорфа Р., Грішиної Н.В. та інших, які розглядають різні аспекти конфліктних ситуацій, теоретичні засади управління конфліктами.

Мета дослідження. Вивчення першопричин виникнення конфліктів та методів їх подолання на підприємстві.

Сутність дослідження. Аналіз діяльності сучасних організацій показує, що конфлікт – це брак взаєморозуміння між сторонами, які можуть бути конкретними особами або групами, це самоствердження особистості в

колективі**.** Управління конфліктом являє собою можливість керівника виявити конфлікт, що стався в організації і застосувати певні заходи і методи для його вирішення.

Пошук причини виникнення конфлікту в організації представляє собою одну з найвагоміших стадій управління конфліктом. Провівши дослідження нами були виявлені наступні причини виникнення конфліктних ситуацій в організації: недолік ресурсів між підрозділами організації, нечіткий поділ обов'язків, розбіжності у планах сторін, різниця намірів, відмінні уявлення про конкретну ситуацію, несхожість у поведінці, розбіжності у життєвому досвіді, недостатність комунікацій, раптова зміна обставин та інші.

Конфлікт – це довготривалий процес, який складається з 4 неминучих етапів:

Перший – латентний етап. Він базується на появі протиріч в інтересах, поглядах на життя, міркуваннях, знаннях, уявленнях сторін, з'являється розуміння їх несумісності, але відбувається демонстрування нормальних стосунків без агресивного демонстрування власної точки зору.

Наступний етап – демонстративний. Обидві сторони конфлікту розуміють наявність конфлікту і запевняють один одного у правильності своєї точки зору.

3 етап – агресивний. На цьому етапі конфліктуючі сторони мають на меті усунути один одного, застосовуючи погрози, моральні образи, інтриги, наклепи, поширення компрометуючої інформації.

Останній етап – батальний, який включає в себе вирішення конфлікту: психологічне усунення суперника або застосування прийому перемир'я. Цей етап передбачає наявність третьої авторитетної сторони, яка виконує функції медіатора [1].

Нами було розглянуто наступні стадії управління конфліктами: сприйняття конфлікту і первинна оцінка ситуації; дослідження конфлікту і пошук його причин; пошук шляхів вирішення конфлікту; здійснення організаційних заходів.

У менеджменті застосовується багато дієвих методів управління конфліктною ситуацією. У ході дослідження нами детально було розглянуто дві категорії методів: структурні і міжособистісні.

Структурні методи передбачають собою: формулювання вимог до всього колективу, роз'яснення чітких правил виконання роботи, використання координуючих й інтегруючих механізмів, формування загальних цінностей, використання організованої системи заохочень.

Міжособистісні стилі вирішення конфліктів – це ухилення, згладжування, примус, компроміс, вирішення проблеми [2, 3].

Основним з найскладніших завдань для керівників є пошук шляхів вирішення міжособистісних конфліктів.

Застосування того чи іншого методу управління конфліктами в організації залежить від причин та особливостей конфліктної ситуації.

Основні висновки. Своєчасне та успішне вирішення конфліктних ситуацій в організації та вміння керівником використовувати методи управління конфліктами допоможе будь-якій сучасній організації досягти своїх економічних цілей та успіху за рахунок об'єднаної та продуктивної

праці колективу. Адже колектив є важливим регулюючим чинником діяльності організації, а точніше його продуктивність. Моніторинг та управління конфліктами в організації є запорукою успішного функціонування організації завдяки створенню робочої атмосфери в колективі, де кожен зі співробітників буде комфортно себе почувати на робочому місці і працювати на максимальний результат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко В. О. Основи менеджменту: навчальний посібник / В. О. Кравченко. – Одеса: Атлант, 2012. – 211 с.

2. Литвинюк А.А. Управління персоналом: Підручник для бакалаврів / А.А. Литвинюк. – М.: Юрайт, 2013. – 434 с.

3. Щебликіна І.О. Основи менеджменту: навчальний посібник / І.О. Щебликіна, Д.В. Грибова. – Мелітополь: Мелітопольська міська друкарня, 2015. – 480 с.

Губанова Анастасія,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

PUBLICRELATIONS У СИСТЕМІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Актуальність теми. У всьому світі кожному підприємству необхідно для утворення попиту на свою продукцію не лише налагоджувати взаємини з дилерами, акціонерами та постачальниками, але й утворити велику кількість потенційних споживачів, викликати їх прихильність, розповсюджуючи позитивну рекламу про свій товар. Це можливо здійснити за допомогою елементу маркетингових комунікацій – Public Relations, який є передумовою та дуже важливою частиною маркетингу.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання організації та вдосконалення PR розглядали такі іноземні та вітчизняні дослідникияк: Е. Райс, С. Блек, Є.Ромат, Альошина І.В, Ф. Котлер, П. Сміт, Лук'янець Т.І., Р. Харлоу, Синяєва І.М., Голубкова О.М., І. Пантелейчук, Д. Джобберта та інші.

Мета дослідження. Розкриття змісту зв'язків з громадськістю як елементу маркетингових комунікацій підприємства.

Сутність дослідження. Public Relations є одним з найпотужніших маркетингових засобів просування продукту, який може допомогти організації досягти успіху та зміцнити довіру до неї, створити новий ринок, допомогти в боротьбі з конкурентами, сформувати позитивний імідж та репутацію товару, розповсюдити бренд, покращити дієвість усіх інших елементів маркетингової комунікації.

Американський вчений Ф. Харлоу, проаналізувавши 500 трактувань терміну «паблік рилейшнз», дав наступне трактування цього поняття : «Public Relations – це особлива управлінська функція, яка допомагає

встановлювати і підтримувати тісну комунікацію, взаємодію та співробітництво між компанією і пов'язаною з нею громадськістю» [4].

Найчастіше в сфері маркетингу та менеджменту використовується тлумачення поняття «паблік рилейшнз», сформульоване С. Блеком: «PR – це мистецтво і наука досягнення гармонії за допомогою взаєморозуміння, заснованого на правді та повній інформованості» [3],[5].

Проаналізувавши різні підходи до тлумачення даного поняття ми можемо сказати, що паблік рилейшнз у загальному розумінні – це встановлення довготривалих довірливих відносин між організацією та громадськістю та дієве управління ними, яке залежить від знання, навичок, досвіду та умінь спікера.

Одним з головних завдань PR є: просування товарів та послуг організації, формуючи позитивний сприятливий імідж та репутацію; досягнення взаєморозуміння та довірливого відношення громадськості до компанії.

Важливе значення має і вивчення принципів, на яких базується PR: доступність та достовірність інформації; демократичність; соціальна орієнтація, зосередження на відносинах між організаціями і громадськістю; системність; узгодженість.

Досліджуючи паблік рилейшнз як управління комунікаціями між організацією та громадськістю, ми можемо виділити чотири моделі розвиткуPR, які досі існують на ринку.

Перша модель – паблісіті (пропаганда). Головною метою цієї моделі є пропаганда позитивних якостей товару/послуги без нав'язливого тиску на споживачів.

Наступна модель – суспільної інформації. Вказана модель має на меті наявність правдивої інформації про продукт або послугу, яка сфокусована на передачу інформації від виробника до споживача.

Третя модель – двостороння асиметрична модель. Ця модель заснована на ретельному вивченні відношення споживачів до продукту чи послуги. Великого значення надається моніторингу цільової споживчої групи.

Остання модель – двостороння симетрична модель. Сутність двосторонньої симетричної моделі полягає у налагодженні взаємопорозумінь між організацією та громадськістю[1], [2].

У ході нашого дослідження було виявлено переваги та недоліки PR як одного з елементів маркетингових комунікацій.

До переваг «паблік рилейшнз» відносяться: є відносно недорогим видом комунікацій; професіонали PR спроможні подати підприємство у вигідній позиції завдяки професіоналізму, знанням та досвіду менеджерів, позитивному корпоративному іміджу та репутації підприємства; вдалі широкомасштабні PR дії допоможуть приваблювати значну кількість споживачів, ніж усі інші маркетингові комунікації.

Головним недоліком PR є нездатність контролювати впровадження запланованих заходів.

Основні висновки. Паблік рилейшенз на сьогодні є одним з найефективніших інструментів маркетингових комунікацій, який сприяє створенню позитивного іміджу та репутації організації, направлений на

успішне та ефективне функціонування підприємства, а також сприяє зародженню довірливих відносин між організацією та громадськістю. Отже, ми вважаємо, що PR повинен бути невід'ємним елементом маркетингових комунікацій будь-якої організації, яка має на меті стабільно утримуватися на ринку, бути конкурентоспроможною та досягти значних успіхів у своїй діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондратенко Н. М. Маркетинг : учебник для бакалавров / Н. М. Кондратенко. — М.: ИздательствоЮрайт, 2014. — 542 с.
2. Ноздрева Р.Б Маркетинг: учебник/ Р.Б. Ноздрева. –М.: Аспект Пресс, 2016. – 446 с.
3. Мурахтанова Н.М. Маркетинг: учебноепособие /Н.М. Мурахтанова, Е.И. Еремина. – М.: Академия, 2013. – 304с.
4. Harlow Rex F. Building a Public Relations Definition // Public Relations Review. — 1976, Winter. — Vol. 2, № 4. – P. 36.
5. Блэк С. Паблик рилейшнз. Что это такое?: Пер. с англ./ С.Блэк – М.:Новости:Модино пресс, 1989. – 240 с.

Дубинка Олена ,
студентка 3 курсу
факультет фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Леміш К.М.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ЗАГАЛЬНІ КОНЦЕПЦІЇ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Актуальність теми. Сьогодні неможливо знайти одну із значущих і багатогранних ділянок роботи, ніж сфера управління, або сфера менеджменту. Від неї залежить ефективність та якість виконання роботи, а також якість професійного обслуговування населення.

Досвід, який накопичується в розділі управління за кордоном застосовується не тільки в промисловій сфері, а в інших, наприклад, торговій, кооперацийній, сільськогосподарській через пряму участь працівників в керівній діяльності. Цей досвід збагачує не тільки науку управління, а також всесвітні успіхи в емпіричних економічних і суспільних дослідних процесах.

Ступінь досліджуваної проблеми. За останні роки цією проблемою зацікавилися відомі теоретики соціоекономіки такі, як Р. Хакен, Дж. Фон Нейман і А. Моргенштерн, Н. Портер, Е. Лоренц, А. Н. Колмогоров та Ж. А. Пуанкаре, які розглядали знання як ресурс управління і влади.

Мета і методи дослідження. Розглянути загальні концепції менеджменту, і зробити акцент на їх особливостях використання в управлінні, за допомогою теоретичного аналізу літературних джерел.

Для поставленої в роботі мети використовуються такі загальнонаукові методи дослідження: порівняльного аналізу, системного підходу та абстрагування.

Сутність дослідження. На сьогодні менеджмент – це наука, якій властива концепція, яка високоякісно переходить від місцевих течій досліджень до побудови концепцій.

Менеджмент (або управління) — це процес, який планує і організовує, провадить та контролює організації для досягнення координації людських і матеріальних ресурсів, які необхідні щоб продуктивно реалізувати поставлені завдання [3, с. 6]. Менеджмент проникає у всі організаційні процеси підприємства, зачіпає всі сфери її діяльності.

Концепція (з латинської перекладається як сприйняття чого-небудь) — метод суджень про певні явища, спосіб сприйняття явищ, процесів, основна ідея будь-якої теорії [1, с.255].

Концепція – це фундамент, який формує науковий підхід, тобто синтезує певні взаємопов'язані групи наукових теорій, способів вивчення, методів досліджень та пояснень неупереджених явищ і процесів. Нинішня концепція управління виділяє 3 основні теорії – теорія ігор, теорія хаосу і синергетичний підхід, саме його часто застосовують у бізнесі [1, с.256].

Для початку необхідно розглянути синергетичний підхід, адже саме синергетика загострює увагу на злагодженості, взаємодії структурних утворень як створення єдиного цілого. Термін синергетика вперше запропонував Р. Хакен, що означає сприяння, співробітництво.

Синергетика – це новий міждисциплінарний науковий напрямок, що вивчає закономірності виникнення, розвитку та формування систем, для яких характерні відкритість, самоорганізація та не лінійність [3, с. 197].

Суттю самоорганізованих процесів значиться самосвідоме, самозбереження, самоудосконалене, самовідтворене, від якого залежить план структурних і функціональних систем. Наприклад, це можуть бути виробничі підсистеми, економічний розвиток, що призводить до різного рівня розвитку, який не суперечить процесу доброякісних і числових перетворень. Значними особливостями еволюційної системи є її остаточність, тобто нереально змінити спрямовані процеси за певний період часу. Завдяки конвертованим процесам, які займають частку безповоротного процесу системна зміна використовує циклічний характер. Проекти Н.Д. Кондратьєва виділяють коливання які схожі на хвилеподібні системні біпери трьох видів: короткі, середні і великі [2, с. 92]. Ця концепція залежить від процесного самоорганізованого замкнутого досвіду в управлінні.

Наступною слід розглянути концепцію теорії гри. Теорія ігор завдяки математичним методам вивчає прийнятну поведінка. Основними науковцями цієї думки були Дж. Нейман і А. Моргенштер, саме вони у 1944 році видали наукову публікацію "Теорія ігор і економічна поведінка" [3, с.113].

Застосовуючи теорію гри компанія може отримати можливість передбачити подальші дії компаньйонів та конкурентів. Важливість теорії гри за ці роки відчутно збільшилася в економічній і соціальній сфері наук. В економічній діяльності ця концепція застосовується не тільки щоб вирішити господарські завдання, а щоб дати можливість аналізувати стратегічні завдання компанії, розробляти організаційні структури і системи

заохочення [4, с. 116].

Теорія хаосу полягає в тому, що організації виникають і розвиваються за невизначених умов, щоб управляти за допомогою цієї теорії створюють певні моделі. Цю концепцію розробляли Е. Лоренц, Колмогоров і Пуанкаре [4, с. 125].

Теорія хаосу проходить складну нелінійну рухливу систему, яка часто змінюється. Це поняття ґрунтується на математичних концепціях, відтворює фізичну систему. Зміна методології як актуальна на сьогодні наука залежить від організації новітніх концепцій менеджменту – "теорії хаосу". Істотним «ферментом» теорії хаосу служить аналіз вченого-метеоролога Е. Лоренца [4, с.127]. Щоб пояснити, яким є план дій, слід визначити порядок, що впливає на результати взаємодії цих елементів в цілому. Насправді, теорію хаосу визначають як концепцію про непрості нелінійні динамічні системи. Тобто, це концепція про непрості системи, які часто змінюються. Насправді, практично будь-яку хаотичну систему можна змоделювати – ринок цінних паперів створює криві, які набагато простіше аналізувати за допомогою атракторів у порівнянні з точними співвідношеннями.

Основні висновки. Теорію управління і результати наукових досліджень необхідно аналізувати не як досконалу аксіому, а як інструменти, які дозволяють менеджеру передбачити, що може статися, та сприяти у виборі вірного рішення. Створити модель економічної системи – не зовсім просто. Для програміста необхідно зробити тільки модель, яка буде показувати дію незалежних експертів, а далі передати роботу самоорганізації і зробити все інше. Дослідники в інституті Санта-Фе створюють комп'ютерний варіант економіки. За допомогою теорії хаосу можна зробити модель всієї економіки. Ця програма може розрахувати ймовірні цикли розвитку і занепаду, створити модель, яка буде проводити політику уряду, а також вказувати, що необхідно змінити щоб поведінка споживача або продавця змогла сприяти розвитку економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовикін В.І. Новий менеджмент: (управління підприємством /]підручник[лише на рівні вищих стандартів: теорія і практика управління): / В.І. Бовикін. – М.: ВАТ “Видавництво “Економіка” – 1998. – 368 с.

2. Сироткін В.Б. Концепції сучасного менеджменту: Учбова допомога / В.Б. Сироткін. – СПб.: ГУАП, 2002. – 200 с.

3. Кравченко В.О. Основи менеджменту: Навчальний посібник./ О.В.Кравчннко – Одеса: Атлант, 2012 р.– 211 с.

4. Коротков Е. М. Концепция менеджменту / Е. М. Коротков – М.: Дека, 2006.- 148с.

Дуленко Володимир,
студент 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Н. І. Бабіна,** старший викладач (БДПУ)

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАПОВІДНОЇ СПРАВИ В ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Актуальність теми зумовлена проблемами неналежного стану та недбайливого ставлення й використання природно-заповідних об'єктів туристичних регіонів України.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемами заповідної справи в Україні займалися такі вчені, як М.П. Стеценко, Ф.Д. Гамор, В.А. Оніщенко, Т.Л. Андрієнко, В.П. Коломійчук, Й.К. Бойко та інші.

Мета і методи дослідження. Проаналізувати сучасний стан заповідного фонду України та виявити основні проблеми його розвитку й використання. Методи – аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Природно-заповідна справа в Україні – це сукупність теоретичних та практичних аспектів збереження й відновлення природних комплексів і їх компонентів, їх раціонального використання в межах територій та об'єктів ПЗФ. Відповідно до Закону України «Про природно-заповідний фонд України», ПЗФ становлять ділянки суші і водного простору, природні комплекси та об'єкти які мають особливу природоохоронну, наукову, естетичну, рекреаційну та іншу цінність і виділені з метою збереження природної різноманітності ландшафтів, генофонду тваринного і рослинного світу, підтримання загального екологічного балансу та забезпечення фонового моніторингу навколишнього природного середовища [1].

В склад ПЗФ України входить 8102 території та об'єкти площею понад 3,7 млн. гектарів (в т.ч. понад 400 тисяч гектарів акваторії Чорного моря), або більше шести відсотків від її території. Із них, 54,7% або 645 мають статус загальнодержавного значення а саме: 19 природних і 5 біосферних заповідників, 48 національних природних парків, 309 заказників, 132 пам'ятки природи, 18 ботанічних садів, 7 зоологічних парків, 19 дендрологічних парків, 89 парків-пам'яток садово-паркового мистецтва [2].

Україна володіє величезним та різноманітним природно-ресурсним потенціалом, який протягом тривалого часу використовувався неефективно та нераціонально й зазнавав значної нищівної експлуатації. За роки незалежності площа заповідного фонду країни збільшувалася. Взагалі можна сказати, що за період з 1992 по 2005 рр. Україна набирала хороші темпи розширення територій ПЗФ.

На сьогоднішній день не затверджено єдиної державної програми розвитку заповідної справи на перспективу. Це є прикрим свідченням того, що питання розвитку та збільшення ПЗФ вже не є першочерговим та пріоритетним для країни. Також спостерігається ряд проблем, котрі варто негайно вирішувати. Основні з них: недостатнє фінансування державою сфери ПЗФ; недосконалий правовий механізм залучення коштів з

небюджетних джерел; застаріла практика ліцензування діяльності у сфері екотуризму, який у свій час ставить під загрозу збереження флори і фауни певного ареалу; на території ПЗФ не відбувається системної науково-дослідної та еколого-просвітницької діяльності; не проводяться навіть дослідження, щодо занесення до реєстру нових та інвентаризації вже створених на цих територіях об'єктів. Ще одним недоліком є недосконала система найму, призначення та звільнення персоналу, в тому числі керівників об'єктів природної сфери. Вона базується не на фахових ознаках та професійних вміннях кандидатів, а відповідає корпоративним інтересам вищого керівництва Міністерства природи та облдержадміністрацій. Це тягне за собою корупцію, розкрадання коштів та веде к знищенню унікальних природних об'єктів. Прагнення до збагачення, некомпетентність та незацікавленість у питаннях збереження природи лишають нашу країну майбутнього. Така тенденція спостерігається не тільки в природно-заповідній справі, а й в усіх галузях діяльності України. Спроби обійти закон стали невід'ємною частиною ведення справ в нашій країні. Користуючись його недосконалістю організовуються певні дії, спрямовані на знищення природних ресурсів з метою отримання особистої користі на законних підставах. Через це території ПЗФ місцевого значення, заказники, заповідні урочища та пам'ятки природи, зазнають великого негативного впливу.

Для поліпшення існуючої ситуації необхідно здійснити першочергові заходи, зокрема: розробити схеми й програми формування екологічної мережі; створити національну та регіональні бази даних екологічної мережі; затвердити Загальнодержавну програму розвитку заповідної справи;

удосконалити чинне законодавство, пов'язане зі створенням парків регіонального значення та системою управління ними; розробити рекомендації щодо створення управлінських планів розвитку (стратегічних планів) для всіх об'єктів ПЗФ України, зокрема, спільних планів для об'єктів ПЗФ, що об'єднані статусом біосферних резерватів ЮНЕСКО; встановити кримінальну відповідальність посадових осіб за порушення та невиконання вимог і завдань природоохоронного законодавства.

Основні висновки. Отже, стан ПЗФ України є критичним. Заповідні об'єкти загальнодержавного значення, у тому числі національні парки, перетворюються на засоби реалізації комерційних інтересів та необґрунтованої експлуатації природних ресурсів. Потрібно терміново змінювати відношення до заповідної справи в нашій країні. Адже якщо не вжити заходів щодо поліпшення ситуації на сучасному етапі, стан природно-заповідної справи в майбутньому буде катастрофічним, а процеси руйнування й загибелі природи отримають незворотний характер.

ЛІТЕРАТУРА

1. Стеценко М.П. Заповідна справа в Україні: абсолютна заповідність чи європейська модель гармонії людини і природи? Збірник вибраних матеріалів / М.П. Стеценко, Ф.Д. Гамор. – Львів: «Тиса», 2017. – 238 с.

2. Онищенко В.А. Фіторізноманіття заповідників і національних природних парків України. Ч.2. Національні природні парки / В.А. Онищенко, Т.Л. Андрієнко. – Київ: Фітосоціоцентр, 2012. – 580 с.

Дуленко Володимир
студент М1мн групи
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**, к.е.н., доцент (БДПУ)

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Актуальність теми зумовлена визначним місцем складових системи управління у функціонуванні підприємства за умов глобалізації світової економіки.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблему складових системи управління досліджувало багато вітчизняних та закордонних фахівців, серед яких Л.В. Балабанова, М.І. Мурашко, О.В. Крушельницька, Ф. Тейлор, А. Маслоу, Д. Макґреґор та інші.

Мета. Метою є дослідження особливостей складових системи управління підприємством в умовах глобалізації.

Методи. Методологічною й теоретичною основою дослідження є загальнонаукові прийоми проведення економічних досліджень, наукові публікації провідних вітчизняних і зарубіжних учених та фахівців з управлінського менеджменту**.**

Сутність дослідження. Глобаліза´ція (англ. globalization) – це всесвітній процес політичної, культурної й економічної інтеграції та уніфікації. У ширшому розумінні – це перетворення певного явища на планетарне, таке, що стосується всієї Землі [1].

В сучасних умовах глобалізації та докорінних змін в економіках багатьох країн світу спостерігається нездатність деяких організацій швидко пристосовуватись до нових тенденцій управління. Нині перевагу отримають ті підприємства, керівники яких змогли швидко й критично оцінити стан своїх справ, прорахувати ризики, а також відійти від стереотипів ефективного управління минулого й сформувати нове бачення майбутнього організації.

Важливу роль у розумінні правильності вибору подальших шляхів економічного розвитку відіграє компетентність менеджера організації. Аналіз сильних й слабких сторін складових системи управління дозволяє зрозуміти актуальний стан справ підприємства й забезпечити його розвиток. Система менеджменту організації в умовах глобалізації розглядається як своєрідний механізм управлінських відносин, елементами якого є:

- організаційна структура, яка відбиває специфічність реалізації певних методів та функцій діяльності управління, а також особливість кооперації та поділу праці у суспільстві.

- інструментарії та важелі такого впливу, як державні замовлення, норми і нормативи, плани, рішення, форми матеріального і морального стимулювання;

- закони управління, що являють собою істотні та повторювані взаємозв'язки між елементами системи управління, які забезпечують її дієвість й цілісність;

- технічні засоби збору, обробки і збереження інформації, що суттєво підвищують продуктивність управлінської праці;
- функції і методи управління, або конкретні прийоми та форми впливу органів управління на інтереси й умови життєдіяльності учасників колективної праці;
- кадри управління: фахівці, керівники й допоміжний персонал.
- інформація, тобто сукупність даних або зведень про виробничі й соціальні процеси, як всередині підприємства так і за його межами.

Від організаційного та економічного механізмів залежить успішне функціонування системи управління підприємством. У практичній діяльності ці механізми невід'ємні один від одного і реалізують себе у формі управління виробництвом й персоналом, та у внутрішньо-фірмовому управлінні.

Ведуче місце в питанні управління підприємством приділяється насамперед економічному механізмові, який ґрунтується на системі економічних законів, принципів та методів управління й в значній мірі впливає на формування і функціонування організаційного механізму. Важливим також залишається використання таких важелів виробництва, як ціна товару чи послуги, прибуток, маркетингова діяльність, фонди стимулювання, тощо.

Великою мірою ефективність функціонування системи управління підприємством залежить від грамотності внутрішньо-фірмового менеджменту, що являє собою сукупність принципів, методів і засобів управління ресурсами фірми, та складається з менеджменту персоналу, а також генерального й виробничо-господарського менеджменту. Внутрішньо-фірмовий менеджмент у цілому базується на трьох головних елементах:

- виробленні стратегії фірми і цілей її діяльності;
- системі внутрішньо-фірмових планів і контролі за ними;
- внутрішньо-фірмовому комерційному розрахунку.

За умов глобалізації вдала діяльність підприємства залежить саме від грамотного менеджменту всередині організації. Головними складовими системи управління є організаційна структура, персонал, економічне й матеріально-технічне забезпечення підприємства. Але не потрібно забувати й про зовнішні загрози і ризики, котрі можуть негативно впливати на розвиток і функціонування організації.

Основні висновки. Отже, тісна взаємодія й одночасне функціонування складових системи управління, в ідеалі, повинні призводити к досягненню головної мети підприємства. На практиці вона реалізується через сукупності взаємопов'язаних процесів організації, планування, контролю та мотивації, котрі в свою чергу забезпечують формування й досягнення цілей організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікіпедія вільна енциклопедія [Електронний ресурс]: Глобалізація. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Глобалізація

Катерина Жук,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **К.М.Леміш,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕФЕКТИВНЕ ЛІДЕРСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність теми. В умовах розвитку ринкової економіки в Україні набувають значення теорія та практика стратегічного управління підприємством. Останнім часом стратегічне управління розвивається дуже стрімко. Це можна пояснити, перш за все, потребами формування такого управління, яке було б здатне забезпечити конкурентоспроможність та ефективність організації. **Ступінь досліджуваності проблеми**. Особливу увагу даній темі приділяли науковці як: Д.Гоулман, Р.Ділтс, Л.І.Уманський, І.Г.Столяр, В.Є.Михайличенко, В.Г.Городяненко, В.Веснін, Ф. Хміль, В. Лозниця, А.І.Кравченко.

Мета та методи. Метою написання тез є теоретичне обґрунтування сутності лідерства, встановлення відмінностей поведінки ефективного керівника та ефективного лідера в процесі стратегічного управління.

Для досягнення поставленої в роботі мети використовувалися такі загальнонаукові методи дослідження як: порівняльного аналізу, системного підходу та абстрагування.

Сутність дослідження. Стратегічне управління – це процес розробки стратегій і управління організацією для успішної їх реалізації [1]. Стратегії – це ряд концепцій, проектів, ідей, рішень, програм, їх впровадження та реалізації залежить від лідерської позиції керівника [1]. Організації та керівники, які здійснюють стратегічне планування та визначають вектор руху підприємства, повинні володіти низкою лідерських якостей.

Ініціатива здійснення стратегічного планування та просування стратегії залежить безпосередньо від керівника, у такий спосіб виражається не тільки його формальне, а й функціональне лідерство. Функціонального лідера обирає колектив, для представлення своїх інтересів, людину яка здатна сприяти досягненню цілей та успіхів. Керівника-лідера завжди уявляють як стратега, який має ідеї, вміє запалити ними інших, розробити та реалізувати інноваційний проект.

Тільки загальна підтримка, працівниками, стратегії, розробленої вищім керівництвом, призведе до досягнення позитивного ефекту від стратегічного управління. Всі повинні чітко усвідомлювати свою роль у діяльності фірми та реалізації нею довгострокових і короткострокових цілей. Важливим чинником виступає поінформованість та мотивація персоналу, на ступень яких, значно, впливає особистість та творчий підхід лідера

Лідер – авторитетний член групи, організації, суспільства, що виконує роль організатора, ініціатора групової взаємодії, що приймається групою завдяки його здатності вирішувати важливі для групи проблеми і завдання [2].

Абсолютне розмежування між поняттями керівник і лідер відсутнє, однак керівник не завжди наділений лідерськими якостями, а визнаний колективом лідера може не бути призначеним керівником. Керівництво пов'язане з ефективною організацією діяльності, а лідерство – зі здатністю впливати на персонал для ефективної роботи.

Лідер добре знає чого прагне, він людина слова, точна й послідовна і вживає заходів для того, щоб відповідати своєму ідеалу. Ініціативність, воля та сила, здатність повести за собою, безумовно точно характеризують лідера.

Лідерство заключається постійному саморозвитку та самовдосконаленню й позитивно-мотивуючому впливу на своїх людей. Бути лідером означає мати жагу до постійного руху вперед, розуміти – де ти знаходишся зараз і куди прямуєш.

Справжній лідер знає, як впливати на своїх людей для ефективного виконання поставлених цілей та досягнення потрібних результатів. Сприяння реалізації цілей, призводить до зростання його впливу та авторитету [3].

Керівництво узурпує право на прийняття рішень і контроль за ходом їх виконання. А лідер, навпаки, залучає людей до цього процесу, що змінює статус кожного працівника. Лідер виступає об'єднувачем колективу в єдину команду, на відміну від керівника, який протистоїть групі підлеглих,і являється зовнішньою силою впливу.

Одніею з ключових якостей для лідера є усвідомлення відповідальності за свої рішення та вчинки; розуміння сутності речей та контексту ситуації. Здатність розуміти людей, поважати їх позицію, переконання – це запорука ефективного лідерства. Саме кращі лідери забезпечують інтелектуальне лідерство, що передбачає вміння аналізувати пропозиції та ідеї інших і робити відповідні висновки та приймата раціональні рішення [4].

Учені стверджують, що лідери великих організацій (понад 50 працівників) не можуть ефективно взаємодіяти з усіма членами колективу. Психологи називають критичною кількість десять осіб для безпосередньої комунікації з лідером, тобто на кого він може впливати, надихати, спрямовувати. Це показує необхідність у кваліфікованій та відданій команді послідовників-розповсюджувачів ідей керівника-лідера.

Керівник зазвичай використовує в роботі «метод батога і пряника» для досягнення поставлених цілей, це система покарань і заохочень. Перше на практиці зустрічається частіше. Лідер же відкрито сприймає новації, готовий йти на ризик і відповідати за прийняті рішення та свої дії .

Гарні керівники-стратеги розповідають колективу, що і як треба робити, а керівники-лідери роз'яснюють, чому, саме, це треба робити. Таким способом формується емоційна прихильність до стратегії. Не можна недооцінювати потреби людини у розумінні сутності речей. Лідер повинен змалювати стратегію як ідеал, далеку, але реальну мрію, як провідну зірку для всіх.

Якщо ефективний керівник повинен дати чіткі розпорядження, то ефективний лідер повинен бути гарним розповідачем, він має захопити слухачів та спонукати до дії, іноді лідерство називають мовною грою. [5].

Основні висновки. Ефективний керівник – це архітектор організації; він з'ясовує, що зроблено. Ефективний лідер – приймає безпосередню участь у процесі; дізнається, чим може допомогти. Лідерство якнайменше характеризується силою, розпорядженнями, примусом, наказами, воно передбачає авторитетність, компромісність, дипломатичність, толерантність. Результат стратегічного управління залежить від лідера методів впливу та способів організації роботи яку він використовує. Наявність ефективного лідера виступає ключовою умовою для конструктивної реалізації програми стратегічного розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Економіка підприємства: магістерський курс. Підручник Частина 11/За ред. професорів Загірняка М.В., Перерви П.П, Маслак О.І. – Кременчук, 2015. – 756 с.

2. Социологический энциклопедический словарь: на русском, английском, немецком, французском и чешском языках / Редактор-координатор академик РАН Г.В. Осипов. — М.: Изд-во НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2000. — 488 с.

3. П'ять рівнів лідерства – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://innovations.com.ua.

4. Эмоциональное лидерство: Искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Дэниел Гоулман, Ричард Бояцис, Энни Макки; Пер. с англ. — 3-изд. — М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. — 301 с.

5. Дилтс Р. НЛП: навыки эффективного лидерства / Р. Дилтс ; [пер. с англ. Н. Мигаловской]. – СПб. : Питер, 2003. – 223 с.

К.О.Калайтан,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **В. В. Крижко,**
професор менеджменту та адміністрування БДПУ

СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В «СУСПІЛЬСТВІ ЗНАНЬ»

Актуальність теми визначається динамічними змінами глобалізованого світу, генерацією раніше не знаних синергій в системах «людина – природа», «людина – суспільство», «людина – людина». Концепції «самоорганізованої» та самодостатньої» людини набувають соціальних пріоритетів. Знання стали визначальним чинником цивілізаційного розвитку. Тому становлення парадигми суспільства знань(СЗ) є інновацією, яка характеризує процеси, що відбуваються в сучасному світі. У глобальному світі кожна суспільна зміна є продуктом великої кількості різних діючих причин, тому необхідною умовою реалізації суспільства знань на практиці є, по-перше, розуміння того, що це суспільство дасть для розвитку людства в цілому і, по-друге, визначення нового формату менеджменту, який відповідає новим викликам і реаліям.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ідею суспільства знань часто пов'язують з ім'ям відомого теоретика менеджменту П. Друкера. У 60-х років ХХ століття подібні ідеї висловлювали Ф.Махлуп, Д. Белл, Р. Лейн, Х. Такеучі, Д. Тіс, О. Тоффлер, Н. Фосс, Г. Чезборо і інші автори. Однак предметом широкого громадського інтересу ідея суспільства знань як суспільства майбутнього стає лише наприкінці ХХ ст. Зміну акцентів функцій соціального управління та вимог до менеджера суспільства знань досліджують М.І.Михальченко, В.Г.Кремень, С.Ф.Клепко, П.П.Гайденко,Корсак К. В., М.Г.Згуровський,І. С.Каленюк, І. Г.Кудря

Мета дослідження. Дослідити поняття «суспільство знань» та нові вимоги до соціального менеджменту інтелектуального, інформативного суспільства.

Сутність дослідження. В умовах глобалізації ускладняється структура світового розвитку, з'являються нові пріоритети, більше інформації. Тому менеджмент повинен адаптуватися до нових умов. Одним з головних завдань сучасного менеджменту є спроба зробити знання продуктивними. На думку Пітера Друкера, саме менеджмент і тільки менеджмент, забезпечує в організаціях реальну ефективність накопичених знань і кваліфікації робітників [Друкер П.Ф. Энциклопедия менеджмента / П.Ф. Друкер. – М.: Издательский дом «Ви- льямс», 2004. – 432 с.].

В наш час ми все частіше чуємо новий термін, який характеризує рівень розвитку суспільства на сучасному стані – суспільство знань (knowledge society). За визначенням О.О. Валуйського суспільство знань – найбільш довершена форма інформаційного суспільства, коли колективний розум стає не тільки опорою розвитку конкретного індивіда, але й об'єктом цілеспрямованих зусиль з інтелектуалізації всього суспільства. (Енциклопедичний словник з державного управління/уклад.(Ю.П.Сурмін,В.Д.Бакуменко,А.М.Михненко та ін...; за ред.Ю.В.Ковбасюка, Ю.П.Сурміна.-К.:НАДУ,2010.-820с.).

Менеджмент в суспільстві – це вплив на соціальне поводження, на трудову і соціальну діяльність не тільки окремої людини, колективу людей, але і на суспільство в цілому. Цивілізованість суспільства визначається рівнем культури менеджменту. Заснування концепту суспільства знань фіксує вихід за межі інформаційного суспільства, для якого засадничим є технології. В ході дослідження нами встановлено,що XXI ст. буде століттям «свідомої технології менеджменту». зміцнити власне тіло і стимулювати розумові здібності, і коли технології будуть усе більше приймати людські якості.

Менеджмент суспільства знань будується на загальних принципах тотальної капіталізації всіх його структур. Економіка знань вимагає від менеджера оволодіння ним професійно-кваліфікаційних якостей, які дозволять йому за короткий термін адаптуватися до потреб ринку праці.

Зважаючи на самодостатність виконавців менеджмент в СЗ повинен здійснюватися на засадах адміністрування але за моделями «м'якої, гнучкої сили» (soft power), або «розумної влади» (smart power)-Джозеф Най).В такому контексті менеджменту передбачається, що мудрість корелює зі справедливістю. Ця технологія менеджменту спирається на три ресурси: культуру, цінності та легітимність (Най Дж. С. Гибкая власть. Как

добиться успеха в мировой политике. Новосибирск–Москва: Фонд социопрогностических исследований «Тренды», 2006. 224 с.)

Менеджмент на засадах синергетичних ідей вирішує питання «керованого хаосу».Хаос-менеджмент.

З метою запобігання «вівсяного ефекту» менеджер XXI ст. зобов'язаний володіти технологіями сценарного мислення для візії та прогнозу успішних ситуацій майбутнього. Адже в наш динамічний час другої спроби може не бути. Оволодіння ф'ючерними технологіями менеджменту, основами психології, прийомами управлінської рефлексії виступає гарантом ресурсного збагачення *hai-po* менеджера.

На нашу думку подальший розвиток менеджменту в суспільстві знань потребує нових горизонтів в наукових розробках, пошуках нових ідей, парадигм не в минулих наукових школах, а в синергія передбачуваного та очікуваного «суспільства мрій».

Висновки. Суспільство знань та інформації стало потужним мотиватором нових та адаптивних ідей і технологій менеджменту. Реальною та нагальною стає потреба використання компільованих синергій традиційних наукових шкіл менеджменту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дракер Питер Ф. Задачи менеджмента в XXI веке. М.: ООО «Вильяме», 2007. 288 с.

2. Пролєєв Сергій. «Суспільство знань» як антропологічна ситуація.//Філософія освіти.2014.№1.(14)

3. Йенсен Ролф.Общество мечты. Как грядущий сдвиг от информации к воображению преобразит ваш бизнес.-М.: Озон. 2002. 272с.

Кучер Олексій,
студент 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕФЕКТИВНА МОТИВАЦІЯ ТА СТИМУЛЮВАННЯ РОБІТНИКІВ

Актуальність теми. На сьогодні, питання ефективної мотивації та стимулювання персоналу досі залишається актуальним. Це пов'язано в більшій мірі з тим, що багато теоретичних досліджень не знайшли своє відображення у конкретних практичних рішеннях. Також відбувається неправильне розуміння стимулів та мотивів економічного та соціального характеру. Навіть, наявні програми мотивації персоналу у розвинутих країнах, у даний час, мало адаптовані до соціально – економічного середовища України.

Ступінь досліджуваності проблеми. До питань цієї теми зверталися такі науковці як Кузьменко О. В., Микитенко О. М., Коритко С., Соколов А. В., Чернявська К. В. та інші.

Мета і методи дослідження. Метою даної роботи є визначення основних форм мотивації та стимулювання персоналу, а також їх

необхідність впровадження в управлінську діяльність.

Для досягнення поставленої в роботі мети використовуються такі загальнонаукові методи дослідження: системного підходу, порівняльного аналізу, абстрагування та узагальнення.

Сутність дослідження. Мотивація – це процес спонукання, стимулювання себе чи інших до виконання певних дій, які будуть спрямовані на досягнення власної мети або мети організації. Для здійснення процесу мотивації, прийнято використовувати такі елементи мотивації як мотив та стимул. Будь-які мотиви, які формуються під дією різних факторів, починають діяти під впливом стимулів. Під «стимулом» часто розуміють зовнішню причину, яка підштовхує людину діяти для досягнення поставленої мети. А процес використання багатьох та різних стимулів для мотивування людей, де стимули виконують роль впливових важелів, називається – стимулювання [1].

Мотивація працівників, як наслідок – підвищення ефективності роботи компанії в цілому, є одним із головних завдань менеджера по персоналу (або співробітника, який виконує його обов'язки). Він повинен побудувати мотиваційні схеми таким чином, щоб вони відповідали конкретним ситуаціям, умовам, особам. Для ефективного управління мотиваційним процесом потрібно чітко усвідомлювати модель основного процесу мотивації; вміти розуміти та аналізувати набір потреб, що сприяють рух до здійснення мети і умов, при яких потреби можуть бути задоволені.

Для мотивації робітників потрібно використовувати матеріальні та нематеріальні засоби мотивації: встановлювати відповідні заробітні плати виходячи з якості виконаної роботи та кваліфікації робітника; використовувати бонуси та премії, як додатковий засіб стимулювання працівників; створювати сприятливі умови праці в середині компанії; створювати можливість професійного та кар'єрного росту; визнавати заслуги своїх працівників; поліпшувати умови праці для працівників, якщо в цьому є необхідність [2, с. 377].

Вченими і практиками виявлена закономірність: чим менше людина заробляє, тим важливіша для неї матеріальна винагорода, розмір заробітної плати. Тому низькооплачувані робітники залежать від кожної заробленої гривні, від затримок у виплаті заробітної плати,що дуже важливо в наших умовах. Порівнюючи матеріальне і нематеріальне стимулювання слід звернути увагу на те, що отримання грошової винагороди сучасними працівниками розглядається як право, а нематеріальне – сприймається як дар [3]. Регулярні премії та інші винагороди працівники згодом починають вважати частиною своєї основної оплати, гарантованим заробітком і, відповідно тим, на що вони мають право. Повна або часткова відміна премій буде сприйматися, як покарання з усіма витікаючими з цього демотивуючими наслідками. Матеріальна мотивація є формальною оцінкою внесків працівників в роботу компанії. Бонуси та премії являються досить потужними та важливими стимулами мотивування, проте, для того, щоб преміювання дало очікуваний результат, кожен працівник повинен розуміти, за що він отримує свій бонус і які завдання дозволять йому розраховувати на повторне отримання премії у майбутньому. У іншому разі матеріальна винагорода сприймається як елемент виграшу, а отже не

впливає на підвищення мотивації [4].

Поряд з матеріальним заохоченням не менш важливим є система нематеріального стимулювання персоналу. Воно покликано сформувати сприятливі внутрішньо організаційні відносини в компанії. За допомогою нематеріальної мотивації компанія проявляє свою увагу до особистих потреб персоналу. Її метою є зробити так, щоб працівники поділяли загальні цінності і норми по відношенню до своєї компанії, гордилися працею в ній. Нематеріальна мотивація є безпосереднім продовженням економічного заохочування персоналу. Більш того, обидві складові мотиваційного менеджменту створюють цілісну систему впливу на робітників, які тільки за таких умов здатні забезпечити збільшення позитивних наслідків своєї роботи. В українських компаніях найбільш поширеними є наступні засоби нематеріальної мотивації: кар'єрний ріст, навчання на тренінгах, семінарах; висловлення усної подяки, постійний зворотній зв'язок керівника з підлеглим, корпоративні свята, дружні відносини в компанії. Основні напрями нематеріальної мотивації проявляються у вдосконаленні якості трудового життя, формуванні та підтриманні на високому рівні корпоративного духу.

У нас часу існує дуже багато підходів до використання ефективних методів мотивації та стимулювання. Звертаючись до американських вчених, які вважають, що для професійної мотивації та задоволеністю роботою, працівники повинні відчувати, що їх діяльність є важливою для розвитку організації; працівники повинні розуміти, що несуть відповідальність за результат своєї праці, а також знати результати своєї праці для її оцінки [5, с. 91].

Висновки. Отже, на сьогодні, однією з головних проблем будь-якої організації є висока мотивація праці. На сучасному етапі більшість компаній використовують методи як матеріальної, так і нематеріальної мотивації та стимулювання. Окреме їх застосування не достатньо ефективне. Тому поєднання матеріальної та нематеріальної мотивації дозволить створити таку систему стимулювання, яка буде впливати більш ефективно та результативно на діяльність усієї організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Співак В. В. Мотивація як засіб ефективного менеджменту персоналу підприємств / В. В. Співак // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – №6, Т.2. – С. 178-181.

2. Маринич І. А. Мотивація як фактор підвищення ефективності праці працівників / І. А. Маринич // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – № 15.5. – С. 376–380.

3. Кузьменко О. В. Мотивація персоналу як фактор підвищення ефективності функціонування підприємства / О. В. Кузьменко, О. М. Микитенко // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – 2006 – № 5(40) – С. 128-131.

4. Коритко С. Формування системи мотивації праці на підприємстві [Електронний ресурс] / С. Коритко, Н. М. Цимбрило // Електронний студентський науковий вісник. – 2012. – Режим доступу:

http://kerivnyk.info/2012/05/korytko.html.

5. Потеряхин А. Л. Удовлетворенность работой и профессиональная мотивация персонала / А. Л. Потеряхин, В. А. Рожнов // Справочник кадровика. – 2005. – №08(38). – С. 90-93.

Лілія Брезицька,
студентка 4 курсу
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **Т.В. Черемісіна,** к. е. н., доцент (БДПУ)

ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Актуальність. На сьогодні інноваційний розвиток України знаходиться в кризовому стані, та потерпає від натиску економічних й політичних чинників. Через те, що в країні не сформована національна інноваційна система, виникають проблеми з просуванням інноваційної продукції. Інноваційна діяльність має глобальний характер і може здійснюватися лише за рахунок ефективної національної політики, ресурсозабезпеченості, інтернаціоналізації фундаментальних знань в області науки та новітніх технологій.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблематиці впровадження інновацій в Україні приділили увагу вітчизняні науковці, зокрема: Н. Бекетов, В. Гончаров, Е. Лапко, Л., а також зарубіжні – А. Мокій, В. Гєєць та інші. Проте у контексті систематичності питання досліджене не повністю, та потребує подальшого розвитку.

Мета і методи дослідження. Визначити виняткові особливості впровадження інноваційної продукції, та дослідження ринку інноваційної діяльності.

Сутність дослідження. Ключовим елементом виступає розвинута інфраструктура інноваційної діяльності, яка складається з: систем інформаційного забезпечення; системи сертифікації та просування; складової підготовки та перепідготовки кадрів; фінансово-економічних систем; виробничо-технологічних елементів; системи експертиз [1].

Україна надзвичайно багата науковим потенціалом, і тому може розвивати інноваційну діяльність. Для цього є спеціально створена законодавча база, за допомогою якої відбувається підтримка економічної діяльності України. У чинному законодавстві покладені економічні, правові, організаційні аспекти ведення державного управління інноваційної діяльності. Встановлені форми та процеси стимулювання забезпечують постійне контролювання державних органів інвестиційних вкладів в інновації.

Слід зазначити, що така законодавча база не гарантує наукового потенціалу, і тому інноваційна діяльність в Україні недосконала.

На сьогодні впровадження інновацій в діяльність підприємства є можливою у разі використання сценарного підходу, що враховує фінансові можливості та поточний техніко-технологічний рівень виробництва. Досвід впровадження інновацій показує, згідно Держкомстату, що Україна за 2012-

2016 роки зростає та обумовлює розвиток інноваційної діяльності в країні й підвищення ефективності підприємств (табл. 1) [2].

Таблиця 1

Впровадження інноваційної продукції в Україні

Роки	Питома вага підприємств, що впроваджували інновації, %	Впроваджено нових технологічних процесів, процесів	у т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	Впроваджено інновацій видів виробництво інноваційних продукції[1], найменувань	з них нові види техніки	Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової, %
2012	13,6	2188	554	3403	942	3,3
2013	13,6	1576	502	3138	809	3,3
2014	12,1	1743	447	3661	1314	2,5
2015	15,2	1217	458	3136	966	1,4
2016	16,6	3489	748	4139	1305	1,9

Інноваційну діяльність в Україні намагалися базувати на світовий досвід ведення інноваційного розвитку. Проте, на жаль, це не послугувало поштовхом на інтенсивну тенденцію організаційного та економічного розвитку. За даними спостережень Україна фактично зникла з інноваційного та винахідницького сектору. Адже, її частка в світовому обігу, склала лише 0,1% за наукову продукцію. Причиною цього виявлено чисельність винахідників НТП в сфері України і склало 13,1% від рівня початку 90-х років.

На процес впровадження інновацій в Україні впливає ряд перешкод, а саме: невідповідність термінів розгляду та реалізації інноваційних проектів, відсутня нормативна та регламентована програма виконання, слаборозвинений інноваційний ринок [3]. Тому через ці причини багато інвесторів як українських, так і закордонних не бажають робити фінансові вклади в дані проекти.

Основні висновки. Дослідивши інноваційний ринок, можна зробити висновок, що Україна має великі шанси на стрімкий розвиток інновацій, та економічний розвиток нашої країни продовжує слідувати за екстенсивним шляхом. Економіка на сьогодні визначається як несприятлива до інновацій. Інноваційні механізми економічного розвитку повинні використовувати науково-технічний потенціал і реалізовуватися на відповідній інфраструктурі. Україні необхідно застосовувати наявні досягнення в області інновацій, це в свою чергу, допоможе визначити шляхи соціально-економічних перетворень.

Отже, слід робити акценти й на новостворені, невеликі підприємства, які будуть відповідати певним нарисам, а за ціль слугуватиме виготовлення інноваційних продуктів з перспективними напрямками.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бекетов Н.В. Сучасні тенденції розвитку науки та інноваційної діяль – С.15-21.ності /Н.В. Бекетов// Проблеми сучасної економіки. – № 3 (15) – 2013.

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: – Режим доступу.: http://www.ukrstat.gov.ua

3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002г. № 40-IV з змінами і доповненнями.

Лавриненко Аліна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **В. В. Крижко**,
професор кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

АКСІОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ МЕНЕДЖЕРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність теми. ООН проголосила аксіологічну парадигму основною «релігією» XXI ст. В епоху глобалізаційних синергій відбуваються асиміляційні явища в геополітичному вимірі, змінюються етнічні та соціальні ландшафти, на зміну жорсткій владі прийшли технології «м'якої сили». Все це провокує цивілізаційні зрушення основ етносів, політики, орієнтацій, професій тощо. Мова йде про необхідність аксіологічного виміру трансформацій менеджменту початку XXI ст. Аксіологія визначає духовний зміст людської цивілізації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ключове значення в даній галузі знань мали праці І. Канта, Г. Гегеля, Г. Ріккерта, Е. Фромма, П. Друкера, Г. Мінцберга, Лі Якокки, Іцхак Адізеса, А. Дітона, Р. Аумона, А. Сена, В. Вундта, А. Мейнонга, К. Енерфельса, Р. Перрі, М. Шелера, М. Гартмана, К. Льюїса, А. Айєра, Дж. Урмсона, Д. Паркера, Е. Гуссерля, С. Спенсера, Р. Лотца, В. Огнев'юка, Н. Ткачової, В. Крижка.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є з'ясування суперечностей між нагальною потребою формування нового бачення сучасного менеджменту і недостатнім рівнем опрацювання теоретико-методологічного й технологічного забезпечення цього процесу.

Сутність дослідження. Сучасний менеджер – це особливий інтелектуальний «товар» високої якості та вартості, це управлінець, підготовлений для забезпечення ефективної діяльності як всієї установи, так і кожного окремого працівника. Менеджер – це професіонал, завдання якого – організація конкретної продуктивної роботи в рамках визначеного числа працівників, функціонально підлеглих йому.

Нами досліджено різноманітні класифікаційні системи професійно – важливих якостей менеджерів різних галузей людської діяльності. В ході тестування респондентів виявлено, що 73% з них вказали на якість менеджера «людяність» як основну. Не професіоналізм чи компетентність! Основу категорії «людяність» становить ціннісне наповнення менеджера.

Американський психолог Мілтон Рокич здійснив фундаментальне

дослідження ціннісного змісту особистості менеджера. Через високу валідність цей тест визнано «конституцією» аксіології.[1]

Ми зробили спробу моделювання аксіологічного наповнення. Пропонуємо дві моделі.

Модель №1 особистості менеджера складають такі ціннісні смисли: система знань про людину, природу та суспільство; методологія управлінської діяльності; ціннісні орієнтації; активність особистості.

Модель №2 більш складна і включає такі компоненти: смисли управлінської діяльності; цінності соціогенезу та професії (галузі); ціннісні орієнтації (особистісні, професійні, соціальні, політичні, гендерні...); аксіологічна компонента менеджменту; аксіосфера менеджера.

Аксіологічна компонента менеджера формується як позитивне ставлення до майбутньої професійної діяльності; розуміння цінності управління; усвідомлення значущості управління; сукупність особисто значущих і ціннісних прагнень, ідеалів, переконань, поглядів, візій, ставлень до предмету діяльності менеджера визначеної галузі.

Критерієм сформованості аксіологічної компоненти є інтерес, бажання, готовність до професійної діяльності, активне ставлення до професійної діяльності та сформованість професійно значущих ціннісних орієнтацій.

Аксіосфера менеджера формується впродовж каденції менеджера і є його вищим здобутком. На думку В.Крижка аксіосфера сучасного менеджера – це унікальне духовне утворення, яке включає інтеріоризовані цінності та ціннісні орієнтації, що забезпечують самозбереження людини в просторі і в часі. На його думку, аксіосфера – це вся сфера ціннісного ставлення людини до світу, яка включає в себе два компоненти: по-перше, світ цінностей; по-друге, суб'єктивну реальність ціннісного бачення світу цінностей у вигляді ціннісних уявлень, оцінок, ідіалів, канонів, образів. Сформована аксіосфера менеджера та менеджменту організації є основою корпоративної культури.[2]

Основні висновки. В ході нашого дослідження визначено такі важливі інтенції аксіологічного змісту діяльності менеджера як смисли, цінності, ціннісні орієнтації, аксіологічна компонента, аксіосфера менеджменту і менеджера. Вони є продуктом конкретного суспільного соціогенезу та онтогенезу особистості менеджера.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крижко В.В. Антологія аксіологічної парадигми освіти. Навч.посібник. – К.: Освіта України, 2005

2. Крижко В. В., Мамаєва І. О. Аксіологічний потенціал державного управління освітою : навч. посіб. / В. В. Крижко, І. О. Мамаєва. – К. : Освіта України, 2005. – 217 с.

Лавриненко Аліна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н. І. Бабіна**,
ст. викл. кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Маючи різноманітний ресурсний потенціал, туризм повинен сприяти зміцненню економіки України, наповненню державного бюджету, зростанню добробуту громадян, збереженню історико-культурної спадщини, піднесенню духовного потенціалу суспільства.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ключове значення праць вчених з даної теми: Л. Богуша, О.О. Бейдика, Л.С. Гринів, В.Г. Гуляєва, М.І. Долішнього, В.Ф. Кифяка, М.П. Мальської, О.І. Мілашовської та інших.

Мета і методи дослідження. Мета – визначення проблем та перспектив розвитку міжнародного туризму України згідно напрямів державної політики. Методи – аналітичний, прогнозний.

Сутність дослідження. Міжнародний туризм став важливим політичним і соціальним явищем, що здійснює вплив на економіку багатьох розвинених країн. Він поступово інтегрує практично у всі галузі.

Україна має достатній потенціал для успішного розвитку туризму: вигідне геополітичне та географічне розташування, розвинена мережа транспортного забезпечення, значні природно-рекреаційні та історико-культурні ресурси, а саме головне – працьовитий та гостинний народ.

Основні фактори, що гальмують розвиток міжнародного туризму в країні наступні:

недосконалість комплексної підтримки державної влади, нормативно-правової бази, яка стримує залучення інвестицій та впровадження сучасних технологій у турдіяльність; відсутність ретельного планування;

складна політична й економічна ситуація;

негативний імідж безпеки на іноземних турринках;

відсутність фінансових ресурсів у приватного турсектора через кризу в сфері економіки та туризму;

недостатня конкурентоспроможність та рівень класифікації постачальників турпослуг у порівнянні з міжнародними стандартами;

низький рівень розвитку турінфраструктури;

недосконала статистична звітність та інформаційна база.

Визначимо кроки для поліпшення стану: спрощення візових і митних процедур; вдосконалення туристичної інфраструктури; незалежне ліцензування; стандартизація та сертифікація учасників турринку; розробка державних програм з розвитку туризму.

Однак, все вищеперелічене не свідчить про те, що зазначені критерії дозволять Україні обов'язково домогтися високих результатів. Крім того, наявність природних факторів не є головною умовою, що дозволяє добитися

успіху. Варто обов'язково враховувати цілу сукупність важливих факторів, таких як:

конкуренція на міжнародному турринку;
участь у професійних міжнародних організаціях;
вміння позиціонувати себе на міжнародному турринку;
вдосконалення нормативної бази;
створення економічних умов для стимулювання розвитку туризму;
надання пільг для організації туристичної роботи;
залучення інвестицій в розвиток туризму;
сприяння розвитку чесної конкуренції;
забезпечення безпеки туристів;
підтримка науковців.

Вселяє надію на подальший ефективний розвиток туризму те, що Кабмін України ухвалив у 2017 р. Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року за напрямами:

створення конкурентоспроможного національного турпродукту;
безпека туристів;
нормативно-правове забезпечення;
вдосконалення туристичної інфраструктури;
удосконалення маркетингових досліджень у туристичній сфері;
розроблення національних стандартів надання турпослуг відповідно до міжнародних стандартів;
організація системи якісної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації фахівців туристичного обслуговування, інших професій сфери туризму та курортів та інше.

Основні висновки. Україна має чималі резерви для залучення цілорічного туризму завдяки особливому природному, багатому історичному та культурному потенціалу. Сталий розвиток туризму є важливою складовою економічного зростання України, тож схвалення Стратегії дозволить ефективно координувати роботу у цьому напрямку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проблеми та перспективи розвитку туризму в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ev.nmu.org.ua/docs/2015/3/EV20153_076-082.pdf].

2. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-р].

Лавриненко Аліна,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **О. І. Токаренко**, к. е. н., доцент (БДПУ)

ОРЗАНІЗАЦІЇ, ЩО НАВЧАЮТЬСЯ, В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКУ

Актуальність теми. Упродовж останніх десятиліть традиційні структури управління, які застосовуються у багатьох компаніях, застаріли. На сьогоднішній день принципи побудови бізнесу швидко втрачають актуальність, змінюючись інноваційними діловими моделями, які базуються на самостійному навчанні та самоорганізації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ключове значення в даній роботі мали дослідження з основ організацій, що самонавчаються, проведені П. Сенге, А. Клейнером, Ш. Робертом, Р. Россом, Д. Рот, Б. Смітом. Ці теоретики вперше звернули увагу наукової спільноти на сам феномен організацій, що самонавчаються.

Мета і методи дослідження. Метою даного дослідження є вивчення сучасних тенденцій розвитку організацій, що навчаються, в умовах сучасного ринку.

Сутність дослідження. Організація, що навчається, – це організація, яка створює, набуває, передає і зберігає знання. Вона здатна успішно змінювати форми своєї поведінки, що відображають нові знання або проекти. Термін введений Пітером Сенге.

За концепцією П. Сенге, при побудові організації, що навчається, потрібно враховувати 5 основних чинників:

1. Системне мислення, без якого всі інші вміння залишаються розрізненими прийомами практики управління.

2. Спільне бачення, якого керівники мають досягти для того, щоб їхнє особисте бачення організації, шляхів її розвитку було зрозумілим і прийняте всіма працівниками.

3. Виклик стереотипам мислення, побудова інтелектуальних моделей. Через стереотипи щодо управлінських ситуацій інноваційні управлінські ідеї так і залишаються без втілення та впровадження.

4. Навчання в команді. Вільний обмін поглядами в групах — діалозі, який сприяє надбанню результатів, неможливих для кожного окремого працівника.

5. Особиста майстерність. Компанія має заохочувати своїх працівників до навчання й особистого розвитку.

Організація, яка опанувала всі ці вміння, в сучасних умовах виявляється конкурентоспроможною, мобільною і гнучкою.

Європейська концепція організації, що навчається, була розроблена Т. Бойделом, Н. Сенджу, П. Діксоном.

В стрімко мінливих умовах, в яких працюють українські організації, як в центрі, так і в регіонах, виникає необхідність у механізмах більш швидкої та ефективної адаптації до нових умов, підвищенні якості власної діяльності і інформаційного забезпечення.

Всесвітня глобалізація і ринкові реформи радикальним чином торкнулися господарсько-економічного життя нашої країни. Одним з головних наслідків процесу глобалізації стає необхідність навчитися жити в новому світі і працювати у змінених умовах.

Здатність до самонавчання – це необхідна і достатня внутрішня умова для успішної модернізації. Це в рівній мірі відноситься і до організації, і до суспільства в цілому. В умовах сучасного ринку кожна організація повинна навчатися швидше, ніж її конкуренти, іноді навіть випереджаючи зміни навколишнього середовища. При цьому навчання може відбуватися всередині організації, в рамках робочих груп, і поза організацією. За допомогою навчання співробітників, а також завдяки груповим методам роботи організації стають гнучкими і адаптивними, змінюються по мірі того, як вони враховують нові обставини свого власного функціонування і розвитку.

Основною ідеєю організаційного навчання є організація малих груп, які вирішують одночасно два завдання: вирішити проблему або виконати проект і представити отриманий матеріал керівництву для подальшого використання; навчатися в процесі виконання завдань, зробити отримані знання надбанням усіх учасників. А організації, які не навчаються, в умовах швидких змін зовнішнього середовища приречені на провал, вони неконкурентоспроможні.

На сьогоднішній день вже існують організації, які отримали статус таких, що навчаються. Яскравим прикладом можуть стати такі фірми (корпорації): "Semco", "Xerox", "Hewlett-Packard", "Chevron", "World Bank", "General Electric".

Характерними рисами таких фірм (корпорацій), як виявилося, є:

1) самостійність співробітників (працівники вирішують, скільки годин на день їм працювати, самі призначають собі заробітну плату, виконують завдання у вільному режимі, не мають секретарів);

2) спільне прийняття рішень професіоналами про шляхи розвитку компанії, про розподіл і інвестуванні прибутку, про призначення на високий пост в організації (кілька радників, наприклад, займають посаду директора по черзі протягом півроку);

3) часті курси і тренінги в компанії.

Такими корпораціями перші кроки вже зроблено, тому вони можуть бути спокійні та йти далі, вдосконалювати свої навички та не зупинятися в модернізації своїх структур.

Основні висновки. Навчання є важливою складовою на будь-якому рівні структури компанії. В умовах сучасного ринку організація не повинна стояти на одному місці, вона повинна завжди йти вперед, розвиватися та вдосконалювати свої навички. В сучасних ринкових умовах організація, яка не прагне до навчання, приречена через певний час зникнути з ринку!

ЛІТЕРАТУРА

1. Самонавчальні організації як сучасна форма корпоративного навчання [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://www.pglu.ru/upload/iblock/346/uch_2010_xiii_00036.pdf]

2.Самонавчальна організація: принципи побудови і функціонування [Електронний Ресурс] – Режим доступу до сайту. : https://knowledge.allbest.ru/management/3c0b65625a3bc78b4d43b89421206d26_0.html]

Мельник Анастасія,
студентка 2 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н. І. Бабіна**,
ст. викл. кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

ГЛОБАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В СВІТІ

Актуальність теми. В економіці держав світовий туризм виконує важливі функцій: створює умови для нових робочих місць; сприяє створенню споріднених галузей; залучає інвестиції; позитивно впливає на ВНП.

Ступінь досліджуваності проблеми. Роль міжнародного туризму вивчали вчені: Крістоф Ветце, Маліка Шагазатова, Гевін Еклс, Реда Шериф та інші. Сучасний стан світового туризму досліджували вітчизняні науковці: Л.О. Іванова, А.В. Діденко, В.М. Ціхановська, В.М. Зайцева та інші.

Мета і методи дослідження. Мета – аналіз тенденцій розвитку світового туризму. Методи – аналітичний, статистичний, прогнозний.

Сутність дослідження. Згідно даних Барометра міжнародного туризму UNWTO у 2015 р. кількість міжнародних туристичних прибуттів збільшилася на 4,4% і становила 1,184 млн доларів США. Це приблизно на 50 млн більше ніж у 2014 р. В цілому попит на ринку був високим, хоча результати турнапрямів виглядають неоднозначно внаслідок різких коливань валютних курсів, падіння цін на нафту та інші сировинні товари, в зв'язку з чим зросли наявні доходи в країнах-імпортерах, але скоротився попит в країнах-експортерах, та внаслідок зростання стурбованості з приводу безпеки і захисту людей. За 2017 р. прийнято більше 1,1 млрд міжнародних туристів. Ця цифра свідчить про те, що число міжнародних прибуттів у порівнянні з 2016 р. збільшилася на 7%, або на 70 млн. Лідерами подорожей стали регіони Середземномор'я (+13%) та Північної Європи (+6%). Перше місце вже котрий рік посідає Франція за кількістю прибуттів, друге місце Іспанія, перегнавши США. Зацікавлення туристів спостерігається до Африканського континенту – кількість підвищилася на 8% (62 млн осіб). Щодо Східної сторони світу – туристи не оминули й Азію +6% прибуттів (324 млн осіб). Країни Ближнього Сходу відвідали 58 млн туристів, це означає, що їх кількість виросла на 5% за останній рік. Про Американський континент зауважимо, що приріст був досить невеликий (+3%), особливо в США (+2%).

За прогнозами UNWTO сфера туризму активно розвиватиметься і в майбутньому. Кількість подорожуючих до 2020 р. сягне 1,6 млрд осіб на рік; доходи від туризму зростуть до 2000 млрд доларів США. Щоденні витрати туристів, за винятком коштів на авіаперевезення, зростуть до 5 млрд доларів

у день. Найбільшими країнами постачальниками туристичних потоків стануть Німеччина, Японія, США, Китай, Великобританія. Обсяги туризму між країнами Західної і Східної Європи будуть зростати в основному в напрямку зі Сходу на Захід [1].

Фахівці UNWTO розробили рекомендації щодо подальшого розвитку міжнародного туризму до 2030 року:

1. Підвищення обізнаності та вимірювання впливу:

Оцінювати та контролювати внесок від туризму та SDG як на національному, так у на субнаціональному рівнях.

Здійснювати моніторинг економічних, соціальних та екологічних наслідків туризму по напрямках.

Підвищувати рівень обізнаності в туристичних компаніях.

Підтримувати ініціативу обміну знаннями серед компаній та бізнес-альянсів, а також партнерські відносини з фондами, системою ООН та університетами. Сприяти високій якості освіти та професійній підготовці.

Створювати стимули для приватного сектору та розробки в галузі стійких технологій та інновацій, застосувати їх в бізнес-моделях.

2. Інтеграція туризму в національну, орієнтовану на SDG планування та ділову практику:

Брати участь у розробці та впровадженні національної стратегії та процесів SDG, сприяти інтегрованій туристичній політиці.

Розробляти комплексну політику в галузі туризму шляхом забезпечення активної участі.

Проводити прозорі консультативні процеси з усіма учасниками туризму: громадське суспільство, приватний сектор, мікропідприємства, пункти призначення, місцеві громади.

3. Ефективні партнерства туризму та SDG:

Зміцнити державно-приватний сектор.

Забезпечити ефективну співпрацю серед усіх основних зацікавлених сторін: уряд національного, субнаціонального та місцевого рівня, приватний сектор, пункти призначення та спільноти, задля поглиблення розуміння перехресного процесу [2].

Ці рекомендації мають на меті допомогти громадськості та приватному сектору, а також розподілити знання та належну практику між усіма зацікавленими сторонами: урядами, бізнесом, системою ООН, академічними колами, громадським суспільством. Ця практика буде життєво важливою для туризму з метою розблокування повного потенціалу.

UNWTO за підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO), в даний час, розробляє «Подорож до 2030 – Інтернет-платформа туризму для SDG», який буде будувати та розширювати результати цього звіту з погляду на поглиблення знань з боку туристів, розширювати можливості і надихати діяти.

Основні висновки. Сталий туризм міцно орієнтований на порядок денний 2030 року. Для подальшого розвитку необхідна чітка система впровадження, адекватне фінансування та інвестиції в технології, інфраструктуру та людські ресурси. Актуальними залишаються наукові розробки в сфері туризму зі сторони інтернет-платформи. Сподіваємось, що туризм допоможе до 2030 року трансформувати наш світ на краще.

ЛІТЕРАТУРА

1. World Tourism Organization UNWTO. – Режим доступу: http://www2.unwto.org/
2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 / Офіційний веб-сайт ООН. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-stalohorozvytku.

Анастасія Мельник,
студентка 2-МН групи
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **В.В.Крижко,**
к.п.н., професор (БДПУ)

СЦЕНАРНЕ МИСЛЕННЯ – КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МЕНЕДЖЕРА

Актуальність. Глобалізаційні зміни та виклики XXI століття, пов'язані з атрибутами «суспільства знань», прагненням до «суспільства мрій» та орієнтацією на «м'яку силу» вимагають досконалих професійних та менеджерських якостей від кожного управлінця. Основна риса вітчизняного соціуму – невизначеність. Будь-яка організація може успішно розвиватися за умови чітко визначених перспектив, планів, проблем та стандартів.

На нашу думку, прогностична функція менеджера може бути реалізована ресурсами миследіяльнісної технології сценарного мислення. Необхідно визначити фрейми понять «прогноз» та «сценарій». Прогноз – це судження, яке прагне "передбачити" специфічну ситуацію і має бути прийнято або відкинуто на базі його позитивних сторін і недоліків. Сценарій же є інструментом, який використовується для визначення того, які види прогнозів повинні бути розроблені, щоб майбутня ситуація була описана повно, з урахуванням всіх головних факторів. [1] Процес управлінського Сценування розглядається як вірогіднісна, можлива історія, спрямована в майбутнє.

Ступінь досліджуваності проблеми. Науковці пов'язують ідею розробки управлінських сценаріїв з ім'ям американського економіста Германа Кана (Herman Kahn,) 50-і роки XX ст. Г. Кан розробив сценаріотехніку, яку він назвав мисленням «future – now» («майбутнє – зараз»). Він скористався терміном scenario (сценарій), пізніше його офіційно замінили словом screenplay. Проблемою сценарності в менеджменті займалися такі теоретики Чандлер, Ансофф, Лоуренс і Лорх, Томпсон і Ендрюс. Нова хвиля досліджень в галузі стратегічного менеджменту ознаменувала 1980-і роки. Після появи робіт Майлза і Сноу (Miles, Snow, 1978) і Портера (Porter,) став розвиватися стратегічний контент-аналіз, який приділяв особливу увагу особливостям успішних стратегій, а не тому, як вони формувалися.

Мета та методи дослідження. Мета дослідження вбачається у визначенні сутності компетентності менеджера в сценарному підході до

управління організацією;дослідженні переваг сценарних технологій у визначенні стратегії організації.

Сутність дослідження. Для забезпечення конкурентоспроможності у стратегічній перспективі, на думку І.Таран, підприємства повинні спрогнозувати майбутні можливості і загрози та інтегрувати їх у стратегію розвитку, це можливо на стадії стратегічного планування. У зв'язку зі значною невизначеністю впливу багатьох факторів та напрямків їх змін, підприємствам доцільно прогнозувати не один варіант розвитку подій у майбутньому, а декілька реалістичних прогнозів (сценаріїв), тобто сформувати «вікно можливостей» підприємства. [5]

Сценарне планування є планування в умовах невизначеності майбутньої бізнес-середовища. Сценарне планування дозволяє об'єднати різні варіанти можливого майбутнього досліджуваного об'єкта з коротко, середньостроковими, довгостроковими і стратегічними перспективами його розвитку. Сценарне планування передбачає структурування широкого потоку інформації про досліджуваний об'єкт, що дозволяє виявити ключові невизначеності, існуючі в, оточуючому його, бізнес-середовищі і впорядкувати уявлення про варіанти розгортання подій, які стосуються його в майбутньому. [4]

Написання сценаріїв – не тільки інструмент планування. Воно є ефективним засобом навчання Звичка думати сценаріями допомагає нам зрозуміти логіку розвитку подій, виявити рушійні сили та ключові фактори і фігури, нашу особисту здібність здійснювати будь-який вплив.

За сучасних умов існує кілька поглядів щодо сценарного планування, які відрізняються як концептуально, так і за змістом конкретних методів. У дослідників немає єдиної думки з приводу ролі та значення сценарного планування для сучасного підприємства. Одні фахівці вважають, що сценарне планування є одним з найважливіших інструментів перевірки стратегічних рішень. Інша частина авторів вважає, що основне призначення сценарного планування – це розвиток стратегічного мислення і спосіб завдання обмежень для стратегічного планування. Треті вважають його основним методом розвитку самонавчання. Четверті обґрунтовують необхідність використання сценарного планування в якості методології розробки стратегії. [3]

Нами встановлено, що наразі не існує чіткої методики розробки сценаріїв, швидше, процес розробки сценарію заснований на врахування рекомендацій, узагальнюючих досвід застосування даного методу (інтуїтивність). Можна запропонувати наступну послідовність кроків реалізації сценарної технології.

1. Визначення об'єкта сценарного дослідження (орендування, ефективність, ресурси).

2. Встановлення тимчасових рамок сценарію.

3. Виявлення груп чинників, аналіз яких буде покладено в основу розроблюваних сценаріїв, його складових частин.

4. Вибір структури сценарію як сукупності прогнозних оцінок зміни окремих факторів і їх взаємного впливу.

5. Визначення передбачуваних зон невизначеності щодо величин факторів і ступеня їх впливу.

6. Формулювання гіпотез, що характеризують характер зміни груп чинників і самих факторів і визначають число і зміст окремих варіантів сценаріїв.

7. Визначення ймовірностей реалізації окремих факторів і груп чинників.

8. Визначення принципів формування окремих варіантів сценаріїв

9. Формування остаточних варіантів сценаріїв, їх ранжування на основі ймовірностей їх реалізації, що виводяться з оцінок реалізації окремих груп чинників.

10. Найбільш ймовірний варіант сценарію вибирається в якості базового сценарію.

11. Розробка на основі базового варіанту сценарію досить детального плану дій (плану розвитку організації-конкурента, плану маркетингу, плану "розв'язки" виявленої несприятливої ситуації, підвищення конкурентоспроможності тощо).

У той же час в загальних рисах розробляються плани дій для кілька інших сценаріїв зі списку пріоритетних варіантів сценарію.

Висновки. Вміння сценарно мислити та застосовувати сценарне планування на практиці є показником професійності та компетентності менеджера. Освоєння технології сценарного планування дозволяє скоротити час прийняття рішення, дозволяє діяти більш рішуче та впевненіше ніж конкуренти. Керівник, який вміє застосовувати сценарний метод в роботі має можливість сортувати важливість тих чи інших справ, тобто може вирішувати, які питання треба розв’язати негайно, а які можуть почекати. Подібне розмежування дає можливість вибудувати ефективну стратегію управління процесами в організації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маркетинг для професіоналів [Електронний ресурс]. – http://stud.com.ua/63014/marketing/stsenarniy_metod

2. Матс Линдгрен, Ханс Бандхольд Сценарное планирование: связь между будущим и стратегией ; [пер. с англ. И. Ильиной]. Линдгрен Матс, Бандхольд Ханс. Москва – 2009г. – 233 с.

3. Попов С. А. Сценарное планирование в системе стратегического менеджмента / С. А. Попов // Консультант директора. – 2001. – № 25. – С. 16.

4. Роль сценарного планирования при формировании портфеля стратегий организации [Электронный ресурс] – http://dspace. susu. as. ru© Хамзина ИФ, Гилева ТА

5. Таран І. Р. Сценарне планування як інструмент стратегічного управління підприємством/Економіка і менеджмент 2016 : перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. Конф., 14-15 квіт. 2016 р.: у 9 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2016. Т.4 : Проблемні аспекти і перспективи розвитку системи управління діяльністю підприємств в умовах інтеграції. – 2016. – 116 с.

Анастасія Мельник,
студентка 2 курсу, групи 2-мн
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник**: О. І. Токаренко,** к. е. н., доцент (БДПУ)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми. Сучасний світ знаходиться на межі зміни парадигми управління організаціями, про що свідчить розвиток нових форм організаційних структур, таких як бізнес-системи, організації, що самонавчаються, віртуальні організації тощо.

Це обумовлює необхідність формування нових підходів до управління персоналом, оскільки в нових організаційних структурах змінюється роль людини в забезпеченні їхньої ефективності.

Дуже важливим є уміння відокремлювати ефективні підходи в менеджменті від неефективних та успішно впроваджувати їх в організаційну систему.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання зумовлюють зростання інтересу до питання дієвого управління. Ефективність підприємства перебуває в прямій залежності від кваліфікації кадрів, роботи з персоналом, постановка роботи з урахуванням сучасних тенденції, які діють в даній сфері.

Управління персоналом є тим маркером, за допомогою якого видно всі недоліки та переваги підприємства. Наразі, щоб підвищити ефективність роботи організації потрібно дивитися на проблему не тільки кваліфікації кадрів, але і на роботу в управлінні персоналом зі сторони менеджера.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А. Файоль, М. Вебер, Ф. Тейлор заклали основи управління організацією та персоналом. Можна виділити сучасних українських та закордонних дослідників: А. Кредісова, О. Горбань, Л. Балабанову, Р. Галькевича, Корнійчука А. М., Костунця Т. А., П. Книша тощо.

Мета роботи. Метою даного дослідження є вивчення сучасних підходів до вирішення проблем управління персоналом організації.

Сутність дослідження: Дослідники та науковці відносять «людський ресурс» до найголовніших факторів системоутворюючого управління організацією. І це дійсно є так, бо наразі саме «людський фактор» породжує основні проблеми, які впливають на ефективність роботи організації.

Розглянемо концепцію управління людськими ресурсами, що виникла у 80-ті роках XX ст.

У 90-ті роки XX ст. відбувся перегляд концепції управління персоналом. По-перше, на зміну складним взаємовідносинам між працедавцем та найманими працівниками середини 20 ст., за яких у робочій обстановці організації домінувала жорстка регламентація процедур взаємодії з працівниками, прийшла атмосфера співпраці, основу якої утворюють невеликі робочі групи, орієнтовані на задоволення споживачів і навчання на робочому місці. [2,стр.235]

Сьогодні розвиток науки й техніки, прискорення життєвого циклу товарів та підприємств вимагає від них генерації та засвоєння нових знань і вмінь, успішного їх застосування при вирішенні завдань, що потребують прояву творчості. За цих умов різко зростає значущість креативних команд або проектних груп, які створюються для вирішення нестандартних проблем. Звідси першочергового значення набуває формування колективу працівників шляхом створення відповідних умов для об'єднання працівників у виробничому колективі. [3, стр. 571]

Але потрібно знати, що перехід до нових підходів не означає повну відмову від попередніх. Вважаємо за потрібне підкреслити основні моменти, які відрізняють їх від попередніх моделей управління персоналом.

По-перше, у межах даного підходу акцентується увага на ускладненні об'єкту управління. Сучасний менеджер має об'єднувати не просто індивідів у трудовому колективі, а потенціали особистостей. Це завдання є необхідним та водночас складним, оскільки потребує від менеджера оволодіння новітніми технологіями управління персоналом.

По-друге, врахування складної природи людини зумовлює домінування соціально-психологічних методів управління її поведінкою, оскільки остання є феноменом соціально-психологічного походження.

По-третє, окрім розширення функцій менеджера, зростає значущість його ролі як інтегратора підлеглих.

По-четверте, додатковими показниками ефективності управління персоналом стають соціальні вимірювачі [1, с. 45].

Розглядаючи перспективи розвитку організацій, потрібно звернути увагу на організації, які самонавчаються. Цей термін був поширений в Європі та США в 1990-х роках , а в Україні цей термін існує відносно недавно.

Організація, яка самонавчається, – це не модель, яка побудована на розвитку компанії, а скоріше комбінація передових інструментів управління, які існують як одне ціле.

В останній час в провідних країнах світу відбуваються зміни в організаційній структурі підприємства, яка пов'язана перш за все з перебудовою ділових процесів та впровадженням нових інформаційних і комунікаційних технологій.

Говорячи про нові тенденції розвитку організаційних структур, можна відмітити, що для організацій в майбутньому буде притаманна:

- інтеграція;
- сетізація;
- деменеджерізація;
- інформатизація;
- соціалізація;
- віртуалізація;
- автоматизація.

Найбільш складний та неоднозначний процес – віртуалізація. Це явище потрібно розглядати в контексті процесів, які характерні для сучасного менеджменту. В сучасній теорії з'являються альтернативні підходи. Перший побудований саме на тому, що спочатку виявляються деякі нові функції, тенденції об'єкта дослідження, а вже потім формується

понятійний апарат.

Але розглядаючи нові структури організацій, не можна забувати про гуманістичний підхід в управлінні персоналом. Гуманізм в організації будується на принципах концепції людських відносин та зацікавленості в потребах персоналу. Згідно з гуманістичним підходом, культура організації буде розглядатися людиною як процес створення певної реальності, де людина розуміє свої дії, бачить та аналізує події та вміє правильно та адекватно на них реагувати і також може надавати сенс своїй поведінці.

Плюси впровадження гуманістичного підходу в роботу з персоналом на підприємстві такі:

- раніше менеджери розглядали себе, насамперед як спосіб мотивування персоналу та таких, що створюють структуру та координують діяльність людей, то після впровадження гуманістичного підходу вони можуть вважати себе людьми, які здійснюють певні символічні дії, спрямовані на досягнення цілей та надання сенсу роботі;
- організації можуть адаптуватися та змінювати оточення, аналізуючи представлення про себе самих та свої цілі. Розробляючи та реалізуючи стратегії розвитку підприємства, можна перетворити навколишню реальність;
- виникає усвідомлення того, що розвиток організації залежить не тільки від зміни структури та технологій, але і зміни цінностей, які лежать в основі ефективної співпраці людей.

Зміна підходів до управління персоналом кожного разу обумовлювалася зміною характеру праці. Сьогодні успішне управління персоналом базується не тільки на кваліфікації працівника, а, насамперед, на швидкій адаптації його до умов зовнішнього й внутрішнього середовища діяльності підприємства. На наш погляд, саме перехід до гуманістичного підходу в управлінні трудовими ресурсами дасть змогу вирішити проблему нарощення інтелектуального капіталу вітчизняних підприємств.

Основні висновки. саме гуманістичний підхід в організації управління персоналом є найефективнішим для організації роботи на підприємстві, оскільки саме зацікавленість керівництва в персоналі та його потребах є запорукою ефективної роботи працівників, вже не говорячи про правильно поставлену єдину ціль.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом / Л.В. Балабанова, О.В.Сардак. – К.: Професіонал, 2006. – 45 с.

2. Книш П. В. Сучасні концептуальні підходи до управління людськими ресурсами / П.В. Книш // Державне управління та місцеве самоврядування : збірник наукових праць. – 2014. – Вип. 3 (22) – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ. – С. 235.

3. А.М. Корнійчук, Т.А. Костунець Підходи до управління персоналом підприємств: теоретичний базис / А.М. Корнійчук, Т.А. Костунець // Глобальні та національні проблеми економіки. Електронне наукове фахове видання. – Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – Випуск №2. Березень 2014 р. – С. 571-572.

Мяло Вікторія,
студентка 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К. М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕФЕКТИВНЕ ЛІДЕРСТВО

Актуальність: Тема лідерства завжди була, є і однієї з найбільш цікавих для практиків та теоретиків, для не одного покоління. Вона була цікава в всі часи, і не втратила своєї актуальності й у наші дні. Уміння об'єднувати людей для досягнення спільної мети, вести с собою хоч «на край світу», і вміти переконувати.

Ступінь досліджуваності проблеми: Тема ефективного лідерства була опрацьована як зарубіжними так і українськими фахівцями. Це такі представники, як І. Вешлєр і Ф. Масарик, Ф. Фідлер, В. Врум, Ф. Йєттон, П. Друкер, М. Мескон, Р. Танненбаум, П. Херсі і К. Бланшард, В. Лозниця, Ф. Хміль , Д. Виханський. Вони в свій час створили та висунули теорії, які здобули світове визнання та затвердили себе як науково обґрунтовані ідеї.

Мета і методи дослідження: Метою дослідження є визначення сутності та ключових елементів ефективного лідерства. Для досягнення поставленої в роботі мети використовувались такі загальнонаукові методи: аналізу, синтезу, системного підходу.

Сутність дослідження: Лідерство – це тип управлінської взаємодії, заснований на найбільш ефективному для цій ситуації поєднанні різних джерел влади й направлений замінити спонукання людей для досягнення спільних цілей в організації. Потрібно визначити, що лідерство є функцією лідера. Обов'язкове умова лідерства – це володіння владою на конкретних формальних чи неформальних організаціях на різноманітних рівнях і масштабу від держави і навіть групи держав до урядових установ, місцевого самоврядування чи народних обранців і громадських груп. Формальна влада лідера закріплюється законом. Однак у всіх випадках лідер має психологічну, емоційну і соціальну опору у суспільстві чи групах людей, які підчиняються йому. Однією з найважливіших складових особистості лідера є його система переконань і цінностей. Також важливою стратегічною рисою лідера є здатність знайти і чітко сформулювати причини, за якими слід виконати це чи інше завдання

. Існує чотири основні типи причини. Формальні причини – це явища, які дають більше інформації про його суть, розкривають особисті припущення стосовно даного предмету і дозволяють його інтерпретувати.

Спонукальні – відносяться до минулих дій, подій чи рішень, і безпосередньо впливають на сучасну ситуацію шляхом послідовного ланцюга дій.

Утримуючі – включають поточні відносини та обмежені умови всередині організації.

Кінцеві причини – пов’язані з перспективними планами, які спрямовують поточний стан організації, впливають на неї, придаючи діям сенс,доцільність та цілеспрямованість.

Вирізняють формальне і неформальна лідерство. У першому випадку впливом геть підлеглих виявляється з позицій займаній посаді. Процес впливу людей через здібності, вміння та інші ресурси отримав назву неформального лідерства.

Доведено, що ефективне лідерство зовсім не означає бажання миттєвого досягнення бажаногоУ процесі руху відбувається гнучка реакція на зворотний зв'язок, відхід від догм, доробка методів у процесі.

Виділяються чотири основних підходу, пояснюють, що робить лідера ефективним: поведінковий, з позиції особистих якостей і ситуаційний.

Згідно з поведінковим підходом ефективність лідерства не залежить від особистих якостей лідера, а залежить від його відносин з підлеглими і манерой поведінки. Поведінковий підхід став основою для класифікації стилів лідерства.

У соціально – психологічної літературі є також класифікація типів лідерства по стилям керівництва. Тут допускається існування з трьох основних типів лідерів:

· авторитарний;

· демократичний;

· нейтральний (анархічний).

Наступний підхід з позиції особистих якостей. Відповідно до особистісної теорії лідерства, також відомої за назвою теорії великих людей, найкращі з керівників мають певним набором загальних всім особистих якостей. Деякі з цих вивчених рис — це рівень інтелекту і, вражаюча зовнішність, чесність, здоровий глузд, ініціативність, соціальне і економічне утворення і рівень впевненості у собі. . У 1948 р. Стогдилл зробив комплексний огляд досліджень у сфері ефективного лідерства, де зазначав, що вивчення особистих якостей продовжує давати суперечливі результати. Він виявив, що лідери, в більшість випадках, відрізнялися інтелектом, активністю, , надійністю, відповідальністю, , прагненням до знань, соціальним участю, і соціально-економічним статусом. Проте Стогдилл також зазначив, що у різних ситуаціях ефективні керівники виявляли різні особисті риси. Згодом він дійшов до такого висновку: "людина не стає керівником лише з того, що він має деяким набором особистих властивостей".

І третій ситуаційний підхід, який базується на з'ясуванні того, які стилі поведінки та особисті якості керівника найбільше відповідають конкретній ситуації. В даному випадку для з'ясування залежності між стилем керівництва, привабливістю та продуктивністю праці важливими є не тільки відносини між керівником та підлеглими, а й ситуація в цілому. відомими ситуаційними моделями є: ситуаційна модель Ф.Фідлера, теорія життєвого циклу П. Герсі та К. Бланшара, модель "шлях – ціль" Т. Мітчела і Р. Хауза, модель прийняття рішень В. Врума – Ф. Йєттона.

Основні висновки. Лідерство відіграє велику роль в керівництві організацією. Розглядаючи ефективне лідерство з точки зору менеджменту потрібно заявити, що дієве лідерство є завдатком успішної діяльності організації , отак як лідерство в управлінні – міцний авторитетний пристрій який поширюється на активність всієї організації.

У сучасних умовах – лідерство не тільки дозволить вивести

ефективність діловитості людини на ступінь найбільш великих стандартів, а ще створити особистість яка буде здатна досягти «висот» з підтримкою власних нестандартних можливостей. Також процес лідерства дозволить удосконалити внутрішню управлінську структуру відносин в організації, а також забезпечити незмінне переміщення вперед для досягнення кращих результатів, потрібних як для спільноти, так і для країни в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1.ВиханскийО.С., Наумов А.І. Менеджмент: людина, стратегія, організація, процес:уч. посібник під ред.О.С.Виханского: 3-тє видання. М.: «МДУ» 1995 р.с.404-413

2.Русалинова А.А. Деякі характеристики керівника як суб'єкта управління трудовим колективом // Трудової колектив як об'єкт і суб'єкт управління –Л.1980-с.101

3.М.Мескон,М.Альберт,Ф.Хедоури:общ. ред.ДЭНЕвенко.

Олександра Буланкіна,
студентка 4-го курсу
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **Т.В. Черемісіна,**
к. е. н., доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ

Актуальність дослідження. Успіх будь-якого інноваційного проекту залежить не лише від наявної ресурсної бази та ринкових переваг, але й від якості управління проектом. Управління інноваційними проектами є окремим видом професійної діяльності, що спрямована на досягнення цілей проекту в умовах обмежених фінансових, часових, людських та інших ресурсів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Сучасні менеджери повинні володіти необхідними знаннями в різних сферах професійної діяльності, які є основними складовими інноваційного процесу. Дослідження управління інноваційними проектами представлені такими іменами як В. Василенко, П. Друкер, С. Ільєнкова, Н. Кондратьєв, В. Мединський, А. Мухамедьяров Й. Шумпетер та інші.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження: розглянути діяльність пов'язану з управлінням інноваційними проектами. Методи дослідження. У дослідженні використовуються такі методи як аналіз, порівняння, узагальнення та синтез.

Сутність дослідження. В сучасних умовах застосування нових знань на вмінь пов'язані з ринковими відносинами. Впровадження інновацій спрямоване на ринок та задоволення потреб споживачів.

Інноваційний проект – комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення і реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції [2].

Реалізація інноваційного проекту включає в себе різні види проектно-конструкторських, експериментальних, виробничих, технологічних, маркетингових та інших робіт, однак можна виокремити деякі етапи існування такого проекту: 1. Формування інноваційної ідеї. 2.Розробка проекту. 3.Реалізація проекту. 4.Завершення проекту [3].

Слід виокремити три основних параметри, що необхідні для успішного управління інноваційними проектами: виявлення потреби в інноваційних розробках; наявності фінансових ресурсів для проведення досліджень; пошук кваліфікованого наукового персоналу. Відповідно до цих параметрів головною задачею управління проектами є їх об'єднання для успішної реалізації проекту. Важливим критерієм управління інноваційними проектами є гнучкість, адже управління відбувається у середовищі, що постійно змінюється, тому необхідно враховувати наявність додаткових змін та уточнень під час реалізації проекту.

Існують різні шляхи управління проектами, однак можна виокремити три основні методи управління: за витратами; за цілями; за відхиленнями. Метод управління за витратами полягає у складанні бюджету інноваційного проекту, відповідно до якого відбувається подальший контроль. Даний метод є ефективним для контролю основних витрат та є гарантією того, що кошти використовуються для реалізації інноваційного проекту. Метод управління за цілями використовує цілі як основу реалізації діяльності та підвищення ефективності. Після формування цілей слід виокремити фактори, що заважають досягненню поставлених завдань та сформувати заходи, що сприятимуть досягненню результатів. Метод управління за відхиленнями полягає в тому, що керівники вищого рівня приймають участь в управлінні лише при наявності значних відхилень від запланованих показників, а відповідно вирішують ті задачі, в яких їх досвід та знання є найбільш ефективними. Оперативне управління виконують безпосередньо керівники інших рівнів управління [1].

Основні висновки. Отже, управління інноваційними проектами є невід'ємною складовою інноваційної діяльності підприємства та спрямоване на його значний якісний стрибок у виробництві, підприємництві та розвитку середовища в цілому. Відповідно для успішного управління інноваційними проектами потрібно обґрунтувати необхідність реалізації нового проекту, виявити мету та шляхи її досягнення, визначити терміни реалізації проекту, розподілити ресурси, систематично проводити моніторинг та вчасно реагувати на зміни.

ЛІТЕРАТУРА

1.Мухамедьяров А. М. Инновационный Менеджмент: [Учебное пособие] / А.М. Мухамедьяров. – Инфра-М, 2008. – 176 с.

2. Закон України "Про інноваційну діяльність" [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/law/2437/

3. Этапы подготовки и реализации инновационных проектов [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://oplib.ru/random/view/744443

Перепадя Євген,
студент 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

МЕНЕДЖМЕНТ ЯКОСТІ НА БАЗІ КОНЦЕПЦІЇ TQM

Актуальність теми. Сьогодні, в результаті широкої економічної глобалізації та у зв'язку з невпинним ростом конкуренції на ринку, найголовнішим для підприємства є стратегічні цілі і планування, а також його орієнтація на клієнта. Головним аспектом розвитку фірми або організації є стратегія менеджменту якості. Саме визначення якості стало найголовнішим для підприємства, яке нерозривно пов'язано з його діяльністю. Початок XXI ст. остаточно ознаменував поворот в історії менеджменту і його перехід до покращення «якості життя».

Ступінь досліджуваності проблеми. Особливу увагу даній темі приділяли такі вчені як Е. У. Демінг, Дж. М. Джуран, А. В. Фейгенбаум, Д. Харрінгтон, Ф. Кросбі, Ф. У. Тейлор, К. Исакава, Г. Тагута та інші.

Мета і методи дослідження. Метою даної роботи є визначення основних засад менеджменту якості на підґрунті концепції TQM (Total Quality Management).

Під час виконання роботи було використано такі загальнонаукові методи дослідження: системний підхід, абстрагування, та порівняльний аналіз.

Сутність дослідження. Менеджмент якості є основною концепцією розвитку сучасного підприємства, з його допомогою досягається конкурентні переваги на ринку, забезпечується прибуток чи дохід фірми, задовольняються потреби споживачів, створюються певні умови і стандарти тощо.

На поточний момент розвитку людства якість виготовленої продукції займає провідне місце в числі найголовніших задач, які потребують вирішення. Усі цивілізовані країни світу втілюють нові методи вирішення проблеми підвищення якості продукції. Згідно з їх культурними, національними та економічними особливостями сформувалися специфічні концепції керування якістю. Найбільшу підтримку дістала концепція якості Total Quality Management, надалі TQM.

Отже, TQM – це концепція цілеспрямованого впливу керівництва на підприємство зі застосуванням певної методології та системи управління для модернізування усіх сфер діяльності за умови розумного використання абсолютно усіх наявних можливостей. Вона уперше була втілена у Японії. Але, сама ідея концепції TQM вперше спала на думку американцю А. Фейгенбауму в 1950 році. А у подальшому розвинена іншими вченими зі світовим ім'ям: Е. У. Демінгом, У. Шухартом, Дж. М. Джураном та К. Исакавою.

Хоч концепція не є унікальною і спирається на японський досвід, а саме на методологію CWQC (керування якістю на японському підприємстві), вона має певні власні ознаки. Найбільший розмах вона дістала в таких

країнах «гігантах», як Сполучені Штати Америки, Швеція, Південна Корея, Тайвань, Велика Британія,ФРН, та звісно ж Японія. Однак, TQM у кожній країні трактується на свій лад, дивлячись на особливості їх історії та культури. Так, згідно деяким науковцям-аналітикам, у Сполучених Штатах Америки і деяких країнах Західної Європи приділяється увага більше самій культурі виробництва, а у державах Сходу ґрунтується на окремих методах статистики і колективній діяльності [1, с. 433-437].

Завданням TQM є стале, ефективне поліпшення якості, шляхом безперервного контролю та моніторингу результатів підприємства та спрямовування його діяльності у вірному напрямку. Крім того не менш важливим є намагання уникнути помилок та недоліків, створення надійних умов для конкуренції з використанням нових і прогресивних технологій. Згідно з цією концепцією виробник повинен задовольняти попит споживачів, а за мету ставити якість створеної ним продукції чи наданих послуг. Для цього треба мати стратегію підприємства, певні цілі, розумно використовувати всі наявні види ресурсів тощо [2].

Важливим також є і те, що результативність використання TQM залежить від таких обставин, як: керівництво на підприємстві, яке має слідкувати за якістю продукції та послуг, початкові інвестиції, які повинні бути вкладені в людський капітал, а не в інвентар та обладнання, а також загальна модернізація всієї структури підприємств під власне концепцію TQM [3].

Як вже було зазначено раніше, єдиного тлумачення концепції TQM не існує, оскільки це залежить від специфіки кожної країни. Але існують так би мовити дванадцять ключових принципів, за якими можна визначити чи використовується TQM, або це якась інша концепція. До принципів відносяться:

1) націленість діяльності фірми або організації на задоволення вимог і сподівань клієнта;

2) оцінка відносин між працівниками;

3) постійне вдосконалення виробництва і сфери якості;

4) єдине та комплексне вирішення задачі покращення якості на всіх стадіях життєвого циклу підприємства;

5) акцент зусиль на людських ресурсах(культурі виробництва, стилі керівництва тощо);

6) участь робітників у розв'язуванні проблем, які стосуються якості;

7) безперервне збільшення кваліфікації та компетентності працівників;

8) зосередження уваги не на розкритті проблеми, а на її попередженні;

9) безперервне забезпечення якості процесу;

10) оптимальність зв'язку тріади "час – витрати – якість";

11) убезпечення точності даних про якість з допомогою застосування статистичних методів;

12) повсякчасне поліпшення якості (концепція дж. джурана).

Ці принципи визначають «філософію» TQM, яка ставить якість на першу щабель оцінку діяльності організації, трактує її як у економічному, так і у соціально-психологічному розумінні, стирає грані між виробником і

споживачем, що є дуже важливим сьогодні і на майбутнє [4].

Зростання цікавості до TQM серед вітчизняних вчених з'явився приблизно в середині 90-х років XX ст.. В цей час Україна, а також інші країни минулого Радянського Союзу, переживали складний і довгий етап реорганізації до ринкової економіки. Відсутність необхідних умов створило підґрунтя для вдалої перевірки цієї концепції у вітчизняній практиці. Крім того, цьому періоду характерна певна активізація із запровадженням стандартів ISO 9000. Супроти зарубіжної практики, де використання TQM почалося до ISO, в Україні, навпаки, втілення саме цих стандартів підштовхнуло вчених до аналізу концепції TQM.

У даний час, питання якості є дуже актуальним і вабить все більше вітчизняних науковців. Однак процес залучення концепції TQM в Україні важчій, ніж інших країнах «Західного світу». Майбутнє країни нереальне без реформування системи управління і залежить від спроможності і бажання керівництва вдовольняти потреби, як одного громадянина, так і усього суспільства загалом. Утім буде цей процес ефективним, чи ні, сказати складно. На разі ж, повної метаморфози філософії управління, як це було, наприклад, в США, в Україні ще не сталося [5, с. 225-230].

Основні висновки. Впровадження концепції TQM відкриває можливості для ефективного і стрімкого вирішення проблем на підприємстві. З її допомогою чітко визначається мета, завдання, ресурси та процеси, які неминуче потрібні для управління якістю. Окрім того, відбувається покращення якості послуг та товарів, впроваджуються певні стандарти виготовлення продукції, зменшуються затрати часу і витрати підприємства тощо. Ця концепція, дозволила подивитися на якість з іншого боку, на її потрібність широкого безпосереднього використання і реалізації у повсякденному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шаповал М.І. Навчальний посібник : підручник / Шаповал М.І. – Київ : т-во «Знання», 2007. – 471 с.

2. Сучасні методи менеджменту якості в контексті розвитку підприємства [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2016-ekonomika-i-menedzhment/4_vlasenko_petrenko.htm

3. Запунний О.Й. Управління якістю продукції : навч. посіб. / за ред. О.Й. Запунного. – К. : ІЗМН, 1998. – 134 с.

4. Основні елементи стратегії TQM. Умови успішного впровадження TQM [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://studopedia.su/8_1968_osnovni-elementi-strategii-TQM-umovi-uspishnogo-vprovadzhennya-TQM.html

5. Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості: навч. посібник. / Момот О.І. — К.: Центр учбової літератури, 2007 — 368 с.

Собур Віолетта,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ КОМУНІКАЦІЙ У МАРКЕТИНГУ

Актуальність теми. У сучасних умовах комунікації в маркетинговій діяльності грають важливу роль, тому що вони виступають головним фактором конкурентоспроможності підприємства, створюючи його позитивний образ серед споживачів, та розповсюджуючи інформацію про товари і послуги.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідження сутності та особливостей впливу маркетингових комунікацій в Україні та усьому світі висвітлено в роботах таких вчених-маркетологів: Сміт П., Лук'янець Т. І., Ромат Е., Ващекін М., Макарова Г.Л., Титоренко Г.А., Акша Р., Бернет Дж., Шарков Ф.І., Примак Т., Армстронг Г., Звіринцев А.Б.

Мета дослідження. Метою дослідження є вивчення теоретичних підходів до сутності та завдань маркетингових комунікацій на сучасному підприємстві.

Сутність дослідження. Підприємствам з кожним часом складніше визначати, який набір комунікаційних інструментів маркетингу є ефективним для формування стійких і довготривалих взаємовідносин на ринку та досягнення належного впливу на клієнта. Гарантією успіху підприємства на ринку сьогодні є здатність стратегічно організувати взаємодію багато інструментальної маркетингової комунікації. При цьому, слід визначити найефективніші засоби маркетингових комунікацій у діяльності підприємства в цілому.

Під маркетинговими комунікаціями слід розуміти процес передачі інформації про підприємство та його товар з метою впливу на цільову та інші аудиторії та отримання зустрічної інформації про реакцію цих аудиторій на здійснений підприємством влив [2]. Діяльність підприємств у сфері комунікацій вважається успішною тоді, коли вона у достатній мірі досягає поставлених завдань.

До найбільш поширених завдань маркетингових комунікацій можна віднести такі:

– інформування цільової аудиторії про існування організації, її товарах і послугах;

– формування позитивного відношення споживачів до підприємства та його виробництва;

– переконування споживачів віддати перевагу саме продукції цієї організації, відвідувати певні магазини і заходи;

– спонукання покупця до дії;

– прискорення акту купівлі.

Сьогоднішній стан ринкового розвитку показує, що кращі результати дає цілісне застосування одночасно декількох засобів маркетингових комунікацій, а саме використання інтегрованих комунікацій. Тенденція до

інтеграції маркетингових комунікацій з іншими елементами комплексу маркетингу – одне зі значних маркетингових досягнень кінця 20 століття.

За припущенням Лук'янець Т., поняття інтегрованих комунікацій в маркетингу об'єднує всі інструменти маркетингових комунікацій, призначені для формування звернень, що направляються цільовий аудиторії і службовцям для просування товару підприємства до споживача [1].

Основні висновки. Отже, комплекс маркетингових комунікацій створює цінність підприємства. Він формує побудову ефективної системи маркетингових комунікацій. Саме управління ними буде ефективно впливати на прибутковість компанії, її комерційний успіх, підвищення конкурентоспроможності, забезпечення інвестиційної привабливості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лук'янець Т. І. Маркетингова політика комунікацій / Т.І. Лук'янець. – КНЕУ, 2000. – 378 с.

2. Пацалюк К. Маркетингові комунікації в сучасному менеджменті / К. Пацалюк // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія «Економічні науки». – 2013. – № 1. – С. 294–295.

Собур Віолетта,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковийкерівник: **Леміш К.М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ

Актуальність теми. На сьогоднішній день сучасний менеджмент все більш уваги приділяє до мотиваційних аспектів персоналу. Для багатьох підприємств велику роль грає мотивація персоналу – як основний засіб забезпечення оптимального використання ресурсів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Значний внесок у вивчення та розвиток теоретичної і практичної мотивації створили такі зарубіжні вчені: А. Маслоу, М. Фоллет, А. Файоль, Ф. Тейлор, Д. Мак-Ґрегор та інші. Серед вітчизняних авторів, які розглядали цю тему можна виділити наступних: О. Богуцький, Л. Верещагіна, А. Колот, І. Кареліна.

Мета дослідження. Основною метою є вивчення сутності та ролі систем мотивації персоналу у підвищенні ефективності діяльності персоналу підприємства.

Сутність дослідження. Мотивація, як одна з функцій менеджменту – це сукупність рушійних сил, які спонукають людину до виконання певних дій. Ці сили можуть мати як зовнішнє, так і внутрішнє походження і змушувати людину свідомо чи несвідомо робити ті чи інші вчинки [2].

Для будь-якого менеджера найголовнішим вважається знайти такі стимули, які б зацікавили кожного підлеглого в управлінській структурі. На

думку А. Сміта, природне бажання людей покращити свій добробут є великим стимулом до праці.

Теорія мотиваційного процесу компонується із виникнення декількох стадій: психологічних, фізіологічних, соціальних потреб та знаходження шляхів їхнього задоволення.

Новітні мотиваційні процеси поділені на процесуальні та змістовні. Процесуальні ґрунтуються на поведінці людей, враховуючи їх знання та сприйняття. До них належать: теорія очікувань, модель Портера-Лоурена, теорія справедливості тощо. Змістовні базуються на внутрішніх людських мотивах. Наприклад, теорія потреб А. Маслоу та теорія продуктивності Д. Мак-Клелланда[1].Ці теорії роблять аналіз того, яким чином людина розподіляє сили для досягнення цілей і як вибирає конкретний вид поведінки.

Для здобутку високого рівня результативності персоналу необхідно охоплювати як зовнішні, так і внутрішні заохочення. До внутрішніх можна віднести саму працю, значущість виконуваної роботи та результат, що досягнуто. Зовнішні – це заробітна плата, просування по кар'єрній щаблині, схвалення керівництва тощо.

Керівництву потрібно зосереджуватись не тільки на системі стимулювання персоналу, а й на пошуку індивідуальних важелів впливу на підлеглих.

Так само, і у працівників повинна бути присутня мотивація: гарантоване робоче місце, можливість кар'єрного зростання, задоволення винагородою, наявність заохочень.

Для формування ефективних мотиваційних систем керівнику необхідно розвивати вміння доречно налаштовувати і виховувати персонал, уникати помилок при управлінні, тобто самому постійно вдосконалювати свої знання з теорії моделей, видів і методів мотивації та практики застосування мотиваційних складових в управлінні персоналом.

Основні висновки. Отже, персонал – це головне джерело продуктивності та ефективності на підприємстві. Люди визначають та реалізовують стратегії підприємства. Вони є найголовнішим ресурсом в управлінні підприємством. Основною функцією менеджменту є мотивація персоналу, яка включає заходи, забезпечуючи результативність і заохочення кваліфікованих кадрів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданов Ю. М. Мотивація персоналу. Методи менеджменту якості / Ю. М. Богданов // Методи менеджменту якості. – 2005. – № 11. – С. 14-19.

2. Управление – это наука и искусство / Файоль А., Эмерсон Г., Тейлор Ф., Форд Г., Республика, 2007. – 283 с.

Стражнік Вікторія,
студентка 7 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.В. Казачковська,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМ МАТЕРІАЛЬНОГО ЗАОХОЧЕННЯ ПЕРСОНАЛУ НА ПІДПРИЄМСТВІ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Актуальність теми. Проблема виходу економіки України з кризового стану може бути успішно подоланою шляхом посилення ролі невиробничої сфери економіки. Одним з таких напрямів є становлення і розвиток туристичної діяльності. Із зростання загальної кількості туристів помітного розвитку здобула інфраструктура готельного бізнесу. На сучасному етапі цей бізнес розвивається з такою швидкістю (особливо це помітно в курортних зонах України), що готелі буквально повинні боротися за своє місце на ринку готельних послуг. Успіх будь-якої організації, а особливо готельних підприємств, багато в чому залежить від персоналу – напевно, найнестабільнішої складової готельного бізнесу. Для того, щоб працівники прагнули досягти цілей організації, керівники в процесі управління трудовими ресурсами повинні враховувати фактори мотивації.

Метою дослідження є удосконалення системи матеріального заохочення персоналу організації сфери готельних послуг.

Об'єктом дослідження є процес управління мотивацією персоналу організації сфери готельних послуг.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вирішення проблем пов'язаних з дослідженням стимулювання праці, пошуком методів і механізмів реалізації мотивації щодо підвищення продуктивності трудової діяльності відображено в працях як економістів-класиків (А. Маслоу, Ф. Гілбрет, А. Врум, Ф. Герцберг, Д. МакГрегор), так і відомих вітчизняних і зарубіжних авторів (Г. Папірян, Л. Нечаюк, І. Мунін, Х. Роглєв, Н. Кабушкін), роботи яких більш детально розглядають особливості матеріального заохочення персоналу готельного господарства.

Виклад основного матеріалу. Функціонування будь-якого підприємства завжди пов'язано з людським фактором. Одним з головних завдань розвитку ринкової економіки є формування притаманної ринковим відносинам системи стимулювання праці. Фінансовий стан та конкурентоспроможність підприємств готельного господарства залежить від ефективності праці персоналу, а вона, насамперед, від організації та механізмів формування оплати плати.

Стимулювання традиційно поділяють на матеріальне та нематеріальне, яке реалізує себе через різноманітні інструменти (стимули) [1, с.20-30].. Важливим складовим елементом управління трудовим потенціалом підприємства готельного господарства є вибір оптимальної системи стимулювання, що дасть змогу збалансувати міру витрат праці та її кінцеві результати, а також особисту мотивацію працівника та мету діяльності засобу розміщення. Під ефективним стимулюванням праці

необхідно розуміти створення такої системи стимулювання, яка б могла забезпечити поєднання високих економічних результатів діяльності готельного господарства та оптимізувати його витрати на досягнення цих результатів. У сукупності видів стимулювання праці працівників особливе місце посідає заробітна плата та її організація, адже вона найповніше відображає залежність між результатами праці окремого працівника та його матеріальною винагородою.

Відповідно до трудового законодавства України розмір матеріального заохочення визначається з урахуванням результатів роботи працівника і тривалості стажу цієї роботи в готельному підприємстві. Рішення про виплату винагороди затверджується адміністрацією і узгоджується з виборним профспілковим органом (якщо такий є на підприємстві), а сама винагорода виплачується після підбиття підсумків господарської діяльності.

В результаті проведених досліджень було виявлено, що матеріальне стимулювання мотивує персонал досліджуваного підприємства готельного господарства сильніше, ніж нематеріальне . Хоча, як пишуть Нечаюк Л. І. і Телеш Н. О.: «При анкетуванні працівників управлінської сфери виявилось, що лише 12% з них основним мотивом діяльності вважають гроші. Водночас майже 38% основним мотиваційним елементом вважають славу, 35% – задоволення від змісту роботи, а близько 15% – владу.» [2, с.112-129]. Це пояснюється тим, що у кожного працівника управлінського апарату мотиваційна основа є індивідуальною й зумовлюється рядом факторів: рівнем добробуту, соціальним статусом, посадою, кваліфікацією, ціннісною орієнтацією тощо.

Удосконалення системи управління матеріальним стимулюванням персоналу на підприємствах готельного господарства має спиратись на необхідність усунення таких проблем, як:

непрозорість процесу управління матеріальним стимулюванням, відсутність механізмів контролю та управління витратами на оплату праці;

відсутність нормативно обґрунтованих підстав зростання фонду оплати праці персоналу як у частині основної, так і додаткової через введення доплат і надбавок, зростання преміальних, матеріальних і компенсаційних виплат тощо;

методичне ускладнення процедур нарахування заробітної плати;

практика необґрунтованого введення на підприємстві підвищеного рівня оплати для нових посад порівняно з існуючими, що значно послаблює стимулюючий вплив у цілому;

формальне ставлення керівництва до нормативних внутрішніх документів з оплати праці, довільне внесення ним змін в існуючу систему стимулювання;

не визначено критерії структурування персоналу за групами посад і категорії оплати в залежності від напруженості та складності виконуваних робіт;

низька кореляція шкали посадових окладів з рівнем ринкової вартості праці;

порушення стимулюючого принципу підвищення заробітної плати працівникам у залежності від результативності праці

низькі оцінки існуючих систем матеріального стимулювання працівниками з точки зору соціальної справедливості.

Таким чином, наведені методичні підходи дозволяють створити модель системи управління матеріальним стимулюванням персоналу підприємств готельного господарства на основі компетентнісного підходу.

Метою оптимізації існуючої системи оплати праці є необхідність створення гнучкого механізму управління матеріальним стимулюванням персоналу на основі зрозумілої і прозорої системи, що об'єднує всі існуючі на підприємстві посади у певні групи і розподіляє їх за рівнями цінності для підприємства [3, с.145].

Такий підхід до створення системи управління матеріальним стимулюванням персоналу підприємств готельного господарства на основі компетентнісного підходу дозволяє створити ієрархічну структуру посад за їх цінністю для підприємства нову тарифну сітку, внутрішньо і зовнішньо погоджену структуру оплати праці та преміальну програму та оптимізувати управління цими процесами за принципами прозорості, справедливості, гнучкості відносно змін на ринку праці.

Висновки. Отже, удосконалення управління матеріальним стимулюванням персоналу в підприємствах готельного шляхом використання систем оплати праці на основі компетентнісного підходу надає працівникам можливості для кар'єрного зростання на основі розвитку індивідуальних компетенцій, прозорої економічної оцінки та диференціації працівників у форматі проявлених особистих та ділових характеристик, якості виконання професійних функцій.

Крім того, реформування структури посад на принципах компетентнісного підходу на підприємстві готельного господарства сприятиме досягненню стратегічних цілей підприємства, підвищенню ефективності інвестицій у персонал, залученню та утриманню кращих фахівців, що стане дієвим інструментом для здійснення довгострокового і ефективного матеріального стимулювання праці працівників. Тобто ефективне управління матеріальним стимулюванням персоналу підприємства готельного господарства має спиратись на структурування за вимогами щодо рівня компетентності працюючих.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуляєва Н.М. Маркетинговий підхід до формуван- ня персоналу готелів / Н.М. Гуляєва, О.В. Полтавська // Вісник КНТЕУ. — № 1. — 2011. — С. 20—30.

2. Нечаюк Л. І. Готельно-ресторанний бізнес: Менеджмент: Навч. посібник / Л. І. Нечаюк, Н. О. Телеш – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – С. 112-129

3. Мельниченко С.В. Інформаційні технології в туризмі: теорія, методологія практика: монографія. / С.В. Мельниченко. — К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. — 493 с.

Тюндер Ганна,
студентка 7 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.В. Казачковська,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

УПРАВЛІННЯ СТРАТЕГІЧНИМИ ЗМІНАМИ В ТУРИСТИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми. У даний час стратегічний підхід до управління змінами в сучасних організаціях сфери послуг знаходиться у колі найбільш актуальних наукових та практичних питань. Це пояснюється тим, що в існуючих умовах господарювання, яким притаманні стрімкий розвиток технологій, невпинні скорочення періодів життєвого циклу товарів/послуг, галузевих ринків, поглиблення глобалізаційних процесів, інтеграційні трансформації, організації повинні бути налаштовані на усвідомлення необхідності змін та їх постійне, структуроване і злагоджене впровадження. Отже, управління стратегічними змінами стає ключовою складовою усієї системи стратегічного управління.

Світовий досвід демонструє, що здатність генерувати та впроваджувати стратегічні зміни є найважливішим фактором ефективного функціонування та стабільного розвитку сучасних організацій. Українська практика ведення туристичного бізнесу підтверджує, що для підтримки стратегічної стійкості усім без винятку організаціям необхідний дієвий механізм управління змінами. Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень вдосконалення процесу управління стратегічними змінами в туристичній організації, а також рекомендацій щодо їх впровадження.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних, методичних та практичних положень вдосконалення процесу управління стратегічними змінами в туристичній організації, а також рекомендацій щодо їх впровадження.

Об'єктом дослідження є процес управління стратегічними змінами в туристичній організації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Ґрунтовні дослідження, завдяки яким відбулось становлення теорії управління стратегічними змінами, представлені такими зарубіжними вченими, як І. Ансофф, М.Армстронг, М. Портер, Л. Грейнер, Д. Кімберлі, К. Левін, Д. Лестер, Д. Ліппіт, А. Мейер, І. Пенроуз, Д. Тис, М. Тушман, М. Ханнан, С. Хенкс тощо. Серед провідних українських учених, чиї роботи розкривають концептуальні та прикладні аспекти управління стратегічними змінами у вітчизняних організацях, слід відзначити О. Азарян, І. Александрова, Л. Балабанову, А. Балабаниць, Т. Бауліну, Б. Буркинського, В. Вербу, О. Виноградову, А. Воронкову, Д. Воронкова, В. Заболотного, А. Наливайко, А. Садєкова, І. Сіменко, В. Тарасенка, Л. Фролову, П. Шеремету, О. Шубіна та інших.

Попри велику цінність наукового внеску, зробленого зарубіжними та вітчизняними ученими, у даний час існує багато проблем, пов'язаних з

формуванням дієвої стратегії управління змінами. Наукові дослідження, присвячені проблемам розробки адекватних часу стратегій розвитку організацій є не повністю досконалими і потребують подальшого доопрацювання.

Виклад основного матеріалу. [1,с.171] На сучасному етапі усі організації розглядаються як відкриті системи, тобто такі, внутрішні елементи яких взаємодіють не лише між собою, але й з зовнішнім середовищем. Вважається, що організації, зображені в вигляді систем, складаються із взаємопов'язаних складових частин. Зміни однієї такої складової частини організації призводить до змін в інших її складових. Необхідність і рівень змін залежить від того, наскільки організація готова до ефективної реалізації стратегії. Організаційні зміни є одним із найважливіших об'єктів управління; власне, управління організаційними змінами є конкретною функцією стратегічного менеджменту

Роберт В. Джейкобс стверджує, що стратегічні зміни – це процес залучення добре проінформованих людей для реалізації змін, які спрямовані на засвоєння нових способів роботи, завдяки яким виграє вся організація як в теперішній час, так і в майбутньому [2, с. 127]. На думку С.А. Попова, стратегічні зміни – основний конструктивний зміст будь-якої стратегії. Саме стратегічні зміни є головними носіями нової якості в ході розвитку організації, і саме стратегічні зміни являють ключовий об'єкт управління в процесі реалізації як кожної спеціалізованої стратегії, так і корпоративної стратегії в цілому [3, с. 89].

Під управлінням стратегічними змінами І. Ансоф розглядає процес постійного коригування стратегічного напрямку діяльності організації, пошуку нових можливостей та пристосування до змін, що відбуваються [4, с. 89].

Однією зі старіших туристичних організацій Бердянська є туристична агенція «Темеринда», в грудні 2017 р. їй виповнилося 17 років.

Туристична агенція «Темеринда» (далі – ТА «Темеринда») у процесі свого функціонування знаходиться під впливом дії зовнішніх та внутрішніх факторів. Для успішної діяльності ТА «Темеринда» необхідно постійно аналізувати вплив вищевказаних факторів при виробленні стратегії і тактики поведінки туристичної організації на туристичному ринку. Без врахування дії зовнішніх та внутрішніх чинників туристична організація не ефективно управляти процесом змін.

Аналіз макросередовища ТА «Темеринда» дає можливість зробити висновки:

в даний час туристична індустрія розвивається швидкими темпами, випереджаючи інші галузі економіки;

природничий фактор виступає у ролі рушійної сили; забруднення навколишнього середовища примушує шукати місця з більш сприятливою екологією;

політичні і, як наслідок, економічні обставини (ведення АТО, фінансова нестабільність, зміни в законодавстві, збільшення митних зборів негативно впливають на в'їзні та виїзні потоки туристів;

активно розвиваються і нові технології в туристичній індустрії.

Оцінка мікросередовище дала змогу визначити такі основні

складові для туристичної агенції «Темеринда»: 1) постачальники – авіакомпанії, як основні перевізники туристів організації; 2) приймаюча сторона – фірми-туроператори; 3) конкурентні туристичні агенції міста; 4) посередники – дрібні агенції, що працюють під великі комісійні; 5) партнерські організації – страхові компанії, банківські установи, екскурсійні бюро; 6) споживачі туристичних послуг (туристи) – особи з високим і середнім рівнем доходів.

Аналіз конкурентної сили споживачів туристичної агенції «Темеринда», дав можливість простежити тенденцію переходу від споживачів з високим рівнем доходів до споживачів із середнім рівнем доходів.

Туристичній організації ТА «Темеринда» необхідно диверсифікувати свої послуги. Для поліпшення системи маркетингу проводити більше рекламних заходів. Стратегія і розвиток туристичної діяльності формуються під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, які спрямовані на вдосконалення впливу організаційної структури на її ефективність. Найбільшу загрозу в зовнішньому середовищі туристичної організації становить збільшення числа конкурентів. На ефективність системи управління в туристичній організації ТА «Темеринда» впливає велика кількість чинників. До них можна віднести такі, як загальні перспективи розвитку галузі, конкуренція, культура й структура організації, відносини між вищим керівництвом і керівниками рівнів управління, конкурентний потенціал туристичної організації.

Висновки. В ході дослідження актуальних аспектів реалізації стратегічних змін в організації нами:

визначено послідовність діяльності керівництва організації ТА «Темеринда» в ході реалізації стратегії змін;

розглянуто основні аспекти управління опором змінам, в тому числі: проаналізуємо причини опору змінам в організації; проаналізовано типи відношень персоналу до змін в організації; запропоновано заходи, що сприятимуть впровадженню стратегічних організаційних змін

запропоновано впровадження управління знаннями в період реалізації змін в ТА «Темеринда»; розроблено детальну схему процесу впровадження управління знаннями як одного з інструментів управління змінами в організації.

При цьому встановлено, що впровадження управління знаннями нерозривно поєднується з концепцією управління організаційними змінами. Для кожного етапу в схемі впровадження управління знаннями нами запропоновано різні інструменти та методи управління змінами. Так, на етапі стратегічного аналізу для діагностики потреб у змінах пропонується застосовувати модель Надлера-Ташмена.

На підготовчому етапі реалізації стратегії управління знаннями запропоновано використовувати матрицю діагностики готовності організації до змін та широко застосовувати методи подолання опору змінам.

Пріоритетними напрямами дослідження, на нашу думку, можуть бути детальні розробки щодо практичного застосування представлених методів управління знаннями в організації як одного з інструментів

управління змінами в процесі їх впровадження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Салмон Р. Майбутнє менеджменту: Пер. з англ. / Р. Салмон – СПб: Питер, 2004. – 198 с.
2. Джейкобс Роберт В. Стратегические перемены в реальном времени / Роберт В. Джейкобс – Баланс-Клуб, Баланс Бизнес Букс. 2004. – 383 с.
3. Попов С. А. Стратегическое управление: 17-модульная программа для менеджеров «Управление развитием организации». Модуль 4 / С. А. Попов – М. : Инфра-М, 2009. – 344 с.
4. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия / Ансофф И. – СПб. : Питерком, 2010. – 416 с.

Хімович Дмитро,
студент 7 курсу,
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Г.В. Казачковська,**
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

РОЗРОБКА МАРКЕТИНГОВОЇ СТРАТЕГІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

Актуальність теми. Посилення глобалізаційних процесів у туристичному бізнесі, суттєве підвищення ролі споживача під час формування попиту на туристичні послуги, загострення конкуренції на сучасному етапі висувають нові вимоги щодо формування системи управління туристичними організаціями та застосування інструментарію стратегічного менеджменту з метою досягнення конкурентних переваг, а також довгострокового успіху на ринку туристичних послуг. Одним із важливих напрямів ефективного застосування на туристичних підприємствах стратегічного управління є формування оптимальної маркетингової стратегії. Дана стратегія повинна враховувати як внутрішні параметри функціонування туристичного підприємства, так і динамічність зовнішнього середовища та інтенсивність впливу його факторів на підприємство. Крім того, формування означеної стратегії має здійснюватися на базі науково обґрунтованих прийомів та методів.

Метою дослідження є виявлення та аналіз основних підходів до розробки маркетингової стратегії туристичної організації.

Об'єктом дослідження є процес стратегічного управління маркетинговими комунікаціями в туристичній організації.

Ступінь досліджуваності проблеми. Дослідженням проблем стратегічного маркетингового управління, формування маркетингових стратегій займались такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Ансофф І., Геєць В.М., Герасимчук В.Г., Вірсема Ф., Койк Л., Котлєр Ф., Н.В. Лебіга, Крайник О.П., Крикавський Є.В., Куденко Н.В., Кузьмін О.Є., Ламбен Ж. Ж., МакДональд М., Мінцберг Г., Мур Дж., Окландер М.А., Павленко А.Ф.,

Портер М., Прахалад К., Решетілова Т.Б., Трейсі М., Скибінський С.В., Старостіна А.О., Хамел Г., Хміль Ф.І. та інші. В їх працях розглядаються питання формування принципів стратегічного маркетингу, класифікації видів стратегій маркетингу, методичних підходів до маркетингового планування та використання маркетингових стратегій. Попри велику цінність наукового внеску зарубіжних та вітчизняних вчених, у даний час існує багато проблем, пов'язаних з формуванням дієвої стратегії управління маркетинговими комунікаціями туристичної організації.

Виклад основного матеріалу. Предметом та основною категорією стратегічного маркетингового управління є маркетингова стратегія. Гаркавенко [1,с.173] під поняттям «стратегія маркетингу» розуміє «докладний усебічний план досягнення маркетингових цілей», Г. Багієв, В. Тарасевич, Х. Анн [2,с.171] – «генеральну програму діяльності на цільових ринках, що включає головні напрямки маркетингової діяльності фірми та інструментарій комплексу маркетингу», М. Дмитрук [3,с.32] – «сценарій дій із реалізації маркетингових цілей», а Куденко Н.В. [4, с.41] – «вектор (напрям) дій фірми щодо створення її цільових ринкових позицій».

Ці визначення, на нашу думку, мають ряд недоліків: частина авторів подають просто загальне визначення стратегії підприємства, не уточнюючи при цьому її маркетингову специфіку; визначення стратегії як напряму (вектору), схеми дій не є достатньо конкретним. Також, на нашу думку, не доцільно розмежовувати поняття «стратегії маркетингу» та «маркетингової стратегії» [4,с.39], які фактично характеризують одне і те ж поняття.

На думку автора, «маркетингову стратегію підприємства» доцільно визначити як комплекс заходів з постановки та досягнення маркетингових цілей, які в свою чергу формуються на основі стратегічних цілей підприємства, з врахуванням особливостей зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу підприємства, а також маркетингових засобів їх досягнення.

Згідно з загально прийнятою точкою зору розрізняють маркетингові стратегії, які розробляються на трьох рівнях: на корпоративному, функціональному та інструментальному. Тобто погоджуючись з думкою Н. Куденко «хоча стратегія маркетингу відноситься до функціональних і формується керівниками підрозділу маркетингу, стратегічне маркетингове планування пронизує всі рівні стратегічного управління підприємством» [4, с.39].

Проаналізуємо підходи до формування маркетингових стратегії на різних рівнях (корпоративному, функціональному, інструментальному) [5, с.60].

Корпоративні стратегії маркетингу визначають спосіб взаємодії з ринком і узгодження потенціалу підприємства з його вимогами. Вони спрямовані на вирішення завдань, пов'язаних з процесом збільшення обсягу підприємницької діяльності, зусиллями щодо задоволення ринкового попиту, створенням нових сфер діяльності, стимулюванням ініціативи і творчості персоналу туристичної організації.

Можна виділити три групи маркетингових стратегій на корпоративному рівні: 1) портфельні стратегії (матриця БКГ, матриця Джі-

І-Маккензі); 2)стратегії зростання (матриця Ансоффа, матриця зовнішніх придбань, нова матриця БКГ); 3) конкурентні стратегії (загальна конкурентна матриця, модель конкурентних сил, матриця конкурентних переваг, модель реакції конкурентів)

Практично кожна туристична організація, що діє на ринку, розуміє, що не може претендувати на повне його охоплення. Необхідно визначити такі ділянки ринку,де найбільш повне задоволення бажань потенційних споживачів збігалося б з можливостями підприємства. Вирішенню цих питань служать функціональні стратегії маркетингу. Можна виділити три напрями маркетингових стратегій на функціональному рівні: 1) стратегії сегментації ринку (дозволяють організації вибрати ділянки ринку; 2) стратегії позиціонування дають можливість туристичній організації знайти привабливу позицію на обраному сегменті ринку.

Інструментальні стратегії маркетингу дозволяють організації вибрати способи найкращого використання окремих складових у комплексі маркетингу, це: продуктові стратегії; цінові стратегії; стратегії розподілу; стратегії просування.

В результаті даного дослідження можна зробити висновок, що підходи до формування такого поняття як «маркетингова стратегія» базуються на таких основних аспектах: частка ринку і конкуренція, комплекс маркетингу, життєвий цикл товару, та позиціонування. На нашу думку, ці підходи до формування маркетингових стратегій доцільно використовувати не як самостійні методи, а лише в комплексі. Так, ми повністю погоджуємось із Грінлі, який пропонує інтегрований підхід до розробки маркетингових стратегій [6,с.4]:

При формуванні маркетингових стратегії вирішального значення набуває аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища організації. Для проведення маркетингового аудиту туристичної організації «Темеринда» нами проведено SWOT-аналіз. В результаті SWOT-аналізу туристичної агенції «Центр міжнародного туризму «Глобус» виявлено основні внутрішні та зовнішні фактори прямого та опосередкованого впливу, які за результатами аналізу мають найбільший вплив на ефективність діяльності організації.

Висновки. За результатами проведеного дослідження ми побачили що існують значні розбіжності щодо сутності та видів маркетингових стратегій.

Уточнено поняття маркетингової стратегії організації, яку на нашу думку доцільно розглядати як комплекс заходів з постановки та досягнення маркетингових цілей, які в свою чергу формуються на основі стратегічних цілей організації, з врахуванням особливостей зовнішнього середовища та внутрішнього потенціалу підприємства, а також маркетингових засобів їх досягнення.

Проведений аналіз діяльності туристичної агенції «Центр міжнародного туризму «Глобус» та розроблені стратегічні маркетингові альтернативи, орієнтовані на використання нових каналів просування та збуту продукції в комплексі з розробкою цінових стратегічних альтернатив орієнтованих на різні сегменти споживачів.

Подальші дослідження мають бути пов’язані з обґрунтуванням

економічної ефективності від застосування розроблених стратегій у порівнянні з традиційними підходами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркавенко С.С. Маркетинг / С.С.Гаркавенко – К.: Лібра, 1998. – 382 с.

2. Багиев Г.Л., Тарасевич В:М.,Анн Х. Маркетинг / Г.Л.Багиев, В:М.Тарасевич, Х.Анн – М., 1999.

3. Дмитрук М. Стратегічний маркетинг: данина моді високих понять чи інструмент конкурентної боротьби / М. Дмитрук– Маркетинг и реклама. – 2013. – № 5-6. – С. 32-37.

4. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг: Навч. посібник. / Н.В.– Куденко К.: КНЕУ, 2008 – 152с.;

5. Солов'єв Б.А. Модульна програма для менеджерів: управління маркетингом. [Електронний ресурс] – Режим доступу:https://studfiles.net/preview/1098915/

6. Левицька І.В., Цеханович Г.Є. Основні концепції формування маркетингової стратегії підприємства. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://intkonf.org/ken-levitska-iv-tsehanovich-ge-osnovni-kontseptsiyi-formuvannya-marketingovoyi-strategiyi-pidpriemstva/

Катерина Чуріна,
студентка 4-го курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Т.В.Черемісіна**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКО-ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Актуальність. Інноваційна діяльність визнана найбільш перспективною галуззю розвитку. В свою чергу частка еко-інновації відносно загальної кількості нововведень достатньо мала. Впровадження еко-інноваційної діяльності потребує більшого дослідження та впровадження необхідного інструментарію. Попри те сама проблема забруднення навколишнього середовища та дефіциту ресурсів дуже велика, і потребує особливої уваги не лише на території України, але стосується і країн усього світу.

Ступінь дослідженності проблеми дуже гострий та потребує детального дослідження питання екологічних інновації. Свій вклад з даного питання зробили в своїх працях такі вітчизняні вчені як В. Божкова, С. Ілляшенко, Ж. Крисько, П. Микитюк, О. Овсянюк-Бердадіна, С. Скочиляс, та зарубіжні, серед яких П. Друкер, Д. Кларк, Б. Твіст, К. Фалсер та інші.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є теоретичний аналіз необхідності використання еко-інновацій та стан їх розвитку в Україні. Для досягнення мети використовувалися такі методи дослідження як аналіз наукової літератури, систематизація й узагальнення практичного

досвіду та документації.

Сутність дослідження. Досвід використання еко-інновації отримав значну популярність закордоном та його визнано одним із перспективних способів інноваційної діяльності як окремих підприємств, так і країн загалом. Екологічні інновації являють собою будь-яку інноваційну діяльність, що виражена у вигляді виробництва або процесів, які призводять до зменшення негативного впливу на навколишнє середовище або мінімізацію використання природних ресурсів [1, с.26].

В Україні процес впровадження «зелених» інновацій на досить низькому рівні, чому сприяє низка причин саме з боку держави: відсутність нормативно-законодавчої бази з питання еко-інноваційної діяльності, низька зацікавленість держави у даному розвитку та найголовніше відсутність фінансової підтримки. Але не лише ці проблеми перешкоджають розвитку еко-інноваційної діяльності в Україні. К загальним проблемам можна віднести: важкий етап переходу від традиційного способу виробництва до екологічного; різні економічні бар'єри; висока ступінь ризику; високий рівень первинного внеску на інноваційну діяльність; малий рівень дослідження даного кола інновацій. Найголовнішу проблему, що потребує негайного вирішення складає управління відходами. Показник утворення відходів в Україні в середньому становить 250 – 300 кілограмів на рік на людину і має тенденцію до зростання [3].

Ця проблема в Україні відзначається особливою масштабністю та тому доцільно в першу чергу впроваджувати заходи з інноваційної діяльності, що направлені на зменшення/усунення цього негативного фактору. Ті напрямки усунення проблеми утилізації, що для західних країн вже давно не вважаються інноваційними, на жаль, в Україні не мають достатнього розвитку. Спектр впровадження еко-інновації досить великий і включає такі складові: відновлювальна енергетика; екологічне будівництво; раціональне управління природними ресурсами; управління відходами та викидами; впровадження альтернативних видів транспорту тощо [2, с.154-156].

Україна має великий потенціал для того, щоб впроваджувати в себе різноманітні екологічні інновації, насамперед – це вигідні природні ресурси та сприятливий клімат. Одним з невикористаних можливостей еко-інновації є використання стратегії маркетингу території. Тобто за допомогою впровадження удосконалених систем «зеленого» виробництва, процесів, технології покращується загальний стан регіонів та їх інфраструктури. Цю стратегію можна розглядати не лише з боку покращення життєдіяльності громадян країни (шляхом доступних комунальних тарифів, якістю комунальних послуг, комфортністю житла та інше), а й з боку залучення туристів, що призведе до покращення економічного стану країни та розвитку туризму. В той же час розглядаючи процес впровадження еко-інновацій потрібно зосередити увагу не лише на зменшенні фінансових витрат на обслуговування існуючих проблем та полегшення управління ними, але і на соціальному ефекті від впроваджених інновацій.

Основні висновки. Таким чином, впровадження екологічних інновацій є важливим стратегічним напрямком розвитку підприємств та

країни загалом. Застосування еко-інновацій дозволить підприємствам залишатися конкурентоспроможними, бути менше прив'язаними до ринку, раціонально використовувати свої ресурси. Україна має весь потенціал, але він на даному етапі не реалізується. Для успішного впровадження цієї системи необхідно заручитися підтримкою з боку держави та звернути увагу на досвід інших розвинутих країн та адаптувати його під себе.

ЛІТЕРАТУРА

1. Микитюк П. П. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. / П. П. Микитюк, Ж. Л. Крисько, О. Ф. Овсянюк-Бердадіна, С. М. Скочиляс. – Тернопіль, 2015. – 224 с.

2. Ілляшенко С. М. Управління екологічними ризиками інновацій: [монографія] / С. М. Ілляшенко, В. В. Божкова; за ред. С.М. Ілляшенка. – Суми, 2004.– 214 с.

3. Розпорядження «Про схвалення Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 рок» від 8 листопада 2017 р. № 820-р / КМ України / – Офіц. вид. – К. : 2017.

Цикура Дар'я,
студентка 3 курсу
факультет фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Науковий керівник: **Леміш К.М.**, к.е.н., доцент (БДПУ)

ВПЛИВ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ НА РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми. Найважливіша задача, яка стоїть на сьогоднішній день перед керівництвом підприємств – це насамперед підтримка гнучкості в управлінні компанією та забезпечення можливостей швидкої перебудови системи управління. Для досягнення цієї мети, вирішення складних ситуацій і можливостей, керівництвом застосовується управлінський консалтинг.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання щодо використання управлінського консалтингу активно вивчають А. Кононюк [2], Е. Кузнецов [3], Ф. Хміль та інші. Найбільш актуальними є думки Е. Кузнецова.

Мета і методи дослідження. Метою цього дослідження є визначити як впливає консалтинг на ріст та розвиток компанії, розглянути основи консалтингу та довести наскільки управлінське консультування необхідне для підвищення якості та ефективності роботи підприємства. Для поставленої мети використовуються такі загальнонаукові методи дослідження: порівняльного аналізу, системного підходу та абстрагування.

Сутність дослідження. Не рідко керівникам різних підприємств потрібен новий погляд на систему управління в організації, потрібно знайти інші шляхи розвитку, допомогти з розробкою нових стратегій чи покращити бізнес-процеси компаній. Саме в цих випадках на допомогу приходять спеціалісти з управлінського консалтингу. Під терміном консалтинг слід

розуміти діяльність , яку виконують професіональні консультанти і яка зорієнтована на обслуговування економічних потреб та управління в консультаціях [4, с.12]. На сьогоднішній день консалтинг надає допомогу в управлінських питаннях, дає поради та консультує підприємства.

Особливість функціонування ринку управлінського консалтингу визначається своєрідністю товару – тобто консалтингової послуги, – інтелектуального продукту, який після того, як завершиться консультування, лишається у клієнта. Продукти консалтингу мають різну методологію розробки та відмінності за формою.

Після проведення аналізу та розглядання теоретичних знань управлінського консалтингу , визначені особливості консалтингової послуги як товару:

складність кількісного виміру послуги та переваг споживача;

неповторність усіх послуг;

залежність якості консультування від персональної майстерності консалтерів [1].

Послуги консалтингу можуть надаватися різним організаціям (приватні компанії, банки, професійні асоціації та ін.), які зіштовхуються з проблемами управління в різних сферах .

Результативність та висока ефективність застосування продуктів консалтингу – це справжня система, яка знаходиться у постійній взаємодії з навколишнім середовищем та дає вичерпні відповіді на всі питання бізнесу.

Виокремлення певних критеріїв для аналізу їх змін насамперед залежить від цілі, яку має організація ,та від умов конкретної угоди з консультантом. Якщо ж консультування має чіткий предметний характер, то відповідно до ефекту висновки будуть сформульовані легко та швидко. Один з показників оцінки управлінського консалтингу – це збільшення прибутку. Це можна пояснити тим, що збільшення прибутку синтезує зменшення витрат, зростання об'єму продукції, яка здійснюється, і оцінює зміну об'єму прибутку незалежно від сфери діяльності [5].

Для того, щоб ефект від консалтингу був як можна вищий , клієнтська фірма має брати участь у самому процесі, контролювати діяльність консультанта. Ступінь участі клієнта може бути різним, залежить він від типу консультування.

Основні висновки. Використання консалтингових продуктів не може гарантувати швидкого укріплення позицій компаній на конкурентному ринку, однак підвищує достовірність досягнення більшої ефективності праці, успішному розвитку справи і в перспективі стабільного прибутку на підприємстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верба В.А., Решетняк Т. І. Організація консалтингової діяльності [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://library.if.ua/book/107/7145.html

2. Кононюк А.Е. Консалтинтология. Общая теория консалтинга / Кононюк А.Е. – К.: «Освита Украины», 2010. – 432 с.

3. Кузнецов Е.А. Профессионализация управленческой деятельности в Украине / Е.А. Кузнецов // Актуальные проблемы экономики и

менеджмента: теория, инновации и современная практика. Монография. – Харьков, «Бурун КНИГА», 2011. – С. 55-97.

4. Маринко Г.И. Управленческий консалтинг: Учеб. Пособие / Маринко Г.И. – М: ИНФРА-М, 2005.– 381 с.

5. Солодуха О.В. Вплив технологій управлінського консалтингу на конкурентоспроможність підприємства [Електронний ресурс] / Режим доступу: https://www.google.com.ua/webhp?source=search_app

Наталія Шемендюк,
студентка 4 курсу,
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **Т.В. Черемісіна,** к. е. н., доцент (БДПУ)

АНАЛІЗ СВІТОВИХ ЛІДЕРІВ ПО ВПРОВАДЖЕННЮ ІННОВАЦІЙ

Актуальність. У XXI столітті економічне зростання характеризується провідною роллю науково-технічного прогресу і інтелектуалізацій основних факторів виробництва. На частку нових знань, втілюваних в технологіях, обладнанні, освіті кадрів, організації виробництва в розвинених країнах, припадає від 70 до 100% приросту ВВП. Інтенсивність досліджень інновацій багато в чому визначає сьогодні рівень економічного розвитку: в глобальній економічній конкуренції виграють країни, які забезпечують сприятливі умови для наукових досліджень і науково-технічного прогресу.

Ступінь дослідження проблеми. Серед відомих зарубіжних дослідників інновацій є М. Черкасів, Б. Твісс, Б. Санто, В.Д. Хартман, Є. Фон Хіппель та українських О. Лапко, Ю. Бажал, Н. Краснокутська, Д. Черваньов. Кожен з них трактує категорії інноваційної сфери залежно від мети дослідження і досліджуваних ефектів. В цих умовах особливе значення набуває вивчення і аналіз існуючих зарубіжних теорій і практики управління інноваціями в їх розвитку уточнення деяких категорій інноваційної сфери.

Мета і методи дослідження. Метою дослідження є вивчення, дослідження, аналіз світових лідерів по впровадженню інновацій. Основними методами виступають аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Найважливішою особливістю сучасного економічного зростання є перехід до безперервного інноваційного процесу, в тому числі і в практиці управління науковими та конструкторськими розробками [1].

Інновація — ідея, новітній продукт в галузі техніки, технології, організації праці, управління, а також у інших сферах наукової та соціальної діяльності, засноване на використанні досягнень науки і передового досвіду, є кінцевим результатом інноваційної діяльності.

Інноваційна діяльність — вид діяльності, пов'язаний із трансформацією наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий чи покращений продукт введений на ринок, в оновлений чи вдосконалений технологічний процес, що

використовується у практичній діяльності, чи новий підхід до реалізації соціальних послуг, їх адаптацію до актуальних вимог суспільства [2].

Згідно з доповіддю «Глобальний інноваційний індекс» 2017 р опублікованому Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) рейтинг лідерів інноваційної діяльності очолили Швейцарія, Швеція, Нідерланди, Сполучені Штати Америки, Сполучене Королівство, Данія та Сінгапур.

Країни з найвищим рейтингом: 1. Швейцарія. 2. Швеція. 3. Нідерланди. 4. Сполучені Штати Америки. 5. Об'єднане Королівство. 6. Данія. 7. Сінгапур. 8. Фінляндія. 9. Німеччина. 10. Ірландія.

Китай перемістився на 17-е місце за якістю інновацій, ставши за даним індикатором лідером серед країн із середнім рівнем доходу; далі за ним йде Індія, яка випередила Бразилію [3].

Регіональні лідери в області інновацій:

Північна Америка: 1. Сполучені Штати Америки. 2. Канада.

Країни Африки : 1. Південна Африка. 2. Маврикій. 3. Кенія.

Латинська Америка і Карибський басейн: 1.Чилі. 2. Коста-Ріка. 3 Мексика.

Центральна і Південна Азія: 1. Індія. 2. Іран. 3. Казахстан.

Північна Африка і Західна Азія: 1. Ізраїль. 2. Кіпр. 3 Об'єднані Арабські Емірати.

Південно-Східна Азія, Східна Азія і Океанія: 1. Сінгапур. 2. Республіка Корея. 3. Японія.

Європа: 1. Швейцарія. 2. Швеція. 3 Нідерланди [4].

Серед пріоритетних напрямків розвитку інноваційної діяльності для Великобританії, Німеччини, США, Фінляндії та ряду інших розвинутих країн є проведення космічних досліджень, розвиток енергетичної галузі, сфери охорони здоров'я, біотехнології, інформаційні та комп'ютерні технології; для Індії – інформаційні технології та програмне забезпечення, розвиток біотехнологій та космічна сфера, для Китаю – машинобудування, приладобудування і автоматика, хімічна і нафтохімічна галузь, біотехнології, мікробіологія та ін.

А також рейтинг 10 інноваційних компаній світу 2017 року: 1. Apple. 2. Google. 3. Tesla Motors. 4. Microsoft. 5. Samsung. 6. Toyota. 7. BMW. 8. Gilead Sciences, Inc. 9. Amazon. 10. Daimler AG [4].

Рейтинг показує нам, що країни, де існують ці компанії як раз входять в 30 країн-лідерів світової інноваційної діяльності. В цих країнах високий рівень життя та прогрес аж ніяк не стоїть на місті, а навпаки дуже швидкими темпами втілюється в наше життя.

Основні висновки. Підсумовуючи вище зазначене, необхідно сказати, що світовими лідерами по впровадженню інновації є Швейцарія, Швеція, Сполучені Штати Америки та інші країни. Стрімкими темпами по запровадженню інновацій розвивається Китай. Але в усіх країнах, які увійшли до 30 лідерів, влада надавала великого значенню інвестуванню великих коштів у різноманітні дослідження та наукові відкриття, а потім було фінансування втілення у життя всіх розробок та проектів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Черкасів М. Н. Аналіз світового досвіду по стимулюванню науково-технічній та інноваційній діяльності / М. Н. Черкасів. – Режим доступу: http://scjournal.ru/articles/issn_1993-5552_2013_1_49.pdf
2. Вікіпедія. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/
3. Глобальний інноваційний індекс 2017 р. – Режим доступу: http://www.wipo.int/pressroom/ru/articles/2017/article_0006.html]
4. Топ-50 Інноваційних компаній світу // Науковий електронний журнал Бізнес Світ – Режим доступу: https://busines.in.ua/top-50-innovatsijnyh-kompanij-svitu/

Шепєлєва Ірина,
студентка М1мн групи
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Леміш К.М.**,
к.е.н., доцент (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНОЮ КУЛЬТУРОЮ СЛУЖБ ТУРИСТИЧНОЇ ФІРМИ «SARPEDON»

Актуальність. Тема корпоративної культури взагалі зараз користується неабияким попитом. Така ситуація склалася завдяки поступовому розумінню організаційної потреби у створенні та підтриманні певної корпоративної культури, яка б могла не лише привабити висококваліфікованих працівників, а і мотивувати до досягнення кардинально нових вершин.

Дослідженню корпоративної культури (КК) почали привертати увагу у минулому сторіччі, але й досі жоден науковець чи менеджер-практик не зміг запропонувати досконалої форми створення КК. Тож ця тема є й досі актуальною і потребує додаткового опрацювання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Визначитись із особливостями корпоративної культури в різних підходах намагалося багато авторів. Особливу увагу цій проблемі приділяли наступні вчені: К. Голд, Г. Морган, Г. Хофстеде, В. Погребняк – з функціональної сторони; М. Мескон, Є. Шейн, Є. Жак, Р. Кричевський – з психологічної; Д. Елдрідж і А. Кромбі, Р. Кілманн, М. Сакстон, А. В. Карпов, Т. О. Соломанідіна – з описової; У. Оучі, С. Мішон та П. Штерн, К. Шольц, А. О. Блінов, О. В. Василевська – з історико-генетичної; Х. Шварц та С. Девіс, В. Сате, М. Армстронг, О. С. Віханський і О. І. Наумов – з нормативної

Мета та методи дослідження. Метою роботи є дослідження особливостей створення та функціонування корпоративної культури в умовах сезонної (з квітня по жовтень) роботи туроператора в Туреччині.

У процесі написання ми використовували методи опису, контент-аналізу та спостереження.

Сутність дослідження. Кожна компанія є унікальним продуктом діяльності команди працівників. Власну неповторність організації допомагає створити корпоративна культура, завдяки якій усередині фірми

отримується абсолютно особлива атмосфера. По факту саме це і є феноменом КК, адже завдяки їй кожну компанію легко відрізнити від іншої, визначає стабільне положення на ринку та успіх. «Атмосфера та соціальний клімат організації, її філософія, домінуюча система цінностей і стереотипів поведінки, норми та правила, які приймаються працівниками та безпосередньо формують їх поведінку – це елементи, які входять в культуру організації» [1, С. 181].

Люди – це той ресурс, який є носієм культури в організації. Тож саме працівники є основними складовим елементом КК. Вона ж, у свою чергу, допомагає їм організовувати та усвідомлювати свої дії.

Наразі існує безліч визначень корпоративної культури. Знайти влучну дефініцію намагались як зарубіжні науковці, так і наші співвітчизники, наприклад: М. Мескон, Г. Морган, І. Самойлова, В. Погребняк тощо. На нашу думку, задля цілісного розуміння корпоративної культури варто звернутись до праці І. Ігнатьєвої, яка трактує її як систему цінностей, переконань, вірувань, уявлень, очікувань, символів, а також ділових принципів, норм поведінки, традицій, ритуалів і т.д., які склалися в організації або її підрозділах за час діяльності та які приймаються більшістю співробітників [2, С. 398].

Сьогодні у туристичній сфері ми можемо спостерігати жорстку конкуренцію. Кожна фірма намагається здобути якомога більше клієнтів та отримати високі прибутки. Тому можемо констатувати, що перед керівниками стоїть нагальна проблема у згуртуванні, мобілізації та мотивації своєї команди задля ефективної роботи. «Формування команди, яка злагоджено працює, — це один із вирішальних чинників підвищення конкурентоспроможності туристичної фірми, її ефективності в умовах ринку» [3].

ТО «Sarpedon» задля того, щоб сформувати високоякісну КК, яка б змогла позитивно впливати на діяльність компанії, докладає, цілком очікувано, певні зусилля. Ми вважаємо, що у даній ситуації важливий момент відіграє управління змінами. Адаптуючись до вкрай мінливої атмосфери навколо, ТО постійно використовує різноманітні психологічні прийоми. Найчастішими та найяскравішими виступають адаптація та примус. Два доволі кардинально різних методи цілком вдало співіснують та приносять свої плоди.

Перший метод у найбільшому значенні застосовується зазвичай на початку сезону під час тренінгів. З'являється велика кількість нових робітників, більшість з яких раніше ніколи не працювала в туризмі загалом та Туреччині зокрема. Тож поступово здійснюється в цей період навіювання цілей, знань, все адаптується у потрібному керівництву ключі. Це лояльний метод, який викликає довіру у працівників та вмотивованість.

Примус, у свою чергу, застосовують упродовж всього сезону. Він є найконфліктнішим, та потребує найменших часових витрат. Власне, за останню якість він і почав користуватись попитом. Та доволі часто цей метод зустрічав опір та закінчувався саботажем. Це підривало загальну довіру до керівництва й компанії та кількісні показники.

На нашу думку, для того, щоб після певних казусів звести нанівець негативний результат, можна використовувати, наприклад, наступні

прийоми:

Тімбілдінги – сюди відносяться і різноманітні святкування, корпоративи, так і навчальні, розвиваючі, психологічні тренінги задля згуртування колективу та напрацювання командного духу.

Супервізії – проведення консультативної підтримки задля підвищення професійної ефективності.

Висновки. Отже, можемо підсумувати, корпоративна культура відіграє надзвичайно важливу роль у діяльності компанії. Вона є базисним поняттям, яке стосується усього внутрішнього життя організації. Завдяки КК збільшується мотивація та посилюється організованість робітників, що призводить до поліпшення результатів усієї фірми загалом. КК створюється та функціонує не лише завдяки керівництву, а й існуючій атмосфері між усіма працівниками. По суті, вона є своєрідною зв'язною ланкою, яка допомагає налагодити контакт між абсолютно усіма членами компанії та підтримувати його.

ЛІТЕРАТУРА

1.Захарчин Г. М. Корпоративна культура: Навчальний посібник / Г. М. Захарчин. – Львів: Новий світ-2000, 2011. – 344 с.

2. Ігнатьєва І. А. Корпоративне управління: підручник / І. А. Ігнатьєва, О. І. Гарафонова. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 600 с.

3. Кудла Н. Є. Маркетинг туристичних послуг [Електронний ресурс] / Н. Є. Кудла // Знання. – 2011. – Режим доступу до ресурсу: http://pidruchniki.com/12560607/turizm/vpliv_korporativnoyi_kulturi_yakist_turistichnih_poslug.

Якимова Олена,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н. І. Бабіна**,
ст. викл. кафедри менеджменту та адміністрування БДПУ

МАКСИМІЗАЦІЯ ПРОДАЖ У ТУРИСТИЧНІЙ СФЕРІ

Актуальність теми. У наш час туристична сфера є однією із головних складових розвитку економіки країн. Щоб сфера розвивалася успішно потрібно докласти чимало зусиль. Дуже важливо пропонувати нові ідеї, які вдосконалять туристичне підприємство, за рахунок чого зросте попит та збільшиться реалізація туристичних послуг.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання щодо збуту туристичного продукту висвітлили у своїх працях такі вчені: Т. Виноградова, Н. Закорін, Р. Тубеліс.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження пов'язана з необхідністю пошуку шляхів, які допоможуть максимізувати продажі туристичного підприємства. Методи – теоретичний аналіз, узагальнення.

Сутність дослідження. Згідно статистиці за останню половину

століття світові доходи від туристичної сфери, збільшилися у 300 разів. Експерти UNWTO прогнозують до 2020 р. зростання туристичного потоку понад 1,6 млрд чол. та прибутку від туризму більше $2 млрд. Внесок туристичної сфери України експертами оцінюється у 1,3 млн дол. США або 1,4% ВВП, зайнято 214,4 тис. осіб або 1,2% від загального числа зайнятих [1].

Як зазначалось вище, туристична сфера має значний потенціал росту; кожна країна має можливість налагодити міжнародні зв'язки; при успішному розвитку зростатимуть надходження до державного бюджету.

Ринок туристичних послуг є досить жорстким і для того, аби втриматись, туристичне підприємство повинно бути конкурентоспроможним.

На збут туристичного продукту впливає велика кількість факторів, наприклад таких, як цінова політика, рівень попиту на турпродукт, якість надання послуг та інші.

У наш час створюється багато туристичних підприємств, але небагатьом з них вдається втриматись на туристичному ринку. Основною проблемою є недостатня кількість компетентних фахівців в туристичній сфері, які володіють технікою комунікації зі споживачем, адже професіоналам швидше вдається знайти індивідуальний підхід до потенційного туриста та підібрати відповідний турпродукт.

Також важливою є цінова політика, а саме її урівноваження між якісним туристичним продуктом, який отримує турист та прибутком туристичного підприємства.

Суттєве значення для збільшення продажів відіграє ефективна сучасна реклама, котра залучає нових потенційних споживачів туристичних послуг, які з часом можуть стати постійними.

Одним із важливих факторів є система заохочень споживачів туристичного продукту. Важливий напрям за даних обставин – збереження лояльності. Для цього доречно розробляти спеціальні пропозиції з урахуванням економічного стану в країні та бажаннями потенційного туриста [2].

На думку авторів, важливими умовами максимізації продаж та зміцнення конкурентних позицій туристичного підприємства є: розробка якісної концепції маркетингу, яка буде адаптивною до швидких змін ринку; проведення сегментації туристичного ринку; збалансування попиту і пропозиції на туристичні послуги; забезпечення високого рівня якості турпослуг; удосконалення внутрішнього маркетингу (як невід'ємної частини маркетингу на основі відносин, що забезпечує участь кожного працівника в розвитку турпідприємства та досягнення найповнішого задоволення споживачів туристичного продукту); забезпечення комфортного внутрішнього та зовнішнього середовища при продажі туристичних послуг.

Основні висновки. Відомо, що більшість країн світу в останні роки форсованими темпами розвивають туристичну сферу. На жаль, туристична сфера в Україні не розглядається як пріоритетна (за показником «пріоритетність розвитку сфери туризму для уряду країни»). Але, розглянута тема є актуальною і потребує подальшого вивчення, так як максимізація продаж є однією з важливих цілей кожного туристичного підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1.Захарченко П.В. Дослідження динаміки складових індексу конкурентоспроможності подорожей і туризму України в рейтингу країн світу / П.В. Захарченко, Н.І. Бабіна // збірник «Економічний вісник ЗНТУ», листопад, 2017.

2. Мальська М. П. Економіка туризму / М. П. Мальська, М. Й. Рутинський, С. В. Білоус, Н. Л. Манидюк. – К.: «Центр учбової літератури», 2014.

Якимова Олена,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Леміш К. М.,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ЗЕМЕЛЬНА РЕФОРМА В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Земельна реформа є надзвичайно важливою для України, тому вона має удосконалюватися. Ще здавна та по сьогодення актуальним залишається питання ефективності використання землі для розвитку аграрного сектору економіки. Актуальність даної теми зумовлена тим, що завдяки земельній реформі у країні буде створено системи земельних відносин на основі забезпечення рівноправної власності на землю як для громадян, так і для юридичних осіб, територіальних громад , а також для держави.

Ступінь досліджуваності проблеми. Через надзвичайну актуальність серед науковців не згасають дискусії щодо питання реформування земельних відносин. Питання проведення і шляхи завершення земельної реформи в України досліджено П. Гайдуцьким, П. Саблуком [4], М. Федоровим, А. Третяком та іншими. Багато українських науковців, предметом дослідження яких являється ефективність використання земельних ресурсів, державне управління земельною сферою, а також процес формування земельних відносин вважають, що в Україні відсутні умови для реалізації громадянами права власності на землю, яка б забезпечувала високий рівень ефективності землеробства [5]. Також питанню реформування земельних відносин присвятили свої праці А. Мірошніченко, В. Носик, Т. Саркісова, В. Сидор, Н. Ісаченко, Т. Коваленко, В. Кудінова та інші.

Мета дослідження. Метою є наукові пошуки, які спрямовані на вирішення важливих проблем функціонування та подальшого розвитку і удосконалення сфери земельних відносин, а також виявлення центральних проблем, які виникають під час проведення земельної реформи.

Сутність дослідження. Земля завжди була і буде головним національним багатством і своєрідним природним ресурсом і одним з основних факторів економічного розвитку і процвітання нашої країни. Тож перебудова аграрного сектора пов'язана в першу чергу зі змінами у сфері земельної власності. Земельна реформа є досить тривалим процесом, який вимагає насамперед вдосконалення земельного законодавства. Ще на

початку дев'яностих років було визнано необхідність реформування земельних відносин в Україні.

«Земельні відносини» в Земельному кодексі України (ст. 2) – це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею» [2; 3]. Зважаючи на це, завдання врегулювання земельних відносин є одним з найвагоміших завдань економічних реформ, які реалізуються в Україні. Стабільність та безпека держави, а також успіх соціально-економічних перетворень залежать насамперед від політики у сфері земельних відносин.

Рівень розвитку земельних відносин в Україні не відповідає ринковим умовам [1]. А виходячи з цього можна сказати, що без залучення землі в ринковий обіг не буде досягнута кінцева мета земельної реформи, а саме – економічно ефективне використання земель.

Наявність чималого комплексу правових, фінансових, організаційних, та інших проблем створює загрозу для подальшої долі земельної реформи та породжує суспільне невдоволення державною політикою в земельній сфері. Виходячи з цього нагальними кроками в напряму динамічного розвитку земельних відносин повинні стати:

- запровадження "прозорого" механізму реалізації земельних ділянок;
- створення державного фонду земель сільськогосподарського призначення;
- створення електронного земельного реєстру, який би забезпечив доступ до детальної інформації про об'єкти земельної власності;
- поліпшення організації та підвищення якості адміністративних послуг у сфері земельних ресурсів;
- звільнення від плати землекористувачів за земельні ділянки, на яких ведуться роботи щодо покращення їх стану; компенсації сільськогосподарським товаровиробникам недоодержаної частки доходу внаслідок консервації малопродуктивних і забруднених земель тощо.

Основні висновки. Земельна реформа займає вагоме місце в системі соціально-економічних перетворень. Земельні відносини, які склалися нині в Україні, потребують термінових заходів щодо їх вдосконалення. Має бути вжитий цілий комплекс заходів, які будуть охоплювати всі рівні галузевого законодавства, передбачати оптимізацію всіх його ланок і підсистем, і як результат – забезпечать максимальну ефективність земельної реформи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильєв С.В. Земельна реформа в Україні: аналіз результатів і перспективи / С.В. Васильєв // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету : зб. наук.-техн. праць. – 2010. – № 1. – С. 152-155.

2. Земельний кодекс України від 25.10.2001 р. № 2768-III (редакція від 03.04.2016 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2768-14

3. Земельний кодекс України: Наук.-практ. коментар / За заг. ред. В.І. Семчика. – К.: Ін Юре, 2003. – 676 с.

4. Саблук П. Т. Розвиток земельних відносин в Україні. / П.Т.

Саблук. – К.: ННЦ ІАЕ, 2006.– 396 с.

5. Юрченко А. Стан земельної політики в Україні / А. Юрченко : матеріали круглого столу ["Стан і стратегія сучасної земельної політики в Україні"], (Київ, 21 трав. 2009 р.). — К. : Либідь, 2009. — С. 75–85.

ФІНАНСИ І КРЕДИТ

Барно Павло,
студент 4 курсу, 4ек групи
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **Н. П. Кіркова,**
к.е.н., доцент (БДПУ)

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ В ПРОЦЕСІ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність дослідження. Проблеми економічного зростання є важливими як для економіки країни в цілому, так і для кожної людини, що проживає в цій країні. Роль економічного зростання в економічній системі суперечлива. З одного боку, економічне зростання є фактором поступального економічного розвитку, з іншого фактором нестабільності, оскільки при певних умовах обумовлює перегрів економіки, її кризову динаміку. Цим і обумовлена актуальність нашого дослідження.

Ступінь дослідження проблеми. Вивченню та аналізу економічного зростання присвячували свої роботи такі вітчизняні та зарубіжні вчені: В. Леонтьєв, Ж. Б. Сей, Р. Харрод, Е. Домар та інші.

Мета нашої роботи полягає в аналізі рівня економічного зростання та порівняння показників країн світу з пострадянськими країнами, а саме Україною та Росією, враховуючи вплив висунутих санкцій щодо Росії.

Методи дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є наукові праці вчених з питань економічного зростання. Також нами були використані такі методи як аналіз та опис.

Сутність дослідження. Однією з цілей макроекономічного регулювання і перш за все інвестиційної політики є економічне зростання – кількісне збільшення і якісне вдосконалення суспільного виробництва.

Факторами економічного зростання є ефективне залучення у виробництво:

– кількості і якості трудових ресурсів і природних ресурсів;;

– обсяг основного капіталу та рівень науково-технічного прогресу.

Економічний ріст, чи динаміка ВВП оцінюється за допомогою індексів і темпів росту та приросту.

Середньорічні темпи приросту, що перевищують 7-8% за період вважаються високими. Нормальними можна вважати темпи приросту в 4-6%, помірними – 2-3%, низькими – близько 1%. Нульові темпи означають, що обсяг ВВП не змінився в порівнянні з базисним роком.

На основі даних Світового банку і Міжнародного валютного фонду у розрахунках показників ВВП на душу населення за 2017 рік можна зробити висновки, що лідерами стали ті країни, де ВВП на душу населення за рік перевищував 65 тисяч доларів (Катар, Люксембург, Сінгапур) з темпом приросту 2%, в той час як показники ВВП Росії та України складали лиш 9 і 2 тисячі доларів відповідно, але темп приросту порівняно з попереднім роком склав 5% та 3,7% відповідно, що на 3% і 1,7% більші ніж у країн-лідерів [1].

У Росії темпи економічного зростання нестійкі. У 2016р.складали – -0,8, 2017 – 5%, Зростання ВВП забезпечується в основному за рахунок сировинних галузей, які є вагомою частиною міжнародної торгівлі Росії, і висунуті санкції щодо неї, значно скоригують економічне положення цієї країни у майбутньому .

Ще більш значними є відмінності за абсолютним розміром ВВП, який також може вимірюватися як по номінальній, так і по купівельній силі валют. За даними МВФ 2016 року (в млрд. $) до п'ятірки лідерів за абсолютним обсягом ВВП входять США (18569), Китай (11218), Японія (4939), Німеччина (3467) і Велика Британія (2629). Росія при цьому займає 12 місце (1281), Казахстан — 57 (134), Україна, яка на момент розпаду СРСР входила в десятку промислово розвинених країн світу — 65 (93,3), Узбекистан — 72 (66,5), Білорусь і Азербайджан — 82 (48,8) і 92 (37,6), а Грузія — 118 (14,2).

При перерахунку даних по купівельній силі валют картина помітно змінюється, але в основному для верхньої частини списку. Світовим економічним лідером буде вже Китай (21286), а США (18624) займуть друге місце. З п'ятірки лідерів випаде Велика Британія (2785), яка переміститься з 5 відразу на 9 місце. При чому в число лідируючих за обсягом ВВП країн світу увійде Індія (8701), яка відразу ж займе 3 місце. Помітно підвищиться і вага Росії (3862), яка стає 6 економікою світу, випереджаючи Бразилію (3141), Британію, Францію (2735) та Італію (2234). Вищими виявляться також позиції Казахстану (451) та України (353), які займуть 41 і 50 місця відповідно [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. GDP per capita, PPP (current international $) [Електронний ресурс] // The World Bank. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.PP.CD.

2. International Financial Statistics [Електронний ресурс] / International monetary bank // International monetary bank. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://data.imf.org/?sk=388DFA60-1D26-4ADE-B505-A05A558D9A42.

Васильєва Ірина,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Гриценко М.**П
к.е.н., доц..(БДПУ)

ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО СТРАХОВОГО РИНКУ В ГЛОБАЛЬНИЙ СВІТОВИЙ СТРАХОВИЙ РИНОК

Розвиток страхового ринку є важливим фактором функціонування національної економіки. Сааме тому дослідження сучасного стану ринку страхових послуг є вкрай важливим та необхідним. У межах статті планується визначити сучасні тенденції розвитку страхового ринку з метою виявлення найбільш важливих особливостей його розвитку.

Актуальність обраної теми розкривається в тому, що страховий ринок є однією з найважливіших складових фінансової безпеки До настання фінансово-економічної кризи відбувався динамічний розвиток страхового ринку в Україні. На вітчизняний ринок вийшли нові гравці, особливо з іноземним капіталом та багаторічним досвідом ведення страхового біз-несу у багатьох країнах світу («ALICO», «Allianz», «Generali Group», «GRAWE», «PZU SA», «Uniqa").

Таким чином виникає необхідність обов'язкового регулярного подання страховими компаніями фінансової звітності до державних структур, запровадження контролю за процедурою присвоєння рейтингу державними

установами.

Метою проведеного дослідження є фінансового стану страхової компанії як комплексне поняття, що є наслідком взаємодії усіх елементів системи фінансових відносин компанії, визначається сукупністю господарських факторів і характеризується системою показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Страховий ринок це ринок ризикового страхування, що передбачає особливі соціально-економічне середовище і сферу економічних відношень, де об'єктом купівлі-продажу (товаром) є страхова послуга, формуються попит і пропозиція на неї.

У процесі глобалізаційних перетворень страховий ринок виступає у ролі соціально значимої сфери у фінансовій системі країни. Страхування передбачає стратегічну мету – задовольняти потреби споживачів у страховому захисті за допомогою страхових компаній, які акумулюють та ефективно використовують фінансові ресурси.. Попит на страховий захист визначається двома головними чинниками: потребою в страхуванні, як елементу ризик-менеджменту, господарюючого суб'єкта і окремо взятого громадянина, а також купівельною спроможністю страхувальників, що дозволяє задовольнити попит на страхування придбанням страхової послуги

Страховий ринок України зростає як за розміром, так і за складністю. Середньорічний темп зростання страхових премій протягом останніх трьох років склав 42%.[1].

У розвинутих країнах рівень страхового покриття складає майже 80% при рівні виплат близько 50%. А в Україні ж даний показник станом на 30.09.2015 р. становив 17,1%. При цьому рівень страхових виплат, починаючи з 2007 року, знаходиться в межах 25%, та на кінець 2015 року становив 23,69%, що є досить задовільним. Такий низький рівень страхового покриття свідчить, що страхування не використовується належним чином як інструмент фінансування ризиків та механізм страхового захисту. можливості вітчизняного страхового ринку, як вагомого інструменту соціального захисту населення, Така ситуація склалась по-перше, через низький рівень довіри населення до страхових компаній, а по-друге, через його низьку платоспроможність. Взагалі вважається, що, якщо показник щільності страхування становить 140 дол. США і більше, то страхова галузь даної країни є достатньо розвинутою, якщо менше, ніж 140 дол. США – то страхування не використовується належним чином, в Україні

він становить 89.03 [2].

Державний нагляд за страховою діяльністю на території України проводить Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України та його органи на місцях.

Отже, страхування є невід'ємним елементом ринкової економіки, де воно представлено страховим ринком, функції якого досить різноманітні, в т. ч. інвестиційна, інтеграційна, міжнародна тощо. Таким чином виникає необхідність вдосконалювати державну політику в галузі страхування і механізм нагромадження коштів з метою забезпечення належної матеріальної підтримки тих, хто постраждав і поніс певні втрати в процесі Проаналізований досвід провідних країн світу свідчить, що розвинута страхова справа сприяє розвитку підприємництва та вирішенню багатьох соціальних проблем. А відтак, страхування – об'єктивно необхідний атрибут ринкової економіки, а ступінь його розвитку відображає зрілість ринкових відносин. Особливо важливою є інтеграційна функція страхового ринку. Держава є основним визначальним фактором середовища, в якому формується та функціонує страховий ринок, оскільки саме вона визначає правове, організаційне, економічне та соціальне поле, в якому існує ринок страхових послуг[3].

Основним недоліком нормативно –правової бази українського страхового ринку є відсутність системності існуючих законодавчих актів. Реальний попит не є адекватним наявній кількості страховиків на ринку України.

ЛІТЕРАТУРА

1. «Про страхування» : Закон України від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 18. – Ст. 78. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80 .

2. Базилевич В.Д. Страхова справа / В.Д. Базилевич, К.С. Базилевич. – К. : Знання, 2016. – 352 с.

3. Мельник О.В. Стан та напрямки вдосконалення бізнес-планування у страхових організаціях/ О.В. Мельник, О.В. Баранова // Фінанси, облік і аудит : збірник наукових праць. – К. : КНЕУ, 2015. – Вип. 4. – С. 129-134.

Маргарита Величинська,
студентка 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

МОДЕЛІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Господарська діяльність підприємств в ринкових умовах ставить перед ними особливі вимоги до їх системи управління. Велика кількість чинників, що впливають на економіку підприємства, значна невизначеність цих чинників, відсутність однозначних аналітичних залежностей між параметрами, що характеризують діяльність підприємств, обумовлюють складність завдань управління ними.

Основною метою наукового дослідження є розробка моделей оптимізації стратегічного управління з використанням економіко-математичного моделювання.

Сучасна теорія стратегічного управління представлена досить різними підходами не лише до понять і моделей стратегічної поведінки, але і до їх інструментально-методичного забезпечення. На цьому фоні привабливою виглядає класифікація стратегічного інструментарію за трьома групами: конструктивно-аналітичний, на основі досвіду і знань та на основі ідей і інновацій. Перший включає: стратегічне планерування, аналіз чутливості, метод дискусій, сценарне планерування, теорію варіантів, теорію ігор, стратегічні семінари, класичні матричні моделі. Дослідний інструментарій включає логічний покроковий підхід, процеси розподілу ресурсів, культурні процеси, когнітивно-інтуїтивні методи, політичні процеси. Інноваційний підхід містить наступні дії: розширення кордонів появи інновацій, створення інноваційної культури організації, встановлення «простих правил», підтримка нестійкого нерівноважного стану організації, створення контексту для самонавчальної організації.

Синергетичний підхід до процесу управління стратегією управління спирається на принципи еволюційного розвитку. Відповідно до його ми розглядаємо стратегічну модель для мети його впровадження на підприємстві як процес її послідовного розвитку у складі чотирьох типів:

1. Економічна модель стратегії синергетичного типа.
2. Модель стратегічного планерування.
3. Економічна модель з елементами повчальної стратегії.
4. Модель інноваційного типа з повним вживанням повчальної стратегії.

Відповідно до характеристики кожного з трьох названих вище інструментів і чотирьох стратегічних моделей можна зробити висновки про міру відповідності кожної групи інструментів певної стратегічної моделі. Тенденція така, що при розвитку стратегічної моделі від економічної до інноваційної відбувається зниження вірогідності використання конструктивно-аналітичного інструментарію і зростання використання «дослідного» і «інноваційного» інструментів.

Таким чином, поєднання якісного змістовного аналізу стратегічних дій і їх результатів із застосуванням до цих процесів навіть окремих нескладних математичних моделей дозволяє підняти науково-практичну обґрунтованість стратегічних рішень. Це підкреслює, якими значними можливостями в майбутньому володіє методологія міждисциплінарного синергетичного підходу і його теоретичні основи для вдосконалення розвитку системи стратегічного управління.

ЛІТЕРАТУРА

1. Забелин П.В., Моисеева М.К. Основы стратегического управления. М.: Дело, 2007 – 311 с.
2. Кинг У., Клиланд Д. Стратегическое управление и хозяйственная политика. М.: Ком книга, 2010 – 466 с.

Георгінова Д.О.,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Г. П. Костенко,** к.е.н. доц.(БДПУ)

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ЗМІНИ ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ

Актуальність теми дослідження пояснюється необхідністю модернізації податкової системи України з метою створення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу як пріоритетних роботодавців для більшості регіонів держави. Процес децентралізації вимагає зрозумілого механізму стягнення податків від яких залежить формування дохідної частини бюджету, а це, як відомо, основна фінансова база держави. Саме податкова система сприяє постійним, стабільним і повноцінним надходженням коштів до бюджету. Тому аналіз функціонування податкової системи набуває великого значення.Згідно останніх економічних прогнозів України, 2018 рік може стати роком значущих та сприятливих податкових змін як для юридичних так і для фізичних осіб.Головні податкові зміни на 2018 рік стосуються зменшення загальної кількості податків. Замість 14 (що діяли впродовж усього 2017-го), в новому році пропонується залишити всього лише 9. Серед них повинно бути:5 загальнодержавних: ПДВ, акцизний податок, податок на виведений капітал, ПДФО, а також податок за використання природних ресурсів (в тому числі й водних);4 місцевих — податки з ФОПів, на землю, нерухомість та сільське господарство.Як запевняє президент Асоціації платників податків, Грігол Катамадзе (він же і один із найбільш активних прихильників лібералізації податкової системи), обов'язково потрібно з'єднати відрахування державі на доходи від фізичних осіб та єдиний соціальний внесок. Таким чином вдасться значно спростити тиск на підприємців. Сьогодні в загальній сумі ці дві оплати становлять 40%. Розроблений Податковий кодекс зі змінами на 2018 рік пропонує ж встановити ставку на один збірний податок — 32%. Але протягом наступних 2-х років вона повинна поступово зменшитись та встановитись взагалі на рівні 20%.Значної критики зі сторони авторів "ліберального оподаткування" зазнала і спрощена система. Так президент АПП запевняє, що "спрощенка" була вкрай важливою в перехідний період, але зараз вже своє віджила. Майбутнє країни — велика кількість дрібних підприємств мікробізнесу. Лише ті компанії та ФОПи, котрі заробляють до 2-х мільйонів гривень на рік, за переконанням Катамадзе, мають право платити податок за ставкою у 500 гривень в місяць.

Щодо ставок для платників єдиного податку, усі підприємці, у зв'язку із величиною їхньої компанії, отриманих за рік прибутків, поділяються на 4 категорії-групи. У 2018-му, як планує уряд, представники першої категорії зобов'язані будуть сплачувати 10% від прожиткового мінімуму щомісячно. Для другої категорії ця сума буде вже більшою, і становить 20% від мінімальної заробітної плати. Варто зазначити, що якщо на початку 2018-го мінімальна зарплата становить 3723 гривні, то

підприємці другої категорії змушені будуть віддавати в казну по 744,60 гривень кожного місяця. Звичайно, це ще не максимальна ставка. Аналітики та представники бізнесу запевняють, що якщо влада не прислухається до запропонованих АПП змін та не візьме курс на лібералізацію умов для бізнесменів, чимало підприємств буде ліквідовано.Навпаки ж, зменшення податкових ставок спричинила б тільки короткотривалий дефіцит в державному бюджеті — до 10 місяців максимум. "Потепління" може забезпечити народження кількох тисяч нових, ефективних та вигідних для країни підприємств.В умовах сьогодення важливе місце повинно бути відведене податковій системі як державному регулятору покращення фінансової діяльності підприємств. При цьому, проводячи певні зміни в системі оподаткування, держава повинна проводити таку податкову політику, яка б була спрямована на оптимізацію як інтересів держави (податкове наповнення бюджету), так і платників податків (помірне податкове навантаження). Відсутність належного податкового стимулювання призводить до погіршення фінансової стійкості підприємств, падіння інвестиційної активності, зменшення темпів розвитку і впровадження нових технологій та інноваційної діяльності.Відтак значної актуальності набуває питання формування такої системи оподаткування, яка б сприяла розвитку економіки, формуванню повноцінних суб`єктів ринкової економіки з одночасним поступовим розв`язанням проблеми скорочення дефіциту бюджету і досягнення фінансової стабілізації з поступовим переходом до економічного росту.Отже, основними напрямками реформи податкової системи в Україні повинні бути наступні:- побудова стабільної, зрозумілої і цілісної податкової системи з метою визначення збалансованих підходів до фінансового перерозподілу в межах країни і обґрунтування норм оподаткування;- розширення податкової бази завдяки скасуванню непрозорих податкових пільг, розширенню кола платників податків і оподатковуваних доходів у відповідності з критерієм «доцільності» і принципом «соціальної справедливості»;- розв`язання ряду проблем, пов`язаних зі стягненням податків і контролем за дотриманням податкового законодавства:- зниження податкового тиску до теоретично допустимого рівня;- забезпечення стабільності податкового законодавства:- узгодженість усіх елементів в межах єдиного податково-правового простору (формування єдиної нормативно-правової бази оподаткування);Разом з тим, необхідно провести реформування податкової системи в напрямку її:- розширити права органів місцевого самоврядування при встановленні норм вилучення і їх використання на місцях;- забезпечити збалансованість інтересів держави та її регіонів, регіонів між собою з метою забезпечення стабільності адміністративно-територіального устрою країни;- запровадити заходи по податковому стимулюванню інвестиційного процесу і спрямування коштів підприємств на вдосконалення і розширення виробничої діяльності, розвиток малого підприємництва, підтримку пріоритетних галузей національної економіки.

ВИСНОВКИ. Податки можуть бути інструментом впливу на зростання економічної ефективності й економічного прогресу суспільства, сприяти розвитку передових технологій, нових галузей економіки, конкурентоспроможних галузей на світовому ринку. В Україні сучасний

зміст основних податків не відповідає тим, які діють у країнах з розвинутою ринковою економкою, бо вони не стали специфічною підсистемою виробничих відносин. На сьогодні податки не сприяють нарощуванню виробництва і фінансовому оздоровленню підприємництва. У чинній системі оподаткування переважають фіскальні інтереси бюджету і не працюють функції регулювання і стимулювання. Оподаткування досягло такого рівня, що робить виробництво невигідною сферою вкладення капіталу, гальмує структурну перебудову підприємства. Діюча податкова система України не повною мірою відповідає вимогам нинішнього стану економіки та суспільних взаємовідносин і вимагає кардинальної заміни окремих елементів податкових механізмів. Для цього не обов'язково повністю замінювати чинні елементи податкової системи, оскільки це може призвести до хаосу, знищення звичних для платників податків механізмів.

ІНТЕРНЕТ РЕСУРСИ

1. https://taxlink.ua/ua/news/u-2018-roci-proponutsja-liberalizuvati-pk-menshe-podatkiv-bilshe-pilg.htm
2. http://stud24.ru/taxation-law/podatkova-sistema-ukrani-problemi-stanovlennya/507872-2085905-page5.html

Катерина Гогунська,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

МОДЕЛЬ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах інтеграції економіки України в міжнародний економічний простір і у зв'язку з посиленням процесів глобалізації, забезпечення конкурентоспроможності підприємства є основою ефективності його діяльності на стратегічному рівні. Недостатнє вивчення питань конкурентоспроможності підприємства може привести не тільки до її зниження, але і до виникнення конкурентних недоліків, що є загрозою подальшій діяльності підприємства.

На сьогоднішній день актуальним є питання реалізації системного підходу в процесі оцінки конкурентоспроможності підприємств, розробки економіко-математичних моделей, що дозволяють отримати узагальнений критерій конкурентоспроможності підприємств. Задачею дослідження є конструювання загальної моделі синтетичного інтегрального критерію, і визначення конкретних дій, які повинні привести до вирішення проблеми [1].

Швидкі зміни зовнішнього середовища вітчизняних підприємств стимулюють появу нових методів, систем і підходів до управління конкурентоспроможністю. Найбільш поширеними є методи оцінки можливостей конкурентів за допомогою спеціальних експертних досліджень і непрямих розрахунків на основі відомих даних. Широко

використовується на практиці для аналізу конкурентів і "метод віддзеркалення", що полягає у виявленні інформації про фірму, що цікавить, у клієнтів або посередників даної фірми. Зручним інструментом порівняння можливостей підприємства і основних конкурентів є побудова багатокутника конкурентоспроможності, що є графічним відображенням оцінок положення підприємства і конкурентів по найбільш значущих напрямах діяльності. В якості оцінюваних напрямів діяльності підприємства і основних конкурентів може бути вибране визначене чітко обмежене число параметрів.

Угрупування параметрів спирається на аналіз широкого комплексу проблем технічного, економічного і соціального характеру, внаслідок чого виявляються змінні, що забезпечують конкурентоспроможність. Початковою точкою такого аналізу є визначення переліку технічних і економічних чинників конкурентоспроможності, які трактуються як сукупність критеріїв кількісної оцінки рівня конкурентоспроможності підприємства [2].

Внутрішні конкурентні переваги, що визначають ринкові позиції господарюючого суб'єкта, пропонується згрупувати по шести найбільш значущих аспектах:

1) конкурентоспроможність виробу;
2) фінансовий стан підприємства;
3) ефективність маркетингової діяльності;
4) рентабельність продажів;
5) імідж (марочний капітал) підприємства;
6) ефективність менеджменту.

Пропонована в роботі методика оцінки рівня фінансової конкурентоспроможності підприємства, заснована на використанні методів багатовимірного аналізу, ухвалення рішень і економетричного моделювання, це включає наступні основні етапи: формування інформаційного простору показників фінансової конкурентоспроможності підприємства; побудова локальних коефіцієнтів і формування комплексного показника фінансової конкурентоспроможності підприємства; вибір пріоритетів інноваційного фінансового розвитку на основі аналізу моделей панельних даних [3].

Вибір даного математичного інструментарію для дослідження рівня фінансової конкурентоспроможності українських підприємств обумовлений наступними характеристиками: при розгляді завдань побудови багатофакторної регресійної моделі фінансової конкурентоспроможності підприємства(з урахуванням галузевої спрямованості), що відображає значущість впливу окремих чинників, використання панельних даних дозволяє вирішити проблему розширення інформаційної бази; застосування панельних даних приводить до підвищення ефективності оцінок в порівнянні з оцінюванням на основі окремих моделей тимчасових і варіаційних рядів; перевагою моделей, отриманих на основі панельних даних, є вирішення проблеми пропущених даних в моделі. Проблема пропущення даних є особливо серйозною, якщо виключена з моделі змінна корелює з включеннимі в модель чинниками;

ЛІТЕРАТУРА

1. Шевченко Л.С. Конкурентна діагностика фірми: концепція, методі / Монографія: ВД «ІНЖЕК», 2008. – 240 с.
2. Тищенко А.Н. Формирование конкурентной позиции предприятия в условиях кризиса/ Иванов Ю.Б. Монография ИД «ИНЖЕК», 2007. – 367стр.
3. Іванов Ю.Б. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства: Монографія / ВД «ІНЖЕК», 2006.- 384 с.

Анастасія Дядик,
студентка 7 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Костенко Г.П.,** к.е.н, доцент (БДПУ)

«СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВі»

Одним з найбільш актуальних завдань сучасного розвитку економіки України є створення умов ефективного і динамічного переходу до ринкових відносин. При цьому дуже важливою є реорганізація надмірної концентрації і монополізації виробництва, удосконаленням організаційних і структурних відносин, перегляд застарілих командних економічних зв'язків і методів керування.

У цих умовах особливої гостроти набуває необхідність розвитку підприємницької активності, діяльність підприємств і організацій, спрямованих на споживача, і кінцевий результат — прибуток.Практичне розв'язання проблем, пов'язаних з необхідністю забезпечення нормальної роботи підприємства, не тільки сьогодні, але й у перспективі, залежить від ступеня освоєння методології і методів стратегічного керування.

Поняття "стратегія" в галузі управління підприємством як соціально-економічною системою має на увазі довгостроковий комплексний план дій з керівництва відповідним колективом, спрямований на досягнення місії організації.Стратегія підприємства є основою стратегічного планування, за допомогою якого на підприємстві зважується комплекс проблем, пов’язаних з цілеспрямованою переорієнтацією випуску продукції нової номенклатури й асортименту, впровадженням і використанням нових технологій, розвитку маркетингу, удосконалюванням структури керування підприємством, своєчасною і якісною підготовкою і перепідготовкою кадрів.Питанню стратегічного планування приділяється значна увага зі сторони науковців. Зокрема розробкою моделей управління на підприємстві зайсалися такі вчені, як А. Файоль Ф. Тейлор, М.Вебер та ін. Разом з тим, дане питання потребує подальшого дослідження.

Метою дослідження питань, пов’язаних із сутністю стратегічного планування підприємства є встановлення певного порядоку дій для підготовки ефективного функціонування конкурентоспроможного підприємства.

Завданням дослідження є ознайомлення з сутністю стратегічного планування підприємства; встановлення цілей; визначення стратегій

(«стратегічного набору») та заходів щодо їхньої реалізації; передбачення послідовності дій, що є інструментами досягнення цілей та реалізації стратегій; організація виконання планових завдань;облік, контроль та аналіз їхнього виконання.Стратегічне планування є однією з основних функцій стратегічного управління. Воно являє собою процес прийняття управлінських рішень щодо стратегічного передбачення (формування стратегій), розподілу ресурсів, адаптації компанії до зовнішнього середовища, внутрішньої організації.Процес стратегічного планування посідає центральне місце в системі стратегічного управління. Більшість західних і східних фірм використовують стратегічне планування для того, щоб змінити себе, вийти з безнадійних ситуацій, які сформувались зовні та в середині підприємства. Крім того, існують макропроцеси, які стимулюють розвиток стратегічного планування. Понад 40 країн розвивають свою економіку за допомогою системи п'ятирічних планів. Наприклад, у Японії планувалося 10 п'ятирічок, у Франції п'ятирічні плани застосовуються з 1947 року. Наявність таких планів орієнтує підприємства на певні напрямки та спонукає їх планувати свою діяльність.Стратегічне планування — це систематизовані та більш-менш формалізовані зусилля всього підприємства, спрямовані на розробку та організацію виконання стратегічних планів, проектів і програм. У свою чергу, розробка планів як специфічний вид діяльності — це послідовний ітеграційний процес, що складається з взаємопов'язаних етапів.Остовні етапи є переходом до впровадження цілісної системи стратегічного управління, оскільки зумовлюють необхідність організаційно-аналітичної та контрольно-координаційної діяльності не лише в органах стратегічного планування, а й у ланках, де виконуються дії, визначені стратегічними планами та програмами. Період (часові характеристики) стратегічного планування залежить від специфіки підприємства, його галузевої приналежності, рівня невизначеності та динамічності середовища. Так, на підприємствах різних галузей заміна технологічних процесів та оновлення продукції здійснюються через різні проміжки часу; їх, як правило, і враховують, визначаючи періоди, на які розробляються стратегічні плани:

лісотехнічне господарство — 10-20 років;

транспортне машинобудування та автомобілебудування — 10—20 років;

хімічна та фармацевтична промисловість—до 10 років;

електротехнічна промисловість — 5—10 років;

легка промисловість—до 5 років;

виробництво ЕОМ — 2-3 роки і т. д.

Збільшення «часового горизонту» не підвищує ефективність планів. Одним із факторів (особливо для малих підприємств) підвищення якості планів є збільшення частоти планування (за рахунок корекції), вдосконалення змісту, що впливає суттєвіше, ніж подовжений період.

Головними перевагами стратегічного планування є: зв'язок поточних рішень з майбутніми результатами, організоване осмислення рішень (усупереч спонтанному прийняттю) з прогнозуванням їхніх наслідків; орієнтація на пошук альтернативних варіантів досягнення цілей, тобто допустимих цілей у межах визначених цілей та наявних обмежень;

визначення можливостей і загроз, сильних та слабких сторін діяльності підприємства, врахування їх при встановленні цілей і формулюванні стратегій для забезпечення впливу на ці аспекти вже сьогодні; свідома підготовка майбутнього і до майбутнього; розподіл відповідальності не лише між напрямками діяльності, а й між поточною та майбутньою діяльністю.

Тому переваги стратегічного планування не реалізуються самі по собі. Як кожне явище, стратегічне планування має характеристики, які в разі їх невдалого використання можуть зашкодити розробці та впровадженню стратегічних планів.

Отже, дослідження переваг і недоліків стратегічного планування є основою для подальшого його вдосконалення. Останніми роками цей процес було спрямовано на виявлення так званих «бар'єрів» стратегічного планування та формулювання найпоширеніших заходів щодо їх усунення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Василенко В. А., Ткаченко Т. І. «Стратегічне управління», Київ, 2006
2. Герасимчук В. Т. «Стратегічне управління підприємством», Київ, 2015
3. Нємцов В. Д., Довгань Л. Є., Сініок Г. Ф., «Менеджмент організації», Київ, 20112

Каріна Карпачова,
студентка 4-го курсу
гуманітарноекономічнго факультету
Науковий керівник: **Г.П. Костенко,** к.е.н., доцент (БДПУ)

УПРАВЛІННЯ ТА ВИБІР КАНАЛІВ РОЗПОДІЛУ ПРОДУКЦІЇ ЯК ОСНОВНОЇ ЗАПОРУКИ УСПІХУ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність дослідження. Питання вибору каналу розподілу підприємства завжди було актуальним і практично головним при завоюванні конкурентних переваг та успішної і прибуткової діяльності підприємства як на вітчизняному так і світовому ринках. Саме тому ця проблема ніколи не втрачає своєї актуальності та важливості.

Ступінь дослідження проблеми. Проблема вибору та управління каналами розподілу завжди поставала і постає у працях зарубіжних та українських вчених, а саме: Т.Д. Гірченко, Ю.А. Пустинникова, В. Наумов, Ф. Котлер, Л.В. Штерн, Л. Горчелс та багатьох інших.

Мета: проаналізувати процес управління каналами розподілу та висвітлити їх економічну роль для підприємства.

Методи дослідження. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи: порівняльного та структурного аналізу, функціонального аналізу.

Сутність дослідження. Канал розподілу – це шлях, за допомогою якого кінцеві споживачі отримують товари чи послуги того чи іншого підприємства.[1] За допомогою вдало вибраного каналу розподілу

підприємство може досягти значних переваг порівняно з конкурентами, за рахунок гнучкості та близькості до споживача, швидкого реагування на його потреби та значного ступеня охоплення споживачів та мінімальних затрат.

На даний момент в Україні система розподілу товарів та послуг знаходиться на перехідній стадії розвитку, що значною мірою погіршує збут товарів на ринку. Найчастіше, вона характеризується такими рисами:часткове виконання зобов'язань у межах каналу;слабке управління каналами збуту;порушення контрактних зобов'язань;прийняття рішень окремо по кожній угоді в результаті постійних переговорів.

Ефективний збут товарів та послуг може бути тільки тоді коли підприємство виробник не лише правильно проаналізувало дані й обрало спосіб збуту та учасників каналу розподілу, а й в першу чергу ефективно управляє каналом розподілу.Рішення про вибір каналу розподілу – це стратегічне рішення. Затверджуючи це рішення, товаровиробник практично приводить своє підприємство до успіху чи навпаки до поразки у розподілі товару на ринку. Також важливе місце у процесі управління каналом займає учасник(посередник) між виробником та споживачем. Під час вибору посередника у каналі розподілу та продовженні плідної співпраці з ним необхідно враховувати деякі його характеристики, такі як: надійність, зацікавленість у продажі товару, певні знання про товар та кон'юнктуру ринку та ін.. Після налагодження співробітництва у каналах розподілу виробник повинен оцінювати роботу кожного учасника каналу розподілу. На сьогоднішній день популярною є оцінка роботи кожного учасника каналу розподілу на основі трьох елементів: ефективність, справедливість та результативність. Якщо оцінка діяльності учасників каналу розподілу виявляється успішною, то виробник правильно сформував політику збуту. Якщо ні, то йому необхідно вдосконалювати канали розподілу до того часу коли його оцінка займе найвище місце. [2]***Основні висновки.*** На сьогоднішній день процес вибору каналу розподілу є досить складним, але виступає рушійною силою для досягнення загальної мети компанії та необхідною складовою успіху компанії.Уміння та здатність вдало та ефективно реалізувати товар з максимальною вигодою для себе являється головною вимогою сучасного ринку. Правильний вибір каналу розподілу та вміння ефективно управляти ним є провідним елементом загального комерційного успіху підприємства і стає вирішальним у можливість випередити своїх конкурентів на ринку.Виробники повинні бачити у посередниках не покупців, а торгових партнерів. Необхідний постійний контроль та періодичний перегляд форм співробітництва з посередниками на основі змін ринкового середовища.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герцик В.А. Сучасні проблеми розподілу в Україні // Маркетинг: Теорія і практика: Збірник наук. праць. – 2013. – №14. –245 с.

2. Крикавський Є.В., Косар Н.С., Чубала А. Маркетингова політика розподілу: Навч. посібник. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2015 – 232 с.

Людмила Козубович,
студентка 7 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник **Захарченко П.В.,**
д.е.н. професор (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ НАПОВНЕННЯ БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В умовах світової фінансово-економічної кризи актуальною проблемою є наповнення дохідної частини державного бюджету, оскільки бюджет є одним з основних інструментів здійснення соціально-економічної політики держави.

Існуюча модель оподаткування демонструє дедалі нижчу ефективність в умовах щораз більшої тінізації економіки, зростання частки самозайнятих, працівників малого бізнесу та неофіційно працевлаштованих громадян. Податки з доходів фізичних осіб (45,1 млрд грн) та підприємств (34,8 млрд грн) разом ледь покривають 14% витрат державного бюджету. Причина – значна тінізація через великий відсоток неофіційних доходів. Більша частка цих двох прямих податків надходить із заробітних плат працівників державного сектору, а також держпідприємств.

Частковим компенсатором є непрямі податки на вироблені в Україні товари – ПДВ та акцизи, яких відповідно 39,4 млрд грн та 38,5 млрд грн. Але найбільша стаття доходів державного кошторису – це податки на імпорт: 138,7 млрд – ПДВ, 24,3 млрд – акцизи. [1,2]

У доходах місцевих бюджетів частка податку на доходи фізичних осіб вища, однак навіть у зведеному (державному та всіх місцевих разом) їх обсяг майже вдвічі менший за надходження ПДВ. Також привертають увагу малий обсяг і незначна частка податків на власність у доходах скарбниці.

Структура й динаміка бюджетних надходжень показує нам низьку ефективність стягування прямих податків із доходів фізичних осіб, базою для яких є лише офіційна частина виплат і прибутки малої частини підприємств. Тож доцільніше було б замінити пропорційний податок із доходів фіз. осіб на фіксований, який визначали на рівні, наприклад, 20% мінімальної заробітної плати. Його сплата має бути обов'язкова для всіх працездатних громадян незалежно від того, де й чим вони зайняті чи не зайняті взагалі. Якщо люди не мають роботи, Державна служба зайнятості могла б пропонувати їм перекваліфікацію і надалі робоче місце із зарплатою, не нижчою за мінімальну.

Іншим джерелом відновлення соціальної справедливості в оподаткуванні доходів багатших могли б стати високі податки та збори на товари й послуги, що асоціюються з розкішшю (дорогі авто, речі, житло, коштовності, тощо), а також диференційована ставка фіскального платежу на нерухоме майно. Такий підхід це дієва альтернатива усім дотеперішнім малоефективним спробам провести примусову детінізацію неофіційних доходів, щоб обкласти їх податком на доходи. Крім того, оподаткування споживання, а не доходів мотивуватиме громадян більше заощаджувати й інвестувати, щоб платити менше податків, а відтак сприятиме стійкому

економічному зростанню.

Обсяг витрат державного бюджету у 2016 році склав 682,1 млрд грн. , а доходи державного бюджету склали 612,1 млрд. грн. , дефіцит державного бюджету склав 70,1 млрд. грн. [1]

Подолання хронічного дефіциту державного бюджету має будуватися на принципах соціальної справедливості. Тому для самозайнятих громадян та малого бізнесу можуть бути преференції власне в оподаткуванні.

Для подолання проблем наповнення бюджету потрібно:

-державна присутність вона має обмежитися виключно підтримкою соціально найуразливіших верств та грантами на навчання найталановитішої молоді. Це не означає,що освіта й лікування мають бути обов'язково платними мова може йтися про використання медичного й освітнього страхування;

- Страхування від безробіття, виробничого травматизму та інвалідності. Базовий рівень виплат міг би забезпечуватися за рахунок обов'язкового пенсійного страхування в обсязі наявної частки відрахувань до відповідних фондів із мінімальної заробітної плати.

Отже як висновок можна сказати, що структура й динаміка бюджетних надходжень свідчать про низьку ефективність стягування прямих податків із доходів фізичних осіб, базою для яких є лише офіційна частина виплат і прибутки малої частини підприємств. Подолання хронічного дефіциту державного бюджету має будуватися на принципах соціальної справедливості. Щоб подолати проблему наповнення бюджету треба щоб державна присутність обмежитися виключно підтримкою соціально найуразливіших верств, потрібно запровадити страхування пенсій,освіти,медичне страхування, тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2015 рік. – [Електронний ресурс]. –Режим доступу : http://www.ibser.org.ua/sites/default/files/kv_iv_2015_monitoring_ukr.pdf

2. Доходи Державного бюджету України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://index.minfin.com.ua/budget/income/?2015

Комарь Мар'яна,
студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Костенко Г.П.,** (БДПУ)

ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ МАЛИХ І СЕРЕДНІХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Актуальність теми. Полягає у необхідності забезпечення безперервного процесу виробництва та підтримці у розширенні потенційних можливостей підприємств України шляхом отримання банківського кредиту; необхідності підтримати розвиток малих і середніх підприємств, шляхом банківського кредитування

Ступінь досліджуваності проблеми. Дане питання досліджували такі вчені: І.О. Бланк, О.В. Васюренко, Д.М. Гриджук, О.А. Кириченко, В.О. Кунцевич , В.І. Зимовець, О.А Любунь, А.М. Мороз, Н.В. Жукова, та ін.

Мета та методи. Метою є визначення та обґрунтування суті та необхідності банківського кредитування підприємств, провести аналіз ефективності використання кредитних ресурсів підприємствами, а також виявити негативні фактори впливу на доцільне використання позик та виявити шляхи їх ліквідаціїДля досягнення поставленої в роботі мети використовувалися такі загальнонаукові методи дослідження як: порівняльного аналізу, системного підходу та абстрагування.

Сутність дослідження. Банківський кредит — будь-яке зобов'язання банку надати певну суму грошей, будь-яка гарантія, будь-яке зобов'язання придбати право вимоги боргу, будь-яке продовження строку погашення боргу, яке надано в обмін на зобов'язання боржника щодо повернення заборгованої суми, а також на зобов'язання на сплату процентів та інших зборів з такої суми". [1]

Звідси принципами кредитування є: 1) повернення (поворотність) кредиту, 2) терміновість кредитування (терміновість кредиту, терміновість повернення кредиту), 3) цільовий характер кредитування (цільовий характер кредиту), 4) диференційований характер кредитування (диференційований характер кредиту),5) забезпеченість кредиту,6) платність кредитування (платний характер кредиту, платність кредиту).

Кредит необхідний для підтримки безперервного кругообігу фондів підприємств із метою компенсації тимчасового розриву між виробничим циклом і періодом реалізації продукції, між здійсненням поточних витрат і надходженням виручки.Банківський кредит класифікують за такими ознаками:1. Цільова направленість.2. Термін кредиту.3. Вид відсоткової ставки.4. Валюта кредиту.5. Види обслуговування [3].

Кредит є обов'язковою умовою розширеного відтворення, важливою складовою діяльності державних, акціонерних, та малих підприємств, надійним інструментом, який опосередковує процес виробництва і реалізації продукції. Кредит сприяє технічному прогресу, стає джерелом капітальних вкладень, виступає інструментом стимулювання виробництва. Кредит сприяє зміцненню господарської діяльності підприємств, так як він є необхідною умовою кругообігу виробничих фондів і фондів обігу [2]. Тобто має значну кількість переваг

.Основні недоліки банківського кредиту в Україні на сьогодні такі:• наші банки в силу як об’єктивних, так і суб’єктивних причин ще не стали потужним важелем розвитку інвестиційних про-цесів в економіці;

• кредити, які видають банки, є дорогими, що значно звужує можливості їхнього позитивного впливу на господарську ситу-ацію в країні;

• банківський кредит представлений сьогодні переважно корот-костроковими угодами, а їх важко використовувати для вели-комасштабних структурних перетворень у народному госпо-дарстві.[4]

Для стабілізації взаємодії промислових підприємств і банків необхідно:

-здешевити кредити для підприємств;-механізм визначення процентних ставок за кредит повязати з технологічною особливістю

здійснення виробництва і періодом надходження виручки за реалізовану продукцію;-підвищити рівень захисту прав інвесторів щодо отримання дивідендів і повернення вкладених інвестицій, запровадження заходів щодо поліпшення інвестиційного клімату;-приведення фінансової звітності українських компаній до міжнародних стандартів.Реалізація цих заходів щодо кредитування поліпшить ситуацію зі складни фінансовим забезпеченням підприємств, що дозволить їм більш активно виконувати свої основні функції: забезпечувати зростання валового внутрішнього продукту, що призведе до зростання зайнятості значної частини населення.[5]

Основні висновки. Отже, Банківський кредит – це основна форма кредиту, за якої банк надає клієнтові у тимчасове використання частину власного, або залученого капіталу на умовах повернення зі сплатою банківського процента. Проаналізувавши всі аспекти банківського кредитування підприємств можна сказати, що воно має значну кількість як переваг(сприяє технічному прогресу, стає джерелом капітальних вкладень, виступає інструментом стимулювання виробництва і т.д.), так і недоліків(коштовність, переважна короткостроковість, нерозвинена банківська система України). У роботі запропоновано ряд напрямів стабілізації взаємодії промислових підприємств і банків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. №2121 III.

2. Жукова Н. Особливості кредитування комерційними банками суб'єктів господарювання в Україні // Банківська справа. – 2006. – №2. – С.65-72.

3. Підручник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін.; Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. — 7-ме вид., без змін. — К.: КНЕУ, 2008. —. – 517с..

4. Ушакова Н.М., Лігоненко Л.О. Фінанси підприємства. Підручник. – К.: Видавничий центр КДТЕУ, 2007. – 120 с. [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://pk.napks.edu.ua/library/compilations_vak/eiu/2006/5/p_102_106.pdf

5. Лагутін В.Д. / Кредитування: теорія і практика: Навч. посіб. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2002. – 215 с

Людмила Кравченко,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник П**.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

ФІНАНСОВІ МЕХАНІЗМИ ЕКОНОМІЧНИХ КРИЗ

Поняття «криза» має багато трактувань. "Класичне" економічне поняття кризи означає не бажану і драматичну фазу в ринковій економічній системі, що характеризується коливаннями і негативними явищами, перешкодами. У цьому сенсі поняття кризи довгий час утримувало місце в

схемі теорій кон'юнктури економічного розвитку.

Як відомо, сучасне суспільство прагне до постійного поліпшення рівня й умов життя, які може забезпечити тільки стійкий економічний ріст. Однак спостереження показують, що довгостроковий економічний ріст не є рівномірним, а постійно переривається періодами економічної нестабільності. Підйоми і спади рівнів економічної активності, що ідуть один за одним прийнято називати економічним циклом. Криза – найважливіша фаза циклу, яка починає і завершує його. У ній зосереджено основні ознаки циклічного процесу відтворення. Сутність кризи – різке порушення існуючої економічної рівноваги внаслідок диспропорцій у процесі відтворення, що різко зростають. Відбувається падіння рівнів заробітної плати, прибутку, інвестицій, цін. Через «омертвіння» капіталу у вигляді нереалізованих товарів фірми відчувають брак грошових коштів для поточних платежів, тому швидко зростає плата за кредит — ставка позичкового процента. Курси цінних паперів падають, настає хвиля банкрутств і масового закриття підприємств. Криза завершується з початком депресії.

Необхідність розробки методик ранньої ідентифікації економічних криз диктується як світовим, так і українським досвідом. В роботі приведено сукупність моделей аналізу різних фаз економічного циклу, заснованих на принципі мультиплікатора-акселератора, за допомогою яких можна провести ефективний ситуаційний аналіз кризових ситуацій в економіці країни. Один з найбільш поширених підходів до такого дослідження виходить з неокейнсіанської теорії взаємодії механізмів мультиплікатора і акселератора. У моделі Самуельсона-Хікса в явному вигляді використовуються лінійний мультиплікатор-акселератор з запізненням. Механізм акселерації капітальних вкладень є також центральним пунктом в моделі, запропонованої М. Калецьким. У ній розглядається динаміка основного капіталу на макрорівні. Її особливість – облік двох типів запізнювання: у рішеннях про інвестування і в здійсненні капітальних вкладень. Динаміка змінних в моделі Калецького задана в безперервному часу, а рівняння капіталу приймає форму лінійного диференціально-різницевого співвідношення. В одному з варіантів моделі Гудвіна також враховується два запізнювання – в процесі мультиплікації національного доходу і в реалізації інвестицій, пов'язаних з ефектом акселерації.

Важливою рисою всіх цих моделей є, з одного боку, використання простих балансових макровідносин, наприклад, тотожності національного доходу, рівності інвестицій і заощаджень, а з іншого – впровадження в тій чи іншій формі запізнювань в опис механізму мультиплікатора – акселератора. Саме облік запізнювань дозволяє виявити коливальні режими в моделях такого типу. Слід ще раз зазначити, що саме розробка Гудвіна була базою для подальшого розвитку моделювання циклічності економічного розвитку (наприклад, моделі Тевеса).

Проблема криз в економіці за більш ніж вікову історію її існування стала осередком для дослідження багатьох чинників, що роблять найбільш істотний вплив на розвиток і функціонування системи світового і національного господарства. Виявлення причин коливань соціально-економічного розвитку набуло виняткове важливе значення як засіб

запобігання тих негативних впливів, які тягнуть за собою періоди спади і рецесії в господарському житті країни. Тому проблема криз завжди привертала увагу вчених-економістів і сьогодні залишається однією з центральних проблем економічної теорії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронін Ю. Ориентиры выхода из экономического кризиса // Экономист, 2010. – №5. – . С. 11-21.
2. .Яковец Ю.В. Русский циклизм: новое видение прошлого и будущего. – Lewinston-Queenston-Lampeter. The Edwin Mellen Press, 2009 – 309 p.
3. Яковець Ю.В. Циклы. Кризисы. Прогнозы. – М.: Наука, 2010. – 506 с.

Кучер Олексій,
студент 3-го курсу
гуманітарно-економічний факультет
Науковий керівник: **Костенко Г.П.,** к.е.н., доцент (БДПУ)

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми. На сьогодні, питання ефективної інвестиційної діяльності підприємства досі залишається актуальним. Це пов'язано в більшій мірі з тим, що в останні роки показники динаміки інвестиційних процесів почали скорочуватися. У наш час інвестиційний клімат країни потребує поліпшення фінансової, соціально – економічної та правової складових, що зможе залучити більш великий обсяг інвестиційних ресурсів і сприятиме покращенню соціально – економічного розвитку України.

Ступінь дослідження проблеми. До питань цієї теми зверталися такі науковці як Гриньова В. М., Бланк І. О., Пітель Н. Я., Гаврилюк О. В., Загородній А. Г. та інші.

Мета і методи дослідження. Метою даної роботи є визначення основних видів інвестиційної діяльності підприємства та перспектив її розвитку.

Для досягнення поставленої в роботі мети використовуються такі загальнонаукові методи дослідження: системного підходу, абстрагування та узагальнення.

Сутність дослідження. Інвестиційна діяльність підприємства – це об'єктивний процес, який має свою логіку, розвивається відповідно до властивих йому закономірностей та відіграє дуже важливу роль в господарській діяльності підприємства, тому що за своєю економічною природою інвестиції представляють собою відмову від сьогочасного споживання заради одержання прибутків у майбутньому. Інвестиційна діяльність підприємств регламентується чинним законодавством, згідно з яким у більшості країн суб'єкти господарювання можуть здійснювати як фінансові, так і реальні інвестиції. Розгляд інвестиційної діяльності тільки в методологічному аспекті не дає повного уявлення про її природу, тому що

вона складається з результатів дії безлічі факторів і вимагає формування системи регулювання, яка забезпечує ряд властивостей, таких як ефективність, керованість, відповідність інтересам державного розвитку, забезпечення економічної, соціальної безпеки та ін. Інвестиційна діяльність проявляється у формі капіталу, що може виражатися особистими і нематеріальними цінностями [1].

Шляхи збільшення капіталу різноманітні. Існує три форми інвестицій в капітал: у матеріальній формі, у фінансовому вигляді, у нематеріальній формі. Збільшення капіталу підприємства в матеріальній формі відбувається у вигляді вкладень в основний капітал підприємства і його оборотні кошти. Інвестиції підприємства в грошовій формі ідуть на придбання цінних паперів на фондовому ринку для отримання додаткового доходу підприємству. Інвестиції в нематеріальну сферу – це процедура отримання торгової марки, придбання патентів, ноу-хау.

У нас час перспективи розвитку інвестиційної діяльності повинні виходити з додержання таких основних принципів: об'єктивна необхідність визнання довго- і середньотермінових циклів інвестиційної активності; управління процесом інвестування; логічність та цілісність інвестиційного циклу; пріоритетність спрямування коштів для реалізації інвестиційного процесу [2].

Висновки. Підсумовуючи вищесказане, інвестиційну діяльність варто розглядати не тільки з позиції безпосереднього інвестування ресурсів, але з позиції організації процесу інвестування; цим процесом необхідно управляти; без інвестиційної діяльності неможливий розвиток економіки підприємства. Для реалізації свого потенціалу в інвестиційній сфері потрібно проводити заходи щодо активізації інвестиційної діяльності на підприємствах на всіх рівнях господарювання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Крайник О.П. Фінансовий менеджмент : [навч. посіб.] / О. П. Крайник, З.В. Клепикова. – К. : Дакор, 2000. – 260 с.

2. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ecolib.com.ua/book.php?book=6

Макарова Анастасія,
студентка 7 курсу
Гуманітарно-економічного факультета
Наук. керівник: **П.В. Захарченко,** Д.е.н., професор (БДПУ)

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛАСНОГО БЮДЖЕТУ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Актуальність. В сучасних умовах розширення функцій і повноважень органів місцевого самоврядування, побудова фінансового фундаменту функціонування локальних бюджетів є важливим завданням. Місцеві бюджети за допомогою фінансових ресурсів активно впливають на

економічні та соціальні процеси в окремих адміністративно-територіальних одиницях, створюють можливості для розв'язання загальнодержавних проблем на регіональному рівні та підвищення якості життя громадян.

Ступінь досліджуваності проблеми. Зазначені проблеми знайшли відображення у працях вітчизняних науковців, зокрема Й.Бескида, О.Василика,В.Дем'янишина, О.Кириленко, В.Кравченка, І.Луніної, В.Опаріна, К.Павлюк, Ю.Пасічника, В.Федосова, С.Юрія, А.Буряченка та інших. Належне місце у розробці цих проблем займають роботи західних вчених А.Вагнера, Р.Гнейста, Л.Штейна.

Мета роботи. Метою написання є визначення напрямів удосконалення формування доходів місцевих бюджетів в умовах бюджетноїдецентраліхації

Сутність дослідження.Фінансове забезпечення місцевого самоврядування відповідно до європейських стандартів має досягти такого обсягу, який відповідав би повноваженням, наданим відповідним територіальним органам [1].

Для діючої системи формування доходів місцевих бюджетів в Україні притаманні наступні риси:

– високий рівень бюджетних коштів;

– недостатній рівень власних доходів місцевих бюджетів;

– велика частка трансфертних платежів у доходній частині місцевих бюджетів тощо.

На сучасному етапі акумуляція коштів у доходах місцевих бюджетів здійснюється на умовах покриття видатків. Ось чому дуже важливо, щоб бюджетна децентралізація передбачала не лише нові джерела надходжень до місцевих бюджетів, але й нові інструменти впливу місцевих громад на економічне зростання адміністративно-регіональної одиниці та на нарощення бази доходів. Це буде сприяти підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень місцевих органів влади, зацікавленості у збільшенні власних фінансових надходжень.

Бюджетна децентралізація передбачатиме наступні шляхи збільшення надходжень до місцевих бюджетів:

- Розширення бази оподаткування податку на нерухомість шляхом включення до оподаткування комерційного (нежитлового) майна;
- Збільшення відсотка зарахування екологічного податку на 40%, при цьому половина з них будуть направлятися в обласні бюджети, а 25% – до районних бюджетів і бюджетів міст обласного значення;
- Передача до місцевих бюджетів акцизного податку від реалізації через роздрібні мережі алкоголю та тютюнової продукції.

Окрім цього, об'єднані громади отримають увесь спектр повноважень та фінансових ресурсів, що їх на разі уже мають міста обласного значення, зокрема, зарахування 60% податку на доходи фізичних осіб на власні повноваження, прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом (зараз прямі відносини мають лише області, райони, міста обласного значення), державні субвенції.

Основні висновки. Таким чином, для забезпечення успіху функціонування місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації необхідно:

провести реформу міжбюджетних відносин на законодавчому рівні, яка дозволить чітко визначити повноваження органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
– – на підставі розподілу повноважень щодо надання суспільних благ і послуг здійснити розподіл об'єктів комунальної власності і вдосконалити порядок їх управління.

Отже, розподіл повноважень органів державної влади та органів місцевого самоврядування, розподіл джерел фінансових ресурсів між бюджетами буде сприяти посиленню відповідальності місцевих органів влади за формування та використання місцевих коштів з метою піднесення рівня добробуту населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Субботович Ю.Л. Бюджетна децентралізація та зміцнення фінансів органів місцевого самоврядування / Ю.Л. Суб- ботович // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. – 2013. – № 13. – С. 44–46.

Вікторія Маслюк,
студентка 6 курсу, гуманітарно-економічного факультету,
Наук. керівник: **С.А. Жваненко**, ст. викладач (БДПУ)

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІРМОЮ

Актуальність теми дослідження. Українські керівники на своєму досвіді переконалися, що «класична» мотивація і стимулювання праці в нашій країні не дають результату. Не виправдовують себе тарифні, преміальні, безтарифні, відрядні, змішані та інші системи оплати праці. Не працюють як треба ключові показники ефективності, системи грейдів і інші західні управлінські новації. Не допомагають керівникам і розроблені системи стимулювання. Продуктивність праці в Україні не росте, а залишається на тому ж рівні.

Ступінь досліджуванності проблеми. Проблеми теорії, методології і практики управління персоналом знайшли відображення в працях вітчизняних і зарубіжних авторів, серед яких: Л.В. Балабанова, Н.В. Бунтова, Н.Л. Гавкалова, М.Армстронг, Р.А. Браймер та ін.

Мета і методи дослідження. Метою роботи є обґрунтування методичного підходу до управління персоналом на українських підприємствах.

Сутність дослідження. Штучний інтелект – наука, що з'явилася в другій половині 20-го століття на базі обчислювальної техніки, математичної логіки, програмування, психології, лінгвістики, нейрофізіології та інших галузей знань. Штучний інтелект – це зразок міждисциплінарних досліджень, де з'єднуються професійні інтереси фахівців різного профілю.

Технологія штучного інтелекту ефективна при зміні номенклатури продукції, а також для будь-яких організацій з великим об'ємом типових

складних процедур [2].

В рамках даної технології керівник:

- обирає або формує всі складові «штучного інтелекту» для розробки варіантів рішень, засобів і методів досягнення поставлених цілей;
- вводить в комп'ютер вихідні дані, необхідні для роботи «штучного інтелекту»;
- аналізує прийнятність запропонованих варіантів. Якщо прийнятних варіантів немає або їх мало, коригує вихідні дані;
- вибирає оптимальний варіант рішення спільно з фахівцями;
- організовує розрахунок і узгодження з конкретними виконавцями коштів, методів і часу виконання завдання по вибраному варіанту;
- стежить за узгодженістю виконання завдань;
- розробляє варіанти коригувань, вибирає найкращий і координує процес виконання завдання з допомогою «штучного інтелекту» [1].

Дана технологія вимагає високого рівня професійної підготовки фахівців з інформаційними системами і передбачає функціональну структуру управління [3]. За допомогою ЕОМ і відповідних програм можна автоматизувати такі види людської діяльності, які називаються інтелектуальними і вважаються доступними лише людині.

Основні висновки. Отже, щоб українським підприємствам стати ефективними, необхідно штучно створити організаційну культуру. Для цього потрібно створити правила ефективної колективної роботи і спеціальний механізм мотивації, що стимулює персонал до їх суворого виконання. Система, що отримала назву, штучного управлінського інтелекту, відповідає цим вимогам. В її основі лежить спеціальний комплекс типових правил: як потрібно працювати, як працівникам будувати відносини з керівниками і колегами, як оплачується праця на кожному робочому місці, як керівникам правильно управляти підлеглим персоналом. Система включає в себе також механізм мотивації, що забезпечує виконання цих правил всім персоналом організації.

Після впровадження даної системи управління на підприємствах формується нова організаційна культура, аналогічна організаційній культурі провідних світових компаній. Весь персонал стає повністю керованим. Підвищується дисципліна і старанність, починає рости продуктивність праці і прибутковість підприємств. Українські підприємства стають не тільки внутрішньо ефективними, але і здатними успішно впроваджувати ERP-системи, бережливе виробництво, стандарти якості та інші зарубіжні новації, що веде до подальшого підвищення їх ефективності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балабанова Л.В. Управління персоналом / Л. В. Балабанова, О. В. Сардак — К. : Професіонал, 2006. — 512 с.

2. Армстронг М. Практика управления человеческими ресурсами / М. Армстронг. — СПб. : Питер, 2005. — 832 с.

3. Бунтова Н.В. Стратегічні напрями розвитку кадрового забезпечення готельного господарства України / Н. В. Бунтова // Демографія та соціальна економіка. — 2007. — № 1.

Олександр Мащенко,
студент 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

МОДЕЛЮВАННЯ ВИБОРУ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ

Актуальність дослідження обумовлена зростаючою закономірністю взаємодії компаній з суб'єктами ринкової економіки, оскільки інвестиції являють собою ефективний засіб конкурентної боротьби і захоплення нових ринків. Нововведення дослідження полягає в обґрунтуванні методики оцінки ефективності інвестиційного проекту на підприємстві.

У фінансовій теорії обґрунтування інвестиційних рішень опирається на фундаментальні роботи Г. Марковіца, Д. Тобіна, У. Шарпа, Л. Крушвіца, І. Мойсеєнко. Проте на сьогоднішній день значна увага приділена саме кількісним методам обґрунтування інвестиційних рішень і практично поза увагою залишається такий ключовий фактор процесу обґрунтування інвестиційних рішень, як якісний метод, до якого і відносять експертні методи.

Метою даної роботи є вибір оптимального інвестиційного проекту за допомогою інтегрально експертно-аналітичного методу

Усі методи інвестиційних рішень поділяються на кількісні та якісні. Кількісні методи застосовують у випадках, коли фактори, що впливають на вибір рішення можна кількісно визначити та оцінити. Якісні методи використовуються тоді коли фактори, що визначають прийняття рішення, не можна кількісно охарактеризувати, або вони не піддаються кількісному вимірюванню взагалі (експертні методи) [1].

Експертний метод – це спосіб прогнозування та оцінки майбутніх результатів дій на основі прогнозів фахівців. Такі методи прийняття інвестиційних рішень застосовуються у випадках, коли для прийняття інвестиційних рішень недостатньо або взагалі неможливо використовувати кількісні методи. На практиці найчастіше використовують такі експертні методи: метод простого ранжування та метод вагових коефіцієнтів. Вивчення існуючої літератури показало, що під процедурою обґрунтування прийняття інвестиційних рішень на підприємстві розуміють оцінку економічної ефективності [2]. Але ж слід відзначити, що оцінка економічної ефективності є завершальним етапом обґрунтування прийняття інвестиційних рішень. Разом з тим, не менш важливим етапом є розробка інвестиційної стратегії підприємства, добір і ранжування проектів, вибір джерел фінансування, прогнозування фінансових потоків.

Експертна оцінка проекту здійснюється за науково-технічними, виробничими, ринковими, фінансово-економічними, соціальними, екологічними або іншими критеріями, які передбачені порядком проведення конкурсного відбору [3].

Науково-технічні повинні включати дані про перспективність впровадження науково-технічних рішень, технічний рівень продукції за проектом, патентно-правові аспекти проекту, перспективність впроваджуваних технологій і удосконалення випуску продукції,

застосування очікуваних результатів у майбутньому. Ринкові критерії повинні містити дані про відповідність проекту потребам ринку, ємкість ринку та тенденції його розвитку, конкурентоспроможність продукції за ціною та якістю, передбачені маркетингові заходи. Фінансово-економічні критерії повинні включати дані про повну вартість проекту, джерела фінансування, співвідношення між обсягом власних і залучених коштів, інтегральні показники економічної ефективності проекту та ін. Виробничі та організаційні критерії повинні включати дані про календарний план реалізації проекту, технологічний рівень існуючого та запланованого виробництва, забезпеченість виробництва кваліфікованим персоналом, забезпеченість реалізації проекту сировиною, матеріалами, необхідним устаткуванням та трудовими ресурсами. Соціальні та екологічні критерії повинні включати такі показники, як вплив реалізації проекту на рівень зайнятості населення, вплив виробничих процесів, задіяних у реалізації проекту, на навколишнє природне середовище

Запропонований підхід дозволяє здійснити вибір оптимального рішення, визначити узагальнену економічну вигідність інвестицій з точки зору фінансової віддачі від них урахуванням тимчасового чинника. Отримані результати можуть бути використані в діяльності підприємства у сфері стратегічного планування розвитку підприємства, оскільки чітке регулювання інвестиційних проектів дає можливість отримувати більшу ефективність від цих вкладень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бочаров В.В. Инвестиции / В.В. Бочаров. – СПб.: Питер. – 2009. – 288с.

2. Крушвиц Л. Инвестиционные расчеты / Л. Крушвиц; пер. с нем.; под общ. ред. В.В. Ковалева и З.А. Сабова. – СПб.: Питер, 2011, 432с.

3. Мойсеєнко І.П. Інвестування / І.П. Мойсеєнко. – К.: Знання, 2009. – 490с.

Ольга Наконечник,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Діяльність підприємства нерозривно пов’язана з наявністю та використанням основних засобів, які повинні характеризуватися відповідним складом та структурою для здійснення процесу виробництва. Для забезпечення конкурентоспроможності підприємства та отримання необхідної величини прибутку необхідно здійснювати постійний аналіз ефективності використання основних засобів та досліджувати фактори, які впливають на цю зміну.

Актуальність теми полягає у тому, що фінансування відтворення

основних засобів є однією з головних умов успішного розвитку підприємства, від якого залежить стан засобів виробництва виробничих підприємств та підвищення конкурентоспроможності їх готової продукції.

Метою дослідження питання є аналіз фінансового забезпечення відтворення основних засобів на підприємстві.

Фундаментальною базою виробничо-господаської діяльності є основні засоби (фонди) – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва чи поставки товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам чи для виконання адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуємий термін корисного використання (експлуатації) яких більше одного року. Під впливом виробничого процесу і зовнішнього середовища основні засоби зношуються поступово і переносять свою початкову вартість на витрати виробництва протягом нормативного терміна служби шляхом нарахування зносу (амортизації) по встановлених нормах [1, 2].

Слід зазначити, що основні фонди протягом свого тривалого функціонування зазнають фізичного (матеріального) і економічного спрацювання, тобто зносу, а також техніко-економічного старіння. Тому, підприємство має орієнтуватись на процес відновлення та доповнення цих фондів, для подальшого підтримання стабільного та прибуткового функціонування.

Як показує практика, слід більше звертати увагу на інвестиційні ресурси, як прогресуючого джерела фінансового забезпечення виробничих фондів. Основним джерелом фінансування інвестицій в основний капітал В Україні є власні кошти підприємств. Відмічається все більший вплив в цьому питанні банків, а саме, видача кредитів та іншого виду позик.

Можна зробити висновки. Власні кошти складають основну частину джерел фінансування відтворення основних засобів господарства. Для їх зростання необхідна активна державна підтримка підприємств спрямована як на підвищення фінансових результатів, так і на формування оптимальної амортизаційної політики.

Механізм фінансового забезпечення відтворення основних засобів є сукупністю методів, джерел та важелів зовнішнього і внутрішнього впливу на інвестиційну діяльність підприємств з відновлення основних засобів із застосуванням відповідного нормативно-правового та інформаційного забезпечення.[3] При цьому доцільним є визначення структури методів фінансового забезпечення відтворення основних засобів підприємства.

До основних методів фінансового забезпечення відтворення засобів виробництва з відповідними джерелами фінансування на підприємствах належать: самофінансування, акціонування або корпоративне фінансування, державне фінансування, кредитування, лізингове фінансування, міжнародне фінансування [3, 4].

Переорієнтація економіки України до ринкових засад принципово змінила умови функціонування вітчизняних підприємств та порядок їх фінансування. На сучасному етапі саме основним засобам відведено ключове місце у господарчому механізмі. Впровадження ефективного відтворення основних засобів підприємства сприяє не лише адаптації окремого підприємства до ринкових перетворень, стабілізації його

фінансового стану, стимулюванню інвестиційної активності, а й в кінцевому підсумку визначає результати функціонування національної економіки в цілому.

Як наслідок, надзвичайно підвищується відповідальність і самостійність господарюючих суб'єктів у сфері підготовки та прийняття рішень з управління фінансовими ресурсами, ефективність яких у значному ступені визначається умінням оцінювати та аналізувати вихідну інформацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загородній А.Г. Фінансовий словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко. – [4-те вид.]. – К.: Т-во «Знання» , КОО; Л.: В-во Львів. банк. ун- ту НБУ, 2012. – 566 с.

2. Болховітінова О. Амортизаційна політика та перспективи оновлення основних фондів // Економіст. 2015. – № 7-9. – С. 54-59.

3. Волков О.И., Скляренко В.К. Экономика предприятия: Курс лекций. –М., 2013.

4. Партин Г.О., Завгородній А.Г. Фінанси підприємств: Навч. посібник.- Львів: ЛБІ НБУ, 2003.-265с.

Олег Нєєнданк,
студент 7 курсу
Гуманітарно-економічний факультет
Наук. керівник: **А.А.Жигірь,** проф. (БДПУ)

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ТА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА

Актуальність теми полягає в тому що в даний час більшість підприємств відчувають труднощі, пов'язані з процесом бюджетування. З цього в даній роботі розглядається питання що таке бюджетування як інструмент планування і управління господарською діяльністю підприємства, методи сприяючих підвищенню ефективності бюджетування на підприємстві.

Об'єктом дослідження є фінансові відносини, які виникають у процесі фінансового планування на підприємстві.

Предметом дослідження є фінансові відносини, що виникають у процесі фінансового-господарської діяльності підприємства, функціонують і трансформуються за допомогою фінансових механізмів і інструментів.

Методи дослідження – описовий, статистичного спостереження та порівняльного аналізу, факторного аналізу, ланцюгових підстановок.

Фінансовий аналіз це в першу чергу вивчення основних показників, параметрів, коефіцієнтів та мультиплікаторів, що дають об'єктивну оцінку фінансового стану організацій та вартості акцій компаній з метою прийняття рішень щодо розміщення капіталу,чи розробки фінансових планів на підприємстві . [1, с. 10]

Більш детальніше потрібно дослідити узагальнюючий показник

фінансової стійкості який являє собою надлишком або нестачу джерел формування запасів, що отримується у вигляді різниці між величиною джерел формування та вартістю запасів.

При цьому мається на увазі забезпеченість запасів такими джерелами, як власні оборотні засоби, довгострокові та короткострокові кредити, кредиторська заборгованість .

Для характеристики джерел формування запасів застосовується кілька показників, які відображають ступінь охоплення різних видів джерел:

1. Наявність власних оборотних засобів визначається за формулою:

НВ = *Ф1 р.*1495 – *Ф1р.*1095,

НВ = 780-769 = 11

або ВОК=ВК-НА

де НВ – наявність власних оборотних засобів (власник обігових коштів);

2. Наявність довгострокових джерел формування запасів визначається шляхом збільшення наявних власних оборотних засобів на суму довгострокових зобов'язань:

НД = НВ + ДЗ= *Ф1р.*1495 + *Ф1р.*1595 – *Ф1р.*1095,

НД = 780+223-769=234

де НД – наявність довгострокових джерел формування;

ДЗ – довгострокові зобов'язання.

3. Показник загальної величини джерел формування запасів дорівнює сумі власних оборотних засобів, довгострокових джерел та короткострокових зобов'язань:

НЗ = НД+ КЗ = *Ф1р.*1495 + *Ф1р.*1595 + *Ф1р.*1695+*Ф1р.*1700 – *Ф1р.*1095,

НЗ= 780+223+25+769=1797

де НЗ – наявність загальної величини джерел формування;

КЗ – короткострокові зобов'язання.

Забезпеченість запасів джерелами їх формування дозволяє класифікувати фінансовий стан за ступенем його стійкості. Можливе виділення чотирьох типів фінансової стійкості. [2, с. 111]

Абсолютна стійкість фінансового стану, нормальна стійкість фінансового стану, нестійкий (передкризовий) .

Як висновок потрібно зазначити що фінансова стійкість вважається допустимою, якщо виконуються наступні умови:

- вартість виробничих запасів разом із вартістю готової продукції
- дорівнюють або перевищують суму короткострокових кредитів та залучених засобів, що беруть участь у формуванні запасів;
- вартість незавершеного виробництва разом із витратами майбутніх періодів дорівнюють або менше суми позикових і довгострокових джерел формування запасів.

Якщо ці умови не виконуються, то спостерігається тенденція до погіршення фінансового стану.

ЛІТЕРАТУРА

1.Баканів М.І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [Текст] / М.І. Баканів. – К.: Кондор, 2009 . – 296 с.

2. Магопець О. А. Фінансовий аналіз: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., які навч. за освіт.-проф. прогр. магістра за спец. "Облік і аудит"/ О. А. Магопець [та ін.]. – Кіровоград: 2010. – 278 с.

3. https://ru.wikipedia.org/wiki/Финансовый_анализ

Дмитро Симоненко,
студент 6 курсу, гуманітарно- економічного факультету,
Наук. керівник: **С.А. Жваненко**, ст. викладач (БДПУ)

ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ В МАРКЕТИНГОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. В сучасних ринкових умовах для функціонування підприємств одним із важливих і необхідних завдань є ведення ефективної маркетингової діяльності, що дозволяє покращувати розвиток підприємства в цілому. Для вибору ефективних варіантів управління підприємством, його раціональної маркетингової діяльності необхідно прогнозувати можливі ситуації, впливати на них, вибираючи оптимальні варіанти рішень, спрямовувати його господарську діяльність на досягнення поставленої мети [3].

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Дослідження і розвиток теоретичних методів, а також практичне застосування економіко-математичного моделювання в маркетингу знайшли відображення в працях вітчизняних і зарубіжних авторів, серед яких: Вітлінський В.В., Єжова Л.Ф., Івченко Є.А., Калиниченко М.П., Макаренко Т.І., Пелещишин О.О., Орлов А.І., Турченюк М.О. та ін.

Метою є дослідження ролі економіко-математичних методів у маркетинговій діяльності підприємства, розробка теоретичних і практичних рекомендацій щодо застосування математичних моделей у маркетингових дослідженнях та в управлінні економічними процесами.

Особливого значення сьогодні набуває питання про можливість і місце застосування математики в економічних дослідженнях, в управлінській та маркетинговій діяльності. Все більшого поширення набувають великі національні та міжнародні корпорації, організаційна структура яких складається із регіонально розподілених виробничих, логістичних та інших підрозділів. У таких умовах актуальним є питання злагодженої взаємодії структурних одиниць компанії, оптимального використання виробничих потужностей, складських площ, людських та фінансових ресурсів [2].

До оптимізаційних математичних моделей відноситься задача оптимального закріплення постачальників за споживачами – транспортна задача. Суть її полягає в тому, що запаси деякого продукту знаходяться на кількох пунктах постачання і цей продукт потрібно доставити в кілька пунктів споживання. Потрібно визначити, яку кількість продукту потрібно перевезти з кожного пункту постачання до кожного пункту споживання так, щоб забезпечити вивезення всього продукту з пунктів постачання, задовольнити потреби кожного пункту споживання і щоб сумарна вартість

перевезень була мінімальною.

Все частіше в маркетингових дослідженнях застосовується кластерний аналіз, за допомогою якого маркетологи вирішують проблему групування, ідентифікацію стійких груп (люди, ринки, організації), кожна з яких поєднує в собі об'єкти зі схожими характеристиками. Наприклад, групування за певними ознаками продуктів, клієнтів, співпрацювання з більш широким спектром об'єктів, залучання до дослідження підприємства, галузі, ринки.

Важливе місце в маркетингових дослідженнях також займає факторний аналіз, в результаті нього вдається скоротити велику кількість змінних до меншої кількості. Маркетологи використовують факторний аналіз для групування множини ознак, коли проводиться сегментація споживачів, створення нового продукту, розробка маркетингової стратегії. Потім проводиться кластерний аналіз, тобто сегментування споживачів.

У маркетинговій діяльності часто виникають задачі, в яких доводиться приймати рішення в ситуаціях з кількома учасниками, які конкурують між собою. Тоді значення цільової функції для кожного учасника залежить також і від рішень, прийнятих іншими учасниками, тому слід використовувати методи теорії ігор. Теорія ігор – це сукупність математичних методів і моделей, пов'язаних із прийняттям раціональних рішень в умовах конфлікту та невизначеності. Теорія ігор досліджує оптимальні стратегії в ситуаціях конфліктного характеру. На підприємствах теорія ігор може використовуватися для вибору оптимального рішення при створенні раціональних запасів сировини і матеріалів, при розгляді питань щодо якості продукції, проведення нової цінової політики, виходу на нові ринки, кооперації та створення спільних підприємств, визначення лідерів і виконавців у сфері інновацій тощо.

Висновки. Отже, математичні методи відіграють важливу роль у вирішенні проблем маркетингу. Економіко-математичне моделювання є універсальним інструментом аналізу та дослідження виробничих та фінансово-господарських процесів і явищ [1]. Математична модель дає змогу знаходити оптимальний варіант управлінського рішення, що забезпечує ефективний розвиток ситуації та досягнення мети. Широке використання математичних методів є важливим напрямом удосконалення шляхів вирішення проблем маркетингу, що підвищує ефективність діяльності підприємств та їхніх підрозділів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Калиниченко М. П. Оптимізаційні моделі прийняття маркетингових рішень / М. П. Калиниченко // Ефективна економіка : електронне наукове фахове видання. – 2013. – № 7.

2. Пелещишин О. О. Математичне забезпечення прийняття рішення у маркетинговій діяльності підприємства /О. О. Пелещишин, Г. Г. Цегелик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2011. – № 698. – С. 250–254.

3. Турченюк М. О. Маркетинг : підручник / М. О. Турченюк, М. Д. Швець. – К. : Знання, 2011. – 320 с.

Олександр Скоробогатов,
студент 7 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОПИТ ЯК НАПРЯМ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Проблема створення сприятливого інвестиційного клімату завжди знаходилось у центрі уваги економічної думки. Це обумовлено тим, що інвестиції стосуються найглибших основ господарської діяльності, визначають процес економічного зростання в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим способом забезпечення умов виходу держави з економічної кризи, сприяють впровадженню нових технологій, сучасних видів устаткування, передового досвіду іноземних підприємств, методів управління та виробничої культури, збільшенню продуктивності праці, підвищенню добробуту населення тощо. Тому питання про стан інвестицій в Україні та перспективи їх збільшення особливо актуальне на сучасному етапі економічного розвитку держави [1].

Сьогодні від ефективності інвестиційної політики залежать стан виробництва, положення і рівень технічної оснащеності основних фондів підприємств народного господарства, можливості структурної перебудови економіки, рішення соціальних і екологічних проблем. Інвестиції являються основою для розвитку підприємств, окремих галузей і економіки в цілому. Під час економічної кризи інвестиційна діяльність в Україні значно знизилася. Попит на інвестиції падало значно швидше чим виробництво валового продукту. Однієї з причин цього, було те що інфляція значно знецінювала інвестиційні засоби. Протягом останнього років, незважаючи на значне уповільнення темпів інфляції, зменшується частина довгострокових кредитів, наданих суб'єктам господарювання усіх форм власності в загальному обсязі кредитів в економіці країни [2].

Пріоритетними напрямками для залучення і підтримки стратегічних інвесторів можуть бути визначені ті, де Україна має традиційні виробництва, володіє необхідним ресурсним потенціалом і формує значну потребу ринку у відповідній продукції, а саме: виробництво легкових і вантажних автомобілів; тракторо- і комбайнобудування; авіа- і ракетобудування; суднобудування; замкнутий цикл виробництва палива для АЕС; розвиток енергогенеруючих потужностей; нафтогазодобича, зокрема на Чорноморському шельфі; упровадження ресурсо- і енергозберігаючих технологій; переробка сільгосппродукції; транспортна інфраструктура.

Сучасні умови економічного розвитку вимагають проведення активної політики по залученню прямих іноземних інвестицій. В Україні створена законодавча база в сфері регулювання інвестиційної діяльності, що поступово удосконалюється з метою досягнення більшого припливу іноземних інвестицій і підвищення ефективності їхнього використання. Зокрема , іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення надзвичайних заходів при стихійних лихах,

аваріях, епідеміях, епізоотіях. При цьому закордонному інвестору гарантується адекватна й ефективна компенсація.

Іноземні інвестори мають право на відшкодування збитку, включаючи упущену вигоду і моральний збиток, заподіяний їм у результаті дій, чи бездіяльності неналежного виконання державними органами України або посадових осіб передбачених законодавством зобов'язань перед іноземним інвестором. У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його капіталовкладень у натуральній чи формі у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів з цих інвестицій у грошовій чи товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і терміновий переклад за кордон прибутків і інших засобів в іноземній валюті, отриманих на законних підставах у результаті здійснення іноземних інвестицій [3].

В даній роботі було обґрунтовано пропозиції і рекомендації по стимулюванню інвестиційної активності підприємств в Україні. До основних можна віднести: орієнтованість на ринок законодавчої бази; зниження податкового тиску на підприємства; удосконалення механізму проведення міжнародних тендерів; надання гарантій іноземним інвесторам; удосконалення аграрної політики і політики у сфері приватизації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гріньов В.М. Інвестування. / В.М. Гріньов, В.О. Корда. – К.: Знання, 2010. – 452 с.

2. Гунський Б.В. Інвестиційні процеси в глобальному середовищі. / Б.В. Гунський. – К.: Наукова думка, 2009. – 390 с.

3. Комашенко Т.М. Інвестиційний ринок України в глобальному середовищи // Економіка та держава. – 2009. – №9. – С. 86-94.

Карина Степанова,
студентка 4-го курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н.П. Кіркова,** к. е. н., доцент (БДПУ)

ВИЗНАЧЕННЯ ФАЗИ ЕКОНОМІЧНОГО ЦИКЛУ УКРАЇНИ

Актуальність дослідження. На сьогоднішній день проблеми вивчення форми руху і розвитку економіки, а особливо економічного циклу, є дуже актуальними. Криза, як основний елемент економічного циклу, пронизує всі сфери діяльності. Сучасне суспільство прагне до постійного поліпшення рівня і умов життя, які може забезпечити тільки стійкий економічний ріст. Але дослідження доводять, що довгостроковий економічний ріст не є рівномірним, а постійно переривається періодами економічної нестабільності. Тому вивчення проблем розвитку економічного циклу є досить актуальним.

Ступінь досліджуваності проблеми. Нині вивченням особливостей економічного циклу надають велику увагу такі вчені: Барановський О.Г., Данилишин Б., Карвацка Н.С., Колінець Л.Б., Орловська

О.В., Сердюк О.А., Степаненко Т., Стежко Н.В., Соскін О., Харламова Г., Шелудько Н.М. та Шкляр А.І..

Мета і методи дослідження. Вивчити особливості впливу циклічних факторів на розвиток економіки та оцінити рівень її наближення до кризового стану в Україні. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи опису та аналізу.

Сутність дослідження. Дослідження динаміки економічних процесів в Україні дозволяють зробити висновок, що економіка перебуває в стадії глибокої кризи. Під впливом подій 2014 року, поточна економічна ситуація характеризується подальшим занепадом. Саме на реальному секторі економіки відобразився нищівний удар від збройного протистояння. Але, не зважаючи на це, 2017 рік характеризувався як досягненнями так і провалами українського уряду в економічній політиці. Головним же наслідком його діяльності стало перебалансування економічних, соціальних та ресурсно-екологічних складових розвитку.

Валовий внутрішній продукт України в січні-червні 2017 року зріс на 2,5%, а інфляція склала 7,6%. Незважаючи на позитивну динаміку ВВП в цілому, промисловість України у першому півріччі 2017 продемонструвала негативну динаміку. Обсяг промислового виробництва зменшився на 0,4% р/р: у добувній промисловості та енергетичному секторі випуск упав на 6% та 5,6% відповідно, а в переробній – відбулося зростання на 3,6%. У сільському господарстві обсяг виробництва зменшився на 2,1%. У рослинництві відбулося падіння на 8,5%, а в тваринництві – скорочення склало 0,9% р/р. У першому півріччі позитивну динаміку продемонстрував оптовий товарообіг (+ 1,5% р/р), а вантажообіг зріс на 9,1% р/р. Знаковим стало зростання в будівництві – на 24,6% р/р. Обсяг будівництва будівельних споруд збільшився на 28,7%, нежитлових будівель – на 27,3%. Темпи зростання в цих двох секторах були найвищими з початку року. Великі і середні підприємства України в січні-червні 2017 року отримали 186,3 мільярда гривень прибутку до оподаткування, що в 3 рази вище. Частка збиткових підприємств в Україні за підсумками січня-червня 2017 року знизилася до 31,2% з 34,6% роком раніше. У І кварталі 2017 року є зростання номінальних доходів населення: соціальних допомог та інших одержаних поточних трансфертів (зросли на 31.8% р/р) та заробітної плати (зросла на 25.9% р/р). Також до позитивних факторів слід зарахувати успішне завершення третього перегляду програми EFF з МВФ, що дало змогу уряду отримати черговий транш кредиту макрофінансової допомоги від Європейської Комісії.

Таким чином,попередній аналіз економічного стану України дає можливість припустити наявність кризової фази та виділити такі досягнення: 1. Отримання четвертого траншу МВФ; 2. Кроки уряду по диверсифікації експорту з метою зменшення залежності експортерів від волатильності традиційних ринків та забезпечення стабільного надходження валюти до країни; 3. Відносна дерегуляція бізнесу у 2017 році. Та такі негативні результати: 1. Економічна блокада окремих регіонів країни; 2. Негативний торгівельний баланс; 3. Нерозвиненість банківського сектору; 4. Посилення інфляційних процесів.

Отже, взаємодії зовнішніх та внутрішніх чинників обумовлює

падіння української економіки. Загрозами 2018 року є недостатні темпи росту ВВП та висока інфляція через відсутність комплексних заходів уряду по вирішенню цих аспектів розвитку. Щоб економіка України перейшла у наступну фазу, потрібно підвищувати купівельну спроможність і орієнтуватись на внутрішнє споживання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://www.ukrstat.gov.ua/.

2. Економіка України в першому півріччі 2017 року: фактори динаміки та перспективи розвитку [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу:http://www.icps.com.ua/ekonomika-ukrayiny-v-pershomu-pivrichchi-2017-roku-faktory-dynamiky-ta-perspektyvy-rozvytku/.

Філіп`єва Діана,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук.керівник **П.В.Захарченко,** д.е.н.професор (БДПУ)

ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

В даний час трудовий потенціал є визначальним в ефективності господарювання і конкурентної переваги на ринку для підприємства. При цьому аналіз поточного рівня використання трудового потенціалу відображає недостатньо повне залучення даного ресурсу до відтворювального процесу. Аналіз способів управління трудовим потенціалом підприємству істотно збільшити ефективність праці.

Велику увагу в розробці різних аспектів підвищення ефективності управління трудовим потенціалом приділяли Л.З. Виготський, Г.Є. Борісов, А.В. Калінін, О.В. Карнілова, А.В. Данілюк, Р. Беккера, та інші.

Трудовий потенціал – це сукупна суспільна здібність до праці, потенційна дієздатність суспільства, його ресурси праці.

Оцінка трудового потенціалу підприємства має відбуватися на основі економічних оцінок здібностей людей створювати певний дохід. Чим вища індивідуальна продуктивність праці працівника і триваліший період його діяльності, тим більший він приносить дохід і є більшою цінністю для підприємства.[1. с.155]

Існуючи методики оцінки трудового потенціалу підприємства: витратна методика; на основі одиниці живої праці; коефіцієнтна; результативна методика; порівняльна методика на основі методик оцінки трудового потенціалу працівника.

Для вирішення проблемних питань оцінки та управління трудовим потенціалом підприємства можна рекомендувати такий алгоритм:

1. Розподіл працівників підприємства на однорідні групи за професійними, кваліфікаційними, статевовіковими та іншими категоріями. Сегментація персоналу підприємства повинна проводитись виходячи з мети

аналізу та схожості реакції представників груп на типові управлінські рішення. Кінцевим результатом даного кроку є створення мінімальних трудових сегментів підприємства, що дасть змогу уникнути зайвих витрат на дослідження трудового потенціалу кожного окремого працівника та спростити процедуру визначення інтегрального показника.

2. Створення системи факторів, що зумовлюють інтенсивність праці та її результативність у розрізі окремих трудових сегментів підприємства. Тут визначаються внутрішні фактори кожної групи, а також загальні корпоративні чинники впливу. Кінцевим результатом цього кроку є визначення істотних факторів впливу на розмір трудового потенціалу окремих сегментів підприємства.

3. Комплексний опис та оцінка результатів діяльності підприємства у розрізі різних систем структуризації з проведенням факторного аналізу їх розміру.

4. Оцінювання трудового потенціалу певних сегментних груп працівників підприємства.

5. Аналіз розміру та фактичних залежностей трудового потенціалу груп працівників, а також розроблення по кожному з виявлених істотних чинників системи заходів щодо управління ними.[3. с. 97]

Трудовий потенціал – це сукупна здібність до праці, потенційна дієздатність суспільства, його ресурси праці. Якщо до складу останніх входять тільки люди працездатні по певних формальних ознак, то поняття «трудовий потенціал» охоплює і тих, хто ще тільки готується до ефективної трудової діяльності, і тих хто вже вийшов зі сфери зайнятості та займаються епізодичною трудовою діяльністю власних домогосподарствах

По-друге, оцінка трудового потенціалу підприємства має будуватися на основі економічних оцінок здібностей людей, створювати певний дохід. Чим вища індивідуальна продуктивність праці робітника і триваліший період його діяльності, тим більший він приносить дохід і є більшою цінністю для підприємства.

По-третє, визначена ринкова позиція підприємства в умовах його функціонування, визначені основні фактори внутрішньої середи що впливають на нього, розглянуті та проаналізовані основні конкуренти підприємства. Підприємство займає суттєве місце серед конкурентів у галузі, але йому необхідно приділити увагу трудовим ресурсам ii розробити ефективну мотиваційну політику з використанням сучасних засобів мотивації персоналу

ЛІТЕРАТУРА

1. Садєков А.А., Корнілова О.В. Ефективність матеріального стимулювання році в торгівлі. Монографія – Донецьк ДонДУЕТ, 2003. – С. 155-163.

2. Фролова Л.В., Шаруга Л.В. идр. Формализация планово-экономических расчетов к бизнес плану развития предприятия. Учебное пособие. – Донецк: ДонГУЭТ, 2015.-С. 134-138.

3.Практикум по курсу «Экономика предприятия»/Под.ред.Бакунова А.А., г.Донецк, ДонГУЭТ, 2015.-С. 97- 105.

Лариса Хмельницька,
студентка 6 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **П.В. Захарченко**, д.е.н., професор (БДПУ)

ІНФОРМАЦІЙНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМ ЛОГІСТИКИ ПІДПРИЄМСТВ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ

Ринкові умови обумовлюють необхідність управління торговельною діяльністю підприємств торгівлі на засадах концепції логістики та з використанням інструментарію управління ланцюгами постачань; останнє, в свою чергу, вимагає формування в кожному торговельному підприємстві, яке є учасником ланцюгів постачань товарів споживчого призначення, власної системи логістики, інтегрованої за конкретними матеріальними потоками у відповідні логістичні формування.

Для побудови системи логістики підприємства торгівлі необхідно уточнити сам зміст даного поняття, оскільки в теоретичному плані все ще існує проблема неоднозначності трактування навіть найбільш розповсюджених, фундаментальних понять, якими оперують науковці і практики даної сфери. Ключовим для вирішення цієї проблеми, на наш погляд, має бути тлумачення Європейської Логістичної Асоціації, яка у у глосарії до Стандартів з логістики та управління ланцюгами постачань визначила, що управління ланцюгами постачань – це «організація, планування, контроль та регулювання товарного потоку, починаючи з отримання замовлення і закупівлі сировини та матеріалів для забезпечення виробництва товарів і в-подальшому через виробництво та розподіл доведення його з оптимальними витратами ресурсів до кінцевого споживача відповідно до вимог ринку» [1, с. 5].

Виходячи з цього, система логістики підприємства торгівлі повинна розглядатись як складна, спеціально організована економічна система, спрямована на оптимізацію процесів трансформації матеріального (насамперед – товарного) потоку шляхом інтеграції логістичної діяльності даного суб'єкта господарювання в межах ланцюга постачань завдяки використанню теорії та інструментарію логістичного менеджменту.

При цьому процес управління такою складною динамічною системою базується на зборі інформації про керований об'єкт, її аналізі, підготовці і прийнятті управлінських рішень, а також контролі та організації виконання цих рішень. Управління логістикою підприємства торгівлі може бути ефективним, якщо здійснюється неперервний оперативний контроль за об'єктом управління, оснований на постійному зборі, аналізі й перетворенні інформації про нього, а тому визначальним ресурсом, який забезпечує можливості реалізації концептуальних засад, принципів, методів і прийомів логістичного менеджменту, є інформація. Зважаючи на те, що логістична діяльність підприємства торгівлі охоплює різні функціональні напрямки діяльності торговельного підприємства, для потреб управління логістичною діяльністю в системі логістичного менеджменту має бути забезпечено наявність інформації, яка б адекватно відображала початковий стан логістичної системи торговельного підприємства (на момент

формування/реінжинірингу системи логістики), формалізовані цілі і завдання її функціонування, а також динамічні зміни параметрів системи та її елементів, зокрема – щодо процесів просторового переміщування товарної маси, здійснення комплексу внутрішньомагазинних та/або складських торгово-технологічних операцій, виконання операцій зберігання товарів, їх підготовки до продажу, кількісних та якісних перетворень товарних партій, реалізації товарів оптовим або роздрібним покупцям, а також – розвитку інфраструктури оптової та роздрібної торгівлі, організації перевезень торговельних вантажів, організації логістичного обслуговування споживачів тощо [2].

Реалізація комплексу завдань логістичного менеджменту для підприємств торгівлі пов'язана з необхідністю формування сучасної логістичної інформаційної системи [3]. Така інформаційна система підприємства торгівлі в комплексі засобів логістичного менеджменту покликана забезпечувати отримання, зберігання, опрацювання (використання) та передавання інформації, необхідної насамперед для планування й контролю організації закупівельної логістики (процесів оптових закупівель і доставки закуплених товарних ресурсів до торговельного підприємства), управління рухом товарного потоку, розробки системи управління запасами, управління замовленнями, управління процесами оптової та роздрібної реалізації товарів (збутова логістика), а також здійснювати інформаційний супровід (документальне оформлення) виконуваних логістичних операцій задля обліку, контролю й оптимізації логістичних витрат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Terminology in Logistics. Terms and DeFnitions / Glossary of Logistics Terms. – European Logistics Association, 2015. – 100 p.

2. Логистика в Восточной Европе: Справочник по управлению системами логистики в Восточной Европе, или что необходимо знать, чтобы система логистики была на 30 % эффективнее / Н. Круминьш, К. Витолиньш – Рига, Schenker, 2014.- 190 с.

3. Економіка логістичних систем : [монографія] / Васелевський М., Білик І., Дейнега О.-. Львів : НУ «Львів. політехніка», 2008. – 596 с.

Діана Цибарняк,
Студентка 4 курсу
Гуманітарно-економічного факультету
Науковий керівник: **Н.П. Кіркова,** к.е.н, доцент (БДПУ)

ОЦІНКА МОДЕЛЕЙ РИНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Актуальність дослідження. Розвиток національної економіки і суспільства є основною метою для більшості країн світу. Ринкова економічна система є панівною формою економічного життя сучасного суспільства. Безперечно, вона є на даний момент найпоширенішою, найпрогресивнішою та сучасною економічною системою.

Ступінь досліджуваності проблеми. Становлення ринкової економіки були обґрунтовані і досліджені такими вченими-економістами: Смітом А., Фрідманом М., Баженовою Т. Л., Бобровою В. В., Вітлінським В. В., Савела Л., Кириленком В. В., Белокриловою О. С. та інші.

Мета і методи дослідження. Основна мета дослідження, це дати оцінку ефективності моделям ринкової економіки. У проведеному дослідженні використовувалися такі наукові методи: опису, аналізу та статистики.

Сутність дослідження. Країни з ринковою економікою по-різному будували свою систему господарювання і сьогодні знаходяться в різних умовах в плані забезпечення свого ефективного розвитку. Результатом цього процесу стало виникнення різноманітних моделей ринку [1, с. 59].

Серед національних моделей ринкових економік вирізняють: американську, німецьку, шведську, японську.

Американська модель орієнтується на обмеження участі держави у виробництві товарів і послуг, на дерегулювання своєї економіки, на заохочення підприємницької активності, на стимулювання розвитку нових технологій. У 1996-2017 рр. темп приросту ВВП складали в середньому 2,404%, тоді як в ЄС – 1,615%. У 2017 році розмір ВВП склав 19 362,13 млрд. доларів США, що дозволяє займати перше місце у світовому рейтингу. В середньому – 13 570,76 млрд. доларів США (1996-2017 рр.).

Німецька модель особлива тим, що держава більшою мірою втручається в інтереси країни, має більші впливи на економіку країни, населення. Німеччина займає 4 місце за рівнем ВВП, який складає 3651,87 млрд. доларів США (2017 р), а в середньому – 2995,69 млрд. доларів США (1996-2017 рр.). Щорічний темп приросту 1,38%.

Шведська модель переважно поширена в скандинавських країнах, таких як Швеція, Норвегія, Фінляндія. Частка приватного сектора в економіці, наприклад в Швеції, становить 85%. Вона займає 23 місце серед всіх країн світу за рівнем ВВП, що складає 541,89 млрд. доларів США за показниками 2017 року, а в середньому – 412,9009 млрд. доларів США (1996-2017 рр.). Норвегія займає 30 місце – 392,05 млрд. доларів США, а Фінляндія – 42, 251,48 млрд. доларів США (2017 р.). Характерними рисами шведської моделі є сильна соціальна політика держави в регулюванні трудових відносин, доходів і зайнятості. Поширена виробнича демократія.

Для японської моделі є характерним високий патріотизм учасників бізнесу, їхня моральність, довічне наймання працівників, взаємодопомога фірм та підприємств, укладення довгострокових трудових угод. Вся діяльність суспільства спрямована на науково-технічний прогрес, високі результати праці і перемогу у міжнародній конкуренції. Також, Японія займає 3 місце серед всіх країн світу за рівнем ВВП, що складає 4884,49 млрд. доларів США (2017 р.), а в середньому за 1996-20017 рр.- 4851,717 млрд. доларів США. В середньому щорічний приріст ВВП – 0,89%. Для Японії характерний нестабільний темп росту об'єму промислового виробництва, середнє значення якого – 0,22 % [2, с. 18].

Основні висновки. Для всіх розвинених країн характерний ряд загальних закономірностей: панування приватної власності і приватної

ініціативи, ринкова економіка грає вирішальну роль в їх розвитку, державне регулювання економіки стало необхідною умовою економічного зростання, прагнення до відкритої економіки. Доведено, що за економічними показниками, американська модель ринкової економіки являється найефективнішою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кудина В. М., Экономика. Учебник.– М..: ИД «ФОРУМ»: ИНФРА-М, 2013. – 386 с.
2. Елисеев А.С., Экономика. Учебник – М.:Дашков и К, 2017. – 528 с.

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Ірина Антоненко,
Студентка 3 курсу
гуманітарно-економічного факультету
Наук. керівник: **Р.І. Літус,** ст. викладач (БДПУ)

ВІДНОВЛЕННЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ПРОТРУЗІЇ ХРЕБТІВ СТОВБУРА ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ

Актуальність теми. Протрузія – це випинання міжхребцевого диску в канал спинного мозку або в бік корінцевих каналів без розриву фіброзного кільця. Ця аномалія веде до появи больового синдрому. Крім того, в результаті деформації може порушитися стабільність сегмента самого хребта. Подальший розвиток захворювання може викликати руйнування оболонки кільця, що неминуче призведе до міжхребцевої грижі.

На сьогоднішній день чимало людей мають таку проблему, та вони можуть и не знати про неї, адже вона проявляє себе, коли замикається нерв. Існує багато різноманітних фізичних вправ, які допомагають при лікуванні даної проблеми.

Ступінь досліджуваності проблеми. Протрузії не мають якогось обмеженого віку, це може бути як у молодих людей, так і у літніх людей. Причиною цього є фізичні навантаження, та в деяких випадках специфічна будова хребта. Згідно результатам дослідження M. C. Jensen (1994), то дане захворювання з 98 осіб мали 25% – до 60 років, 33% – після 60 років.

Мета та методи дослідження. Метою дослідження являється вивчення самої хвороби та методів її лікування за допомогою фізичних вправ. Для вирішення поставлених цілей використано такі методи наукового дослідження: теоретичний аналіз наукових літературних джерел, синтез, узагальнення.

Сутність дослідження. Коли виявлена протрузія поперекового відділу хребта, вправи лікувальної гімнастики ще можуть повернути здоров`я, не доводячи до радикальних методів лікування, адже протрузія хребетних дисків є початковою стадією найнебезпечнішого захворювання.

Лікувальна гімнастика при поперековій протрузії є способом нелікарської терапії захворювання і заснована на спеціальному комплексі вправ. Такі вправи можуть здійснюватися як в лікарняних умовах, так і вдома, але за рекомендаціями лікаря з урахуванням індивідуальних характеристик хворого. Основні завдання, які вирішуються за допомогою гімнастичних комплексів: витягування хребта, повернення міжхребцевих дисків на своє фізіологічне місце і загальне поліпшення стану хворого.

Добре розслабляє м'язи попереку йога із застосуванням пози таджавасана. Вона вчить зусиллям волі розслабляти одні групи м'язів і скорочувати інші. Правда, для оволодіння методикою саморегуляції може пройти велику кількість часу, а захворювання в цьому проміжку буде прогресувати. Травматологи радять застосовувати йогу в поєднанні з ЛФК, щоб не запустити патологію.

При поперекової протрузії рекомендується активно займатися плаванням. Найкращі способи для лікування захворювання: кроль і

плавання на спині, при цьому плавання брасом недоцільно.

У певних умовах гімнастичні заходи можуть призвести до протилежного ефекту і завдати шкоди організму, тому заняття не слід проводити в таких обставинах: гарячковий стан; підвищена температура (більше 37,5 С); розлад психіки; загальне погане самопочуття (нудота, запаморочення, слабкість і т.д.); головний біль; прояв інфекційних захворювань; підвищений артеріальний тиск [2, С. 212-215].

Основні висновки. Протрузії хребців стовбура не є невиліковною хворобою, головне не відноситися до неї байдуже, аби не мати невтішних наслідків.

Фізіотерапевтичне лікування призначається в комбінації з препаратами, що розслабляють гладку мускулатуру, покращують кровообіг, стимулюють відновлювальні процеси.

Комплексне застосування різних фізичних методів і лікарської терапії дозволяють більш швидко домогтися позитивного результату [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Петро Плахтій, Олександр Галаченко, Віктор Пікуш. П-37 Профілактика і лікування остеохондрозу хребта. – Кам'янець-Подільський: ПП Буйницький О. А., 2011. – 112 с.

2. Ширшов А. В., Пирадов М. А. Поясничный остеохондроз: диагностика, клиника и лечение. // РМЖ. – 2004 – том 2 – № 4, С. 212-215.

Валерія Бесхлєбна,
студентка 1 курсу
Факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.В. Єфімов**, ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ АЕРОБІКОЮ НА ПОКАЗНИКИ ГНУЧКОСТІ ТА СПРИТНОСТІ СТУДЕНТОК І КУРСУ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Актуальність. Темп життя людей, а особливо сучасної молоді, невпинно йде вперед. Програма з фізичного виховання для вищих навчальних закладів України, запропонована ще в 2003 році, не містить методичних рекомендацій, розробок щодо використання сучасних технологій у фізичному вихованні. Разом із тим, в ній зазначається, що одним з критеріїв ефективності фізичного виховання є знання основ методики оздоровлення, фізичного вдосконалення традиційними і нетрадиційними засобами і методами фізичної культури.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання пов'язані з розвитком фізичного виховання у вищих навчальних закладах висвітлюються в останніх дослідженнях і публікаціях вчених (Г. Апанасенко, В. Григорьєва, Т. Круцевича, Н. Москаленко та ін.). Але незважаючи на низку досліджень, інноваційні форми занять фізичною культурою у вищих навчальних закладах є однією з проблем фізичного виховання. [2]

Отже, необхідність введення нових інноваційних форм занять фізичною культурою у вищих навчальних закладах, розроблення відповідних методик, залишається на декларативному рівні, що вимагає конкретних досліджень

Мета і методи дослідження. *В*изначення ефективності занять аеробікою на розвиток рухових якостей студенток 1 курсу спеціальностей початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету.

З метою вирішення завдань дослідження застосовувалися такі методи:

1. Теоретичний аналіз і узагальнення літературних джерел;
2. Педагогічне спостереження; тестування;
4. Констатувальний експеримент;
5. Методи математичної статистики.

Сутність дослідження. Для проведення дослідження було виділено дві групи студенток 1 курсу факультету початкової освіти БДПУ по 20 чоловік у кожній (1 контрольна, 2 експериментальна). Студенткам експериментальної групи було запропоновано займатися аеробікою на заняттях з фізичного виховання, а студентками контрольної групи – за звичайною навчальною програмою.

Зазначимо, що заняття аеробного характеру – один з найбільш популярних, доступних та ефективних форм оздоровчого впливу на організм, що позитивно впливає на функціонування всіх систем жіночого організму. [1]

Для визначення динаміки показників гнучкості та витривалості тих, хто займається аеробікою на заняттях з фізичною культурою на константу вальному та контрольному етапах педагогічного експерименту студенткам І курсу було запропоновано виконати такі державні тести: 1) визначення гнучкості нахилом тулуба вперед з положення сидячи; 2) визначення спритності за човниковим бігом 4х9 м;

За результатами проведеного експерименту нами було отримано позитивну динаміку гнучкості та спритності у студенток експериментальної групи, яка займалася на заняттях з фізичного виховання аеробікою за всіма досліджуваними показниками див.(табл.1)

Таблиця 1

Показники розвитку гнучкості та спритності студенток І курсу спеціальностей початкової освіти за результатами контрольного етапу педагогічного експерименту.

Нормативи	Контрольна	Експериментальна	t	P
	M±m	M±m		
Човниковий біг 4х9, сек.	10,97±0,23	10,65±0,23	3,4	< 0,05
Гнучкість, см	18,2±2,48	21,1±2,39	2,8	< 0,05

Основні висновки.

1. Оздоровча аеробіка – один з напрямків масової фізичної культури з постійно регулюючим навантаженням.

2. Таким чином заняття з аеробіки цілком правомірно можуть бути використані в програмі з фізичного виховання для підготовки студенток спеціальностей початкової освіти вищих навчальних закладів України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовая аэробика в оздоровительном фитнесе : [учебное пособие]. – М.: ООО «УИЦ «ВЕК», 2006. – 33 с.
2. Теория и методика физического воспитания. //Учебник для высших учебных заведений физического воспитания и спорта; под ред. Т.Ю. Круцевич – [Том 2]. – К.: Олимпийская литература, 2003 – 391с.

Анастасія Бідна,
студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С. М. Писаренко,** ст. викладач (БДПУ)

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ГНУЧКОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ГІМНАСТИКИ

Актуальність теми: ступінь розвитку гнучкості є одним із основних факторів, що забезпечують рівень спортивної майстерності в різноманітних видах спорту. За умови недостатньої гнучкості різко ускладнюється і уповільнюється процес засвоєння рухових навиків. Недостатня рухомість у суглобах обмежує рівень прояву сили. Виконання вправ на гнучкість сприяє зміцненню суглобів, підвишенню міцності та еластичності м'язів, зв'язок та сухожиль, удосконаленню координації, ефективному оволодінню технікою фізичних вправ, уникненню травмструктура опорно-рухового апарату людини дозволяє їй виконувати рухові дії з великою амплітудою. Проте, часто через недостатню еластичність м'язів, зв'язок і сухожиль вона не може повністю реалізувати ці можливості. Водночас, якщо у людини належним чином не розвинена рухомість у суглобах, то вона не зможе оволодіти технікою багатьох рухових дій. Гнучкість важлива при виконанні багатьох рухових дій у трудовій та військової діяльності, а також у побуті. Дослідження підтверджують необхідність розвитку рухливості високого рівня в суглобах для оволодіння технікою рухових дій різних видів спорту (гімнастика та ін.) Рівень гнучкості обумовлює також розвиток швидкості, координаційних здібностей, сили.

Ступінь досліджуваності проблеми: в наш час питанням розвитку гнучкості займається багато вчених. Показники досліджень Ю.К .Гавердовського та А..Кашун (1982 р.) свідчать про те, що гнучкість необхідно розвивати з тими вимогами, які ставить конкретна специфіка спортивної діяльності. В.М. Платонов, К.П. Сахповський вважають, щоб зберегти рухливість в суглобах потрібно кожень день давати їм «роботу» розвивають активну гнучкість, а також активно статичні силові вправи, які потребують максимального прояву гнучкості, застосовуються не більше 3-х разів в тиждень; вправи які сприяють розвитку пасивної гнучкості, можливо виконувати кожен день. Сергієнко Л.П. і Алєксєєва С.В. досліджували вплив спадкових факторів на розвиток гнучкості людини.

Мета і методи дослідження: мета дослідження полягає у тому, що необхідно визначити теоретичні аспекти дослідження розвитку гнучкості у

дітей молодшого шкільного віку. У процесі дослідження використовуються метод теоретичного аналізу й систематизації науково – методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження: Структура опорно-рухового апарату людини дозволяє їй виконувати рухові дії з великою амплітудою. Проте, часто через недостатню еластичність м'язів, зв'язок і сухожиль вона не може повністю реалізувати ці можливості. Водночас, якщо у людини належним чином не розвинена рухомість у суглобах, то вона не зможе оволодіти технікою багатьох рухових дій. Основним організаційно-методичним принципом розвитку гнучкості школярів є диференційоване застосування засобів фізичної культури з урахуванням статі, віку, стану здоров'я, ступеня фізичного розвитку і рівня фізичної підготовленості. Однією із закономірностей вікового розвитку гнучкості є нерівномірний його характер, з чітко вираженими так званими "сенситивними" періодами – періодами формування та найефективнішого вдосконалення систем організму, які впливають на кількісний бік рухового апарату.

Основні висновки: На закінчення можна зробити висновок, що гнучкість – це інтегральна оцінка рухливості ланок тіла. Розрізняють дві форми її прояву: активну, яка характеризується величиною амплітуди рухів при самостійному виконанні вправ, завдяки своїм м'язовим зусиллям; пасивну, характеризується максимальною величиною амплітуди рухів, що досягається при дії зовнішніх сил. Розрізняють також загальну і спеціальну гнучкість. Загальна характеризує рухливість у всіх суглобах тіла і дозволяє виконувати різноманітні рухи з великою амплітудою. Спеціальна гнучкість – гранична рухливість в окремих суглобах, що визначає ефективність спортивної або професійно-прикладної діяльності. Розвивають гнучкість за допомогою вправ на розтягування м'язів і зв'язок. У загальному вигляді їх можна класифікувати не тільки по активній і пасивній спрямованості, але і за характером роботи м'язів. Розрізняють динамічні, статичні, а також змішані стато-динамічні вправи. Гнучкість залежить від: будови суглобів, еластичності м'язів, зв'язок, суглобових сумок, психічного стану, ступеня активності розтягуваних м'язів, розминки, масажу, температури тіла і середовища, добової періодики, віку, рівня силової підготовленості, вихідного положення тіла і його частин, ритму руху , попереднього напруження м'язів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Цвек С.Ф. Физическое воспитание детей младшего школьного возраста. – Киев: Здоровье, 1975.
2. Циганков М.Я. Застосування методу колового тренування на уроках фізичної культури в IV класах.
3. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. – Тернопіль: Навчальний посібник – Богдан, 2001.

Світлана Боднар,
студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С. М. Писаренко,** ст. викладач (БДПУ)

СТАН ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Проблема формування, збереження та зміцнення здоров'я населення є одним із пріоритетних завдань держави, визнається чинником національної безпеки, стабільності і благополуччя суспільства. Особлива увага приділяється охороні здоров'я підростаючого покоління.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивчення проблеми здорового способу життя студентів у широкому соціокультурному аспекті вузівської освіти проводили К. Габрієлян, С. Гвоздій, Ю. Григор'єва, І. Іванова, А. Козикін, Т. Маляренко.

Мета і методи дослідження. Мета дослідження – теоретично обґрунтувати спосіб життя та стан здоров'я сучасної студентської молоді. Для досягнення поставленої мети застосовано метод аналізу науково-методичної літератури.

Сутність дослідження. Розгляд наміченого нами питання передбачає в першу чергу визначення поняття здоров'я студентів.

Перш за все, слід розрізняти індивідуальне здоров'я студентів і здоров'я студентської молоді.

При визначенні індивідуального здоров'я людини найчастіше використовують формулювання Всесвітньої організації здоров'я (ВООЗ): «Здоров'я – це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби або фізичних дефектів».

За даними медичних обстежень, спеціальних опитувань і літературних джерел:

• на сто обстежених студентів доводиться до 95-96 і більше хвороб різної етіології;

• з 10 студентів 9 мають відхилення в стані здоров'я;

• до 50 і більше відсотків складаються на диспансерному обліку;

• кожен 5-й студент (на гуманітарних факультетах – кожен 3-й, а іноді навіть 2-й) віднесений до підготовчої, спеціальної медичної груп або звільнений за станом здоров'я від фізичних навантажень;

• рівень понад 50% молодих людей, які навчаються у вищих навчальних закладах в нашій країні, не відповідають навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, який гарантує стабільне здоров'я.

Досить інформативним показником здоров'я молодих людей є їх біологічний (функціональний) вік, за яким можна судити про темп старіння обстежуваного. Він у студентів, за даними комп'ютерної діагностики, на 10-15 років випереджає календарний, при цьому у більшій частині обстежених відзначається прискорений темп старіння.

Аналіз показує, що здоров'я студентської молоді в нашій країні істотно підривають велика схильність до спадкових хвороб, «шкідливі» чинники навколишнього середовища (забруднення повітря, води

канцерогенними речовинами, підвищений радіаційний фон); несприятливі елементи способу життя: тютюнопоління, вживання алкоголю, наркотиків, безладний секс; погане харчування, психічні навантаження, пов'язані зі стресовими ситуаціями, низький рівень особистої гігієни, валеологічної культури, якість життя, побуту, пов'язані з недоліком матеріальних засобів, і т.п.

Має також значення неефективність профілактичних заходів, несвоєчасність надання медичної допомоги з боку студентських поліклінік, недоступність профілакторіїв, спортивно оздоровчих таборів.

Основні висновки. Отже, критичний стан здоров'я студентів і причини, що його викликали, дають підставу зробити висновок про крайню актуальність пошуку дієвих заходів по зміцненню здоров'я студентської молоді нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1 Присяжнюк С.І. Зміна показників біологічного віку студентів першого курсу залежно від обсягу фізичного навантаження // Теорія і практика фізичного виховання: Науково-методичний журнал. – 2006. – № 1-2. – С. 299-305.

2. Романенко В. Оцінка рівня соматичного здоров'я студенток 1-4 курсів вищих закладів освіти гуманітарного профілю // Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць у галузі фізичної культури та спорту. Вип. 7: У 3 т. – Львів: НВФ «Українські технології», 2003. – С. 234-238.

Ганна Васильєва,
студентка 3 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **О.В. Третяк,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У ПРОЦЕСІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність. В умовах перехідного соціально-економічного періоду відбувається переосмислення системи педагогічних цінностей. В даний час у зв'язку з ґрунтовними змінами у вищій освіті, що відбуваються в наший країні, підіймаються питання, пов'язані з самовизначенням особистості майбутнього вчителя.

Ступінь досліджуваності проблеми. Етапи підготовки майбутніх учителів до дослідницької діяльності досліджували Р. Скульський, Я. Коменський, Я. Корчак, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, досвідом педагогів-новаторів Ш. Амонашвілі, І. Волкова, О. Захаренка, В. Шаталова. Ідеї інноваційної підготовки знайшли розвиток у роботах В. Сластьоніна, Л. Подимової, Ю. Максимова та інших дослідників.

Мета і методи дослідження – розкрити психолого-педагогічні особливості підготовки майбутніх учителів у процесі інноваційної діяльності. У процесі дослідження було використано метод теоретичного

аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. На сучасному етапі розвитку вищої школи діяльність педагогів набуває нових ознак, стає різноманітнішою, варіативнішою, такою, що враховує потреби, можливості й психологічні особливості студентів, гнучкою, адаптивною, здатною реагувати на зміни в освітньому просторі, неповторною, більш творчою за характером, гуманістично напрямленою на самореалізацію та саморозвиток особистостей як викладачів, так і студентів.

Зміст інноваційної діяльності полягає у[3]: створенні авторської ідеї навчання та виховання або авторської концепції; розробці змісту планів та програм шляхом реалізації ідеї в інноваційній педагогічній діяльності; первинній апробації та наступній корекції авторської концепції, пошук однодумців та нових аргументів на захист інновацій; реалізації авторської ідеї, оформленні цілісності інновації на основі експериментів та творчих пошуків; готовності нововведень до застосування в масовій практиці.

Підготовку майбутніх учителів до інноваційної діяльності необхідно створювати, враховуючи взаємозв'язки та взаємодію традиційних курсів, що входять як невід'ємні складові в систему підготовки вчителів, та побудовою нових для них зв'язків й залежностей з інноваційною педагогікою. Інноваційна педагогіка як молода дисципліна має органічно ввійти до існуючої системи.

Особлива увага зосереджується на нормативно-правовому забезпеченні інновацій та історичному огляді глобальних, широкомасштабних освітніх нововведень. Безумовно, це сприяє розширенню загального наукового кругозору студентів у галузі інноваційної педагогіки.

Інноваційна педагогічна діяльність повинна спрямовуватися не стільки на підготовку нових програм, скільки на аналіз та пошук оптимальних способів роботи викладача та студентів та стилів взаємодії з колегами та батьками студентів.

Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності вирішується на загально – педагогічному та фаховому рівнях. Це передбачає вивчення студентами курсів загально педагогічних дисциплін. Змістову основу підготовки майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності повинні складати нововведення, що застосовуються на сучасному етапі у процесі фахової підготовки студентів[1; 2].

Є. Морозов та П. Підкасистий підкреслюють, що майбутні учителі повинні оволодіти базовими знаннями з педагогічної інноватики, інформацією про процеси оновлення сучасної школи, ознайомитися з досвідом вчителів-новаторів, які працюють у фаховій галузі, а також вчителів інших навчальних предметів.

Основні висновки. Аналіз теоретичних підходів до підготовки майбутніх учителів як суб'єктів інноваційної діяльності дозволив визначити, що на сьогоднішній день необхідне використання таких форм і методів у даному процесі, які поєднують інформаційно-просвітницьку та діяльнісну складові підготовки й спрямовані на формування особистості майбутніх учителів, здатних на високому рівні виконувати свою місію в соціальній та

професійній структурі суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Корсак К. Педагогіка нового століття // Рідна школа. – 2001. – №10. – С. 13 – 16.

2. Кузьмина Н.В. Профессионализм деятельности преподавателя и мастера производственного обучения профтехучилища. – М. : Высшая школа, 1989. – 167 с.

3. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретико-прикладний аспект: Наук.-метод. посібник / Л.І. Даниленко, Л.В. Буркова, Н.Ф. Федорова та ін. – К.: Логос, 2001. – 185 с.

Васькова Дар'я,
студентка ІІ курсу
факультету дошкільної, спеціальної та соціальної освіти
Наук. керівник: **Р. І. Літус,** ст. викладач (БДПУ)

ВІДНОВЛЕННЯ НОГИ ПІСЛЯ ПЕРЛОМУ ГОЛІНКОСТОПА

Актуальність. Гомілковостопний суглоб людини має дуже потужні зв'язки і м'язи, тому що в скелеті людини йому відведена дуже важлива роль. Саме гомілковостопний суглоб здатний утримати вагу всього тіла і при його допомозі людина має здатність до пересування.

Перелом гомілки – це порушення анатомічної цілісності однієї або декількох кісток, які входять до складу гомілковостопного суглоба.

Ступінь досліджуваності проблеми. Перелом стопи зустрічається не часто, порівняно з іншими травмами, але перелом кісток стопи може позбавити можливості пересуватися без допомоги на все життя. Реабілітація після перелому стопи так само необхідна, як лікування.

Мета і методи дослідження. За різними даними, перелом кісток стопи зустрічається в 3-10 % випадків від загального числа переломів. Значимість даної травми визначається взаємною залежністю всіх елементів стопи. Не рідко травма стопи обумовлює подальше порушення нормальної опори на стопу, а також розвиток вторинних артрозів і плоскостопості. Стопа має у своєму складі 26 кісток, які пов'язані між собою великою кількістю зв'язок і суглобів. Травма кожної кістки має свої симптоми і характерні прояви [1].

Сутність дослідження. Перелом таранної кістки. Якщо це перелом стопи зі зміщенням відламків, буде видна чітка деформація. Постраждалий не може рухати в гомілковостопному суглобі, оскільки це приносить сильний біль. Сама надійна діагностика – рентген в двох проекціях. Якщо у пацієнта перелом таранної кістки зі зміщенням, йому проводять репозицію уламків. Коли травма вже трохи задавнена, зіставлення кісток може бути неможливо, тому проводять відкрите вправлення кісток і скелетне витяжіння. Перелом стопи лікування також передбачає застосування ЛФК, масажу і фізіопроцедур. Відновлення працездатності відбувається приблизно через 3 місяці. Протягом року постраждалим рекомендують

носити супінатори, щоб попередити появу травматичної плоскостопості

Перелом човноподібної кістки стопи. Перелом човноподібної кістки стопи без зміщення вимагає накладання циркулярної гіпсової пов'язки з фіксацією склепінням стопи. При переломах зі зміщеннями – репозиція. При неможливості закритої репозиції проводять операцію по зіставленню кісточок. Гіпсова пов'язка налагоджується на 4-5 тижнів, навіть якщо не серйозний перелом ноги.

Перелом кубовидної кістки стопи. Перелом кубовидної кістки стопи можна визначити після рентгенівського знімка. Лікування полягає в накладання циркулярної гіпсової пов'язки на 5 тижнів.

Перелом плеснової кістки стопи. Одиночний перелом стопи буде мати наступні симптоми: локальний набряк на підошві і на тилі стопи, біль при обмацуванні. Перелом 5 плеснової кістки стопи вимагає для діагностики рентген в трьох проекціях.

Перелом плеснової кістки стопи лікування передбачає накладання задній гіпсової шини на 3-4 тижні. При переломах зі зміщенням уламків пацієнту проводять закрите вправлення або використовують метод скелетного витягнення. Після вправлення кісток пацієнта накладають гіпсову пов'язку «з каблучком». Подальше лікування рекомендують проводити з використанням ортопедичних вкладок [2].

Основні висновки. Перед призначенням лікувальної фізичної культури визначаються завдання використання фізичних вправ, підбираються засоби і форми для вирішення цих завдань. Для досягнення позитивних результатів, необхідно враховувати фазу розвитку хвороби, реакцію на неї організму, стан всіх органів і систем, не залучених у хворобливий процес, психічну реакцію хворого на захворювання та інші її індивідуальні особливості. У всіх випадках важливо дотримуватись принципу поєднання загальної і місцевої дії фізичних вправ, пам'ятаючи, що одужання багато в чому залежить від загального стану організму хворого. Кожна фізична вправа, використана в лікувальній фізичній культурі, робить поновлюючий, підтримуючий або профілактичний вплив на хворого. Тому при призначенні лікувальної фізичної культури потрібно визначити (крім медичних свідчень) спрямованість її використання: з метою відновлення порушених функцій, для підтримки здоров'я пацієнта будуються різні приватні методики, що відображають своєрідність патофізіологічних і клінічних проявів захворювання у хворого [1].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гигиена и экология человека : учеб. для студентов медицинских училищ и колледжей России / ред. Н.А. Матвеева. – М. : Академия, 2008. – 304 с.

2. Гімнастика в системі підготовки спеціалістів з фізичної реабілітації: навч. посіб. / В.А. Товт, О.А. Дуло, С.О. Михайлович, М.І. Товт-Коршинська. – Ужгород : Говерла, 2009. – 184 с.

Ілля Літус,
студента 43 групи
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Р. І. Літус,** ст. викладач (БДПУ)

УМОВИ ДОПУСКУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО ЗАНЯТЬ ОЗДОРОВЧИМ ФІТНЕСОМ

Актуальність. Під час занять оздоровчим тренуванням у фітнесі особливого значення набувають методи контролю за станом організму студентів 17-20 років. В першу чергу, це стосується дотримання принципів лікарського обстеження, основними з яких є визначення стану здоров'я, фізичного розвитку та функціонального стану організму з метою встановлення рухового режиму, прогнозування та визначення ефективності впливу фізичних вправ на організм студентської молоді.

Ступінь досліджуваності проблеми. При оздоровчому тренуванні фітнесом головним завданням – є зменшення або нівелювання негативних проявів, пов'язаних із повсякденною діяльністю студентів 17-20 років.

Мета і методи дослідження. Створення чіткого алгоритму лікарсько-педагогічного обстеження студентів 17-20 років, які займаються оздоровчим фітнесом, який би передбачав врахування якнайбільшої кількості негативних впливів, корекція яких можлива при зміні режиму дня, поведінки, харчування та оздоровчому тренуванні.

Сутність дослідження. За системою оцінки Г.Л. Апанасенка, вимагає застосування оздоровчих тренувань, або навіть – превентивної фізичної реабілітації. Тільки у осіб, які мають рівень фізичного здоров'я «вище середнього» та «високий» ризик розвитку соматичних захворювань відносно низький. Необхідно мати на увазі, що молодь, яка починає займатися оздоровчим тренуванням вважає, що самостійно спроможна вирішити ці проблеми. До того ж вони з певною недовірою відносяться до лікарів, тому вони можуть диссимулювати власний стан, замовчуючи певні проблеми.

Здійснення медико-біологічного контролю при оздоровчих тренуваннях передбачає проведення первинного, етапних, поточних обстежень, а також лікарсько-педагогічних спостережень безпосередньо під час тренувань. В першу чергу необхідно визначити та оцінити фізичний розвиток, а також функціональний стан організму, що є необхідним для вирішення питань допуску до занять фізичними вправами та індивідуалізації навантажень з урахуванням рекомендованих режимів.

Важливим при первинних обстеженнях є встановлення медичної групи для занять оздоровчим тренуванням студентської молоді, яка визначається як I, II та III. До I групи відносяться особи, що не мають відхилень у стані здоров'я, мають помірні вікові зміни при відсутності або незначних порушеннях функції окремих органів (систем) тимчасового характеру; до II групи – молодь, яка має хронічні захворювання у фазі стійкої ремісії з помірним порушенням функції окремих органів; до III групи відносять осіб з хронічними захворюваннями, що відносно часто

загострюються та викликають виражені порушення у діяльності органів та систем, до цієї ж групи включають студентів з обтяженим анамнезом, які не раніше 3-ьох років назад перенесли інфаркт міокарду, порушення мозкового кровообігу, гострий гломерулонефрит при наявності стійкої ремісії, а також осіб, що мають часткову втрату працездатності або інвалідність [1].

Будь-яке обстеження має починатися зі збору анамнестичних даних, який дозволяє встановити наявність факторів, що впливають на рівень фізичної активності звичайної людини. Зазвичай при огляді осіб, що починають займатися фізичними тренуваннями, проводять опитування для встановлення історії життя, історії хвороби (за наявності) та історії занять фізичними вправами. Для швидкого визначення та оцінки анамнезу фізичної активності (АФА) людини можна використати опитувальник Джекобса та ін. (1989), який враховує кількість часу витраченого на діяльність значної та помірної інтенсивності.

У подальшому після вирішення питання щодо можливості занять оздоровчими тренуваннями доцільним є визначення рівня фізичної активності особи, який може стати у нагоді при його корекції засобами оздоровчих тренувань фітнесом, при виборі тих чи інших напрямків тренувань та їх оптимізації з урахуванням режиму дня [2].

Основні висновки. Для адекватного призначення комплексів оздоровчого тренування на етапі співбесіди, опитування необхідно визначити початковий рівень фізичної активності, який може слугувати критерієм призначення тих або інших засобів оздоровчого тренування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація: Навчальний посібник. / В. М. Мухін. – К.: Видавництво НУФВСУ «Олімпійська література», 2005. – 470 с.

2. Kenney W. L., Humphrey R. H., Bryant C. X. American College of Sports Medicine. ACSM's Guidelines for Exercise Testing and Prescription, Fifth Edition. Williams and Wilkins. 1995. Chapter 2: Health Screening and Risk Stratification. – P. 12-26.

Катерина Волощук,
студентка 3 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **О.В. Третяк**, к.п.н., доцент (БДПУ)

АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНИХ ГРУП У ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧІЙ РОБОТІ

Актуальність. Неналежний спосіб життя населення України та стан фізичної культури і спорту характеризується несформованістю сталих традицій та мотивацій щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшенням стану здоров'я, ведення здорового способу життя і збільшенням його

тривалості. Отже, залишаючи найкраще і змістовне, необхідно знаходити ті інструменти, які цікаві сьогоднішньому поколінню: процеси інформатизації, глобалізації, нові можливості Інтернету, технологій, що стрімко розвиваються, впливають на все небезпечне для дітей та молоді обмеження рухової активності. Модернізація освітньої галузі має відповідати викликам часу і потребам особистості, яка здатна реалізувати себе в суспільстві що змінюється [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою профілактики та попередження можливих негативних явищ у дитячому та молодіжному середовищі, культивування цінностей здоров'я та здорового способу життя, займалися такі фахівці М.М. Булатова, О.Т. Литвин, Т.Ю. Круцевич, Н.В. Москаленко, С.В. Трачук, О.А. Томенко.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є визначення інновацій у фізкультурно-оздоровчій роботі. У процесі дослідження було використано метод аналізу і узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів та матеріалів мережі Інтернет; методи порівняння , спостереження, синтезу та аналізу.

Сутність дослідження. Інновацію варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах , прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості технологіях, у змісті та формах організаціях управління освітньою системою, а також в організаційній структурі закладів освіти, у засобах навчання і виховання та підходах у соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність та результативність навчально-виховного процесу [2]. Москаленко Н. В. [3] вважає що з одного боку, мають використовуватися традиційні форми виховання, з іншого – задля підвищення ефективності фізкультурно-оздоровчої роботи слід традиційні форми наповнювати інноваційними методами і засобами навчання.

Основні групи інновацій у фізкультурно-оздоровчій роботі: оздоровчі системи що мають коріння в давньосхідній культурній традиції-східні оздоровчі системи: хатха-йога, тайзицюань, та ін.; східні бойові мистецтва: ушу, карате, тхеквондо і т.д.; авторські оздоровчі системи вчення Порфирія Іванова, клуб «Космос» Колтунова, Комплексні системи оздоровлення, системи загартовування, харчування, дихання; сучасні технології, які будуть на основі наукових досягнень- шейпінг, відеотренінг і т.д.; нові форми рухової активності та нові види спорту – аеробіка, брейк-данс, фристайл, скейтборд, дартс і т.д.; національні види спорту і народні ігри – бойовий гопак, спас, хортинг, ковіньки, квадрат тощо; нові форми фізкультурно-оздоровчої та спортивної роботи – рух «СпАрт», рух «Екоспорт», які об'єднують рухову активність з формуванням світоглядних орієнтацій та морально-естетичних норм.

Основні висновки. На підставі аналізу науково-методичної літератури проаналізовано групи інновацій у фізкультурно-оздоровчій роботі. Визначено, що особливостями інноваційних підходів фізкультуро-оздоровчої роботи в закладах освіти є їх гуманістична спрямованість, застосування особистісно-орієнтованих форм і методів навчання, задоволення інтересів кожного, формування стійкості соціально-психологічної установки на активні зайняття з фізичного виховання,

комплексний характер виховного впливу.

ЛІТЕРАТУРА

1.Москаленко Н. Проектування концепції інноваційних програм фізкультурно- оздоровчої роботи в загальноосвітніх навчальних закладах / Н. Москаленко // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2011. – № 2. – С. 12–16.

2. Москаленко Н. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних закладах / Н. Москаленко, А. Полякова, Я. Ковров // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2013. – № 1. – С. 40–42.

3. Язловецька О. Фізкультурно-спортивна діяльність студентів в умовах вищого навчального закладу / О. Язловецька // Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія : педагогічні науки. – 2012. – № 103. – С. 402–410.

Катерина Колоколова,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **О. В. Третяк**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КІНЕЗОТЕРАПІЇ ПРИ АРТРОЗІ КОЛІННОГО СУГЛОБА

Актуальність. Артроз – хронічне захворювання суглобів, при якому відбувається їх поступова деформація. Його причиною є ураження хрящової тканини суглобових поверхонь. За статистикою, 10-15 % жителів Землі хворіють артрозом. Чоловіки і жінки хворіють на артроз однаково часто, однак серед молодих хворих спостерігається деяке переважання чоловіків, а серед літніх – жінок. Артроз колінного суглоба часто призводить до інвалідності. За статистикою він займає одне з провідних місць серед усіх видів артрозів – більше 20%. З усіх захворювань, які вражають колінний суглоб, частота проявів артрозу колінного суглобу — 53%. В побуті артроз колінного суглоба називають «відкладенням солей». І дійсно, при артрозі відбувається звапніння.

Виходячи з того, що медикаментозне лікування не забезпечує усунення причин захворювання, а іноді навіть пригнічує больові відчуття, то в якості основного методу лікування застосовується метод кінезітерапії колінного суглоба, що забезпечує повне усунення причин захворювання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Артроз — це загальна та давня проблема людства. В наш час існує багато методик, методів та способів лікування артрозу. Кандидат медичних наук Бубновський С. М. розробив методику лікування артрозу за допомогою силових вправ. Євдокименко П.В. автор книги «Артроз. Позбавляємося від болю в суглобах» вказує, що хрящ і кістки страждають від надмірного перевантаження. Однак передумовою для деформації стає легкий вивих, падіння або м'язове ослаблення. Лікар-ревматолог пропонує статодинамічні фізичні вправи для припливів крові.

Ведучий лікувальної фізкультури Муслім Джамалдінов вчить рухатися плавно і без болю, інтегруючи в рухову активність тіло.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження було вивчення застосування методу кінезотерапії при артрозі суглобів. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної тематики.

Сутність дослідження. Інколи м'язи просто припиняють працювати, чим порушують біомеханіку руху і техніку вправ, і тоді кожен крок неправильно навантажує таз, коліно або гомілкостоп. Все починається з хрускоту, відчуття неправильної роботи кінцівки, а наслідком стає артроз. До руху у суглобі приступають відразу ж після зняття запалення і болю не пізніше ніж через 3-5 днів. Вчасне застосування підвищує лікувальний ефект і дає змогу досягти бажаних результатів [3].

Кінезотерапія при артрозі колінного суглоба має такі завдання: відновлення функції суглоба; попередження патологічних деформацій; зміцнення м'язів ураженої кінцівки; адаптація до побутових і виробничих навантажень. Використовують лікувальну і ранкову гігієнічну гімнастику, ходьбу, прогулянки, теренкур, рухливі ігри і на ранніх стадіях артрозу – спортивні ігри, плавання і вправи у воді. При виконанні фізичних вправ зберігають правило розвантаження ураженої кінцівки. Навантаження на неї повинні бути щадними за характером, тому, що процес не ліквідований і захворювання перейшло в стадію ремісії [2].

Вправи для колінного суглобу слід чергувати з рухами здорових ланок опорно-рухового апарату. Кінезотерапія при артрозі колінного суглоба 2 ступеня повинна бути спрямована не тільки на місце локалізації больового синдрому. Стан шиї, спини, сідниць, гомілки впливає на ротацію, відведення або приведення стегнової кістки, що змінює кут флексії коліна. Тому гімнастика при деформуючому артрозі покликана виправити існуючі розлади. Наприклад, під час спуску зі сходів, коліно задньої ноги дивиться прямо, а стопа – розгорнута убік, це не природно. Приклад вправи для перенавчання при артрозі колінного суглоба виглядає наступним чином: поставити стопу на сходинку (пальці вгору, п'ята внизу) і згинати коліно, зусиллям волі направляючи його в сторону третього пальця, повторювати два тижні регулярно [1].

Основні висновки. Нами було виведено такі переваги застосування методу кінезотерапії: для виконання вправ необхідно мінімум допоміжних засобів та знарядь; поліпшується координація рухів; відпадає потреба в спеціальних тренажерах; сприяє відновленню рухливості колінного суглоба; вправи можна робити в будь-яких приміщеннях; значно підвищується якість життя; не займає багато часу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бонев Л. Руководство по кинезотерапии./ Л. Бонев, П. Слівчева — София: 1978. — 302 с.

2. Дембо А. Х. Практичекские занятия по врачебному контролю/ А. Х. Дембо — Москва: 1975. — 342 с.

3. Домбровский В.М. Основи сегментарно-рефлекторного масажу/ В.М. Домбровський — Москва: 1982. — 235 с.

Владислав Красильников,
студент 1 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.В. Єфімов,** ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ ЗАНЯТЬ СПОРТИВНИМ ОРІЄНТУВАННЯМ НА РОЗВИТОК ВИТРИВАЛОСТІ ХЛОПЦІВ 7-8 КЛАСІВ

Актуальність. Національна Доктрина розвитку фізичної культури і спорту в Україні орієнтує українське суспільство на формування розвитку фізичної культури і спорту. Вирішення цих завдань можливе за рахунок організації активного дозвілля та впровадження спортивного орієнтування, як одного з засобів підвищення рівня фізичної підготовленості. [2]

Спортивне орієнтування – вид спорту, суть якого полягає в орієнтуванні на місцевості за допомогою карти, компаса та найшвидшого знаходження заданих контрольних пунктів. Для досягнення високого результату необхідно в рівній мірі володіти всіма компонентами: фізичною, технічною, тактичною, психічною та інтегральною підготовленістю. [1]

Ступінь досліджуваності проблеми. У процесі занять спортивним орієнтуванням, можна розбудовувати фізичні якості, зокрема витривалість. Витривалість багато в чому визначає загальний рівень працездатності, в результаті раціонального розвитку витривалості можливе підвищення кардіореспіраторних можливостей, а відповідно і стану соматичного здоров'я підростаючого покоління.

Мета і методи дослідження. В результаті аналізу літературних джерел та оцінки Гарвардського степ-тесту визначити вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості хлопців середнього шкільного віку.

Сутність дослідження. На початку нашого дослідження була вивчена та проаналізована навчально-методична література з обраної тематики.

На другому етапі дослідження були підібрані дві групи учнів середнього шкільного віку: до першої групи ввійшли хлопці, які будуть займатися у гуртку зі спортивного орієнтування протягом 3 місяців, до другої групи – школярі, які не братимуть участь у гуртковій роботі.

В результаті аналізу вимірювання показників Гарвардського степ-тесту до та після експерименту можна побачити що результати фізичної підготовки хлопців середнього шкільного віку, які займаються спортивним орієнтуванням, підвищилися з рівня «нижче середнього» до «середнього», а в хлопців, які не займалися у гуртку залишилися таким ж, тобто «погані». Це свідчить про позитивний вплив тренувань зі спортивного орієнтування на розвиток витривалості. Результати зображені графічно на діаграмі (рис. 1., рис. 2).

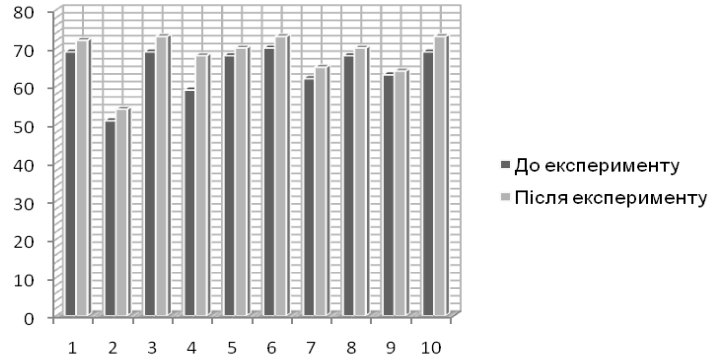

Рис. 1. Результати учнів середнього шкільного віку, які займалися у гуртку зі спортивного орієнтування

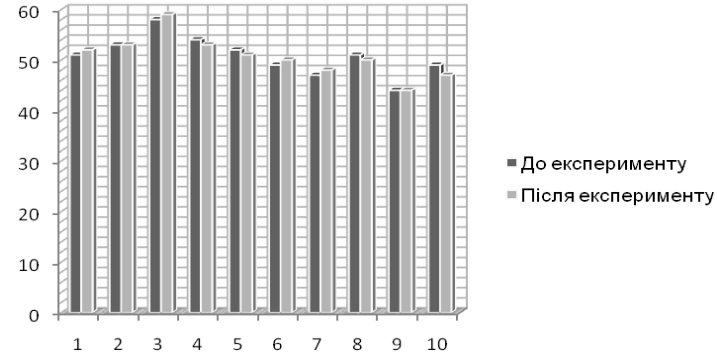

Рис. 2. Результати учнів середнього шкільного віку, які не займалися у гуртку зі спортивного орієнтування

Основні висновки. В результаті проведеного експерименту ми виявили позитивний вплив занять спортивним орієнтуванням на розвиток витривалості. Таким чином активне використання спортивне орієнтування для розвитку витривалості є доцільним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грабовський Ю. Спортивний туризм / Грабовський Ю., Скалій О., Скалій Т.; навч. Посібник. – Київ : Богдан, 2008. – 304 с.

2. Указ Президента України “Про Національну доктрину розвитку фізичної культури і спорту” (Із змінами, внесеними згідно з Указом Президента N 1505/2005 (1505/2005) від 21.10.2005. Спорт сьогодні і завтра / За ред. Михайлушка Є.О. – К., 2005.

Спартак Мащенков,
студент VII курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.М. Данило,** старший викладач (БДПУ)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЗАНЯТЬ СИЛОВОЇ СПРЯМОВАНОСТІ З ЖІНКАМИ ЗРІЛОГО ВІКУ ЗА МЕТОДИКОЮ КРОСФІТ

Актуальність. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку України, який визначається входженням її до загальноєвропейського простору, визначено принципово нові тенденції в розвитку фізичної культури та спорту. Сьогодні фітнес індустрія поступово набирає нові оберти. Здоровий образ життя стає модним. Все більше молоді та жінок бажають слідкувати за собою, мати гарне та здорове, функціональне тіло. Основний контингент тих, хто займається фітнесом – це жінки зрілого віку. Переважна більшість з них бажає схуднути та корегувати свою фігуру.

Питання, пов'язані з різними аспектами створення системи функціональних тренувань силової спрямованості висвітлюють ряд науковців (Л.Я. Іващенко [1], В.Б. Попов [3], В.Н. Плєханов [2]) та ін. Проблема силової підготовки жінок зрілого віку представляє в цей час особливий інтерес у зв'язку з вираженими змінами соціальних, екологічних й економічних умов життя суспільства.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вивчення вікової динаміки м'язової сили у процесі фізичної підготовки представляє, як науковий, так і практичний інтерес. Це дозволяє виявити педагогічні й фізіологічні закономірності в розвитку силових здібностей і на цій основі більш об'єктивно планувати силові навантаження з урахуванням віку в процесі занять силової спрямованості.

Питання, пов'язані з різними аспектами визначення функціонального стану жінок зрілого віку першого періоду висвітлюють вітчизняні науковці (О.Д. Дубогай, Т.Ю. Круцевич, А.М. Матюшкін, Ю.А. Копилова, Г.Б. Мейсон) та ін.

Аналіз наукових досліджень свідчать про те, що проблема впливу занять силової спрямованості на рівень фізичної підготовленості жінок зрілого віку в процесі функціональних тренувань за методикою кросфіт досліджена недостатньо ґрунтовно і є актуальною.

Мета і методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури з питань організаційно – методичних основ побудови занять силової спрямованості з жінками зрілого віку за методикою кросфіт.

Сутність дослідження. Функціональні тренування складаються з координаційних, жиросжигающих і силових вправ. Кожне тренування складається від двох до шести базових вправ, 50% яких мають проводитися в аеробному стилі (стрибки, біг). Друга половина – в силовому стилі.

Основну програму тренувань повинні наповнити тренувальні дні, де буде набір з 3-5 тренувальних планів, щоб не дати можливість організму

звикнути до одноманітних вправ.

Існує кілька класичних схем побудови функціональних тренувань Кросфіт. Перша схема – три дні поспіль тренування + день відпочинку (3+1). Потім цикл повторюється. Ця модель запобігає перетренованості. Друга схема – підстроєна під тижневий робочий цикл: п'ять днів тренувань + два дні відпочинку (5 + 2). Третя схема – чотириденний тижневий мікроцикл. В такому випадку тренування вставляються ті чотири дні тижня, які вам зручно. Наприклад, понеділок, середа, п'ятниця, субота.

У тренуваннях кросфіт використовується три типи навантаження: M = "кардіо", G = гімнастика, W = важка атлетика. Всі типи навантаження в кросфіт чергуються між собою, складаючись в різні комплекси для тренувального дня. Наприклад, якщо ви вибрали графік відвідування Кросфіт-залу 3 + 1, чергування навантажень можна провести за загальною схемою: 1-й день – M, 2-й день – GW, 3-й день – MG, 4-й день-відпочинок, 5 -й день – G, 6-й день – WM, 7-й день – GWM, 8-й день – відпочинок, 9-й день – Вт, 10-й день – MG, 11-й день – WMG, 12- й день відпочинок.

Основні висновки. Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам одержати дані щодо особливостей побудови програми функціональних тижневих тренувань за методикою кросфіт. Рівень розвитку силових здібностей жінок зрілого віку, буде підвищуватись більш ефективно якщо в процес фізичної підготовки застосувати систему функціональних тренувань за методикою кросфіт.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іващенко Л.Я Програмування занять оздоровчим фітнесом / Л.Я. Іващенко, А.Л. Благій, Ю.А. Усачьов. – К.: Наук. світ, 2008. – 198 с.

2. Плеханов В.Н. Оздоровительная атлетика для новичков / В.Н. Плеханов. – М.: АСТ; Донецк: Сталкер, 2005. – 157 с.

3. Попов В.Б. 1001 упражнение для здоровья и физического развития / В.Б. Попов. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2002. – 208 с.

Євгеній Міщенко,
студент 2 курс
факультет фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **Т. М. Жосан**, викладач (БДПУ)

ТЕОРЕТИКО–МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІТНЕС–ТЕХНОЛОГІЙ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Одним із актуальних питань, що нині постали перед охороною здоров'я та фізичним вихованням в Україні, є проблема погіршення здоров'я населення, у тому числі й студентської молоді. Відомо що 55-75 % першокурсників на сьогодні мають відхилення у стані здоров'я, велика кількість студентів за станом здоров'я віднесені до підготовчої і спеціальної групи з фізичного виховання. Визначальним фактором у

формуванні здорового способу життя молодих людей є використання засобів фізичного виховання. Нове століття дало поштовх для розробки великої кількості інноваційних технологій, оздоровчих програм та методик у системі фізичної культури. Це зумовило появу в теорії та практиці такого терміну, як «фітнес технології». Фітнес-технології – це, насамперед, технології, які забезпечують результативність занять фітнесом. Більш точно їх можна визначити як сукупність наукових методів, сформованих в певний алгоритм дій в інтересах підвищення ефективності оздоровчого процесу.

Ступінь дослідженості проблем. Незважаючи на численні дослідження В. Давидова, А. Шамардіна, Г.Грибчан [2], Едварда Т. Хоулі [3], М. Булатової [1], Ю. Субботи актуальною залишається проблема пошуку нових підходів підвищення ефективності впливу фітнесу на розвиток організму студентів, визначення результативних форм організації діяльності студентів та методичних прийомів і засобів, що активізують інтерес студентів до фітнесу.

Мета та методи дослідження. Сприяння покращенню фізичного стану студентської молоді за допомогою фітнес–технологій. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної тематики.

Сутність дослідження. Принцип оздоровчої спрямованості фізичного виховання конкретизується у фітнес-технологіях, які нині інтенсивно розвиваються. У цьому контексті поняття «технологія» охоплює парадигмальні основи спеціальних знань і практичного досвіду реалізації фізкультурно-оздоровчого потенціалу різних (як традиційних, так і нових), як правило, інноваційних форм рухової активності із використанням сучасних засобів їх методичного забезпечення та контролю. Таким чином, поняття фітнес-технології – це, з одного боку, наукова дисципліна, яка розробляє й удосконалює основи методики побудови фізкультурно-оздоровчих занять, з іншого – процес застосування різноманітних засобів фізичного виховання з оздоровчою метою. [1, с. 320, 321]. На практиці фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні впроваджуються через різні фітнес-програми як форми рухової активності, спеціально організованої в межах групових або індивідуальних (персональних) занять. Вони можуть мати оздоровчо-кондиційну спрямованість (зниження ризику розвитку захворювань, досягнення й підтримку певного рівня фізичного стану), або ж мати на меті розвиток здібностей до розв'язання рухових і спортивних завдань на достатньо високому рівні. [2] Фітнес-програми для студентів мають відповідати таким вимогам: урахування індивідуальних можливостей та інтересів юнаків і дівчат, доступність тренувальних та оздоровчих засобів, навички самодіагностики фізичного стану, знання щодо запобігання травматизму під час виконання завдань, теоретична й методична підготовленість.[3]

Основні висновки. Здоров'я молоді має важливе значення як для сучасності, так і для майбутнього. Здорова нація – це майбутня еліта суспільства, його розумовий потенціал. Збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді є сьогодні пріоритетним завданням держави. Одним із шляхів вирішення цієї проблеми може бути впровадження різних напрямків фітнесу в систему фізкультурної освіти, що сприятиме

оновленню занять з фізичної культури молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатова М. М. Сучасні фізкультурно-оздоровчі технології у фізичному вихованні / М. М. Булатова, Ю. О. Усачов // Теорія і методика фізичного виховання / за ред. Т. Ю. Круцевич. – К. : Олімп. література, 2008. – Т. 2. – С. 320–354.

2. Грибан Г. П. Життєдіяльність та рухова активність студентів / Г. П. Грибан. – Житомир: Рута, 2009. – 592 с.

3. Эдвард Т. Хоули, Б. Дон Френкс «Оздоровительный фитнесс». – К., Олимпийская литература, 2000. – 387 с.

Володимир Оптовка,
тудент ІІ курсу факультету
фізичного виховання
Наук. керівник: **М. Г. Данило,** викладач (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ПОБУДОВИ ЗАНЯТЬ СПЕЦІАЛЬНОЇ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ЮНИХ ФУТБОЛІСТІВ НА ЗАГАЛЬНОПІДГОТОВЧОМУ ЕТАПІ В ГРУПАХ ПОЧАТКОВОЇ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

Актуальність. Тенденції розвитку сучасного спорту зумовлюють багаторічний планомірний процес підготовки до досягнення високої спортивної майстерності, що диктують необхідність системи підготовки спортивного резерву. Підготовка юних спортсменів повинна базуватися на стрункій спадковій методиці тренування, що забезпечує становлення спортивної майстерності, зростання функціональних можливостей і їх максимальну реалізацію. Питання, пов'язані з різними аспектами планування об'єму фізичних навантажень різного характеру в мікроциклах висвітлюють ряд науковців (В.Є. Левчук [2], Є. В. Столітенко [1], Г.М. Шамардін [3]) та ін.

Ступінь досліджуваності проблеми. Навчальній процес під час проведення тренувальних занять з футболу передбачає організацію проведення щорічних занять, і будується у відповідності з вимогами періодизації спортивних тренувань. На загально підготовчому етапі, засоби загальної підготовки переважають над спеціальними. Загальна тенденція динаміки фізичних навантажень на цьому етапі характеризується поступовим збільшенням їх об'єму та інтенсивності при цьому переважає збільшення об'єму. [1, с. 158].

Мета і методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури з питань організаційно – методичних основ побудови занять спеціальної фізичної підготовки юних футболістів на загальнопідготовчому етапі в групах початкової спеціалізації.

Сутність дослідження. Фізичні навантаження на загальнопідготовчому етапі поступово збільшуються, однак, не за всіма показниками. Підвищуються перш за все, інтенсивність спеціально-

підготовчих і спеціальних вправ. Поступово збільшення інтенсивності супроводжується стабілізацією об'єму фізичних навантажень, а потім об'єм починає поступово зменшуватися. В результаті тренувальних занять на загальнопідготовчому етапі необхідно досягти більш високого рівня фізичної підготовленості. Тренувальні навантаження повинні носити хвилеподібний характер: в тренувальному тижні дві хвилі повинні бути з середнім навантаженням, одна – дві хвилі з великим навантаженням і одна з малим (табл. 1).

Таблиця 1.

Орієнтовна програма тижневого циклу тренувальних занять спеціальної фізичної підготовки юних футболістів на загальнопідготовчому етапі

День занять	Переважна спрямованість	Дозування (хв.)	Навантаження
Понеділок	Розвиток спритності. Акробатика, рухливі і спортивні ігри. Ігрові вправи: гра на 1/2 поля взяттям 4-х воріт.	60	Середнє
Вівторок	Розвиток швидкості у вправах техніко-тактичної спрямованості.	90	Велике
Середа	Удосконалення індивідуальної технічної майстерності. Вправи в передачах, зупинках, введенні і ударах.	50	Мале
П'ятниця	Розвиток загальної та спеціальної витривалості у вправах з м'ячем 5х5 на ½ без воріт; 3х1, естафети з м'ячами.	90	Велике
Субота	Активний відпочинок. Відновлювальні заходи.	-	-
Неділя	Техніко – тактична підготовка в навчавльно – тренувальних і контрольних іграх .	60	Середнє

Основні висновки. Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам одержати дані щодо особливостей планування в мікроциклах фізичних навантажень різного характеру й спрямованості з більш детальним визначенням об'ємів окремих видів підготовки юних футболістів на загальнопідготовчому етапі в групах початкової спеціалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Столітенко Є.В. Фізичне виховання учнів 1-11 класів у процесі занять футболом./ Є.В. Столітенко -ТО "ВБ "Аванпост-Прим", -2011.-300 с.

2. Левчук В. Є. футбол : вправи, ігри, стандарти : метод. посіб. / В. Є. Левчук. Л. : Укр. технології, 2006. – 116 с.

3. Шамардин В.Н., Футбол: Учеб. пособие. – / В.Н.Шамардин, В.Г. Савченко.: Днепропетровск: Пороги, 1997. – 238 с.

Петров Роман,
студент 1 курсу магістратури
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Н.М. Самсутіна,** к.п.н., доцент (БДПУ)

ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ РОЗВИТКУ СИЛОВИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ РІЗНИХ СПОРТИВНИХ СПЕЦІАЛІЗАЦІЙ

Актуальність. Студенти різних спортивних спеціалізацій займатються силовими вправами з метою досягнення високих спортивних результатів, поліпшення естетичного вигляду та збільшення силових показників. Систематичні заняття силовими вправами сприяють фізичному розвитку студентів, особливо це важливо для тих спортивних спеціалізацій, для яких силові показники є основою, і стан силових показників буде вирішальним в досягненні високих спортивних результатів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Методологічним підґрунтям нашого дослідження стали наукові напрацювання вчених стосовно визначення рівня розвитку силових здібностей студентів різних спеціалізацій Т.Ю. Круцевич, Х. Юрген, В.М. Платонов, М.М. Булатова та інші.

Мета і методи дослідження. Мета – описати основні тести для визначення рівня розвитку силових здібностей студентів різних видів спортивної спеціалізації.

Для досягнення мети дослідження були використані такі методи, як теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури.

Сутність дослідження. У результаті аналізу та узагальнення науково-методичної літератури виявлено, що для визначення рівня розвитку силових здібностей студентів різних видів спортивної спеціалізації доцільно застосовувати тестування силових здібностей, які предстовлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Тести оцінки рівня розвитку силових якостей студентів

Тест	***Опис проведення тестування***	***Результат***
Згинання і розгинання рук в упорі лежачи	Учасник тестування приймає положення упору лежачи, руки прямі на ширині плечей кистями вперед, тулуб і ноги утворюють пряму лінію, пальці стоп опираються на підлогу. За командою учасник починає ритмічно з повною амплітудою згинати і розгинати руки.	Результатом тестування є кількість безпомилкових згинань і розгинань рук за одну спробу
Стрибки в довжину з місця	Учасник тестування стає носками до лінії, робить змах руками назад, потім різко виносить їх уперед, відштовхуючись ногами, стрибає якомога далі	Результатом тестування є дальність стрибка в сантиметрах у кращій з двох спроб

Підтягування-ня	Учасник тестування стає на лаву і хватом зверху (долонями вперед) береться за перекладину на ширині плечей, руки прямі. За командою, згинаючи руки, він підтягується до такого положення, коли його підборіддя знаходиться над перекладиною. Потім учасник повністю випрямляє руки, опускаючись у вис. Вправа повторюється стільки разів, скільки в учасника вистачить сил.	Результатом тестування є кількість безпомилкових підтягувань, під час яких не порушена жодна умова.
Вис на зігнутих руках	Учасник тестування стає на лаву і хватом зверху (долонями вперед) береться за перекладину зігнутими руками так, щоб підборіддя знаходилося над перекладиною. Коли він зайняв вихідне положення і готовий виконувати тест, подається команда, за якою учасник перестає опиратись ногами і повисає на зігнутих руках (підборіддя знаходиться над перекладиною).	Результатом тестування є час у секундах, протягом якого учасник зберігає положення вису на зігнутих руках.
Підніманя в сід за 1 хвилину	Учасник тестування лягає спиною на рівну поверхню, ноги зігнуті в колінах під прямим кутом, відстань між ступнями – 30 сантиметрів, пальці рук з'єднані за головою. Партнер тримає його ступні так, щоб п'яти торкались опори. Після команди учасник переходить у положення сидячи і торкається ліктями колін, потім знову повертається у вихідне положення, торкаючись спиною і руками мата, після чого знову повертається в положення сидячи. Протягом 1 хвилини він повторює вправу з максимальною частотою.	Результатом тестування є кількість підйомів з положення лежачи в положення сидячи протягом 1 хвилини.

Основні висновки. У ході дослідження визначено, основні тести і нормативи оцінки рівня розвитку силових якостей студентів різних спортивних спеціалізацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Державні тести і нормативи оцінки фізичної підготовленості населення України / [за ред. М. П. Зубалія]. – К., 1996. – 31 с.

2. Платонов В.М. Фізична підготовка спортсменів: Навчальний посібник / В.М. Платонов, М.М. Булатова. – К.: Олімпійська література, 1995. – 320 с

3. Юрген Х. Современная силовая тренировка / Х. Юрген, Т. Харольд. – Шпортферлаг Берлин, 1988. – 335 с.

Подлубна Євгенія,
студентка 2 курсу магістратури
факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **Н.М. Самсутіна,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

МЕТОДОЛОГІЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ВОЛЕЙБОЛ» ДО ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Актуальність. Проблема підвищення результативності змагальної діяльності привертає все більшу увагу фахівців. У зв'язку із загостренням спортивної конкуренції і обумовленим цим підвищенням вимог до рівня виступів спортсменів роль фізичної підготовки і психологічного чинника в цій сфері діяльності стає усе більш відчутною. Тому, на сучасному етапі розвитку спорту проблема підвищення ефективності самої системи фізичної і психологічної підготовки спортсменів займає одне з перших місць.

Ступінь досліджуваності проблеми. Методологічним підґрунтям нашого дослідження стали наукові напрацювання вчених стосовно психологічної і фізичної підготовки волейболістів Л.М. Аболіна, А. Анастазі, Ю.В. Всеволодової, Б.А. Вяткіна, В.А. Голомазова, Ю.Д. Железняка, А.І. Зав'ялова та інші.

Мета і методи дослідження.

Мета – окреслити основні методи та критерії визначення рівня психологічної та фізичної готовності студентів спеціалізації «волейбол» до змагальної діяльності.

Для досягнення мети дослідження були використані такі методи, як теоретичний аналіз і узагальнення науково-методичної літератури.

Сутність дослідження. У результаті аналізу та узагальнення науково-методичної літератури виявлено, що для визначення рівня психологічної та фізичної готовності студентів спеціалізації «волейбол» до змагальної діяльності доцільно застосовувати методи, які предстовлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Критерії визначення психологічної та фізичної готовності студентів спеціалізації «волейбол» до змагальної діяльності та методи їх перевірки

Критерії визначення психологічної та фізичної готовності	Методи перевірки критеріїв визначення психологічної та фізичної готовності
Визначення рівня розвитку вольової регуляції	Опитувальник вольового самоконтролю А.Г. Зверкова і Є.В. Ейдмана
Визначення рівня особистісної і ситуативної тривожності	Шкала реактивної (ситуативної) та особистісної тривожності Ч.Д. Спілбергера – Ю.Л. Ханіна
Визначення рівня розвитку показників емоційних станів: тривожність, фрустрація, агресивність, ригідність	Тест «Самооцінка психічних станів» Г. Айзенка

Визначення рівня розвитку сили нервових процесів за допомогою визначення динаміки максимального темпу руху рук	Тейпінг тест
Визначення рівня розвитку стрибучисті	Стрибок з розбігу поштовхом обома ногами з торканням метричної розмітки як можна вище з трьох спроб
Визначення рівня розвитку швидкості переміщення	Тест «9-3-6-3-9»
Визначення рівня розвитку швидкісної сили м'язів рук	Кидок набивного м'яча (1кг) на дальність двома руками із положення сидячи (у метрах)
Визначення рівня розвитку швидкісної сили м'язів ніг	Присідання за 20 с (кількість разів)
Визначення рівня розвитку швидкісної сили кисті	Вимірювання за допомогою кистьового динамометра
Визначення рівня розвитку швидкісної витривалості	Біг до чотирьох набивних м'ячів по черзі з центру майданчика у межах волейбольного майданчика.
Визначення рівня розвитку спеціальної спритності	Біг з подоланням перешкод по зонах волейбольного майданчика

Основні висновки. У ході дослідження визначено, що ефективність діяльності волейболістів визначається рядом чинників, а саме фізичним і психологічним. Тому для визначення психологічної та фізичної готовності студентів спеціалізації «волейбол» до змагальної діяльності доцільно застосовувати як психологічні тести, так і тести для визначення рівня розвитку фізичних якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1.Железняк Ю.Д. Волейбол: учебник для инструкторов физической культуры / Ю.Д. Железняк, А.В. Ивойлов. – М.: Физкультура и спорт, 1991. – 239 с.

2. Завьялов А.И. Волейбол для специальных учеб. отделений вуза: учеб. пособие / А.И. Завьялов, Л.Я. Чернов. – Красноярск: КГПУ, 2000. – 322 с.

Євгенія Подлубная,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Р. І. Літус,** ст. викладач (БДПУ)

ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ, ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЗДІБНОСТЕЙ В АФВ

Актуальність. Стан людей з обмеженими можливостями, обумовлений стійкими структурними і функціональними змінами організму, в даний час охоплює більше 800 мільйонів людей, що складає не

менше 10 % населення планети. На цьому фоні одним з серйозних підсумків гуманізації суспільного розвитку кінця XX-початку XXI ст. постало зростання значущості соціалізуючих практик, що стосуються осіб з обмеженими можливостями.

Ступінь досліджуваності проблеми. У числі найважливіших напрямків роботи з даною категорією населення є адаптивна фізична культура (АФК) і спорт. Із цим явищем сьогодні пов'язані численні очікування в розвитку системи комплексної реабілітації інвалідів і перспективи забезпечення умов для всебічного розвитку осіб з відхиленнями в стані здоров'я [2].

Мета і методи дослідження. Людина з обмеженим станом здоров'я має функціональні ускладнення в результаті захворювання, відхилень або недоліків у розвитку, у стані здоров'я, зовнішності, у наслідок не пристосованості зовнішнього середовища до їх потреб, а також будь-якого упередження суспільства з відношення до себе. Тому сучасне населення планети повинно усвідомити наявність інвалідів й необхідність надання для них нормальних умов життя.

Сутність дослідження. Головна особливість всіх видів адаптивної фізичної культури полягає в тому, що кожну вправу і навантаження загалом несуть корекційну спрямованість, а їх багаторазове повторення – розвиваючу.

У реальній практиці фізичної культури інвалідів та осіб з обмеженими можливостями методика розвитку м'язової сили реалізується в двох напрямках:

1) загальна силова підготовка, спрямована на досить повне розвиток всіх м'язових груп, розглядається як базовий рівень силових здібностей;

2) спеціальна силова підготовка, спрямована на розвиток силових здібностей, формування компенсаторних механізмів, стосовно до певного виду діяльності (професійної, побутової, спортивної, рекреаційної та ін.).

У інвалідів та осіб з обмеженими можливостями як мінімум один або декілька факторів мають дефектну основу і тому гальмують розвиток швидкісних здібностей. Ця обставина вимагає пошуку засобів і методів їх розвитку з урахуванням первинного дефекту, стану опорно-рухового апарату, схоронності сенсорних систем і психічних функцій та ін.

Координаційні здібності – це сукупність психологічних, морфологічних, фізіологічних компонентів організму (інвалідів та осіб з обмеженими можливостями), єдність яких у межах функціональної системи забезпечує продуктивну рухову діяльність, тобто вміння доцільно будувати рух, керувати ним і в разі потреби швидко перебудовувати його.

Витривалість – це сукупність психічних, морфологічних і фізіологічних компонентів організму (інвалідів та осіб з обмеженими можливостями), що забезпечує його стійкість до стомлення в умовах м'язової діяльності.

Прийнято розрізняти гнучкість загальну і спеціальну. У адаптивної фізичній культурі загальна гнучкість реалізується у всі вікові періоди життя і полягає у всебічному поступальному її розвитку, що гарантує достатньо повну амплітуду в різних видах рухів [1].

Основні висновки. В якості методу розвитку м'язової сили для

інвалідів з ураженнями опорно-рухового апарату застосовується електроміостимуляція, що, як і силові вправи, призводить до збільшенню фізіологічного поперечника і сили м'язів.

Розвиток швидкісних здібностей необхідно проводити диференційовано, удосконалюючи окремо незалежні форми їх прояви.

Спеціальна гнучкість реалізується в двох напрямках:

1) в адаптивному спорті, де підвищення рухливості в суглобах досягається підбором споріднених за структурою вправ, впливають на суглоби і м'язи, що визначають результат в обраному виді спорту;

2) в процесі відновлення рухливості суглобів засобами ЛФК [2].

ЛІТЕРАТУРА

1. Адаптивное физическое воспитание и спорт / под ред. Джозефа П. Винника; пер. с англ. И. Андреев. – К. : Олимп. Лит., 2010. – 608 с.

2. Антонюк С. Д. Адаптивное воспитание в практике спортивно-оздоровительной работы: Учеб.-метод. пособие / С. Д. Антонюк, Л. Н. Макарова, А. В. Сычов. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г. Р. Державина, 2004.

Тетяна Сапах,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Л. М. Кравченко**,
к.хім.н., доцент (БДПУ)

РОЛЬ МЕТРОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮ У ПОКРАЩЕННІ СПОРТИВНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ З ВОЛЕЙБОЛУ

Актуальність. Полягає у необхідності покращення результатів у ігрових видах спорту одним із шляхів цього процесу є використання метрологічного контролю.
Так у контроль змагальної діяльності оцінюють за наступними критеріями: ефективність командних та індивідуальних техніко-тактичних дій, об'єм атакуючих і захисних дій та різноманітність атакуючих і захисних дій.

Ступінь досліджуваності проблеми в роботах [1, 2] показано, що метрологічний контроль відіграє важливу роль для розробки нових методів тренування спортсменів з волейболу, а також підвищення ефективність навчально-тренувального процесу.

Мета роботи визначити особливості використання метрологічного контролю для досягнення максимальних спортивних результатів у волейболі та збереження здоров'я спортсменів на тлі високих фізичних навантажень.

Сутність дослідження. Технологія контролю змагальної діяльності у волейболі полягає у визначенні ефективності командних та індивідуальних техніко-тактичних дій,реєстрації об'єму атакує і захисних дій, а також у фіксації різноманітності атакуючих і захисних дій.

Волейбо́л (від англ. *volleyball*, інші назви: відбива́нка (*заст., діал.*), *сітківка*) — спортивна гра з м'ячем, у якій дві команди змагаються на

спеціальному майданчику, розділеному сіткою. Винахідником волейболу вважається Вільям Джон Морган, викладач фізичного виховання коледжу Асоціації молодих християн в місті Холіоке 1895р. Як основні були прийняті американські правила з незначними змінами: виміри проводилися в метричних пропорціях, м'яча можна було торкатися всім тілом вище поясу, після того, як торкнувся м'яча на блоці, гравцю було заборонено повторне торкання поспіль, висота сітки для жінок — 224 см., Мета гри — направити м'яч над сіткою таким чином, щоб він доторкнувся до ділянки суперника та запобігти спробі гравців суперника зробити те саме. М'яч вводиться до гри через подачу: гравець, що подає, завдає удару по м'ячу направляючи його у бік суперника. Розіграш кожного м'яча триває до приземлення м'яча на майданчик, виходу в «аут» або порушення правил.

У волейболі команда, яка виграла розіграш, отримує очко. Коли команда, що приймає подачу, виграє розіграш, вона одержує очко і право подавати, її гравці переходять на одну позицію за годинниковою стрілкою.

Ефективність ігрових дій у волейболі визначають за наступними критеріями: подача м'яча; прийом подачі; нападаючий удар; блокування нападаючого удару; передача м'яча; захисні дії; страховка.

У даній роботі досліджено показники ігрової діяльності волейболісток команди ФФВ БГПУ у фіналі чемпіонату університету. Отримали наступні результати структури ігрової діяльності команди: ефективність прийому 80%; ефективність подачі 27%; ефективність блокувань 50%; ефективність нападаючих ударів 46%; ефективність страховок 40%; ефективність передач 72%; ефективність страхових дій 35%Аналіз результатів дослідження свідчить, що під час тренувань більшої уваги потребують відпрацювання техніки подач, та страхових дій.

Висновок: В роботі представлені основні результати дослідження показників ігрової діяльності команди волейболісток, виділені слабкі сторони та розроблені рекомендації щодо покращення спортивних результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаркуша В. І., Рябченко В. Г. Теоретичні аспекти контролю змагальної діяльності в спортивних іграх // Вісник Чернігівського ДПУ. вип. 28. серія: Пер. Науки. – Чернігів, 2005. – с. 20-24.
2. Сергієнко Л. П. Спортивна метрологія: теорія і практичні аспекти: [підручник] / Л.П. Сергієнко. – К.: КНТ. 2010. – 776 с.

Ірина Стратулат,
студентка ІІ курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук.керівник: **Г. Г. Некрасов**, ст. викладач (БДПУ)

ВПЛИВ АЕРОБІКИ НА ОРГАНІЗМ СТУДЕНТА

Актуальність. Студенти – це майбутня еліта суспільства, його розумовий потенціал. Вони є майбутніми творцями матеріальних і духовних благ країни, крім того, – це майбутні батьки й матері дітей, і тому вони

несуть потенціал здоров'я прийдешніх поколінь. Саме тому, здоров'я студентів має важливе значення як для сучасності, так і для майбутнього, а збереження й поліпшення здоров'я студентської молоді є найважливішим завданням сучасності. Відомо, що на стан здоров'я людини позитивно впливають помірні фізичні навантаження. Однією з форм організації фізичних навантажень є аеробіка. Заняття з аеробіки входять до складу навчальних програм з фізичного виховання багатьох вищих навчальних закладів.

Мета: визначити вплив занять аеробікою на організм студентів.

Результати досліджень. При м'язової активності зростає потреба організму у кисні, підвищується його об'єм у легенях. Під час занять аеробікою збільшується вентиляція легень, поступово виробляється звичка правильного дихання під час руху. При збільшенні легеневої вентиляції тканини організму краще забезпечуються киснем, у них продуктивніше протікають окислювально-відновні процеси.

Заняття аеробікою знижують ризик серцево-судинних захворювань. Людина, що займається аеробними вправами тренує серцевий м'яз. Серце,приймаючи участь у забезпеченні киснем усіх органів та тканин організму, працює злагоджено і більш економічно. Важливе значення має вплив тренувального процесу і на м'язи. Під час виконання вправ активізуються майже всі скелетні м'язи, у них розширюється капілярна сітка, пришвидшується кровообіг. Також під час аеробної роботи покращується венозний кровообіг, що позитивно впливає на діяльність органів черевної порожнини, особливо печінки.

Під час аеробних вправ у якості енергетичного ресурсу використовуються жири у клітинах. Але тільки щонайсуворіша дієта і правильний режим дня, часті й інтенсивні тренування допоможуть людині схуднути та підтримувати себе у гарній фізичній формі. Цей вид фізичних вправ більшою мірою спрямовано на підтримку доброго самопочуття людини, її життєвого тонусу.

Висновки. Заняття аеробікою сприяють поліпшенню здоров'я,

загального стану організму та доброго самопочуття, підвищенню працездатності людини. Саме тому аеробіка інтенсивно розвивається і отримує дедалі більшої популярності серед студентів різного рівня фізичної підготовки. Головне завдання аеробіки – оздоровлення організму. Саме тому заняття можуть бути рекомендовані всім, хто хоче підтримати своє тіло у відмінній формі, бути бадьорим, життєрадісним і здоровим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Теорія і методика фізичного виховання: підручник / Під. заг. ред. Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2012. – Т.2. – 392 с.

Олексій Тарасенко,
студент 2 курсу
Факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Т.Г. Шаповалова,** к.пед.н, доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Актуальність. У сучасному освітньому просторі відбуваються зміни, що пов'язані з модернізацією змісту освіти і розвитком нових освітніх компетенцій і компетентностей особистості.

Існуюча на сьогодні педагогічна система може дати достатній об'єм знань, але не здатна зберегти здоров'я дітей та оточуючого їх середовища.

Ступінь досліджуваності проблеми. Взаємозв'язок між здоров'ям і станом навколишнього середовища став своєрідним каталізатором актуалізації проблеми еколого-валеологічної освіти (Г. Апанасенко, Ю. Бойчук, В. Волков, М. Гончаренко, В. Горащук, С. Горбунова, О. Єжова, В. Єфімова, В. Казначеєв, І. Конельська, Л. Кузнєцова, О. Кушніна, О. Микитюк, С. Страшко та ін.).

Теоретичні основи компетентнісного підходу в освіті розглядаються в працях І. Агапова, Р. Бадер, І. Беха, О. Биковської, Н. Бібік, Л. Ващенко, А. Вербицького, С. Добросмислової, І. Зимньої, Е. Зеєр, Д. Мертенса, О. Овчарук, Б. Оскарсона, О. Пометун, Н. Радіонової, О. Савченко, В. Сєрикова, А. Хуторського, А. Шелтен, С. Шишова та ін.

Мета дослідження. Розглянути особливості еколого-валеологічного підходу до формування здоров'язбережувальної компетентності у студентів факультету фізичного виховання.

Сутність дослідження. Як зазначає Ю. Бойчук, з точки зору соціально-педагогічної сфери, кризовий стан суспільства, моральна та фізична його деградація обумовлює необхідність розвитку культури здоров'я на основі еколого-валеологічного напряму виховання та освіти. Здоров'язбережувальну компетентність можна вважати як динамічний стереотип мислення, поведінки та діяльності, який сприяє збереженню і зміцненню здоров'я людини та визначає дбайливе ставлення до здоров'я оточуючих [1].

Сьогодні поняття здоров'язбережувальної компетентності активно впроваджується в педагогічну практику всіх навчальних закладів.

Ековалеологія є новою інтегративною галуззю знань, комплексною навчальною дисципліною, що вивчає закономірності, способи та механізми формування, відновлення й зміцнення здоров'я людини з використанням природних оздоровчих методів і технологій [2].

Еколого-валеологічна освіта набуває нового значення, коли пов'язується перш за все з активно маніфестуючим сьогодні компетентнісним підходом до освіти.

Здоров'язбережувальна компетентність майбутнього вчителя фізичного виховання, основ здоров'я та реабілітації формується через здоров'язбережувальні компетенції та здоров'язбережувальні освітні технології. Створення здоров'язбережувального середовища – це створення

оздоровчо-освітнього простору, де суб'єкти освітнього процесу мають можливість зберігати, зміцнювати та відновлювати власне здоров'я.

Прикладом біоенергетичної здоров'язбережувальної технології є природно-релаксаційна стежина «ЛікЕП» (лікувальна енергетика природи) Центру розвитку дітей та молоді, яка створена з метою використання енергетичних властивостей природних об'єктів у оздоровленні та адаптації дітей та молоді до сучасного соціуму [3].

Студенти факультету фізичного виховання проходять майстер-класи «Біоенергетичні та лікувальні властивості живої природи», які дають можливість познайомитися та засвоїти біоенергетичні здоров'язбережувальні освітні технології, нетрадиційні методи релаксації та реабілітації.

Висновки. Процес формування здоров'язбережувальної компетентності особистості студента вимагає еколого-валеологічного інтегрованого підходу, який передбачає залучення різних методів, що сприяють зміцненню здоров'я, підвищують якість життя в цілому. Втім розглянуті аспекти даної проблеми не вичерпують усіх питань і не претендують на всебічне її розкриття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Ю. Д. Компетентнісний підхід / Ю. Д. Бойчук // Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень : монографія / за заг. ред. докт. пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України В. І. Лозової. – Харків : Апостроф, 2011. – С. 188-216.

2. Міхеєнко О. І. Валеологія: основи індивідуального здоров'я людини : навчальний посібник / О. І. Міхеєнко. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Суми : Університетська книга, 2010. – 448 с.

3. Шаповалова Т. Г. Гармонізуюча енергетика природи : навч.-метод. посіб. / Т. Г. Шаповалова, В. Д. Мелаш, К. І. Ковальчук. – Мелітополь : Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2016. – 317 с. (Серія «Екологічна освіта для сталого розвитку»).

Андрій Федальченко,
студент 4 курсу факультету
фізичного виховання
Наук. керівник: **С.М. Данило,** ст.викл. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ЗАСОБАМИ ФУТБОЛУ

Актуальність: Кожен прагне бути здоровою, успішною людиною, почуватися в безпеці й досягти вершин у своєму житті. Але на шляху до цього існують негативні тенденції в стані здоров'я, що обумовлені, насамперед, чинниками соціально-економічного та спадкового характеру, обтяженням навколишнього середовища, нездоровим та малорухливим способом життя, низьким рівнем загальної фізичної підготовленості.

Ступінь досліджуваності проблеми. Значну увагу в дослідженнях таких авторів, як О.Д. Дубогай, В.М. Качашкин, О.С. Куц, Г.В. Петровська, приділено змісту та структурі фізичної підготовки її спрямованості й організації. Деякі аспекти щодо загальної організації занять з футболу висвітлені у працях А.М.Четирко, В.А. Старикова, Н. Рогальського, Е.Г. Дегеля та інших. В.В. Варюшин, А.А. Сучилин, В.Н. Шамардин звертали увагу на вплив занять футболом на організм тих хто займається. Фахівці вказують на необхідність гармонійного розвитку рухових здібностей шляхом використання різноманітних засобів футболу, спрямованих на вдосконалення спритності, швидкості, гнучкості, сили та витривалості.

Мета і методи дослідження: Обґрунтувати ефективність застосування спеціальних вправ для удосконалення фізичних якостей засобами футболу. Для вирішення поставленої мети були використані наступні методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури;

Сутність дослідження. У системі фізичного виховання особливе місце належить фізичній підготовці. Фізична підготовка – це педагогічний процес, направлений на виховання фізичних якостей та розвиток функціональних можливостей, що створюють сприятливі умови для удосконалення всіх сторін підготовки. Фізична підготовка є базовою, тому її побудову потрібно організовувати з урахуванням індивідуальних особливостей організму, засвоєнням і використанням технічних засобів контролю в навчально-виховному процесі. Проте, сучасні наукові дані свідчать, що ефективність в процесі проведення занять з футболу може бути досягнута тільки в тому випадку, коли враховуються всі види підготовки, а високий рівень досягнень у спорті обумовлює необхідність постійного їх удосконалення. Фізична підготовленість проявляється в таких основних властивостях, як сила, швидкість, спритність, гнучкість, витривалість. Кожна із цих властивостей сприяє зміцненню здоров'я. Саме в спортивних іграх особистість отримує унікальну можливість проявити власну активність, ліквідувати дефіцит рухів, реалізувати і затвердити себе, отримати безліч радісних емоцій і переживань. Заняття футболом сприяють розвитку спритності, швидкості, координації рухів, рухової реакції, орієнтацію в просторі.

Підвищення рівня розвитку швидкісно-силових якостей засобами футболу включає: комплекси вправ із набивними м’ячами, стрибкових вправ на місці та в русі, а також бігову роботу на різні відрізки без м’яча й із м’ячем.

Основними засобами розвитку швидкості є бігові вправи, вправи з м’ячем, вправи з допоміжними предметами, рухливі ігри з елементами футболу, змагання. Вони виконуються з максимальною інтенсивністю і мають бути добре завчені тими хто займається.

Головний принцип підбору вправ для розвитку спритності засобами футболу – якомога більше різноманітності. На заняттях потрібно більше використовувати добре розучені гімнастичні і акробатичні вправи, чергування ходьби і бігу в різних поєднаннях, рухливі ігри з несподівано змінними ситуаціями, вправи по техніці і тактиці гри у футбол. Виконувати

їх рекомендується на початку заняття.

Специфічні тренувальні засоби футболу, направлені на розвиток витривалості, включають: зустрічний рух з м'ячем в трійках; човниковий біг з м'ячем і без м'яча; спеціальні вправи у колонах, тощо. Виконувати вправи для розвитку витривалості необхідно поступово збільшуючи навантаження, у міру адаптації організму тих хто займається.

Основні висновки: Фізична підготовка відіграє важливу роль в будь-якому виді спорту, оскільки ті хто займаються повинні протягом тривалого часу витримувати великі навантаження. Чим краще розвинені сила, спритність, витривалість, швидкість, чим вище їх рівень, тим більше створюються сприятливі умови для удосконалення всіх сторін підготовки тих хто займається футболом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шамардін В. М. Технологія управління системою багаторічної підготовки футбольних команд вищої кваліфікації : дис. … д-ра. наук з фіз. виховання і спорту / В. М. Шамардін. – Л., 2013. – 409 с.

Ірина Хіврич,
студентка м11ФКС
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.М.Писаренко,** ст. викладач (БДПУ)

РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ СТУДЕНТІВ ШЛЯХОМ ТРАДИЦІЙНИХ ТА ІНОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Актуальність. Реалії сьогодення засвідчують неухильне зниження рівня здоров'я студентів, на яке негативно впливають не лише соціогенні та екологічні фактори, а й низька рухова активність, недостатнє усвідомлення пріоритетів здорового способу життя, нехтування фізичною культурою. Як наслідок, спостерігається зростання кількості соматичних і психосоматичних захворювань, поширення в молодіжному середовищі наркотичної і алкогольної залежності в умовах хронічного психоемоційного стресу.

Сучасна оздоровча фітнес-аеробіка – це дуже динамічна структура, яка постійно оновлює арсенал використовуваних засобів.. Заняття фітнесом позитивно впливають на соматичних стан здоров'я студентів, сприяють удосконаленню фізичних якостей, корекції фігури, підвищують емоційний стан.

Ступінь досліджуванності проблеми. Займалися дослідженнями проблемами фітнес-аеробіки та її місцем в системі оздоровлення такі вчені,як Ф. Дельсарт, А. Дункан, Е.Ж. Далькроза, Л.Н. Алексеева. У науковій літературі різні аспекти формування мотивації розглядають такі вчені: В.І.Бінченко (2011), С.М.Карнішевський (2012), Ю.М.Лимарєва (2012) та інші. фахівці пропонують: підходи до організації занять з фізичного виховання студентів, орієнтовані на формування валеологічних цінностей на базі використання адекватних засобів і методів

фізичної культури [1,3].

Мета і методи дослідження. Обґрунтувати та перевірити ефективність нових педагогічних умов формування мотивованого ставлення до фізичної культури у студентів у навчальних закладів. Виявити та експериментально обґрунтувати місце фітнесу в системі оздоровлення студентської молоді. Методи – аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури; педагогічне спостереження.

Сутність дослідження. В останні роки спостерігається зниження показників здоров'я студентської молоді, що значною мірою пов'язано з соціальними, екологічними, економічними та іншими факторами.

Проблема збереження і зміцнення здоров'я студентської молоді може в деякій мірі знайти своє рішення при використанні однієї з найбільш привабливих сучасних танцювально-гімнастичних систем фітнес-аеробіки.

Одним із сучасних напрямків фізичного виховання є аеробіка. Виконання загальнорозвиваючих і танцювальних вправ, об'єднаних у безперервно виконуваний комплекс, також стимулює роботу серцево-судинної і дихальної систем. Це і дало підставу використовувати термін «аеробіка» для різноманітних програм, що виконуються під музичний супровід і мають танцювальну спрямованість.

Фітнес-аеробіка – це комплекс вправ на витривалість, які продовжуються відносно довго і пов'язані з досягненням балансу між потребами організму в кисні і його доставкою. Відповідь організму на підвищену потребу в кисні називається тренувальним ефектом або позитивними фізичними зрушеннями.

Основні висновки. Фітнес-аеробіка може використовуватися як один із найбільш різнобічних і універсальних засобів фізичного виховання для оздоровлення студентів, що дозволяє підвищити якість навчання і удосконалення фізичного розвитку. Аеробіка сприяє оновленню організму та його функціональної досконалості. Регулярні заняття аеробікою допоможуть зміцнити та зберегти здоров'я студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биченко В. Оптимізація фізичного виховання головний фактор мотивації студентів до занять фізичною культурою / В. Биченко, С. Лавренюк // Вісник Черкаського університету : [зб. наук. ст.]. Серія : Педагогічні науки / Мво освіти і науки України, Черкаський нац. унт ім. Б. Хмельницького. Черкаси. Видво ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2011 – С. 20–24.

2. Канішевський С.М. Науково-методичні та організаційні основи фізичного самовдосконалення студентства. Вид. друге, стереотип./ С. М. Канішевський. К. : ІЗМН, 2012.- 270 с.

3. Лимарєва Ю. М. Реалізація принципу свідомості у навчанні студентів вищих навчальних закладів України (друга половина XIX століття) : автореф. дис. на здобуття наук. Ступеня канд. пед. наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Ю. М. Лимарєва; Мелітопольський держ. пед. Унт ім. Б. Хмельницького. Мелітополь, 2012. – 20 с.

4. Шульгин А. І. Основи планування та проведення практичних занять у вузі за навчальною дисципліною «Фізична культура» Текст.: Учеб.

Пособие / А. І. Шульгин [і др.]. Кемерово: КемИ (філіал) РГТЭУ, 2003. - 120 с.

Владислав Черненко,
студент 5 курсу факультету
фізичного виховання
Наук. керівник: **С. М. Данило,** ст. викладач. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПСХИМОТОРИКИ ДІТЕЙ 5-6 РОКІВ ЗАСОБАМИ ПАЛЬЧИКОВОЇ ГІМНАСТИКИ

Актуальність. Вік 5-6 років у дітей є сенситивним періодом для розвитку багатьох фізичних якостей та також для розвитку складових пізнавальної діяльності дитини: сприйняття, пам'яті, мислення, уяви, уваги. Також відомо, що фізичні і психічні якості є взаємопов'язаними сторонами психофізичного розвитку, тому удосконалення фізичного і психічного розвитку на думку багатьох фахівців рекомендується здійснювати водночас.

Нажаль, в наш час до 69,9% дітей старшого дошкільного віку мають нижчі за середні та низькі показники здоров'я й фізичної підготовленості. Та близько 23% дошкільнят не готові розпочинати навчання в школі, через недостатній рівень розвитку психічних якостей. Підвищення рівня психофізичного розвитку можливе за допомогою використання різноманітних засобів фізичного виховання, у тому числі й пальчикова гімнастика.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою психофізичного розвитку займалися такі дослідники, як Н. Москаленко, О. Головчено, Х. Юдкіна, Е. Вільчковський, А. Пивовар, В. Поліщук, О. Багінська, О. Курок.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є впровадити засоби психогімнастики в освітній процес дошкільників та експериментально перевірити його позитивний вплив на рівень розвитку психомоторики дітей 5-6 років. У процесі дослідження було використано наступні методи: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, педагогічний експеримент, тестування, методи математичної статистики, Теппінг тест, Тест Керна-Ирасека, Мотометричний тест.

Сутність дослідження. Для дослідження рівня розвитку психомоторики дітей 5-6 років були підібрані наступні тести:

Тест Керна-Ирасека, який складався з 3 завдань, а саме малювання фігури людини, копіювання фрази з письмових букв та змальовування групи точок в певному просторовому положенні.

Мотометричний тест (вирізування кола). Виконується з двух спроб, виконаний тест свідчить про задовільний рівень розвитку дрібної моторики.

Тепінг тест досліджує рівень працездатності нервових клітин та нервової системи в цілому.

Розроблено комплекс вправ пальчикової гімнастики для виконання дошкільниками протягом дня.

Після закінчення проведення запланованих вправ пальчикової

гімнастики, тестування буде використане повторно для порівняння отриманих результатів.

Основні висновки. В нашій роботі було проаналізовано сучасний рівень розвитку психомоторики дошкільників 5-6 років; підібрано тести для оцінки рівня розвитку психомоторики та розроблено комплекс вправ з пальчикової гімнастики

ЛІТЕРАТУРА

1. Бобрищева-Пушкина Н.Д. Профилактика нарушений адаптации первоклассников / Н.Д. Бобрищева-Пушкина, О.Л. Попова, Л.Ю. Кузнецова, А.А. Силаев // Практика педиатра. – 2009. – №2. – С. 40 – 48.

2. Давыдов В.Ю. Скрининг-тесты и организация медико-педагогического контроля за физическим развитием дошкольников / В.Ю. Давыдов. – Самара, 2002. – 148 с.

3. Коробейников Г.В. Психофизиологические механизмы умственной деятельности человека. – Киев: Український фітосоціологічний центр, 2002. – 123 с.

4. Роговик Л.С. Психомоторика дитини / Л.С. Роговик. – К.: Глав-ник, 2005. – 112 с.

Єлизавета Шутова,
студентка 4 курсу факультету
фізичного виховання
Наук. керівник: **С. М. Данило,** ст. викладач. (БДПУ)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ РІВНЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Проблема охорони здоров'я студентської молоді є одним з найбільш актуальних завдань, що стоять перед суспільством і державою, оскільки студенти є однією з представницьких груп молоді країни. За останні роки спостерігається тенденція збільшення контингенту, що відноситься до спеціальних медичних груп на початку навчання у ВНЗ та їх поповнення до останнього року викладання фізичного виховання, яка відбувається на фоні низького рівня фізичної підготовленості студентів, послаблення функцій нервової системи впродовж навчання та в період сесії, що негативно впливає на формування здоров'я майбутніх фахівців.

У зв'язку з погіршенням стану здоров'я та зниженням рівня фізичної підготовленості молоді активно здійснюються пошуки нових шляхів оцінки рівня фізичного стану студентської молоді з метою удосконалення занять фізичними вправами у вищих навчальних закладах, що зумовило вибір теми нашого дослідження «Деякі аспекти оцінки рівня фізичного стану студентської молоді».

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблемою оцінки рівня фізичного стану студентської молоді займалися такі дослідники, як Ю.В. Верхошанский, В. Волков, О. Терещенко, П. Коханець, А. Антонюк, О. Куц, О. Кузнєцова, В.М. Платонов, М.М. Булатова та Н.В. Решетников.

Мета і методи дослідження. Метою нашого дослідження є

визначити форми оцінки рівня фізичного стану студентської молоді. У процесі дослідження було використано наступні методи: аналіз і узагальнення науково-методичної літератури, нормативно-правових документів та матеріалів мережі Інтернет; методи порівняння.

Сутність дослідження. Фізичний стан визначається сукупністю взаємопов'язаних ознак: у першу чергу фізичною працездатністю, функціональним станом органів і систем організму, фізичним розвитком, фізичною підготовленістю студентської молоді .

За визначенням В. Зайцева , фізичний стан студентської молоді включає наступні показники: здоров'я – відповідність показників життєдіяльності, норми та ступеня стійкості організму до несприятливих зовнішніх дій; будову тіла; стан фізіологічних функцій, власне рухових функцій – можливість виконувати певний обсяг рухів (тобто технічна підготовленість) і рівень розвитку рухових якостей.

За визначенням ВООЗ, здоров'я — це "стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад".

Кількісна експрес-оцінка рівня фізичного здоров'я у студентської молоді проводилася за методикою Г. Л. Апанасенко.

В основу розробленої системи закладені показники фізичного розвитку (ріст, маса тіла, життєва ємність легень, кистьова динамометрія), стан серцево-судинної системи в спокої і у відновному періоді після дозованого фізичного навантаження. Експрес-скринінг заснований на залежності між загальною витривалістю, об'ємом фізіологічних резервів і проявом економізації функцій кардіореспіраторної системи.

Оцінка рівня фізичного стану студентів здійснювалася за методикою, запропонованою О.Я. Пироговою. Реєструвалися показники у стані спокою: ЧСС, середній артеріальний тиск, ріст, маса тіла, вік.

Модифікований тест Царди по Л. Я. Іващенко.

Оцінюється показник бігу з урахуванням реакції відновлення ЧСС після подолання в максимальному темпі дистанції 1000 м. Рекомендований для оцінки рівня фізичного стану людей, що регулярно займаються фізичними вправами.

Основні висновки. В нашій роботі було проаналізовано сучасний стан оцінки рівня фізичного стану студентської молоді; охарактеризовано поняття фізичного стану студентів вищих навчальних закладів; розглянуто методологію оцінки рівня фізичного стану студентів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатова М. М. Здоров'я і фізична підготовленість населення України / М. М. Булатова, О. Литвин // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – К. : НУФВСУ, 2004. – № 1. – С. 3–9.

2. Волков В. М. Контроль і оцінка фізичної підготовленості студентської молоді :навч.-метод. посіб. / В. Волков, О. Терещенко. – К. : Нора-Друк, 2006. – 65 с.

3. Іващенко Л.Я. Самостійні заняття фізичними вправами //Л.Я. Іващенко, Н.П. Страпко.- К .: Здоров'я, 1988. – 160 с.

ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я, ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ, ЕКОЛОГІЯ

Анна Архипова,
студентка 2 курсу
Інституту філології та соціальних комунікацій
Наук. керівник: **В. В. Гнатюк**,
к.біол.н., доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГІЧНІ ЗВИЧКИ ЯК СПОСІБ СВІДОМОГО ЗБЕРЕЖЕННЯ ПЛАНЕТИ

Актуальність. Більша частина людства щодня свідомо чи несвідомо наносить шкоду навколишньому середовищу. Через те, що технології не стоять на місці і виробники товарів та послуг прагнуть привернути увагу якомога більшої кількості людей та роблять усе задля їх товарообігу. Зросла тенденція купування непотрібних речей, загортання товарів, особливо їстівних, у велику кількість обгорток які у подальшому потрапляють у довкілля. На жаль, такі дії не є толерантними по відношенню до навколишнього середовища.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблему екологічних звичок розглядав у своїх працях американський біолог та еколог Юджим Одум, пов'язуючи їх з великим впливом на екосистеми навколишнього середовища.

Мета і методи дослідження. Виділити основні екологічні звички, які можуть вплинути на стан навколишнього середовища.

Сутність дослідження. Зменшити свій негативний відбиток на навколишньому середовищі можна, узявши на себе відповідальність за свої вчинки. Адже навіть маленькі зміни у наших щоденних звичках можуть змінити негативний вплив на природою.

Певно багато хто з нас знає і розуміє, що потрібно перекривати воду під час чистки зубів і вимикати світло, виходячи із кімнати. Проте існує ще багато корисних і нескладних звичок, які добре вплинуть не тільки на навколишнє середовище, а й на здоров'я і сімейний бюджет.

Використовуйте багаторазові «торби» для покупок. Тканинні сумки для покупок набули широкого поширення і є загально доступними. Використання такої альтернативи дозволить значно зменшити кількість надходження поліетилену у природу, період розкладу якого може тривати до 200 років, спричиняючи загрозу рослинному і тваринному світові.

Скляні пляшки для кориснішої і безпечнішої води. Придбайте пляшку для води багаторазового використання або термос для гарячих напоїв. Адже матеріал, з якого виробляються одноразові пляшки, виділяє у напої так званий бісфенол. Згідно з дослідженнями, потрапляючи до організму, разом з іншими хімікати, можуть впливати на гормональний стан людини та спричиняти численні онкологічні захворювання.

Замініть звичайної батарейки використовуйте акумулятори такого ж типу. Замість батарейок, які працюють лише один раз, користуйтеся акумуляторами, які можна перезаряджати до 1000

циклів, що вплине позитивно не тільки на екологію, а й на ваш гаманець.

Використані батарейки і акумулятори вимагають безпечної утилізації. Їх у жодному разі не можна викидати у смітник. На сміттєзвалищі металеве покриття батарейок руйнується і важкі метали потрапляють в ґрунт, звідки просочуються в ґрунтові води тощо.

Одягайтеся свідомо! Не купуйте речі, якщо не впевнені чи будете їх носити, або одягнете лише один раз, якщо ви вже маєте 15 інших! Також обирайте одяг, виготовлений з натуральних речовин. Бо потрапляючи на смітник він розкладається за 2-3 роки, а синтетичний – 40 і більше років утворюючи токсичні сполуки.

Кава «з собою». Щоразу купуючи напої у кав'ярнях, ми зіштовхуємося з утворенням потенційного сміття з одноразових стаканів, кришечок, соломинок тощо. Так наприклад близько мільярда соломинок використовується щодня і переважна більшість з них вже за 15 хвилин потрапляють у смітник.

Екологічною альтернативою буде багаторазова склянка або термос, яка збереже тепло вашого напою і мінімізує шкоду середовищу.

Вимикайте електроприлади не залишаючи їх у стані «очікування». Виходячи з дому, перевіряйте, чи не залишилися телевізор, аудіо-апаратура або монітор комп'ютера увімкненими. Ця техніка споживає від 10 до 60% енергії, перебуваючи в режимі «очікування». Також не залишайте зарядні пристрої для мобільних телефонів та ноутбуків у розетці цілодобово – витягайте їх, якщо не користуєтеся. Те саме із прибиранням – жодна людина не зможе прибрати усе місто, але якщо кожен почне з власного під'їзду чи ділянки біля дому, то з часом місто таки стане набагато чистішим.

Основні висновки. Кожна людина окремо може зробити не так і багато корисного для природи, проте «велике» завжди починається з малого. Перейнявши хоча б декілька із цих звичок, та ще й застосовуючи їх щодня, Ви допоможете собі, своїм нащадкам і планеті в цілому.

ЛІТЕРАТУРА

1. WWF – World Wide Fund For Nature [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://wwf.panda.org/uk/you_can_help/ .
2. Одум Ю. Основы экологии / Пер. с англ. — М. : Мир, 1975. — 740 с.

Михайло Баличев,
студент 3 курсу
спеціальності здоров'я людини
Наук. керівник: **В. М. Осіпов,** к.н.фіз.вих. та спорту, доцент

КІНЕЗОТЕРАПІЯ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПОРУШЕНЬ ФУНКЦІЇ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Актуальність. Останнім часом істотно зросла роль спрямованого відновного лікування (реабілітації) хворих та інвалідів, складовою частиною якого є кінезотерапія і масаж. В результаті різних захворювань і травм у

хворих розвиваються важкі функціональні порушення, що виражаються в гіпокінезії, гіподинамії, гіпотрофії, що призводять до втрати здатності пересуватися і виконувати побутові навички. До зниження функціональних можливостей організму призводить ряд захворювань серцево-судинної системи, травми і захворювання опорно-рухового апарату, центральної і периферичної нервової системи. Цілеспрямоване використання компенсаторних механізмів, що відшкодовують рухові дефекти, закріплення їх шляхом раціонального тренування дозволяють домогтися певної компенсації функцій і формування адаптивного рухового стереотипу [6].

Ступінь дослідження роботи. Кінезотерапію як засіб фізичної реабілітації детально розглянув Бубновський С.М., розробивши власну методику на МТБ (багатофункціональний тренажер Бубновського)[1,3] для відновлення функції опорно-рухового апарату.

Мета і методи дослідження. Мета – розглянути кінезотерапію як засіб фізичної реабілітації порушень функції опорно-рухового апарату.

Завдання дослідження: провести аналіз науково-методичної літератури з питань застосування кінезотерапії у фізичній реабілітації порушень функції опорно-рухового апарату.

Сутність дослідження. Кінезотерапія – напрямок лікувальної фізкультури. Найменування походить від грецького kinesis – «рух» + терапія – «лікування», або лікування через рух. Це – самостійна медична дисципліна, яка спирається на досвід і використовує досягнення інших медичних дисциплін і включає в себе також теорію і методику фізичної культури, яка використовує для лікування фізичні вправи, що є психолого-педагогічним процесом, який виникає між пацієнтом і реабілітологом [2].

Кінезотерапія – це активний метод лікування, при якому хворий повноцінно бере участь в оздоровчому процесі [1,5]. Техніка кінезотерапії досить проста, в її основу були покладені реальні клінічні досягнення, а також результати наукових досліджень м'язової системи людини, її фізіології і біохімії процесу скорочення м'язових волокон і вплив на опорно-руховий апарат людини [1,4].

Одним з основних вимог при проходженні лікувального або реабілітаційного кінезотерапевтичного курсу на підвісних та інших тренажерах є правильне дихання, інакше будь-який рух, що виконується в рамках програми занять, втрачає свій лікувальний ефект [1,3].

У сучасній медичній практиці існує багато методів кінезотерапії, але нерідко можна спостерігати ситуацію, коли автори того чи іншого методу абсолютизують його, не визнаючи його реальної терапевтичної сили. Рухові розлади мають величезну різноманітність клінічних відтінків, тому лікар-фахівець в області кінезотерапії повинен володіти якомога ширшим спектром методів і вміти застосовувати їх на практиці, безпосередньо у відновлювальному лікуванні. При кінезотерапевтичному впливі використовується великий обсяг рухів, які охоплюють як активно-пасивні, довільно-мимовільні, синергічні, і виконуються як активно так і пасивно, за допомогою кінезотерапевта або механотерапії [2,3].

Деякі методи кінезотерапії передбачають проведення хворого через больові фізіологічні адаптаційні реакції, що виникають при неминучому

силовому впливі на м'язи опорно-рухового апарату, уражені хворобою. Обов'язком пацієнта, котрий використовує дані методики, є активне подолання болю. Передбачається, що таким чином формується новий поведінковий стереотип, властивий здоровій людині, яка не боїться і не залежить від проявів хвороби [3,4].

Основні висновки. Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам визначити, що кінезотерапія є однією з форм лікувальної фізичної культури людини, коли, виконуючи активні і пасивні руху, певні вправи лікувальної гімнастики, досягається конкретний терапевтичний результат. Кінезотерапія являє собою науково-прикладну діяльність, в якій поєднуються знання медицини, педагогіки, анатомії, фізіології, біохімії, біомеханіки і та ін. наук про людину з метою лікування, поліпшення і підтримки її в здоровому стані, профілактики від рецидивів хвороби та сприяє психофізичному комфорту особистості.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бубновский С.М. Практическое пособие по кинезотерапии. – М., 1998. – Режим доступу – http://fly-massage.narod.ru/lfk/1/1.html

2. Бобков Г.А. Термопроцедуры и кинезитерапия: Материалы научно-практической конференции. — Профилактика и лечение заболеваний костно-мышечной системы человека по методу Бубновского С.М.. — М.: Астрея-центр, 2008. – 116 с.

3. Бубновский С.М. Теория и методика кинезитерапии методическое пособие / / под редакцией к.м.н. Бубновского С.М.. — М., 1998. — 56 с.

4. Бубновская, Лукъянычев «Адаптивная физкультура с основами кинезитерапии». — М.: Астрея-центр, 2008. — 96 с.

5. Лечение движением (кинезитерапия) в домашних условиях и в лечебном учреждении при болях в опорно-двигательной системе / П.Л. Жарков, Э.Г. Мартиросов, А.П. Жарков; Под общ. ред. П.Л. Жаркова. – М.: Элит, 2002. – 160 с.

6. Пирогова Л.А., Улащик В.С. Кинезотерапия и массаж в системе медицинской реабилитации: Учебное пособие. — Гродно: ГрГМУ, 2004. — 242 с.

Валерія Барабаш,
студентка 1 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник**: В. В. Гнатюк**, к. біол. н., доцент (БДПУ)

РІЗНОМАНІТНІСТЬ МОЛЮСКІВ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ТА ЇХ ЗНАЧЕННЯ У ЕКОСИСТЕМАХ

Актуальність. Природні екосистеми Азовського моря, де мешкають молюски, відіграють важливу роль в екологічному балансі навколишнього середовища. Молюски мають досить велике значення в трофічному ланцюзі живлення риб, птахів, деяких водних ссавців, паразитів тощо. Тобто молюски відіграють важливу роль у кругообігу речовин, вони підтримують

рівновагу екосистем Азовського моря.

Ступінь досліджуваності проблеми. Відомо, що до середини XX сторіччя було опубліковано лише одне фундаментальне дослідження В.П. Воробйова (1949), в якій молюски розглядалися разом із червами та ракоподібними, як одна з головних груп безхребетних Азовського моря. Також відзначилися такі науковці як Голиков та Старобогатов (1972) із науковою працею «Определитель фауны Черного и Азовского морей» та інші вчені тих часів [1, 3].

Так у Міжнародній Червоній книзі МСОП, згідно даних на жовтень 2017 року, наведено близько 7276 видів молюсків, з яких 297 видів вважаються вимерлими, а ще 1984 види знаходяться у категорії підвищеного ризику. В Україні до Червоної книги занесено близько 20 видів молюсків [1, 2].

Мета і методи дослідження. Оцінка різноманітності молюсків та їх значення у природних екосистемах Азовського моря.

Сутність дослідження. На сьогодні відомо, що сучасна фауна молюсків Азовського регіону налічує 88 видів, з яких 64 належать до класу *Gastropoda*, а 24 – до класу *Bivalvia*.

Найбільше видове різноманіття характерне для відкритої частини Азовського моря, яке налічує 74 види, в Утлюкській затоці було виявлено 62 види молюсків, малакофауна Молочного лиману дещо збіднена – 37 видів. Лише 20 видів молюсків виявлені в Таганрозький затокі, що є наслідком низької солоності вод [3].

За останніми даними Міжнародного союзу охорони природи, найбільшої небезпеки завдають скиди рідких відходів сільського господарства, комунального сектору та деревообробної промисловості. Також впливає модифікація природних водойм під потреби людини, створюючи дамби, водосховища та відведення води.

Таким чином, наведені антропогенні чинники пришвидшують вимирання молюсків, скорочуючи їх чисельність, порівняно з природними факторами.

Зникаючим видам молюсків притаманні певні спільні риси: пізнє статеве дозрівання, порівняно велика тривалість життя, низька плодючість, обмежений ареал та специфічне середовище існування.

Хоча деякі м'якуни завдяки людині значно розширили межі свого природного поширення: велетенський африканський равлик Achatina fulica, хижий Euglandina rosea, прісноводний двостулковий молюск Corbicula fluminea та інші. Маючи надзвичайну плодючість та здатність пристосовуватися до різних умов, вони швидко захоплюють вільні екологічні ніші, тобто їх виявляють в найрізноманітніших місцях існування.

Основні висновки. Отже, багато видів молюсків є важливим джерелом харчування як для людини так і для тварин, а також джерелом цінних матеріалів, таких як перламутру, перлів, пурпуру з яких виготовляють коштовні прикраси та інші предмети. Також деякі м’якуни є сільськогосподарськими шкідниками, а інші можуть безпосередньо загрожувати здоров’ю та життю людини. Водночас багато видів м’якунів, переважно наземних та прісноводних, опинилися перед загрозою вимирання через діяльність людини та перебувають під охороною.

Таким чином фауна Азовського моря відзначається відносною бідністю видового складу молюсків, порівняно із світовим рівнем, що становить близько 350 видів і винятково великим кількісним приростом, за яким Азовське море перевищує майже усі морські водойми світу. Вважається, що найрозвиненішим у морі є фітопланктон та бентос. Серед біомаси бентосу молюски займають домінантне положення, адже скелетні залишки представлені карбонатом кальцію та мають значну питому вагу у формуванні сучасного донного осаду з подальшим виносом їх вздовж узбережжя Азовського моря.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балашов И. Охрана наземных моллюсков Украины. — Киев : Институт зоологии НАН Украины, 2016. — 272 с.

2. Визначник наземних молюсків України / Н. В. Гураль-Сверлова, Р. І. Гураль ; відп. ред. д-р біологічних наук О. С. Климишин. – Львів : [б. в.], 2012. – 216 с.

3. Моллюски Азовского моря : монография / В. В. Анистатенко, И. А. Халиман, О. Ю. Анистатенко. – К. : Наукова думка, 2011. – 172 с.

Христина Богачова,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.І. Книш**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

МЕДИКО-БІОЛОГІНІ ОСНОВИ ВІДНОВЛЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ

Актуальність. Медицина і знання про медико-біологічну реабілітацію людини, як складову медицини буде постійно розвиватися і доповнюватися. Ця наука вічна і чітко пов'язана з еволюцією. З появою нових захворювань, з'являються і нові способи боротьби з ними, за допомогою нових засобів. Різновиди, види і важливість основ медико-біологічної реабілітації досить широка тема, однак необхідно приділити увагу, через важливість реабілітації до становлення людського організму, як однієї з найскладніших систем**.**

Мета статті – теоретичне обґрунтування понять та засобів відновлення у фізичній реабілітації спортсменів та дослідження переваг основної долі засобів реабілітації, виходячи з поширеності та популярності .

Сутність дослідження. У світі сучасних наукових уявлень здоров'я як соціальне явище, яке має біологічну основу, є складною багатофакторною проблемою і визначається комплексом різних за своїм характером чинників, надзвичайно складно переплетених. [1]

Нині медицина має багатий досвід боротьби з хворобами, але немає такого досвіду стосовно зміцнення здоров'я здорових. За допомогою медико-біологічних засобів відновлення поліпшується адаптація до навчальних, тренувальних і змагальних навантажень, підвищується працездатність, прискорюються процеси відновлення витрачених

енергоресурсів організму, активізується білковий обмін. Все це сприяє збільшенню напруженості навчальних і тренувальних занять.

У комплексі медико-біологічних засобів виділяють такі фактори, як раціональне харчування, вітамінні фармакологічні препарати, фізіотерапевтичні та бальнеологічні кошти.

Фізіотерапевтичні засоби знаходять все більш широке застосування для стимуляції відновних процесів. [2]

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни "Медико-біологічні основи у фізичній культурі і спорту", є засвоєння студентами знань, педагоги-реабілітологи їм повинні донести:

- Закономірності впливу біологічних, хімічних, фізичних та соціальних факторів оточуючого середовища на організм і здоров'я школяра, що займається спортом.
- Основні елементи здорового способу життя.
- Основи раціонального харчування школяра, що займається спортом.
- Гігієнічне значення білків, жирів, вуглеводів, вітамінів та мікроелементів у харчовому раціоні школяра, спортсмена .
- Особливості фізичної та розумової працездатності школярів
- Закономірності впливу фізичних навантажень на фізичний розвиток, здоров'я і працездатність школярів.

Вивчення дисципліни «Медико-біологічні основи у фізичній культурі і спорту» формує у студентів наступні компетенції:

- здатність до розуміння специфічних цінностей та важливості фізичної культури та спорту в житті людини;
- спроможність застосовувати знання про раціональне харчування, ергогенні та фармакологічні засоби відновлення в професійній діяльності;
- здатність застосовувати професійно-профільовані знання з психології
- здоров'я та здорового способу життя в професійній діяльності. [1]

Висновок. Для удосконалення підготовки майбутніх вчителів фізичної культури велике значення має покращення форм і методів навчання, удосконалення якості програм і посібників з фізичної реабілітації, навчально-матеріальної бази навчальних закладів, забезпечення наукової організації всієї педагогічної праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основи фізичної реабілітації : навч.-метод. посіб. для студентів ВНЗ/[Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчук та ін.]. – Т : 2010. – 115 с.

2. Письменский И. А. Физическая культура : учебник для академического бакалаврата / И. А. Письменський , Ю. Н. Аллянов. – М. : Издательство Юрайт , 2015.- 493 с.

Максим Будник,
студент 5 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **О. П. Мягченко,** к.хім.н, доцент (БДПУ)

СТАН ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА РІВЕНЬ ТРАВМАТИЗМУ В УКРАЇНІ, М. БЕРДЯНСЬКУ

Актуальність теми полягає у дослідженні факторів які впливають на демографічний стан України, її регіонів, в тому числі показників здоров'я, захворюваності, смертності населення у різних вікових групах та пов'язані з цим проблеми – соціальні, еколого-економічні.

Ступінь досліджуваності потребує постійного уточнення даних про соціально-екологічний стан, ранги демографічного благополуччя та індекси людського розвитку, їх впливи на стан ринку праці, матеріальний добробут, умови життя та рівень освіти, стан охорони здоров'я населення, виявлення кількісних характеристик та взаємозв'язків, які впливають на складові демографічного стану в Україні, її регіонах.

Методика дослідження – аналіз статистичних, картографічних матеріалів по Україні та власні спостереження. Для цього проаналізована динаміка демографічних, соціоекологічних змін у Північному Приазов'ї, його основних джерелах забруднень – Маріуполі, Бердянську.

Сутність дослідження. Показники здоров'я населення, захворюваності, смертності і народжуваності, відображають рівень розвитку, благополуччя будь-якої держави, її регіонів, характеризують соціальні, політичні, еколого-економічні проблеми [3]. Здоров'я, за висновками експертів Всесвітньої організації охорони здоров'я, на 52% визначається якістю середовища мешкання, тобто його екологічними характеристиками, на 20–22% від спадкових хвороб, на 18–20% від економічних умов і тільки на 7–12% від якості служби охорони здоров'я**.** Здоров'я – це сумарний показник екологічного благополуччя на визначеній території, в тому числі в містах Бердянську, Маріуполі. На якість здоров'я впливає ступінь забруднення (Z) навколишнього середовища, яке визначає формула: $Z=\Sigma(Cmax–Cmin)/N$, де Cmax та Cmin – концентраційні показники забруднень, N – чисельність населення на досліджуваній території. Використовуючи стандартну шкалу оцінки екологічного стану території можна виділити наступні її ранги: припустиме забруднення ($Z<16$), помірне забруднення ($16<Z<32$), небезпечне ($32<Z<128$) і надзвичайно небезпечне ($Z>128$). Величина обернена значенню (Z) визначає індекс забруднення (I) за яким можна визначити індекс якості навколишнього середовища (I): $I=1/(1-t)$ і показник здоров'я (H): $H=(X_1–X_2)/X_1$, де t – тривалість спостережень, X_1 і X_2 – чисельність хворих відповідно на початку і в кінці часу спостереження (t). Важливим є сумарний індикатор екологічного благополуччя – показник народжуваності, смертності, захворюваності та індекс людського розвитку. У Бердянську народжуваність складає 6,9 (у 2003 році дорівнювала 7,3), смертність – 14,3 на тисячу населення (у 2003 році смертність склала 13,7). В Маріуполі за останні 15 років тривалість життя скоротилася на 7 років – 47%

чоловіків і 36% жінок не доживають до пенсійного віку. Характерним показником є здоров'я дітей. За статистикою чисельність умовно здорових дітей складає біля 15%, для багатьох з них характерні патології центральної нервової системи. Особливо необхідно виділити екологічно залежні патології, які характеризують загальну і дитячу смертності: хронічний бронхіт і пневмонії, обумовлені якістю навколишнього середовища, яке визначається не тільки речовинним навантаженням шкідливих речовин, але і фізичним, зокрема електромагнітним випромінюванням від антен мобільного зв'язку, теле-, радіоантен і локаторів спостереження за повітряними і водними транспортними засобами.

Основні висновки: 1) смертність, народжуваність і захворюваність населення та екологічні характеристики – найбільш чутливі демографічні показники, на які активно впливають характеристики середовища на здоров'я людини і визначаються в основному екологічними факторами, надійністю й ефективністю контролю за станом навколишнього природного середовища; 2) без активного державного тиску на забруднювачів проблему народжуваності вирішити неможливо, бо в екологічно хворому довкіллі не можуть народжуватися і жити здорові люди; 3) досліджені фактори вказують на небезпеку існування українського народу, держави через вимирання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ґудзь М.В. Соціальний ресурс розвитку курортних територій //Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конфер. "Еколого-економічні проблеми Північного Приазов'я: економіка, екологія, освіта".- Бердянськ. – 2006.- С. 11-15.

2. Мягченко А.П. Социально-экологические проблемы Северного Приазовья //Сборник научн. трудов 11-й (ежегодной) международн. научно-практ. конфер. «Экология и здоровье человека. Охрана водного и воздушного бассейнов. Утилизация отходов», т. 3.- Бердянск, 9-13 июня 2003 г. – С. 510-517.

3. Мягченко О.П. Екологічні проблеми Північного Приазов'я. Навч. посібн.- Бердянськ: Будинок техніки.- 2004.- 354 с.

Катерина Войчицька,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **М.В.Дудко,**
майстер виробничого навчання (БЕГК БДПУ)

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕЧНОСТІ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ

Останнім часом все більшої актуальності набувають проблеми, які існують навколо виробництва, сертифікації, контролю якості та споживання продуктів харчування, а також їх екологічної безпеки. Проблеми

харчування і здоров'я тісно взаємопов'язані. Здоров'я людини залежить від того, чим вона харчується. Бо продукти — це "цеглинки", з яких будується кожна клітина організму.

Питанням екологічності продукції харчової промисловості присвятили свої праці провідні вітчизняні вчені-економісти, технологи, медики, екологи, зокрема: О.О.Бєлан, Г.І.Гончаров, М.П.Гуліч, Б.М.Данилишин, В.Ф.Доценко, Ю.Г.Кожанов, П.Б.Козлов, В.Н.Корзун, Л.В.Маринченко, П.В.Перетятько та багато інших.

Згідно із Законом України "Про захист прав споживачів" та із загальновизнаною міжнародною практикою відповідальність за відповідність харчових продуктів вимогам законодавчих актів і державних стандартів несуть підприємства-виробники. Важливо, щоб якість харчових продуктів, які реалізують у торговельній мережі, була ідентична тим вимогам, які закладено в державних стандартах і технічних умовах на їх виробництво. Як засоби ідентифікації використовують нормативні, технічні та товарносупровідні документи, а також маркування. Слід "озброїти" як товарознавців, так і споживачів необхідними знаннями щодо своєчасного розпізнання різних підробок товарів.

У сучасних умовах людина все менше довіряє якості вироблених продуктів. Це пов'язано як з погіршенням умов навколишнього середовища (підвищена хімізація і індустріалізація виробництва), з забрудненням харчових продуктів, консервуванням та пакуванням, так і з генною модифікацією продуктів харчування, низьким контролем якості в процесі виробництва продуктів харчування.

Є ще одна причина, через яку знижується якість – це використання дешевої сировини для виробництва, скорочення технологічних циклів і, як не дивно, використання високотехнологічного обладнання. Для додержання екологічної безпеки виробництва всі його процеси мають відповідати вимогам «зелених» технологій, а самі продукти мати зелену позначку, що свідчить про їх високу якість та екологічну безпеку.

В умовах України надзвичайно складно, майже неможливо, контролювати продукти харчування за всіма можливими забруднюючими речовинами, генетично модифікованими складовими, оскільки це надто дорого.

Успішний процес інтеграції України в світове економічне співтовариство не можливий без координації зусиль з випуску якісної та безпечної харчової продукції. Для реалізації цих задач на підприємствах харчової промисловості розробляються та впроваджуються системи управління якістю і безпечністю, які засновані на принципах НАССР, успішне використання яких неможливе без впровадження та дотримання виконання загальних принципів гігієни харчових продуктів.

Основною розбіжністю у вітчизняному та європейському законодавстві є відношення до таких категорій як якість та безпека продукту. В країнах ЄС якість харчових продуктів – це категорія суто комерційна, яка не підлягає контролю з боку держави. В Україні якість та безпека харчових продуктів єдине ціле і тільки в такому разі продукція відповідає вітчизняним стандартам. Важливим є збереження українських смакових і технологічних традицій.

Основні напрямки Європейської концепції забезпечення безпеки харчових продуктів такі: виробник несе повну фінансову і юридичну відповідальність за безпеку продукції, яку він виготовляє, та обов'язкове введення системи НАССР.

Тому необхідно виділити такі основні пріоритети щодо якості та екологічної безпечності продуктів харчування:

- контроль за якістю та безпекою продовольчої сировини і супутніх матеріалів, харчових продуктів, особливо дитячих, а також організація санітарної просвіти населення;
- контроль за безпекою імпортної продукції, особливо виготовленої на основі генетично модифікованих організмів (обов'язкове маркування такої продукції);
- подальше удосконалення нормативно-правової бази, зокрема розроблення національних медико-біологічних вимог і санітарних норм якості та екологічної безпечності продовольчої сировини та харчових продуктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безпека харчування: сучасні проблеми: посібник-довідник / Укл. А.В. Бабюк, О.В. Макарова, М.С. Рогозинський, Л.В. Романів, О.Є. Федорова. – Чернівці: Книги-ХХІ, 2005. – 454 с.

Ольга Глущенко,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С.І. Книш,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ У СФЕРІ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Актуальність. В умовах загострення оздоровчих і демографічних проблем суспільства виникла загальна потреба введення у вищих навчальних закладах нової спеціальності "Здоров'я людини", метою якої є забезпечення системи охорони здоров'я кваліфікованими фахівцями, здатними опікуватися розвитком різних напрямів зміцнення здоров'я, підвищення дієздатності людей, попередженням хвороб, збільшенням загальної тривалості життя та активного довголіття через спеціально організовані фізкультурно-оздоровчі, освітні, реабілітаційні, дієтотерапевтичні, рекреаційні, корекційно-розвивальні та інші заходи. З огляду на широкий спектр професіональної підготовки фахівців зі здоров'я людини виникає потреба пошуку і впровадження відповідних концептуальних та інституційних засад, спроможних забезпечити потрібні умови для оволодіння необхідними знаннями, вміннями та навичками й успішну їх реалізацію в професійній діяльності, аби допомогти організму впоратися із хворобою, прискорити процес одужання і відновлення порушених функцій за допомогою різних прикладних спеціалізованих

програм.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблему підготовки вчителів основ здоров'я та фахівців фізичної реабілітації вивчали Г.А. Омельяненко, Н.О. Белікова та інші вчені, а О.С. Ільків розглядав сформованість рівня інформаційної культури у майбутніх вчителів основ здоров'я та фізичної реабілітації.

Мета статті – обґрунтувати необхідність формування інформаційної культури у майбутніх фахівців основ здоров'я та реабілітації та її реалізації у системі професійної підготовки.

Суттєві зміни, які сьогодні відбуваються в освіті України, обумовлюють необхідність нового підходу до кадрового забезпечення. Проблема підготовки фахівців основ здоров'я та реабілітації у вищих навчальних закладах має вагоме значення. Підготовка фахівців основ здоров'я та реабілітації потребує саме інноваційного підходу до змісту, методів, форм навчальної діяльності.

На сьогодні перехід людства до нових науково-інформаційних технологій вивели науку і освіту на новий рівень, створюючи нові можливості отримання знань студентами в вищих навчальних закладах.

У Законі України "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки" серед основних тактичних цілей розвитку інформаційного суспільства визначено такі:

- забезпечити комп'ютерну та інформаційну грамотність студентів, насамперед шляхом створення системи освіти, орієнтованої на використання новітніх інформаційних технологій у формуванні всебічно розвиненої особистості;

- створити системи дистанційного навчання та забезпечити на їх основі ефективне впровадження і використання інформаційно-комунікаційних технологій на всіх освітніх рівнях форм навчання.

Нині без використання інформаційних технологій та засобів навчання неможливо уявити навчання у вищій школі, вони зробили можливим доступ кожного фахівця основ здоров'я та фізичної реабілітації до величезної кількості різних видів інформації. Одночасно, в умовах інтенсивного впровадження інформаційних технологій у навчання, професійне становлення майбутнього фахівця основ здоров'я та фізичної реабілітації залежить від рівня його активності в освоєнні інформаційно-освітнього простору: чим вищий рівень активності студента на етапах професійної підготовки, тим більше досягається високий ступінь професійного розвитку, тим вищий рівень трансформації професійної освіти в самоосвіту, процесу актуалізації – в самоактуалізацію, розвитку – в саморозвиток.

Зазначене вище вимагає термінованого вирішення проблеми розвитку системи вищої здоров'язбережувальної освіти на основі інформаційних технологій, істотної зміни змісту, методів та організаційних форм навчання майбутніх фахівців основ здоров'я та фізичної реабілітації. [1]

Використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання потрібно розглядати як складову фундаментальної підготовки майбутнього вчителя основ здоров'я та фізичної реабілітації.

На сьогоднішній день інформаційна культура та досвід практичного

використання персональних комп'ютерів відкривають широкий доступ до інформації, необхідної майбутньому вчителю основ здоров‘я та фахівцю з реабілітації для отримання професійних знань, вмінь та використання новітнього досвіду у процесі засвоєння навчальних дисциплін та підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Формування інформаційної культури майбутніх фахівців основ здоров‘я та реабілітації має здійснюватися через свою реалізацію у навчальних планах спеціальностей, у робочих програмах, у плануванні контролю за самостійною роботою студентів, при виконанні ними практичних робіт. [3]

Для удосконалення підготовки майбутніх вчителів основ здоров‘я та реабілітації велике значення має покращення форм і методів навчання, удосконалення якості програм і посібників, навчально-матеріальної бази навчальних закладів, забезпечення наукової організації всієї педагогічної праці, технічне оснащення навчального процесу, зокрема, персональними комп'ютерами. [2]

Для її розв'язання у ВНЗ інформаційні комп'ютерні технології дедалі ширше використовуються на різних етапах процесу професійної підготовки.

Інформаційне забезпечення фахівців основ здоров‘я та фізичної реабілітації засобами інформаційних комп'ютерних технологій передбачає відповідне програмне та апаратне забезпечення комп'ютерних класів. У зв'язку з цим, вивчається питання структури програмного забезпечення та компонентів апаратного забезпечення сучасних комп'ютерів, аналізуються існуючі операційні системи, висвітлено основні принципи роботи в середовищі Windows XP та Windows Vista. Приділено увагу роботі з прикладними програми Microsoft Office 2003: Word, Excel, Access, Norton Commander, PowerPoint, Internet, Deriive та їх застосуванням. Розкрито ризики щодо безпеки інформації та основні прийоми її захисту. Розглянуто напрямки розвитку сучасних інформаційних технологій. [1]

Загалом, засоби інформаційно-комунікаційних технологій, які включають електронну пошту, глобальну, регіональну та локальну комп’ютерні сітки зв’язку та обміну даними, відкривають студентам та викладачам широкі можливості: оперативне передавання на будь-які відстані професійної інформації; організацію спільних телекомунікаційних проектів; запит інформації з будь-яких питань через систему електронних конференцій; електронне оцінювання професійних знань, вмінь та навичок, здійснення діагностики професійної готовності; впровадження елементів дистанційного навчання для очної та заочної освіти, самостійної та індивідуальної роботи, для студентів з особливими потребами та послабленим здоров’ям; використання електронних навчально-методичних комплексів з дисциплін у навчальному процесі та можливість їх постійного оновлення.

Висновки. Знання і вміння, що отримуються при вивченні дисциплін «Інформатика та комп'ютерна техніка», «Комп'ютерні та інформаційні технології», повинні стати основою для використання сучасних інформаційних технологій при вивченні фундаментальних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін в процесі аудиторної та самостійної роботи студентів. Тривалість навчання збільшувати неможливо,

тому єдиним способом модернізації навчального процесу, адекватним вимогам сьогоднішнього дня, є застосування персонального комп'ютера і математико-статистичних методів обробки інформації. Знання й уміння спілкуватися з персональним комп'ютером повинно стати найзвичайнішим засобом для кожної освіченої людини, як знання граматики, арифметики тощо. Тому, готовність до професійної діяльності в галузі основ здоров‘я та фізичної реабілітації передбачає належний рівень сформованості інформаційної культури.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бєлікова Н. О. Навчальна програма з дисципліни “Здоров’язбережувальні технології у фізичній реабілітації” для підготовки майбутніх фахівців з фізичної реабілітації / Н. О. Бєлікова. – Луцьк : РВВ ЛІРоЛ, 2009 – 20 с.
2. Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки / Зб. нормативно-правових актів “Правове регулювання туристичної діяльності в Україні” під заг. ред. проф. В. К. Федорченка. – К. : Юрінком Інтер, 2002. – 640 с.Гуляев В. Г. Новые информационные технологии в туризме. – М. : Изд-во ПРИОР, 1998. – 144 с..
3. Ільків О. С., Матвіїв В. І. Інформатика та комп'ютерна техніка (з елементами математичної статистики) : Навч. пос. для студ. Вищих навчальних закладів ФВ і спорту. – Львів, 2010.- С.333.

Григорій Джелген,
студент ІІ курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **І.І.Хіврич,** викладач (БЕГК БДПУ)

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ ТА СТАН ЗДОРОВ’Я СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Актуальність. Проблема формування, збереження та зміцнення здоров'я населення є одним із пріоритетних завдань держави. Особлива увага приділяється охороні здоров'я підростаючого покоління, у тому числі студентської молоді, що визначає рівень соціально-економічного благополуччя суспільства в найближчому майбутньому. Останнім часом все більшої актуальності набуває питання покращення стану здоров'я студентської молоді.

Ступінь досліджуваності проблеми. Останніми роками активізувалися дослідження з проблем здоров’я представників педагогічної думки (В. Бальсевич, Е. Казін, А. Лаптєв, Л. Лубишева, В. Марков, М. Морозів.). Учені дійшли висновку, що помітно погіршився стан здоров’я населення загалом, особливо студентської молоді. Вивчення проблеми здорового способу життя студентів у широкому соціокультурному аспекті освіти проводили К. Габрієлян, С. Гвоздій, А. Козикін, Т. Маляренко, Л. Поліщук, А. Щедрина. Серед сучасних науковців, які займаються питаннями формування ціннісних орієнтацій молоді на здоровий спосіб

життя, слід відмітити дослідження І. Беха, Г. Ващенка, Т. Глазько, Д. Давиденка, Р. Купчинова.

Мета дослідження теоретично обґрунтувати спосіб життя та стан здоров'я сучасної студентської молоді, рівень здоров'я і фізичної дієздатності студентської молоді України.

Сутність дослідження. Розгляд наміченого нами питання передбачає в першу чергу визначення поняття здоров'я студентів. Незважаючи на велику кількість точок зору на суть здоров'я, до теперішнього часу немає єдності підходів до його визначення та оцінки. Перш за все, слід розрізняти індивідуальне здоров'я студентів. При визначенні індивідуального здоров'я людини найчастіше використовують формулювання Всесвітньої організації здоров'я (ВОЗ): «Здоров'я – це стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороби або фізичних дефектів».

Сформувати, зберегти і зміцнити здоров'я кожного студента в період одержання освіти, на який припадає «пік» функціонального дозрівання організму, стабілізації всіх його систем, – найважливіше завдання кожного учбового закладу, поставлене сьогодні суспільством і державою.

Разом з тим факти вказують на те, що ця задача сьогодні не вирішується в належній мірі в період отримання молоддю освіти.

За даними медичних обстежень, спеціальних опитувань і літературних джерел:

• на сто обстежених студентів доводиться до 75-77 і більше хвороб різної етіології;

• з 10 студентів -7 мають відхилення в стані здоров'я;

• до 40 і більше відсотків перебувають на диспансерному обліку;

• понад 50% молодих людей, які навчаються в учбових закладах в нашій країні, не відповідають навіть середньому рівню державного стандарту фізичної підготовленості, який гарантує стабільне здоров'я.

Висновок. Отже, критичний стан здоров'я студентів і причини, що його викликали, дають підставу зробити висновок про крайню актуальність пошуку дієвих заходів по зміцненню здоров'я студентської молоді нашої країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Раевский Р.Т. Здоровье студенческой молодежи и пути его формирования в системе образования /Р.Т. Раевский, С.М. Канишевский, А.Ф. Попичко, В.Г. Лапко //Здоров'я і освіта: проблеми та перспективи: Матеріали III Всеукраїнської наук. — практ. конф. — Донецьк: ДонНУ, 2004. — С. 351-357.

2. Романенко В. Оцінка рівня соматичного здоров'я студенток 1-4 курсів вищих закладів освіти гуманітарного профілю //Молода спортивна наука України: Зб. наук. праць у галузі фізичної культури та спорту. Вип. 7: У 3 т. — Львів: НВФ «Українські технології», 2003. — С. 234-238.

Тетяна Добича,
студентка ІІ курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **Р.М.Водяна,**
майстер виробничого навчання (БЕГК БДПУ)

ДИКОРОСЛІ ЯГОДИ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА СТВОРЕННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ У РЕСТОРАННІЙ ІНДУСТРІЇ

Дикорослі плоди широко використовуються у створенні харчових продуктів. Більшість з них має лікувальні властивості і здавна застосовується в народній медицині. Багато дикорослих рослин є одночасно харчовими і лікувальними продуктами. Більшість дикорослих плодів і ягід є важливим джерелом вітамінів, мікроелементів та інших цінних поживних речовин.

Дикорослі ягоди характеризуються високим рівнем вмісту пектинових речовин, які в присутності цукрів і органічних кислот володіють хорошими желюючими властивостями. Тому з дикорослої сировини можна одержувати такі желеподібні продукти, як желе, мармелад, пастилу.

Ресторанна індустрія ще недостатньо використовує таке важливе додаткове джерело сировини, як дикорослі плоди, ягоди. Часто причина цього полягає в низькій якості заготовленої продукції, неможливості в умовах заготівельного пункту провести своєчасну обробку або консервування сировини. Раціональне використання ресурсів дикорослої рослинної сировини можливе тільки в умовах збереження та первинної переробки в місцях їх заготівлі. Максимальні терміни зберігання ягід на сировинний майданчик до переробки не повинні перевищувати 8 годин в холодильних камерах з температурою 0-1°С – 5 діб.

Найбільш поширений вид переробки плодів і ягід – приготування з них напівфабрикатів, призначених для подальшого використання в ресторанній індустрії та харчовій промисловості. Для цієї мети використовують ягоди, консервовані антисептиками, стерилізацією у великій тарі, заморожуванням та іншими способами. Ягоди консервують бензойною та сорбіновою кислотою.

Найчастіше у ресторанній індустрії використовують такі дикорослі ягоди: бузина, калина, обліпиха, терен, горобина.

Бузина – це дерев'яниста багаторічна рослина може мати вигляд чагарнику або невеликого деревця, яке виростає у висоту до 4 м. Гілки і стовбур мають сірий колір. Листя, черешкові, супротивні. Дрібні запашні квіти мають кремовий або біло-жовтий колір. Цвіте бузина в період з травня по червень. Плоди дозрівають у серпні-вересні і мають вигляд чорно-фіолетових ягід.

Калина – це старовинний лікувальний засіб. Калина має заспокійливу, протизапальну, сечогінну, в'яжучу і кровоспинну дію. Завдяки високому вмісту біологічно активних речовин плоди калини позитивно впливають на серцево-судинну систему, регулюють артеріальний тиск.

Терен. Пізня осіння ягода терну дуже корисна для організму, оскільки багата вітаміном Е, З і важливими мікроелементами. А знавці кулінарії цінують ці плоди за властиву їм терпкість, яка надає вишуканість страв.

Обліпиха. Про користь обліпихи, напевно, чули всі: ця ягода багата вітамінами і мікроелементами. Але крім цього, вона ще й дуже смачна. До речі, їсти її можна не тільки свіжою, але і у вигляді різних десертів, які легко приготувати самостійно!

Плоди горобини звичайної містять вітаміни (аскорбінову кислоту – до 200 мг%, вітамін Р, каротин), спирти, органічні кислоти, флавоноїди, дубильні речовини.

Пріоритетного значення набуває розробка рецептур солодких страв на основі отриманих рідких напівфабрикатів, що мають яскраво виражений фарбуючий ефект. Рослинні добавки широко використовуються в технологіях напівфабрикатів різних галузей, в тому числі і кондитерській. Завдяки особливостям хімічного складу та технологічним властивостям продукти переробки рослинної сировини відіграють особливу роль в технологіях продукції з пінною та емульсійною структурою. Установлено, що в харчових пінах й емульсіях рослинні добавки беруть участь у формуванні таких структур, завдяки чому можливою є повна або часткова заміна традиційних піноутворювачів та емульгаторів. Роль піноутворювачів в приготуванні мусів відіграють пектинові речовини та желатин. Ці речовини здатні збільшувати в'язкість водних розчинів. Поступово в рідкому стані піна проходить процес драглеутворення, а плівка піни набуває механічної міцності, еластичності, пружності.

У ході досліджень визначено, що використання ягідної плазми дозволяє отримати стійку піну, при цьому зменшуючи кількість введеного желатину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Круглякова В. Г. Заготовки, хранение и переработка дикорастущих ягод. -М: – 1991. – 243с.

2. Свериденко В. Є. Побічне користування лісом. – К., 2002.

Ганна Москалевич,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник: **О.А.Ліпанова,** викладач (БЕГК БДПУ)

ЕКОЛОГІЯ ХАРЧУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Екологічна безпека продуктів харчування – глобальна проблема, оскільки зачіпає не лише здоров'я людини, але впливає на всю економіку країни. Харчові продукти — наймасовіший вид продукції, яку виробляють і споживають люди. Якість і безпека харчових продуктів — основні чинники,

які визначають здоров'я нації й сприяють збереженню її генофонду, впливають на рівень життя, соціальну активність людини. Тому, щоб забезпечити високий рівень життя, розвиток економіки, необхідно приділяти екологічній безпеці продуктів харчування підвищену увагу.

Проблематикою питання екологічної безпеки та якості продуктів харчування всерйоз зацікавлена більшість людей, яким не байдуже власне здоров'я та майбутнє наших нащадків. Особливу увагу даній проблемі приділив А.К.Запольський, висвітлюючи актуальність екологізаціїї харчових виробництв, охарактеризував екологічну ситуацію в Україні [1, с. 32-33].

На відміну від європейських країн головним критерієм для бізнесу і споживача виступає зовсім не якість товару в цілому і продуктів харчування зокрема, а ціна. Норми безпеки, які повинні міститися в державних стандартах залишаються незмінними вже тривалий час, зусилля вітчизняних стандартизаторів і споживачів ігноруються державними інститутами. Державний контроль не в змозі припинити як випуск вітчизняної низькоякісної продукції, так і ввіз на територію України товарів сумнівної якості, що в першу чергу стосується продуктів харчування та напівфабрикатів. Все це відбувається на фоні існування досить розвинутої системи стандартизації, метрології і сертифікації та наявності відповідних кадрів.

Для гарантування якості продукції на рівні виробників, переробних підприємств і кінцевих споживачів держава має запровадити механізм економічного забезпечення якості продукції за принципом «висока ціна за високу якість».

Європейський ринок в умовах конкуренції змушує виробників постійно підвищувати якість своєї продукції, а український ринок дає можливість реалізовувати практично будь-яку продукцію. Наявність попиту на низькоякісну продукцію відповідно породжує пропозицію. Це в свою чергу призводить до інвестицій в нові прискорені технології виробництва харчових продуктів, які знижують собівартість. І поки в Україні споживач не зрозуміє всієї екологічної небезпеки, що несе дешева харчова продукція, а виробник і продавець не будуть відповідати за якість виробленої й реалізованої продукції, не можливо розраховувати на підвищення екологічної безпеки та якості харчової продукції.

Також масовий імпорт товарів споживчого та виробничого призначення сприяє насиченню внутрішнього ринку, але водночас перешкоджає розвитку переробних галузей, вітчизняної науки й економіки. Для України потрібна дієва експортно-імпортна політика, яка б сприяла економічному розвитку України, захищала не тільки економічні, але й екологічні інтереси держави у рамках безпечного споживання харчових продуктів.

Розвиток сфер виробництва екологічних товарів і послуг є інновацією в господарському комплексі України. Такі виробництва стають високорентабельними, одержують найбільші прибутки, є екологічно безпечними. Непроста економічна ситуація та ігнорування протягом багатьох десятиліть екологічних аспектів соціально-економічного життя зумовлюють нинішню низьку екологічну культуру населення України. Ідеї

екологічно-відповідального ставлення до споживання, які стають дедалі популярнішими у світі, досі не набули значного поширення в українському суспільстві. Українцям бракує відповідних знань та інформації.

Таким чином, успішний процес інтеграції України в світове економічне співтовариство не можливий без координації зусиль з випуску екологічної та якісної харчової продукції. Ці аспекти є показником науково-технічного процесу та значним резервом підвищення ефективності виробництва, сприяють економії суспільної праці, природних, трудових і матеріальних ресурсів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Запольський А.К. Екологізація харчових виробництв: підручник для студентів вищих навчальних закладів / А. Запольський, А. Українець. – К.: Вища школа, 2005. – 424 с.

2. Пономарьов П.Х., Сирохман І.В. Безпека харчових продуктів та продовольчої сировини. Навчальний посібник. -К.:Лібра, 1999. -272с.

Єгор Новак,
студент 2 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник**: В. В. Гнатюк**, к. біол. н., доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ВУЛКАНІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

Актуальність. Розвиток людської спільноти та прогресивні наукові відкриття дозволили заглянути нам у найвіддаленіші куточки Всесвіту. Проте ми дуже мало знаємо про Всесвіт, який у нас під ногами. Саме тому, вивчення геологічних процесів у надрах Землі є актуальним питанням сьогодення. Одним із таких процесіє є вулканізм, який супроводжується виверженням у вигляді лав, пірокластичних порід і вулканічних газів.

Ступінь досліджуваності проблеми. Відомо, що вулканічні процеси у надрах та на поверхні Землі вивчає наука вулканологія основоположником якої вважається давньогрецький філософ, поет, лікар та політичний діяч – Емпедокл, який жив у 5 ст. до н. е. Він перший, хто спостерігав за вулканічними виверженнями і побудував спостережну станцію на Везувії. У 18 ст. італійський природодослідник Ладзаро Спалланцані, після довгого забуття науки, продовжив справу Емпедокла, а французький геолог Дьєдонне Долом'є перший поставив собі завдання мінералогічного дослідженню лави. Фердинанд Андре Фуке, французький геолог і мінералог та Досс Бруно, латвійський геолог проводили якісні і кількісні виміри температури, аналізи вулканічних газів тощо [1,2,3].

Мета і методи дослідження. Оцінка впливів виверження вулканів на природне та антропогенне середовище.

Сутність дослідження. Відомо, що вулканічна діяльність є доволі потужним природним процесом який не підвладний людині та спричиняє як локальний так і глобальний вплив на природу і людську спільноту.

Позитивним є те, що вулкани стають джерелом родовищ багатьох мінералів а вулканічний попіл, який містить майже всі потрібні для росту рослин поживні речовини дають високі врожаї різноманітних фруктів, злакових культур тощо. Негативний вплив проявляється у знищенні всього живого під потоками лави та токсичними вулканічними газами. Наведемо приклади впливу вулканічної діяльності безпосередньо на людську цивілізацію.

Науковці вважають, що найбільше виверження вулкана, яке сталося ще на зорі епохи людини, сталося на Суматрі вулкану Тоба (71 тис р.т.). Тоді в атмосферу було викинуто близько 2800 км^3 попелу, що могло скоротити популяцію людей в усьому світі всього до 10 000 чоловік. Виверження вулканів Пінатубо і Чічон в Мексиці в 1982 році викинули в атмосферу стільки попелу, що на всій планеті протягом кількох місяців відчувалося похолодання. Отруйна хмара після виверження вулкана Лакі в Ісландії в 1783-84 рр. вбило тисячі людей по всій Європі і перетворило на пустельні землі безліч ферм, випустивши в атмосферу 120 мільйонів тон діоксиду сірки. Виверження вулкана Кракатау в Індонезії в 1883 зруйнувало практично весь острів і вбило 36000 чоловік. Виверження вулкана Руїз в Колумбії, 1985 році, забрало життя 25 000 чоловік. Найбільше людських життів забрало виверження вулкану Тамбора в Індонезії в квітні 1816 року. Вибух, який відчувався навіть за кілька тисяч кілометрів від епіцентру, вбив 92 000 людей і залишив величезний слід в європейській історії.1816 рік став відомий як «рік без літа», так як вулканічний пил циркулював у повітрі закриваючи сонце. Голод, хвороби та бідність прийшли в Європу і Північну Америку. А в Італії довгий час випадав червоний сніг, насичений вулканічним пилом [2,4].

Основні висновки. Отже, вулканічна діяльність є непідвладною людині та може спричинити доволі негативні наслідки. Історичні відомості відзначають руйнівну силу найбільших діючих вулканів яка позначилася у кількість людських жертв та знищенням природних екосистем. Масова вулканічна діяльність може вплинути на клімат та його подальшу зміну. Хоча велика кількість вулканів стають джерелом родовищ багатьох мінералів а вулканічний попіл, який містить майже всі потрібні для росту рослин поживні речовини, дає високі врожаї різноманітних рослинних.

ЛІТЕРАТУРА

1.Землелогія. Еколого-ресурсна безпека Землі / Г. І. Рудько, О. Адаменко. – К. : Академпрес, 2009. – 512 с.

2. Кравчук П. А. Рекорды природы. — Любешов : Эрудит, 1993. — 216с.

3. Мала гірнича енциклопедія, у 3 т. / За редакцією В.С. Білецького. — Донецьк : Донбас, 2004. — 640 с

4. Олійник Я. Б., Федорищак Р. П., Шищенко П. Г. Загальне землезнавство: Навчальний посібник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 247 с.

Євген Заволока,
студент 4 курсу
факультету фізико-математичних та інформаційних технологій
Наук. керівник: **О. П. Мягченко,** к.хім.н, доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЗАСОБАМИ ТУРИЗМУ

Актуальність проблеми полягає у дослідженні проблеми впливу туристичної діяльності на екологічний стан території, зокрема Північного Приазов'я **Ступінь досліджуваності** незначна через відсутність доступної інформації, матеріалів. **Методи та мета дослідження** – аналіз наявної інформації та власні спостереження.

Важливою проблемою є аналіз стану здоров'я школярів. Нами досліджені сучасні теоретичні основи формування здорового способу життя та екологічного виховання засобами туризму. Окреслені перспективи розвитку туризму в освітніх закладах нашої країни. Перспективний шлях України – побудова суспільства зі сталим розвитком, тому надзвичайно важливо, щоб сучасні форми освіти і виховання як духовного формування особистості відповідали вимогам формування культури здоров`я, одного з провідних критеріїв сталого розвитку суспільства. Любов до природи і дбайливе відношення стають для туристів реальним лише при їх активній особистій участі в її збереженні. Відношення до невиснажливого природовикористання виховується добрими справами туриста на маршруті, у лісі – усюди, де його допомога найбільш потрібна і ефективна. Оцінюючи професійні якості туриста, можна стверджувати, що любов до природи, активна участь в охороні і збільшення її багатств є показником його культури. І не тільки культури, але і патріотизму. У здоров`ї населення України за останні роки відбулась ціла низка негативних тенденцій багато з яких значною мірою пов'язані з незадовільною екологічною ситуацією. Одним із завдань екологічного виховання населення можна вважати перетворення природоохоронної переконаності в неухильну звичку, традицію, у стереотип безпечного для навколишньої природи поводження населення, а також перетворити суспільні моральні вимоги у галузі охорони навколишнього середовища в особистості моральні принципи кожної людини. Завданням екологічної підготовки населення є як «особиста» споживча філософія спілкування з природою, виховання елементарної культури відносин до тварин, рослин, дерев, землі, води, так і подолання «суспільного» відношення до забруднення і псування навколишнього середовища, до всього, що індивід спостерігає, прикладів неправильного природокористування у будь-яких галузях господарства [1]. Існуючий закон «Про охорону навколишнього середовища» (1995 р.) не виконується в повному обсязі і часто не має механізмів відшкодування збитків за втрату кожної людина від негативного впливу екологічних чинників. З огляду на це необхідним є розширення можливостей населення для більш активного способу життя. Освітній процес в ЗОШ передбачає не тільки навчання і виховання, а й оздоровлення підростаючого покоління, хоча, повинні відмітити, що екологічному вихованню приділяється недостатньо часу. Це

обумовлено невеликою кількістю годин у навчальних програмах. Нині ведуться розмови про введення в шкільну програму таких нових предметів, як логіка, етика. Предмети потрібні, але нововведення потребують розв'язання низки проблем. Перш за все наших дітей потрібно захистити від розумового і нервового перевантаження. У школі вивчається понад 20 предметів. навантаження на учнів 6-11 класів щоденно по 6-8 уроків, на виконання домашніх завдань потрібно 2-3 і більше годин. Робочий день добросовісного учня триває 10 годин. Перерва між сніданком та обідом 7-8 годин. Окрім загальноосвітньої, багато учнів відвідують музичні, художні, комп'ютерні курси, спортивні школи, де вивчають і освоюють майбутню професію.

Основні висновки. 1. В Україні, зокрема у Північному Приазов'ї існують умови для повноцінного використання туризму з метою покращення екологічного стану території; 2. У цей процес значний внесок повинно зробити шкільне навчання та виховання; 3.Без розробки теорії розвитку шкільного туризму не можна ні здійснити підготовку кадрів, ні домогтися єдності підходу до туристської справи вчителів. 4. Все це вимагає подальшого дослідження, передбачається провести у цьому напрямку вивчення інших проблем екологічного виховання та формування здорового способу життя засобами туризму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Булатова М.М., Платонов В.Н. Спортсмен в различных климато-географических условиях. – К.: Олимпийская литература, 1996. – 176 с.

2. Гусаренко М.Ю., Лубанова В.И. До питань про збереження фізичного і психічного здоров'я. // Матеріали міжнародної науково-технічної конференції / під ред. д. к. п. проф. Максименко Г.Н., – Луганськ, 2004. – с.205-207.

Анастасія Калашнікова,
студентка 3 курсу
ук. керівник: **Осіпов В.М.,**
к.н.фіз.вих. та спорту, доцент

МЕТОДИКА ЛІКУВАЛЬНОГО МАСАЖУ ПРИ БРОНХІАЛЬНІЙ АСТМІ

Актуальність. Бронхіальна астма – хронічне запальне захворювання дихальних шляхів, що супроводжується зміною чутливості та реактивності бронхів і проявляється періодичними нападами утрудненого дихання або задухи в результаті бронхіальної обструкції, зумовленої бронхоспазмом, набряком бронхів і гіперсекрецією слизу. Напади найчастіше виникають під впливом різних речовин алергенного походження. Бронхіальна астма, що протікає з частими загостреннями, призводить до розвитку емфіземи легень і легенево-серцевої недостатності [2; 6].

Захворюваність на бронхіальну астму на початку століття не перевищувала 1 % від загальної чисельності населення, а нині ця цифра

збільшилася до 10%. Щорічно від цієї хвороби гине близько 2 млн осіб. У світі цим захворюванням страждає близько 100 млн чоловік. В Україні на бронхіальну астму хворіють близько 3,5-4% населення, і її частота продовжує зростати [3].

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблеми реабілітації хворих на бронхіальну астму висвітлені у працях вітчизняних вчених В.В.Богданова [1], І.М.Григуса [2], О.К.Марченко [4], В.М.Мухіна [5], М.С.Редеги [6] та ін.

Мета і методи дослідження. Мета роботи – розглянути методику застосування лікувального масажу, як засобу фізичної реабілітації при бронхіальній астмі. Завдання дослідження: провести аналіз науково-методичної літератури з метою виявлення існуючих рекомендацій щодо використання масажу при бронхіальній астмі.

Сутність дослідження. Теорія і практика застосування лікувального масажу при бронхіальній астмі вказує на те, що масаж стимулює рефлекси та сприяє розширенню бронхів і поглибленню дихання. Рекомендується масаж проводити щоденно, краще вранці, через 1,5-2 години після сніданку, в положенні пацієнта лежачи або сидячи. Масажують комірцеву ділянку, шию, поверхню спини, потім грудну клітку й дихальну мускулатуру (міжреберні м'язи). План масажу класичний. Прийоми масажу виконуються в чергуванні: погладжування – розтирання – погладжування – розминання – погладжування – уривчаста вібрація – погладжування – безперервна вібрація – погладжування. Масаж задньої поверхні шиї і надплічь виконується від потиличних горбів до плечових суглобів. При масажі спини обов'язково обробляються міжреберні проміжки граблевидними прийомами. Масаж передньої поверхні грудної клітки виконується від мечевидного відростка до грудини і до ключиць. На грудях масаж проводять від грудини в сторону хребта за чотирма лініями тіла в обхід молочних залоз у жінок і соска в чоловіків. Після класичного масажу м'язів грудної клітки та спини приступають до сегментарно-рефлекторного масажу шийно-грудного відділу хребта, зокрема приділяється увага паравертебральним зонам спиномозкових сегментів D9-D3, а в області шиї – сегментам С4-С3.

Масаж при бронхіальній астмі сприяє зняттю спазму бронхів і бронхіол, нормалізує акт дихання та зменшує прояви гіпоксемії і гіпоксії тканин. Після масажу пацієнт повинен відпочити сидячи протягом 20-30 хвилин. Тривалість процедури масажу — до 20 хвилин. Масаж застосовують щодня. Курс масажу складається з 15-20 процедур і повторюється регулярно через 1-1,5 місяці.

Основні висновки. Аналіз науково-методичної літератури дозволив нам визначити, що відновлювальне лікування бронхіальної астми, крім застосування медикаментозних засобів, передбачає систематичні заняття лікувальною фізичною культурою та використання масажу. Масаж при даному захворюванні сприяє зміцненню дихальної мускулатури і нормалізації тонусу вегетативної нервової системи, підвищенню працездатності та ліквідації спазму бронхіолярної мускулатури, що забезпечує в подальшому нормальний розвиток життєдіяльності організму.

ЛІТЕРАТУРА

1. Богданов В. В. Валеологія і реабілітація при бронхо-легеневих захворюваннях / В. В. Богданов, С. Н. Попова. – К.: Дія, 2003. – 268 с.
2. Григус І. М. Фізична реабілітація хворих на бронхіальну астму / І. М. Григус. – Рівне, 2008. – 240 с.
3. Дикий Б.В., Ростока-Резнікова Б.В. Немедикаментозні методи в реабілітації хворих на бронхіальну астму: Методичні рекомендації. – Ужгород, 2013. – 37 с.
4. Марченко О. К. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі / О. К. Марченко, В. І. Ігнатьєва, М. М. Василенко. – К.: Науковий світ, 2009. – 91 с.
5. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В.М. Мухін. – Київ: Олімпійська література, 2005. – 471 с.
6. Регеда М. С. Бронхіальна астма : [монографія] / М. С. Редега. – Л., 2012. – 146 с.

Катерина Колоколова,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **С. І. Кара,** к.пед.н, доцент (БДПУ)

ГІГІЄНА ХАРЧУВАННЯ В ПРОФІЛАКТИЦІ ЗАХВОРЮВАНЬ ЗУБІВ

Актуальність. Причина розвитку карієсу зубів вважаються бактерії. Важливе значення також має раціон харчування, оскільки, переважна більшість людей не слідкує за цим, що призводить до видалення зубів, або інших неприємних наслідків. Так, захворюваність карієсом у дорослих складає 90-92%, захворювання ясен (гінгівіт, пародонтит) діагностується у 92% випадках. Лише 8-9% дорослого населення мають справді здорові зуби та ясна.

Мета. Визначити вплив харчового раціону людини на стан здоров'я органів ротової порожнини.

Ступінь досліджуваності проблеми. Проблеми **з**ахворювання зубів та їх профілактики викладенні в працях Г.Ш.Павлова («Профессиональная гигиена полости рта»), К.Ю.Спиридонова, Н.Н.Удовиченко та Р.С.Назарян («Заболеваемость кариесом зубов у детей 8-9 лет г. Харькова»), А.І.Ри¬бакова та А.В.Граніна («Профилактика в стоматологии»). Як можна більше людей повинні бути обізнані в цій галузі, оскільки, як писав А.В.Вампілов , «зубная боль — самое жестокое из человеческих страданий».

Сутність дослідження. Людство з давніх часів турбує проблема зростання захворювань зубів. Одне з найпоширеніших захворювань зубів – карієс. Важко собі уявити, але за статистикою карієсом хворіє 95 % населення нашої країни.

Основною причиною розвитку карієсу зубів є бактерії зубного нальоту. Недостатнє надходження білків, вітамінів, фтору, мінеральних

солей та інших мікроелементів також сприяють карієсу. Основним недоліком харчування, яке провокує розвиток карієсу твердих тканин є надмірне вживання вуглеводів (цукор, печиво, цукерки). Бактерії і кислоти, що утворюються від такої їжі на зубній емалі, руйнують її зверху, а крохмалі і цукор, потрапляючи в кров, сприяють утворенню великої кількості молочної кислоти, яка руйнує зсередини кісткову тканину, і зуби в тому числі. Для зниження можливості виникнення карієсу треба зменшити загальне вживання солодкого, знизити тривалість перебування солодкого в ротовій порожнині, не вживати вуглеводи між основними прийомами їжі та на ніч, не вживати солощі як останню страву, обмежити вживання натурального цукру. Слід знати, що всі хімічні харчові барвники пошкоджують зубну емаль і призводять до її руйнування, а отже, до виникнення карієсу та інших захворювань [1].

Для профілактики захворювань ясен рекомендується вживати яблука, смородину, брусницю і моркву. Ці продукти мають множинний ефект: очищують зубну емаль від білого нальоту, є джерелом вітамінів та біологічно активних речовин, які потрібні для всього організму. Також для профілактики захворювань порожнини рота корисні соки брусниці і горобини: вони сприяють усуненню запальних процесів, зміцненню ясен і насичують організм багатьма вітамінами [2].

Не менш шкідливою для зубної емалі є жорсткість питної води. До її складу входять солі кальцію і магнію. З цими макроелементами пов'язують виникнення твердих зубних відкладень. Таким чином, роль кальцію у питній воді подвійна: з одного боку – він забезпечує, частково, ремінералізацію емалі зубів, з іншого – бере участь в утворенні зубного каменю. Серед мікроелементів продуктів харчування, що сприяють включенню й утриманню кальцію і фтору в емалі та гальмують продукцію кислот зубним нальотом є йони алюмінію, міді, цинку, заліза, марганцю, олова.

Висновок. Профілактика стоматологічних захворювань включає збалансоване харчування, при якому в їжі містяться у необхідній кількості білки, жири, вуглеводи, вітаміни, мінеральні речовини. В рекомендаціях по раціональному харчуванню не треба забувати про роль продуктів як фактора самоочищення ротової порожнини, природного процесу звільнення залишків їжі та зубного нальоту. Кількість солодощів в раціоні зменшити, а цукор взагалі поступово замінити природними продуктами (сухофрукти, мед, натуральний мармелад) – це цілком можливо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Леонтьєв В.К. Воспитание культуры питания с учетом профилактики стоматологических заболеваний у детей и подростков: методические рекомендации / В.К. Леонтьев, Т.В. Кулаженко и др. – М.: 1991. – 25 с.

2. Смоляр Н.І. Профілактика стоматологічних захворювань у дітей / Н.І.Смоляр, З.П.Масний, Л.Г.Поліканова. – Львів: Світ,1995. – С. 56-80.

Катерина Колоколова,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С. І. Книш,** к.пед.н., доцент (БДПУ)

МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА ВЧИТЕЛІВ ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я

Актуальність. Однією з найбільш важливих проблем сучасної освіти є побудова такого процесу навчання майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я, який міг би бути основою для формування мотиваційної сфери майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я. У процесі навчання прийдешні фахівці фізичної реабілітації та вчителі основи здоров'я накопичують ґрунтовні знання та вправність з медико-біологічних та педагогічних питань щодо фізичної реабілітації та основ здоров'я та різних методів нетрадиційних різновидів оздоровлення, масажу, самомасажу, лікувальної фізкультури. Проблема мотивації навчання є однією з центральних у педагогіці, оскільки і результат, і процес засвоєння знань значною мірою залежать від залучення майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я у навчальний процес, зацікавленості того, хто навчається [1].

Мета. Теоретично обґрунтувати роль мотивації у процесі навчально-професійної підготовки та навчально-професійній діяльності майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я.

Ступінь досліджуваності проблеми. Роль мотивації у процесі навчально-професійній підготовці досліджували такі видатні люди як Є.П. Ільїн, О.К. Дусавицький, Г.А.Мухіна, А.Н.Мечніков, С.В.Бобровицька, Н.В.Бордовська, А.О.Реан, П.М.Якобсон, Н.П.Волков, С.С.Занюк, Л.В.Помиткіна, С.Л. Рубінштейн. У проблемі навчально-професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я А. К. Маркова логічно виділяє, що «становлення мотивації – не просте зростання позитивного або посилення негативного ставлення до навчання, а ускладнення структури мотиваційної сфери, спонукань, які входять до неї, поява нових, більш зрілих, інколи суперечливих відношень між ними» [1].На думку А. Маслоу, люди мотивовані для пошуку важливих цілей, і це робить їхнє життя значущим і осмисленим [2]. Однак, якщо метою характеризується те, що повинні діяти майбутні фахівці фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я, до досягнення чого вони прагнуть, то мотивами характеризуються основи цього прагнення.

Сутність дослідження. Мотивація – це процес спонукання майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я до навчання, спрямованого на досягнення якісної підготовки фахівців. Професійна мотивація відіграє роль компенсаторного фактора: в умовах недостатньо розвинених здібностей майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я, за наявності професійної мотивації, може досягти більших успіхів, ніж здібний майбутній фахівець фізичної реабілітації або вчитель основи здоров'я, у якого не сформована професійна

мотивація. У процесі розв'язування проблемних задач майбутні фахівці фізичної реабілітації та вчителі основи здоров'я набувають у співробітництві з викладачем нові потрібні знання. За допомогою проблемних обставин забезпечується розвиток теоретичного мислення, пізнавальний інтерес до суті дисципліни, професійна мотивація. При зовнішній мотивації спонукання до дії піднімається на стимулах, які випливають зі сформованої ситуації. Внутрішня мотивація обумовлена потребами в компетентності та індивідуальному виборі, які є основними для людського «Я». При такому вигляді спонукання фахівці фізичної реабілітації та вчителі основи здоров'я розуміють, що вони є справжньою причиною здійснюваного, і сприймають себе при взаємодії з оточенням як ефективного агента. На успішність майбутніх фахівця фізичної реабілітації та вчителя основи здоров'я впливає також його інтелектуального піднесення, багаж знань і вправність, з яким він приходить зі школи.

Висновок: У вищій школі, на думку науковців, педагогів-дослідників, раціональні такі організаційно-педагогічні умови, які сприяють формуванню мотивації учбової активності майбутніх фахівців фізичної реабілітації та вчителів основи здоров'я: орієнтування студентів на оволодіння змістом, формами, засобами і способами майбутньої професійної діяльності; дотримання принципів логічності теорії і практики, цілісності навчання і виховання, поступового моделювання у навчанні цілісного змісту професійної діяльності спеціаліста фізичної реабілітації та вчителі основи здоров'я; забезпечення навчально-методичною, довідковою і науковою публіцистикою, сучасною технікою.

ЛИТЕРАТУРА

1. Венгер Л. А. Восприятие и обучение. М., 1965
2. Маркова А. К. Формирование мотивации учения: книга для учителя / А. К. Маркова, Т. А. Матис, А. Б. Орлов. – М. : Просвещение, 1990. – 192 с.
3. Маслоу А. Мотивація та лічність/ A. Maslou.– М.: Nauka, 1998. – 407с.

Катерина Колоколова,
студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Науковий керівник: **С. М. Хатунцева**,
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ АРТРОЗІ СУГЛОБІВ

Актуальність: Дегенеративні захворювання суглобів є одним з найпоширеніших порушень діяльності кісткової системи. Кількість хворих збільшується з віком (в 60 років вже кожен третій страждає від артрозу). Захворювання опорно-рухового апарату спостерігаються у 60% населення. Статистика свідчить, що через 10-11 років від початку захворювання артрозом в більшості випадків це призводить до інвалідності [1].

Ступінь досліджуваності проблеми. Ученими вивчено стан хрящової й кісткової тканин у хворих на артроз та обґрунтовано диференційовані програми фармакотерапії (Н. Шуба, Г. Гайко, Г. Проценко), порушення ліпідного обміну й мінеральної щільності кісткової тканини у хворих на первинний артроз та шляхи їх корекції (О. Андрійчук, В. Вишневський, С. Гусак). Більшість вчених схиляються до комплексного лікування хворих із ранніми стадіями артрозу та комплексної фізичної реабілітації хворих після хірургічного лікування артрозу та обґрунтовують вибір індивідуальної терапевтичної тактики за даними клініко-інструментальних показників (В. Маланчук, Д. Нікандрова, Г. Іоаннідіс).

Метою нашого дослідження є вивчення особливостей застосування фізичної реабілітації при артрозі суглобів. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. Артроз – дегенеративно-дистрофічне захворювання суглобів, причиною якого є ураження хрящової тканини суглобових поверхонь [1]. Гнучкість суглобів хворого під час перебігу даного захворювання знаходиться на низькому рівні. Хворому важко повертатися або низько нахилятися. При артрозі порушується сон, хворі стають дратівливими [2].

У результаті комплексної реабілітації відбувається зменшення набряку й болю, відновлення обсягу рухів у пошкодженому суглобі та м'язової сили, попередження застою лімфи й крові у кінцівках. Завдяки повноцінному та правильному реабілітаційному лікуванню пацієнт швидко повертається на попередній рівень своєї фізичної активності. Ефективним засобом реабілітації суглобів є масаж, тому що він сприяє покращенню периферичного кровообігу, постачанню тканинам суглоба оксигену та поживних речовин. Використовують лікувальну і ранкову гігієнічну гімнастику, ходьбу, прогулянки, теренкур, рухливі ігри і на ранніх стадіях артрозу – спортивні ігри, плавання і вправи у воді. При доборі і виконанні фізичних вправ спочатку зберігають правило розвантаження ураженої кінцівки. Потім навантаження на неї повинні бути щадними за характером, зважаючи на те, що процес не ліквідований і захворювання перейшло в стадію ремісії [2]. Фізіотерапія при артрозі дозволяє підсилити дію препаратів, знизити їх дозування і побічні ефекти. Застосовують наступні фізіотерапевтичні методи: електрофорез, ультразвук, вплив магнітним полем тощо. Вид фізіотерапії призначається виходячи зі стану пацієнта, показань і протипоказань [1]. Одним з найважливіших завдань є приведення в тонус м'язів у навколосуглобовій зоні. Це досягається за рахунок лікувальної фізкультури та помірних контрольованих навантажень на медичних тренажерах або під час ЛФК із фахівцем із реабілітації. Як наслідок – поліпшення кровообігу та покращення тонусу м'язів. Правильно підібрані реабілітаційні заходи дозволяють швидше відновитися після травми, запобігти ускладненням, швидше повернутися до колишнього рівня фізичної активності. Слід зазначити, що реабілітація може бути корисною тільки в тому разі, коли її призначають своєчасно. Це стимулює лікувальний ефект і дає змогу досягти бажаних результатів.

Основні висновки. Лікувальна фізкультура є дієвим методом відновлення функції суглобів при артрозі. Використання ізометричних вправ доцільно комбінувати з ізотонічними, адже перші направлені на збільшення м'язової сили, а інші – на збільшення амплітуди рухів. Лікувальний масаж застосовують у період ремісії гострих проявів захворювання для зменшення болю, розслаблення м'язів, протидії розвитку контрактурам і атрофії м'язів; покращання крово- та лімфообігу, трофічних процесів в уражених зчленуваннях і навколишніх тканинах, покращення психоемоційного стану хворого. Фізіотерапію призначають у гострий період для знеболюючого, протизапального впливу на уражену ділянку; розслаблення м'язів і активізації крово- і лімфообігу, окисно-відновних і обмінних процесів, ліквідації набряку тканин; протидії дегенеративно-дистрофічним процесам, збереженню і відновленню функції суглобів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Євдокименко П.В. Артроз. Артрит : М. "Оникс", 2003. 378 с.
2. Семенів І. П. Комплексне лікування хворих з ранніми стадіями гонартрозу. Автореф. дис. … канд. мед. наук. : Київ, 2005. 24 с.

Ілона Колоскова,
студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **В. М. Осіпов,** к.н.фіз.вих. та спорту, доцент (БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОЇ МЕДИЧНОЇ ГРУПИ

Актуальність. Однією з актуальних проблем вищої професійної освіти є вивчення стану здоров'я студентів, шляхів його збереження і зміцнення. Відсоток випускників середніх шкіл, що мають низький рівень здоров'я, зростає. У вузі таким студентам важко адаптуватися до умов навчання.

Типова для учнів гіподинамія, з кожним роком зростаюче навчальне навантаження, нераціональне харчування, великий обсяг роботи з комп'ютером, соціальний дискомфорт, дія різних психоемоційних факторів викликають напругу систем адаптації. Все це призводить до того, що з кожним роком збільшується частка студентів, що зазнають труднощі навчання, пов'язані з погіршенням фізичного та функціонального стану організму в процесі адаптації до навчального навантаження.

Для зміцнення здоров'я, сприяння гармонічному фізичному розвитку та загартування організму студентів, які мають відхиленнями в здоров'ї, створюються спеціальні медичні групи.

Актуальною є проблема вивчення сучасного стану фізичної реабілітації, проведення оцінювання ефективності та визначення доцільності застосування фізичної реабілітації до студентів спеціальних медичних груп.

Ступінь досліджуваності проблеми. За оцінкою фахівців майже 90% студентів мають відхилення в здоров'ї, кожен другий має морфофункціональну патологію, понад 40% хронічні захворювання, 40% – слабкі уявлення про теорію здорового способу життя[3]. Відсутність знань про культуру здоров'я та нехтування ним викликають тенденції до погіршення здоров'я молоді.

За сучасними уявленнями здоров'я є складним феноменом глобального значення, який розглядається як філософська, соціальна, економічна, біологічна, медична категорії [1]. В Статуті Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я (ВООЗ) поняття «здоров'я» сформульовано як: «стан повного фізичного, душевного і соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб та фізичних дефектів» [4].

Здоров'я та здоровий спосіб життя молоді є об'єктом багатьох досліджень вітчизняних науковців. Важливий внесок у вирішення проблеми здоров'я як у теоретичному, так і в практичному плані зробили: А. Алексеєнко, О. Бабак, В. Войтенко, Л. Сущенко, Н. Паніна та інші [2]. Складові соціального здоров'я української молоді та фактори, які обумовлюють його сучасний стан досліджено в працях О. Балакірєвої, Ю. Саєнко, В. Мягких, В. Осіпова. Загальні підходи до визначення державної політики сприяння здоров'ю та забезпечення здорового способу життя української молоді вивчали вітчизняні науковці О. Вакуленко, О. Яременко, Ю. Галустян.

Мета дослідження: розробити та експериментально перевірити програму фізичної реабілітації студентів спеціальної медичної групи засобами дихальної гімнастики та дозованої ходьби, за результатами експерименту дати висновок про доцільність застосування методів фізичної реабілітації до студентів, віднесених за станом здоров'я до спеціальної медичної групи.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; анкетування; антропометрія; фізіометрія; функціональна діагностика; педагогічне тестування; методи математичної статистики.

Сутність дослідження. Для оцінки ефективності впроваджуваної програми була сформована спеціальна медична група студенток БДПУ з порушеннями серцево-судинної системи. В групі займалися 17 дівчат віком 17-20 років. Експеримент тривав 4 місяці – з вересня по грудень 2017 року. На початку і в кінці семестру проведено обстеження рівня фізичного розвитку та функціонального стану випробовуваних по 17-ти показникам: довжина тіла, маса тіла, індекс Кетле, ЖЄЛ, сила правої кисті, сила лівої кисті, силовий індекс, життєвий індекс, частота серцевих скорочень, систолічний артеріальний тиск, діастолічний артеріальний тиск, пульсовий артеріальний тиск, індекс Руф'є, проба Штанге, проба Генча, індекс Робінсона, індекс Кердо.

Підсумкове тестування проводилося в грудні 2017 р.

На підставі протоколів, отриманих у ході експерименту, для узагальнення результатів і повного відображення результатів дослідження були обчисленні статистичні показники.

Статистична обробка результатів дослідження проведена за допомогою пакету програм Microsoft Office на персональному комп'ютері.

Основні висновки. Всі показники фізичного розвитку та функціонального стану студентів спеціальної медичної групи в ході експерименту покращились. Причому по таким показникам, як ЖЄЛ, сила правої кисті, сила лівої кисті, силовий індекс, життєвий індекс, частота серцевих скорочень, систолічний артеріальний тиск, діастолічний артеріальний тиск, індекс Руф'є, проба Штанге, проба Генча, індекс Робінсона, індекс Кердо відбулися статистично значущі покращення з ймовірністю помилки менше 5% ($p < 0.05$).

На основі цього зроблено висновок, що запропонована програма фізичної реабілітації студентів спеціальної медичної групи є ефективною, а застосування методів фізичної реабілітації до студентів спеціальної медичної групи є доцільним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws – Загол. з екрану. – Мова укр.
2. Мягких В.Б. Соціальне здоров'я молоді в умовах сучасного українського суспільства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. соц. наук: спеціальність 22.00.04 «Спеціальні та галузеві соціології» / В.Б. Мягких – Харків, 2007. – 23 с.
3. Охорона здоров'я в Україні: проблеми та перспективи / заг. ред. В.М.Пономаренка. – Тернопіль: Укрмед-книга, 1999. – 119 с.
4. Устав (Конституция) Всемирной организациии здравохранения. – Женева, 1946. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://docs.cntd.ru/document/901977493 – Загол. з екрану. – Мова рос.

Анастасія Мітяєва,
студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **В. М. Осіпов,** к.н.фіз.вих.та спорту, доцент (БДПУ)

ОПТИМІЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО СТАНУ ДІВЧАТ 18-20 РОКІВ ЗАСОБАМИ ОЗДОРОВЧОЇ АЕРОБІКИ

Актуальність. Проблема збереження здоров'я молодого покоління набуває нині особливу гостроту. Тривогу в цій ситуації викликає стан здоров'я молоді нашої країни, що вчиться, оскільки екологічна і соціальна ситуація, що ускладнилася, передусім позначається на фізичному розвитку і стані здоров'я зростаючого організму. Останніми роками з'явилося багато літературних даних, що свідчать про зниження рівня здоров'я молоді у процесі навчання.

Ступінь досліджуваності проблеми. Справжнє бачення проблеми дозволяє нам розглядати аеробіку як цілеспрямований систематичний процес оздоровчого зайняття і один з найбільш ефективних шляхів оздоровлення молоді.[1] Аналіз дії різних напрямів аеробіки на організм тих, що займаються представлений в роботах Е.И. Зубакової, Т.Г. Меньшуткіної, Е.В. Камалетдинової, С.В. Савіни та ін. Аеробіка, охоплюючи різні форми рухової активності, задовольняє потреби молоді у фізкультурно-оздоровчій діяльності за рахунок різноманітності програм, їх доступності, ефективності і емоційності зайняття (Е.Г. Сайкіна) [2].

Мета і методи дослідження. Мета – розробити програму оздоровчо-тренувальних занять із використанням засобів аеробіки для оптимізації фізичного стану дівчат 18-20 років.

Сутність дослідження. У досліджені взяли участь 30 студенток у віці 18-20 років, які займаються аеробікою на базі спортклубу "Арена" у місті Бердянськ, три рази на тиждень по 60 хвилин на день. Для них нами була розроблена програма тренувань з класичної аеробіки, яка включала в себе три частини заняття: підготовчу (5-10 % від загального часу), основну (80-85%) та заключну (5-15%). [2] Однією зі складових першої частини були вправи аеробного характеру з поступовим збільшенням темпу і складності, а до ускладненої хореографії додавалися вправи на координацію. Заняття проводилися з

використанням блоків, музичної інтерпретації за методом схожості. Заключною частиною заняття був prestretch для для того, щоб збільшити рухливість в суглобах, розтяжність м'язів та еластичність синовіальних утворень. [1]

Тривалість основної частини заняття з аеробіки складала 40 хв, яка включала аеробний сегмент, заминку і силовий (калістенічний) сегмент. Аеробна заминка складалася з двох частин: cool down та poststretch. Основна мета cool down – знизити частоту серцевих скорочень і відновити дихання. Для цього плавно знижувалася амплітуда рухів, перехід на марш, де виконувалися дихальні вправи. Мета poststretch – відновити довжину м'язів до первинної, виконувалися вправи статичного характеру, поза фіксувалася на 6 сек.[1] У силовій частині (калістеніка) виконувалися вправи з гантелями 1-2 кг. на м'язові групи нижніх та верхніх кінцівок, черевний прес, спини та грудної клітки. Використовували статичні та динамічні вправи. Для тренування силової-витривалості використали бодібар та стрічковий еспандр. Для різноманіття вправ у заняття включалися силові елементи з системи Табата, каланетика, пілатес.

У заключній частині заняття, яка тривала 5-10 хв, виконувалися вправи на активне розтягування працюючих м'язів та елементи йоги.[2]

Основні висновки. В даний час значно підвищився інтерес молоді до занять різними видами масового спорту і рухової активності для відпочинку і відновлення сил, для забезпечення гарної спортивної форми та стану здоров'я. Серед цих оздоровчих тренувань особливе місце зайняла аеробіка, яка відрізняється емоційною насиченістю занять, простотою і варіативністю застосовуваних засобів, можливістю контролю і самоконтролю стану здоров'я тих, хто займається, музикальністю і пластичністю рухів. У своїй єдності компоненти аеробіки можуть забезпечити досягнення значущих результатів для здоров'я, фізичного розвитку та культури рухів.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі будуть спрямовані на визначення ефективності розробленої програми оздоровчо-тренувальних занять із використанням засобів аеробіки для оптимізації фізичного стану дівчат 18-20 років.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ритмічна гімнастика: посібник для організації планування та проведення занять / [уклад. С. М. Киселевська]. – К.: КНУБА, 2008. – 108 с.

2. Погасій Л. І. Методичні вказівки щодо організації та проведення занять з фізичної культури на тему: «Аеробіка як засіб підвищення працездатності студентів КНТЕУ» / Л. І. Погасій. – К., 2003. – 15 с.

Дмитро Москаленко,
студент 4 курсу
факультету фізико-математичної,
комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. П. Мягченко**, к.хім.н, доцент (БДПУ)

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АЗОВСЬКОГО МОРЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ РІШЕННЯ

Актуальність теми полягає у необхідності аналізу причин сучасного катастрофічного стану моря, його узбережжя.

Ступінь досліджуваності проблеми незначна через відсутність достовірної інформації, що потребує продовження дослідження стану рибних запасів, антропогенного забруднення моря, причин руйнування прибережних територій.

Мета і методи дослідження – з'ясування причини погіршення екологічного стану Азовського моря, зменшення його рибних запасів та прогноз подальшого його стану.

Сутність дослідження. Азовське море, ще до середини 20 століття, являло собою унікальний об'єкт природного середовища світового значення. Кожна людина ніби розуміє важливість його збереження як джерела не тільки матеріального, а й духовного багатства. Але тепер цей колись чудовий природний об'єкт потребує серйозного захисту від основних техногенних факторів, що найбільш негативно впливають на екологічну систему Азовського моря [2]:

- сильне забруднення впадаючих в морі річок, чере які в нього потрапляють відходи металургійних та хімічних підприємств, а також комунальні, побутові неочищені стічні води;
- забруднення вод нафтою і нафтопродуктами внаслідок морських вантажоперевезень і діяльності портів;
- надмірний браконьєрський вилов риби;
- будівництво водосховищ на основних, що живлять море ріках (Дон, Кубань), перетворення цих водоймищ у гігантські промислові відстійники;
- інтенсивне впровадження в сусідніх регіонах-басейнах стоку в море зрошуваного землеробства та рисосіяння, замість традиційних культур, що призвело до інтенсивної хімізації, забруднення грунтів, вод, засолення моря;
- інтенсивне, без дотримання екологічних і санітарних норм будівництво на узбережжі, на косах моря численних пансіонатів і баз відпочинку;
- дампінг (від англ. damping) – поховання в морі відходів, видалення відходів або інших предметів з штучних морських споруд, суден і літальних апаратів, умисне знищення морських платформ, літальних апаратів, суден.[1]

Шляхи рішення екологічних проблем Азовського моря:

– зміна пріоритетів розвитку регіону – мінімізація промислового виробництва;

- скорочення безповоротного водоспоживання та збільшення

річкового стоку, в тому числі за рахунок зниження водомісткості виробництв;

- значне розширення охоронюваних територій і акваторій для збереження гено- і екофонду;

- відновлення міграційних шляхів і нерестовищ риби;

- посилення законодавства з питань управління та охорони берегової зони, – постійний моніторинг стану морського середовища прибережних районів моря;

- оптимізація і збалансованість споживання вод Північно-Кримського каналу;

- припинення скидання у море, лимани й річки неочищених стічних вод, поділ побутових і промислових стоків.[2]

Основні висновки. Азовське море стоїть на грані екологічної кризи. Основною проблемою є те, що в Україні не існує чіткої та забезпеченої необхідним фінансуванням державної політики по захисту екосистем Чорного та Азовського морів. Більше того, навіть запозичені в бюджеті скромні суми на заходи з охорони та відтворення навколишнього середовища моря не витрачаються повністю або використовуються не за призначенням. Так само вагомою проблемою є низька екологічна свідомість громадян СНГ, яку треба підвищувати, і це завдання держави в тому ж ступені, як і завдання громадян, адже якщо не розпочати спасіння Азовського моря зараз, і так вже на межі екологічної катастрофи, море може спіткати дуже сумна доля, що сильно відбивається на економічному стані України, не кажучи вже про решту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Маринич А. М. Географічна енциклопедія України. Т. 1. К., 1990.

2. Мягченко О.П. Екологічні проблеми Північного Приазов'я. – Бердянськ. – 2004. – 354 с.

Ілля Несвєтаєв,
студент 1 курсу магістратури
факультету фізичного виховання
Наук. керівник **О. П. Мягченко,** к.хім.н, доцент (БДПУ)

ЛІКАРСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ ЯК ПРОФІЛАКТИКА СПОРТИВНОГО ТРАВМАТИЗМУ

Актуальність цієї проблеми полягає у необхідності з'ясування причин зниження стану здоров'я молодих людей. Поступивши у ВНЗ, вони отримують додаткові навантаження: психологічні – у зв'язку зі збільшенням навчальних завдань; фізичні – у зв'язку із заняттям одним із видів спорту. Ще однією причиною досить часто є нераціональне складання розкладу практичних занять (2– 3 заняття підряд протягом 6–8 годин) [1].

Ступінь досліджувансті потребує постійного вдосконалення методів спостереження і контролю за станом здоров'я та статистичної обробки результатів.

Мета і методи дослідження – з'ясувати вплив лікарського контролю на фізичний розвиток студентів під час занять спортом з використанням результатів медично-санітарної статистики та власних спостережень.

Збільшення загальних хвороб, травматизму серед студентів-спортсменів потребує з'ясування їх причин. Тому для профілактики та підтримувальної терапії при різних порушеннях фізичного стану студентів потрібно постійно здійснювати лікарський контроль, особливо тим студентам, які систематично займаються одним із видів спорту.

Величезна проблемність санітарно-педагогічного контролю в процесі фізичного виховання й розвитку особистості залежить від спортивних навантажень – фізичних, розумових. Отримання великої кількості інформації за допомогою технічних засобів навчання дає змогу викладачу-тренеру якісніше аналізувати отримані результати, аби прийняти правильне рішення. Коли в процесі тренувань студентів використовують технічні засоби (відеокамера, фотоапарат, кінопроектор, комп'ютер й ін.), збільшується загальна інтенсивність тренування. Також застосування певної апаратури викликає збільшену зацікавленість у спортсменів і дає змогу тренерам розробляти нові види й форми занять спортом та фізичного виховання студентів, значно збільшувати ефективність цих тренувань. Загальна система контролю під час занять студентів спортом має такий вигляд [3]: 1. Медичний огляд. Такий попередній контроль дає інформацію про загальну професійну придатність абітурієнтів при вступі у вищі навчальні заклади. 2. Медичний огляд перед початком процесу фізичної підготовки й занять спортом ставить мету зробити висновок про стан здоров'я студентів і їх розподіл за трьома групами (основною, підготовчою та медичною). 3. Вступні іспити. Основна ціль – відбір абітурієнтів згідно зі спортивними нормативами за ви- дами спорту (гімнастика, легка атлетика, плавання). 4. Відповідно до отриманих даних (лікарняний контроль) на кафедрах фізичного виховання утворюються навчальні групи та спортивні секції. 5. Педагогічні методи контролю в процесі фізичного виховання й спорту, зокрема етапний педагогічний контроль наприкінці кожного семестру (складання контрольних нормативів – залік із фізичного виховання). 6. Повторні медичні обстеження мають своєю метою виявити порушення здоров'я в студентів: а) для студентів, які займаються в основній навчальній групі (раз на рік); б) для студентів спеціальної групи (раз на семестр); в) для студентів, котрі займаються спортом (3–4 рази на рік). 7. Лікарсько–педагогічний нагляд, ціль якого – контроль за правильністю педагогічного процесу. В анкеті здоров'я містяться дані про перенесені захворювання, хвороби членів сім'ї, які проявляються на сьогодні, симптоми, прийом ліків, харчових добавок тощо.

Досягненню високих результатів завжди передує навчально-тренувальний процес, під час якого спортсмен вибірково розвиває ті або інші групи м'язів, зміцнює кістки й суглоби, удосконалює координацію рухів. Крім того, постійні тренування підвищують його працездатність. Необхідними умовами для досягнення цих результатів є повноцінне харчування та здоровий спосіб життя [1].

Основні висновки. Отже, потрібно регулярно перевіряти стан свого здоров'я та проводити фізичне тестування для того, щоб студенти мали можливість корегувати обсяги розумової праці й відпочинку. Слід вчасно вносити корективи у свій тренувальний процес і зміни в спосіб життя. Усі отримані дані обов'язково повинні фіксуватись у щоденниках самоконтролю фізичного стану студентів (раз на місяць, семестр, навчальний рік). Постійний медичний контроль студентів дасть можливість зменшити травматизм молоді під час занять фізичними вправами та спортом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грейда Б. П. Причини виникнення, профілактик і лікування спортивних травм / Б. П. Грейда, А. М. Война- ровський, О. І. Петрик. – Луцьк : Волин. друк., 2004. – 17 с.
2. Круцевич Т. Ю. Теория и методика физического воспитания / Т. Ю. Круцевич. – К. : Олимп. лит., 2003. – Т. 1. – 390 с.
3. Мягченко О.П., Кушнірюк С.Г. Лікарський контроль у фізичній культурі і спорті . – Бердянськ: БДПУ.- 2017.- 126 с.

Юлія Отреп'єва,
студентка 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. П. Мягченко**, к.хім.н, доцент (БДПУ)

ВПЛИВ СОЛОНОСТІ АЗОВСЬКОГО МОРЯ НА ЙОГО РИБНІ ЗАПАСИ

Актуальність роботи полягає у дослідженні причин зменшення рибопродуктивності Азовського моря**.**

Ступінь досліджуваності проблеми незначна через відсутність кваліфікованих спеціалістів у сфері рибоохорони. Тому важливим є накопичення та аналіз даних про стан рибних запасів.

Мета і методи дослідження – дослідити впливи змін солоності Азовського моря, його хімічного забруднення і пов'язану з цим проблему зменшення популяції риб, рибопродуктивності моря та запропонувати її рішення, використовуючи теоретичний метод опрацювання та узагальнення, тлумачення матеріалу та власнихспостережень.

Сутність дослідження полягає у застосуванні геохімічних, фізико-хімічних, математичних методів для виявлення впливу солоності морської води на концентрацію розчинного кисню, який впливає на рибні запаси моря, зокрема через заморні явища.

У наш час питання популяції риб в Азовському морі постала дуже гостро. У багатьох наукових джерелах було зафіксовано 40 домінуючих промислових видів риб. Тепер маємо три: бичок, тюлька та хамса, про що свідчать статистичні дані з вилову риби на 2016 рік.

Колись Азовському морю не було рівних у світі серед кількості рослиннихіа тваринних організмів. За рибопродуктивністю воно в 6,5 разів

перевищувало Каспійське, в 40 разів Чорне та в 160 разів Середземне моря. Тому дослідження проблеми, з якої майже назовсім зникають аборигенні види риб Азовського моря є дуже важливим для всього світу. Вдомо, що солоність морської води – це кількість в грамах всіх мінеральних речовин, розчинених в 1 кг морської води за умови, що бром і йод заміщені еквівалентною кількістю хлору, всі вуглекислі солі переведені в оксиди, а всі органічні речовини спалені при температурі 48°С. Солоність води виражається в г/кг або проміле.

Хімічний склад морської води – це складний комплекс мінеральних і органічних речовин, що знаходяться в різних формах іонно-молекулярного та колоїдного стану і надають воді своєрідних особливостей. Більше всього в морській воді розчинено кисню – 85,8%, хлору – 2,2%, натрію – 1,07%, які вступають у хімічні сполуки і утворюють солі (N**aCL**, **$MgCL_2$**). Окрім солей хлору, що становлять 88,7%, у воді розчинені сульфати **($MgSO_4$**, **$CaSO_4$**, **K_2SO_4**), які разом становлять 10,8%), карбонати **CaCO3** та солі брому – **$MgBr_2$,** та мінеральні речовини, серед яких сполуки азоту, фосфору, кремнію мають вирішальне значення для морських організмів.

Морська фауна легко долає підвищення солоності і не витримує його зменшення, тобто опріснення. При солоності 4% життя морської фауни неможливе. Певні види для нереста потребують низької солоності (наприклад, тараня), а деякі – високої (піленгас). Відповідно, від загального рівня солоності моря залежать відтворення та промислові запаси даних видів риб. На початок 2000-х рр. Азовське море знаходилося на етапі «стабілізації» режиму солоності, впродовж 2003 – 2006 рр. у періоді «опріснення», а у 2007 р. розпочалося осолення води, і у 2016 р. досягло максимальної позначки у 13,6 проміле. Ті види риб, для розмноження яких необхідна висока солоність моря, – камбала, піленгас, – відреагували на це: у 2016 році спостерігається поповнення популяції піленгаса (збільшення вилову у 2016 році в 2,8 рази більше порівняно з 2015).

Для посилення ефективності природного відтворення популяції риб, звичайно, необхідно проводити рибоохоронні заходи та застосування програм із штучного відтворення риб. У державному бюджеті на 2017 рік передбачено фінансування програми «Селекція у рибному господарстві та відтворення водних біоресурсів у внутрішніх водоймах та в Азово-Чорноморському басейні» у розмірі 40 млн грн. – стверджує Держрибагентство.

Основні висновки: 1) вплив солоності Азовського моря на його рибні запаси потребує подальшого дослідження змін сольового і газового складу морської води та їх впливів на рибопродуктивність моря; 2) зясування причин заміни цінних порід риби – осетрових на менш цінні – піленгас, бичок, хамса, тюлька. 3) популяції риб в Азовському морі необхідно відтворювати, в противному випадку відбудеться катастрофа державного рівня.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бессонов Н. М. Рыбохозяйственная гидрохимия. Н. М. Бессонов, Ю. А. Привезенцев. – М.: Агропромиздат, 1987. – 159 с.

2. https://uk.wikipedia.org/wiki/Азовське_море.

Дар'я Петрова,
Студентка 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **С. М. Хатунцева**,
к. пед. н., доцент (БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБЛІТАЦІЯ ПРИ МІОПІЇ

Актуальність: Міопія э одним з недоліків рефракції ока, в результаті чого люди, схильні погано бачити віддалені предмети. Вченими доведено, що 95% інформації про навколишній світ ми отримуємо завдяки зору [1, с. 12]. Ослаблення зору позбавляє людину повноти уявлень про навколишній світ, ускладнює його пізнання, обмежує вибір професії та інше.

Ступінь дослідженості проблеми: Вченими доведено, що міопія найчастіше розвивається в шкільні роки, під час інтенсивного навчання. Вона пов'язана головним чином з тривалою зоровою роботою на близькій відстані, особливо при недостатньому або неправильному світлі і в поганих гігієнічних умовах.

За останні десятиліття число осіб, які страждають на міопію, значно зросла. Люди в окулярах стали невід'ємною частиною сучасного життя: усього в світі окуляри носять близько 1 мільярда людей [1, с. 56]. Міопія (короткозорість) вражає переважно молодих людей. Так, короткозорість виявляється у школярів за різними даними від 2,3 до 16,2 % і більше. У студентів вищих освітніх закладів цей відсоток значно вищий. Короткозорість найчастіше виникає у підлітків з недостатнім фізичним розвитком, а також ця хвороба прогресує у людей після 40 років, у них зір погіршується на 1,0 діоптрію кожні 10 років. Встановлено, що однією з причин короткозорості є ослаблення циліарного м'яза ока. Цей недолік можна виправити за допомогою спеціально розробленого комплексу фізичних вправ, призначеного для зміцнення м'язів ока[2]. В результаті процес прогресування міопії нерідко припиняється або сповільнюється. Цьому сприяє також покращення кровообігу в тканинах ока.

Метою нашого дослідження є вивчення особливостей застосування фізичної реабілітації при міопії. У процесі дослідження було використано метод теоретичного аналізу й систематизації науково-методичної літератури з обраної проблематики.

Сутність дослідження. У профілактиці і лікуванні міопії виділяють три основних правила: правильне вітамінізоване харчування, ергономічність в роботі і систематичні фізичні вправи.

Визначимо правила виконання тренувальних вправ для очей при міопії. Вправи найкраще починати з простих рухів, поступово збільшуючи їх складність і швидкість. Не треба робити зусиль щоб побачити об'єкт, крім як у вправах, де це особливо обумовлено. Зусиллям можна тимчасово поліпшити свій зір, проте часте і тривале напруження очей призводить до різкого зниження зору. При виконанні вправ слід пам'ятати про те, що працюючі м'язи інтенсивно поглинають кисень. Відновлення стомленого м'яза можливе лише за умови достатнього надходження кисню до тканин

м'язи. Тому під час виконання вправ необхідно глибоко дихати. Око має бути в постійному русі. Рухи краще, ніж фіксована напруга, але періодичне розслаблення теж важливо. Практично у всіх вправах треба моргати. Під час виконання вправ обов'язково знімати окуляри, якщо вони є. Робити вправи необхідно потроху, але частіше. Завдання полягає не у виконанні формального тренування, а в перетворенні вправ у звички. Відновлення зору це – комплексний процес. Тому приведіть у відповідність зі своїм бажанням поліпшити зір дієту, дихання, обсяг побутової зорового навантаження. Необхідно, щоб в особистий комплекс входили вправи всіх типів, а складати комплекси вправ треба на тиждень і міняти їх. Уважається, що для досягнення швидкого і стійкого ефекту необхідно поступово довести час одноразового тренування до 10-15 хв, починаючи з 3-5 хв. При цьому бажано проводити 2-3 тренування в день..

Основні висновки. Фізичні вправи – це основні засоби зміцнення здоров'я і підтримки хорошої працездатності в будь-якому віці, однак для людей, які страждають на міопію, необхідні спеціальні комплекси вправ. Для попередження виникнення міопії або гальмування її розвитку необхідно прийняти ряд профілактичних заходів і створити такі умови, які не змушували б орган зору перенапружуватися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Товченко Л. О. Організація та методичні рекомендації щодо проведення занять з фізичного виховання зі студентами, хворими на короткозорість. *Теорія та методика фізичного виховання*. № 5, 2008. С. 10–56.

2. Фоміч О. Е. «Все про здоровий спосіб життя», Дніпропетровськ,1998. – 128 с.

Єлізавета Пшенична,
студентка ІІ курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Наук.керівник: **Т.Г.Грунтковська,** викладач (БЕГК БДПУ)

НАУКОВІ ІДЕЇ В.І.ВЕРНАДСЬКОГО ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ РЕСУРСІВ БІОСФЕРИ

Актуальність. Аналіз процесу взаємодії суспільства і природи протягом періоду цивілізації свідчить, що він поступово ускладнювався. За прогнозом вчених екологічно напружений стан у біосфері може стати у найближчий період причиною порушення її нормального функціонування. Зараз першочергового значення набуває обґрунтування екологічної стратегії збереження балансу біосфери як планетарної екосистеми та оптимізації життєвого середовища з урахуванням інтересів сучасних і майбутніх поколінь.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вперше поняття біосфери у загальних рисах було введено у біологію Ж.-Б.Ламарком. Більш визначено

розглядав біосферу австрійський геолог Є.Зюс, який увів це поняття у геологічну літературу. В наш час фундаментального значення набувають наукові ідеї організатора Академії наук України і її першого президента, основоположника вчення про біосферу і ноосферу Володимира Івановича Вернадського.

Мета дослідження. Проаналізувати наукові ідеї В.І.Вернадського, який вперше у світовій літературі розглядав еволюцію біосфери як інтегральний космічний, геологічний, біогенний і антропогенний процес й намагався з'ясувати її організованість.

Сутність дослідження. В.І.Вернадський вперше ввів нове поняття "жива речовина", яка має планетне біосферне значення через зв'язок з космосом шляхом засвоєння сонячної енергії [1, с. 8].

Розглядаючи функціонально взаємозв'язану систему "жива речовина – біосфера", В.І.Вернадський відзначив, що при вивченні значення людства вчені стикаються з новим фактором – людською свідомістю. Протягом тривалого періоду свідомість людини як розумної істоти у її відношенні до природи була неоднозначною. Позитивна взаємодія полягає у пізнанні людиною рослинного й тваринного світу. Людина відбирала й культивувала дикі рослини та одомашнювала дикі тварини.

Але в історії суспільства чимало прикладів негативного відношення до природи. Вже в історичні часи за допомогою вогню людина знищувала на значних площах ліси. Масштабні зміни в природних ландшафтах та в структурі екосистем зумовили зміну у видовому складі фауни і флори. Зараз до сторінок Червоної книги України включено понад 145 видів хребетних тварин та 430 видів судинних рослин, що знаходяться під загрозою зникнення. А зникненням певного виду з біосфери порушує безперервність еволюційного процесу в окремих біологічних ланках [2, с. 187].

Якісно новий етап еволюції біосфери почався під впливом розумової діяльності людини завдяки її технічному озброєнню. Ця геологічна сила є силою інтелектуальною, здатною знаходити шляхи підтримання екологічно збалансованого стану у навколишньому середовищі й моральною силою суспільства, що несе відповідальність за такий стан. Для пошуків таких екологічних шляхів та усвідомлення моральної відповідальності важливе теоретичне значення має ноосферна концепція В.І.Вернадського як мислителя. В.І.Вернадський вклад у поняття ноосфери новий зміст, пов'язаний з потенціальною геохімічною функцією суспільства як складової частини біосфери. У зв'язку з науково-технічним прогресом ще більшою стає відповідальність людини не лише за стан планетарної екосистеми, але й за навколоземну сферу. У цьому аспекті ноосферна концепція Вернадського В.І. має значення для глобальної екологічної культури, що повинна бути співзвучною з загальнолюдськими ідеалами [1].

Висновки. Ноосферна ідея В.І.Вернадського важлива у теоретичному плані для багатьох природних і суспільних наук. Особливий інтерес вона становить для подальшого розвитку екології, що вивчає складні функціональні зв'язки між складовими живої і неживої природи на різних рівнях організації.

У класичних працях В.І.Вернадського містяться глибокі наукові думки про закономірності еволюції біосфери та роль соціального фактора в

переході її у ноосферний етап. Вчений розкрив особливе значення у цьому геологічному процесі трансформуючої функції наукового мислення та пов'язаних з ним зростаючих виробничих потужностей. Оскільки ноосферний процес природний і закономірний, то він не може йти в напрямку дестабілізації екологічного балансу біосфери, а повинен бути спрямований на перевагу раціонального екологічного мислення над ірраціональним.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вернадский *В.И.* Живое вещество. М.: Наука, 1978. 357 с.

2. Стойко С.М. Охрана природы – новая отрасль естественных наук // Охрана природы и природных ресурсов. Львов: Вища школа, 1985. С.187.

Євгеній Савін,
Студент 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: Л**. М. Томіч**,
к.мед.н., доцент (БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ІХС (СТЕНОКАРДІЇ)

Актуальність: Серцево-судинна система відіграє важливу роль в життєдіяльності організму, постачає всім тканинам і органам поживні речовини, виносить продукти обміну. Тому при захворюваннях апарату кровообігу порушується функціональна діяльність усього організму, знижується працездатність, наступає передчасна старість. СС захворювання є основною причиною інвалідності і смертності у більшості країн світу.

Ступінь дослідженості проблеми: Вченими доведено, що виникненню захворювань сприяє ряд чинників зовнішнього і внутрішнього середовища: переїдання, вживання алкоголю, паління, гіпердинамія, фізичні і нервово-психічні перевантаження, інфекції, інтоксикації, спадковість, тощо. Захворювання СС проявляються болем у ділянці серця, порушенням його ритму, серцебиттям, динамікою, набряками, синюхою (ціаноз). Вони супроводжуються недостатністю кровообігу різного ступеня. СС захворювання лікують комплексно виключенням з медикаментозного лікування, дієтотерапії, відповідного рухового режиму, фізичної реабілітації. [2].

Метою нашого дослідження є обґрунтування застосування фізичної реабілітації при ІХС(стенокардії).

Сутність дослідження. Лікувальну фізичну культуру застосовують у тій чи іншій формі при всіх захворюваннях серцево-судинної системи і на всіх етапах реабілітації. Засоби останньої – ЛФК, лікувальний масаж, фізіотерапія, працетерапія. Їх призначають як у лікарняний так і в після лікарняний період реабілітації. У реабілітаційних центрах, поліклінічному, санаторному та диспансерному етапах реабілітації можливе використання механічної терапії (тренажери). [1].

Ішемічна хвороба серця — гостре і хронічне ураження серця,

викликане зменшенням або зупинкою руху крові до міокарду у зв'язку з атеросклерозним процесом в коронарних артеріях, порушенням рівноваги між коронарним кровообігом і метаболічними потребами міокарду. Поняття «Ішемічна хвороба серця» узагальнює тільки ті патологічні процеси в міокарді, які обумовлені органічними ураженнями коронарних артерій (атеросклероз, тромбоз) або порушенням їх функціонального становища (спазм). Ішемія міокарду може виникнути при ураженні вінцевих артерій серця від інших захворювань (ревматизм, інфекційний ендокардит, системний червоний вовчак і ін.), а також при пороках серця. При оцінці ефективності фізичної реабілітації хворих на стабільну стенокардію напруження на стаціонарному етапі найбільш інформативними є дані клінічних методів дообстеження, пульсометрії, артеріальної тонометрії, електрокардіографії, проб з дозованим фізичним навантаженням.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробкою та науковим обґрунтуванням комплексної програми фізичної реабілітації осіб похилого віку при стабільній стенокардії напруження.

Основні висновки. Основними засобами фізичної реабілітації на всіх її етапах при стенокардії є лікувальна фізична культура (фізичні вправи, рухові режими, лікувальна ходьба та ходьба по сходинках, елементи спортивних і рухливих ігор і т. ін.), масаж, механотерапія, фізіотерапія й інші. Основними формами проведення занять ЛФК є: заняття лікувальної гімнастики, самостійні заняття, ранкова гігієнічна гімнастика, дозована ходьба, теренкур, прогулянки, ходьба по сходинках, дозований біг, лікувальне плавання, заняття на тренажерах та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амосова Е.Н:. Діагностика і лікування клапанних вад серця, Амосова Е.Н., Ткаченко Л.А., Кричинский І.В. // Серце и судину. – 2007.-№3 (19). – с. 8 -21.

2. Внутрішні хвороби. Підручник / Левченко В.А., Сердюк Н.М., Вакалюк І.П. та ін. – Л.: Світ, 2009. – 255с,

Ірина Сухотько,
Студентка 5 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **О. П. Мягченко,** к.хім.н, доцент (БДПУ)

МЕДИКО-СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЯК МЕТОД АНАЛІЗУ ТА ОЦІНКИ РІВНЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Актуальність проблеми є дослідження стану здоров'я населення України, зокрема м. Бердянська. У системі найдорожчих людських цінностей особливе місце посідає здоров'я. Як для кожної окремої людини, так і для нації, суспільства загалом здоров'я є одним з найголовніших чинників, які вливають на розвиток людства. Одним з найголовніших показників, за допомогою якого можливо оцінити здоров'я є рівень

захворюваності населення країни. Саме тому, для оцінки здоров'я населення країни існує аналіз динаміки та структури захворюваності населення країни.

Рівень досліджуваності проблеми низький. Про це свідчать роботи вітчизняних і зарубіжних вчених: В.Т. Кудрявцева, В.Ф. Сазонов, В.М. Дільман, В.П. Казначеєв, Л.Г. Качан, С.А. Костюнін, Є.Н. Вайнер, М.Ф. Сікач, І.Л. Левіна, та ін. Гостро стоять питання точності визначення та оцінки статистичних даних захворюваності, народжуваності та смертності населення України.

Мета дослідження полягає у аналізі основних завдань, методів, розділів та етапів медико-статистичних даних про здоров'я населення України.

Сутність дослідження. Медична статистика – галузь статистики, яка вивчає явища і процеси в галузі здоров'я населення і охорони здоров'я. Основними завданнями медичної статистики є розробка спеціальних методів дослідження масових процесів та явищ в медицині і охороні здоров'я; виявлення найбільш істотних закономірностей і тенденцій здоров'я населення в цілому і в різних групах (вікових, статевих, професійних та ін.), у взаємозв'язку з конкретними умовами і способом життя: вивчення та оцінка стану і динаміки розвитку, діяльності установ охорони здоров'я.

Основою медичної статистики є загальна теорія статистики і математична статистика. В медичній статистиці виділяють наступні основні розділи: загальна теорія і методи; статистика здоров'я населення; статистика охорони здоров'я; застосування методів медичної статистики в управлінні, в клінічних, лабораторних, експериментальних дослідженнях. Основними методами статистичних досліджень є статистичне спостереження (включаючи методи планування і організації); групування та зведення матеріалів спостереження; методи первинної статистичної обробки даних (обчислення похідних величин – середніх та відносних, критеріїв їх достовірності); метод вибіркового медико-статистичного дослідження, включаючи оцінку репрезентативності (показності) вибіркових даних; методи математико-статистичного аналізу: статистична оцінка значущості відмінностей порівнюваних показників, дослідження динаміки явищ і процесів, статистичне планування експерименту, прогнозування, багатовимірний статистичний аналіз, графічний аналіз [1].

Медико-статистичне дослідження включає п'ять самостійних, але взаємопов'язаних етапів: 1) планування дослідження (формулювання мети, розробка завдань, програми і плану дослідження); 2) статистичне спостереження (збір матеріалу для його подальшої статистичної обробки); 3) статистична групування та зведення матеріалів спостереження: 4) первинна статистична обробка даних; 5) науково-статистичний аналіз, графічне і літературне оформлення результатів дослідження [1].

Об'єктом медико-статистичного дослідження є масові процеси, що відбуваються серед населення, у сферах надання медичної допомоги та проведення санітарно-протиепідемічних заходів, аналіз яких дозволяє розкрити і охарактеризувати кількісно закономірності та особливості здоров'я населення в цілому і складових його груп, розвиток і перебіг хвороб

серед різних груп населення, діяльність органів та установ охорони здоров'я.

Високим в Україні є рівень загальної захворюваності, у структурі поширеності хвороб основну частину становлять хвороби органів дихання (24,4%); на другому місці – хвороби системи кровообігу (22,4%); на третьому – хвороби органів травлення (9,0%); на четвертому – хвороби кістково-м'язової системи (5,6%); п'яте місце посідають хвороби ендокринної системи та порушення обміну речовин (5,0%) [2].

Основні висновки. Отже, вивчення тенденцій захворюваності та поширеності хвороб серед різних вікових груп населення є однією з важливих складових стратегічного планування медичної галузі. Тому, медико-статистичне дослідження є важливим фактором оцінки та аналізу динаміки захворюваності, народжуваності та смертності населення України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Герасименко С. С., Головач А. В., Єріна А. М., Козирєв А. М. Статистика. — К.: КНЕУ, 2000. — 467 с.

2. Мягченко О.П., Кушнірюк С.Г. Лікарський контроль у фізичній культурі і спорті . – Бердянськ: БДПУ.- 2017.- 126 с.

Олексій Тарасенко,
студент 2 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Л. М. Томіч,**
к.мед.н., доцент (БДПУ)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ НАБУТИХ ВАДАХ СЕРЦЯ

Актуальність: В результаті хірургічної корекції мітрального стенозу не настає повного «оздоровлення» клапана, а значить і повного відновлення гемодинаміки, тому виникає необхідність у фізичній реабілітації хворих, оперованих з приводу ревматичних пороків серця. Позитивний вплив фізичного навантаження проявляється в підвищенні пристосовності серцево-судинної і дихальної систем організму, в зростанні рівня витривалості фізичного навантаження.

Ступінь дослідженості проблеми: Вченими доведено, що найчастіше стеноз мітрального клапана діагностують у людей передпенсійного віку. Він вражає 40-60-річних пацієнтів, серед яких набагато частіше зустрічаються жінки [2, с. 13]..

Метою нашого дослідження є обґрунтування застосування фізичної реабілітації при мітральному стенозі.

Сутність дослідження. Лікувальну фізичну культуру застосовують у тій чи іншій формі при всіх захворюваннях серцево-судинної системи і на всіх етапах реабілітації. Вона безпосередньо позитивно впливає на функції серця і судин, їх морфологію. Лікувальна дія фізичних вправ виявляється як чотири основні механізми: тонізуючий вплив, трофічна дія, формування компенсації, нормалізація функцій, серед яких перші два є провідними [1].

Фізичні вправи підвищують тонус ЦНС, стимулюють процеси

нервової регуляції серцевої діяльності, забезпечують утворення в корі головного мозку фізіологічної домінанти збудження, під впливом якої за законами негативної індукції виникає затухання іншого патологічного вогнища збудження. Відбувається корекція нейрогенних порушень на рівні підкоркових утворень за рахунок вирівнювання основних нервових процесів.

Під впливом фізичних вправ розширюються коронарні судини, розкриваються резервні капіляри, прискорюється кровообіг і збільшується ємність судин. Дозоване фізичне навантаження може збільшити кількість крові, що протікає через коронарні судини у 8-10 разів. Все це інтенсифікує трофічні процеси в серцевому м'язі, зміцнює міокард, посилює його скоротливу здатність, створює умови для відновних і регенеративних процесів у серці, попереджає або зменшує у ньому розвиток кардіосклеротичних змін та дистрофії. Адекватне фізичне тренування активно впливає на розвиток колатерального кровообігу при порушеннях коронарного. Ступінь стенозу і вираженість порушень кровообігу визначають особливості завдань, вибір засобів лікувальної фізичної культури та особливості методики занять фізичними вправами. Цілі ЛФК при мітральному стенозі такі: зміцнення серцевого м'яза, поліпшення функціонування допоміжних факторів кровообігу, зовнішнього дихання та зниження або усунення застійних явищ.

Методика масажу для кардіохірургічних хворих розроблена і впроваджена в лікувальну практику В. І. Дубровським. Масаж надає тонізуючу дію на центральну і периферичну нервову систему, серцево-судинну систему, надає тонізуючу дію на нервово-психічну сферу..

Основні висновки. У даній роботі розглянуто фізичну реабілітацію осіб оперованих з приводу мітрального стенозу, зумовленого ревматичних ураженням серця. Висвітлено клініко-фізіологічні зміни при мітральному стенозі. Описано основні засоби фізичної реабілітації при мітральному стенозі. Визначено їх влив на організм при мітральному стенозі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амосова Е.Н:. Діагностика і лікування клапанних вад серця, Амосова Е.Н., Ткаченко Л.А., Кричинский І.В. // Серце и судину. – 2007.-№3 (19). – с. 8 -21.

2. Волкова В.С.: Наукові основи реабілітації хворих з патологією органів кровообігу в поліклініке.Сборнік наукових праць / За ред. В.С.Волкова. – М .: Изд. ММСИ, 1989. – 258 с,

Оксана Тонєва,
студентка 4 курсу
факультету фізичного виховання
Наук. керівник: **Осіпов В.М.,** к.н.фіз.вих.та спорту, доцент (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Актуальність. Термін «адаптація» входить в понятійний апарат багатьох наук: філософії, психології, соціології, біології, фізіології, медицини і займає значне місце в сучасних умовах для комплексного вивчення людини.

Адаптація студентів як компонент навчання у ВНЗ розглядається в ряді наукових праць вітчизняних і зарубіжних вчених. Так, теоретичні питання адаптації розроблені Г. Андреєвою, В. Петровським, А. Мудриком [2]. Термін «адаптація» використовують, з однієї сторони, для позначення властивостей людини, які характеризують її стійкість до умов середовища, виражаючи рівень пристосування до нього. З іншої сторони, адаптація виступає як процес пристосування людини до умов, які змінюються.

Адаптація є необхідним процесом перетворення індивіда в повноправного, активного члена соціальної групи. Відносна завершеність процесу соціальної адаптації до професійної діяльності, групи, колективу, праці, відповідність особистості основним вимогам і соціальним очікуванням є основною умовою нормально функціювання особистості в даному соціальному оточені.

Досліджуючи питання адаптації студентів-першокурсників у вищому навчальному закладі можна зазначити, що адаптаційний період, який починається з перших днів навчання є дуже важливим етапом, адже саме в цей час відбувається активне пристосування студентів до умов вищої школи.

Ступінь досліджуваності проблеми. Питання що до вирішення проблем з адаптації студентів до навчання у ВНЗ хвилює цілу низку вітчизняних науковців, а саме Т. В. Алексєєва, О. П. Венгер, В. Г. Гамов, О. Д. Гречишкіна, Г. П. Левківська, Є. О. Резнікова, О. Г. Солодухова, Ф. Г. Хайруллін, А. В. Фурман та ін., які досліджували проблему адаптації студентів до навчання у ВНЗ; Н. М. Дятленко, Л. Гармаш, Н. Коцур, Л. В. Клочек, Л. В. Косарєва, Н. В. Любченко, О. В. Прудська, І. М. Шаповал та ін., які вивчали адаптацію студентів-першокурсників до навчання у ВНЗ [2]; труднощі початкового етапу навчання і чинники, що впливають на процес адаптації, у своїх роботах розкривають А. Д. Андрєєва, Ю. О. Бохонкова, С. А. Гапонова, В. Д. Острова, О. В. Прудська; В. П. Каземіренко та інші науковці, які розробили програму дослідження різних чинників, які впливають на процес адаптації організму студентів до процесу навчання у ВНЗ [1]. Ціла низка вчених (М. Вієвська, Л. Красовська, О. О. Стягунова, Н. М. Дятленко, О. В. Маріна, Л. Гармаш, Н. Коцур, Т. В. Буяльська, М. Д. Прищак та ін.) роблять акцент на важливості адаптації першокурсників до навчання, адже саме вони відчувають різку зміну багатьох аспектів свого життя і вважають, що успішність перебігу процесу адаптації є запорукою успішного подальшого функціонування у певній структурі у певному соціумі [1,2].

Мета дослідження: з'ясувати стан фізіологічних механізмів адаптації організму студентів Бердянського державного педагогічного університету на протязі першого року навчання.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури; психологічні методи; педагогічні методи; морфологічні методи; фізіологічні методи; методи індексів;

методи математичної статистики.

Сутність дослідження. Для оцінки оптимізації процесу адаптації студентів-першокурсників до навчальної діяльності, було сформовано експериментальну групу студентів на базі Бердянського державного педагогічного університету. В групі займалося 30 студентів віком 16-18 років. Експеримент складається з трьох етапів, тривалістю в декілька місяців (з вересня 2017 по травень 2018 року.) На першому та другому етапі експерименту, з початком навчального року було проведено обстеження фізичного, психологічного та функціонального стану, за такими показниками: довжина тіла, маса тіла, індекс Кетле, ЖЄЛ, сила правої кисті, сила лівої кисті, силовий індекс, життєвий індекс, ЧСС, САТ, ДАТ, ПАТ, індекс Руф'є, проба Штанге, проба Генча, індекс Робінсона, індекс Кердо, індекс Піньє , індекс Скібінскі, шкала реактивної особистісної тривожності Спілбергера-Ханіна.

Підсумкове тестування буде проводитися в травні 2018 р. На підставі протоколів, отриманих з двох етапів експерименту, можна спрогнозувати та узагальнити результати дослідження, та обчислити статистичні показники. Статична обробка результатів даного дослідження здійснюється за допомогою пакету програм Microsoft Office на персональному комп'ютері.

Основні висновки. Отже, на підставі двох етапів експерименту можна зробити висновки, що всі показники фізичного, психологічного та функціонального стану, студентів-першокурсників покращуються. За такими показниками: ЖЄЛ, сила правої кисті, сила лівої кисті, силовий індекс, життєвий індекс, ЧСС, САТ, ДАТ, ПАТ, індекс Руф'є, індекс Кетле, проба Штанге, проба Генча, індекс Робінсона, індекс Кердо, індекс Піньє , індекс Скібінскі, шкала реактивної особистісної тривожності Спілбергера-Ханіна відбуваються статично значущі покращення з ймовірністю помилки менше 5% ($p < 0.05$). А це означає, що процес оптимізації процесу адаптації студентів-першокурсників до навчальної діяльності, проходить успішно.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бохонкова Ю.О. Соціально-психологічна адаптація першокурсників до умов вищих навчальних закладів: монографія / Ю.О.Бохонкова; – Луганськ: Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля, 2011. – 199 с.

2. Левківська Г.П. Адаптація першокурсників в умовах вищого закладу освіти: Навч. посібник / Левківська Г.П., Сорочинська В.Є., Штифурак В.С. – К.: Либідь, 2001. – 128 с.

Карина Фрікіна,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету
Науковий керівник **Л.О.Яцюк,**
старший викладач (БЕГК БДПУ)

ЗАГАЛЬНІ ПРИНЦИПИ БЕЗПЕКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Актуальність. Кожна людина має невід'ємне природне право на безпеку свого життя. Одним з важливих елементів безпеки життя є безпека харчових продуктів. Останнім часом внаслідок інтенсивного розвитку

промисловості та транспорту, хімізації сільського господарства забруднення навколишнього середовища досягло критичного рівня. Більшість території України забруднено іонами важких металів через надмірні викиди промислових підприємств та радіонуклідами після аварії на Чорнобильській АЕС. Ці елементи являють собою неабияку небезпеку для здоров'я людей, особливо дітей. Так, рівень забрудненості радіонуклідами харчових продуктів у порівнянні із 60-ми роками XX ст. зріс в 5–20 разів; за останні п'ять-десять років рівень забрудненості нітратами та продуктами їх розпаду збільшився майже в п'ять разів.

Відомо, до 70% шкідливих речовин людина отримує через харчові продукти та воду, тому забезпечення споживачів доброякісними продуктами сприяє значному покращанню здоров'я населення, збереженню його генофонду.

Ступінь досліджуваності проблеми. Для запобігання несприятливим наслідкам вживання неякісних та небезпечних харчових продуктів у кожній державі здійснюються певні засади державної політики щодо забезпечення якості та безпеки харчових продуктів і продовольчої сировини. В нашій державі вони визначаються Законом України «Про якість та безпеку харчових продуктів та продовольчої сировини», прийнятим Верховною Радою України за №771/97 – ВР від 23 грудня 1997 р.

В якості міжнародно визнаних норм найбільшого поширення у світі набули стандарти, настанови та рекомендації Комісії Codex Alimentarius. Codex Alimentarius в перекладі з латинської означає «Звід норм і правил про харчові продукти». Комісія Codex Alimentarius створена у 1961 – 1962 рр. Організацією ОН з питань харчування і сільського господарства. Ця Комісія у 1969 р. прийняла стандарт CAC/RCP 1 – 1969 «Рекомендований міжнародний Кодекс загальних принципів гігієни харчових продуктів». Стандарт встановлює загальні принципи та правила гігієни, дотримання яких на всьому ланцюжку виробництва харчового продукту забезпечує його безпечність та придатність до споживання.

Прикладом європейського регіонального акту харчового законодавства може слугувати Регламент ЕС № 852/2004 Європейського парламенту та Ради Європи від 24.04.2004 р. «Про гігієну харчових продуктів», який встановлює загальні правила гігієни для продуктів харчування та процедури підтвердження відповідності цим правилам.

Мета дослідження теоретично обґрунтувати загальні принципи та вимоги безпечності харчових продуктів: нерозривність усіх ланок харчового ланцюга.

Сутність дослідження. В процесі розгляду даного питання встановлено, що безпечність гарантується встановленням і дотриманням регламентованого рівня вмісту забруднювачів хімічної та біологічної природи, а також природних токсичних речовин, що характерні для даного продукту та становлять небезпеку для здоров'я. Безпеку харчових продуктів характеризують двома показниками: санітарна доброякісність і епідемічна безпека.

Небезпечна продовольча продукція – продовольча продукція, показники безпеки якої не відповідають встановленим для даного виду продукції або зазначеним у декларації про відповідність нормативним

документам та нормативно-правовим актах, а також продовольча продукція, споживання (використання) якої пов'язане з підвищеним ризиком для здоров'я і життя людини.

Щоб гарантувати безпеку продовольчої сировини і харчових продуктів всі учасники виробничого ланцюга, починаючи з первинного виробництва, що вирощує сировину, і закінчуючи кінцевим споживачем харчового продукту, повинні дотримуватись певних принципів і правил, встановлених відповідними законодавчими, нормативними та рекомендаційними документами, сукупність яких прийнято називати «харчовим законодавством».

Висновок. Розв'язання проблеми безпеки продуктів харчування є важливим як для споживачів, так і для сільгоспвиробників, що реалізують нешкідливу, екологічно чисту продукцію, адже тільки при затребуваності та ідентифікації безпечних продуктів харчування їх продукція може бути конкурентоспроможною.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гігієна харчування з основами нутріціології / За ред. Циприяна В.І. – К: Здоров'я, 1999. – 577 с.

2. Домарецький В.А., Златов Т.П. Екологія харчових продуктів. – К.: Урожай, 1993. – 188 с.

Дар'я Шумейко,
студентка І курсу
Бердянського економіко-гуманітарного коледжу
Бердянського державного педагогічного університету,
Науковий керівник: **І.А.Макарова,** к.е.н. (БЕГК БДПУ)

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТОЇ ПРОДУКЦІЇ ХАРЧУВАННЯ

Останніми роками в економіці країни сформувався та активно розвивається відносно новий ринок — ринок екологічно чистих, або органічних продуктів харчування. Продукти, що містять умовний мінімум чужорідних, небезпечних речовин (токсичних елементів, пестицидів, мікотоксинів, радіонуклідів тощо), відносять до так званих «екологічно чистих».

Вивченням проблеми розвитку ринку екологічно чистої продукції харчування займалися і зробили вагомий внесок в її вирішення такі вітчизняні та зарубіжні вчені і фахівці: М.Капштик, Ю.Бакун, А.Галяс , М.Грунд, В.Шлапак, О.Орленко, О.Рудницька, Б.Шувар, Є.Милованов, Є.Калініченко, Н.Зіновчук, В.Артиш та інші.

Виробництво екологічно чистих продуктів харчування дозволяє комплексно вирішувати багато економічних, екологічних та соціальних проблем, таких як підвищення зайнятості населення, стабілізація торговельного балансу за рахунок експорту готової продукції харчування, скорочення споживання енергоресурсів, збереження та відновлення

родючості ґрунтів, забезпечення населення якісною питною водою тощо.

Окремі виробники продуктів харчування шукають способи відмовитися від методів, які загрожують життю, виснажують ресурси та забруднюють повітря, воду й ґрунт. Інші ж, не навантажуючи себе турботами про екологічність, але бажаючи бути конкурентоспроможними відносно виробників аналогічної продукції, намагаються знайти способи щодо зниження собівартості своєї продукції і застосувати їх на практиці. Найчастіше, способи ці бувають нечесними і протизаконними. Виробники з кожним роком навчаються усе більш мистецьки підмішувати і додавати у свою продукцію різні консерванти, що роблять продукти привабливими і подовжують термін їх використання, маркірують свою продукцію всілякими написами та знаками, які ніким і нічим не підтверджені.

Утім, з інтеграцією України у світовий інформаційний простір інтерес громадськості до питань екологічного способу життя зростає і в нашій країні. Зростання попиту вітчизняних споживачів на здорову їжу стимулює сільськогосподарських виробників до активного впровадження методів органічного землеробства в практику своєї господарської діяльності та до розширення застосування інструментів стратегічного маркетингу в процесі формування та вибору стратегій свого розвитку.

Для збільшення експорту екологічно чистої продукції необхідні значні інвестиції у будівництво переробних підприємств, у першу чергу, заводів з виготовлення продуктів дитячого харчування. Це дозволило б вийти на міжнародний ринок з конкурентоспроможною продукцією. Такий підхід дозволить постачати продукцію з високою доданою вартістю, крім цього, зростуть терміни зберігання та реалізації готової до споживання продукції.

Брак підтримки малих підприємств — виробників харчів, зорієнтованих на місцеві ринки та екологічні технології виробництва й вирощування, і нерозвинена інфраструктура розповсюдження такої продукції не дають можливості задовольнити попит екологічно свідомих громадян. На жаль, політики та управлінці не відносять ці питання до пріоритетних.

Ситуація в маркетингу та в рекламі продуктів органічного виробництва також потребує змін. Потрібна інтенсивна загальнонаціональна реклама для інформування потенційних виробників органічної продукції та переробних підприємств про переваги органічних методів виробництва. Це сприятиме тому, що представники харчової промисловості будуть уводити органічні продукти до асортименту вироблюваної продукції.

Для того, щоб їжа стала чистою і екологічною, необхідно розвивати наукові проекти, що стосуються екологічних проблем та шляхів їх вирішення, впроваджувати їх в дію, забезпечувати матеріальною та технічною базою нові перспективні підприємства-виробники екологічної продукції.

Держава зацікавлена в здоровій нації та збереженні довкілля для прийдешніх поколінь, а для цього необхідно сприяти розвиткові ринку екологічно чистих продуктів харчування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Артиш В. І. Організаційно-економічні передумови формування ринку екологічно чистої продукції в Україні / В. І. Артиш // Економіка АПК. – 2009. – № 2. – С. 117-120.
2. Курінець Л.Є. Правовий базис виробництва екологічно чистої продукції в АПК // Економіка АПК. – 2004. – №11. – С. 50-58.

Владислав Янєв,
студент 4 курсу
факультету фізико-математичної, комп'ютерної та технологічної освіти
Наук. керівник: **О. П. Мягченко,** к.хім.н, доцент (БДПУ)

ПРОБЛЕМИ НООСФЕРНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Актуальність теми. Актуальність концепції ноосфери зумовлена тим, що її освоєння дало новий поштовх до вирішення багатьох світоглядних, теоретичних і суто практичних проблем. Зокрема, більшість ноосферних досліджень має екологічне спрямування, оскільки у концепції ноосфери фіксується принципово нова єдність суспільства та природи, висвітлюються особливості якісно нового рівня діяльності людини в біосфері, які притаманні сучасній добі.

Ступінь досліджуваності проблеми. Вперше ставиться завдання проникнення знання у все людство. Рішення такого завдання має на меті усвідомлення правильного життя: по-перше, підвищити добробут населення; по-друге, максимальне розмноження людства; по-третє, максимальне виявлення розуму. Нова система світосприйняття розвитку людства вимагає нового типу людини – людини ноосфери: вільної, незалежної від інших організмів. Сучасна людина – гетеротрофна, тобто існує за рахунок зелених рослин. Нова ж людина має бути автотрофною. Людина повинна взяти на себе відповідальність за майбутній розвиток Природи. Праці вченого мають неоціненне світоглядне значення, оскільки доповнюють такі корінні поняття науки і філософії, як матерія, енергія, простір, час, Всесвіт.

Метою дослідження є визначення ознак ноосферного розвитку суспільства.

Сутність дослідження. Ноосфера — сучасна стадія розвитку біосфери, пов'язана з появою в ній людства. Частина планети й навколопланетного простору зі слідами діяльності людини. Відповідно до оригінальної теорії Вернадського, ноосфера є третьою у послідовності таких основних фаз розвитку Землі як утворення геосфери та біосфери. Так само, як біосфера утворюється взаємодією всіх організмів на Землі, ноосфера складається усіма розумами, що взаємодіють. Ноосферу можна розглядати як єдність «природи» і культури, особливо починаючи з того моменту, коли «культура» досягає потужності «геологічної сили». Серед складових частин ноосфери виокремлюють антропосферу, техносферу та соціосферу. Розглядаючи означену єдність природи та культури у розвитку ноосфери доцільно розрізняти дві стадії:

1. Ноосфера у стадії її становлення, в процесі стихійного розвитку, починаючи з моменту виникнення «людини розумної»;

2. Ноосфера,удосконалюється спільними зусиллями людей в інтересах як людства в цілому, так і кожної окремої людини.

Український вчений С. А. Подолинський, обрахувавши баланс енергії для планети Земля, показав залежність ноосфери від джерел енергії і їхній культурний вплив на формування економіки і соціуму Землі. Цим він дав поштовх і підґрунтя працям Вернадського, Ціолковського та інших. Основними законами ноосфери є:

- Історичні передумови виникнення ноосфери (В. І. Вернадський)
- Закон ноосфери В. І. Вернадського
- Фундаментальна константа ноосфери — моральність
- Закон необхідності перемоги екологічного світогляду
- Закон неминучості збільшення ролі екополітики
- Принципи наростання цілеспрямованого впливу людей на систему людина — суспільство — природа
- Закон єднання дій та ідей людства (В. І. Вернадський)

ЛІТЕРАТУРА

1. Володимир Іванович Вернадський. «Несколько слов о ноосфере».

2. Володимир Іванович Вернадський. «Научная мысль как планетное явление».

3. Голубець М. А. Від біосфери до соціосфери. — Львів: Поллі, 1997. — 256 с.

4. Буряк В. В. Основи вчення про ноосферу. — Сімферополь : ДІАЙПІ, 2010. — 126 с.

ДЛЯ НОТАТОК

УДК 37.01(06)
ББК 74я5

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

З 41 Збірник тез наукових доповідей студентів Бердянського державного педагогічного університету на Днях науки 17 травня 2018 року. – Том 3. Природничі науки. – Бердянськ : БДПУ, 2018. – 400 с.

Відповідальний редактор – Богданов Ігор Тимофійович – д.пед.н., проф., ректор Бердянського державного педагогічного університету.

*Відповідальність за зміст та літературне редагування тез доповідей несуть **автори** та їх **наукові керівники**.*

Технічний редактор та комп'ютерна верстка – Анжеліка Денисова.

Адреса редакції:
71100 м. Бердянськ, Запорізька обл., вул. Шмідта, 4.

Підписано до друку 10.05.2018 р. Формат 60х84 1/16. Папір офс.
Друк. офс. Умовних друкарських аркушів 25,3
Тираж 300 прим. Замовл. № 247.